

ಭಾರತೀಯ ಸ್ವತಿಗಳು

ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ವತಿಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯ

ಎಹಿತ್ಯ ಭೂಷಣ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಹೋನಾಧ್ಯಾಯ, ಧರ್ಮ ಸಾರಸ್ವತ
ವಿದ್ವಾನ್ ‘ರಘುಸುತ್ತ’

ಹೇಮಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ

ನಂ. 972 ೨, 4ನೇ ‘ಇ’ ಬ್ಲ್ಯಾಕ್, ರಾಜಾಜಿನಗರ
ಶ್ರೀ ನೇಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ರಸ್ತೆ
ಚಿಂಗಳೂರು - 560010

**BHARATHIYA SMRITHIGALU—A short description of
all Smrithis of India – Written by Vidwan Raghusutha,
Published by M/s. Hemantha Sahithya, No. 972C, 4th
'E' Block, Rajaji Nagar, Bangalore-560010.**

FIRST PUBLISHED—2000 No. of Copies : 1000

© ಜಕ್ಕಾಗಳು ಲೇಖಕರದ್ವಾರಾ

ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳು : 1000

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : 2000

ಚಿಲೆ . ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರತಿ ರೂ. 150-00
ಸಾದಾ ಪ್ರತಿ ರೂ. 80-00

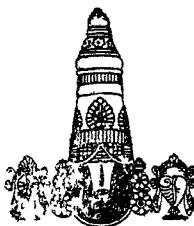
ಮುಖ್ಯಪುಟ ಕಲೆ : ಶ್ರೀಕಾಂತ ಹೆಗಡೆ

ಮುದ್ರಕರು :

ಪ್ರಭು ಮುದ್ರಣ

60-1, ಮೌದಲ ನುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ, ಶಾಕಾಂಬರಿ ನಗರ
ಸಾರಕ್ಕಿ, ಚಿಂಗಳೂರು - 560 078

THIS BOOK IS PUBLISHED
WITH THE FINANCIAL ASSISTANCE
OF
THIRUMALA THIRUPATHI DEVASTHANAMS
UNDER THEIR SCHEME
AID TO PUBLISH RELIGIOUS BOOKS

ఫముంగ్రౌంథగళిగే సేరవు
వంబ యోజనలేయు అంగవాగి
తిరుపుల తిరుపతి దేవస్థానదిండ
దొరిత ఆధిక సకాయెదిండ
ఈ గ్రంథము త్రైశిష్టమ్మ క్షిందే.

©
ಡ
ಖ
ಜ್

ಬೆ

ನು

ಮು

ಖ

60

ಸಾ

ಕೃತ ಜ್ಞಾತಿ

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಿರುವ
ತಿರುಮುಲೆ-ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯವರಿಗೂ,
ಸಂಶಾದಕರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಅಧಿಕಾರವರಗೆ ಕೂತ್ತು ತುಂಬು
ಹೃದಯೆಡ ಕೃತಜ್ಞಾತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೀನೆ.

ರಘುಸುತ್ತ

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತ್ರ

ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆವಿಗೆ ಅನೇಕ ಜನಪ್ರಿಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಓದುಗರ ಮನೋವಾಂಭಿಯನ್ನು ತಣಿಸಿದ್ದೀವೆ. ಆದರೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರಾಣ, ವಿದ್ವಾಜ್ಞನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಇತ್ತು. ಕೃತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಲೇಖಕರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಂಗ ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತಹ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒರಿಯುವ ವರು ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆಯೇ. ಇಂತಹ ಬೆರಿಕೆಣಿಸುವನ್ನು ಹಂಡಿತ-ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾನ್ ‘ರಘುಸುತ್ತ’ರೂ ಒಬ್ಬರೂ ಈ ಹಿಂದಿಯೂ ಶ್ರೀಯುತರು ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಕೆಲವೇಂದು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ನನ್ನ ಪ್ರಕಾಶನದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ವೇಲೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಈಗ ಆವರು ರಚಿಸಿರುವ ಬೊಂಧಪ್ರದ, ನೀತಿಪ್ರದ ಹಾಗೂ ತುಂಬಾ ಅವರೂವಾಗಿರುವ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರಲು ನಮಗೆ ಹೆನ್ನೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ನಾನು ತುಂಬಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ರಘುಸುತ್ತರ ‘ಭಾರತೀಯ ಸ್ತುತಿಗಳು’ ಎನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಿತ ಕನ್ನಡ ಜನತೆಗೆ ನೀಡಲು ಹಷಣಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂತಹ ಇಳಿ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಆರೋಗ್ಯ ಉನ್ನಾಗಿಲ್ಲದಿರುವಾಗಲೂ ಪುಸ್ತಕ ರಚನೆ ಸಾಧ್ಯತ್ವಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಾನ್ಯ ಲೇಖಕರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಜನತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮೂಲಿಂತರ ನೀಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರುವುದು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಪುಣಿ. ಇದೂಗಾಗಿ ನಾನು ರಘುಸುತ್ತರಿಗೆ ಅಭಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ವಿದ್ವನ್ನಾಳಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗರು ಈ ಮಹತ್ವತ್ವತ್ಯಾಯನ್ನು ಹೃದಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಾಪ್ತಗತಿಸುವರಂದು ನಂಬಿದ್ದೀನೆ.

ಲೇಖಕನ ಮಾತ್ರ

ಭಾರತದ ಪ್ರಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು-ನೇಡಗಳು, ಪುರಾಣ
 ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಆವಲಂಬಿಸಿವೆ. ಇವು ಭಾರ
 ಜನರ್ಜೀವನದ ಕ್ರಮಾಧಿಕಾರಗಳಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವು. ಇವುಗಳ ಆಧ
 ಮೇಲೆಯೇ ಹಿಂದಿನ ಜನರ್ಜೀವನ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂದೆ ಸಮಾಜ ವ
 ಧರ್ಮಗಳು ಒಂದು ರೆಂಬೆಯ ಎರಡು ಕೊಂಬೆಗಳಿಂತಿದ್ದವು, ಮಾತ್ರ
 ಎರಡು ಕಣ್ಣಗಳಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ. ಒಂದನ್ನೊಂದು ಬಿಟ್ಟು ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ
 ಇವು ಸಮಾಜದ ಆವಿಷ್ಟಿನ್ನು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದವು. ಇವು ಜನರ ಜೀವನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೈಗನ್ನಡಿಯೂ ಆಗಿದ್ದವು, ರಾಷ್ಟ್ರದ ನೇ
 ಬಲವನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವುದರಲ್ಲಾ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಅ:
 ಭಾರತದ ಭಾರತೀಯತೆ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದು ಒಂ
 ಸಹಾಯಕವಾಯಿತ್ತು. ಮಾರಕವಾದ ವಿದೇಶಿ ಕಾರ್ಯತಮ್ ಧಾರ್ಜಿ
 ಚೆಯೆಂದು ಸಮಾಜದ ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇವು ನೀಡಿದವು. ಸಾಂಸ್ಕೃ
 ತ್ವದ ಮಿಶನಿಗೆ ಇವು ಬೆಸ್ತೇಲುಬಾದವು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಪರ
 ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ಸ್ತುತಿಗಳು ಮಾನವನ ದಿನನಿತ್ಯ ನಡುವಳಕೆಗಳನ್ನು ಸರಿತಿ
 ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು. ಆವು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ನಾವುಗಳು ಮುಸ್ತಿಡೆಯಬೇ
 ಆವು ತೋರಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೆಚ್ಚಿ ಇರಿಸಬೇಕು. ಆದರಿಂದ
 ಅಂದಿಗೂ, ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ. ಇಂದಿನ ಕಲುಸ್ತಿತ ಜಾತಿ ರಾಜಕೀ
 ಹೊಲಸುತನದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆ ಪುರೋಹಿತಾರ್ಥಿಯ ಪ್ರತೀಕವೆಂಬ ಹಕ್ಕಿ
 ಕಿಟ್ಟಿ, ದೂರವಿರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು
 ದಿಲ್ಲಿ. ಇಂದಿನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆವುಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವೊಂದು ಶಂಶಗಳು ಈ
 ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ಆನ್ಯಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೊಡಲು ಜಾತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ
 ಇರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅಂಗ್ಲರ ಪ್ರವೇಶದ ನಂತರವೇ ಒಡೆದು ಆಳುವ ನಿ
 ಜಾತಿವಾದವನ್ನು ಅವರು ತಂದದ್ದು. ಆದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿ
 ಧಾರ್ಜಿಗಳು ನಡೆದಾಗೂ ಈ ಒಡಕು ಒಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಒಂದು ನೇ

ವಿದೇಶೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೆರಡು ಕತವೂನಗಳು ನಂತರ ಭಾರತೀಯರೇ ಆಗಿ ಹೋದರು. ಇದು ಇಲ್ಲಿನ ನೆಲದ ಗುಣ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಭಾರತೀಯರೂ ಈಡ ಅಲ್ಲಿನವರೇ ಆಗಿ ಹೋದರು. ಒಡೆದು ಆಳುವ ನೀತಿಯು ಆಗ್ಗೆ ದೂ ಭಾರತೀಯರ ಒಗ್ಗಟ್ಟನ್ನು ಮುಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲ. ಸಮಾಜವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವು ಸಿಹಾರಣವಾಡುವು.

ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳು ಇಂದಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗದಿದ್ದ ರೂ, ಅಂದಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗದಂತಹ ಕೆಲವೇಂದು ಅಂಶಗಳಿಂದ ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ, ಇಂದಿಗೂ ಸ್ತುತಿಗಳು ಶಿಳಸುವ ಕೆಲವೇಂದು ನಿಯಮಗಳು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದುವು, ಅನುಕರಣೀಯವಾದುವು. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿಳಸಿರುವ ವಸ್ತು ಇಲಾಲನ್-ಪಾಲನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಳಸಿರುವ ನಿಯಮಗಳು ಯಾವ ಮಾಂಟಿಸೆಂಬ್ರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ಇಂದಿಗೂ ಇವು ಪ್ರಸ್ತುತ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಕೆ, ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣನ ಸಂಬಂಧ, ಹಿರಿಯ-ಕೀರಿಯರ ಕರ್ತವ್ಯ, ಸ್ವಚ್ಛ ತೆಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತಿ, ಹಿರಿಯ-ಕೀರಿಯರ ಜನಾಭಾರಿಗಳು-ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿಯೋವನ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಇವೆಲ್ಲ ಎಪ್ಪು ಆಗತ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಯಾಂತ್ರಿಕ-ತಾಂತ್ರಿಕ ಜೀವನದ ಅಷ್ಟಪದಿಯ ಬಿಗಿತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿರುವ ಈವಾವ ವಾನವನಾದರೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ. ಇದುವರೆವಿಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಬರವಣಿಗಳು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ‘ಯುಗ ಯಾತ್ರೀ ಪ್ರವರ್ತಕ’ ಸಂಪುಟಿಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಬರವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯದವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ‘ಮನುಸ್ತುತಿ’ಯ ಮೂಲ, ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಎಲ್ಲ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಜೀಯಸುವ ಯಾವ ಕೃತಿಯೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಕೌರತೀಯನ್ನು ನೀಗಲು ನಾನೀ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸುಲಭ, ಶಿಲ್ಪ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶೈಲೀಕ್ಕೆ

ಗೆಳನ್ನು ಸೇರಿ, ರಚಿಸಿದ್ದೇ ನೇ. ಅಂತಹ ಕೃತಿಯು ಭಾರತೀಯರ್ಲಿಗೂ ಸದುಪ
ಯೋಗವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರೂ ಇದನ್ನು ಓದಿ,
ತಮ್ಮ ಜೀವನೆದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಕೆಲವೇಂದು ಅಂಶಗಳನ್ನು ದರ್ಶಾ ಆಳವಡಿಸಿ
ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖನ ಗುರಿಯು ನಾಥಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನೇಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಈ ಕೃತಿಗಾಗಿ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡ
ಲಾಗಿದೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗೋರಬ್ರಾಪುರದ ಶಲಭಣಿ ಪತ್ರಿಕೆ ತುಂಬಾ ಸಹಾಯ
ಮಾಡಿದೆ. ಕೆಲವೇಂದು ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದೇ ನೇ. ಎಲ್ಲ
ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಮೂಲತಃ ಓದುವುದು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ
ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಗೂ ನಾನು ಚಿರಿಮುಳೀಯಾಗಿದ್ದೇ ನೇ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವೇಂದು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಪ್ರಬಂಧ ರೂಪದಲ್ಲಿ
ತಿರುಪತಿಯ ‘ಸತ್ಯಗಿರಿ’, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ‘ಉಭಯವೇದ’ ಮತ್ತು ತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು
ಪ್ರಕಟಿಸಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿರುವ,
ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಅಡಳಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಾನು ಚಿರಿಮುಳಿ. ಅದರಲ್ಲೂ ತಿರುಪತಿಯ
ಟಿ.ಪಿ.ಡಿ. ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಇನ್ನು ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ
ದ್ದಾರೆ. ಆದಕಾರಿಯಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.
ಅಂತಹೇ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಕಟಣೆ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕಾಶಕ
ರಾದ ಹೇಮಂತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಪೆಂಕಬೇಶಾರವರಿಗೂ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು.
ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿ, ಪೂರ್ವ ತಿದ್ದಿ, ಪುಸ್ತಕದ ಅಚ್ಚಕಟ್ಟುತನವನ್ನು
ಕಾಪಾಡಿರುವ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯಮಿತ್ರರಾದ, ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ, ಆಕಾಶವಾಣಿಯ
ನಿವೃತ್ತ ನಿರ್ದೇಶಕರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಎಚ್. ವಿ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರಿಗೆ ನನ್ನ
ವಂದನೆಗಳು.

ಈ ಕೃತಿ ಈ ರೂಪ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರು ಸಹಾಯ
ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ನವನೆಗಳು.

ಕನ್ನಡಿಗರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಕ್ರಿಯಾದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುವರೆಂದು
ನಂಬಿದ್ದೇ ನೇ.

ಪ್ರ ರಿ ವಿ ಡಿ

ಭೂ ಮಿ ಕಾ

	ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ
1. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಅಧಾರಗಳು	9
2. ಧರ್ಮ ಪತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರ	27
3. ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮಸೂಕ್ತಗಳು	35
4. ಭಾರತೀಯ ಸ್ತುತಿಗಳು	39
ಪ್ರಮುಖ ಸ್ತುತಿಗಳು	
1. ವಾಧೂಲ ಸ್ತುತಿ	47
2. ನಾರಾಯಣ ಸ್ತುತಿ	57
3. ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ ಸ್ತುತಿ	61
4. ಗಾತ್ರಮು ಸ್ತುತಿ	69
5. ಭಾರದೂರ್ಜ ಸ್ತುತಿ	79
6. ದಾಲಭೈ ಸ್ತುತಿ	97
7. ಕಾರೀತ ಸ್ತುತಿ	106
8. ದೈತನಸ ಸ್ತುತಿ	117
9. ಕಶ್ಯಪ ಸ್ತುತಿ	124
10. ಕಾಂಡಿಲ್ಯ ಸ್ತುತಿ	129
11. ಲೋಹಿತ ಸ್ತುತಿ	147
12. ಅರುಣ ಸ್ತುತಿ	153
13. ಲಾಗಾಷ್ಟಿ ಸ್ತುತಿ	158
14. ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಸ್ತುತಿ	164
15. ಅಗೋರಸ ಸ್ತುತಿ	168

ప్రటి సంఖ్య

16.	సంవత్సర స్కూల్	180
17.	కెప్పె స్కూల్	187
18.	ప్రజాపతి స్కూల్	193
19.	శసిల స్కూల్	200
20.	యూష్మన్‌ల్యూచి స్కూల్	208
21.	బంధ స్కూల్	219
22.	బృహస్పతి స్కూల్	224
23.	శాకుతస స్కూల్	232
24.	యమ స్కూల్	244
25.	దేవల స్కూల్	257
26.	విశ్వామిత్ర స్కూల్	260
27.	దక్కు స్కూల్	268
28.	ఆమస్టంభ స్కూల్	285
29.	పరాకర స్కూల్	298
30.	మాకండేయ స్కూల్	311
31.	రంబ మత్తు లిఖితర స్కూల్‌తిగళు	327
32.	ఆత్ర స్కూల్	340
33.	వసిష్ట స్కూల్	353
34.	విష్ణు స్కూల్	366
35.	వేదవ్యాస స్కూల్	393
36.	వసు స్కూల్	407

ಭೂಬಿಕ್ತು

1. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಆಧಾರಗಳು

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಧರ್ಮ ವೆಂದರೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ. ಈ ಧರ್ಮವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಶಾಸ್ತ್ರಪರಂಪರೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಹಿಂದೂಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವು ತುಂಬಿ ವಿನ್ಯಾರವಾದುದು. ಈ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ಬಹು ಚಚ್ಚಿನ ಭಾಗವು ನಿಖಲಾರೂಪ ಹಾಗೂ ಪರಕೀಯರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಿಕ್ಕಿ ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅಳಿದ ಬಹಳವು, ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರಕೋಪಕ್ಕೆ, ಜನರ ನಿರಂತರ ನೀರ್ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ, ಕೇಟುಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಿಕ್ಕಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಾರ್ಥವಾಯಿತು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ತಪ್ಸಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದಿರುವ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿವಾಳವೇ ಆವಾರ ಗ್ರಂಥರಾಶಿಯಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇನ್ನೂ ಇನ್ನೇಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು ಯಾರ ಯಾರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೋ, ಕಗತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕೆ ಕೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳು ಜನಸಾಮಾಜ್ಯರ, ಪಂಡಿತರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಇವೆಲ್ಲ ಆದ ಮೇರೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿಗೊಂಡ, ಅವುಗಳ ಸೂಚಿಪತ್ರವನ್ನು ಸೀಡಿದಲ್ಲಿ ಆದೇ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥವಾದಿತು. ಆದರಿದೆ ಆದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಆಧಾರಗ್ರಂಥಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ೧) ವೇದ, ೨) ವೇದಾಂಗ, ೩) ಶಿವಮೇದ, ೪) ಇತಿಹಾಸ, ೫) ಪುರಾಣ, ೬) ಸ್ತುತಿ, ೭) ದರ್ಶನ, ೮) ಸಿಂಧಂಥ, ೯) ಆಗಮ, ಎಂಬುದಾಗಿವೆ.

೧. ವೇದ

ವೇದದಲ್ಲಿ ಆರು ಭಾಗಗಳಿವೆ — ೧) ಮಂತ್ರ, ಸಂಹಿತ, ೨) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗ್ರಂಥ, ೩) ಆರಣ್ಯಕ, ೪) ಸಾತ್ರಗ್ರಂಥ, ೫) ಪ್ರಾತಿಶಾಖ್ಯ ೬) ಆನುಕ್ರಮಣಿ.

೧. ಮಂತ್ರಸಂಹಿತೆ : ವೇದಗಳು ನಾಲ್ಕು – ಮಗ್ನೇದ, ಯಜುವೇದ, ಸಂಮಾನೇದ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವೇದ. ಇವು ವೇದದ ನಿಖಾಗಗಳು

ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಮುಂತಃ ವೇದ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದೇ. ಆದರೆ ಈ ವೇದದ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರೆಂದರೆ—ಕ್ರಣಿದ್ವೈಪಾಯಾನ ವೇದವ್ಯಾಸರು.

ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತಿಜರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಯಾರೆಂದರೆ— ಹೋತಿ, ಅಧ್ವರ್ಯು, ಉದ್ಗಾತಾ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಾ.

ಮತ್ತಿಜನನ್ನು ‘ಹೋತಾ’ ಎಂದೂ, ಯಜುವೇದದವನನ್ನು ‘ಅಧ್ವರ್ಯು’ ಎಂದೂ ಸಾಮನೇದದವನನ್ನು ‘ಉದ್ಗಾತ’ ಎಂದೂ, ಅಧವ್ಯ ನೇದದ ಮತ್ತಿಜನನ್ನು ‘ಬ್ರಹ್ಮಾ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಇವರು ಕ್ರಾಂತಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ವೇದಗಳ ಮತ್ತಿಂದಂದು ಹೇಣಿರು ‘ತ್ರಯಾ’ ಎಂಬುದು. ನೇದತ್ತಯೆಡ ಅಧ್ಯವೆಂದರೆ ಹೋದಲು ಪ್ರಥಾನವಾಗಿ ಮೂರೇ ವೇದಗಳು ಇದ್ದವು ಎಂಬುದು—

ಸ್ತ್ರಿಯಾಮ್ವಾಕ ಸಾಮುಯಜುಷಿ

ಇತಿ ವೇದಾಸ್ತ್ರಿಯಸ್ತ್ರಿಯಾ (ಅಪುರಕೋಶ 1-6-3)

ವೇದಗಳು ಆನಾದಿಯಾಗಿವೆ. ಆವೃಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಸ್ವೇಷಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ಅವು ಶಾಶ್ವತವಾದ ತಿಷ್ಟುಲೀಯ ಚ್ಯಾನವಾಗಿದೆ. ಸ್ವೇಷಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಪರಸ್ವರರು ಆಲಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ವೈದಿಕ ಮಂತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರವಾಗುವುದು. ಆದುದ ರಿಂದಲೇ ಆವನ್ನು ‘ಶ್ರುತಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಈ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಧಿಷ್ಟವಾದ ಭಂಡಸ್ತ್ರಿ, ಮಂಷಿ, ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ವಿನಿಯೋಗಗಳಿವೆ. ಭಂಡಸ್ತ್ರಿನ ಮುಖಾಂತರ ಆ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಚ್ಚಾರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮಂತ್ರಗಳ ಪೂರ್ವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ನಿರುಕ್ತ ಆಧವಾ ವ್ಯಾಕರಣದಿಂದಸ್ವೇ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಯಾವ ಮಂತ್ರದ ಪ್ರಭಾಣನನ್ನು ತಪಸ್ಸಿನ ಮುಖಾಂತರ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ, ಅಧ್ಯದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರೂ ಆದು ಆ ಮಂತ್ರದ ಮಂಷಿ ಎಂದಾಗುವರು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಷಿಯು ಮಂತ್ರದ್ವಾರನಾಗುವನು.

ವೇದದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಂತ್ರದ ಆನುಪೂರ್ವಿ ಇದ್ದು, ಅದು ನಿತ್ಯವಾಗಿ ರುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರಗಳ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಏರುಹೇರು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರಗಳ ಸಂಕಲನ ಕ್ರಮಾಂಕ ಸ್ವಲ್ಪ ಉದಲಾಂಕಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತುವುದ್ದೇ.

ಇದರಂದ ನೇಡ ಚಾರಡಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾಲಿಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕ್ರೂರು, ಘೋನ, ಜರ್ಬಾ, ಶಿಶಾ, ರೇಖಾ, ಮಾಲಾ, ಧ್ವಜ, ದಂಡ ಹಾಗೂ ರಥ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೀವೆ.

ನೇಡಗಳ ಶಾಖೆಗಳು :

ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಮಹಿಳೆಗಳು ತಮ್ಮ ಆನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಣತೆ ನೇಡ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಓದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಒಂದು ಭಂದಸ್ಸಿನೆಲ್ಲ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಓದಿಸಿದರು. ಸುಂದರನೆಯವರು ಮಂತ್ರಗಳ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಉಪಯೋಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರ ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟಿರು. ಈ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಿ ‘ಸಂಖಾದನ - ಕ್ರೂರು’ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೇದದ ಅನೇಕ ಶಾಖೆಗಳು ಒಂಟಾದುವು.

ಮುಗ್ಗೇದವರ್ಣ ಅಗ ರಾತ್ರಿಕ್ರಿಯೆಂಬು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಶಾಕಲಿಂಘಾವಾ’ ಎನ್ನುವುದು ರಾತ್ರಿ ತಿಪ್ಪದೂವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದು.

ಯುಜುವೇದದವರ್ಣ ಎರಡು ಏತಿಯ ಪಾಠಾಂತರಗಳಿವೆ. ಒಂದನ್ನು ಶುಕ್ಲ ಯುಜುವೇದವೆಂದೂ, ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ಯುಜುವೇದವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶುಕ್ಲ ಯುಜುವೇದದಲ್ಲಿ ಇಸ ಪಾಠಾ ಕೃಷ್ಣ ಯುಜುವೇದದಲ್ಲಿ ಲಂ ಶಾಖೆಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲ ಯುಜುವೇದದ ಕಾಣ್ಡ ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ವಾಂದಿನ ಶಾಖೆಗೇ ರಾತ್ರಿ ಇವೆ. ಕೃಷ್ಣ ಯುಜುವೇದಯ ತೃತ್ತಪೀಠ್ಯ, ಮೈತ್ರಾಯಣ, ಕರ್ತ, ಕಾಷಣ್ಡು ಲ ಹಾಗೂ ಪ್ರಪಂಚತ್ವ - ಈ ವಿಷು ಶಾಖೆಗೆ ಹಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಸಾಮನೇದವರ್ಣ ಒಂದು ಸರ್ವಸ್ತ ಶಾಖೆಗಳವೆಯಿಂಬ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಢುವಿರು, ಜೈಮಿಸೀಯ ದಾಗೂ ರಾಣಾಯಸೀಯ-ಎನ್ನುವ ಸುಂದರು ರಾತ್ರಿ ಇವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಢುವಿರು, ಜೈಮಿಸೀಯಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಪೂಣಿ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದು. ರಾಣಾಯಸೀಯಾ ಎನ್ನುವುದರ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ನಾತ್ರ ವಾಸ್ತವಾಗಿವೆ.

ಅಧ್ಯವನೇದದ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಸೈಕಲಾದಿ ಹಾಗೂ ಶಾಸಕೀಯ ಶಾಖೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಶಂಧ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ.

9. ಚ್ಯಾಪ್ಟರ್-೨೦ಫ್ರೆಂಚ್ : ಸೇವಸಂತ್ರಗಳನ್ನು ಯಂಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ

ಉಪಯೋಗಿಸುವರು ಎಂಟುನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಣಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಣಗಳೆಂದರೆ -

ಮುಗ್ಗೇದ : ಪತ್ತರೀಯ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಶಂಖಾಯನ ಬ್ರಹ್ಮಣ (ಅಥವಾ ಕೌಷಿತಕೀ ಬ್ರಹ್ಮಣ).

ಕೃಷ್ಣ ಯಜುವೇದ : ತೈತ್ತಿರೀಯ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಹಾಗೂ ತೈತ್ತಿರೀಯ ಸಂಹಿತೆಯ ಮಧ್ಯವರ್ತೀ ಬ್ರಹ್ಮಣ.

ಶುಕ್ಲ ಯಜುವೇದ : ಶತಪಥಬ್ರಹ್ಮಣ (ಇದೂ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿವೆ - ಕಣ್ವ ಶಾಖೆಯದು ಒಳ ಕಾಂಡಗಳಲ್ಲಿದೆ ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ಯಂದಿನ ಶಾಖೆಯು ಗಳ ಕಾಂಡಗಳಲ್ಲಿದೆ).

ಸಾಮಾನ್ಯವೇದ : ೧-ತಾಂತ್ರ್ಯ (ಪಂಚವಿಂಶಿ) ಬ್ರಹ್ಮಣ, ೨-ಷಡ್ವಿಂತ ಬ್ರಹ್ಮಣ, ೩-ಸಾಮಾನ್ಯಧಾನ ಬ್ರಹ್ಮಣ, ೪-ಆಸ್ರೇಯ ಬ್ರಹ್ಮಣ, ೫-ಮಂತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಣ, ೬-ದೈವತಾಧಾರ್ಯಯ ಬ್ರಹ್ಮಣ, ೭-ವಂಶ ಬ್ರಹ್ಮಣ, ೮-ಸಂಹಿತೋಪನಿಷದ್ ಬ್ರಹ್ಮಣ, ೯ - ಜ್ಯೇಮಿನೀಯ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಹಾಗೂ ೧೦ - ಜ್ಯೇಮಿನೀಯ ಉಪನಿಷದ್ ಬ್ರಹ್ಮಣ.

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಾವೇದ : ಗೋಪಥ ಬ್ರಹ್ಮಣ.

ಆರಣ್ಯಕ ಹಾಗೂ ಉಪನಿಷತ್ತು : ಬ್ರಹ್ಮಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳು ಆರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದವುಗಳು. ಅದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಬೇಸರು ‘ಆರಣ್ಯಕ’ಗಳು ಎಂದಾದುವು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಭಿ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಳಿ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದುವು. ಆವು ಯಾವುವೆಂದರೆ - ಈಶ, ಕೀನ, ಕರ್ತ, ಮುಂಡಕ, ಚಾಂಡೂರ್ಕ, ಪ್ರಶ್ನ, ವಿತರೀಯ, ತೈತ್ತಿರೀಯ, ಭಾಂದೋಗ್ಯ ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕ, ತೈತ್ತಿತಪ್ತತರ, ಕೌಷಿತಕೀ ಹಾಗೂ ನೃಸಿಂಹತಾಪಿನೀ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಈಶಾವಾಸೋಪನಿಷತ್ತಾ ಯಜುವೇದದ ಮೂಲ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿದೆ.

೪. ಸೂತ್ರ, ಗ್ರಂಥಗಳು . ವೇದಗಳಲ್ಲಿನ ಸೂತ್ರ ಭಾಗವು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿವೆ - ಶಾರ್ತಸೂತ್ರ, ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರ, ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಸೂತ್ರ.

೧) ಶಾರ್ತಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರ ಸಂಹಿತೆಯ ಕರ್ಮಕಾಂಡವನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲವೇ ಶಾರ್ತಸೂತ್ರಗಳು ಉಪಲಭ್ಯವಿವೆ -

మగ్గేద : ఆశ్వలాయనె, శంబాయనె శార్తసహిత.

కృష్ణ యజువేద : ఆపస్తంబి శార్తసహిత హిరణ్యకేశియ (సత్యాషాథ) శార్తసహిత, బొధాయనె శార్తసహిత, భారద్వాజ, వైఖానస, వాఘాల, మానవ కాగూ వారాకోర్తసహితగళు.

శుక్ల యజువేద : శాత్యాయనె (పారస్పర) శార్తసహిత.

సామవేద : మశిసహిత, లాట్యాయనెసహిత ద్వారాయాయణ సహిత, కాగూ ఖాదిర ఇత్యాది శార్తసహితగళు.

ఆధవివేద : ఇదరల్లి కేవల నైతాన శార్తసహిత మాత్రిలభ్యవిడి.

అ) గృహ్యసహిత కాగూ ధముసహితగళు : శార్తసహితగళు హేగే నాల్మల వేదగళల్లి శాణసిగువుదొ కాగేయే గృహ్యసహిత, ధముసహిత కాగూ శుల్చ సహితగళూ కూడ నాల్మల వేదగళల్లి శాణసిగుత్తది.

ధముసహితగళల్లి ధమాచచరణియు వణానేయు ఇరుత్తది. గృహ్యసహితగళల్లి కులాచారద వణానే ఇరుత్తది.

మగ్గేద : ఆశ్వలాయనె గృహ్యసహిత కాగూ శంబాయనె గృహ్యసహితగళు ఇదరల్లివే ఇదరల్లి పసిష్య ధముసహితవూ ఇది. ఇదరింగే సంస్కృతదల్లి ఆనేక టీచిగచు ఇవే.

కృష్ణ యజువేద : ఇదరల్లి మానవ గృహ్యసహిత, కాతిక గృహ్యసహిత, ఆపస్తంబి గృహ్యసహిత, బొధాయనె గృహ్యసహిత, వైఖానస గృహ్యసహిత కాగూ హిరణ్యకేశియ గృహ్యసహితగళవే. ఇవే హేసరిన ధముసహితగళూ ఇవే.

శుక్ల యజువేద : ఇదరల్లి పారస్పర గృహ్యసహిత కాగూ కాత్యాయనె గృహ్యసహితగళవే. పారస్పర గృహ్యసహితగళ మేలి కేకే, జయరాచ, గదాధర ఇత్యాది ఏఱు సంస్కృత టీచిగలివే. ఈ వేదచే సంబంధపట్ట కాగె విష్ణుధరుసహితివిడి.

సామవేద : ఇదరల్లి జ్యేమినియ, గోభిల, ఖాదిర, ద్వారాయాయణ - ఎన్నాప నాల్మల రీతియ గృహ్యసహితగళవే.

ಇದರಲ್ಲಿ ಗಾತನು ಧರ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳಿವೆ. ಇದರ ನೇರೆ ಸ್ತಂಭಸ್ತರಿ ಭಾಷ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಮಿತಾಕ್ಷರಾವೃತ್ತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿವೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಭಾಂದೋಗ ಪರಿಶಿಷ್ಟೆವಿದೆ.

ಅಧ್ಯವ್ನವೇದ : ಇದರಲ್ಲಿ ಕೌತಿಕ, ವಾರಾಹ ಹಾಗೂ ವೈಶಿಷ್ಟಣಿಕ ಗೃಹಣಿ ಸೂತ್ರಗಳಿವೆ. ಅದರೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮಸೂತ್ರ ಇದುವರೆವಿಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

೩. ಪಾರ್ತಿ ಶಾಖ್ಯ : ಪಾರ್ತಿಶಾಖ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ವೈದಿಕ ವ್ಯಾಕರಣವಾಗಿದೆ. ಇದು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾತ್ಯಾಯನ ಶುಲ್ಷಸೂತ್ರವು ಯಜುವ್ವೇದದ ಶುಲ್ಷ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಾನ ವಾದುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ರೇಖಾಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ವರ್ಣನೆ ಇರುವ ವಿಭಾಗವು ಲುಪ್ತವಾಗಿ, ಆನಿಲದೆ ವೈದಿಕ ಭಾಂತ ವಿಜ್ಞಾನವು ಅತಂತ್ರದಲ್ಲಿದೆ.

೪. ಅನುಕ್ರಮಿಣಿಣೀ : ವೇದಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ವೇದಾಧಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಯಗ್ನೀದ : ೧ - ಆಷಾಫನುಕ್ರಮಣೀ - ಇದರಲ್ಲಿ ನುಂತರಕ್ರಮದಿಂದ ಪಾರಂಭವಾಗುವ ಯಂತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ, ೨-ಭಾಂದೋಗನು ಕ್ರಮಣೀ, ೩-ದೇವಾನುಕ್ರಮಣೀ, ೪-ಅನುವಾಕಾನು ಕ್ರಮಣೀ, ೫-ಸಾರ್ವಾನುಕ್ರಮಣೀ, ೬-ಬೃಹದ್ಯೈವತ, ೭-ಯಗ್ನಿಜ್ಞಾನ, ೮-ಪಂಚ್ಯಚ್ಚ ಪರಿಶಿಷ್ಟೆ, ೯-ಶಾಂಖಾಯನ-ವರಿಶಿಷ್ಟೆ, ೧೦ - ಆಶ್ವಲಾಯನ ಪರಿಶಿಷ್ಟೆ, ಹಾಗೂ ೧೧ - ಯಂಕ ಪಾರ್ತಿ ಶಾಖ್ಯಗಳು ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣ ಯಜುವ್ವೇದ : ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ರೀಯಾನು ಕ್ರಮಣೀ, ಚಾರಾ ಯಾನೀಯಾನುಕ್ರಮಣೀ, ಹಾಗೂ ತ್ಯಾತ್ತರೀಯ ಪಾರ್ತಿಶಾಖ್ಯಗಳು ಇವೆ.

ಶುಕ್ಲ ಯಜುವ್ವೇದ : ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ರೀಯಾನುಕ್ರಮಣೀ, ಚಾರಾಯಣೀ ಯಾನುಕ್ರಮಣೀ ಹಾಗೂ ತ್ಯಾತ್ತರೀಯ ಪಾರ್ತಿಶಾಖ್ಯಗಳು ಇವೆ.

ಕೃಷ್ಣ ಯಜುವ್ವೇದ : ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ರೀಯಾನುಕ್ರಮಣೀ, ಚಾರಾಯಣೀ ಯಾನುಕ್ರಮಣೀ ಹಾಗೂ ತ್ಯಾತ್ತರೀಯ ಪಾರ್ತಿಶಾಖ್ಯಗಳು ಇವೆ.

ಶುಕ್ಲ ಯಜುವೇದ : ಇದರ ಪಾಠಿ ಶಾಶ್ವತ ಸೂತ್ರ ಹಾಗೂ ಕಾತ್ಯಾ ಯಾಸು ಕ್ರಮಣೀಗಳು ಲಭ್ಯವಿನೆ.

೭. ವೇದಾಂಗ

ವೇದಗಳಿಗೆ ಆರು ಅಂಗಗಳವೆಯೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿನೆ. ಈ ಅಂಗಗಳಿಲ್ಲದ ವ್ಯೇದಿಕ ಜ್ಞಾನವು ಅಪೂರ್ವವಾದಾದುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವೇದಗಳ ಕಣ್ಣಗಳೇ. ೧. ಜ್ಯೋತಿಷ, ವೇದಗಳ ಕೆವಿಗಳೇ, ೨. ನಿರುಕ್ತ-ಅವುಗಳ ನಾಸಿಕೆವೇ, ೩. ಶಿಕ್ಷಾ-ವೇದಗಳ ನುಖಿವೇ, ೪ ವ್ಯಾಕರಣ-ವೇದಗಳ ಕೈಗಳು, ೫. ಕಲ್ಪ-ವೇದಗಳ ಕಾಲುಗಳು, ೬. ಭಂದಸ್ಸು ಅಗಿದೆ.

ಭಂದಃ ಪಾದಾ ತು ವೇದಸ್ಯ

ಹಸ್ತಾ ಕಲ್ಪೋತ್ತಂಥ ಪರ್ಯತೆ

ಜ್ಯೋತಿಷಾನುಯನಂ ಚಕ್ಷುಃ

ನಿರುಕ್ತಂ ಶ್ಲೋತ್ರಮುಚ್ಯತೇ

ಶಿಕ್ಷಾಫ್ಲಾಂತಂ ಈ ವೇದಸ್ಯ

ನುಖಿಂ ವ್ಯಾಕರಣಂ ಸ್ವತಮರ್

ತಸ್ಯಾತ್ಮಾಂಗಮಧಿತ್ವಂ

ಬ್ರಹ್ಮಶ್ಲೋಕೇ ಮಹಿಯತಿ

ಆದುದರಿಂದ ಈ ಆರೂ ವೇದಾಂಗಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ವೇದಾಧ್ಯಯನವು ಪೂರ್ವವಾಗುವುದು.

೧. ಜ್ಯೋತಿಷ : ಜ್ಯೋತಿಷವು ಜನರಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾರವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದು ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಎಂಹೂತವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ನಿಗದಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಯಜ್ಞ ಸ್ಥಳ, ಮಂಟಪಗಳ ಶಕ್ತಿಯನಿಕೆಯನ್ನು ಆದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಕರಣದಂತೆ ಜ್ಯೋತಿಷವೂ ಕೂಡ ವ್ಯಾಪಕವಾದುದು ಲಗಧಾ ಭಾಯಿನ ಜ್ಯೋತಿಷ ಲ್ಲಿದೆ, ಸಾರ್ವಾನ್ಯ ಜ್ಯೋತಿಷವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ.

ವರಾಹ ನಿಹಿತ, ಅರ್ಯಾಭಟ್ಟ, ಬ್ರಹ್ಮಗುಪ್ತ ಹಾಗೂ ಭಾಸ್ಕರಾ ಭಾಯಿರುಗಳ ಜ್ಯೋತಿಷ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಕೂಡ ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿವೆ.

೭. ಕೆಲ್ಪಿ : ಕಲ್ಪಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯೆಜ್ಜಾಗಳ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳ ಪೋಣಿ ಇದೆ. ನಾರದ, ಪರಾಶರ, ಪರಿಷ್ಯಾರುಗಳ ಕಲ್ಪಸೂತ್ರಗ್ರಂಥಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿವೆ.

೮. ಸಿರುಕ್ತು : ಪಾಣಿನಿಯ ವ್ಯಾಕರಣದ ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರಚಾರದಿಂದ ಇತರೇ ಪ್ರಾಚೀನ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಹೋದುವು. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರುಕ್ತಗ್ರಂಥಗಳೂ ಲುಪ್ತವಾದುವು. ವೇದಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೇ ನಿರುಕ್ತಗಳು. ಇವನ್ನು ವೇದಗಳ ವಿಶ್ವಕೋಶವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಕೇವಲ ಯಾಸ್ಕಾಜಾಯ್ಸನೆ ನಿರುಕ್ತವು ಮಾತ್ರ ಉಪಲಬ್ಧವಿದೆ. ಈ ನಿರುಕ್ತದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಭಾಷ್ಯಗಳು, ಟೀಕೆಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪ, ಶಾಕಪೂರ್ವಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನಿರುಕ್ತಗ್ರಂಥಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ.

೯. ವ್ಯಾಕರಣ : ಭಾಷೆಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವುದು ವ್ಯಾಕರಣದ ಕೆಲಸ. ಶಾಕಂತಾಯನನ ವ್ಯಾಕರಣದ ಸೂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಇಂದು ಉಭ್ಯವಿರುವ ಪಾಣಿನಿಯ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಯಜುವ್ಯೇದದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ವಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿಯೂ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇದ್ದವು. ಇವುಗಳ ಸೂತ್ರಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪಾಣಿನಿಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿವೆ. ಪಾಣಿನಿಯ ವ್ಯಾಕರಣದ ಮೇಲೆ ಕಾತ್ಯಾಯನ ಮಂಷಿಯ ವಾರ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಮಹಿಷಿ ಪತಂಜಲಿಯ ಮಹಾಭಾಷ್ಯಗಳು ರಚಿತವಾಗಿವೆ.

ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಇವರ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಗಳು ಟೀಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ವಿವೇಚನಾತ್ಮಕ ಗ್ರಂಥಗಳು-ಬಹಳನ್ನು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿವೆ.

ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಾರಸ್ವತ - ವ್ಯಾಕರಣ, ಕಾಮಧೀನು - ವ್ಯಾಕರಣ, ಹೇಮಚಂದ್ರ - ವ್ಯಾಕರಣ, ಪಾರ್ಕೃತ ಪ್ರಕಾಶ, ಪಾರ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು, ಕಲಾವ ವ್ಯಾಕರಣ, ಮುಗ್ಡಭೋಧ-ವ್ಯಾಕರಣ. ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರಗಂಥಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮೇಲೂ ಭಾಷ್ಯ ಟೀಕಾ ಹಾಗೂ ವಿವೇಚನೆಗಳು ಇವೆ.

೧೦. ಶಿಕ್ಷಾ : ಶಿಕ್ಷ್ಯವಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳ ಸ್ವರ, ಆಕ್ಷರ, ಮಾತ್ರಾ ಹಾಗೂ ಉಚ್ಚಾರಣಗಳ ವಿವೇಚನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಕೆಳಗೆ ಶಿಳಿಸಿರುವ ಶಿಕ್ಷ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿವೆ.

ముగ్గేడ : పాణినీయి శిక్షు

శైల్పు యజువేద : వ్యాస శిక్షు

తుక్క యజువేద : యాజ్ఞవల్మీకు ఇత్యాదియవరుగళ అఖ శిక్షు గ్రంథగళిలే.

సామవేద : గౌతమిా, లోనుతీర్ణ కాగూ నారదీయ శిక్షుగళు.

ఆధవేద : వాండూరీ శిక్షు.

६. భండస్సు : ప్రస్తుత ప్రేదిక భండస్సునె నిదేశనవు ముఖ్య వాగి ఈ కేళచండ గ్రంథగళల్లి కండుబరుత్తవే – గాగ్ఫమ్మాక్త ఉప నిధాన సూత్ర (సామవేదియ), పింగళనాగ ప్రోక్రె భండః సూత్ర (భండోవిచితీ), వేంకట మాధవ శైత భండోఽనుశ్రవణశీ కాగూ జయదేవ భండఃసూత్ర. లొకిక భండగళ ఒగ్గెయూ శైతిగళిలే. ముఖ్యవాదువు – భండఃశాస్త్ర (హలాయుధ వృత్తి), భండో మంజరి, వృత్తరత్నాకర, శ్రుత చోధ, జానాత్రయాయ భండోవిచితీ–ఇత్యాది ఆనేక గ్రంథగళిలే.

७. ఉపవేద

ప్రతియోందు వేదక్షూ ఒండోందు ఉపవేదవిది. ముగ్గేడక్కే ఆధవేద, యజువేదక్కే ధనువేద, సామవేదక్కే గాంధవేద, ఆధవేదక్కే ఆయువేద ఉపవేదగళాగివే.

८. అఫ్సేనేఃద : ‘బృహస్పతీః ఆధ్యాత్మికారికస్తా’ ఎంబుదరిండ బాక్షస్పత్య ఆధ్యాత్మాస్త్రవిరువుదు గొత్తాగుత్తది. ఆదరే ఇందిరువ ఈ గ్రంథవు తుంబా కిరుప్రమాణద్వా. కొటిల్యనె ఆధ్యాత్మాస్త్రవు ఈ సిట్టినెల్లిన తుంబా సూహత్తపూణ్యవాద గ్రంథవాగిది. ఇదే ఆల్లదీ సోమదేవేణ భేట్టిన సీతి రాక్ష్యాస్త్రమొత్తమొత్తు, చూణశ్యమొత్తు, కొమందచ, శుక్రనీతి-ఎంబ గ్రంథగళా ఆధ్యాత్మాస్త్రమొత్తు కురితాద గ్రంథగళాగివే.

९. ధనువేద . ఈ విషయుక్తి సంబంధవట్టి కాగే వ్యేతంపా యునన ధనువేద (వ్యేతంపాయన సీతి-ప్రకాశికా), వృద్ధ శాఙ్కిధర,

ಯಾವುದ್ದೀಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪತರು, ಸನುರಂಗಣಕ್ಕಾಶ್ರಧಾರ ಎನ್ನು ನ ಗ್ರಂಥಗಳು ದೊರೆ ಯಾತ್ರನೆ.

ಇನ್ನುವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗದ ವಣಿಕೆ ಇದೆ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಕೂಡುತ್ತ - ಕಲಿಯುವುದನ್ನೂ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದನ್ನೂ ವಿವಾಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುವ ಈ ಪರಂಪರೆಯು ಪೂರ್ತಿ ನಿಂತುಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಲಾಪ್ತವಾಗಿದೆಯಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

೩. ಗಂಥವ್ಯವೇದ : ಇದರಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯ ಹಾಗೂ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. ರಾಗ-ರಾಗಿಣಿ, ತಾಳ-ಸ್ವರ, ವಾದ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ನೃತ್ಯಗಳ ಭೇದಮಾರ್ಪಭೇದ ವರ್ಣನೆಗಳು ಇವೆ. ಬಂಳ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲ ದಿಂದಲೂ ಗಾನವಿಷ್ಯಿಯು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿ ‘ಫೋನ್’ ಗಳೂ ಇವೆ ಆದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯದ ಆರಣ್ಯಗಾನ’ ಹಾಗೂ ‘ಗೀಯಗಾನ’ - ಇವೆರಡೂ ಪ್ರಾಕಾರಗಳು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಲಾಪ್ತವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಗಾಯನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಆನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇಂದಿಗೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ವಾದುವು - ಭರತಮನುಸಿಯ ಭರತ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ (ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿನವಗುಪ್ತನ ಪ್ರೀಕೆ ಇದೆ), ದತ್ತಿಲನುಸಿಯ ದತ್ತಿಲಪೂರ್, ಶಾಜ್‌ದೇವನ ಸಂಗೀತರತ್ನಾಕರ (ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಇತ್ಯಾದಿಯಪರುಗಳ ಪ್ರೀಕೆಗಳು ಇವೆ) ಮತ್ತು ದಾನೋದರ ಕೃತ ‘ಸಂಗೀತ ವರ್ಣಣ’ ಎಂಬವುಗಳು

೪. ಆಯುವ್ಯವೇದ : ಶರೀರದ ರಚನೆ, ರೋಗದ ಕಾರಣ, ಲಕ್ಷಣ, ಔಷಧಿ, ಗುಣ, ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ವರ್ಣನೆಗಳು ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿದೆ. ಆಯುವ್ಯವೇದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯನೀ ಕುಪೂರ ಸಂಹಿತಾ, ಬ್ರಹ್ಮಸಂಹಿತಾ, ಧೀಲ ಸಂಹಿತಾ ಹಾಗೂ ಆಗ್ನಿಪ್ರಸೂತ್ರರಾಜ-ಇವು ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು. ಇವಲ್ಲದೆ ಸುಶೃತ ಸಂಹಿತಾ, ಧಾತುವಾದ, ಜಾಬಾಲಿಸೂತ್ರ, ಇಂದ್ರಸೂತ್ರ, ಶಿಂಬ ಕುತೂಹಲ ಯಾಗೂ ದೇವಲ ಸೂತ್ರಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರಕ ಸಂಹಿತಾ ಹಾಗೂ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಹೃದಯಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾಚೀನವಾದರೂ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಆಯುವ್ಯವೇದದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಗ್ರಂಥಗಳವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು

ಮಾನೆನುಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವುಗಳಾದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಗೋಪ್ಯ, ಗಜಕಾಗೂ ಇತರೆ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಉಪಾಯಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಹೀಗೆ ಈ ವೇದ, ವೇದಾಂಗ, ಉಪವೇದಗಳು ಹಿಂದೂ ಜನ್ಮಜೀವನದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಾ ಉಲ್ಲಿಘಂಬಿವೆ.

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವೇದ, ವೇದಾಂಗ, ಉಪವೇದಗಳು ಬಲಗಳ್ಲಿನೆಂತ ದ್ವರೆ, ಇತಿಹಾಸ, ದರ್ಶನ, ಆಗಸುಗಳು ಎಡಗಳ್ಲಿ ದ್ವಂಡೆ.

ಳಿ. ಇತಿಹಾಸ

ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಾಭಾಷ್ಯಂ

ವೇದಂ ಸಮುಪಬೃಂಹಯಯೇತ್

ಇತಿಹಾಸ - ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಾಧಿಕ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿವೇಚನೆ ಅಡಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಇತಿಹಾಸ-ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯವ್ಯಾಖಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಲೇ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ವೇದಗಳ ಉಪಾಂಗಗಳಿಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವಾಲ್ಯೇಕ ನುಹೆಸ್ತಿಯ ರಾಮಾಯಣ ಹಾಗೂ ಭಗವಾನ್ ವೇದ ವ್ಯಾಸರ ಮಹಾಭಾರತ-ರೂಪಿಃ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ಹೆರಿವಂಶವು ಮಹಾ ಭಾರತದ ಪರಿಶ್ವಪಾಗಿದ್ದವರಿಂದ, ಆದನ್ನೂ ಇತಿಹಾಸವೆಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣ, ಯೋಗವಾಸಿಷ್ಠಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳವೆ.

ಷಿ. ಪುರಾಣಗಳು

ನಾಲ್ಕು ರೀತಿಯ ಪುರಾಣಗಳವೆ - ೧. ಮಹಾಪುರಾಣ, ೨. ಪುರಾಣ, ೩. ಆತಿಪುರಾಣ, ಹಾಗೂ ೪. ಉಪಪುರಾಣ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಹದಿನೆಂಟು, ಹದಿನೆಂಟು ಇವೇ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಧಾರಣವಾಗಿ ನುಹಿಸುವುದು ಪುರಾಣಗಳನ್ನೇ ಪುರಾಣಗಳಿಂಬಳೆನರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಮಹಾಕೃತಾಳಗಳೆಂದರೆ - ೧. ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಾಣ, ೨. ಹಡ್ಡಪುರಾಣ, ೩. ಶಿವಪುರಾಣ. ಉದ್ದ ವಿನ್ಯಾಸ್ತಾಣ, ೪. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ, ೫. ನಾರದಿಯ ಪುರಾಣ, ೬. ನೂರ್ಕೊಂಡೇಯ ಪುರಾಣ, ೭. ಅಗ್ನಿಪುರಾಣ, ೮. ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣ, ೯. ಬ್ರಹ್ಮವೈಪತ್ರ ಪುರಾಣ, ೧೦. ಲಿಂಗಪುರಾಣ, ೧೧. ವರಾಹ ಪುರಾಣ, ೧೨. ಸ್ವಂದ ಪುರಾಣ, ೧೩. ವಾಮನ ಪುರಾಣ, ೧೪. ಕೂರ್ಪ ಪುರಾಣ, ೧೫. ಮತ್ತ ಪುರಾಣ, ೧೬. ಗರುಡ ಪುರಾಣ, ೧೭. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣ.

ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಿಪಿರುವ ಎಲ್ಲ ವಿನಯಗಳೂ ಪುರಾಳಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧಾಗಿದೆ.

೪. ಸ್ತುತಿಗಳು

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ಸಂಚಾಲಕರೆಂದರೆ ಸ್ತುತಿಗಳು. ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ಆರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ – ಈ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾರ್ಥನಾರ್ಥಗಳ ವಿವೇಚನೆ ಇದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣ, ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು, ವಣಾಶ್ರಮದ್ರಮ, ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳು, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ರೀತಿಗಳು, ದಂಡನ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಮೋಕ್ಷದ ಸಾಧನಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

ನೂರಕ್ಕೆಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ತುತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ವಾದವುಗಳೆಂದರೆ – ಮನು, ಯಾಜ ವಲ್ಕ್ಯ, ಅತ್ರಿ, ವಿಷ್ಣು, ಹಾರಿತ, ಜೀರ್ಣಸ, ಅಂಗಿರಸ, ಯಸು, ಆಪಸ್ತಂಭ, ಸಂಪತ್ರ, ಕಾತ್ಯಾಯನ, ಬ್ರಹ್ಮಸುತ್ತಿ, ಪರಾಶರ, ವ್ಯಾಸ, ಶಂಖ, ಲಿಖಿತ, ದಕ್ಷ, ಗಾತಮ, ಶಾತಾತಪ, ನಸಿಷ್ಟ, ಪ್ರಜಾಪತಿ – ಇತ್ಯಾದಿಯವುಗಳು.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮನಸ್ಸುಸ್ತುತಿ ಹಾಗೂ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಸ್ತುತಿಗಳು ತುಂಬಾ ಪ್ರಶ್ನಾತ್ಮಾದವು. ಆಗರೆ ಕಲಿಯುಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಮಾತ್ರ, ‘ಪರಾಕರಸ್ತುತಿ’ಯು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾದುದೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ.

೫. ದರ್ಶನಗಳು

‘ದೃಕ್ಕೃತಿ ಯಥಾರ್ಥ ತಯಾ ವಸ್ತು ಪದಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವಿತ ದರ್ಶನವರ್’

ಎನ್ನುವುದರ ಅನುಸಾರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ 'ತತ್ವಜ್ಞನ ಸಾಧಕ' ಭಾಗಗಳೇ ದರ್ಶನ ಕಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಸೈಫ್ ಹಾಗೂ ಜೀವಿಯ ಜನಸೆ-ಮರಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾರು? ಅವುಗಳ ಗತ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಕನಾರು? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ವಿನರ ನೀಡುವುದೇ 'ದರ್ಶನಗಳ' ಕೆಲಸ.

ಮುಖ್ಯವಾದ ದರ್ಶನಗಳೆಂದರೆ - ೧. ವೈಶೇಷಿಕ, ೨. ಸಾಂಖ್ಯ,
೩. ಯೋಗ, ೪. ನಾಯ, ೫ ಪೂರ್ವಮಿಂದಾಂಸಾ ಹಾಗೂ
೬. ಉತ್ತರ ಮಿಂದಾಂಸಾ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಅನೇಕ ಭೇದಗಳವೆ. ಈ ಭೇದಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಚಾರ್ಯರುಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಖ್ಯದರ್ಶನದ ಮೂಲ ಸೂತ್ರಗ್ರಂಥದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಶಂಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ 'ಕಾರಿಕಾ' ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಉತ್ತರ ಮಿಂದಾಂಸ ದರ್ಶನ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದ ಭಂಪ್ಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವೈದಿಕ ಸಾಪ್ರದಾಯಗಳು ನಿರ್ವಾರಣವಾಗಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ದರ್ಶನದ ಮೇಲೂ ಭಾಷ್ಯ ಪ್ರಕೆ ಹಾಗೂ ವಿವೇಚನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಗ್ರಂಥಗಳವೆ. ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರಗ್ರಂಥಗಳೂ ಇವೆ.

೭. ನಿಬಂಧಗಳು

ಇವು ಕೂಡ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸ್ತುತಿ - ಗ್ರಾಘಗಳಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇವುಗಳ ರಚನೆಯು ಮಂಘ್ಯಯುಗದಲ್ಲಾದರೂ ಕೂಡ ಇವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಸ್ತುತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪೂರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಚರಣೆಯ ಸಿದೀಶಗಳನ್ನೇ. ಆವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತಾರವಾದದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವರಸ್ವರ ಭಿನ್ನತೆ ಆಧವಾ ಆಸ್ಪಷ್ಟತೆಗಳನ್ನು ನಿಬಂಧಕಾರರು ಏಕವಾಕ್ಯಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸ್ವಾಷ್ಟಿಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಸ್ತಾರ ರೀತಿಯ ಪೂರಾಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನೂ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದ್ವಿಂದ ಫನುರ್ವಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆ ಸನುನಾದ ಪೂರಾಣಗಳಿಂದು ನಂಬಿತ್ತಾರೆ.

ದೂರ್ಬಾಭಾಗ, ಕಾಲ ವಿವೇಕ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಸಹಾರ ಮೂತ್ರಕಾ ಎನ್ನುವ ಜೀವನೂತಪಾಹನನೆ ಮೂರು ಗ್ರಂಥಗಳವೇ ಶೋಲನಾಡಿಯು ‘ಸ್ತುತಿ ವಿವೇಕ’ ಪ್ರಾಣಗ್ರಂಥ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ರಘುನಂದನನೆ ‘ಸ್ತುತಿ ತತ್ವ’ ಎನ್ನುವುದು ಬೃಹತ್ತಾದ ಇವೈತ್ತಿಂತ್ತು ಭಾಗಗಳ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಅನಿರುದ್ಧನ ಹಾರಲತಾ, ಅಶಾಚ ನಿಸರಣ, ಪಿತ್ರವಯಿತಾ ಎನ್ನುವ ಮೂರು ಗ್ರಂಥಗಳವೇ. ಬಲಾಳ ಸೇನನವು ಆಚಾರಸಾಗರ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸಾಗರ, ದಾನ ಸಾಗರ ಹಾಗೂ ಆದ್ವಿತ ಸಾಗರ ಎನ್ನುವ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಬಂಗಾಳಾದ ನಿಬಂಧಕಾರರದ್ದಾಗಿವೆ.

ಆಚಾರಾದರ್ಶ, ಸೌಖ್ಯತ್ವದಿವೇ ಹಾಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧಕಲಾ ಎನ್ನುವವು ಶ್ರೀದತ್ತ ಶಾಪಾಧಾ ಯನ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ‘ಸ್ತುತಿ ರತ್ನಾಕರ’ ಎನ್ನುವುದು ಥಂಡೀಶ್ವರನ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ವಾಚ ಸ್ವತಿ ಮಿಶ್ರನೆ ‘ವಿವಾದ ಚಿಂತಾಕಾಷಿ’ಯೂ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖಗ್ರಂಥ. ಇವೇ ಅಭಿಡೆ ಆಚಾರವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟು ಇಸ್ತೂ ಉನ್ನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ. ಇವು ಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು – ೧. ಆಚಾರ ಚಿಂತಾಕಾಷಿ, ೨. ಆರ್ಹಿಕ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ೩. ಶ್ರೀತ್ಯಚಿಂತಾಕಾಷಿ, ೪. ತೀರ್ಥ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ೫. ವರವಾರ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ೬. ಶುಭ್ರ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ೭. ಶ್ರಾದ್ಧ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ೮. ತಿಥಿ ನಿರ್ಣಯ, ೯. ದೈತ್ಯತ ಸ್ವಿಂಯ, ೧೦. ಹುಂಡಿ ಸ್ವಿಂಯ ಹಾಗೂ ೧೧. ಮಹಾವಾದಾನ.

ಮೇರೆ ತಿಳಿರುವವಲ್ಲವೂ ಮೈಧಿಲೀ ನಿಬಂಧಕಾರರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ.

ದೇವಣಿಭಟ್ಟನೆ ‘ಸ್ತುತಿ ಚಂದ್ರಿಕಾ’ ಒಂದು ವಿಶ್ವಲತಪಾದ ಗ್ರಂಥ. ಹೆನ್ರಾದಿಯು ‘ಅತುರ್ವಗ್ರಂಥ ಚಿಂತಾಮಣಿ’ಯು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ವಿಶ್ವಕೋಶವಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಿಟ್ಟೆನಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಕಾಲಮಾಧವ, ಪರಾಶರಮಾಧವ, ದತ್ತಕ ವಿಂಬಾಂಕಾ, ಗೋತ್ರಪ್ರವರ್ತ-ಸ್ವಿಂಯ, ಮುಹೂರ್ತ ಮಾಧವ, ಸ್ತುತಿ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ವಾರತ್ಯಾಸ್ತ್ರೇವ ಪದ್ಧತಿ – ಎನ್ನುವ ಏಳು ಗ್ರಂಥಗಳು ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರದ್ದಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀಸ್ಥಲೀಸೇತು, ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನಾಕರ – ಈ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಮೂರಳಿಭಟ್ಟನೆ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ.

ಶ್ರಾವಣಕಲ್ಪಲತಾ, ಶುದ್ಧಿ ಚಂದ್ರಿಕಾ, ತತ್ವಮುಕ್ತಾವಳೀ ಹಾಗೂ ದತ್ತಕೀರ್ತನಾಂಬಾಸಾ - ಎಂಬುವು ನಂದ ಸುಡಿತನ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ.

ಕವುಲಾಕರ ಭಟ್ಟನು ರಚಿಸಿರು- ಅ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯ ಸಿಂಧು, ಶೂದ್ರಿಕಮಲಾಕರ, ದಾನಕಮಲಾಕರ, ಪೂರ್ವ ಕಮಲಾಕರ, ವೇದರತ್ನ ನಿವಾದತಾಂಡವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಯಿಕ್ತಿತ್ತರತ್ವ-ಎಂಬವು ಮುಖ್ಯವಾದುವು.

ನೀಲಕಂಠ ಭಟ್ಟನ ಭಗವಂತ ಭಾಷ್ಯಕ ಹಾಗೂ ಮಿಶ್ರಮಿಶ್ರನ ಏರ ಮತ್ತೊೇದಯ-ಇವು ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮಿಧರನ ಕೃತ್ಯಕಲ್ಪತರವೂ ಕೂಡ ಆನೇಕ ಭಾಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿವೆ.

ಜಗನ್ನಾಫ ತರ್ಕವಂಚಿನನನ್ನ 'ವಿಷಾದಾಣಣ'ವು ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಸ್ತು ಯಿಂದ ಸುಹತ್ಯಪೂಜಾವಾದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕಾಶೀಯ ಸುಬಂಧಕಾರೆರ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ

ಇವೇ ಶಲ್ಲದೆ ಕಾಶೀನಾಥ ಉವಾಧಾರ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಯವರುಗಳ ಧರ್ಮ ಸಿಂಧು, ನಿರ್ಣಯಾಸ್ತುತ, ಪ್ರಯಾಂತ ಚಂತಾಮಣಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಆನೇಕ ಸಿಂಧಗಳಿವೆ.

ಭಾಷ್ಯ ಪೀಠಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳೇ

ವೈದಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಿಂಧಂಧಗ್ರಂಥಗಳಾರೆಗಿ ಅನುಗಳ ಮೇಲೆ ಆನೇಕ ಪೀಠಿಕೆಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷ್ಯಗಳಿವೆ, ಪೀಠಿಗಳಿವೆ, ಕಾರಿಕಾ ಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ, ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಸಾರ ಸಂಗ್ರಹಗಳಿವೆ. ಈ ಭಾಷ್ಯ-ಪೀಠಿಗಳ ಮೇಲೂ ಕೂಡ ಪೀಠಿಗಳಿವೆ.

ಈ ಭಾಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಪೀಠಿಕಾಗಳ ಸ್ವತಂತ್ರ ರೂಪವಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಒಹಳ್ಳು ಮಂದತ್ತಪನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರಣ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಪದ್ಮಪ್ರತಿವಾದ, ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ವಿಶಿಷ್ಟಾವೈಪ್ರತಿವಾದ, ಶ್ರೀ ಸಿಂಬಾರ್ಥಾಚಾರ್ಯರ ದೈತ್ಯತಾದ್ವಪ್ತಪ್ರತಿವಾದ, ಶ್ರೀ ವಲ್ಲಭಾಚಾರ್ಯರ ಶಾಂತಾಧೈಪ್ರತಿವಾದ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಮಂಧಾನುಜಾರ್ಯರ ದೈತ್ಯಪ್ರತಿವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಾಗೂ ಗೌಡಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅಂಚಂತ್ಯಾಭೇದ ಭೇದವಾದ - ಇವು ಎಲ್ಲ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನೂ ಆಲಿಂಟಿಸಿದೆ.

ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಜೈವ. ಶಾಕ್ತ ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮೇಲು ಭಾಷ್ಯಗಳಿವೆ. ಈ ಭಾಷ್ಯಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಭಾಷ್ಯಗಳಿಂದ ಇವೇ.. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನ್ಯಾಯ, ಪ್ರಾರ್ಥಮಿಕಾನೂಂಸಾ ಇತ್ಯಾದಿ ದರ್ಶನಾರ್ಥ ಮೇಲೂ ಭಾಷ್ಯಗಳಿವೆ. ಈ ಭಾಷ್ಯಗಳ ಅಥಾರದ ಮೇಲೆ ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದ ನೀಲಿಸಿವೆ. ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನೂರಾರು ಗ್ರಂಥಗಳು ಇವೆ. ವಿಶಾಲ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವು ನೂರಾರು ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ, ಸಿಖ, ಧರ್ಮಗಳು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಶಾಖೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಬೀರಪಂಥ, ರಾಧಾಸ್ತಾಮಿವಾ ಮತ, ದಾದಾ ಮಂಜು, ರಾಮಸ್ನೇಹಿ, ಪ್ರತಾಮಿವಾ, ಚರಣದಾಸೀ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿವೆ. ಜೈನ ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮಗಳ ಗ್ರಂಥಾರ್ಥ ಅಸಂಖ್ಯಾತಪಾಗಿವೆ. ಸಿಖ, ಕಬೀರಪಂಥ, ದಾದಾಪಂಥಿ. ರಾಘವಸ್ತ್ವಿಕಾ. ರಾಮಸ್ನೇಹಿ, ಪ್ರತಾಮಿವಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಆವರಣ ಗುರುಗಳ ಗ್ರಂಥ ರಾಮಸ್ನೇಹಿ, ಪ್ರತಾಮಿವಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಸಂಖ್ಯಾಪಿಸಿ. ಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಸಂಖ್ಯಾಪಿಸಿ. ಆವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿವೆ.

ಆಗಮ (ತೆಂತ್ರಗ್ರಂಥಗಳು)

ವೇದಗಳಿಂದ ಹಿಡಿಮು ಸ್ಯಂಧ ಗ್ರಂಥಗಳರೆಪಿನ ಪರಂಪರ್ಯಸ್ತಾನ್ಯದ್ವಾರಾ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಮತ್ತೆಂದು ‘ನಿಗನ್ತಾ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವನ್ನು ‘ಆಗಮ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅನಾದಿ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ. ಇವನ್ನು ‘ಆಗಮ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಆಗಮದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿವೆ - ದಕ್ಷಿಣಾಗಮ (ಸಮಾಂತರ) ಹಾಗೂ ವಾಮಾಗಮ (ಕೊಲಮತ್ತ).

ಸನಾತನಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಗಮ ಹಾಗೂ ಆಗಮ (ದಕ್ಷಿಣಾಗಮ) ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೂ ಪರಿಗಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದಕ್ಷಿಣಾಗಮದ ಮೂಲ ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ತಿಂದರ ವಿಸ್ತೃತ ವಿವರಣೆ ಇದಿ. ಈ ಆಗಮ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿವರ - ‘ಶಾಸ್ತ್ರಾಧಿನೀ’.

ಎ. ಹೈತ್ಯನಾಗಮ : ದೇವತೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಗುಣ, ಕರ್ಮ, ಆಪರುಗಳ ಮಂತ್ರಗಳ ಉದಾಹರಣೆ, ನಂತರ, ಧ್ಯಾನ, ಪೂಜಾವಿಧಿಗಳ ವಿವೇಚನೆಯು ಆಗಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ప్రేష్టు వాగమగళన్ను స్కూలీతిగళగె నమానెవాద ప్రమాణమేచు నెంబలాగిదే.

ప్రేష్టు వాగమగళల్లి పాంచురాత్ర హాగూ ప్రేష్టానెస ఆగ్ను-ఎన్నువు ఎరదు రీతియు గ్రంథగళు కండుబరుతువే.

పాంచురాత్ర, సంహితిగళల్లి కేవల గళ సంహితిగళు పూత్ర, దేవిచి యుత్తువే. అవు యొవునేందరే – గ. తింబుఫుధ్వర్య సంహితే, చ. ఈజ్యుద్ సంహితే, ఖ. కసింజల సంహితే, ల. జయాబ్యా సంహితే, న. పూత్రశ్చ సంహితే, ట. పాద్మ తెగత్ర, ఉ. బృహత్తా బృహత్త్య సంహితే, ఆ. భూపద్మాజ సంహితే, ఇ. లష్ట్రీతెగత్ర, గం. విష్ణు తిలకే, గఠ. శ్రీ ప్రకృసంహితే, గణ. విష్ణు సంహితే హాగూ గళ. సాత్మత సంహితే.

ట. శ్రీవాగను : భగవాన్ శంకరెన ముఖమిండ ఇల తంత్రగళు ప్రచటివాదునేందు కేళలాగుత్తుదే. ఉపంత్రగళో సేరు ఇప్పగఁ ఒట్టు వంబ్యే అంట ఆగుత్తుదే. ఇవుగళల్లి ఉల వూత్ర ముఖ్యవామమేచు నెంబలాగిదే. ఆదరే ఇవెల్లిపు ఈగ లభ్యవిల్ల.

శివాచాయిర ప్రామాణిక గ్రంథగళిందరే వాటువత సూత్ర, సరేళ్లిర పరీక్షు తక్క సంగ్రహ, తక్కత్రయు, భోగ శాచికా, వేషిక్క శారికా, పరమీక్క నిరాశకారికా, శ్రుతి సూక్తిపూలూ, చెకుచేఇచ – తాత్పుయు – సంగ్రహ, తక్కప్రచారికా, సూత సంహితా, నాదశాచికా హాగూ రత్నత్రయు.

ఏరె శ్రీసాధమద ప్రసూతి గ్రంథమేండరి ‘సిద్ధాంత శిఖామణి’ ఎంబుదు. ప్రత్యుభిజ్ఞా మాగ్రాదల్లి గణ ఆగమగళన్ను ప్రసూతి గ్రంథ గళిందు నెంబలాగిదే.

ఇవుగళల్లి ముఖ్యవాదను మాయ-సిద్ధాంత తంత్ర. నామక తంత్ర డాగూ మాలినీ తంత్ర-నెంబవు. ఈ మారూ గ్రంథగళన్ను ‘త్రికా’ ఎందు కరియలాగుత్తదే. ఇవు శిన సూత్రగఁ మేలే ఆధారపట్టివే ఇవే ఆల్లిదే స్పుండసమస్ప, శిష్టాప్స్టి, పరాత్రింతికా, త్రివృత్తి, ఈజ్యుర ప్రత్యుభిజ్ఞా శారికా, సిద్ధాత్రయూ, శిన సేత్తోత్సామలీ, తంత్ర

ಯೋಕೆ—ಎನ್ನುವವು ಈ ಮತದ ಪ್ರಧಾನ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ.

೨. ಶಾಕಾತ್ಮಕವು : ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ರೀತಿಯಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ.

ಸಾತ್ವಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ‘ತಂತ್ರ’ ಅಥವಾ ‘ಆಗಮ’ಗಳಿಂದೂ, ರಾಜಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಟ್ಟವುಗಳನ್ನು ‘ಯಾಮಕ’ ಎಂದೂ ಹಾಗೂ ತಾಮಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಟ್ಟವುಗಳನ್ನು ‘ಡಾಮರ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತವೆ.

ಸ್ವಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ ರಾಜಸ, ತಾಮಸ ಸ್ವಭಾವದ ವೃತ್ತಿಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದ್ವೀತ್ಯ ದಾನೆವ, ಅಸುರ ಅಥವಾ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಸ್ವಭಾವದ ವೃತ್ತಿಗಳಾಗಿ ಸಾಫನೆವಂತೂ ಇರಲೇ ಬೇಕೆಲ್ಲವೇ? ಅದುದಿರಿಂದ ಅವರಿಗಾಗಿ ಈ ರಾಜಸ – ತಾಮಸ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಿವಾರ್ಥಿವಾದುವು. ಅಸುರರ ಪರಂಪರಾಗತ ಮುಖ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೆ ‘ವಾಮಾಗಣ’.

ಶಾಕಾತ್ಮಕಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಲಾಗಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ದೊರಿಯುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಕಾಲೋಪನಿಷತ್ತಾ, ಅರುಣೋಪನಿಷತ್ತಾ, ಅಂದ್ರೋಪನಿಷತ್ತಾ, ಕಾಳಕೋಪನಿಷತ್ತಾ, ಬಹ್ಯಚೋಪನಿಷತ್ತಾ, ತ್ರಿಷ್ಣರೋಪನಿಷತ್ತಾ ಹಾಗೂ ತಾರೋಪನಿಷತ್ತಾ – ಇವು ತಂತ್ರಮತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆಯೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಾಗೂ ಕೂಡ ಭಾಷ್ಯ-ಪೀಠಿಗಳು ಇವೆ.

ಮಿಶ್ರಮಾರ್ಗದ ಎಂಟು ಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ – ಚಂದ್ರಿಕ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಪತಿ, ಶಳಾನಿಧಿ, ಕುಲಾರ್ಥವ, ಕುಲೀಶ್ವರೀ, ಭುವನೇಶ್ವರೀ, ಬಾಹ್ಯಸ್ವತ್ಯ ಹಾಗೂ ದುರ್ವಾಸನೆ – ಎಂಬುವು.

ಸಮಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ‘ಶಂಭಾಗಮ ಪಂಚಕ’ ಎಂಬ ವಾಶಿಷ್ಟ್, ಸನೆಕ, ಶುಕ, ಸನಂದನ ಹಾಗೂ ಸನತ್ಸುಮಾರ ಸಂಹಿತೆಗಳು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ.

ಶಾಕ ತಂತ್ರಗಳು ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಉಪಲಭ್ಧವಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳಿಂದರೆ – ಕುಲಾರ್ಥವ, ಕುಲಚೂಡಾಮಣಿ, ತಂತ್ರರಾಜ, ಶಕ್ತಿ ಮಹಾನಿವಾರಣ, ರುದ್ರಯಾಮಣಿ, ಶ್ರೀಪುರಾರಹಸ್ಯ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ ಸಂಹಿತೆಗಳು. ಪ್ರಪಂಚಸಾರ, ಶಾರದಾತಿಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ರಹಸ್ಯಗಳ ಉತ್ತಮ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ. ಮಂತ್ರ

ಮಹಾಣವ ಕೃತಿಯಂತೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಶ್ವಕೋಶವೆಂದೇ ಕರೆಯಬಹುದು.

ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾವನ್ನುವ ರಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನ ಸಂತಾನವರಂಪರೆಯಲ್ಲಿನ ಎರಡು ಮೂರ್ಖ ಕೃತಿಗಳಾದ ‘ಲೋಪಾವುದ್ದಾ’, ‘ಸಂತಾನ ಪರಂಪರೆ’ಗಳು ಲಾಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ.

ಈ ಅಗವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಬಹಳನ್ನು ಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾಷ್ಯ, ಪೀಠಿಕೆ, ಕಾರಿಕಾಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾರಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗ್ರಂಥಗಳು ಹೊರಬಂದಿವೆ. ಸೂಕ್ತವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ವಿವರಗಳು ಈ ತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳನ್ನು ಇದ್ದು, ಒಂದು ಬ್ಯಾಹತ್ ಭಂಡಾರವೇ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದೆಯೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಇದುವರೆವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಅಳ್ಳದೆ ಇನ್ನೂ ಸಾವಿರಾರು ತಂತ್ರಗ್ರಂಥಗಳು ನೇಪಾಳದಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿತಲ್ಪಟ್ಟಿಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇತರ ಸಾವಿರಾರು ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಥಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾ ತದಲ್ಲಿನೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳೆಕಿಗೆ ಬರದೆ ದೇವರಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಜ್ಞಾಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಬೆಳೆಕಿಗೆ ಬಂದು, ವ್ಯೇಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಆಗ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಸತ್ತೊಂದು ಲೋಕದ ಅನುಭವವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ.

2. ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ‘ಶಾಸ್ತ್ರ’

ಧೃಜ್ಞಾ-ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು, ಧರ್ಮಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಧಾರುವಿನಿಂದ ‘ಧರ್ಮ’ ಶಬ್ದ ಹುಟ್ಟಿತ್ತದೆ. ಈ ಶಬ್ದದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ — ‘ಧರತಿ ಲೋಕಾನಾ’ ಧ್ರಿಯತೆ ಪ್ರಾಣಾತ್ಮಭಿಕ ಇತಿ ವಾ’ ಅಂದರೆ ಯಾವುದು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆಯೋ ಅಧ್ಯನಾ “ಯಾವುದು ಪ್ರಾಣಾತ್ಮಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದೋ” ಆದು “ಧರ್ಮ” ವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಖುಗ್ನೇದದಲ್ಲಿ “ಧರ್ಮ” ಶಬ್ದವು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ 56 ನೆಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ “ಗುಣವಾಚಕ”ವಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ “ನಾಮವದ” ವಾಗಿಯೂ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಖುಗ್ನೇದದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ “ಪ್ರೋಷಕ್ತ ಮಾಡುವುದು” ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ “ನೃತೀಕ ನಿಯಮ” ಹಾಗೂ “ಆಚಾರ” ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ “ಪ್ರಾಚೀನ ನೃತೀ ನಿಯಮ”ಗಳು ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಥವರೇದ (11-9-17)ದಲ್ಲಿ “ಧರ್ಮ” ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ “ಧಾರ್ಮಿಕ ಅರ್ಚನೆಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಪುಣ್ಯ” ಎಂದಿದೆ. ವಾಚಸನೇಯಾ ಸಂಹಿತಾ (2-೨)ದಲ್ಲಿ “ಧ್ವವೇಣ ಧರ್ಮಜಾ” ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾಂದೋಗ್ಯ ಉಪನಿಷತ್ತ (2-23)ನಲ್ಲಿ “ನಾಲ್ಕು ಅಶ್ರಮಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕರ್ತವ್ಯ” ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತ್ಯೈತ್ತಿರೀಯ ಉಪನಿಷತ್ತ (1-11) ನಲ್ಲಿ “ಸತ್ಯಂ ವದ, ಧರ್ಮಂ ಚರ” (ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು, ಧರ್ಮನುಸಾರ ನಡೆದುಕೊ) ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮನುಸ್ತುತಿ (1-2) ಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ “ವಾಽಽಂಶ್ರವಂ ವಿಶುತ ಕರ್ತವ್ಯ” ಎಂದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ “ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಸ್ತುತಿ”, “ಶ್ರೀಪಂದ್ರಗವದಿತ್ತಿ” (3/35) ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಚೀರೆ ಚೀರೆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಾಭಾಗವತ ಪ್ರಣೀತವಾದ “ನೈಶೀಷಿಕ-ದರ್ಶನ”ದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ—

“ಯಥೋರ್ಥಭ್ಯುದಯಃಃ ಶ್ರೀಯಸ ಸಿದ್ಧಃ ಸ ಧರ್ಮಃ |”

ಅಶ್ವಲಾಯನ ಗೃಹ್ಯ ಸಾತ್ರದಲ್ಲಿ “ಧರ್ಮ”ದ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ—

“ಧಾರಣಾತ” ಶ್ರೀಯ ಆದಧಾತಿ ಇತಿ ಧರ್ಮಃ |”

ಅಂದರೆ ಯಾವುದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾನವನಿಗೆ ಶ್ರೀಯಸ್ಸು (ಕಲ್ಯಾಣವು) ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೋ. ರೂಶ, ಉನ್ನತಿ, ಹಾಗೂ ವೋಕ್ಕುಗಳು

ಪ್ರಾಸ್ತುವಾಗುತ್ತನೆಯೂ, ಅದನ್ನು “ಧರ್ಮ”ವೇದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಷ್ಮಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿನಿ ಪ್ರಳೀತಾದ ಪ್ರಾರ್ಥ ವಿಂವಾಂಸಾದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ “ಬೋಧನಾಲಕ್ಷಣೋರ್ಥಿಂ ಧರ್ಮಃ” ಅಂದರೆ ಉಪದೇಶದಿಂದ, ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ವಿಧಿಯಿಂದ ಜ್ಞಾತವಾಗುವ ಶ್ರೀರ್ಯಸ್ತರ ಆರ್ಥವೇ “ಧರ್ಮ” ವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಫಿಂಕ (ಲೊಕಿಕ) ಹಾಗೂ ಪಾರ ಮಾರ್ಥಿಕ (ಪಾರಲೊಕಿಕ) ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಮಹಾನ್ ಖಿಂಡಿ ಮುಂದಿಗಳ ಅಜ್ಞೆಯೇ “ಧರ್ಮ”ವಾಗಿದೆ.

ಮನಸ್ಸುಕ್ಕಿಟಿಯಲ್ಲಿ (2-6) ಧರ್ಮದ ಲಕ್ಷಣ ನುತ್ತು ಆಧಾರದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಸ್ವಷ್ಟಿಕರಣ ನೀಡಲಾಗಿದೆ—

ವೇದೋರ್ಥಿಂ ಧರ್ಮ ಮೂಲಂ ಸ್ತುತಿಶೀಲೇ ಚ ತದ್ವಿದಾವಾ |

ಆಚಾರಶ್ಚೈವ ಸಾಧೂನಾವರೂ ಆತ್ಮನೇಸ್ತಿಷ್ವರೇವ ಚ ||

ಅಂದರೆ ಸಮಗ್ರ ವೇದ, ಸ್ತುತಿ, ವೇದವೇತ್ತರ ಶೀಲ ಹಾಗೂ ಆಚಾರ ನುತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂತ-ಸಜ್ಜನರ ಆತ್ಮ ಸಂತೋಷವೇ “ಧರ್ಮ”ದ ಮೂಲ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಷ್ಮಿ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯರು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—

ಶ್ರುತಿಃ ಸ್ತುತಿಃ ಸದಾಚಾರಃ ಸ್ವಸ್ಯ ಚ ಪ್ರಯಮಾತ್ಮನಃ |

ಸವ್ಯಕ್ರಾನ್ ಸಂಕಲ್ಪಃ ಕಾಮಿಂ ಧರ್ಮ ಮೂಲಮಿದಂ ಸ್ತುತವಾ ||

[ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯ ಸ್ತುತಿ -1-7]

ಅಂದರೆ ವೇದ, ಸ್ತುತಿ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಿ ಶಿಷ್ಟಜನರ ಹಾಗೂ ಸಜ್ಜನರ ಆಚಾರ (ಆಚರಣೆ) ಹಾಗೂ ಅವರ ಉಪದೇಶಾನುಸಾರ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ವಿವೇಕ, ಬುದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಆನುಸಾರ, ಆತ್ಮ ಸಂತೋಷಾನುಸಾರ, ಪ್ರತಿಯೋಭಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮಹಿಷ್ಮಿ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯನು ಮುಂದುವರಿದು ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತಾನೆ—

ಇಜ್ಞಾಭಾರದ ಮಾಹಿಂಸಾದಾನಸ್ತಾಧಾರ್ಯ ಯ ಕರ್ಮಣಾವಾ |

ಅಯಂ ತು ಪರಮೋ ಧರ್ಮೋ ಯದ್ಮೈಷ್ಯಗೇನಾತ್ಮದರ್ಶನಾ ||

(ಯಾ. ಆ. 1-8)

ಅಂದರೆ ‘ಹೊನ್ನು-ಹನನ್, ಸದಾಚಾರ, ಇಂದಿಯ ದ್ವಾನ್, ಅಹಿಂಸೆ, ದಾನ, ವೇದ-ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಷ್ಟುಯನ್, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ್ - ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ “ಯೋಗ”ದ ಸುಖಾಂತರ “ಆತ್ಮದರ್ಶನ” (ಸ್ವಾ ಸ್ವರೂಪಾನುಭೂತಿ) ನನ್ನ ಹೊಂದುವುದೇ ಸವೇರೆತ್ತ ಮಾಡ “ಧರ್ಮ”ವಾಗಿದೆ.’

ಇವೆಲ್ಲ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ನಿವೇಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಅಂಶವೇನೇಂದರೆ ಶ್ವತ್ತಿ, ಸ್ತುತಿ ಹಾಗೂ ಸದಾಚಾರಗಳು ಧರ್ಮದ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿದೆ. “ಉತ್ತರ ವಿಾವಾಂಸೆ” (ವೇದಾಂತ ದರ್ಶನ)ಯ ಪ್ರವರ್ತಕರಾದ ಮಹಿಷ್ಯ ವ್ಯಾಸರು ನಾಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಪರ್ವ 109-10ರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ -

ಪ್ರಭವಾಧಾರಯ ಭೂತಾನಾಂ ಧರ್ಮ ಪ್ರವಚನಂ ಶೃಂತಂ |

ಯಃ ಸ್ವಾತ್ ಪ್ರಭಃ ಸಂಯುಕ್ತಃ ಸ ಧರ್ಮ ಇತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ ||

ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಹೀಗೆಂದರೆ - “ಸಮನ್ವಯ ಜೀವಿ (ಮಾನವ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣಿ) ಗಳ ಅಭ್ಯುದಯ ನಾಶ್ತು ಕಲಾಳಿಕ್ಕಾರ್ಥಿ ಧರ್ಮದ ಪ್ರವಚನವನ್ನು ಮಾನ್ಯಲಾಗಿಡಲಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಯಾರು ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರೂ, ಯಾವುದರಿಂದ ಅಭ್ಯುದಯ ಹಾಗೂ ನಿಶ್ಚೀಯಸ್ಸು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದೇ ಆದೇ ಧರ್ಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಧರ್ಮವೇತ್ತರ ನಿಶ್ಚಯ ಹಾಗೂ ತೀವ್ರಾನ್” ಇದರ ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕವಾದ -

ಧಾರಣಾದ್ವರ್ಮ ಮಿತ್ಯಾಹುಃ ಧೇಮೇಣ ವಿಧೃತಾಃ ಪ್ರಜಾಃ |

ಯಃ ಸ್ವಾದಾಧಾರಣ ಸಂಯುಕ್ತಃ ಸ ಧರ್ಮ ಇತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ ||

ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ - “ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆಯು “ಧೃತ” ರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ, ಅದನ್ನೇ “ಧರ್ಮ”ವಾಗಿದೆ - ಎಂದಧರ್ಮ

“ಆಜಾರ ಲಕ್ಷ್ಯಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ” ಅಂದರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಹೃದಯಗಳ ವಿಕಾಸವಾಗುತ್ತದೆಯೇ, ಆ ಆಚರಣೆಯನ್ನು “ಧರ್ಮ” ನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಹಾಭಾರತ (ಶಾಂತಿ ಪರ್ವ 193/31)ದಲ್ಲಿ

ಮಾನಸಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಧರ್ಮವೂಮನುನ್ನಿಷ್ಟಿಃ |

ತಸ್ಮಾತ್ ಸವೇಷಣ ಭೂತೇಷು ಮನಸಾ ಶಿವನೂಜರೀತಾಃ ||

ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆಂದರೆ ಮಾನವನೆ ಸ್ವಭಾವಿಕವಾದ ಸಾತ್ಮೀಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ಧರ್ಮ. ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಮುಖಾಂತರೆ ಮಾಡಿರುವ “ಧರ್ಮ” ಸೇವೆಯೇ ಶ್ರೀಷ್ಟವಾದುದು. ಅದುದರಿಂದ ಮನುಃಪುರ್ವಕ ವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಾಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ (ಕಲ್ಯಾಣ)ದನ್ನು ಕೊರಬೇಕು. ಜಡ ಜೀತನದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತುಂಬಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯೇ “ಧರ್ಮ”.

ನಾರಾಯಣ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಧರ್ಮೋ ವಿಶ್ವಸ್ತಿ ಜಗತ್ತಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ....ಧರ್ಮೋ ಸರ್ವಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ || ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವಂತಿಕೆಗೆ ಧರ್ಮವೇ ಮೂಲ. ಈ ಧರ್ಮದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವನವು ನಿಂತಿದೆ, ಆಧಾರ ಹಣ್ಟಿದೆ.”

“ಧರ್ಮ”ದ ಮುಖಾಂತರ ಅಭ್ಯುದಯ (ಲಾಕಿಕ ಸುಖಪೂರ್ವಿ) ಹಾಗೂ ನಿ:ಶ್ರೀಯಸ್ಸು (ಅತ್ಯಂತ ಉಚ್ಚತನು ಸುಖ-ಮೋಕ್ಷ ಪೂರ್ವಿ) ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. “ದಕ್ಷ ಸೃಂತಿ” (3/23)ಯಲ್ಲಿ.

ಸುಖಂ ವಾಂಭಂತಿ ಸರ್ವೇ ಹಿ ತಜ್ಯ ಧರ್ಮ ಸಮುದ್ಬವಂ |

ತಸ್ಮಾದ್ ಧರ್ಮಃ ಸದಾ ಕಾರ್ಯಃ ಸರ್ವವಣ್ಣಃ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ||

ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳೂ ಸುಖವೇಶಿಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಈ ಸುಖವು “ಧರ್ಮ” ದಿಂದಲೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣಗಳ ಸರ್ವಾಂಗಿಣ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಧರ್ಮದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶರ್ವಕ.

ಧರ್ಮವನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ – 1. ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮ, 2. ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು 3. ಆಪದ್ಧ ಮರ್ಮ.

1. ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮ : ಯಾವ ಪದ್ಧತಿ (ಆಚರಣೆ) ಯಿಂದ ವೃಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ “ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (ಅಭ್ಯುದಯ)”ಯಾಗಿ, ಅವಕ್ಕೆ ನಿ:ಶ್ರೀಯಸ್ಸು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆಯೋ, ಅದೇ “ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮ” ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಮನುಸ್ಕತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ –

ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯಾಸ್ತೇಯಂ ಶಾಷಕಮಿಂದ್ರಿಯ ಸಿಗ್ರಹಃ |

ಏತಂ ಸಾಮಾಸಿಕಂ ಧರ್ಮಂ ಚಾತುರಣ್ಯೇ ಅಬ್ರವಿನ್ ಮನಃ ||

ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಅಸ್ತೀಯ (ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡದಿರುವುದು), ಶಾಚ (ಅಂತರ್ ಬಾಹ್ಯ ಶಂಚಿತ್ವ) ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಿಯ ಸೆಗ್ರೆಟ್ - ಈ ಪದ್ದತಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣದವರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಮನುಸ್ತೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ (ನಿಃಸ್ವಾಧಿತೆ), ಆಕ್ಷೋಧ್ಯ, ಅಲೋಭ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಸ್ತೀತಿ ಹಾಗೂ ಹಿತಕರ ಭಾವಗಳನ್ನು ತೋರುವುದು-ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೀರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಧೃತಿ (ಸಂತೋಷ), ಕ್ಷಮೆ, ದಮ, ಅಸ್ತೀಯ, ಶಾಚ, ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ, ಧೀ (ತತ್ಪ್ರಜಿಜ್ಞಾಸುಬುದ್ಧಿ), ವಿದ್ಯಾ (ಆತ್ಮ-ಜ್ಞಾನ), ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಆಕ್ಷೋಧಗಳನ್ನು ಈ ಧರ್ಮದ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದು ಮನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವು (6/92) ತಿಳಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮವನ್ನು “ಸೀತಿ ಧರ್ಮ” ವೆಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಮಾನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದುದು ಆತ್ಮಂತ ಆಗಿ.

2. ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮ : ವಣಾಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅನುಸಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕೃತಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶಾಷ್ಟ್ರದರ್ಶನ್ವಾ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳವರು, ಬೃಹತ್ ಜಯ್ಯ, ಗೃಹಸ್ಥಾ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಸನ್ಯಾಸ - ಎನ್ನುವ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳಾಗಿರುವ ವಿಶ್ವ, ವಿಹಿತ ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದೇ “ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮ” ವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

3. ಆಪದ್ಧರ್ಮ : ಯಾವುದಾದರೊಂದು ರೀತಿಯ ಆಪತ್ತು ಉಂಟಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ಕೆಲವು ಅನಾನುಕೂಲಗಳಾಗುತ್ತವೆ; ತೊಂದರೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ - ಎಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಅವುಗಳನ್ನೂ ದೇಶ-ಕಾಲ-ಪಾತ್ರ-ಸ್ವಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರ ಸದ್ಬಾವನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಧರ್ಮದ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಪದ್ಧರ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಪದ್ಧರ್ಮವೆಂದು ಪರಿಧಿಮರ್ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು, ಅಧವಾ ಅದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವುದೂ ಕೂಡ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಯಮವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಆಚರಿಸದೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅವಲಂಬನದಂತೆಯೇ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಮಾನ್ಯಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆ ಆಪತ್ತು ದೂರವಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಪೃಶ್ಚಿಯು ತನ್ನ ಮೂಲ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವು

ಒಮ್ಮೆದೆ. ಈ ನಿರ್ಯಾಸವನ್ನು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವು ಕ್ರಷ್ಣರಾಗಿ ಉತ್ತೇಖಿಸಿದೆ.

ಆಪದ್ಧರ್ಮದ ಸರ್ವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಿಷ್ಣ್ಣಜನರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ವಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಈಸೇರ್ಯಿ, ಆಹಂಕಾರ, ಲೋಲುಪತ್ತಿ, ದರ್ಶ, ಮಾನ, ಮೋಹ, ಕೈಗ್ರಿಧ ರಹಿತನಾಗಿರುವವನನ್ನು ‘ಶಿಷ್ಟ’ (ಅಜ್ಞನ) ಸೇದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಆಪದ್ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೇವಲ ಆಪತ್ವಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾತ್ರ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಆನಂತರದಲ್ಲಾ ಅದನ್ನು ಆನುಸರಿಸುವವರನ್ನು “ಪಾಪಕರ್ಮದ ಭಾಗಿಗಳು” ಎಂದು ಧರ್ಮ ಹಾಸ್ತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

“ಶಾಸ್ತ್ರ” ಶಬ್ದದ ಪೂರ್ವತ್ವಯನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಬಹುದು – “ಶಿಷ್ಟತ್ವನೇನೇತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಂ” ಎಂದು. ಅಂದರೆ ಯಾವುದರ ಮುಖಾಂಶದ ಶಾಸನ ಮಾಡಬಹುದೋ ಅಥವಾ ಶಾಸನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಅದನ್ನು “ಶಾಸ್ತ್ರ” ವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವ್ಯವಹಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ “ಶಾಸ್ತ್ರ” ಎನ್ನುವ ಪದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಆವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು – ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆಯೋ ಆದೇ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬುದು. ಇಂತಹ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುತ್ತದೆಯೋ, ತಿಳಿಸಿರುತ್ತದೆಯೋ, ಆದೇ ನಿಜವಾದ “ಶಾಸ್ತ್ರ” ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ “14 ಪ್ರಸಾಧನ”ಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪನಿಷತ್ತು ಮತ್ತು ಉಪವೇದಗಳ ಸಹಿತ 4 ವೇದಗಳು, 6 ವೇದಾಂಗಗಳು ಮತ್ತು 4 ಉಪಾಂಗಗಳು ಸಮಾವಿಷ್ಟಗೊಂಡಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಾಧನ ವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವನ್ನು “ಶಾಸ್ತ್ರ”ಗಳಿಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

“ಶಾಸ್ತ್ರ” ಶಬ್ದದ ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾಯ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ –

ಪ್ರಣತಿಶ್ಚ ನಿವಣತಿಶ್ಚ ಪುಂಸಾಂ ಯೇನೇಽಪದಿಶ್ಯತೇ |

ತದ್ವನ್ಯಾಶೈಷ್ವಾಪದಿಶ್ಯಂತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ವಿದೋ ವಿದುಃ ||

ಅಂದರೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ನಿವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಮಾನವನ ಧರ್ಮವು ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಿವೇಯೋ, ಅದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರವೇತ್ತರು “ಶಾಸ್ತ್ರ” ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

“ಭಗವದ್ಗೀತೆ” (16-23)ಯಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಜುಂನ್ನಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾಠವಾದೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ

ಯಃ ಶಾಸ್ತ್ರಾನಿಧಿಷುತ್ಸಂಜ್ಞೈತ್ಯೋ ಶಾಮುಕಾರತಃ |

ನ ಸ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಸ್ತ್ವೋ ತಿಂ ನ ಸುಖಿ ನ ಪರಾಂ ಗತಿಂ ||

ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ಅಂದರೆ ಯಾವ ಅವಿವೇಕಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶಾಸ್ತ್ರಾನಿಧಿಯನ್ನು ತ್ವಾಗ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಇವ್ವಾನುಸಾರ ಸ್ವಚ್ಛಂದತೀಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವನ್ನೂ, ಅವನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸಿದ್ಧಿ, ಸುಖ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿನ್ಯೇ — “ಶಾಸ್ತ್ರಾನಿಧಿಯನ್ನು ಪರಿತ್ವಾಗ ಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ನೆಡೆಮಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು.”

ಪರಮಪದದ ಪೂರ್ವಿ ಇಲ್ಲದೆ ನಿಜವಾದ ಸುಖ ಹಾಗೂ ಶಾಶ್ವತ ಶಾಂತಿ ಎಂದಿಗೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶಾಸ್ತ್ರಾನಿಧಿಯನುಸಾರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನನು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಪರಮಪದವು ಪೂರ್ವಿವಾಗುವುದು ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಇದೆ

“ಶಾಸ್ತ್ರಾನಿಧಿ”ಯ ಆರ್ಥಿಕೆಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಜ್ಞೆ ಯಿಂದರೆ “ಶಾಸ್ತ್ರಾದ ನಿಯಮ” ಶಾಸ್ತ್ರಾದ ಅಜ್ಞೆಯಿಂದರೆ – ಶಾಸ್ತ್ರಾಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಯನ್ವಯ ಎಂದರ್ಥ.

“ವೇದ”ದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ “ವಿಧಿವಾಕ್ಯ”ವು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. “ವಿಧಿ” ಎನ್ನು ವುದೇ “ಅಜ್ಞೆ ನೀಡುವ ವಾಕ್ಯ.” “ವೇದ”ದ ಆಜ್ಞಾವಾಕ್ಯದ ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬಹುಕೆ ಚೇಗೆ “ಪರಮಪದ”ವನ್ನು ತಪ್ಪಿದೆ ಪಡೆಯುವನನು.

ಇದನ್ನೇ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು ಹೀಗೆಂದು ವಿಬಾರಿಸಿದೆ –

ತತ್ತ್ವಾಚಾರ್ವಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ತೇ ಕಾಯಾಕಾರ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾ |

ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾನಿಧಿನೋಕ್ತಂ ಕರ್ಮ ಕರ್ತೃಮಿಹಾಹರಸಿ ||

3. ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳು

ಮಾನವನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕೆಲವೊಂದು ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿದ್ದವು. ಇವನು ಕ್ರಿಸ್ತಬ್ದಾವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದರೆ ಯಾವ ಯಾವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂದಿನ ಹಿಂಯರು ರೂಪಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ರೀತಿ ಎಂದು ಕರಿದರು. ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ನಡಾವಳಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದೇ ಧರ್ಮವಾಗಿ. ಇದನ್ನು ನಿಯಮಾವಳಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅನುಸರಿಸಲು ರೂಪಿಸಲಾದ ನಿಯಮಗಳೇ ಸೂತ್ರಗಳು. ಇವೇ ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳು, ಇವು ಸರ್ವಜನ ಸಮಾತ್ಮವಾಗಿದ್ದು, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ವಿಹಿತವಾಗಿದ್ದ ದರಿಂದ ಇವು ಸಾಮಾಜಿಕಗಳೂ ಆದುವು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಜೀವನವು ತುಂಬಾ ಕಟ್ಟಿನಿಟ್ಟನ ಜೀವನವಾಗಿದ್ದು, ‘ಸರ್ವ ಜನಾಃ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು’ ಎನ್ನು ವ್ಯಾದಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಂತಿತ್ತು. ಇದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನದ ಶಳಹದಿಯಾಯಿತು. ಈ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ದರಿಂದಲೇ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಉಳಿದುಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ವೇದ ವೇದಾಂಗಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳಾದುವು. ಆದರೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಾಗಿ ರೂಪೇಗೊಂಡ ನಿಯಮಗಳು ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳಾಗಿ ರೂಪಿಗೆ ಬಂದುವು. ಇವು ಹೆಚ್ಚುಗಿ ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರೀತ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಗೃಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಸಮಾಜವೇ ಒಂದು ಗೃಹ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯು ರೂಪಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಸೂತ್ರಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ಜೀವನದ ಆಳವಾದ ನೋಟಿನನ್ನು ನೀಡುವ ಒಂದು ‘ಜಾನಪದ ಗ್ರಂಥ’ ವೇನಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಈ ಸೂತ್ರಗಳು ಹೀಗೆ ‘ಮಾನವ ಜೀವನದ’ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ, ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾಂಬಿಕವಾಗಿ, ನಂತರ ಗ್ರಂಥರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದುವು. ಹೀಗೆ ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಮಾಡುವಾಗ, ಯಾರು ಗ್ರಂಥ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದರೂ ಆವರಹೆಸರನ್ನೇ ಆ ಕೃತಿಗೆ ಇಡಲಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಗೌತಮಧರ್ಮ ಸೂತ್ರ, ಆಪಸ್ತಂಭ ಧರ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳು ಬೇಳಕಿಗೆ ಬಂದುವು.

ಈ ಧರ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳು ಶುಂಚಾ ವ್ಯಾಚೀನೆವಾಡುವೆಂದೂ, ನಂತರ ವಿಸ್ತೃತ ರೋಪದಲ್ಲಿ ಇವೇ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಾದುಕೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕೆ ಕೆಲವು ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮನು ಇಂತಾದ ಸೂತ್ರಕಾರರ ಹೆಸರುಗಳು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಆಷ್ಟು ಧರ್ಮಜಸವಲ್ಲಿ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ‘ಧರ್ಮಸೂತ್ರ’ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಂಚೆಯೇ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಮಸಮಾಗಿ ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳೂ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ನಿರ್ಮಾಣ ಆಗಿರಬಹುದು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳು ಕಾಗೂ ಗೃಹಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಾಪಗಳಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಗಳೂ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರಬಹುದು; ಅಂತೆಯೇ ನಿಬಂಧಗಳೂ ಕಾಡೆ.

ಹೀಗೆ ವೇದಗಳ ಕಾಲದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ ವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಾಚೀನ ಕಾಲಾಂದಿಂದಲೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ವಣಿನೆಗಳು ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತದೆಯೇ. ಇಂತಹ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಧರ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳು, ಸ್ತುತಿಗಳು ಹಾಗೂ ನಿಬಂಧ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಂತರೆತವಾಗಿ, ಸಂಖಾರಿಸ್ತವಾಗಿವೆ.

ಗಾತ್ರಮು, ಚೋಧಾಯನ, ಆಪಸ್ತುಂಭ ಹಾಗೂ ವಸಿಸ್ತು ಧರ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ವಣಿ, ಆಶ್ರಮ, ಧರ್ಮಗಳ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ನೋಡತ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾತಕರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ಪಂಚ ಮಹಾಯುಜ್ಞ, ಆಶಾಚ, ರಾಜಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ನಿವೇಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಬಂಧದ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರತಗಳು, ಉತ್ಪಾದ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಗಳು, ದೇವಾಲಯ, ಧರ್ಮಶಾಲೆ (ಭೂತ್ರ) ಹಾಗೂ ಕೊಳಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ತೀರ್ಥ ಹಾಗೂ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸವಿಸ್ತಾರ ವಣಿನೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಮೇರೆ ತಿಳಿಸಿದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಹಂಗವು ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ವ್ಯಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರು ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಧಾರಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲದೇ ಮಾನವ ಜೀವನವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳಿಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಸುಸಾರ ‘ಧರ್ಮ’ವು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಗೂ ಮತದ ಕುರುಹಾಗಿ, ದ್ಯೋತಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಜೀವನದ ಒಂದು ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಮಾನವನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸನಾತ್ಕಗ್ರಂಥಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡಿದು, ಉತ್ತಮ ಗುರಿಯನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಲುಪಲು ಯೋಗ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು, ನೀಡುವುದು.

ಧರ್ಮದ ಅರ್ಥ ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಎಂದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಕ್ಷೇಮತೆಯು ಸಮಧಿತೆ ಇರುವುದು. ಇದನ್ನೇ ಧರ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು.

ಸ್ತುತಿಕಾರರ ಆನುಸಾರ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಐದು ಸ್ವರೂಪಗಳಿರುತ್ತವೆ. ವಣ ಧರ್ಮ, ಆಶ್ರಯ ಧರ್ಮ, ವಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ, ಸ್ನೇಮಿತ್ತ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಗುಣಧರ್ಮ. ಮಾನವನಿಗಿರುವ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಗಳು, ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು ಹಾಗೂ ವಣಾಶ್ರಮಗಳ ಧರ್ಮವನ್ನು ಇವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ.

ಮೂಲಿಕವಾಗಿ ಧರ್ಮವು ಶಾರ್ತ ಹಾಗೂ ಸಾತ್ರ ಎಂದು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಜಿತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರೇರಿಕ ಸಂಹಿತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಣಿಗಳಿಂದಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ ಸಂಸಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದೇ ಶಾರ್ತಧರ್ಮ. ಮಾರು ಸವಿತ್ರ ಆಗ್ನಿಗಳ ಪೂಜೆ, ಹಾಣಿಮಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಪದಗಳ ಯಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಸೋಮ ಕೃತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಈ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷತಃ ಪಣೀತವಾಗಿದ್ದು, ವಣಾಶ್ರಮದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರುವ ವಿಷಯಗಳು ಸಾತ್ರಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಪುರಾಣ 145/30-31ನೇ ಶ್ಲೋಕ ಭಾಗಗಳು ಆಧಾರವಾಗಿವೆ —

ದಾರಾಗ್ನಿ ಹೋತ್ರ ಸಂಬಂಧಮಿಜ್ಞಾ ಶಾರುತಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ |
 ಸ್ವಾತ್ಮೋ ವಣಾಶ್ರೂರ್ಚಾಚಾರೋ ಯಮೈಷ್ಟ ನಿಯಮೈಯುತಃ ||
 ಆಗ್ನ್ಯಧಾನಾದಿ ಪೂರ್ವಕೋಟಿತ್ವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವೇದ ಮೂಲೋ
 ದರ್ಶವೋಽವಾಸಾದಿಃ ಶಾರುತಃ | ಅನುಮಿತ ಪರೋಕ್ಷಶಾಖಾವಾಪೂಲಃ
 ಶಾಚಾಚಮನಾದಿಃ ಸ್ವಾತ್ರಃ | [ಪರಾ. ಮಾ. 1. ಭಾಗ ೧]

ಮಹಾಭಾರತದ ಆನುಭಾಸನ ಪರ್ವದ 141/65ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ
 ವೇದೋತ್ತಃ ಪರಮೋ ಧರ್ಮಃ ಸ್ತುತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗತೋಽಪರಃ |
 ಶಿಷ್ವಾಚೀಕೋಽಪರಃ ಪೂರ್ತಿಸ್ತಯೋ ಧರ್ಮಾಃ ಸನಾತನಃ ||
 ಎಂಬ ಶೋಕದಂತತ್ವ ಶಾರುತ, ಸ್ವಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ವಾಚಾರದ ರೂಪ
 ದಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಭಾಜಿಸಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ
 ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಧರ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳು

ವಾರೆಂಭದಲ್ಲಿ ಬಹಕಪ್ಪ ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕಲ್ಪ
 ಸೂತ್ರಗಳ ಅಂಗಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿನ ಚರಣ (ನುಡಿ)ಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಡ
 ಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವೇಂದು ವಿಷಯಗಳು ಇನೇ ಚರಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು
 ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವು ಗೃಹ್ಯ ಸೂತ್ರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದವು. ಎಲ್ಲ
 ಚರಣಗಳ ಗೃಹ್ಯ ಸೂತ್ರಗಳೂ ಇಂದು ಲಾಘವವಿಲ್ಲ.

ಅಶ್ವಲಾಯನ ಶಾರುತ ಹಾಗೂ ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರ; ಮಾನವ ಶಾರುತ ಹಾಗೂ
 ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರ ಹಾಗೂ ಶಾಂಖಾಯನ-ಶಾರುತ ಹಾಗೂ ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ
 ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಆವಸ್ತುಂಭ, ಹಿರಣ್ಯಕೇತೀ ಹಾಗೂ ಬೊಧಾಯನರ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ
 ಮೂರು ಶಾರುತಗಳು, ಗೃಹ್ಯ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿವೆ. ಈ ಧರ್ಮ
 ಸೂತ್ರಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಆಯುರ-ಆಯುರ್ವೇದ-ಮಂದಿಗೆ ಇತ್ತು. ಇದರೆ
 ಪರಣಾಪುನಾಗಿ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳು, ಎಲ್ಲ ಶಾಖೆಗಳ
 ವರಿಗೂ ಪ್ರಮಾಣ ರೂಪನಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ
 ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ವಿಷಯವು ಆಚಾರ, ವಿಧಿ-ನಿಯಮ
 ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯೆ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ವಣಿಸುಗಳಾಗಿವೆ.

4. ಭಾರತೀಯ ಸ್ತುತಿಗಳು

‘ಸ್ತುತಿ’ ಎಂದರೆ ಹಿಂದಿ ತಿಳಿವಿದ್ವರ ಜ್ಞಾನದ ನೇನೆವು ಎಂದು ಒಂದೆಫರ್ವಾದರೆ, ಇನ್ನೊಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೇಡಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಹೃದ್ಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ನೇನೆಷಿನಲ್ಲಿ ಶಟ್ಟುಕೊಂಡ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಹಣಿಗಳು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ಹಾಗೆ ಸನಪಿಣಿಾದ ಒಂದು ಗಳನ್ನು ‘ಸ್ತುತಿ’ಗಳು ಎಂದು ಕರೆದರು. ಅಂದರೆ ಇವು ನೇಡಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಮತ್ತೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇದಿಕ ವಾಚ್ಯಯ ಗ್ರಂಥಗಳಾದ ಶಾತ್ರು, ಗೃಹ್ಯ, ಧರ್ಮಸೂತ್ರ, ಮನು ಹಾಗೂ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂಬುದು; ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮನು (2/10) ಹೇಳಿದಂತೆ.

ಕೃತಿಸ್ತು ನೇಡೋ ವಿಜ್ಞೇಯೋ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂ ತುವೈ ಸ್ತುತಿಃ | ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪವೇ ಸ್ತುತಿಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳು, ತ್ತವೇ. ಆದರೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಗೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೂ ತುಂಬಾ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ವಿಶ್ವಾತ ರೂಪಗಳಾದರೆ, ಸ್ತುತಿಗಳು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪದಾಳಿಗಿದ್ದು, ಸರ್ವಾಜದ ಆನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು, ಜನಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಮಂಗಳ ಗಳನ್ನು ಸ್ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಜನರಿಗೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಸ್ತುತಿಗಳು ತುಂಬಾ ಹತ್ತಿರದಾದ್ದಿಗಿರುತ್ತವೆ.

ಗಾತಮ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಧರ್ಮದ ಉಪಾಧಾನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಿಭಿನ್ನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ಅನುಸಾರ ಸ್ತುತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ 100 ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟಿವೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸ್ತುತಿಗಳು ಪೂರ್ಣರೂಪದ ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿವೆ. ಕೆಲವು ಗಣ್ಯ-ಪದ್ಯದ ಏಶ್ರೀಕ ಚಂಪೂ ಕೈಲಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಉಳಿದವು ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿವೆ.

ముషి మునిగళిండ రచితవాద ఈ స్తుతిగళు పురుషకృత. వేద గళు అవారుషేయ, పురుషకృతవల్ల ఎంబ నంబికి. ఈ కారణిదింద ఇవుగళు స్వతః ప్రమాణ. ఆచరే స్తుతిగళు పురుషకృతవాదరూ ప్రమాణవే. ఏకందరే ఆవు వేదగళిండ ఆగాధ జ్ఞాన పడేదిద్ద ముషి మునిగళిండ బందిరువుదు ఎందు. ఇదక్కే ఆధార ‘స్తుతి తీర్మేళక తద్విదానూ’ ఎంబుదు. స్తుతిగళల్ని వివయగళు వేదగళగే ఆను రూప ఉపదేశగళన్ను ఆనలంబిసిదే ఎంబుదే ఆగిదే.

హిందోమేష స్తుతిగళు జనజీవనసద ఆశార వ్యవకారద విధిగళ రూపదల్లి సమస్త భారతదల్లి ఆధికార సాధసిద్ధవు. దేశాచారగళు ఎల్ల శాసనగళన్ను వింపిద్దుదరిండ యావ రీతియి కష్టపూ ఇరల్ల. ఆదరే విచేతియ కరివు భారతదోషగే కరిదు యందిద్దురిండ, ఆవరుగళ ఆశార విచారగళూ స్తుతిగళ మేలే ప్రభావ చీరిదువు. హీగాగి ఆల్పస్తుల్ప బదలావణేగళాగి, హొస రూపవన్ను పడేదువు. ఆదరూ ప్రాచిన పరంపరే, వేదగళ హిన్నలే హారోయే ఉళిదుకొండితు.

స్తుతిగళు శాసన గ్రంథగళమై ఆల్లదే, లొకిక వ్యవకార, శ్రీక్షే నీఱువ నియమగళు, చుట్టుంబ కాగూ వివాహద నియమగళు, ఉత్సవాధికారయ నియమగళు, ఇన్న ఆనేక నియమగళన్ను ఒళ గొండివే. ప్రతి వ్యక్తియ జీవనద నియమవాచగళు ఇవుగళల్లి అడక వాగివే. నాడిన ఆంతరిక కాగూ బాక్ష్య వ్యవకారగళు. రాజ మతితర ఆడలతాద అధికారిగళ కత్తప్యగళు-ఇవుగళల్లి సేరివే. హీగె వ్యక్తి యోనేన జీవనద ఎల్ల ముఖగళ వివరగళు ఇదరల్లి సేరిద్దు, దేవత గళ పూజే ఆచానేగళు, శ్రుద్ధగళు, హుట్టు-సావిన మైలిగగళు, పత్రయత్త్పత్తగళు, దిన నిత్యద పద్ధతిగళు కాగూ రీతినీతిగళు-ఇన్నాన్న అనేకవు ఇవుగళల్లి సంయుక్తవాగిద్దు, సాఫవ్యవశకత్తవన్ను పడేదివే.

వేదగళ కాలక్కే హిందిసిండలూ జనర నడవలశేగే మాగాదశి యాగువ కేలప్పుందు సియంహావళిగళు ఇద్దిరటుహుదు. ఇవే బముకే స్తుతిగళ ప్రారంభ రూప ఎందు కాఁఁత్తదే. ఇవు గురుగళిండ తిస్సనిగ

ಉಪದೇಶ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೆಸ್ತಾಂತರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಕೆಲವೇಷನ್‌ನೂ ಸೂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ತೊಂಕೆ ರೂಪದ ಸ್ತುಲ್ತಿಗಳೂ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಇವುಗಳ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಪ್ರಾಗ್‌ಪ್ರದಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ರೂಢಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ವೈದಿಕ ಶಾಖೆಗಳ ಕ್ಷೇಸಿಡಿಗಳಾಗಿ, ಸುಮಾರು 1500 ಹಫ್‌ಗಳ ಹಿಂದೆ ಇವು ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು ಎಂದು ವಿದ್ವಾಜ್‌ನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಮಾನವನು ಧರ್ಮದ ಮಹಾವಸ್ತು ಆರಿಯಲು, ಶುದ್ಧ ಆಚರಣೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು, ವಾಪ-ಪ್ರಣ್ಯ, ಸೀತಿ-ಅನೀತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಸಾಮಾಧ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು, ದೇವ ಪಿತೃಗುರು ಇತ್ಯಾದಿಯವರುಗಳ ಒಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಷ್ವಕ್ತಿಯ ಆರಿಯಲು ಸ್ತುಲ್ತಿಗ್ರಂಥಗಳು ದಾರಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶವೂ ಇದೇ ಆಗಿದೆ.

ಮುಷಿ-ಮುಸಿಗಳು ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಮಾನವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ತುಲ್ತಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಶ್ರುತಿ ಸ್ತುಲ್ತಿ ಮಮ್ಮೆನಾಜ್ಞೆ’ ಎಂದು ಪರಮಾತ್ಮನು ತಿಳಿಸಿರುವ ನೆಂದು ವಾಧೂಲನು (181) ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರುತಿ (ವೇದ), ಮನ್ಮಾದಿ ಸ್ತುಲ್ತಿಗಳು ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆಗಳಿಂದು ಆತ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಮಾನವನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರುತಿ, ಸ್ತುಲ್ತಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವದ ಶಾಸನ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ—‘ಶಾಸನಾಷ್ಟಂ ಸನಾಜ್ಞಾಪ್ತಮ್ಯ’ ಎಂದು ಮಹಾರ್ಥ ಪರಾಶರನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸನ-ವಿಧಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವಾಗ, ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವದ ಸಂಚಲನೆಗಾಗಿ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಪರಸ್ಪಾತ್ಮನು ಅರಿತನು. ಇಂತಹ ಶಾಸನ-ವಿಧಾನವೇ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಯಿತು ಆದುದರಿಂದಲೇ ವೇದವನ್ನು ‘ವಿಧಾನ’ ಶಬ್ದದಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ —

ತ್ವಮೇಕೋ ಯ್ಯಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ವಿಧಾನಸ್ಯ ಸ್ವಯಂಭುವಃ ।
(ಮಾನು 1/3)

పుష్టి రూపదల్లి స్కూల్‌తిగళు వేదాధివన్సేఏ ప్రతిపాదనే మాడుత్తునే. అంతేయే ఆపు వైదిక ధమ్మద వ్యాఖ్యాయిన్స్ మాడుత్తునే. ధమ్మాజీపరణీ దాగూ సదాజీరంగళేఁ ఇప్పగళ ముఖ్య విషయగళాగినే. ధమ్మాజీపరణీ దల్లి స్కూల్ తిగళొందిగే వేదధారేయ సంత్ర—సాహిత్యవ్యాచ కూడ వితీష మహాత్మవన్స్ పడెదినే. శార్తసంత్ర, గృహ్యసంత్ర, ధమ్మసంత్ర, శుల్పసంత్ర ఇతావ్యాదిగళు బ్రముఖవాదవుగళాగినే. ధమ్మసంత్ర దాగూ గృహ్యసంత్రగళు స్కూల్తిగళ పూర్వ పీఠికా రూపగళేందు ప్రసిద్ధ పడెదినే.

స్కూల్తిగళు వాపక స్కేత్రవన్స్ కొందివే నితాల దాగూ విస్కూత రూపదల్లి ఇపు నమగే దొరెతునే. స్కూల్తిగళల్లి మారు ముఖ్య విభాగాల వివేచనేయన్స్ కాణబంచుదు. ఆపు యాన్నివెందరే ఆజార, స్వనయార దాగూ పూర్యిశ్శుత్త.

1. ఆజార : ఇదరల్లి నాలుగు వణిగళ కెర్కవ్యాచముగళ వివేచనే ఇదే. గృహస్థాన కెర్కవ్యాగళాద అతిధి సత్యార, పంచ మయా యుజ్ఞ, దాన కాగూ తచ్ఛాండ - ఇతావ్యాదిగచ వివరణి ఇదరల్లిదే. చీరే ఆశ్రమగళ ఒగ్గి అదర ఘోనయారపూ వణితవాగిదే. ఇదే రీతియల్లి వాన ప్రస్తుద జీవన దాగూ ఆదర కెర్కవ్యాగళు, సెన్మాసియి లక్ష్మణగళు, ఆదర ధమ్మ, ఆసన ద్వీనందిన ఆజారగళు, వ్యక్తియు పృతిగళు - ఇతావ్యాదిగళ, ఆనేక విషయగళ రోజుక్కేపూర్ణవాద వణినేయు స్కూల్తిగళల్లి దొరెయుత్తునే.

ప్రశ్న చూరి ఆధవా విద్యాధికయ ఇరువికే, రీతినీతిగళు, కెర్కవ్యాచుత్తు వ్యాపకారాదిగళ వణినేగళూ కూడ ఆజారదల్లి ఆంతగ్రత వాగిదే ఈ విషయగళే ఆఖ్యదే రాజన (ఆందరే ఇందిన కాయాంగ, రాసకాంగగళ) కెర్కవ్య, యుషణి, జవాబ్దురిగళు, ప్రజీగచ ఒగ్గి ఆసను

(ಅವುಗಳು) ತೋರುವ ವ್ಯವಹಾರ, ಆವುಗಳ ಮುಖಾಂತರ (ನ್ಯಾಯಾಂಗವು) ಶಿಕ್ಷಾ-ವಿಧಾನದ ಪಾಲನೆಯು ನಿಸ್ತೃತ ವಿವೇಚನೆಗಳಿವೆ.

2. ವ್ಯವಹಾರ : ಈ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಅಗ್ನಿಶುದ್ಧಿ, ಕಾನೂನಿಸಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಂಡನೆ, ಆದರ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳು, ಸಾಕ್ಷಿಮತ್ತು ಆದರ ಪ್ರಕಾರಗಳು, ತಪಥಗಳು, ನ್ಯಾಯಾಧಿಕನ ಗುಣಗಳು, ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯದ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳು – ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳಿವೆ.

ನ್ಯಾಯ ನುತ್ತು ದಂಡನೀತಿಗಳು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭಿನ್ನ ಅಂಗಗಳು. ಜನರ್ಜೀವನದಿಂದ ಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಗಳು ಯಾವಾಗ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತವೇಯೋ, ಆಗ ನ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ದಂಡನೆಗಳ ಶರ್ತಕ್ಕಾಗಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪವಿತ್ರವಾದ ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಶಿಂದ್ರ ವ್ಯವಹಾರದ ನಿರ್ಮಾತ್ರನೇ ದಂಡನೆಯು ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಿ ಪರಿಣಿಸಿದೆ. ಇದರ ಭಾಯದಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅಂತರಂಗ-ಪಾಪ ಆಥವಾ ಅನೀತಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನುತ್ತು ದಂಡನೀತಿಗಳ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮುಖಾಂತರ ನಂಬಿಗೆ ನ್ಯಾಯ, ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಧಾರದ ನೀತಿ, ಆಪರಾಧ ನುತ್ತು ದಂಡ ನೀತಿ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗದ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ತೀಳದು ಬರುತ್ತವೆ.

ಇದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಪತ್ತಿನ (ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳ) ವಿಭಜನೆ, ದಾಯ (ಸಂಪತ್ತಿನ) ಅಧಿಕಾರ, ದಾಯದ ಅಂಶ, ಸ್ತ್ರೀಧನ ಹಾಗೂ ಕರ-ಗ್ರಹಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿಷಯಗಳೂ ಕೂಡ ಸ್ತ್ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿವೆ.

3. ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ : ಈ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವಕೇಳಿಸಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹೊಂದುವ ಪಾಪವನ್ನು ತೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಚರಿಸುವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ವಿಧಾನದಕಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರು-ಚಂದ್ರಾಯಣ, ಸಂತಾಪ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವ್ರತ, ಗೋದಾನ, ಭೂದಾನ, ತುಲಾ ದಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವಿಧ ದಾನಗಳ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಹಾಗೂ ಜಪ, ಶಪ, ಉಪವಾಸ ಮತ್ತು ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಪಂಚಗವ್ಯ ಸೇವನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

‘ಆವಶ್ಯಮೇನ ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಶಭಾಶುಭವರ್’ ಎನ್ನುವ ಹೇಳಿಕೆಯನುಸಾರ ಶುಭ-ಅಶುಭ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ‘ಕರ್ಮ ವಿಪಾಕ’ವೂ ಕೂಡ ಸ್ತುಲಿತಿಗಳ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಪರ್ವತ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಪಾಪಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ‘ಕರ್ಮ-ವಿಪಾಕ’ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅಭಿವೃತ್ತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜೀವನು ದುಷ್ಪರ್ವತ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ತವ ಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಪುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವು ಇತಹ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಸೇರಕೆಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳ ಚಿಹ್ನೆ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಕ್ರಮಿ-ಕೀಟಗಳ ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ವರದ ಜೀವಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಅಥವಾ ವೃಕ್ಷಗಳ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಜನ್ಮಪಡೆಯುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೀವನು ತನ್ನ ಪಾಪಗಳನ್ನು ದೂರ ಸೂಧಿಕೊಳ್ಳಲಿದೆ ಮಾನವನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದೇ ಅದರೆ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲಿದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ರೋಗಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಶಾರೀರಿಕ ದೋಷ (ಬೋಷ) ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವಿಪಾಕದ ಭೋಗಗಳಿಂದ ಅನಾವೃತನಾದ ನಂತರ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನು ಜನನ - ಮರಣಗಳ ದಾರುಣ ದುಃಖದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಅನಂತ ಅನಂದದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧಾರತ್ವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಸೇರುವ ಆಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ (ಬ್ರಹ್ಮಣ, ಪ್ರತಿಯ, ವೈಶ್ವ, ಶಾದ್ರು), ಅಶ್ರಮ ಧರ್ಮ (ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಗೃಹಸ್ಥ, ವಾಸೇಶ್ವರ ಹಾಗೂ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ), ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮ, ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮ, ಗಭಾದಾನದಿಂದ ಅಂತೇಷ್ಟಿಯ ವರೇಗಿನ ಸಂಸ್ಕಾರ, ದಿನಚರ್ಯೆ, ಹಂಚ ಮಹಾಯಜ್ಞ, ಬಲಿವೈಶ್ವದೇವ, ಭೋಜನ ವಿಧಿ, ತಯನ ವಿಧಿ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಯಜ್ಞ - ಯಾಗಾದಿಗಳು, ಇಷ್ವಾಪೂರ್ವ ಧರ್ಮ, ಪ್ರಾಯಕ್ಷಿತ್, ಕರ್ಮ ವಿಪಾಕ, ಕುಂದಿ ತತ್ತ್ವ, ವಾಹಿತ್ಯ, ತೀರ್ಥ, ಪ್ರತ, ದಾನ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ಶ್ರಾದ್ಧ, ಸದಾಚಾರ-ಶಾಚಾರ, ಅಶಾಚ (ಜನನಾಶಾಚ, ಮರಣಾಶಾಚ), ಭರವೈ ಭಕ್ತೈ ನಿಜಾರ, ಆಪದ್ಧರ್ಮ, ದಾಯ-ವಿಭಾಗ (ಅಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯ ಹಂಚಕೆ), ಸ್ತ್ರೀಧನ, ಪುತ್ರರ ವರಗಳು, ದತ್ತಕ ಪುತ್ರ ವಿಷಯಾಂಸೆ, ರಾಜ ಧರ್ಮ, ಮೋಕ್ಷ ಧರ್ಮ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನ-ಇತಿಹಾಸಿಗಳ ಸಿನಿಸ್ತಾರದ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

ಸ್ತುತಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಆಚಾರ್ಯರ ಟೀಕೆಗಳು, ಭಾಷ್ಯಗಳು ಇವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಅರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದೊಂದು ವಿಷಯದ ಮೇಲೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ನಿಬಂಧ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ರಚನೆಯಾಗಿವೆ. ಕೆಲವು ಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಹಾಗೂ ನಿಬಂಧಕಾರರು ತಮ್ಮ ರಚನೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಏಕಾಸಗೊಳಿಸಿ, ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಧನ್ಯರನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸನೆ ಇಂತೆಗೊಂಡ ವರ್ಣನೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಿನಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಉತ್ತಮ ಆಚಾರವಂತರನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅವು ನಮಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತವೆ, ಸದ್ಗೃಹಿ ವರವನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತವೆ. ಉತ್ತಮ ಹಾಗೂ ಸಚ್ಚಾರಿತ್ಯದ ಮಾನವನಾಗುವ ಪ್ರೀರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ, ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಆವಬೋಧಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನಿಯಮಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ, ಎಲ್ಲ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರವು ಕಲಾಳಣಕಾರಿಯಾಗಿ ರುತ್ತವೆ.

ಆಗ ಕೆಲವೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹರಿಷಯು
ವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೇಣ.

ప్రముఖ స్తుతిగళ్లు

1. వాధూల స్తుతియ ఆజార సంహితే

నమ్మల్లి ఆనేకరు ‘వాధూల’ గోత్రక్షే సేరిదవరాగియత్తేనే. ఇంతక గోత్రక్షే సేరిద నావుగళు నమ్మ మూల మణియ బగ్గే, ఆతను సీడిరువ సందీశద బగ్గే, సిద్ధిసిరువ ఆజార సంహితేయ బగ్గే కేలవు వివరగళన్న ఇల్లి తీళయలు ప్రయత్నిసువ.

ఇవరు ‘వాధూల స్తుతి’ ఎన్నువ గ్రంథమౌందన్న రచిసిద్దారే. ఇదరల్లి నిత్య-స్నేమత్తి శ కమ్మగలగే సంబంధపట్టి ప్రముఖ వివరగలవే. ఇదంంద ఇదు భారతీయ జనజీవనదల్లి ఒందు ప్రముఖ ఆజార సంహితే యాగిదే. పూతఃశాలదల్లిన జాగరణయింద హడిదు మలగువనరేగే అనుసరిసువ కమ్మగళ, విధి-విధానిగళ బగ్గే బహళ సుందరవాద వణసేగలనే.

బూర్య ముహూర్తాబారభ్య త్రికాలే విహితం తథా |

నిత్యం స్నేమత్తి శం చ్ఛైవ ప్రవక్త్వాన్ని యథాము || 3 ||

మానెనను స్వాను, సంధ్యావాదనే, జవ, హోమ, స్వాధ్యాయ, పితృ తపసణ, దేవర పూజె, వైక్షేదీవ పూజె ఇత్యాది ప్రతి దిన నడిసువ కమ్మ విధానిగళ వివరగళన్న స్తుతియలూ నీడుత్తదే. వోఱ వశరాగి ఈ ఆవర్య శ కమ్మగళన్న యారు నడిసుపుదిల్లపోఇ ఆంతహస రన్న చాండాలరెండే తీళయబేకు.

స్వానం సంధ్యాం జవం హోమం స్వాధ్యాయం పితృ తపసణమా |

దేవతారాధనం చ్ఛైవ వైశ్వదేనం యథావిధి |

న కుయాండ్యది వోఱన న జండాలో న సంతయః || 224 ||

కృతి - స్తుతిగళ ప్రమాణా

వేదాది శాస్త్రగళు కాగూ స్తుతిగళల్లి తీళిసిరువ కేలవు నిదిష్ట హేళికిగళు సాక్షాత్కా పరమాత్మను సీడిరువ ఆజ్ఞ గళిందే తీళయబేకు

ಎಂದು ಮಹಿಳೆ ವಾರ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿದೆ ಆನ್ಯಾಸರಿಸುವೀಕಾರದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಎಂದು ಆವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಉಲ್ಲಿಂಫಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಯೋದೀಯನ್ನು ಪಾಲಿಸದೆ ಇರುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಇದಕ್ಕೆ ನೃತ್ಯಿಕ್ತ ವಾಗಿ ಸಡಿದುಕೊಳ್ಳುವರು ಕರವಾತ್ಮನೆ ಆಕ್ಷೇಯನ್ನು ಉಲ್ಲಿಂಫಿಸಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಇಂತಹವರು ಭಗವದ್ವಚ್ಚರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಂತಹವರು ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರಾಗಲಂತೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರದಂತಹ, ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ದೂರವಾದ ವಾತು.

ಶ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಸ್ತುತಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವದ ಎರಡು ಕಣ್ಣಗಳಿಂದ್ದಂತೆ. ಇವುಗಳ ಪರಿಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವನು ವಕ್ರದೇಹದವನಿಗೆ ಸಂಪನು. ಈ ಎರಡರ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವನನ್ನು ಆಧಿನೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಶ್ರೀತಿ ಸ್ತುತಿ ಮವೈವಾಜ್ಞಾ ಯಸ್ತಾಮುಲಿಂಘ್ಯೇ ವರ್ತತೇ |

ಆಜ್ಞಾಜ್ಞಿಷ್ಟೀದಿ ಸಂಮಾರ್ಪೋಹಿ ಸಾಂಧ್ವಕೈಲ್ಕೃತಿಸಿ ನ ವೈಷ್ಣವಃ ||189||

ಶ್ರೀತಿ ಸ್ತುತಿ ತು ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಚಕ್ರೋಷೇ ದ್ವೈ ವಿನಂತಿತೇ ||190||

ಕಾಣಸ್ತತ್ರೀಯಕರ್ಯಾ ಹೀನೋ ದಾಪಭ್ಯಾಮಂಧಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ ||191||

ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುವುದು

ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಫಳಗಳ ಮುಂಚಿನ ಸಮಯವನ್ನು (ಸುಮಾರು ಒಂದೂಪರೆ ಫೌಂಟಿ ಮುಂಚೆ) ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಗುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಷಿಧಿವಾದುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಿವಾಡುವುದು ಪುಣ್ಯ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವಾನು ಅವನಿತನಾಗರುವಾನು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಿ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಅದುದರಿಂದಲೇ ಇಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಬೇಕು. ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಪ್ರಸನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಕ್ರೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ಆಚಮನ ಮಾಡುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಪವಿತ್ರನಾಗಿ, ಸ್ತುತಃಕಾಲದ ಸಾಗಲ ತೊಳ್ಳೀಕಗಳು ಹಾಗೂ ಪುಣ್ಯ ತೊಳ್ಳೀಕ

గೆಳನ್ನು ಪರಿಸರಿಸೇಕು. ಭಾಗವತಾವಂಗಗಳನ್ನು ಸರಿಸುತ್ತಾ ಆದರ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಶುಭಗಳೂ ಉಂಟಾಗುವುದು.

ಬಾಪ್ಯೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನೀ ಸಂಪೂರ್ಣೇ ತ್ಯಕ್ತ ಸಿದ್ಧಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಧೀಃ ।
ಪ್ರಕ್ರಾಞ್ಯ ವಾದಾವಾಚಮ್ಯ ಹರಿಸಂಕೀರ್ತನಂ ಚರೀತ್ ॥ 4 ॥
ಬಾಪ್ಯ ಮುಹೂರ್ತೀ ನಿದ್ವಾರ್ಂಚ ಕುರುತೆ ಸರ್ವದಾ ತು ಯಃ ।
ಅಶುಚಿಂ ತು ವಿಜಾನೀಯಾದನಹೇಃ ಸರ್ವ ಕರ್ಮಸು ॥ 5 ॥

ಎರಡು ರೀತಿಯು ಶಾಚಾಚಾರೆ

ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಉದಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂತರ ಶಾಚಾಚಾರೆಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತಾಗಬೇಕು. ವಾಧ್ಯಾಲ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಂತ ವಿಸ್ತಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಾಚ ವಿಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಾಹ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯಂತರ—ಎನ್ನುವ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಶಾಚಾಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರಿನಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಾಚ ಕಾರ್ಯವು ‘ಬಾಹ್ಯ ಶಾಚಾಚಾರ’ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತುದಿಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ‘ಅಭ್ಯಂತರ ಶಾಚ’ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇರೆಯವರ ಬಗೆಗೆ ಈರ್ಣ್ಯ, ದ್ವೇಷ, ಕೈಬ್ರಿಧ, ಲೋಭ, ನೋಹ ಹಾಗೂ ನಿಕ್ಷೇಪ್ತತೆಗಳಿಂದ ನೋಡುವುದರಿಂದ ದೂರವಾಗಿ, ಎಲ್ಲರ ಬಗೆಗೂ ಪ್ರೇಮ, ಕರುಣೆಗಳಿಂದ ನೋಡುವುದು - ಇಂತಹ ಶಾಚಾಚಾರ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಜೀವಿಯ ಬಗೆಗೂ ಆದರ ಭಾವವನ್ನು ತೋರುವುದು ತುಂಬಾ ಆವಶ್ಯಕ.

ಬಾಹ್ಯ ಶಾಚವು ‘ಸೂಳಲ ಶಾಚ’ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಭ್ಯಂತರ ಶಾಚವು ಅಂತಹರಣದ ಸವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆದುವುದರಿಂದ, ಆದನ್ನು ‘ಸೂತ್ರ ಶಾಚ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇವರಡರಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಂತರ ಶಾಚನೇ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದಂದು. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ಮಣ್ಣ, ನೀರಿನಿಂದ ತುದಿಗೊಳಿಸಿದರೂ ಏನು

ಪ್ರಯೋಜನ ? ಅತಯಾದ ಕುಶ್ಚಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹವನ್ ಜೀವನ ನಿಷ್ಟಯೋಜನೆ.

ಅದುದರಿಂದ ಅಭ್ಯಂತರ (ಅಂತರಿಕ್ಷ) ಶುದ್ಧತೆಯ ಕಡೆಗೇ ಸದಾ ಪ್ರಯತ ಶೀಲರಾಗಿರಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ಈ ರೀತಿಯ ಶಾಚಾಚಾರವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾದವನ್ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ್ಲಿನ್ನೂ ನಿಷ್ಟಯೋಜಕವಾದವುಗಳು. ‘ಶಾಚಾಚಾರವಿಹಿಂನಸ್ಯ ಸಮಸ್ತ ನಿಷ್ಟಲಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ।’ ಎಂದು ವಾಧೂಲರು ತಮ್ಮ 20ನೇ ಶೈಲೀಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ದಂತಧಾವನ

ಶಾಚಾರಿಗಳ ನಂತರ ಕೃಕಾಲಾಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ಮುಖ ತೊಳೆದು ಕೊಳ್ಳಲಾದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಹಲ್ಲಾಗಳನ್ನು ಶುಭವಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾದು ಅಗತ್ಯ.

ಹಲ್ಲಾಗಳನ್ನು ಉಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳಲಾಗ ಈ ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಶೈಲೀಕವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಯುಖಲಂ ಯತ್ತೋ ವಚಃ ಪ್ರಜಾಃ ಪರ್ಮವಸ್ಥಾನಿಜ |

ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಜಾಃಂ ಚ ಮೇಧಾಂ ಚ ತ್ವಂ ಸೋ ದೇಹಿ ವನಸ್ಪತಿ || 35 ||

ಹಲ್ಲಾಗಳನ್ನು ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವಾಡುವುದರಿಂದ, ಆಯು, ಬಲ, ಯಶ, ತೇಜ, ಪ್ರಜೀಗಳು, ಪರ್ಮ, ಧನ, ಬ್ರಹ್ಮಜಾನ, ಮೇಧಸ್ಸು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಈ ವಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಲಭಿಸುವುವು.

ಸಾಂಕುನ್

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲ ಮುಖ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ವಾಡಿದ ನಂತರ ಆಜ್ಞಾನ ವಾಡಿದೇಹ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಾಂಕುನ್ ವಾಡಬೇಕು. ನಿದ್ದೇಯಿಂದ ಎದ್ದೆ ನಂತರದ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಜೊಲ್ಲು-ಬೆನರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಹರಡಿರುತ್ತವೆ. ನವರಂಘಿಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಎಲಿನ ಆಂಶಗಳು ಹೊರಹೊರಣಿ, ಶರೀರದಾಷ್ಟಂತ ಹರಡಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಹೊರಟೆ ಮಲಿನಗಳನ್ನು ಆಪವಿತ್ರವಾದವುಗಳಿಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅದುವರಿಂದ ಪಾರ್ಶ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಂಕುನ್ ವಾಡುವುದರಿಂದ ಶರೀರವು ಶುದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ರಾಗುವುದು ಈ ವಾತಾಕ್ಷರ ಸ್ವಾನುವೆ ನಂತರ ಸ್ವತ್ತಿ ಇಮ್ಮಿ ಶಂಧನಾಗಿ ಜವ, ದೀಪರ ಪೂಜೆ, ಸಂಧಾರ್ವಂಡನಾದಿ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಯೋಗ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ವೇದ ಮತ್ತಿತರ ರಾಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಸ್ವಾನದ ನಂತರವೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾನ ಮತ್ತಿತರ ಶಂಧಿಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಅಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಭಿಸಿದೆ ಇರುವುದು ವರಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳು ನಿಷ್ಠಲ ವಾಗುತ್ತವೆ.

ಲಾಲಾಸ್ವೇದ ಸರ್ವಾಕ್ರಿಣಃ ಶಯನಾದುಷಿತಃ ಪ್ರಮಾಣಾ |

ಅಶುಚಿ ತಂ ನಿಜಃ ಸೀಯಾದನರ್ಹಃ ಸರ್ವ ಕರ್ಮಸು || 68 ||

ಸ್ವಾನಮೂಲಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸಂಧೀಷ್ಠಿಪಾಸನೆಮೇವಚ

ಸ್ವಾನಾಚಾರವಿಹೀನಸ್ವ ಸರ್ವಾಃ ಸಘನಿಷ್ಠಲಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ || 69 ||

ಸ್ವಾನ - ವಿಧಿ

ಸ್ವಾನ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಮಾರ್ಚಣಾನೆನ್ನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಪ್ರೋ ಅಸ್ವಾನಿತಿ ಯಜಾಮಾನಕ್ರಾಟ ನಂಜ್ಞನ ಮಾರ್ಚರೀತಾ || 84 ||

ಅಪ್ರೋ ಅಸ್ವಾನಾ ಮಾತರಃ ಶಂಧಯಿಂತು

ಫ್ರೈತೆನ ನೋ ಫ್ರೈತಪ್ಯಃ ಪ್ರನಂತು |

ನಿತ್ಯಂ ಹಿ ರಿಷ್ರಂ ಪ್ರನಹಂತಿ ದೇವೀರುದಿದಾಭ್ಯಃ ಶಂಚರಾ ಪ್ರಾತ ನಿಮಿ ||

(ಯಗ್ನೀದ 10-17-10, ಯಜು 4-2)

ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅಭಿವೇಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಫ್ರಿಮಸ್ವಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಂಗೂ ಶಂಧ ಸ್ವಲ್ಪದಲ್ಲಿನ ಮಣಿನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಶರೀರದ ಮೇಲಿ ಸವರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ನಂತರ ಸ್ವಾನ ಮಾಡುವ ನೀರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಲಗ್ಯನಿಂದ ಚೌಕಾಕಾರ ಹೀತದ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಮೂರು ಸಲ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು 'ತೀಥಾಪಿತ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತದನೆಂತರದಲ್ಲಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಗಂಗೆಯ ಈ ಉಕ್ತಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ನಂದಿನೀ ನಳನೀ ಸೀತಾ ಮಾಲತೀ ಚ ಮಹಾಪನಾ |

ವಿಷ್ಣು ಮಾಡಾಬ್ಜ ಸಂಭೂತಾ ಗಂಗಾ ತ್ರಿಪಥಿಗಾಮಿನೀ ||

ಭಾಗೀರಥೀ ಭೋಗವತೀ ಜಾಯ್ವಾನೀ ತ್ರಿದತೀಶ್ವರೀ |

ದ್ವಾದಶೀತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಯತ್ರ, ಯತ್ರ ಜಲಾಶಯಃ ||

ಸ್ತೋನೋದ್ಯತಃ ಸ್ತೋಽಸ್ತಿಪ್ತ್ಯಾ ತತ್ರ ತತ್ರ ನಸಾನ್ಮಾರವರೂ ||

ಸ್ಥಾನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರು, ಎಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು
ಸ್ತೋರಣೆ ಮಾಡುವರೋ, ಅಂತಹ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಸದ್ಗಳಾಗಿರುತ್ತೇನೇ-ಎನ್ನುವ
ಅರ್ಥದ ಈ ಕೊಲ್ಲೀಕಗಳಿಗೆ ಅಥಾರ ವಾಧೇಂಳ ನೈಲಿತಿಯ 82ನೇ ಕೊಲ್ಲೀಕವಾದ
'ನಂದಿನಿತಾಯಾದಿ ನಾಮಾನಿ ಒವಾಂಜಲಿಪುಟೋ ಭವೇತ್' ||
ಎಂಬುದು.

ಸಾಧಾರಣ ಭಾವಿ, ಕೊಳಗಳಲ್ಲಿನ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನೂಡಿಯ ಆವಾಹ
ನೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ. ಬೇರೆ ಪವಿತ್ರ ನದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಈ ರೀತಿ
ಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ವಾಧುಗಳ
ಸ್ತೋತ್ಯಿಯಲ್ಲಿನ 8-ನೇ ಕೊಲ್ಲೀಕವಾದ 'ಇವುಂ ಮೇ ಗಂಗ ಇತ್ಯಕ್ತಾಷ
ಪ್ರಣ್ಯ ತೀರ್ಥಾ-'ನಿ ಹೀಗೆ ಸ್ತೋರೇತ್' ಎನ್ನುವುದು ಅಥಾರ.

ಆವಾಹಯಾಮಿ ತಾವುಂ ದೇವಿ ಸ್ಥಾನಾರ್ಥಮಿಹ ಸುಂದರಿ |

ಏಹಿ ಗಂಗೆ ನಮಸ್ತಭ್ಯಂ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥ ಸಮನ್ವಯಿತಿ || 83 ||

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ, ನಂತರ

ಇವುಂ ಮೇ ಗಂಗೇ ಯಾವುನೇ ಸರಸ್ವತಿ

ಶುಶುದ್ರಿ ಸ್ತೋತ್ರೇಂದು ಸಚತಾ ಪರುವಾಣಿ |

ಅಸಿಕ್ತಾಯ ಮರುದೂ ವೃಧಿ ವಿತಸ್ತ-

ಯಾರ್ಥಿಕಂಜರ್ಕಯೇ ಶ್ವರಾಷ್ಟ್ಯಾಷೋ ಸುಮೋಮಯಾ ||

(ಖಗ್ನೇದ 10-5-5)

ಎನ್ನುವ ಮಂತ್ರನನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಿಸಿ, ಪ್ರಣಾತೀರ್ಥ ಜಲಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾನ
ಮಾಡುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಬೇಕು ಈ ನಂತರದಲ್ಲಿ

ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ ಸದಾ ಪಶ್ಯಂತಿ ಸೂರಯಃ |

ದಿವೀನ ಚ್ವಾಸೂರಾತತವರೂ ||

(ಯಜು 6-5)

ತದ್ವಿಷ್ಣೋಽರ್ತಿ ಮಂತ್ರೀಣ ಮಜ್ಜೀದಪ್ತಂ ಪ್ರನಃ ಪ್ರನಃ |

ಗಾಯತ್ರೀ ಪ್ರಣಾಲೀ ಹೈನ್ಸಂತ ವಿಷ್ಣೋಃಃ ಸಂಸ್ಕರಣಾಯವೇ || 89 ||

ಎನ್ನುವ ಶಿಲ್ಲೀಕಗಳನ್ನು ಪರಿಸುತ್ತಾ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ವರುಳಬೇಕು ಹಾಕಬೇಕು ಇಲ್ಲವೇ ಸೀರನ್ನು ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ‘ಮೈಷ್ವಾಮ-ಗಾಯಿತ್ರೀ ಮಂತ್ರ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಾನಾಂಗ ತರ್ವಣಿ

ಸ್ವಾನದ ನಂತರ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಸ್ವಾನದ ಅಂಗವಾಗಿ ‘ದೇವಷಿರ-ಸಿತ್ಯ-ತರ್ವಣಿ’ವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ಪೂರ್ವಾಶಾಭಿಮುಖೋ ದೇವಾನುತ್ತರಾಭಿಮುಖಸ್ತ್ರಷ್ಣೀನಾ ।

ಪಿತ್ಯಂಸ್ತ್ರಿ ದ್ವಾರಾಸ್ಯಸ್ತ್ರಿ ಜಲಮಧ್ಯ ತು ತರ್ವಣಿಯೇತಾ ॥ 57 ॥

ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ದೇವತೀಗಳ, ಉತ್ತರದ ಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಮುಷಿಗಳ ಹಾಗೂ ದ್ವಾರಾ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಪಿತ್ಯಗಳಿಗ ತರ್ವಣಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಆವರನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿ ಗೊಳಿಸಹೇಕು.

ಸ್ವಾನಾರ್ಥ ಮಂಭಿಗಳ್ಫಂತಂ ದೇವಾಃ ಪಿತ್ಯಗಣ್ಯಃ ಸಹ ॥ 58 ॥

ವಾಯುಭೂತಾಸ್ತ್ರಿ ಗಂಭ್ರಂತಿ ತ್ಯಾವ್ರಾತಾಃ ಸಲೀಲಾಧಿನಃ ।

ತಸ್ಮಾನ್ನ ಪೀಡಯೋದಸ್ತ್ರಾಪುಕೃತಾಪ್ತಿ ಪಿತ್ಯ ತರ್ವಣಿವರಾ ॥ 59 ॥

ನಿರಾಶಾಸ್ತ್ರೀ ನಿವರ್ತಂತೇ ವಸ್ತ್ರಿ ನಿಷ್ಪೀಡನೆ ಕೃತೇ ।

ತಸ್ಮಾನ್ನ ಪೀಡಯೋದ್ವಸ್ತ್ರಂ ಯೇ ಕೇಚ ಇತಿ ಮಂತ್ರತಃ ॥ 60 ॥

ಸ್ವಾನಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ವಾಯುಕುಲರಾಗಿ ಕುಡಿಯುವ ಸೇರು ಬೇಕೆನ್ನುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ದೇವಗಳ ಪಿತ್ಯಗಳು ಆವರ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಬರುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಪಿತ್ಯ ತರ್ವಣಿಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ದೇಹವನ್ನು ಒರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಸ್ವಾನ ರೂಡಿದ ತೇವದ ಟೆವಲನ್ನು ಕೂಡ ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂಡಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ತೇವದ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ತೊಟ್ಟೆಕ್ಕುವ ಜಲಬಿಂದುಗಳನ್ನು ದೇವತೀಗಳು ಹಾಗೂ ಪಿತ್ಯಗಳು ಸ್ತೋರಿಸುವರು. ವಸ್ತ್ರಿ ನಿಷ್ಪೀಡನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆವರು ನಿರಾಶರಾಗಿ ಹೊರಟ್ಟೆ ಹೋಗುವರು.

ತರ್ವಣಿವಾದ ನಂತರ ಸೀರಿಸಿಂದ (ಸ್ವಾನದ ಮನೆಯಿಂದ) ಹೊರಬಂದು, ತೆಗೆದ ತೇವದ ಟೆವಲನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಬಾರ ಮಾಡಿ, ಚಚ್ಚಾಕ ಮಾಡಿ ಹಿಂದೆ

ಬೇಕು. ಅವಸ್ತುವನ್ನು ಎಡಗಡೆ ಇಟ್ಟು ಎರಡು ಸಲ ಅಳವುನೆ ಮಾಡಿ ತುದ್ದಿಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವಸ್ತು ಚತುರ್ವಿಕ್ಷೇತ್ರ ನಿಸ್ಮಿತ್ಯ ಚ ಜಲಾದ್ವರ್ಹಿಃ ।

ವಾಮ ಪ್ರಕೋಪ್ಯೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತ ದಿಪ್ತಾಚಮಂಯ್ಯ ಶುಚಿಭ್ರವೇತ್ರ ॥ 61 ॥

ಕಟಿಪ್ರದೇಶದವರಿಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸ್ವಾನೆ ಮಾಡಿ, ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆ ಯಿಂದಲೇ ತರ್ವಣ, ಅಳವುನೆ ಕಾಗೂ ತರ್ವಣಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಕೆ, ಒಣಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ, ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅದ್ವಾರಾವಾಸಾ ಜಲೇ ಶುಯಾರ್ತಾ ತರ್ವಣಾ ಚಮಂಯಂ ಜಪಂ ।

ಶುಷ್ಕವಾಸಾಃ ಸ್ಥಲೇ ಶುಯಾರ್ತಾ ತರ್ವಣಾಚಮಂಯಂ ಜಪಂ ॥ 30 ॥

ಸಂಘೈಕ್ಯೇನಾಸನೆ

ಎಲ್ಲ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧರಾಗಿ. ಪವಿತ್ರವಾದ ನಂತರ ತ್ರಿಕಾಲ ‘ಗಾಯತ್ರಿಯ ಉಪಾಸನೆ’ ಮಾಡಬೇಕು. ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಸಂಧೌರ್ಯೇಪಾಸನೆಯು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಕರ್ಮವಾಗಿದೆ.

ಯಾವಂತೋರ್ನಾಣ್ಯಂ ಪೃಥಿವಾಣ್ಯಂ ತು ವಿಕರ್ಮಸಾಫ್ಧಿಜಾತಯಃ ।

ತೇಷಾಂ ಹಿ ಪಾವನಾಧಾರಯ ಸಂಧೌರ್ಯಂ ಸ್ವಷಾಪ ಸ್ವಯಂಭುವಾ ॥ 3 ॥

ಗಾಯತ್ರೀ ನಾಮ ಪೂರ್ವಾಜ್ಞೇ ಸಾವಿತ್ರೀ ಮಧ್ಯಮೇ ದಿನೇ ।

ಸರಸ್ವತೀ ತ ಸಾಯಾಹ್ಯ ಸೈವ ಸಂಧೌರ್ಯ ತ್ರಿಧಾ ಸ್ತುತಾ ॥ 4 ॥

ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾದನ್ವದೋಷಾತ್ರಾ ಪಾತಕಾದುಪತಕಾತ್ರಾ ।

ಗಾಯತ್ರೀ ಹ್ಯೋರ್ಜ್ಯತೇ ಯಸ್ಯಾದ್ಯಾ ಗಾಯಂತಂ ತ್ವಾಯತೇ ಯತಃ ॥ 5 ॥

ಸವಿತ್ಯದೈಕ್ಯೇತನಾಜ್ಞೀವ ಸಾವಿತ್ರೀ ಪರಿಕೀರ್ತಿ ತಾ ।

ಜಗತಃ ಪ್ರಸವಿತ್ರೀ ಸಾ ವಾಗೂಪತ್ರಾತ್ರಾ ಸರಸ್ವತೀ ॥ 6 ॥

ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಾರಾಗಿರುವ ದ್ವಿಜರು, ಮತ್ತಿತರ ವರ್ಗಗಳವರು ಪವಿತ್ರರಾಗಲು ಬ್ರಹ್ಮನು ಈ ಪಾಪಿ ಮಾನವರ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ಇಟ್ಟು ‘ಸಂಧೈ’ಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದನು. ಈ ಸಂಧೈಯು ಪೂರ್ವಾಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿಯಾಗಿಯೂ, ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವಳು.

ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಕೆಗೆ ಈ ಮೂರು ಹೆಸರುಗಳು. ಪ್ರತಿಗ್ರಹ-ದೋಷ, ಅನ್ನದೋಷ, ಪಾತಕ ಕಾಗೂ ಉಪವಾತಕ ಇತ್ಯಾದಿ ದೋಷ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಲು ಜಪಾವಿಗಳು, ಅವುಗಳ ಉಚ್ಚಾರಕೆಗಳು ಸಹಾಯಕವಾಗಿ, ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ ಅದರಿಂದಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ‘ಗಾಯಿತ್ರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ ಇದರಿಂದ ಇದು ಸೂರ್ಯದೇವನ ದ್ಯುತಿಕವಾಗುವುದು. ಅದರಿಂದ ಇದನ್ನು ‘ಸಾವಿತ್ರಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಖಶ್ನನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಸವಿತ್ರಿ ಕ್ರಿಯೆ ಖಂಟುಮಾಡುವುದರಿಂದ ಈ ವಾಗ್ವಾರಿಪಾ ಸಂಧ್ಯೆಯನ್ನು ‘ಸರಸ್ವತೀ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಈ ೧೯ ಯಳ್ಳಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಸಂಧ್ಯೆಯು ಗಾಯಿತ್ರೀ, ಸಾವಿತ್ರೀ ಕಾಗೂ ಸರಸ್ವತೀ-ಎನ್ನುವ ಮೂರು ರೂಪಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನೆಯ ಸಮಯ

ಸಂಧ್ಯೆಯ ವಂದನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಣೆ ಮಾಡುವುದ್ದು ಕಾಗೂ ಸಾಯಂ – ಈ ಮೂರೂ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾರ್ಥಣೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಇರುವ ಕಾಲದಿನ ಹಿಡಿದು, ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಪರ್ಯಂತ ಇರುವ ಸಮಯ ವನ್ನು ವೇದಭಾಷ್ಯ ಮಹಾಖಿಗಳು ‘ಪ್ರಾರ್ಥಣೆ ಸಂಧ್ಯಾ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯನು ಅಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ನಷಂಗೆ ನಡುನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದಾಗಿನ ಸಮಯವನ್ನು ‘ಮಧ್ಯಾಹ್ನ-ಕಾಲ’ವೆಂದೂ, ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮುಳಿಗಿರುವ ಸಮಯವನ್ನು ‘ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯೆ’ ಯೆಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ, ಇದೇ ವಾಧೂಲ ಮಷಿಯ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳು—

ನಕ್ತು ಜೊತ್ಯೇತಿರಾರಭ್ಯ ಸೂರ್ಯಸೊತ್ಯೇದಯನಂ ಪ್ರತಿ

ಪ್ರಾರ್ಥಣೆ ಸಂಧ್ಯೀತಿ ತಾಂ ಪ್ರಾಯಃ ಶ್ರುತಯೋ ಮುನಿಸತ್ತಮಾಃ ||68||

ಪ್ರಾರ್ಥಣೆ ಸಂಧ್ಯಾ ಸನ್ಕೃತಾಮುಖಾಸೀತ ಯಥಾವಧಿಃ |

ಸಾದಿತ್ಯಾಂ ಪಶ್ಚಿಮಾಂ ಸಂಧ್ಯಾಮಧಾಸ್ತಮಿತ ಭಾಸ್ಯರಾಪಾ ||69||

ಅಶ್ರಾಚದಲ್ಲಿ ಸಂಧೀರ್ಯೇಸಾಸನೆ

ಜನ್ಮ ಶ್ರಾಚ ಹಾಗೂ ಮರಣ ಶ್ರಾಚವಿದ್ವಾಗ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ವರಾಡಬಹುದೆ, ಬೀಡವೆ ಎನ್ನುವ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪಂಹಷಿಂ ವಾಧೂಲರು ಸೂಕ್ತ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದ್ವಾರೆ —

ಸೂತಕೆ ಮೃತಕೆ ವಾಪಿ ಸಂಧ್ಯಾಕರ್ಮವರೂ ನೇ ಸಂತ್ಯಜೇತಾ ।

ಮನಸೋಽಜ್ಞಾರಯೇನ್ತಂತ್ವಾನ್ ಪ್ರಾಣಾಯಾವಾವಂಪೃಃ ದ್ವಿಜಃ ॥ 32 ॥

ಪ್ರಣವೇನ ತು ನಂಯುಕ್ತಾ ವ್ಯಾಹತಿಃ ಸಪ್ತ ನಿತ್ಯಃ ।

ಸಾವಿತ್ರೀಂ ತಿರಸಾ ಸಾಧ್ರಂ ಮನಸಾ ತ್ರಿಃ ಪತೀರ್ದಾ ದ್ವಿಜಃ ॥ 33 ॥

ಅಶ್ರಾಚಗಳು ಇದ್ವಾಗ್ಯಾ ಸಂಧೀರ್ಯೇಪಾಸನೆಯನ್ನು ವರಾಡಬೇಕು, ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಆಡ್ಡಿ ಯೂ ಇರಬಾರದು — ಎಂದು ಮಹಷಿಂ ವಾಧೂಲರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನನ ಹಾಗೂ ಮರಣ ಅಶ್ರಾಚಗಳು ಬಂದಾಗ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾ ಯಾವಾನನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಉಳಿದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಣವಪೂರ್ವಕ ಸಪ್ತ ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳ ಸಹಿತ ಗಾಯತ್ರಿ-ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾರು ನಲ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ‘ಮಾನಸಿಃ-ಸಂಧ್ಯಾ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಭವಿಸುವ ಫಾಟಿನೆಗಳು

ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಫಾಟಿನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಷಿಂ ವಾಧೂಲರು ‘ಅವಶ್ಯಂ ಭಾವಿತಾ’ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ವಿನಿಯಂದು ಹಾನಿ, ವೃದ್ಧಿ, ಯಶ ಹಾಗೂ ಲಾಭಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಫಾಟಿನೆಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೇಯೋ ಅವು ಅವಶ್ಯವಾಗ ಸಂಭವಿಸಲೇಬೇಕು. ಅವನ್ನು ಯಾರು, ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಡೆಯಲು, ಬಡಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅರಿತು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಲ್ಪಣಿದಲ್ಲಿ, ಅತ್ಯೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ಸರತರಾಗ ಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ ಎಂದು ಮಹಷಿಂ ವಾಧೂಲರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದು ನಂತರ ಕೈನಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಫಲಾಫಲಗಳು ಏನಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದೇ ಅದೇ ಅಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲಿತವನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುವುದು ಆವಶ್ಯಕ.

ಯಸ್ಸಿನ್ನೊ ದೇಶೇ ಯದಾ ಕಾಲೇ ಯನ್ನೂಹೂತೀಜ ಯದ್ದಿನೇ |
ಹಾನಿವ್ಯಾದಿಯೇಶೋ ಲಾಭಾಸ್ತ ತಾ ತಧಾನ ತದನ್ಯಧಾ ||175||

ಮಹಿಂ ವಾಧೂಲರು ಕಡೆಯದಾಗಿ ಒಂದು ಎಣ್ಣರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದೇನೆಂದರೆ ಭಸುದ ಸೂಕ್ತತತ್ಪವನ್ನು ಅರಿಯಿದೆ ಯಾರೇ ಅಗಲಿ ಇಷ್ಟ ಬುದಂತಿ ತೀಮಾರ್ಣವಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ. ಸಾಪೀ ವೃಕ್ಷಿಯ ಪಾಪವು ನೂರರಷ್ಟುಗಿ ಹೇಳಿದ ವೃಕ್ಷಿಯ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ವೇದ ವಾರಂಗತರಾದ ವಿದ್ಯಾಂಂಸರು ಯಾವ ತೀಮಾರ್ಣವನನ್ನು ನೀಡುವರೋ, ಆದನ್ನೇ ಮಾನ್ಯ ಸಾಡುವುದು ಆಗಕ್ಕೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರೇಕವಾಗಿ, ಸಾವಿರ ಜನ ಸಾವಿರ ಮಾತು ಹೇಳಿದರೂ ಆದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದುದಾಗಿಲಾರದು. ಭವುತತ್ಪಜ್ಞರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ಭವುವೇ ಮುಖ್ಯ ಭವುವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು ಆಫಸುವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಜ್ಞಾ ತಾ ಭವುತತ್ಪಜ್ಞರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ವದಂತಿ ಯೇ |
ತತ್ಪಾಪಂ ಶತಧಾ ಭೂತಪ್ತ ತದ್ವಾಕ್ತ ನುಧಿಗಳ್ಭತಿ || 176 ||
ಜತ್ಪಾರೋ ವಾ ತ್ರಯೋ ವಾಪಿ ಯದಾಬೂರ್ಯು ವೇದ ಪಾರಗಾಃ |
ಸ ಭವು ಇತಿ ವಿಜ್ಞೇಯೋ ಸೇತರಸ್ತ ಸಹಸ್ರತಃ || 177 ||

2. ನಾರಾಯಣ ಸ್ತುತಿ

ಸ್ವೇಮಿಶಾರಣ್ಯವ ಪುಣ್ಯದ್ವೇತ್ರ, ಪುಣ್ಯತೀಧರವೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾದೀ ಶುಷ್ಕಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮಹಿಂಗಳು ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಸತ್ಯಂಗ, ಕರ್ಭಾಲಾವ ಹಾಗೂ ಯಜನವ್ರೋಜನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದುದಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ‘ಜ್ಞಾನಸತ್ರ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿಸಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಶಾಂಕ ಇತ್ಯಾದಿ 28 ಸಾವಿರ ಬುಂಜಿ – ಮಹಿಂಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರವಚನಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದವು.

ಒಮ್ಮೆ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ – ಸತ್ಯಂಗವು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತತ್ತು. ಅಗ ಮಹಾಯೋಗಿ ನಾರಾಯಣನು ಧರ್ಮತತ್ವವೇತ್ತನಾದ ದೂರಾಂಸನೊಂದಿಗೆ ತನಗೆ ಧರ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದ. ಅಗ ದೂರಾಂಸನು ಅವನಿಗೆ ಉಪದೇಶ ನೀಡಿದ. ಆತನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೇ ‘ನಾರಾಯಣ ಸ್ತುತಿ’ ಎನ್ನುವ ಕೃತಿ.

ಈ ಕೃತಿಯು ದೂರಾಂಸ ಹಾಗೂ ನಾರಾಯಣರ ಸಂಪಾದ ರೂಪ ದಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಶೈಲೀಆರನು ನಾರಾಯಣ ಮುನಿಯಾದುದರಿಂದ ಇಡನ್ನು ‘ನಾರಾಯಣ ಸ್ತುತಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು.

ಈ ‘ನಾರಾಯಣ ಸ್ತುತಿ’ಯಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಗಳಿಷ್ಟು, ಸುವಾರು 200 ಶೈಲೀಕಗಳಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ವಿಷಯವೇಂದರೆ – ಪಾಠಕ, ಉಪಪಾಠಕ, ಮಹಾಪಾಠಕ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಪ್ರಾಯ ಶೈಲಿತ್ವದ ವಿಧಾನಗಳ ವಿವರಣೆ.

ಸ್ತುತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮಂಸಿ ನಾರಾಯಣನು ಮಹಿಂಗ ದೂರಾಂಸನೊಂದಿಗೆ ಚಿಜಾಂಕಾ ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನನು.

“ಹೇ, ಧರ್ಮಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶ್ರೀಷ್ಟನಾದ ಮಹಿಂಗಯೇ ! ಕಲಿಯುಗ ದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ನೇರಿಳಿ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಪುಣಿಗಳು ಲೋಪವಾದಾಗ, ಪಾಪಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ, ಅಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ ? ಆ ಪ್ರಾಯಶೈಲಿತ್ವದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕ್ರಮ ಮಾಡು !”

ಇದಕ್ಕೆ ಮಹಿಂಗ ದೂರಾಂಸನು ಹೀಗೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

“ಹೇ ಮಹಾಯೋಗಿ ! ಸತ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಪುಣಿ ಹಾಗೂ ಚತುಷಪ್ರಾದ ಧರ್ಮಗಳು ಎಂದಿನಂತೆ ನಿತ್ಯಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಧರ್ಮವು ಸಿರಂತರವಾಗಿ ವರ್ಧಿಸುತ್ತಾ ಈಗಾತ್ಮದೆ. ವೃಷಭ ರೂಪದ ಧರ್ಮವು ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಪಾದ (ಸತ್ಯ, ಶಾಚ, ತಪ ಹಾಗೂ ದಾನ) ಗಳಿಂದ ಸತ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ

ಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸುಖ, ಶಾಂತಿ ಹರಡಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಧರ್ಮದ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೀಗಳು ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ಮೂರ್ಖ, ಧರ್ಮಾತ್ಮರೂ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜ್ಞತ್ವರೂ ಆಗಿರುವರು.

“ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಧರ್ಮರೂಪೇ ವ್ಯಷಭವು ತ್ರೇತಾ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾದವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮೂರು ಚರಣಗಳು ಧರ್ಮದಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ಚರಣವು ಪಾಪದಾಗಿರುತ್ತದೆ.”

‘ದ್ವಾರವರಯುಗದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಚತುಷ್ಪಾದ ಧರ್ಮವು, ಎರಡು ಚರಣಗಳ ಲೀಂದ್ರ ಧರ್ಮರೂಪ ಹಾಗೂ ಎರಡು ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.’

‘ಅವರ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾದದ ಧರ್ಮವಿದ್ದು, ಮೂರು ಪಾದಗಳ ಅಧರ್ಮವಿದುತ್ತದೆ. ‘ತತಃ ಕಲಿಯಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತ ಪಾದೇನ್ನಿಕೇನ ತಿಷ್ಟತಿ’ (ನಾರಾ. 1/6). ಈ ಕಾರಣ ಧರ್ಮರೂಪ ವ್ಯಷಭವು ಕುಂಟು ಕಾಲಿನದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಘೋರ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗಳ ಕಾಯುಗಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಉಚ್ಚಸ್ತರವನ್ನು ತಲುಸು, ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯವಾಗುತ್ತದೆ.’

“ಇದರ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಕೃತಯುಗದ ಕೆಲಸ ಕಾಯಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ.”

‘ನಾರಾಯಣ ಸ್ಕೃತಿ ’ಯಲ್ಲಿ ವಾಪಗಳು ಒಭ್ರತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೇ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಕೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ಪಾತಕಗಳ ಗಣನೆ ಇದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನವನಿಧ ಪಾತಕಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಈ ನವಪಾತಕಗಳೆಂದರೆ ಮಹಾಪಾತಕಗಳು (ಬ್ರಹ್ಮದ್ರಶ್ಯ, ಸುರಾವಾನ, ಸ್ವಣಸ್ತೀಯ, ಗುರುತಲ್ಪಗಮನ ಹಾಗೂ ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಸರ್ಗ), ಗೋವಧಿತ್ವಾದಿ, ಉಪಾತಕಗಳು, ಸಂಕರೀಕರಣ, ಮಲ್ಲಿಕೀಕರಣ, ಆಪಾತ್ರೀಕರಣ, ಜಾತಿಭ್ರಂಶಕರಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೀರ್ಣ ಪಾಪ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ (ನಾರಾ. 1/10-15).

ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಂತದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಾನ ವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ದೂರವಿರಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಾಪಗೆ ಕಾರಣ, ಮಾನವನು ಮರಣಾನಂತರ ನರಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಶೈಕ್ಷಿಯನ್ನು ಸಡೆಯಚೋದು ಅವಕ್ಕ.. ಅವು ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯವು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅದುದರಿಂದ ನರಕಯಾತನೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಅವುಗ ಇಂದ ದೂರವಿರಲು ಪಾಪದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇಬಾರದು, ಯಾವಾಗಲೂ ಧೀಮಾರ್ಚರಣೆಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ – ಎಂದು ಈ ಸ್ತುತಿಯು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ತಸ್ಮಾತ್ ಪಾಪಂ ನ ಚರ್ತವ್ಯಂ

ನರ್ಯೈನ್ ರಕಭಿರುಚಿಃ || (ನಾರಾ. 2/6)

ಮಹಾಮುನಿ ನಾರಾಯಣನು ಮಹಿಮ ದೂರಾಸನನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ,

“ಹೇ ಭಗವನ್ ! ದೀಪ್ರಕಾಲದಿಂದ ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು, ಅದರಲ್ಲಿ ನಿರಶಾಗಾಗಿರುವರು, ಅವುಗಳಿಂದ ದೂರವಿರಲು ಸಾಧ್ಯ ವಿಲ್ಲದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ದೂಷಿತ ವೃಕ್ಷೀಗಳಿಗೆ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ? ಕ್ಷಮೆ ಇಟ್ಟು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.”

ಇದಕ್ಕೆ ಮಹಿಮ ದೂರಾಸನನು,

“ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ತಾಪಸೀ ಗುಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೀಗಾಗು ವುದು ಸಹಜ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪದಿಂದ ಪರಿಹಾರ ಹೊಂದಲು ‘ಆಫ್ನಾನುಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತ’ದ ಜಪ, ಸಹಸ್ರ ಕಲಶಾಭಿಷೇಕ ಹಾಗೂ ಪಂಚಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಆಷ್ಟಕ್ಕಿಯು ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಪಂಚಗ್ರಂಥಾಶ್ವನಂ ಚ ಸರ್ವಂ

ಕೃತ್ಯಾ ವಿಶದ್ಧಿತಿ || ” (ನಾರಾ. 5/29)

ಎಂದು ಹೇಳುವನು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪಾಪಗಳಿಗೂ ಪರಿಹಾರ ಏನೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟಿವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಅನುಸರಣೆಯು ಮಾನವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಅವಶ್ಯಕವಾದುದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ

ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಪರಿಸರ್ವಿಕಾಡುದು ಅವಶ್ಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಸೊಚನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಆಖವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿವರ್ಚನ್ಯ - ಪ್ರಕರಣವಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ವರ್ಜಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ವರ್ಜಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆನ್ನವರು ವರ್ಷಫುಂತಿರ್ ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ನಿಯಮಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಸ್ವಾನ ಹಾಗೂ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ವರೆಗೆ ಸೇತು ಬಂಧ ರಾಮೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪಾಪಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿ, ಶುದ್ಧ ರಾಗುವರು - ಎಂದು ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ನಂತರವೇ ಅಂತಹವರು ಮತ್ತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ವಾವಹಾರಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವರು-ಎಂದು ಈ ಸ್ತುತಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ -

ಗಂಗಾಸ್ವಾನಂ ವರ್ಷವಾತ್ರಂ ಮಾಸಂ ಸೇತು ನಿಮಜ್ಜನವಾ |

ಸಾಂಗಂ ಚ ವಿಧಿವರ್ತಾ ಕೃತಾಪ್ಯ ವ್ಯಾವಹಾರ್ಯೋ ಭವೇದಿಹ ||

(ನಾರಾ. 8/5)

‘ಯಾರು ಸಮರ್ಥರೂ, ಶಕ್ತಿವಂತರೀ, ಧನಸಂತರೀ ಅಂತಹವರು ಎರಡು ಬಂದಾರ್ಯಣ ವೃತ್ತಗಳು, ಸಹಸ್ರ ಕಳಕಸ್ವಾನ, ಪಂಚವಾರುಣ ಹೋಮ, ಕೂಷಾಂಡ ಹೋಮ, ವಿರಚಾಹೋಮ, ಗಾಯತ್ರೀಹೋಮ, ದ್ವಾದಶ ಗೋದಾನ ಹಾಗೂ ಸಹಸ್ರ ಬೂಝ್ಯಾರಿಗೆ ಭೋಜನ ನೀಡುವ - ಇತ್ಯಾದಿ ಕಲಿವರ್ಜಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತನ್ವದೆ ನಡೆಸಬೇಕಾಡುದು ಅಗತ್ಯ’ (ನಾರಾ. 8/10-14) ಎಂದು ಈ ಸ್ತುತಿಯು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

3. ವ್ಯಾಪ್ತಿಪಾದ ಸ್ತುತಿ

‘ವ್ಯಾಪ್ತಿಪಾದ ಸ್ತುತಿ’ಯ ರಚಯಿತನಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಸಾದನು ಉಪ ಮನ್ಯವಿನ ತಂದೆ, ಉಪಮನ್ಯವು ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ದೀಕ್ಷಾಗುರುವಾಗಿದ್ದನು.

ಮಹಿಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಪಾದನು ಹೀಗೆ ಇದೆ ಅನೇಕ ಪುಂತ್ರಗಳ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತಗಳ ದ್ರಷ್ಟವರನು. ಈತನ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ಗೋತ್ರ ಪ್ರವರ್ತನೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಈತನು ನೇದಜ್ಞರಲೇ ಸರ್ವಶ್ರೀಷ್ಟನು ಹಾಗೂ ಬಹು ಬುದ್ಧಿಪಂಥನೂ ಆಗಿದ್ದನು ತಪಸ್ವಿ, ಭಗವತ್ ಸೇವೆ ಹಾಗೂ ಪೂಜೆ, ಸದಾಚಾರ ಪಾಲನೆ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಿಂತನೆ - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಈತನ ಯೋಗಭಯೀಯ ವಿಷಯ ಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಈತನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಆಗ್ನೇಯೋತ್ತರದ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಈತನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿನ್ನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಈತನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಾಧನವಿದೆ. ಉಪಮನ್ಯನಿಗೆ ಈತನಿಂದಲೇ ಶಿವ-ದೀಕ್ಷೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತ ವಾಯಿತು.

ಶಿವಭಕ್ತರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಥಾನಕವಿದೆ.

ಮಹಿಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಪಾದನು ಆಧರಾತ್ರಿಯ ನಂತರವೇ ಪರಮಶಿವನ ಪೂಜೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಹೂವು, ಚಿಲ್ಪಪತ್ರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಂಗ್ರಹಿ ಸುವೃದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಒಂದು ಕಾಡಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಡಿಗೆ ದೂರದೂರದವರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದರಿಂದ ಈತನ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳಗಳು ಚುಚ್ಚಿ ಕಲ್ಲುಗಳು ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ತಾಕಿ, ವಾದಗಳು ಸೀಳಿ ರಕ್ತ ಒಸರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರೆ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈತನಿಗೆ ಗಮನವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಪ್ರತಿ ದಿನ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷಯವೇನೇ !

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೂವು, ಚಿಲ್ಪಪತ್ರಿ-ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಬಹು ಸಮಯದವರಿಗೆ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು.

ತನ್ನ ಭಕ್ತನ ಈ ಆವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ, ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪರೀಕ್ಷೆಸುವುದು ಬೇಡವೆಂದು ಕೊಂಡು, ಒಮ್ಮೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿಂತೆ ಅವನ ಎದುರುಗಡೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಣಾಗಿ, ಏನು ನರಸನ್ನು ಬೇಕೊಂಡಿಕೊಂಡನೆ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾಪಾದನು ಪರಮೇಶ್ವರನ ವಿನಮ್ರ ಭಕ್ತನು. ತನ್ನ ಕೃದಯ ದಾತನ, ಆರಾಧ್ಯ ದ್ವೈವದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಇದೆ ಮತ್ತೇನು ತಾನೆ ಇಚ್ಛಿಸಿಯಾನು ?

ಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಬೇಡಲು ಯಾವ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಅತನಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪರಮೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನವಂತೂ ಆಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುತ್ತು. ಮತ್ತೀನು ಬೇಕು? ಏನೂ ಬೇಡನೆದ್.

ಆದರೆ ಭಕ್ತರ ಆರಾಧ್ಯನಾದ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಏನಾದರೂ ವರವನ್ನು ಕೇಳುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್.

ಬೇರೆ ದಾರಿ ಕಾಣದೆ ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದನು ಪರವನ್ನೇನೋ ಕೇಳಿದ್. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಂತಹ ವರ ಗೊತ್ತೇ?

“ ಪರಮಾತ್ಮ! ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಜೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಅನಂದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿದ್ದೂ ನೀನು ನನಗೆ ವರವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಘ್ರದ ಪಾದದ ಸಮಾನ ಕತ್ತೋರ ವನಾ೦ಗಿ ಮಾಡು. ಇವರಿಂದ ಹೂವು ಇತ್ಯಾದಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಜಾ ಸಾಮಾಗಳನ್ನು ಅರಿಸುವಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.”

ತನ್ನ ಭಕ್ತನ ಈ ರೀತಿಯ ನಿರ್ದೂಲಾಂತಃಕರಣವನ್ನು ಕಂಡು, ಪರಮೇಶ್ವರನು ತುಂಬಾ ಅನಂದಗೊಂಡನು. ಅಂತೆಯೇ ತಥಾಸ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂತಧಾರನೆನಾದನು.

ಈ ವರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆತನ ಪಾದಗಳು ಹುಲಿಯ ಪಾದದ ಸಮಾನ ವಾದವು. ಇದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ‘ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ’ ಅಥವಾ ‘ವ್ಯಾಘ್ರಪದ’ ಎನ್ನು ವೆಸೆಯು ಬಂದಿತು.

ಈ ಆಶ್ವಾನದಿಂದ ಈತನ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ, ಮಂತ್ರ ಶಕ್ತಿ, ವಿದ್ವತ್ತು, ಧರ್ಮಸ್ಪಿಯತೆ, ನಾಯಪ್ರಿಯತೆ, ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಪಾರವ್ಯತೆ ಎಷ್ಟುತ್ತು ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುವುದು.

ಮಹಿಂದ್ರ ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ತುಲಿ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ‘ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ ಸ್ತುಲಿ’ ಎಂದು ಕರಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರೂ, ಅದರ ಭಾವದಿಂದ ಸೋಧುವರು. ಈ ಸ್ತುಲಿಯಲ್ಲಿ ಸುವಾರು 400 ಶ್ಲೋಕಗಳವೇ. ಮಹಿಂದ್ರ ಮಹಿಂದ್ರಗಳು ಧರ್ಮజಿಜ್ಞಾಸಾ ಪ್ರಾರ್ಥಣಾದ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗೆ ಈತನಿಂದ ಹಡೆದ ಉತ್ತರವೇ ಈ ಸ್ತುಲಿಯ ತಿರುಳು.

ವಯಣಿನೇಶಾಂತ ಮಾಸಿನೊ ವ್ಯಾಘ್ರಂ ಮತ್ತಿಮತಾಂ ತರರೂ |

ಪಪ್ರಚ್ಚಿಂಹಿನಿಯಃ ಸರ್ವೇ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಕಥಾನಕರೂ || 1 ||

ಈ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯ ಬಗೆ ವರಾತನಾಡುತ್ತ, ಸ್ವತಃ ಮಹಣಿ
ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದನೇ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ -

“ನಾಲ್ಕು ಪರಾಗಳ ಧರ್ಮ ಷ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಸದಾಚಾರ ಸಂಹಿತೆಯ
ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾನು ಈ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ
ವನ್ನು ಪರಿಸುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪಾಪಗಳೂ
ಸಮೂಲವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸಂಶಯಗಳೂ,
ಅಶಂಕೆಗಳೂ ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಷ್ಯದಯವು ಪ್ರಕಾಶ
ಮಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪಾಪಿಗಳು, ಧರ್ಮದೂಷಕರೂ ಕೂಡ ಈ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ
ಪರಿಣವನ್ನು ಆಲಿಸುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು.

ಸರ್ವವಾಪಹರಂ ದಿವ್ಯಂ ಸರ್ವಸಂಶಯ ನಾಶನರೂ |

ಜ್ಯೇಶುಂಜಾವಮಂಪಿ ಪಣಾಂ ನಾಂ ವ್ಯಾಘ್ರಃ ಶಾಸ್ತ್ರನುಕಲ್ಪಯಾತಾ || 6 ||

ಯೇ ಚ ಪಾಪಕ್ತೋ ಲೋಕೇ ಯೇ ಚಾನ್ಯ ಧರ್ಮದೂಷಕಾಃ |

ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯಂತಿ ಶ್ರತ್ಯೇದಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂತುತ್ತಮವರೂ || 7 ||

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಗಿಧರ್ಮ, ಪರಾಧರ್ಮ, ವೇದಾಧ್ಯ
ಯನದ ಮಹಿಮೆ, ಸಂಡಾನ, ಸಿತ್ಯ ತರ್ಮಣದ ಮಹತ್ವ, ತೀರ್ಥ ಹಾಗೂ
‘ಗರ್ಯಾ ಶ್ರಾದ್ಧ’ದ ಮಹಿಮೆ, ಪತ್ನಿಯ ಎಡಗಡೆ ಹಾಗೂ ಬಲಗಡೆ ಕುಳಿತು
ಕೊಳ್ಳುವುದರ ನ್ಯಾಸ್ಥೆ, ಶ್ರಾದ್ಧ ಹಾಗೂ ತರ್ಮಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದರ
ಫಲ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಶಾರ್ಥಕೈ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯ
ಗಳನ್ನು ಇಡರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಭಿವಾದನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ
ಅಯೋಗ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪರಿಗಣನೆಯನ್ನೂ ನಿರ್ದೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಹಣಿ ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದನು ಒಕ್ಕೆಹೇಳಲು
ಇಳ್ಳಿಸುವನೋ, ಅಥವಾ ಪ್ರಮುಖವಂದು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವನೋ, ಅಂತಹ
ಕಡೆ ‘ವ್ಯಾಘ್ರೇಣ ಯಂಥಾ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ತಮಂ’ ‘ವ್ಯಾಘ್ರಸ್ಯ ವಚನಂ
ಯಂಥಾ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಸ್ವಷ್ಟ ಅಭಿಪುಂತವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸ್ವಾಧವರ್ಚಾಲನೆ

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳಾಗಿ ಯಾವ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೋ, ಇವನ್ನು ಆಯಾ ವರ್ಣದವರು ತಪ್ಪದೆ ಹಾಲಿಸಿ, ಕಮ್ಮು ತಪ್ಪು ವರ್ಣಾಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ, ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರತಿಪಾದಿತ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರೇಕವಾದ ಅಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೇ ಆದರೆ ಅಂತಹವರು ಪಾಸಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದುದ ರಿಂದ ಸ್ವಾಧವರ್ಚಾಲನೆಯೆ ಶ್ರೀಯಸ್ವರವಾದುದು.

ಯೇ ಯುಸ್ತಿ ವಿಹಿತೊ ಧರ್ಮಸ್ತಿ ನ ಧರ್ಮೇಣ ಕಾರಯೇತಾ |

ನಿಪರೀತಂ ಚರೇದ್ಯಸ್ತಿ ಕಿಲ್ಬಿಷೀ ಸ ನಿಗದ್ಯತೆ || 30 ||

ದೇಶಾಜಾರಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯತೆ

ಪ್ರತಿಯೋಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಯೋಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದರದೇ ಅದ ವಿಜಾರ – ಆಜಾರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಆವು ಆ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಧರ್ಮ. ಆದುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಯಾದೆಯೋಂದಿಗೆ, ದೇಶ ಹಾಗೂ ಕುಲದ ಪರಂಪರೆಯು ಮಯಾದೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ‘ದೇಶಾಜಾರ’ ಅಥವಾ ‘ಕುಲಾಜಾರ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಅನ್ಯೇ ಚ ಬಹಮೌ ಧರ್ಮಾ ದೇಶೇ ದೇಶೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ |

ತೇ ತೇ ಧರ್ಮಾಃ ಸದಾ ಕಾಯಾ ವಾಷಪ್ರಸ್ಯ ವಚನಂ ಯಥಾ || 33 ||

ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಶಾಚ

ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನಡೆಸುವ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ಮದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದ ರೀಂದು ಅಶಾಚವು ಸಂಭವಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಅಶಾಚ (ಮೈಲಿಗೆ) ಉಂಟಾದಾಗ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು ಆ ಅಶಾಚ (ಮೈಲಿಗೆ) ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮುಗಿದು, ಶುದ್ಧಿಯಾದ ನಂತರವೇ ಆ ವಾಸಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಅಚರಿಸಬೇಕು.

ಅಭಿಕ್ಷೇ ಸಮನುಸಾರಪ್ತಿ ಅಶಾಚಂ ಯದಿ ಜಾಯತೇ |

ಅಶಾಚೇ ತು ವ್ಯತಿಕ್ರಾಂತೇ ತತ್ತ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪ್ರದೀಯತೇ || 59 ||

ಸ್ತೋಯ ಸಂಪಿಂಡನದ ವಿಚಾರ

ಒನ್‌ ಸ್ತೋಗೆ ಪತಿಯು ಮರಣ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ.
ಆ ಸ್ತೋಗೆ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೇನ್ನಿ. ಅಂತಹ ಸ್ತೋಯು ಎರಣಿಸಿದ
ಬಳಿಕ, ಪತಿಗೆ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಆ ಸ್ತೋಯ ಸಂಘನನ್ನು
ಅದರೊಂದಿಗೆ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ನೇಳಿ ಅಂತಹ ಸ್ತೋಯ ಪತಿಯು
ಜೀವಿತನಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಆಕೆಯು ಮಾವ, ಆತನ ಮಾವ ಹಾಗೂ ಆತನ ಮಾವಂದಿ
ರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಸಂಪಿಂಡೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪತಿಯ ಬಳಿ ಪತ್ತಿಯು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ

‘ವಾಯಷ್ಟಿಪಾದ ಸ್ತುತಿ’ಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದೇನಿಂದರೆ -

ಕನ್ಯಾದಾನೇ ವಿನಾಹೇ ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮಃ |

ಸರ್ವೇಷು ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯೇಷು ಪತ್ತೀ ದ್ವಾರಣಃ ಸ್ತುತಾಃ || 84 ||

ದ್ವಾರಕೆ ವಸತಿ ಪತ್ತೀ ಹವನೆ ದೇವತಾರ್ಥನೆ |

ಶುಶ್ರಾವಾರತಿ ಶಾಲೇ ಚ ವಾಮಭಾಗೇ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ || 85 ||

ಜಾತಕವಾರದಿ ಕರ್ಮಾಣಂ ಕರ್ಮಕತ್ವಾಂಶ ದ್ವಾರಕೆ |

ತಿಷ್ಣೀದ್ವಾರಸ್ಯ ವಾಮೇ ಚ ವಿಪ್ರಾಶೀರ್ವಜಣಂ ತಥಾ || 86 ||

ತ್ರಿಷ್ಣು ಸ್ಥಾನೇಷು ಸಾ ಪತ್ತೀ ವಾಮಭಾಗೇ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ |

ಪಾದ ಶಾಚಿ ಪಿತ್ಯಾಣಂ ಚ ರಥಾರೋಹೇ ಯ್ಯಾತ್ರಾ ತಥಾ || 87 ||

ಶ್ರಾದ್ಧೀ ಪತ್ತೀಚ ವಾಮಾಂಗೇ ಪಾದ ಪ್ರಕ್ರಾಳನೇ ತಥಾ |

ನಾಂದೀ ಶ್ರಾದ್ಧೀ ಚ ಸೋಮೇ ಚ ಮಧುಪರ್ಕೇ ಚ ದಕ್ಷಿಣೆ || 88 ||

ಕನ್ಯಾದಾನ, ಮಂಡುವೆ, ದೇವಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಮನಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರತಿಷ್ಣೆ
(ಪ್ರವೇಶ) ಯಜ್ಞ - ಯಾಗಾದಿಗಳು, ಹವನ, ದೇವರ ಪೂಜೆ, ಜಾತಕರ್ಮ
ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು, ನಾಂದೀ ಶ್ರಾದ್ಧ, ಸೋಮೇಯಜ್ಞ ಹಾಗೂ ಮಧು
ಪರ್ಕ - ಇತ್ಯಾದಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಂಭ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಧರ್ಮ
ಪತ್ತಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಬಲಗಡೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಆಂತಿಯೇ ಸೇವಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ, ಮಂಗಳವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ
ಮುಖಾಂತರ ಅಶೇವಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಸಂಯಂದಲ್ಲಿ, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ

ಬ್ರಹ್ಮಾರ ಪಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯನೆ ಮಾಡುವಾಗ, ರಥ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಯಾವನೆ (ರೈಲು, ಬಸ್ಸು, ನಿರ್ಮಾನ ಇತ್ಯಾಗಳ ಪ್ರವಾಸ) ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಎಡಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಮನ ಯಾವಾಗ ??

ಶ್ರಾದ್ಧಾಂಭೀವಸಾನೇ ಚ ಪಾದ ಶಾಚೀ ತಥಾರ್ಚನೆ |

ಪಿತರೆ ಸಿಂಡದಾನೇ ಚ ಷಟ್ಟಾಸು ಆಚಮನಂ ಸ್ವಾ ತವರ್ ||108||

ಶ್ರಾದ್ಧಾ ಕರ್ಮದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ, ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾರ ಪಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯನೆ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಶ್ರಾದ್ಧದ ವಿಕಿರ – ದಾನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಈ ಅರು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಚಮನವನ್ನು ತಪ್ಪಿದೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಜಲಧಾರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಾರದು

ನೀರು ಸತತವಾಗಿ ಧುಮುಕುವ (ಜಲಪಾತ್ರಗಳ ಒಳ) ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿನೆ, ತರುವಣ ಹಾಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ (ಅಜಾಣನ ವರ್ತ) ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅಂತಹವನಿಗೆ ತಪ್ಪಿದೆ ನರಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾಡಿನೆ ತರುವಣ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ನೆ ಕುಯಾಫಾದ್ವಾರಿಧಾರಯಾ |

ಮೋಹಾಧ್ವಾ ಕುರುತೇ ಯಸ್ತು ಸ ವಿಪೋರ್ ನರಕಂ ಪ್ರಜೀತ್ ||152||

ಬ್ರಹ್ಮಾಧರ್ಕೆ ಯಾರು ಶ್ರೇಷ್ಠರು ?

ತಿಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಾಧರ್ ಸಾಪ್ತಮಿಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಷ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ರೂಪಿ ಇದೆ. ಶ್ರಾದ್ಧದ ಬ್ರಹ್ಮಾಧರ್ ಸಾಪ್ತಮಿಗಳು ಯಂತ್ರಮಾನ ?

ಭಾಗಿನೇಯೋ ದಿಂಬಾವಿಪ್ರೇಷ ದೌಹಿತ್ರಃ ಶತಮಂಚ್ಯತೇ |

ಭಾಗಿನೀಭತ್ರಾ ಸಹಸ್ರೇವು ಅನಂತಂ ದುಹಿತಾ ಪತಿ:

ಇಂತಹ ಬ್ರಹ್ಮಾಧರ್ಕೆ ಹತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾಧರಿಗಂತ ಮಾನು ಉತ್ತಮನೆ. ನೂರು ಬ್ರಹ್ಮಾಧರಿಗಂತ ದೌಹಿತ್ರಃ

ನೊಮ್ಮೆಗ) ಉತ್ತಮನು. ಸಾವಿರ ಬ್ರಹ್ಮಣಿಂತ ಸಕ್ಕೋದರಿಬು ಪತಿಚೆನು ಉತ್ತಮನು. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಅಳಯನು ಅನೇಕ ಪರ್ಮಿ ಶ್ರೀಷ್ಟನು.

ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದನು ಮುಂದುವರೆದು, ಈ ರೀತಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಧ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಾಗಿ ಅಹಾನುನ್ನ ಬಂದಾಗ, ನೇರೆ ತಿಳಿಸಿದ ಬಂಧುಗಳು ತಪ್ಪದೆ ಆ ಅಹಾನುನ್ನ ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಅಂತಹವರಿಗೆ ರಾರಂ ನರಕವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ - ಎಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವುದರ ಫಲ

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನೊಂದು ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮಿತ ವಾಗಿಯತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೆ, ಅದರಿಂದ ಶೂಳ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡದ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಿಯೆಯು ನಿಷ್ಪಯೋಜನೆ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಸಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅದುದರಿಂದ ಗೋತ್ತಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಯಾಯಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೀಗಳೂ ಕಾಲದ ಮಾರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತವೆ. ಸೂರ್ಯನೇನಾದರೂ ಉದಯಿಸಬೇಕಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಗತಿಯೇನಾದಿತು ?

ಅದುದರಿಂದ ಕಾಲದ ಮಾರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ದೇವತೀಗಳ, ದೇವತ್ವದ ಚರುಹು.

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಜೈವಧರದ ಬಂದು ಹೈಯೂ ಆ ರೋಗಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ಹಾಗೆ ಇದೂನೂ.

ಸಮಯವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಯಾರು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವರೋ, ಗೋತ್ತಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಸಮಯ ಕೆಳೆದುಹೋದ ನೇರೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಯಾರು ಯತ್ನಸೂವರೋ, ಅಂತಹವರ ಆ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಿಷ್ಪಲವೂ, ಸಿಷ್ಟ ಯೋಜನವೂ ಅಗುತ್ತದೆ - ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಕಾಲಾತೀತ ತು ಯಿತ್ಯನ್ನು

ಅರ್ಚಿತಂ ತಂ ನಿಸಿದ್ವಿಶೇತ್ರಾ (ವಾರ್ಷಿಕ್‌ಪಾ-165)

ಶಾರ್ಥದಢಳಿ ಸ್ವಯಂಪಾಕ ಮಾಡುವಿಕೆ

ಶಾರ್ಥದಢಳಿ ಸಿತ್ಯಗಳ ನಿಮಿತ್ತ ಯಾರು ಉಟ್ಟವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುವರೋ, ಅಡನ್ನು ಶಾರ್ಥಕರ್ತನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ಶಾರ್ಥಕರ್ತನ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ಮಗ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಈ ಮೂರು ಜನ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಅಡುಗೆಯೇ ಶ್ರೀಷ್ಟವಾದುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಾರ್ಥಕರ್ತನು ಮಾಡುವ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ‘ಆಶ್ಚರ್ಯಪಾಕ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪರವನ ಪವಿತ್ರವಾದುದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. (ವಾರ್ಷಿಕ್‌ಪಾ-222-23)

ದೋಷರಹಿತ ವಸ್ತುಗಳು

ಅಗ್ನಿರಾವಿಕ ವಸ್ತುಂ ಹಿ ನಿವಾರಿಸ್ತಿಲಾಃ ಕುಶಾ ಯುವಾಃ |

ಏತೀಷಾಂ ನ ಕೃತೋ ದೋಷೋ ವಾರ್ಷಿಕ್‌ಸ್ವ ವಚನಂ ಯಥಾ||305||

ಅಗ್ನಿ, ಕುರಿಯ ಉಣಿ ಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಕಂಬಳ ಅಥವಾ ಬಟ್ಟಿಗಳು, ಚೂರುಹ್ಯಣ, ಎಳ್ಳು, ಕುಶ ಹಾಗೂ ಜನೆ ಗೋಧಿ - ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಶಾಸ್ತರ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾವುದೇ ದೋಷವೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ - ಹೀಗೆಂದು ವಾರ್ಷಿಕ್‌ಪಾದನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

4. ‘ಗೌತಮನು ಸ್ತುತಿ’

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವೈನಸ್ತುತ ಮನಸ್ಸಂತರದ ಸ್ವತ್ಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೌತಮರೂ ಒಬ್ಬರು. ಇದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಗಳಲ್ಲಿನ ಈ ಶೀಲೋಕ ಅಥಾರ -

ಕರ್ಣಪ್ರೋಽತ್ರಿರ್ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಧ ಗೌತಮಃ |

ಜಮದಗ್ನಿಭರದ್ವಾಜ ಇತಿ ಸ್ವತ್ವರ್ವಃ ಸ್ತುತಾಃ ||

ಇವರು ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸ ಪುತ್ರರು. ಗೌತಮರ ಪಶ್ಚಿಮೇ ಆಹಲಾಜಿ. ಈಕೆಯೂ ಕೂಡಾ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳೇನೇ !

ಗೌತಮ ಮಹಿಂದ್ರಿಯ ಜೀವನವು ಆಲೋಕಿಕವಾದುದು. ಇವರ ಶರಹ ತಾಗ್ಯಗ, ವೈರಾಗ್ಯ, ತಪಸ್ಸ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಾಚರಣಸಿಷ್ಟರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಆಶ್ರಮಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

గొతువులు వారియాత్ర పేర్కెతద నేఇలే ఆరవత్తు సానిర పణ్ణ గళవరిగి తపస్స వొడిదరు. ఇవర తపస్సించ ప్రసన్ననాద యమ ధమ్మరాజును ఇవర ఆత్మముద బళగి బంచిద్దను.

గొతువులు న్యాయదత్తన ఇత్త్వాది ఆసేచ విషయగళ బగ్గె ఆజాయారేందు హేళలాగుత్తది. ప్రాజీనెతమ ధమాచరణియల్లి గొతువుల హేసరు తుంబా ఆదరణీయవాగి పరిగణిసలాగిది. ఆజాయా యాజ్ఞవల్మిరు ధమ్మరాస్త ప్రణీతరల్లి గొతువులు ప్రముఖులు కాగూ క్రీష్ణరు ఎందు తిళిద్దారే. (యాజ్ఞ 1/5).

మహా గొతువు హేసరనల్లి ఒందు ధమ్మరాస్త (సంత్ర) కాగూ ఒందు స్కృతి దొరెతిద్దు, భాద్రతీయ జనజిహనవన్న ఆవు నిదేశి సుత్తవే.

1. గొతువు ధమ్మసూత్ర

ధమ్మరాస్తీయ వ్యవస్థేయల్లి గొతువు ధమ్మసూత్రవు సవాధిక ప్రాజీన కాగూ ఆత్మధిక ప్రామాణిక గ్రంథవేందు పరిగణిసలాగిది. ఈ ధమ్మసూత్రవు హేచ్చ్వాగి సామనేదదేణిగి సంబంధవన్న హేణిదిది. ఇదన్న సంత్రగళల్లి రూపిసలాగిది. సంపూర్ణవాగి ఇదు గద్య రూప దల్లిది. అదాహిసుపుదక్కే కూడ ఇదరల్లి ఒందు శైల్సీక దొరెయు పుదిల్లి. ఆజాయా హదదత్త, ఆజాయా పంస్తరీ కాగూ ఆసకాయ - ఇనరుగళు ఈ గ్రంథక్కే భాష్యగళన్న బరెదిరువరు.

ఈ ధమ్మసూత్ర గ్రంథదల్లి చిక్క చిక్క 29 అధ్యాయగళివే. 20నేఇ ఆధ్యాయక్కే భాష్యవన్న బరెయులాగిల్లి.

ఈ ఆధ్యాయగళల్లి పణ్ణిసిరున విషయగళు ఈ 11తి ఇవే -

ఆధ్యాయ 1 - ఆజార, ద్విజాతియ ఉపనయనద కాల.

2-3. బ్రహ్మజయ ఆనుసరిసువవన సిత్యన్నేమిత్తి చ కమ్మ కాగూ నియమగళు.

4. సంచే లేతియ వివాహగళ వణినే.

- 5-6. ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮದ ವರ್ಣನೆ, ಗೃಹಸ್ಥನ ಕರ್ತವ್ಯ,
ಅಭಿವಾದನದ ವಿಧಿ ಹಾಗೂ ಸಮಾಂತರದ ವಿವರ.
7. ಅಪದ್ಯವರ್ಗ.
8. ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ 40 ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ
ದಯಾ, ಕ್ರಾಂತಿ, ಅಸೂಯೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಶಾಚ,
ಅಯ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಮಂಗಳ, ಆಕಾಶಭ್ರಂತಿ ಹಾಗೂ
ಅಪ್ಲಿಕಾ - ಈ ಎಂಟು ಆತ್ಮಗುಣಗಳ ಹೆಸರುಗಳ
ವರ್ಣನೆ.
9. ಸಾಂಕೇತಿಕ (ಶೈಕ್ಷಣಿ ಪಡೆಯುವವನು) ಹಾಗೂ ಗೃಹಸ್ಥನು
ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು.
10. ಸಾಲಭ್ರಂತಿ ವರ್ಣಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರ
ಕರ್ಮಗಳ ವಿವರಣೆ.
11. ರಾಜನ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಆನನ್ದ ಪ್ರದೀಪಿತ್ವಿಗಿರ
ಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳು.
12. ದಂಡ ವಿಧಾನ.
13. ನಾಕ್ಷೀಗಳ ವರ್ಣನೆ.
14. ಅಶಾಚ.
15. ಶ್ರಾದ್ಧ - ವಿಧಾನ.
16. ಅನೇಧ್ಯಾಯ.
17. ಭಕ್ತ್ಯಾಭಕ್ತ್ಯ ವಿವೇಚನೆ.
18. ಖುತ್ತುಕಾಲ ಹಾಗೂ ಪತ್ರಿ-ಪತ್ರಿಯರ ಪರಸ್ಪರ ಧರ್ಮ.
19. ಸಿಷಿದ್ಧ ವಸ್ತುಗಳ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವುದರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ.
- 20-21. ಕರ್ಮವಿಪಾಕ ಹಾಗೂ ಶಾಂತಿಕರ್ಮ.
- 22-26. ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಾನ.
- 27-28. ಶ್ರಜ್ಞಪ್ರಚಾರಂದ್ರಾಯಣಾದಿ ವ್ರತ ಹಾಗೂ
29. ಸಂಪತ್ತಿನ ವಿಭಾಜನ, ದ್ವಾದಶ ರೀತಿಯ ಪುತ್ರರು,
ಸ್ತ್ರೀಧನ ಹಾಗೂ ಮರಣಾಸನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವರ್ಣನೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗೂತಮರು ಜಿವನೆಡ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಹಾಗೂ ಅದರ ಅನುಸಾರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಪರಾಮಾಶೀಯನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ವಿವರಿಸಿ ದ್ವಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸೂಚಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಆವರು ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ‘ವೇದೋ ಧರ್ಮ ಮೂಲನೂ’ ಎಂದು ಧರ್ಮದ ಮೂಲ ವೇದಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿನರಿಸುತ್ತಾ ಗೃಹಸ್ಥನು ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯವೂ ದೇವ, ಪಿತ್ರ, ಮನುಷ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಚರಣಾಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನೇರವೇರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅತಿಥಿ, ಬಾಲಕ, ರೋಗಿ, ಗಭಿರಣೀ ಸ್ತ್ರೀ, ಸಾಭಾಗ್ಯವತೀ, ಸ್ತ್ರೀ, ವೃದ್ಧ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕವರು ಉಟ್ಟ ವಾಡಿದ ನಂತರವೇ ವೈಶ್ವೇ ದೇವ (ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ) ನು ಉಟ್ಟ ವಾಡಬೇಕೆಂದು –

ಭೋಜಯೇತಾ ಪೂರ್ವವಾತಿಧಿ ಕುಮಾರ ವಾಯಧಿತ |

ಗಭಿರಣೀ ಸುವಾಸಿನೀ ಸ್ಥ ವಿರಾನಾ ಜಘಸ್ವಾಂಶ್ಚ || (ಅ. 5)

ಮಹಿಳೆ ಗೂತಮರು ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ,

ಯೋಗಕ್ಷೇಮಾಧರ ವಿಶೇಷರಮಧಿಗಳೇತಾ |

ನಾನ್ಯಮನಸ್ಯತ್ರ ದೇವಗುರು ಧಾರ್ಮಿಕೇಭ್ಯಃ || (ಅ. 9)

ಮಾನವನು ತನ್ನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಈಶ್ವರ, ದೇವತೆ, ಪತ್ರ, ಗುರು ಹಾಗೂ ಧರ್ಮತ್ವರ ಆಶ್ರಯನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

.... ಯಚಾತ್ಕುವಂತೆಂದೇ ವೃದ್ಧಾಃ ಸಮೃದ್ಧಿನೀತಾ ದಂಭಲೇಭ
ಮೋಹಿಯಿಕ್ತಾ ನೇದವಿದ ಆಚಕ್ಷತೇ ತತ್ತಾ ಸಮಾಜರೇತಾ. (ಅ. 9)

ಎಂದು ಗೂತಮರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನೀ ವೃದ್ಧರು, ಒಕ್ಕೆಯ ವಿನೆಯ ಸಂಸನ್ಗರು, ಡಂಭ, ಲೋಭ, ಮೋಹ ರಹಿತರು ಹಾಗೂ ವೇದಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಾಡಲು ತಿಳಿಸುವರೂ, ಆದೇ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಬೇರೆ ಯಾವುಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆವರು ಮುಂದುವರಿದು –

‘ ಧಾರ್ಮಿಕಾಧಿಷ್ಟತಂ ನಿಕೇತನಮಾಪಸಿತುಂ ಯತ್ತೇತಾ | ’

ಧರ್ಮಾರ್ಥಕ್ಕು ಮಹಾಪುರುಷರ ಹಾಗೂ ಭಗವದ್ವಕ್ತರ ಅಧಿಷ್ಟತ, ಸೇವಿತ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ವಾಸ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದೆಂದು ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಅರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಂಗಳ್ಯ ದೇವತಾಯತನೆ

ಚತುಷ್ಪಾತಾದೀನಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಾವತೀರ್ತ || (ಅ 9)

ಎಂದರೆ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಮಂಗಳ ಜನಕ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಗೋವು ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ದೇವ ಮಂದಿರ ಹಾಗೂ ಚತುಷ್ಪಥ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಬಲಗಡೆ ಬರುವಂತೆ ನಾವು ನಡೆದಾಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಇಂತಹವುಗಳ ಎಡಗಡೆ ನಡೆದಾಡಬೇಕು ಎಂದಧರ್ಮ.

ಆವರು ಮುಂದುವರೆದು –

‘ಸತ್ಯ ಧರ್ಮಾ, ಆಯುಪ್ಯತ್ತಃ...ಆಹಿಂಸೋ ವ್ಯಾದುದ್ವಧಕಾರೀ

ದಮದಾನತೀಲ | ’ (ಅ 9)

ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸತ್ಯ-ಧರ್ಮಗಳ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಶ್ರೀನೃ ಜನರು ಯಾವ ವಿಧಿ, ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವರೂ ಆಂತಹವನ್ನೇ ಪಾಲಿಸಬೇಕು, ಆಹಿಂಸಾ ಪ್ರತನನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು, ಇತರರೂಂದಿಗೆ ವ್ಯಾದು ವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ದೃಢತೆಯಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸತ್ಯಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನೇರಿಗೆ ನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು, ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಶೀಲ ಮತ್ತು ವಿನಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಈ ರೀತಿಯ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡುವ ಸದಗುಹನ್ನರು

ಶಾಶ್ವತ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾನ್ನ ಚ್ಯಾವತೀನ ಚ್ಯಾವತೀ || (ಅ 9)

ಎನ್ನುವಂತೆ ಶಾಶ್ವತ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು : ಅಂತಹವರೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕದಲುವುದೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಆವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅಂತಹವರು ಶಾಶ್ವತ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು—ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

2. ವೃದ್ಧ ಗೌತಮ ಸ್ತುತಿ

ಗೌತಮರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ತುತಿಯೂ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ‘ವೃದ್ಧ ಗೌತಮ ಸ್ತುತಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 22 ಅಧ್ಯಾಯಗಳವೇ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ಮಹಿಮೆ, ದಾನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗಳು, ಶುಭ ಮತ್ತು ಅಶುಭ ಕರ್ಮಗಳ ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಹಂಚ ಮಹಾಯಜ್ಞ, ಕರ್ಮಾದಾನದ ಮಹಿಮೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಧರ್ಮ, ಭೋಜನ ವಿಧಿ, ಆಪದ್ಧರ್ಮ. ದ್ವಾದಶ ಮಾಸ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳು, ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ದಾನಗಳ ಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಗೋದಾನದ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಬಹೇಳಿಸಿಸ್ತಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ತುತಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ - ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಸಂವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು -

ಧರ್ಮ ಮಹಿಮೆ

ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಯಂಥಿಷ್ಟರನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -

ಧರ್ಮಃ ಪಿತಾಜ ಮಾತಾಜ ಧರ್ಮಶ್ಚ ಸುಹೃದಸ್ತಧಾ |

ಧರ್ಮೋ ಭಾರ್ತಾ ಸಖಾ ಚೈವ ಧರ್ಮಃ ಸ್ವಾಮಿ ಪರಂತಪ ||30||

ಧರ್ಮೋ ದರ್ಥಶ್ಚ ಕಾಮಶ್ಚ ಧರ್ಮಾದ್ವೀಗಾಃ ಸುಖಾನಿ ಚ |

ಧರ್ಮಾದ್ವೀಶವ್ಯಯಮೇಷಂ ಚ ಧರ್ಮಃ ಸ್ವರ್ಗಗತಃ ಪ್ರಭೋ ||31||

‘ಹೇ ರಾಜನಾ ! ಧರ್ಮವೇ ತಂದೆ - ತಾಯಿಯರು, ಸುಹೃದ, ಸಹೋದರ, ಸ್ನೇಹಿತ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಮಿ - ಎಲ್ಲವೂ ಅಗಿದೆ. ಧರ್ಮದಿಂದಲೇ ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಭೋಗ, ಸುಖ, ಷತ್ಯಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವರ್ಗದಿ ಲೋಕಗಳೂ ಪೂರ್ವವಾಗುತ್ತವೆ.’

ಆದುದರಿಂದ ದುರ್ಬಳವಾದ ಮಾನವ ಜನ್ಮನ್ನೆನ್ನು ಪಡೆದು, ಸದಾ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗು -

ತಸ್ಮಾದಧರ್ಮಃ ಸದಾ ಕಾರ್ಯೋ ಮನುಷ್ಯಂ ಪೂರ್ಣಾದುರ್ಬಳಧರ್ಮ ||

ವಿಪ್ರ ಪ್ರಶಂಸಾ

ಉತ್ತಮ ವಿಪ್ರನು ಯಾರು - ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣನು ಯಂಥಿಷ್ಟರನೊಂದಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ವಿಪ್ರ ಪ್ರಸಾದಾದ್ಬರಣೀಧರೋಹಂ ವಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾದ ಸುರಾಂಜಯಾನಿ |

ವಿಪ್ರ ಪ್ರಸಾದಾಭ್ಯ ಸದಾಷ್ಟಿಖೋಹಂ ವಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾದ ಜಿತೋಹಮಸ್ತ ||

‘ನಾನು ಬಾಹ್ಯಾಂಶರ ಕೃಷಾ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹೃದ್ವಿಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ‘ಧರಣೀಧರ’ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಬಾಹ್ಯಾಂಶರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಾನು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಮರ್ಥನಾದೆ. ಬಾಹ್ಯಾಂಶರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೇ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಡೆ ಮಾನ್ಯತೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದೇನೆ; ಅದರಿಂದ ಪುಣ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ಪ್ರಸಾದ ದಿಂದಲೇ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಡೆ ಅಜ್ಞೀಯನಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದೇನೆ.’

ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಕ, ಪಾಪಾತ್ಮಕರ ಗತಿ

ಯಾವಾಗಲೂ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಗೌತಮರು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾ ದುಷ್ಪತ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಫೋರ ನರಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು, ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹವರಿಗೆ ಯಾವುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂತರು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹವರಿಗೆ ಯಾವುಧರ್ಮರಾಯನು ಭಯಂಕರ, ಭೀಷಣನಾದ ಕಾಲನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವನು. ಆಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಪ್ರಾಣವು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳಾಗಿ ಪರ್ವತಾಪ ಪಡುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಆಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವವರು ಯಾರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹವರಿಗೆ ಯಾವುದೂತರೂ ಕೂಡಾ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹಿಂಸೆ ನೀಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪಾಪಾತ್ಮಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನರಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾನ್ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರೇಕವಾಗಿ ಯಾರು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೋಡಿರುವರೋ ಅಂತಹವರು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವರು, ಪರೋಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವರು, ಹಾಗೂ ಜಪ, ತಪ, ನಿಯಮ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಗಳಿಂದ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರುವರು. ಅಂತಹವರು ದೀನದುಃಖಿಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡುವರು, ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು, ಅಂತಹವರಿಗೆ ಯಾವು ಮಾರ್ಗವೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಸುಖೋಪಭೋಗಳಿಂದ

ಕೂಡಿದ್ದು, ರಮನೀಯವು, ಅನೆಂದದಾಯಕವೂ ಅಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವು ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯತ್ವದನ್ನು ಬಹಳ ಆದರ, ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ವಿವಾನದ ಮುಖಾಂಶರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು. ಧರ್ಮಾರ್ಥಜನ ಭಯಂಕರ ಕಾಲ ರೂಪವು ಸೌಮ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನೈವಸ್ವತಂ ಚ ಪಶ್ಯಂತಿ ಸುಖಿತ್ತಂ ಸುಖಿತ್ವತಮಾ ||

ಎಂದು ಯಾವನು ಅಂತಹವರಿಗೆ ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಗು ಮುಖದ ದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

ಇದರಿಂದ ಧರ್ಮಾರ್ಥರು

ತೇ ತು ತೃಪ್ತಿಂ ಪರಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸುಖಂ ಯಾಂತಿ ಮಹಾಪಥಮಾ ||

ಎನ್ನೆನಂತೆ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಸುಖಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಹಾಪಥದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -

ಯೋ ಮಾಮೇಕಾತ್ಮಭಾವೇನ ಭಕ್ತಾಃ ತ್ರ್ಯಂಬಕಮೇನ ವಾ ||119||

ಪೂಜಯಂತಿ ನಮಸ್ಯಂತಿ ಸ್ತುವಂತಿ ಚ ದಿನೇ ದಿನೇ |

ಧರ್ಮರಾಜಪುರಂ ಯಾಂತಿ ಯಾನ್ಯಃ ಸ್ತುವಷಮಪ್ರಭ್ಯಃ ||120||

ಪೂಜತಾಸ್ತತ್ರ ಧರ್ಮೇಷಣ ಸ್ಪಷ್ಟಧರ್ಮದ್ಯಾದಿಭಿರ್ಗಣಃ |

ಯಾಂತ್ಯೇನ ನಮು ಲೋಕಂ ವಾ ರುದ್ರಲೋಕಮಾಪಿ ವಾ ||121||

ಯಾವ ಪುಣ್ಯತ್ವದು ಪ್ರತಿದಿನ ಏಕಾತ್ಮ ಭಾವದಿಂದ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸನ್ನ ಅಥವಾ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನ ಪೂಜಯನ್ನು ಮಾಡುವರೇ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವರೇ, ಸ್ತುತಿ-ಗಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರೇ, ಅವರುಗಳು ಅನೇಕ ಜಾಪ್ತಲ್ಪವಾನ ವಿವಾನಗಳ ಮುಖಾಂಶರ ಭಗವತ್ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಧರ್ಮಪುರಿಯನ್ನು ಸೇರುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯನುಷ್ಣಾನದ ಕಾರಣ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಧರ್ಮಮಂತಾತ್ ಯಾವ ಮಧರ್ಮರಾಯ ನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವರು. ಮುಂದೆ ಅವರು ನೈವ್ಯವ ಲೋಕ ಇಲ್ಲವೆ ಶಿವ ಲೋಕವನ್ನು ತಲುಪುವರು.

ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಾರ್ಥ ಗಾತನು ಮುಂದುವರೆದು, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವರೆಂದು ತಿಳಿಸುವರು -

ಪ್ರಾಯೇಣ ಮರಣಂ ನಾಮ ವಾಸಿನಾವೋವ ಪಾಂಡವ |

ಯೇಷಾಂ ತು ನ ಗತಿಃ ಪುಣ್ಯಾ ತೇಷಾಂ ಮರಣಮುಚ್ಯತೇ || 5 ||

ಪ್ರಾಯೇಷಾಕೃತಕೃತ್ಯತ್ವಾದ ಭೂತು ಉದ್ದಿಜತೆ ಜನಃ |

ಕೃತಕೃತ್ಯಾಃ ಪ್ರತೀಕ್ರಿಯಂ ಸ್ವತ್ಯಂ ಸಿಯಮಿವಾತಿಧಿಮಾ || 6 || (ಅ-४)

‘ಲೂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ ! ‘ಮರಣ’ ಅಥವಾ ‘ಮೃತ್ಯು’ ಎನ್ನುವ

ಶಬ್ದವು ಕೇವಲ ವಾಸಿಗಳಾಗಿ ಇರುವಂತಹುದು. ಇಂತಹವರಿಗೆ ಪುಣ್ಯಗತಿ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಂತಹವರಿಗೆ ‘ಮರಣ’ ಶಬ್ದದ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಸರಿಯಾದುದು.

ಏಕೆಂದರೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಕರ್ಮಗಳು ಆಕೃತಗಳಾಗಿದ್ದು ಅವು ನಿಷಿದ್ಧಿಸ್ತೂ, ವಾಪ ಕರ್ಮಗಳೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಂತಹವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದುದರೆ ಕಾರಣ ಮಾನವನು ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ (ಯಮಯಾತನೆಯಿಂದ) ಭಯಭೀತ ನಾಗರಬೀಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಕೆಟ್ಟಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ, ಆದರಿಂದ ನಾವು ಯಮಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಎಂಬ ಭಯ ಅವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯಾರು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿರುವರೋ, ಪುಣ್ಯತ್ವಾದ್ಯಾರ್ಥಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿರುವರೋ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಭಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹವರು ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಸದಾ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ, ಆದಕ್ಕಾಗಿ ತಾವೇ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸದ್ಗುರುಷನ್ನನು ಆತಿಧಿಗಾಗಿ ಕಾಯುವಂತೆ, ಪುಣ್ಯತ್ವನು ತನ್ನ ಅಂತ್ಯದ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿರುತ್ತಾನೆ. ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಅನಂದದಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಪ್ಯಾಯನ್ನು.’

ಪುಣ್ಯತ್ವ-ಧರ್ಮತ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮರಣವೂ ಸುಖಪ್ರದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹವರಿಗೆ ಯಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಗೌರವವಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹವರಿಗೆ ಯಮನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ತರಹ ಸೌಮ್ಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ನೀಡುವನ್ನು.

ಇದರ ಪರಿಣಾಮವನೆಂದರೆ ಮಾನವನು ಸುಕೃತ ಕಾಗೂ ದುಷ್ಪತ್ಯಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅರಿತು, ಒಕ್ಕೊಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಾಗಿರಬೇಕಾದುದು ಆಗಷ್ಟ್ಯ.

ಗೋ - ಮಹಿಮೆ

ವೃಧ್ಧಿ ಗಾತ್ರಮ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಕಸೆಲಾ-ಗೋದಾನ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಕರಣ

ನೇಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಹುತ್ವ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಗೋವನಹಿಮೆ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಗೋವನೆ ವಿಶ್ವರೂಪ ದರ್ಶನವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಅದರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೀಗಳು, ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳು ನೇಲಿಸಿವೆ (ಅಧ್ಯಾಯ 10) ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೃಷಭವನ್ನು ತಂದೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಹಸುವನ್ನು ಮಾತ್ರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಗಿದೆ. ಅದುದರೀದ ಗೋವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದ

ಪಿತರಾ ವೃಷಭಾ ಜೀರ್ಯಾ ಗಾವೋ ಲೋಕಸ್ಯ ಮಾತರಃ |

ತಾಸಾಂ ತು ಪೂಜಯಾ ರಾಜನ್ ಪೂಜಿತಾಃ ಪಿತ್ರ ಮಾತರಃ ||೨೭||

ಗೋಗ್ರಾಸ ನಿಂಡುವಾಗಿನ ಮಂತ್ರ

ಗಾವೋ ಮೇ ಮಾತರಃ ಸರಾಃ ಪಿತರಶ್ಚೈವ ಮೇ ವೃಷಾಃ |

ಗಾಸಮುಷ್ಟಿಂ ಮಯಾ ದತ್ತಾಂ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾಂತು ಮಾತರಃ ||೨೮||

ಈ ಮಂತ್ರದ ಭಾವವೇದರೆ ‘ಗೋವೇ ನನ್ನ ತಾಯಿ, ವೃಷಭವೇ ನನ್ನ ತಂದೆ. ನನ್ನ ಮುಖಾಂತರ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಗ್ರಾಸ (ಹುಲ್ಲು, ತಾಡು ಇತ್ಯಾದಿ)ದ ಹಿಡಿಯನ್ನು ಗೋವಾತೆಯರು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿ.’

ಅಂತಿಮ ಸಂದೇಶ

ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ –

ಚಿಂತಯಸ್ಯ ಸದಾ ವಿಷ್ಣು ಮಪ್ರವುತ್ತಃ ಕುರೂದ್ವಹ |

ಲೋಕಾ ಗಢ್ಯಂತಿ ನಾಸ್ಯೇನ ತದ್ವಿಮೋಽಃ ಪರಮಂ ಪದಂ ||೪೯||

‘ಎಲ್ಲ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ ! ನೀನು ಸಮಾಧಾನ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರು, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರು. ಇದೇ ಪರಮ ಧರ್ಮ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪರಮಪದವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ಈ ಭಗವಚ್ಚಂತನದಿಂದಲೇ ಆ ಪರಮಪದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.’

ಈ ಸಂದೇಶ ಎಲ್ಲಂಗೂ ಶುಭಪ್ರದವಾದುದು.

5. ಭಾರದಾಷ್ಟ ಸ್ತುತಿ

ಮಹಾಸ್ವ ಭಾರದಾಷ್ಟರು ಪ್ರಾಚೀನತಮ ವೈದಿಕ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟಾ ಮಹಿಲಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಖಗ್ಯೇದದ ಆರನೇ ಮಂಡಲದ ದ್ರಷ್ಟಾರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಖಗ್ಯೇದದ ಆರನೇ ಮಂಡಲನನ್ನು ‘ಭಾರದಾಷ್ಟ ಮಂಡಲ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವೈದಿಕ ಮಂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತಗಳ ದ್ರಷ್ಟಾರರಾಗಿರುವುದರೊಂದಿಗೆ ಇವರು ‘ಭಾರದಾಷ್ಟ-ಶಾಂತಸೂತ್ರ’ ಹಾಗೂ ‘ಭಾರದಾಷ್ಟ ಗೃಹ್ಯ ಸೂತ್ರ’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕೃಷ್ಣ ಯಜುವೇದದ ಶಾಂತಹಾಗೂ ಗೃಹ್ಯ ಸೂತ್ರಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ತೈತ್ತಿರೀಯ ಪ್ರಾತಿಶಾಖ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಕಾಣಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆಷಾಧಾರ್ಯಯೀಯಲ್ಲಿ ‘ಮಂತ್ರಸ್ವರ್ವ ಭಾರದಾಷ್ಟಸ್ಯ’ (7-2-63) ಎಂದು ಇವರನ್ನು ಕರೆದು, ಇವರನ್ನು ವೈಯಾಕರಣರ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಾಗಿದೆ.

ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರವೇಂದರೆ ಇಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಶ್ರೀಷ್ಟ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಇವರೇ ಮೂಲ ದ್ರಷ್ಟಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ‘ಯಂತ್ರಸ್ವರ್ವಸ್ಯ’ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಂಥವು ವಿವಾನ ತಯಾರಿಕಾ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಆದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಯಾಂತ್ರಿಕ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಸ್ವೀತವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಅಲ್ಲದೆ ವಿವಾನ ಕಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಶೇಷವಾದ ‘ಅಂಶಮಂತ್ರ’ ಮತ್ತು ‘ಅಕಾಶ ಶಾಸ್ತ್ರ’ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಇವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಹ್ಯಣ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಸ್ವ ಭಾರದಾಷ್ಟರು ವೇದಾಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು – ಹೀಗೆ ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿಕೊಂಡರೆಂಬ ವಿಚಾರದ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಅವರು ವೇದಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೂಂದು ಗಮನ ನೀಡುತ್ತದ್ದರೆಂಬ ಅಂಶ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇವರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕೀನಿಡ್ದೆ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಡ್ದೆಗಳ ಸೂಕ್ತೈತಮ ಜ್ಞಾನ ವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು ಎಂದೂ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಬಗೆಗೆ ಭಾರತ್ಯಣ, ಅರಣ್ಯಕ ಹಾಗೂ ಮುಂಡಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಇವೆಲ್ಲದರ ಜೊತೆಗೆ ಇವರನ್ನು ಸರ್ವಸ್ವಿಗಳೊಳಗೆ ಒಬ್ಬರೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿತ ವಾಗಿದೆ.

ಗೋತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕ ಮಂಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಹೆಸರು ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೀಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ‘ಭಾರದ್ವಾಜ’ ಗೋತ್ರದವರೇ ಹಚ್ಚಿನವರು ಇರುವುದು. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣ ಹಾಗೂ ಯೋಗ ವಾಸಿಷ್ಠ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಕ್ತಿ-ಜ್ಞಾನಗಳ ಆಗರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಾರಂಭವೂ ಕೂಡ ಭಾರದ್ವಾಜ-ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಂವಾದದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಭಾರದ್ವಾಜರ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಯತ್ನಿ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪುರಾಣಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಮಾಚಂತ ಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಇವರ ಜನನೆದ ವಿಚಾರವಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಇವರು ದೇವಗಂರು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಸಹೋದರ ಉಪಧ್ಯರ ಪುತ್ರರಾಗಿದ್ದು, ಶ್ರೀರಾಮ ಕಥಾಶ್ರವಣದ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು.

ಇವರು ಬ್ರಹ್ಮನಿಷ್ಟರು, ಶೈವೀತ್ರಿಯರು, ತಪಸ್ವಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶೇಷ ಭಕ್ತರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ ಶೈಧ್ರಗಳ ರಾಜನಾದ ಪ್ರಯಾಗದ ಗಂಗಾ-ಯಮುನಾ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮ ಸಾಫಾನದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ದೂರದಲ್ಲಿ ಇವರ ಆಶ್ರಮವು ಇತ್ತು. ಸಹಸ್ರಾರು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ಇವರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದು, ಇವರಿಂದ ವಿದ್ಯಾಧ್ಯಯನ, ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹಳವು ವಿರಕ್ತ ಸಾಧಕರು ಇವರ ಬಳಿ ಇದ್ದು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರ ಯೋಗ, ಉಪಾಸನೆ, ತತ್ತ್ವಾನುಸಂಧಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆತ್ಮಕಲಾಖಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅ ಭಾರದ್ವಾಜರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಇನ್ನು ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯಾಚ ಮಹಿಳಾಗಳಿಗೆ ನೀಡಿ, ಮದುವೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಎರಡನೆಯವರು ವಿಶ್ವವಾ ಮುನಿಯ ಪತ್ತಿಯಾದಳು. ಈಕೆಯ ಮಗನೇ ಕುಬೀರನು.

ಭಾರದಾಪ್ಯಜರಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಅನೇನ್ಯ ಅನುರಾಗವಿತ್ತು. ಶ್ರೀರಾಮನ ವನವಾಸದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಗದ ಭಾರದಾಪ್ಯಜ ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆತನು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ವಿಶ್ವಾಂತಿ ಪಡೆದ. ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದ ಭಾವವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭರತನು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದುತ್ತರಲು ಚಿತ್ರಕೂಟಕ್ಕೆ ಹೊಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಭಾರದಾಪ್ಯಜರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದ. ಆಗ ಭಾರದಾಪ್ಯಜರು ಭರತನ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿದ್ದ ನಾಗರೀಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಪ್ತೋಬಿಲ ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತುಂಬಾ ಆದ್ಬೃತವಾದ ಆತಿಧ್ಯ ವನ್ನು ಸೀಡಿದರು. ಆ ಆತಿಧ್ಯದ ಭವ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡೇ ಆ ನಾಗರೀಕರು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಗಿಂತಲೂ ಭಕ್ತರೇ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ತ್ರೀಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಭಗವದ್ವರ್ತನ್ನು ಸಂಧಿಸುವುದು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ದರ್ಶಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸುಖದಾಯಿ ಯಾದುದು. ಭಾರದಾಪ್ಯಜರಿಗೆ ಭರತನನ್ನು ಕಂಡು ಇದೇ ಭಾವ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಲಂಕೆಯ ಮೇಲೆ ಜಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿ, ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ತನ್ನ ಪುಷ್ಟಕ ವಿಮಾನದಿಂದ ಇಳಿದು ಭಾರದಾಪ್ಯಜಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ. ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಾಕೇತವನ್ನು ಪ್ರವೇಶವಾಡಿದಾಗ ಭಾರದಾಪ್ಯಜರು ಆತನ ಭುವನ ಸುಂದರ ರೂಪವನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನರಾಗಿದ್ದರು.

ಮಾಫಿ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಗಳ ಸಮಾಜವು ಮಕರ ಸೌನ್ಹದ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣವಾಗುತ್ತದ್ದಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಈ ಮುನಿಗಳಿಗಳು ಮಾಘವಾಸ ಪೂರ್ತಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಭಾರದಾಪ್ಯಜರು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದರಿಂದ ಯಾಜಕ ವಲ್ಯುಗಳ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ತುಂಬು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವರು ಶ್ರೀರಾಮನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದರು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರದಾಪ್ಯಜರ ಪಾರ್ಥನಾ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಅವರ

ಕೃಪೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಾಡ್ಯಂತ ಶ್ರೀರಾಮ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮಂಗಳ ಪ್ರವಾಹ ಹರಿಯಿತು. ಅಗ್ಲೆ ತಪಸ್ಸು ಸ್ವಧಾಯ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಶ್ರಿಕಾಲ ಸಂಧಾರವಂದನೆ, ಸದಾಚಾರ ವಾಲನೆ, ಧರ್ಮಾರ್ಥರಣೆ, ಅತಿಥಿ ಸೇವೆ ಹಾಗೂ ದೇವತಾ ಪ್ರಾಜೀಗಳು-ಇತ್ಯಾದಿ ನಿತ್ಯ ಪ್ರಮುಖ ಜೆಯೆರ್ಗಳನ್ನು ಆವರು ಅನುಸರಿಸಿ, ಇತರಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾದರು.

ಅಂತೆಯೇ ಭಾರದ್ವಾಜರು ಶ್ರಿಕಾಲ ಸಂಧಾರವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು, ಎಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ವಿಶೇಷ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿದರು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನದ ಶ್ರಿಕಾಲ ಸಂಧಾರವಂದನೆ, ಗಾಯಿತ್ರಿ ಉಪಾಸನೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಪಂಚ, ದೇವರೋಕ್ಕಾಶ, ಪಿತೃಪೋಕ್ಕಾಶ ಕೂಡ, ಪ್ರೀತಿ ಭಾಜನವಾದುವು.

ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭಾರದ್ವಾಜರು ಸಂಧಾರವಂದನೆಯ ಮಹಿನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಿಸ್ತೃತ ಸಂಪಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದರು. ಇದು ‘ಭಾರದ್ವಾಜ ಸ್ತುತಿ’, ‘ಭಾರದ್ವಾಜ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ’, ಹಾಗೂ ‘ಭಾರದ್ವಾಜ ಸಂಹಿತೆ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಗಳಿಂದ ವಿಖ್ಯಾತವಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮಹಿನೆ, ಶ್ರಿಕಾಲ ಸಂಧಾರವಂದನೆಯ ವಿಧಿನಿಧಾನಗಳು, ವೇದಮಾತೆ ಭಗವತೀ ಗಾಯಿತ್ರಿಯ ಆರಾಧನಾ ಪದ್ದತಿ-ಇವುಗಳ ಸಾಂಗೀರಿಪಾಂಗ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

ಇವರ ಭಕ್ತಿಜ್ಞನ ಮಾತ್ರ ವೈರಾಗ್ಯಮಯ ಉಪದೇಶಗಳು ಆಸಂಖ್ಯಾತ ವಾಗಿ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಧರ್ಮಾರ್ಥರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇವರು ವಿಶೇಷ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ತ್ಯಾಗ, ತಪಸ್ಸು, ಭಕ್ತಿ, ಹಾಗೂ ಸಾಧನಮಯ ಜೀವನವು ಸಮ್ಮೂರ್ತಮವೆಂದು ಇವರು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಲೋಭ, ದುರಾಸೆಗಳು ಮಾನವನಿಗೆ ಎಷ್ಟೂದೂ ಘಾತಕವಾದವು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಇವರು ನೀಡಿರುವ ಉಪದೇಶ ಅತ್ಯಂತ ಹಿತಕರವಾದುದು, ಗ್ರಾಹಕವಾದುದು ಹಾಗೂ ಅನುಸರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದಾಗಿತ್ತು.

ಜೀಯಂತಿ ಜೀಯತಃ ಕೇಶಾ ದಂತಾ ಜೀಯಂತಿ ಜೀಯತಃ |

ಜೀವಿತಾಶಾ ಧನಾಶಾ ಚ ಜೀಯತ್ತೊಽಪ್ಪಿ ನ ಜೀಯತಃ ||

ಜಕ್ಕುಃತ್ತೊಽಪ್ಪಿ ಜೀಯಂತಿ ತ್ವಣಿಲ್ಕಾ ತರುಣಾಯತೇ |

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸೂತ್ರಂ ರಂಧ್ರಾ ಹಾಸ್ತೀ ಸಂಸೂಜಯತಿ ಸೂಚಿತಃ ||

ತದ್ವತ್ ಸಂಸಾರ ಸೂತ್ರಂ ಹಿ ತೃಷ್ಣಾ ಸೂಚಿಷ್ಯೇವ ನೀಯತೇ |
 ಯಥಾ ಶ್ರೀಗಂ ರುಹೋಃ ಕಾಯೆ ವರ್ಧನಾನೇ ಚ ವರ್ಧತೇ ||
 ತಧ್ವಿನ ತೃಷ್ಣಾ ವಿತ್ತೇನ ವರ್ಧನಾನೇನ ವರ್ಧತೇ |
 ಅನಂತಪಾರಾ ದುಷ್ಪಾರಾ ತೃಷ್ಣಾ ದೋಷತಾವಹಾ ||
 ಅಧವರ್ಭಬಹುಲಾ ಜ್ಯೇವ ತಸ್ಮಾತ್ ತಾಂ ಪರಿವರ್ಚಯೇತ್ ||

[ಪದ್ಮ ಸ್ತೋಪ 19/254-258]

ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರವೇ ಜೀರ್ಣವಾದಾಗ, ಅವನ ತಲೆಗೊಡಲು ಹಣ್ಣಾಗು ಕ್ತದೆ, ಹಲ್ಲಾಗಳು ಬಿಡ್ಡ ಹೊಗುತ್ತವೆ. ಅದರೆ ಥನ ಹಾಗೂ ಜೀವದ ಮೇಲಿನ ಆಶೀರ್ಳು ವಾತ್ರ ವೃದ್ಧನಾದರೂ ಕೂಡ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಸಿರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು, ಹೊಸತಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಕಣ್ಣ ಮತ್ತು ಕೀವಿಗಳು ಜರ್ಜರವಾಗಬಹುದು. ಅದರೆ ದುರಾಸೆ ವಾತ್ರ ನವ ಯೋವನೆ ತರುವೀಯಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ದರ್ಜೀಯು ಸೂಜಿಯ ಮುಖಾಂತರ ದಾರವನ್ನು ಬಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ವಾಡಿಸುವಂತೆ ದುರಾಸೆ ರೂಪದ ಸೂಜಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಸಂಸಾರವನ್ನುವ ದಾರವು ಮಾನವನೆ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಂಗದ ಕೋಡುಗಳು ಅದರ ಶರೀರ ದೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೊಗುತ್ತವೇಯೋ, ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧನದ ವೃದ್ಧಿಯೂ ಕೂಡ ದುರಾಸೆಯೊಂದಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾ ಹೊಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೊನೆ ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಕನ್ಪೆ. ಅದರ ದ್ವಾರಗಳು ತುಂಬಾ ಅಧವರ್ಭದಿಂದ ಕೂಡಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ದುರಾಸೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಬೇಕು.

ಭಾರದಾತ್ಮಜ ಸ್ತುತಿ

ಮಹಿಂ ಭಾರದಾತ್ಮಜರ ಜಾಳನ ಹಂಚಿಕೆ, ಸಾತ್ವಧಾತ್ಮಯ, ಸತ್ಯಂಗಗಳು ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆನೇಕ ಮಹಿಂ-ಮಹಿಂಗಳು, ಸಂತ ಮಹಾತ್ಮಾ ಭಕ್ತರು ಇವರ ಆಧಾತ್ಮತ್ವಕ ಉಪದೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯ ಸೈವಿ ತ್ರಿಕ ಸದಾಚಾರವಯ ಧರ್ಮಚಯೋಯಿಂದ ಪ್ರೇರಣಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಮ್ಮೆ ಹೀಗಾಯಿತು. ಹೇನಾದ್ವಿಯ ಪುಣ್ಯ, ಪವತ್, ಹಾಗೂ

ರೆಮೆಣೀಯ ಶಿಬಿರದ ಮೇಲೆ ಭಾರದ್ವಾಜರು ಬ್ರಹ್ಮ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮು
ರಾಗಿದ್ದರು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಭೃಗು, ಅಶ್ರಿ, ವಸಿಷ್ಠ, ಶಾಂಡಿಲ್ಯ, ಗೌತಮ
ಗರ್ಗ, ಕಪಿಲ, ನಾರದ, ಶುಕದೇವ, ಜಮುದ್ರಿ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ, ವಿಶ್ವಾಮಿ
ಹಾಗೂ ಪರಾಕರಾದಿ ಧರ್ಮಾಜ್ಞ ಶಿಂಷಿಸುಣಿಗಳು ಮಹಾಸ್ವ ಭಾರದ್ವಾಜ
ದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರು ಮಹಾಸ್ವರುಗೆ ಅಭಿನಂದಿಸಿ,

ಭಗವನ್ ಸರ್ವಥವಂಜ್ಞ ಸರ್ವವೇದಾರ್ಥ ಪಾರಂ |

ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥತತ್ವಜ್ಞ ಸರ್ವಸತ್ಯಮಂಕೋವಿದ ||

ಸಂಧ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮುಖಾಃ ಸರ್ವಾ ನಿತ್ಯಸ್ನೇಮಿತ್ತಿಕಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ |

ಯಸ್ತಾ ದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ ಕಾಯಾರಂ ಕಥಿಂನೋ ನಕ್ತಮಹಾಸಿ ||

[ಭಾರದ್ವಾಜ ಸ್ತುತಿ 1/6-]

‘ಹೇ ಭಗವನ್ ! ನೀವು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿದಿರುವ
ರಾಗಿದ್ದಿರಿ. ನೀವು ಎಲ್ಲ ವೇದಗಳ ಅರ್ಥದ ಪೂರ್ವ ಪರಿಜ್ಞಾನವನೇ
ಹೊಂದಿರುವವರಾಗಿದ್ದಿರಿ. ನೀವು ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅರ್ಥಗಳ ಸೂಕ್ತವೈ
ಸೂಕ್ತ ತತ್ವವನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದಿರಿ. ನೀವು ಎಲ್ಲ ಸತ್ಯಮರ್ಮಗಳನ್ನು
ಧರ್ಮಾಚರಣಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವರಾಗಿದ್ದಿರಿ. ಆದುದರಿಂ
ದಿ ಜರ ಸಂಧ್ಯಾಪಂದನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನಿತ್ಯಸ್ನೇಮಿತ್ತಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಮು
ತಿಳಿಸುವ ಕೃನೇ ಪಾಡಬೇಕು.’

ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಭಾರದ್ವಾಜರು ಏನು ತಿಳಿಸಿದರೋ ಆದೇನೇ
‘ಭಾರದ್ವಾಜ ಸ್ತುತಿ’ಯಾಯಿತು.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾಸ್ವ ಭಾರದ್ವಾಜರು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—
ನಿತ್ಯಸ್ನೇಮಿತ್ತಿ ಅರ್ಥವಾ ಕಾಮದ ಯಾವುದೇ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡ
ಬೇಕಾದರೂ, ಆದನ್ನು ಮಾಡುವ ಕರ್ತನು ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಪವಿತ್ರನಾಗಿ
ಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ. ಆದುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವರಣಿಸಿರುವ
ಬಾಹ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯಂತರ ಶಾಂತ ವಧಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದುದು
ಅವಶ್ಯಕ. ಏಕೆಂದರೆ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಶುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಕಾರ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಸಫಲರಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

‘ಭಾರದ್ವಾಜಸ್ತುತ’ಯು 25 ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೂಂದು ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತ ವಿವರಗಳ ಪಂಗಣನೇ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ದೊರೆತಿರುವ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 19 ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಮಾರು 114 ಶ್ಲೋಕಗಳಿವೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಗವತಿ ಗಾಯಿತ್ರಿಯ ಆರಾಥನಾವಿಧಿ, ತ್ರಿಕಾಲ ಸಂಧಾರ್ಯ ವಿಧಾನ, ನೇಡ ಮಾತೆ ಗಾಯಿತ್ರಿಯ ವಿರಾಟ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಮಹಾಧ್ಯಾನದ ವರ್ಣನೆಗಳಿವೆ. ಸಂಧಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಗಾಯಿತ್ರಿಯರ ಭಕ್ತಿ, ಉಪಾಸನೆ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನಮಯ ವರ್ಣನೆಗಳ ವಿಸ್ತಾರ ವಿವರ ಇದರಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾದೃಚಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಉಪಾಸಕರು ಹಾಗೂ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ತಪ್ಯದೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು, ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಆನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

1. ಸಂಧಾರ್ಯ ವಿವರ

ಸಂಧ್ಯೆಯು ಓರ್ವ ಅವ್ಯಕ್ತ, ನಿರಾಕಾರ ಸರ್ಬಿಕ್ತ ಪರಮಾತ್ಮೆ ನಿಂದ ಅಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿಣಿಯೂ ಅಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇದೇ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ‘ತ್ರಿಧಾ’ಇಗಿ ಮೂರು ರೂಪಗಳನ್ನು ಧಾರಕಿ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಕ್ತ-ಅವ್ಯಕ್ತ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ-ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಸ್ಥಾಲ-ಸೋಕ್ತು, ಪ್ರಕಟ-ಅಪ್ರಕಟ (ನಿಗೂಢ)-ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಈಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದ್ರಷ್ಟಾರಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಈಕೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಕರ್ಮವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಕೆಯು ಉಪ್ಪಾಲ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಂಪದಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಬ್ರಹ್ಮವಾರ್ಘಕಾರಭೇದೀನ ಯಾಭಿನಾಂತ್ರ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಣೀ |

ಭಾಸ್ತತೀತ್ವರ ಶಕ್ತಿಃ ಸಾ ಸಂಧ್ಯೇಭಿಹಿತಾ ಬುಧ್ಯಃ || (ಭಾರ 6/2)

ಪ್ರಾಕ್-ಸಂಧಾರ್ಯ, ಮಧ್ಯ-ಸಂಧಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾಯಂ-ಸಂಧಾರ್ಯ ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯ ಜನ್ಮ, ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಲಯರೂಪ ಮೂರು ರೀತಿಯ ಸಂಧ್ಯೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಕ್ ಸಂಧಾರ್ಯಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮೀ ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ, ಮಧ್ಯ ಸಂಧಾರ್ಯಳನ್ನು ಸೈಫ್ ವೀ ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಹಾಗೂ ಸಾಯಂ (ಪಕ್ಷಿನು)

ಸಂಧ್ಯೆಭಾನ್ತು ರಾದ್ವಿರ್ ಸಂಧ್ಯಾಳೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಸಂಧ್ಯೆ ಮೂರೆ ರೂಪಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಖಗ್ಗೇರ್ದ, ಯಂಚುವೇರ್ದ ಹಾಗೂ ಸಾಮನೇರ್ದ ಇವೂ ಕೂಡ ಓವ್‌ ಸಂಧ್ಯೆ ಮೂರೆ ರೂಪಗಳಾಗಿವೆ.

ಸಪ್ತ ಮಹಾವ್ಯಾಹ್ಯಾತಿಗಳು

ಭೂಃ, ಭೂಮಃ, ಸ್ವಃ, ಮಹಃ, ಜನಃ, ತಪಃ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯವರ್‌ಇವು ಏಳು ಮಹಾವ್ಯಾಹ್ಯಾತಿಗಳು. ಪ್ರಣವ (ಷಂಕಾರಾ) ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಹ್ಯಾತಿಗಳ ಜೋತಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಜಮದ್ಗ್ರಿ, ಭಾರದವ್ವಾಜ, ಗೌತಮ, ಅತ್ರಿ, ಭೃಗು ಹಾಗೂ ಕಶ್ಯಪ-ಈ ಏಳೂ ಯಂಸಿಗಳು ಈ ಏಳು ವ್ಯಾಹ್ಯಾತಿಗಳ ಯಂಸಿಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗ್ನಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಏಳು ದೇವತಿಗಳು ಇವರುಗಳ ಇವರುಗಳ ದೇವತೆಗಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರದವ್ವಾಜ ಸ್ತುತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ ವಿಸ್ತೃತ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ, ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ 24 ಆಕ್ಷರಗಳ ಯಂಸಿ, ಥಂದ, ದೇವತೆ, ತತ್ವ, ಶತ್ರೀಗಳು, ಮುದ್ರಿಗಳು (ಸುಮಾರು, ಸಂಪೂರ್ಣ ಇತ್ಯಾದಿ) ವರ್ಣ, 24 ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಸ, 24 ಆಕ್ಷರಗಳ ಉಚ್ಛ್ವಾರದ ಫಲ-ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸೆವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜಪದ ಗಣನೆ

ಈ ಜನವನ್ನು ಮಾಡುವವನು, ಆ ಜಪದ ಗಣನೆಯನ್ನು ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾರದವ್ವಾಜ ಸ್ತುತಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯವೂ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎಪ್ಪೆಮ್ಮೆ ಸಾಧ್ಯವೂ ಅಪ್ಯಂತ್ರೋ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿತ್ಯಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜಪಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಹೊಡರೆ, ಕಡಿಮೆ ಏನಾದರೂ ಆದರೆ, ಈವಶ್ತು ಮಾಡಿದೆ ಇರುವುದನ್ನು ನಾಳೆ ಮಾಡುವ ಎನ್ನುವ ಆಸದ್ದೆ ಮಾಡುವುದಾದರೆ, ಆಧವಾ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಮಾದವಶಾತ್ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆದರೆ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಜನ ಮಾಡುವುದರ ನಿತ್ಯಿತ ಲೆಕ್ಕಾಖಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ

ಆಗದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಲೊಕ್ಕಾಚಾರದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಜಪನೇ ನಿಷ್ಪಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ವೃಥಾ ಭವೇತ್ ಕೃತೋ ವಿಪ್ರೇಯಃ ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನಂ ವಿನಾ ಜಪಃ |

ತಸ್ಮಾತ್ ಸಂಖ್ಯಾಪರಿಜ್ಞಾನಮವಶ್ಯಂ ಜಪಕರ್ಮಣಿ ||

[ಭಾರದಾಪ್ರಜ ಸ್ತುತಿ 6/102]

ಏಳನೇ ಶಧಾಯದಲ್ಲಿ ಜಪಮಾಲೆಯನ್ನು ಸೋಣಿಸುವ ವಿಧಿಯನ್ನು, ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುವ ಗ್ರಂಥಗಳ ತತ್ತ್ವ ರಹಸ್ಯಗಳ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮಾಲೆಯಿಂದ ಜಪ

ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಜಪಮಾಲೆಗಳಿವೆ. ರುದ್ರಾಸ್ತೀ, ತುಳಿ - ಮುಖ್ಯ ವಾದುವು. ಅದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಆ ಜಪಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಆವಶ್ಯಕ. ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆಯ ಸಹಿತ ಪ್ರಯೋಜನವುದೇ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಪ ಮಾಲೆಗೂ ಮಾಡಬೇಕು ಇಲ್ಲವಿದ್ದಲ್ಲಿ ದೇವರ ವಿಗ್ರಹ ಬರೀ ಕಲ್ಲು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಆ ದೇವನ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯ ನಂತರನೇ ಅದರ ಪೂಜೆಯು ಫಲ ಭಕ್ತಾಗಿ ಉಭಿಸುವುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿದ ಜಪಮಾಲೆಯ ಮುಖಾಂತರನೇ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯ ಜಪಮಾಲೆಯು ದೇವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಅದರಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾಗಲೇನೇ ಮಂತ್ರ ಸಾಧನೆಯು ಸಫಲ ವಾಗುವುದು.

ಅಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಾಲಾ ಯಾ ಸಾ ಜಪೇ ವಿಪುಲಾ ಸ್ತುತಿ |

ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಜಪಸ್ಯ ಫಲಮಿಷ್ಟಾ || [ಭಾ.7/53]

ಜಪ ಮಾಡುವ ಸಮಯೆ

ಅತ್ಯಂತ ಶುದ್ಧರಾಗಿ, ಪವಿತ್ರರಾಗಿ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಂತ್ರದ ಅಧಿವನ್ನು ತಳಿದು ಮಂತ್ರದ ಜಪನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಜಪ ಮಾಡುವಾಗ

ನಿಷ್ಠಿದ್ವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಡಲೇಬಾರದು. ಉದಾಹರಣೆ : ಕಾಲು ಅಗಲಿಸಿ ಕುಳುತುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಏಕಾಸನೆದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುವುದು, ಬೇರೆಯವರೆಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಾಡಬಾರದು. ಈ ಕಡೆ ಆ ಕಡೆ ನೋಡು ಬಾರದು, ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಆಕಳಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಗಳನ್ನು ನಾಡಬಾರದು, ತೂಕಡಿಸಬಾರದು, ಅಲಸಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತಬಾರದು, ಉಗುರು ತೆಗೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಉಗುರು ಕಡಿಯುವುದನ್ನು ನಾಡಬಾರದು, ಕ್ರೈ ಅಗಲಿಸಿ ಹಾಗೂ ಉಚ್ಚಾತ್ಮಾ ಕುಳುತುಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಹಿಗೆದ ತರಹ ತಿರುಜಬಾರದು, ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಏನನಾಂದರೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಗಿಯುವುದೊ ಹಾಗೂ ಚಪ್ಪರಿಸುವುದೊ ನಾಡಬಾರದು, ಶ್ವಾಸರಿಸುವುದು ಕೆಮ್ಮುವುದನ್ನು ನಾಡಬಾರದು, ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಟಿಕಟನೆ ಕಡಿಯಬಾರದು, ದೀಕೆವನ್ನು ಕಂಸಿಸುವಂತೆ ನಾಡಬಾರದು, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನೆಗಬಾರದು, ಕೊಂಪಗೊಳ್ಳಬಾರದು ಹಾಗೂ ಕುಶ್ಲಿತ್ತ ಭಾವದ ನಾಶಗಳನ್ನು ಆಡಬಾರದು.

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ನಾಡಕ್ಕಾಡದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಡುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ನಾಡಿದ ಜಪವು ಸಿಷ್ಟಲಿವಾಗುವುದು.

ಭೇವಂತಿ ಕರ್ಮಾಣ್ಣೇತಾನಿ ಜಪನಾಶ ಕರಾಣಿ ಜ || (ಭಾ. 8-8)

ಒಂದು ವೇಳೆ ಪ್ರಮಾದವಾತ್ರ ಇಂತಹವುಗಳೇನಾದರೂ ಸಂಭವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ಆಚವನ್ ನಾಡಿ, ಪುಂಜು ಸಲ ಪ್ರಾಣಾಯಾವು ನಾಡಿ, ಪರಮಾತ್ಮನ (ಸೂರ್ಯನ) ವ್ರಾಧನೆ ನಾಡಿ, ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಉಳಿದಿರುವ ಜಪವನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕು.

ಭೇವಂತಿ ಕರ್ಮಾಣ್ಣೇ ತಾನಿ ಯಂದಿ ಜೀತ್ತು ಪ್ರಮಾದತಃ |

ಪ್ರಕ್ಷೇತ್ಯ ಜರಣಾ ಹಸ್ತಾ ಚಾಚಮ್ಯ ಜ ಯಥಾವಿಧಿ ||

ಪ್ರಾಣಾಯಾವತ್ತಯಂ ಕೃತ್ಯಾ ಸನಿತಾರಂ ವಿಲೋಕ್ಯ ಜ |

ನಮಸ್ಕಾರಂ ತತೋ ಧೀಮಾನಾ ಜಪಶೇಷಂ ಸಮಾಜರೀತಾ ||

(ಭಾ-8-10-11)

ಗಾಯಿತ್ರಿ ಪ್ರಾಜೆ

ಭಾರದ್ವಾಜ ಸ್ತುತಿಯ 9ನೇ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ ಸಾಧನ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. 10ನೇ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ

ಅಧ್ಯವನಸ್ಸು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. 11ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯಿತ್ರಿ ದೇವಿಯ ನೇರೆಡಕೋಪಕಾರ ಪೂಜಾ ವಿಧಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತೃತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಂಖಾರಿಕ ಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರಾಗಿ ಶ್ವೇತ ಪವಿತ್ರ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಪೂಜೆಯ ಎಲ್ಲ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಯಥಾಸಾಫಿನದಲ್ಲಿ ಉಪಕರ್ತಿ ತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಪೀಠ ಆಧವಾ ಯಂತ್ರದ ಮೇಲೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವತೀ ಗಾಯಿತ್ರಿದೇವಿಯ ಧಾರ್ಮಾನಂತರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸ್ವರೂಪಾನುಸಾರ ಆಕೆಯ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರ ಸಮೀತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮಾಡಿ, ಸಾಫಿಸಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಆದರಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಬೇಕು. ಆ ನಂತರ ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಸ್ವೇವೆದ್ಯಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ಉಪಲಬ್ಧ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ, ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಆಭಿನೇಶ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂಲ ಮಂತ್ರದ ಜವ ಮಾಡಬೇಕು. ಪೂಜೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವೇದ ಮಾತೆ, ಭಗವತೀ ಗಾಯಿತ್ರಿಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕು –

ಆಜ್ಞಾ ನೇನೆ ಪ್ರಮಾದೀನ ದ್ರವ್ಯಲಾಭೀನ ವಾ ಯದಿ ||

ಯತ್ರ್ಯಾನಮತಿರಿಕ್ತಂ ವಾ ತತ್ತ್ವ ಕ್ಷಮಸ್ತ ಮಮೇಶ್ವರಿ |

ಜಗನ್ತಯೇ ಜಗನ್ತಾತಃ ಜಗಜ್ಞನನ್ಕಾರಿಣೀ ||

ಯದಲೀಕಂ ಕೃತಂ ಸರ್ವಂ ತನ್ತ್ಯಾ ಕ್ಷಂತುಮಹಸಿ |

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ಮಹೇಶ್ವರಿ ||

ಯತ್ವಾಜಿತಂ ಸಾಯಾದೀವಿ ಹರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತಮೇ |

(ಭಾರದವ್ಯಾಜ 11/111-114)

ಅಂದರೆ ‘ಹೇ ದೇವಿ ! ನಾನು ಆಜ್ಞಾ ನೆಡಿಂದ, ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಹಾಗೂ ದ್ರವ್ಯ ಆದಿ ಉಪಚಾರದ ಅಭಾವದ ಕಾರಣ ಏನಾದರೂ ಲೊಪ ಮಾಡಲ್ಲಿ, ಹೇ ಸರಮೇಶ್ವರಿ, ನೀನು ಆ ನನ್ನೆಲ್ಲ ಆವರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ! ಹೇ ಜಗನ್ತಾತಿ, ಈ ಎಲ್ಲ ಜಗತ್ತು ನಿನ್ನದೇ ರೂಪವಾಗಿದೆ, ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದೆ, ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಈ ಪ್ರಕಂಚದ ಸ್ಪಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಉಯಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ನನ್ನಿಂದ ಏನಾದರೂ ಮಿಥ್ಯಾ ಕರುವು ಉಂಟಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು, ಹಡಸು. ಹೇ ಮಾದೇಶ್ವರಿ, ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದೊ ತಿಳಿಯದೆಯೋ, ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿದವನಾಗಿ ಸಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ್ದರೂ

ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ತೋರಿಸುವ ಕೃಪೆತೋರು.’

ಆ ನೆಂತರೆದಲ್ಲಿ ಪ್ರದ್ರಷ್ಟಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಂಡಲಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಪ್ರಣವೇಚ್ಚಾರಕೆ ಮಾಡಿ, ಆದ್ಯವಿಧೀಯ ಭಗವತ್ ಗಾಯಿತ್ರಿಯನ್ನು ಸೂರ್ಯ ಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಸುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ –

ಪ್ರಣವೇನಾಥ ದೇವೇಶೀಂ ಸೂರ್ಯ ಬಿಂಬೇ ಪ್ರವೇಶಯೇತಾ ||

(ಭಾರ 11/117)

ಗಾಯಿತ್ರಿಯ ಶ್ರೀಕಾಲಧಾರ್ಯನ

ಧ್ಯಾನಂ ವಿನಾ ಜಹಂ ಸರ್ವಂ ಯತ್ತೀನಾಷಿ ಕೃತಂ ವೃಥಾ-(ಭಾ 12/3)
ಎನ್ನುವಂತೆ ದೇವಿಯ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡದೆ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ
ಜಪವೇಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಠಲವಾಗುವುದು

ಅಧುದರಿಂದ ಧ್ಯಾನದೊಂದಿಗೇ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 12ನೇ
ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪಾರತಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹಾಗೂ ಸಾಯಂ-ತ್ವ ಮಾರ್ಗ ಸಮಯ
ಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಆಗತ್ಯವಿದೆ.

ಹಂಸದ ಮೇಲೆ ಹದಾಧಸನೆದಲ್ಲಿ ಆರುಧ್ರಾಗಿರುವ, ಜತುಮುರ್ವಿ,
ಜತುಹರ್ಷಸ್ತಾ, ಅಷ್ಟನೇತ್ವಾಪಲೀ, ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖೀ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ದಿವ್ಯ
ಗಂಧಗಳಿಂದಲೂ, ಮಾಲಾಂಬಿರಗಳಿಂದಲೂ ಸುಶೋಭಿತಳೂ, ಆಕ್ಷಮಾಲಾ,
ಕೂಚರ್, ಸುವಾ ಹಾಗೂ ಕಮಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವರ್ಳಾ ಆದ ಬ್ರಹ್ಮಿಣಿ,
ಭಗವತೀ ಗಾಯಿತ್ರಿ ದೇವಿಯ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು (ಭಾರದಾಪ್ತಜ
12/4-7). ಇದು ಪಾರತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಧಿ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತ್ಯೇತ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಥರಿಸಿ, ಕಮಲ,
ಶಂಖ, ಚಕ್ರ ಹಾಗೂ ಗದೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಜತುಹರ್ಷಸ್ತಿಯಾದ ವೈಷ್ಣವೀ
ಭಗವತೀ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. (ಭಾ-12/9-12)

ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶೃಷ್ಟಿ ವರ್ಣದವರ್ಳಾ, ವೃಷಾರೂಢಳೂ,
ಶ್ರಿನೇತ್ರಳೂ, ಜತುಭೂರ್ಜ ರೂಪಳೂ, ವ್ಯಾಘ್ರಚಮಾಂಬರಧಾರಿಯೆಯು
ಹಾಗೂ ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಹೆಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಆಕ್ಷಮಾಲೆ, ಶ್ರೀಶಾಲ, ದವರು ಹಾಗೂ
ಕಪಾಲಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವ ರುದ್ರಾಣೀ ಸ್ವರೂಪಳಾದ ಸರಸ್ವತೀ ದೇವಿಯನ್ನು
ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

గాయిత్రియు మహాధ్వానే
(విరాటై స్ఫూరొపద వణిసె)

ఆధ్వాయ 13 శైల్షిక 11 రిండ 24ర వరీగినె సాహిత్యదళీ భగవతీ గాయిత్రి మాతేయ విరాట్ స్ఫూరొపద వణిసెయెన్న నీడలాగిదే. ఆదరలీ ఆచేయ దివ్యమానస ప్రాజే కాగూ ఆచేయ మహిమేయ ప్రతిపాదనేయెన్న మాడలాగిదే.

ఆ పరాట్ స్ఫూరొపద వణిసెయెన్న మాడుత్తా సమస్త వేదాది శాస్త్రగళు, విద్యేగళు, బృహత్తువిష్ణు మహేశ్వరాది ఎల్ల దేవ, దేవతిగళు గాయిత్రియ తిరస్కినె భాగగళు ఎందు వివరిసలాగిదే. దేవిగే 15 ముఖగళు, 3 కాలుగళు ఇనె. వేదత్రయియు మంచు వాదగళున్న కేంద్రిది. మంచు, మహేంద్రాది మహాన్ పంచతగళు ఆచేయ తేండెగళాగినె. ఎల్ల సాగరగళూ ఆచేయ వస్త్రగళాగినె. ప్రాప్తి ఇత్యాది ఎంటు దిక్కుగళు ఎంటు కుచ్ఛిగళు, ఇతికాస - పురాణాదిగళు ఆచేయ నాభియాగి, ఎల్ల భండస్సుగళు స్తనరూపదాద్మగినె. థమిశాస్త్రగళు ఆచేయ హృదయరూపవాగిదే. న్యాయితాస్త్రగళు బాహుగళాగినె. వేదాంత శాస్త్రగళు వితుద్ధ నిముంల మనస్సుగిదే. వాయువు ఆచేయ ఉసిరాటివాగిదే. చంద్రమా - మండలవు ముఖవాగిదే. మోదగళ కప్పిస్తరగళు ఆచేయ కష్టవ్యాగి, దట్టవాగిరువ తలేగాలదలాగిదే. దేవియ ముఖదళీ బ్రహ్మ, తిథియ (తీషాద)లీ రుద్ర కాగూ ఆత్మదళీ విష్ణువు ప్రతిష్టితరాగిద్దారే. ఆచేయదు సాంప్రాయనె గోత్ర వాగిదే. సమస్త విష్ణువు ఆచేయదే స్వరూపవాగిదే. దివ్య ఆశాక మండల, సూర్య మండల, దేవమాయ సింహాసనదళీ విరాజమాన ఇంగిరువ దేవి భగవతియెన్న ధ్వనమాది, మనస్సినల్లి కల్పిసిచోండ వివిధ దివ్య ఉపచారగళింద ఆచేయ మానసి ప్రాజేయెన్న మాడబేసు.

ఆ స్తుతియ 14నే ఆధ్వాయందళీ గాయిత్రియ ప్రాజనదళీ విహిత కాగూ నిషిద్ధ గంధ, పుష్ప, ధూవాది ఉపచారగళ, వస్త్రగళ, పదాధిగళ వివరగళన్న తిళసలాగిదే.

ಅರ್ಥಸುವ ಪ್ರಷ್ಟಗಳ ಲಕ್ಷಣ

ಒಕ್ಕೆಯ ಹಾಗೂ ಗಾಯಿತ್ರಿ ದೇವಿಗೆ ಅರ್ಥಸೆಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರಷ್ಟಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹೂಗಳು ದಳ (ಎಲೆ) ಯಿಂದ ಕೂಡಿದವುಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ್ನ ದಂಡೆ ಇರಬೇಕು. ಆದರೆ ಇದು ತುಂಬಾ ಉದ್ದವಾಗಿರಬಾರದೇ ಹೊವು ಚನ್ನಾಗಿ ಅರಳಿರಬೇಕು ಅವು ಹೊಸದಾಗಿದ್ದು, ಕಣ್ಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನಾದಾಗಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಸಂಗಂಧ ಪ್ರಾರಿತವಾದವುಗಳಾಗಿರಬೇಕು.

ತುಂಬಾ ಅರಳಿ ಸೊರಿಗಿರುವ, ವೇಗಾಗ್ಗಿರುವ, ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ, ದಂಡೆ ಇಲ್ಲಿರುವ, ಹೆಳಿಸಿ ತಂಗಳಾದ, ಕೂಡಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೀಮಿಶೇಟೀಗಳಿಂದಾ ವೃತವಾದ, ನೆಲಡ ಮೇಲೆ ಉಮರಿರುವ, ಏಟು ಬಿದ್ದಿರುವ, ಎಕೆದಾಡುವುದ ರಿಂದ ಬಿದ್ದ ಹೂಗಳನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಅರ್ಥಸೆಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದ್ದಲ್ಲ. ಈ ಸ್ತುತಿಯ 14ನೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನೇ ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ –

ಆತಿ ಪಕ್ಷಾಪ್ಯೇಪಕ್ಷಾಪ್ನಿ ತಪ್ತಾನಿ ವಿದಲಾನಿ ಚ |

ನಿನಾರ್ಥಾನಿ ಪ್ರಾಕ್ತನಾನಿ ಕೇಶಕೇಟಯುತಾನಿ ಚ || 15 ||

ವಿಕೀಜಾರ್ಥಾನಿ ಸಂರಂಧಾರ್ಥಿ ಕೃಷ್ಣೇಪಹತಾನಿ ಚ |

ಏತಾನ್ಯಲಕ್ಷಣಾ ದೀನ ಪುಷ್ಟಿ ಕಥಾತಾನಿ ತು || 16 ||

ಪ್ರಷ್ಟಗಳಿಲ್ಲಿದಿದ್ದಾಗಿನ ಪ್ರೋಜಾ ವಿಧಾನ

ವಿಹಿತವಾದುದು, ಪ್ರತಸ್ತವಾದುದ್ದು ಆದ ಹೂಗಳು ಇಲ್ಲಿದಿದ್ದಾಗ ಎಲೆ ಆಧವಾ ಪಲ್ಲವಿಗಳಿಂದಲೂ, ಪಲ್ಲವಿಗಳು ಇಲ್ಲಿದಿದ್ದಾಗ ಆಷ್ಟೆಗಳು ಆಧವಾ ಎಳ್ಳಿನಿಂದ ಪೂಜೆ ವಾಡಬಹುದು. ಗಾಯಿತ್ರಿಯ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು, ತುಳಸಿ, ದಮನ್ (ದವನ್), ಭೃಂಗರಾಜ, ಚಂದ್ರ, ಹರಿಕಾಲ ಹಾಗೂ ಕುಶಾದಿಗಳ ಕೊಮಲವಾದ ಎಲೆಗಳು ಆಧವಾ ಪಲ್ಲವಿಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ವಾಡಬಹುದು.

ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೂಗಳಿಂದ

ಮಾಡುವ ಅರ್ಚನೆಯೇ ಮಾರು ವಿಧಿಗಳು

ತೈಟೆ-ಉದ್ಘಾನವನಗಳಲ್ಲ ತನಗೆ ತಾನೇ ಬೆಳೆದ ಗಿಡದಲ್ಲ ಸ್ವಯಂ ಅರಳದ ಪ್ರಷ್ಟಗಳು ಪೂಜೆಗೆ ಶ್ರೀಷ್ಟವಾದುವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿನ ಪುಷ್ಟಿಗಳು ಮಂಧ್ಯಾಕು ಕರ್ಗಿದ್ವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ಪುಷ್ಟಿಗಳು, ಇಂದು ಬಿಡಿಸಿದ ಹೂಗಳು ನಾಳೆ ಪೂಜೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸ್ವಪ್ನಗಳು ಸಾಕಾಶನ್ಯ ಶಾಖಾ ಸಾಕಾಶನ್ಯ ರೀತಿಯ ಪ್ರಷ್ಟಗಳಿಂದು ವರಿಗಳಿನಲ್ಲಾಗುವುದು.

ಸ್ವರಾಮೋದ್ಭೂತ ಕುಸುಮ್ಯರಚಾರ್ ಶ್ರೀಪಣ್ಣೀಭೂದಿರಿತಾ |

ಮಂಧ್ಯಾಹಾ ವರ್ಜ್ಯಿಃ ಪುಷ್ಟಿಃ ಕ್ರೀತಪ್ರಪ್ನಿಃ ಕನೀಯಸೌ ||

(ಭಾರದಾಪ್ತ 14/22)

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಭಗವತಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧ-ಅಶುದ್ಧ, ಪವಿತ್ರ-ಅಪವಿತ್ರ ಹಾಗೂ ವೈಧತ್ತಾ-ನಿಷೇಧತ್ತಾ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಪೂಜಿಸುವವನು ಆಧವಾ ಸಾಧಕನು ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಇರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಾವು ದೆಂದರೆ ಆದನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬಾರದು. ಶುದ್ಧ, ಪವಿತ್ರ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿರುವವರುಗಳನ್ನು ಸದ್ಬೂಧನೆಯಿಂದ ನಿರ್ವೇದಿಸಿದ್ದೆ ಆದರೆ, ಭಗವಂತನು ಅಂತಹವರ ಕ್ಷೇರಿಕೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಈಡೀರಿಸುವನು.

ಯಂಜೆಷ್ಠೀಪವೀತದ ವಿಷಯ

15ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಯಂಜೆಷ್ಠೀಪವೀತದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಂಜೆಷ್ಠೀಪವೀತ ಸಂಸ್ಕಾರವಾದ ನಂತರವೇ ಓರ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿ ದ್ವಿಜತ್ವವನ್ನು ಇಡೀಯಬಹುದು. ಆ ನಂತರವೇ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕರ್ಮ, ನೇದಾದಿ ಪಾಠಗಳ, ಶಾರ್ತ-ಸಾಕೃತ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂದ ವಿಧಿ-ನಿರಾನದ ಮುಖಾಂತರ ಬಂಜ ಪವಿತ್ರತೆಯಿಂದ ಯಂಜೆಷ್ಠೀಪವೀತವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಆದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಗ್ರಂಥಿ ಇರಬೇಕು. ಅಂತಹೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮುಖಾಂತರವೇ ಮಂತ್ರದ ಸಮೀತ ಯಂಜೆಷ್ಠೀಪವೀತ ಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ಯಂಜೆಷ್ಠೀಪವೀತ ಸಂಸ್ಕಾರ ಎಂದೆನ್ನುವರು. ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಂಜೆಷ್ಠೀಪವೀತ ಸಂಸ್ಕಾರ ಅಗದಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಂಜೆಷ್ಠೀಪವೀತವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಆದರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯೂ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿದ್ದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆದು ವ್ಯಧಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಸುವಿನ ಕತ್ತಿಗೆ ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿದಷ್ಟೇ ನಿಷ್ಣಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ತಸ್ಯಾದ್ಯತ್ರೀನ ಕರ್ತವ್ಯ ಮುಹೂರ್ತಂ ವಿಧಾನತಃ ।

ವಿಧಾನೇನ ವಿನಾ ಜಾತಂ ಭವೇದೋಕಂತರಜ್ಞವತ್ ॥ 15 ॥

ನಂತರ ನಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಯಜ್ಞೋ ಹವೀತನನ್ನು ದೇಗೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹಾಗೂ ವೇದಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು. ಅದರಿಂದಲೇ ಹತ್ತಿಯು ಹವಿತ್ರವಾದುದು. ಇದೇ ಹತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಯಜ್ಞೋ ಹವೀತವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನೋಟ್ಟಿನೊದಲನೇಯದಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಹತ್ತಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ನೆಡಬೇಕು ಆ ಭೂಮಿಯು ತುಂಬಾ ಶುದ್ಧವಾದುದಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರಣವದಿಂದ ಅಭಿವುಂತ್ರಿತವಾದ ನೀರಿನ ಮುಖಾಂತರ ಆ ಭೂಮಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನೀರು ಹರಿಯಸುತ್ತಾ, ಸಸ್ಯವು ನೊಳಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಫಸಲಿನಿಂದ ಸಸ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ಬರಬೇಕು.

ಈ ರೀತಿ ಗಿಡದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಆ ಮರದಿಂದ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಹವಿತ್ರವಾದ ವಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ, ಆದನ್ನು ಶುದ್ಧಿಕರಿಸಬೇಕು. ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಆ ಹತ್ತಿ ತೊಳೆಗಳಿಂದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬೇರೆಡಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಆದನ್ನು ದಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಚ್ಚರದ ಮಾತು. ನೆವುಂಸಕರಾಗಲಿ, ವಿಧವೇಯರಾಗಲಿ, ಮುಖ್ಯಾದವರಾಗಲಿ ಆ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವತ್ತಿಸಿ, ಆಹವಿತ್ರಮಾಡಬಾರದು. ಸುಖಂಗಲಿಯರು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಕಾರಣ, ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಆರಿಸುವುದು, ಬಿಡಿಸುವುದು ಅಶ್ಯಂತ ಮೃದುವಾದ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕೆಲಸ, ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶುದ್ಧರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರುಗಳು ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ದಾರ ಸಿದ್ಧವಾದ ನಂತರ ನಿಧಿಗೆ ಅನುಸಾರ ಯಜ್ಞೋ ಹವೀತವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದಂತಹ, ಸಾಕಷ್ಟು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಯಜ್ಞೋ ಹವೀತವೇ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ, ಯಜ್ಞಸೂತ್ರ ಹಾಗೂ ದೇವಾರಕ್ಷೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಇಂತಹ

ಯಂಜೊಂಗ್ಲೋಪವಿತದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಾಲಗಳು, ಮೂರು ಲೋಕಗಳು, ಮೂರು ಸಂಧ್ಯೆಗಳು, ಮೂರು ಗುಣಗಳು, ಮೂರು ಅಗ್ನಿಗಳು, ಮೂರು ವರ್ಣಗಳು, ಮೂರು ವೇದಗಳು, ಮೂರು ಸ್ವರಗಳು, ಮೂರು ವಾತ್ಯಹೃತಿಗಳು (ಭೂಃ, ಭೂವಃ, ಸ್ವಃ) ಹಾಗೂ ಮೂರತ್ವಾರ್ಥ ದೇವತೀಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ದ್ವಿಜಾತೀಯನು ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಯಂಜೊಂಗ್ಲೋಪವಿತವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಯಂಜೊಂಗ್ಲೋಪವಿತ ದಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಪವಿತ, ನಿವಿತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚೀನಾ ವಿತ-ಎನ್ನವ ಮೂರು ನಿದಾನಗಳವೇ. ಕಂಡಲಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಯುಂತೆ ಧರಿಸುವುದು ‘ನಿವಿತ’ ಎಂದೂ, ಎಡಭುಜದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದಾಗ ‘ಉಪವಿತ’ ವೆಂದೂ, ಬಲಭುಜದ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದಿ ಹೋದಾಗ ‘ಪ್ರಾಚೀನಾವಿತ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದಭೀಯ ಸಾರ್ಮಂಖ್ಯತೆ

ಭಾರದ್ವಾಜ ಸ್ತುತಿಯ 18ನೇ ಅಧಾರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕ (ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುವ) ಹಾಗೂ ಆಗ್ರಾಹಕ (ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಆನಹ್ರ)ವಾದ ದಭೀ, ದಭೀಯನ್ನು ಕೀಳುವ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ದಭೀಯ ಮಹಿಮೆಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ದ್ವಿಜರಿಗಾಗ ಶೈತ ಹಾಗೂ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ದಭೀ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಆವು ನಿಷ್ಪಲವಾಗುತ್ತವೆ – ಎಂದು ವಿವರವಾಗಿ ಸ್ವೇಷಪಡಿಸಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಬಲಗ್ಗೇ ಬೆರಳಿಗೆ ದಭೀಯ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಧರಿಸಿರಲೇಬೇಕು. ‘ಕುಶ’ (ದಭೀ) ಶಬ್ದದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೆಂದರೆ ‘ಕು’ ಎಂಬುದು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳ ವಾಚಕವಾಗಿದೆ, ‘ಶ’ ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪಾಪಗಳ ದೋಷವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದು-ಎಂದಧ್ರ. ಅಂದರೆ ಶೀಫ್ಸ್ರವಾಗಿ ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವುದೇ ‘ಕುಶ’.

ಪಾಪಾಹ್ಯಯಃ ‘ಕು’ ಶಬ್ದಃ ಸಾಂತ್ವಾ ‘ಶ’ ಶಬ್ದಃ ಶಮನಾಹ್ಯಯಃ ।
ತೂಳಣೀನ ಪಾಪಶಮನಂ ಯೆನ್ನೀತತ್ತ ಕುಶ ಉಚ್ಯತೇ ॥ 4 ॥

ದಭೀಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ನುಧ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಹಾಗೂ ಆಗ್ರಭಾಗ ದಲ್ಲಿ ಶಿವ-ಸದಾ ನೇತಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ದಭೀಯ ಉಪಯೋಗ ಶ್ರೀಷ್ಟವಾದುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕುಶಸ್ಯ ಮೂಲಲೇ ಮಂಘ್ಯೇಽಗ್ರೇ ಪ್ರಣ್ಯಾಂಷ್ಣ ಮಂತ್ರರಾಃ |

ಸದಾ ವಸಂತತಃ ಶ್ರೀಷ್ಟಃ ಕುಶಃ ಸಕಲಕರ್ಮಸ್ತಾ || 6 ||

ನಂದಿ ತೀರ್ಥಗಳು, ಸಮುದ್ರ ಪ್ರದೀಪಗಳು. ತೀರ್ಥಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ತಾನೇ ಚೆಕ್ಕಿದಿರುವ ದಭೀಯು ಶ್ರೀಷ್ಟವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹುತ್ತದ ಮೇಲೆ, ಸ್ತುತಾನದಲ್ಲಿ, ಚೆಂಗಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಮರಳನಲ್ಲಿ, ಮರಗಳ ನೆರಳನಲ್ಲಿ ಚೆಕ್ಕಿದಿರುವ ದಭೀಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಅಂತಹ ದಭೀ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿಷಿದ್ಧ — ‘ವಲ್ಮೀಕಶ್ಚ ಶ್ಲಾನಸ್ಥಃ ಉಷರಸ್ಥಃ ತರ್ಮಾಧ್ವನಃ.... ಕುಶಃ ಕರ್ಮ ಸ್ವತೋಭನಃ (ಭಾರ 18/16). ಆದರೆ ಮುತ್ತಗದಿಗಿಡ, ಆಶ್ವತ್ಥ, ಕಾಜು, ವಟ, ಬಿಲ್ವ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಯಲ್ಲಿ, ಅವುಗಳ ನೆರಳನಲ್ಲಿ ಚೆಕ್ಕಿದಿರುವ ದಭೀಯ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದು. (ಭಾರ 18/20).

ಈದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕೈನಲ್ಲಿನ ದಭೀಯ (ಪವಿತ್ರದ) ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದವನು ದಭೀಯ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಇಂದ್ರನ ಕೈನಲ್ಲಿ ವಜ್ರಾಯುಧ ಪರಮ ಶಿವನ ಕೈನಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲ, ವಿಶ್ವ ವಿನ ಕೈನಲ್ಲಿ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರ, ವರುಣದೇವನ ಕೈನಲ್ಲಿ ಪಾಶ, ಯಾಮನ ಕೈನಲ್ಲಿ ದಂಡ-ಇವು ಯಾನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆವರುಗಳಿಗೆ ಶೋಭಾಯುಮಾನಪೇ, ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕೈನಲ್ಲಿನ ಪವಿತ್ರವು ಅವೋಫೋವೂ, ಫಲಪ್ರದವಾದುದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಯಥೀಂದ್ರಸ್ವಾಶನಿಹಸ್ತೇ ಯಥಾ ಶೂಲಂ ಕವದಿನಃ |

ಯಥಾ ಸಂದರ್ಶನಂ ವಿಷ್ಣೋವಿರ ಪ್ರಹಸ್ತಕುಶಸ್ತಥಾ ||123||

ವರುಣಸ್ಯ ಕರೀ ಪಾಶೋ ಯಥಾ ದಂಡೋ ಯಮಸ್ಸ ತು |

ತಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಸ್ತಸ್ಥಃ ಸಕಲಂ ಸಾಧಯೇತಾ ಕುಶಃ ||124||

6. ದಾಲಭ್ಯೇ ಸ್ತುತಿ

‘ದಾಲಭ್ಯೇ ಸ್ತುತಿ’ ಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ದಾಲಭ್ಯರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ವೈದಿಕ ಬುಂಪಿ ಹಾಗೂ ಪರಮವೈಷ್ಟಾವ ಮಹಿಂದ್ರಿಗಳು. ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸಂತ, ಮಹಾತ್ಮರು ಹಾಗೂ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಇವರು ಪ್ರಸುಖಿರಾದವರು.

ಪ್ರಹ್ಲಾದ ನಾರದ ಪರಾಶರ ಶ್ರಂಡರೀಕ ವ್ಯಾಸಾಂಬರೀಷ
ಶುಕ್ರಾನುಕ ಭಿಷ್ಟು ದಾಲಭ್ಯಾನಾ ।

ರುಕ್ಂಂಗದಾಜುನ ವಸಿಷ್ಟ ವಿಭೀಷಣಾದಿನಾ

ವೃಜ್ಯಾನಿಮಾನ ಪರಮ ಭಾಗವತಾನಾ ನಮಾಮಿ (ಸ್ತುರಾಮಿ) ||

ಎನ್ನುವ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುಣ್ಯ ಶೈಲೀಕದಂತಿ ದ್ವಾದಶ ಮಹಾಭಾಗವತರಲ್ಲಿ
ಪ್ರಥಮ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಕಾಲ
ಸ್ತೂರಣೀಯರಲ್ಲಿ ಇವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಇಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಉದಾತ್
ಜಾರಿತ್ಯಾಪ್ತಃ ಹಾಗೂ ಸದಾಚಾರಪರಮಯ ಧರ್ಮಾಚರಣ ಮಹಾನ್ ಪುರುಷ
ರಿವರು ಎಂದು ಹೇಸರು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ದಾಲಭ್ಯರು ಮಹಾನ್ ತಪಸ್ಸಿಗಳು, ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹಾಗೂ ದಿವ್ಯ
ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಪೂರ್ಣ ಹೇಸರು
‘ಚಿರದಾಲಭ್ಯ’ ಎಂದು. ಇವರು ದಲ್ಬಿಗೋತ್ತಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು.

ಪಾಣಿನಿಯ ಕಣಾದ-ಗಣ (4-2-111)ದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಗಣಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ
ಇವರ ಉಲ್ಲೇಖನಿಡಿ.

‘ದಲ್ಬಿ’ ಪದದಿಂದ ದಾಲಭ್ಯ, ಅಂತೆಯೇ ದಾಲಭ್ಯದಿಂದ
‘ದಾಲಭ್ಯಾಯನ’ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

ಪುರಾಣಗಳು ಹಾಗೂ ಮಹಾಭಾರತಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಈತನು
ದಿವ್ಯಜ್ಞನ ಹಾಗೂ ಉಜ್ಜುಲ ಚರಿತ್ಯೆಯ ವರ್ಣನೆಗಳವೇ.

ಮಹಾಭಾರತದ ಸಭಾಪರ್ವ (4) ಹಾಗೂ ವನಪರ್ವ (26-196)
ಗಳಲ್ಲಿ ಈತನು ದಾಲ್ಬಿಯನಿಯ ಶಣ್ಣನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಮುಂದೆ ದಾಲ್ಬಿ
ಹಾಗೂ ಬಕೆದಾಲ್ಬಿಯಗಳು ಒಂದೇ ಎನ್ನುವ ವಿವರವಿದೆ. ಒನ್ನೊಂದು ಈತನು
ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಸುಖದುರ್ವಿಗಳು ಸ್ಥಿರವಲ್ಲವೇಂದು ಇಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ವಾದ ಮಾಡಿದ

ಉದ್ದಾಕರಣಿ ಇದೆ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪಾಂಡುರ್ತ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಕುದುರೆ ಇವರ ಅಶ್ವಮುದ ಬಳಿ ನೀಂತತು. ಕೃಷ್ಣಾಜು-ನರ್ತು ಇವರನ್ನು ಸಂದರ್ಭಿಸಿ, ಮಾತು ಕತೆಯಾಡಿದರು. ಆಗ ಒಮ್ಮೆ “ನಿಂತಿಗೆ ಎಷ್ಟು ವಯಸ್ಸು” ಎಂದು ಆಜುನನು ಕೇಳಿದಾಗ ತಾನು ಚತುರ್ಯಾಖನ ಇಪ್ಪತ್ತು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಆಲಿಸಿ, ಅಶ್ವಯಭರಿತನಾಡ ಕೃಷ್ಣನು ಈತನನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿಸಿಕೊಂಡು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಕರೆದುತ್ತಂದು, ಗೌರವ ಸನ್ನಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದೆ. ಇದು ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿದೆ.

ವಾಮನ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈತನ ಒಂದು ಆದ್ವಾತ ಸ್ವತಾಂತ್ರ್ಯವಿದೆ. ಈತ ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಯೋಗಶಕ್ತಿ, ತಪಃ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ ಮುಯಾದೆಯ ಬಲದಿಂದ ಮರಣಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಜೀವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ದೇಶವನ್ನೇ ಪುನರ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿದರು. (ಅಧ್ಯಾತ್ಮ 39) ಇದೇ ಸನ್ನಿಹಿತ ದಲ್ಲಿ ರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಪ್ರಜೀಗಳನ್ನು ಅವಮಾನ ಪಡಿಸಬಾರದೆಂದೂ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ರಾಜನಿಗೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ವಿನಾಶ ಉಂಟಾಗುವುದೆಂದೂ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅಪಮಾನ ಗೊಳಿಸಿದಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾರು ತಲೆಮಾರುಗಳನರು ಬಹಳ ಕವ್ಯನವ್ಯ ಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು ಎಂದು ಆ ಪುರಾಣದ 39/34ರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದೆ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನಾವ ಮಂತವ್ಯಾಃ ಪ್ರರುಷೀಣ ವಿಜಾನತಾ |

ಅವಜ್ಞಾತೀಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತಾ ಹನ್ಯಾತ್ ತ್ರಿಪುರುಷಂ ಕುಲಮಾ ||

ಮಹಿಂ ದಾಲಭ್ಯರ ಒಂದು ಆಶ್ರಮ ಸ್ನೇಮಿಶಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು, ಇದೆ. -ಎಂದು ಆ ಪುರಾಣ (39/28) ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾ- ಖಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಒಂದು ದಾಲಭ್ಯ ತೀರ್ಥ ಹಾಗೂ ದಾಲಭ್ಯ ಆಶ್ರಮವಿದೆ ಯೆಂದು ಮಹಾಭಾರತದ ಸಾರ್ವತರ್ಯ (90/12) ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಹಾಭಾರತ ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮಹಿಂ ದಾಲಭ್ಯರು ಭೂತ-ಭವಿಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಂದಿ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ-ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಘಟನೆಗಳ ದ್ರಷ್ಟಾರರು ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದೆ.

ಪತಿವೃತ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಹಣಿಕಾದ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಪತಿವೃತ್ತಾ ಧರ್ಮದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪತಿ ಸತ್ಯವಾನನನ್ನು ಯಂತುವಾರದಿಂದ

ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದುದು ಒಂದು ಸ್ವರೂಪ ಫೋಟನೆ. ಅಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಾನೆನ ತಂಡಿ ದ್ವಾರಾ ನೈಸನ್ನು, ತಾಯಿ ಶ್ರೀವಾಜ್ಞಾಜು ಸತ್ಯವಾನೆಲಾಗಿ ಆಶ್ರಮ, ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಾಡಿದರು. ತನ್ನ ಮಗ ದೀಘಾರ್ಥಿಯು ವಾದ ನೆಂಬಿದರೆ ಆರಿವು ಆವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದು ತಿಳಿದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆವರು ಮಹಿಳೆಗಳನ್ನು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಲು, ಆವರುಗಳು ದಾಲಭ್ಯರ ಕಡೆ ನೋಡಿದರು. ದಾಲಭ್ಯರು ತನ್ನ ದಿನ್ಯ ತಪೋ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸತ್ಯವಾನೆನು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದು, ದೀಘಾರ್ಥಿಯು ವಾದ ನೆಂಬಿದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಆವರಲ್ಲಿ ನೆಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದರು ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ವಸವರ್ವ (298/17)ದಲ್ಲಿದೆ.

ಮಹಿಳೆ-ದಾಲಭ್ಯ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳು ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವುಗಳು-ದಾಲಭ್ಯಸ್ತುತಿ (ದಾಲಭ್ಯ ಸಂಹಿತಾ) ಹಾಗೂ ದಾಲಭ್ಯಸೂತ್ರ-ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ವೊದಲನೆಯೆಂದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದ್ದು, ಎರಡನೆಯೆಂದು ಆಯುವೀಡ ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದಾಗಿದೆ.

ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ ದಾಲಭ್ಯಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ 167 ಶ್ಲೋಕಗಳಿವೆ. ತನ್ನ ಸ್ತುತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಗಳು ಧರ್ಮವಿಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ದಾಲಭ್ಯರು ತಾವು ಮಹಿಳೆ ಶಂಖರು ಹೇಳಿರುವ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪಗೊಳಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಾಗ್ಗರೆ.

ಸ್ತುತಿಸಾರಂ ಪ್ರವರ್ಕ್ಯಾಮಿ ಯಥಾ ಶಂಖೀನ ಭಾಷಿತಮಾ || 4 ||

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಖನು ತಿಳಿಸಿರುವ ವಿಷಯಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮನುವಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಾಗ್ಗರೆ. ಆದರಿಂದಲೇ ‘ಶಂಖಸ್ಯ ವಚನಂ ಯಥಾ’ (ಶ್ಲೋ. 86), ‘ಮನುರಾಹ ಪ್ರಜಾಸತಿ:’ (ಶ್ಲೋ. 89), ‘ಮನುರಬ್ರವಿತಾ’ (ಶ್ಲೋ. 66, 131, 132, 162) ಎಂದು ದಾಲಭ್ಯರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ವ ಧರ್ಮದ ಮಹಿಮೆ

ಅಗ್ನಹೋತ್ರ, ತಪಸ್ಸು, ಸತ್ಯವಾಲನೆ, ದೇವಪೂಜೆ, ಆತಿಧ್ಯ, ವೈಶ್ವದೇವಿತ್ವಾದಿ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ‘ಇಷ್ಟ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶೋಷಿತಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು, ನೆರಳು ಹಾಗೂ ಫಲ ನೀಡುವ ವೈಶ್ವಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು, ಬೇಕಿಸುವುದು, ಕೊಳ-ಬಾವಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು,

ಜಲ್ಲಾಶಯೆಗಳು, ದೇವಸ್ಥಾನ. ಧರ್ಮಾಶಾಲೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಶಾಲೆಗಳು, ಹೈವ್ಯಾಲಯ. ಅನಾಧಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಶಿಧಿಲಾವಸ್ತು ರೂಪ್ಯಾಚುವ ಜುತೆವುಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಭವ ನಾಡುವುದು, ಅರವಟೆಕೆ ಗಳನ್ನು ಏಕ್-ಡಿಕ್-ವುದು, ಗೋಜಾರ ಭೂಮಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಹಡ್-ಎಪ್-ಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ‘ಪ್ರಾಣಧರ್ಮದ ಕಾರ್ಯ’ ಗಳಿಂದು ಈತ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಇದರಂತೆಯೇ ‘ಇತ್ಯಾಪ್ರೇರ್ತ ಧರ್ಮ’ ನನ್ನ ಪಾಲಿಸುವುದೂ ಕೂಡ ಖಲಪ್ರದವಾದುದಿಂದು ಇವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವ್ಯಾಪ್ತಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೇಯೇಂದೂ, ಪ್ರಾಣಧರ್ಮದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಸ್ವಾರ್ಥಾವಿ ಪುಣ್ಯಶೋಕಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೇಯೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ –

ಇಷ್ಟೇನ ಲಭತೇ ಮೋಕ್ಷಂ ಪುರೀತೇ ಸ್ವಗೋರ್ಧಿಧಿರ್ಯತೇ || 5 ||

ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೇಯ-ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಸಾಧನ ನೀಡುವುದು

ದಾಲಭ್ಯಸ್ತೃತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಪ್ರಕರಣವಿದೆ. ಇದು ಧರ್ಮ ಸುಯಾದೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ವಿಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಡಬೇಕು. ಈಗ ಮಾಡುವಾಗ ಶ್ರಾದ್ಧದ ವಿಧಿ, ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಚಾಚುತ್ಪವದೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆದು ಸಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ತಲುಪುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾವ ಶುದ್ಧಿ, ದ್ರವ್ಯ ಶುದ್ಧಿಗಳಿಂದಿಗೆ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳ ಶುದ್ಧಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಿತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಇಡುವ ಸಿಂಡ ಇತ್ಯಾದಿ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಣಿಗೆ ನೀಡುವ ವ್ಯಂಜನ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಉಚಿತ ಸ್ಥಳ, ಉಚಿತ ಸಮಯ ಹಾಗೂ ಉಚಿತ ಸಾಫನದಲ್ಲಿಯೇ ನೀಡಬೇಕೆಂದಿದೆ. ಈ ವಿಧಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸದೆ ಹೊದಳ್ಲ, ದಾತನಿಗೆ (ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವ ಕರ್ತವೀಗೆ) ಯಾವುದೇ ಫಲವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿನ ಇಂತಹ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಪಾಪರೂಪದ್ದವುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ –

ಹಸ್ತದತ್ತಂ ತು ಯಾತ್ರಾ ಸ್ವೀಕರಿತವಣ ವ್ಯಂಜನಾದಿಕವರ್ಣ || 40 ||

ದಾತನಾ ನೋವತೀರ್ತೇ ಭೋಕ್ತ್ವ ಭುಂಜೀತ ಕಿಲ್ಲಿಷವರ್ಣ || 41 ||

ಅದುವರೀಂದ ಶ್ರುತಿಕರ್ತನು ಸಿತರುಗಳ ಸಿಮಿತ್ತವಾಗಿರುವ ಸಿಂಡ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಾರ್ಥಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ದಭ್ರರೂಪೀ ಪಾತ್ರಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಇಡಬೇಕು. ಇದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅದು ಹಿತ್ತಿಗಳಿಗೆ ತಲುಪುವುದಿಲ್ಲ.

‘ಗಯಾ—ಮಹಾತ್ಮೀ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯಗಳ ಕೆಲವೊಂದು ವಿವರಗಳೂ ಇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಣನೆ ಕಥಾನಕವೂ ಬಂದಿದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಭೀಷ್ಣನು ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಶಂತನುವಿನ ಶ್ರುತಿ ವನ್ನು ನಾಡುತ್ತಿದ್ದು. ಸಿಂಡದಾನ ನಾಡುವ ಸಮಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಭೀಷ್ಣನು ಸಿಂಡದಾನ ನಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವಾಗ ಸ್ವತಃ ಶಂತನುವೆ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಸಿಂಡಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಚಾಚಿದೆ. ಭೀಷ್ಣನಿಗೆ ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯ ವಾಯಿತು. ಕಾರ್ಣ, ಯಾರಿಗಾಗಿ, ಯಾರೆ ಸಿಮಿತ್ತ ತಾನು ಶ್ರುತಿ ವನ್ನು ನಾಡುತ್ತಿರುವನ್ನೂ, ಅಂತಹ ಹಿತ್ತಿವು ಸ್ವತಃ ತನ್ನದುರು ನಿಂತು, ಕೈಚಾಚಿರುವಾಗ ಏನು ನಾಡುವುದು? ಎಂದು.

ತನ್ನ ತಂದೆಗೇ ನೇರವಾಗಿ ಸಿಂಡದಾನ ನಾಡಲು, ಆತನ ಕೈನಲ್ಲಿ ಸಿಂಡ ವನ್ನು ಇಡಲು ಭೀಷ್ಣನು ಸುಂದಾದ ಕೊಡಲೇ ಶ್ರುತಿ ನಾಡಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು (ಪುರೋಹಿತರು) ಅದು ಕೊಡದೆಂದು ಅಡ್ಡಿ ಪಡಿಸಿದರು. ಅಂತಹೇ ಅವರು ಹೇಳಿದರು, “ಮಹಾರಾಜಾ! ಧರ್ಮದ ರಹಸ್ಯ ಬಹಳ ಸೂಕ್ತವಾದುದು. ಅದುರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಏನು ಹೇಳುತ್ತದೆಯೋ, ಅದನ್ನೇ ಈಗ ನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.”

“ಶಾಸ್ತ್ರ ಏನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ?” ಭೀಷ್ಣ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ

“ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪೊಡವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಂಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಪೀಠವೇ ಬಂದರು, ಅದನ್ನು ಆತನ ಕೈಗೆ ಸ್ವೀಡಬಾರದು. ಆತನಿಗೆ ಸಿಂಡದಾನ ನಾಡಬಾರದು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವ ಸಿಂಡವಿಡುವ ಸ್ಥಳವಾದ ‘ಪೊಡವೇದಿ’ ಚೂ ಮೇಲೆ ದಭ್ರಾಸನೆದ ಮೇಲೆಯೇ ಆಸಿಸಬೇಕು. ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ನಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅದು ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿರುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.”

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೇಳಿದ ಈ ನಾಟಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಭೀಷ್ಣನು ಅದರ ಸೂಕ್ತತಯನ್ನು ಅಂತು, ಅವರ ನಾಟಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿದ. ಶಂತನುವಿನೆ

ಕೈನೆಲ್ಲಿ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಶಂತನುವು ಅಂತಧಾನನಾದನು. ಆತನ ಕೈ ಕೊಡ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ, ಮಹಾರಾಜ ಭೀಷ್ಣ ! ಧನ್ಯ ನಿನು ! ನಿನು ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪೂರಾಲನೆ ಮಾಡಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಜ್ಞೆಗೆ ತಲೆಬಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಿನೆಗೆ ಶುಭವಾಗುವುದು. ನಿನ್ನ ಪಿತಾ-ಪಿತಾಮಹಾದಿ ಎಲ್ಲ ಪಿತೃಗಳಿಗಳೂ ಆಕ್ರೋಯ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.' ಎಂಬ ಆಶರೀರವಾಣಿಯಾಯಿತು.

ಶ್ರಾದ್ಧ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾನ

ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಶ್ಚಯದ ಇರಬೇಕು ಅನಾವಶ್ಯಕ ಮಾತುಕತೆಯಾಡುವುದು, ನಗುವುದು, ಮಾಡಬಾರದು. ಸಮಾಧಾನ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ, ಶ್ರಾದ್ಧದ ವಿಧಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ, ನಿರಾಶಗೊಳ್ಳುವ ಹಿತ್ತಾಗಳು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗಿಬಿಡುವರು –

ಹನತೀ ವದತೀ ಚೈವ ನಿರಾಶಾಃ ಪಿತರೋ ಗತಾಃ || 50 ||

ಗೋವಧೀಯ ಸಮಾನ ಪಾಪ

ಸೇಗಿಲು ಉಳುವಾಗ, ಎತ್ತಿನೆ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ, ಎತ್ತುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ನಡೆಸುವ ಕಬ್ಬಿ ಅರೆಯುವ ಆಧವಾ ನೀರಿತ್ತುವ. ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುವ ಗಾಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವಾಗ ದುರ್ಬಲವಾದ, ನಿಶ್ಚಯವಾದ, ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಗಂತ ಕಡಿಮೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೂಡಬಾರದು. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯವು ಗೋಹತ್ಯೆಗೆ ಸಮಾನವಾದುದು.

ಹಲೀ ವಾ ಶರ್ಕರೀ ಚೈವ ದುರ್ಬಲಂ ಯೋ ನಿಯೋಜಯೇತಾ |

ಪ್ರತ್ಯಾಖಾಯೋ ಸಮುತ್ಪನ್ನ ತತಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋತ್ತ ಗೋವಧಮಾ ||101||

ಹಸುವಿನ ಹಾಲು ಹಿಂಡುವ ಕ್ರಮ

ದಾಲಭ್ಯರು ಬಹಕ ದಯಾಳುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಯ ಮೇಲೂ ಅವಾರ ಕರುಣೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತದ್ದರು. ಅದರಲೂ ಗೋವಾತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಒಲುವು, ಸ್ನೇಹ. ಅದುದರಿಂದ ಆವರು ತಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳವ್ಯು ಕಡೆ ಗೋರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಗೋ-ಸಂಪರ್ಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಷ್ಟಿ

ನಿಲುವನ್ನು ತಕ್ಷದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮಹಾನ್ ಗೋಭಿಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು.

ಇವರು ಗೋಹಕ್ಕೆಯನ್ನು ಮಹಾನ್ ಹಾವ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಗೋ ಸಂಪತ್ತು ಹೇಗೆ ಪೃಥಿವೀಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯಾಗಬೇಕು, ಗೋ ಪ್ರೀತಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರಷ್ಟವಾಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ವೀಯುವತ್ತಾಗಿರಬೇಕು, ಗೋವು ತನ್ನ ಕರುವಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಾಲು ಕುಡಿಯಿಸಬೇಕು, ಗೋವಾಲಕರು ಅಂತಹ ಗೋವಿನಿಂದ ಎನ್ನು ಮಾತ್ರದ ಹಾಲನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು, ಹೇಗೆ ಹಿಂಡಬೇಕು ಎಂಬುದರೆ ನಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ,

ದೌತ್ತ ಮಾನ್ಯಾ ಪಾಲಯೇದ್ದತ್ತಂ ದೌತ್ತ ಮಾನ್ಯಾ ದೌತ್ತ ಸ್ತನಾದುಹೇತ್ತಾ |
ದೌತ್ತ ಮಾನ್ಯಾ ಚೈಕವೇಲಾಯಾಂ ಶೇಷಂ ಕಾಲಂ ಯಥೇಷ್ಠಿಯಾ || 111 ||

ಅದರ ಭಾವವೆಂದರೆ - 'ಗೋವು ಕರುವನ್ನು ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ, ಅದರ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಸಬೇಕು. ಕರುವು ಎರಡು ತಿಂಗಳಾದ ನಂತರ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸ್ತನಗಳದ್ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಿಂಡಿಕೊಂಡು, ಉಳಿದ ಎರಡು ಸ್ತನಗಳದ್ದನ್ನು ಕರುವಿಗೇ ಬಿಡಬೇಕು. ಅದರ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅಧಿವಾ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮಾತ್ರ ಹಾಲು ಕರೆಯಬೇಕು. ಒಂದು ಸೆನುಯದ ಹಾಲನ್ನು ಪೂತಾರ ಕರುವಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಕರುವಿಗೆ ಆದು ತಿಂಗಳು ಆದ ಮೇಲೆ ಹಾಲನ್ನು ಇಷ್ಟಬಂದ ಹಾಗೆ ಕರೆಯಬಹುದು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕರುವೂ ತನ್ನ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ತಾನು ನಿಲ್ಲಿವ, ಹುಲ್ಲಿ ತಿಂದು ಜೀಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಂಟ್ಪನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ, ಪ್ರಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತುಃ ಶಾಂಕದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ದಾಲಭ್ಯ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಸಾಶಾಂಕ ಹಾಗೂ ಮರಣಾಶಾಂಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೂ ನಿವರಗಳವೆ. ಯಂಜ್ಞಾವಲ್ಯುರಂತೆ ಮಹಣಿ ದಾಲಭ್ಯರೂ ಕೂಡ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ರೀತಿಯ ಒಂತಸರುನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮರಣಾಶಾಂಕದ ಬಗ್ಗೆ ಆವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೀಗಿದೆ. ಹಲ್ಲು ಮಂಟ್ಪನ ವರೆವಿನ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಮೃತರಾದಾಗ ಸದ್ಯಃ ಶುಧಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಅಶಾಂಕವಿಲ್ಲ. ಜೂಡಾಕರಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವರೆಗಿನ ಮಕ್ಕಳ

ಮೃತದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಅಹೋರಾತ್ರಿ ನಾತ್ರ ಆಶಾಚವಿರುತ್ತದೆ. ಉಪನೇಯನ ವಾಗದ ಭಾಲಕರು ಮೃತರಾದರೆ ಮೂರು ರಾತ್ರಿಗಳು, ಆ ಸಂತರದವರು ಮೃತ ರಾದಾಗ ಹತ್ತು ಆಹೋ-ರಾತ್ರಿಗಳು ಸೂತಕವಿರುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಲಿಕೆಯ ಜೂಡಾಕರಣವಾಗುವವರೆಗಿನ ಮೃತತ್ವ ವಾದರೆ ಸದ್ಯಃ ಶುದ್ಧಿ ಸಾಕು. ಮಂದುವೆಗೆ ಮಂಂಚಿನ ಮೃತ್ಯುವಾದರೆ ಮೂರು ದಿನ ಹಾಗೂ ಮಂದುವೆಯ ಸಂತರದ ಕಸ್ಯೇಯಾದರೆ ಹತ್ತು ದಿನ ಆಶಾಚವನ್ನು ಅಚ್ಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅದನ್ತೆ ಜನ್ಮನೇಃ ಸದ್ಯ ಆ ಜೂಡಾನ್ಯೈಶಿಕೀ ಸ್ತುಲ ತಾ |

ಆಪ್ರತಾತ್ಮ ಶ್ರೀರಾತ್ರಂ ಸ್ಯಾದಾದಶರಾತ್ರನುತಃ ಪರಮಾ ||116||

ಆಜೂಡಾಕರಣಾತ್ಮ ಸದ್ಯಃ ಪ್ರದಾನಾನ್ಯೈಶಿಕೀ ಸ್ತುಲ ತಾ |

ಆವಿವಾಹಾತ್ಮ ಶ್ರೀರಾತ್ರಂ ಸ್ಯಾದಾದಶ ರಾತ್ರಮುತಃ ಪರಮಾ ||117||

ಎರಡು ಅಶಾಚಗಳು (ಅಶಾಚಗಳು ಸಂಪಾತ)

ಆಶಾಚಗಳಲ್ಲಿ ಜನನ ಹಾಗೂ ಮರಣಗಳು – ಈ ರೀತಿ ಎರಡು ತರಹ ಇವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮರಣ ಶಾಚವೇ ಪ್ರಬಲವಾದದ್ದು. ಒಂದು ಆಶಾಚದ ಸಂಡುವೆ ಇನ್ನೊಂದು ಆಶಾಚ ಉಂಟಾದಾಗ ಆದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಮೃವಸ್ಥಿಯನ್ನು ದಾಲಭ್ಯಯ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮರಣಾಶಾಚದ ಸಂಡುವೆ ಜನನಾಶಾಚ ಒಂದಲ್ಲಿ ಸಂತರದಲ್ಲಿ ಜನನಾಶಾಚದ ಮೈಲಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಆಶಾಚವು ಮರಣಾಶಾಚಮೌಂದಿಗೆ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮರಣಾಶಾಚದಿಂದ ಜನನಾಶಾಚ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಶುದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜನನಾಶಾಚದಿಂದ ಮರಣಾಶಾಚದ ಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸವಾನಾಂತರಗಳೂ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಜನ್ಮದ ಆಶಾಚವಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಜನ್ಮದ ಆಶಾಚ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಮೃತ್ಯುವಿನ ಆಶಾಚದ ಸಂಡುವೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಆಶಾಚ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಹೀಗಾದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಆಶಾಚದ ಉಳಿದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಆಶಾಚ ದೂರವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ –

ಶವಸೂತಕ ಮುತ್ತನ್ನುಂ ಪಶ್ಚಾಜಾ ತಂ ನ ಸೂತಕಮಾ |

ಶಾವೇನ ಶಂಧ್ಯತೇ ಸೂತಃ ಸೂತಾ ಶಾವಂ ನ ಶಂಧ್ಯತೇ ||124||

జాతం జాతేనే శుద్ధిం స్వాన్ముతకం మృతకేనే తు ||125||

పాపగళ ప్రాయశ్శిక్త (గాయిత్రి జప)

మహామ్ర దాలభైరు యావాగెలూ సత్కమ్ హాగో థమాఫ
జరణద బగీయే పరాపుత్రే మాడువవు. ఏకేందరే సత్కమ్ వే
మానవన అభ్యుదయద పరమ కల్యాణద కారచవాగిది.

ఆసత్కమ్ హాగో ఆథమాఫరణెయింద ప్రతికూల పరిషామ
వాగుత్తదే, నరశ ప్రాప్తియాగుత్తదే. ఆదాగోగ్యి దుష్టమ్
వేనాదరూ ఉంటాదల్లి, తన్న మనస్సినట్టియే గాని ఉంటాగి,
పశ్చాత్తాప పడుంతాగువుదు ఒళ్లయదు. ఈ పాపద నివారకేగాగి
వృక్తియు ఎళ్లనే తనన కాయ్మమన్న మాడబేకు. ఇదరొందిగే
గాయిత్రి జపవన్న మాడబేకు. తాను శుద్ధనాదనేందు ఆత్మ
హేళువరిగూ జపమాడుత్తలే ఇరబేకు. గాయిత్రి ఎంత్రుదల్లి
అపార తక్తి ఇది. శ్రద్ధేయింద అదర జప మాడిదల్లి ఎల్ల పాపగళూ
చఖిదు, శుద్ధరాగి, గాయిత్రి మాతేయ కృపాపాత్రరాగుత్తారే.

యత్ర యత్ర జసంకేఽం వశ్యేదాత్మా నమాత్మనా |

తత్త్ర తత్ర తిల్పిమోమో గాయుత్రాయవత్సనుఁ తా | ||166||

7. ಹಾರೀತ ಸ್ತುತಿ

ಮಹಿಳೆ ಹಾರೀತರು ಪರಮ ವೈಷ್ಣವರು. ಇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾರು ಸ್ತುತಿಗಳು ಇವೆ. ಅವು ಯಾವುದೆಂದರೆ -

1. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಾರೀತ ಸ್ತುತಿ
2. ಹಾರೀತ ಸ್ತುತಿ
3. ಪ್ರಥಮ ಹಾರೀತ ಸ್ತುತಿ

ಇವುಗಳೇಂದರೆ ‘ಹಾರೀತ ಧರ್ಮ ಸೂತ್ರ’ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಂಥವೇಂದರೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವುದೂ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಮನುಸ್ತುತಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಟೀಕಾಕಾರನಾದ ಕುಲ್ಲಾಕ ಭಟ್ಟನು ತನ್ನ ‘ಮನ್ಮಾಧ್ರ ಮುಕ್ತಾವಲೀ’ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಶೀಲದ ಲಕ್ಷಣ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮಹಿಳೆ ಹಾರಿತರ ಒಂದು ಶೋಲ್ಕೇವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಶೋಲ್ಕೇವು ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಮೂಲ ಹಾರೀತ ಸ್ತುತಿಯು ಈಗಿರುವುದಕ್ಕೆಂತ ಬೇರೆಯೇ ಆದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು

ಮಾನವನ ಶೀಲವನ್ನು ಶುರೂತು ಹೇಳುವ ಆ ವಿವರಣೆಯು ಆತ್ಮಂತ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಾಣವಾದುದು. ಆ ವಿವರಣೆಯು ಈ ರೀತಿ ಇಡೆ -

‘ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತಾ ದೇವ ಪಿತೃ ಭಕ್ತಿತಾ ಸಾಮಾಜಿತಾ ಆ ತರೋಪಕಾಸಿತಾ ಅನಸೂಯತಾ ಮೃದುತಾ ಆಪಾರುಷ್ಯಂ ಮೃತ್ಯತಾ ಪ್ರಿಯವಾದಿತ್ವಂ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಶರಣ್ಯತಾ ಕಾರುಣ್ಯಂ ಪ್ರಶಾಂತಿ ಶ್ವೇತ ತ್ರಯೋದಶವಿಧಂ ಶೀಲವೂ.’

ಮನುಸ್ತುತಿಯ 2/6ರ ಶೋಲ್ಕದ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಧರ್ಮ ಮುಕ್ತಾವಲಿಯಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ವಿವರಣೆಯು ತಾತ್ವಯೋವೇನೆಂದರೆ - ನಾನವನ ಶೀಲವನ್ನು 13 ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು - ಎಂದು.

ಶೀಲವಂತನಾದವನ 13 ಲಕ್ಷ್ಮಿಗಳು ಯಾವುದೆಂದರೆ - 1. ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ ವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವುದು, 2. ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪಿತೃಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು, 3. ಸಾರ್ಥಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು, 4. ಇತರಿಗೆ

- ನೋವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಇರುವುದು, 5. ಬೆನ್ನೆ ಹಿಂದೆ, ವೃಕ್ಷತ್ಯಾಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೊಂದು ನಿಂದಿಸದೆ ಇರುವುದು, 6. ಮೃದುತನೆನನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು, 7. ಕಟ್ಟುವಾಗಿ ಪೂರ್ತನಾಡದೆ ಇರುವುದು, 8. ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದು, 10. ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ತುರಸುವುದು, 11. ಶರಣಾಗತಿತ್ವವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, 12. ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ದಯೆ ತೋರುವುದು, 13. ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಂತ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು.

ಮಹಾರಾಜ ಹಾರೀತರ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ಭೂತವೆಂದು ನಂಬಿಲಾಗಿದೆ. ಬಾಧಾಯನ, ಆಪಸ್ತಂಭ ಹಾಗೂ ವಸಿಷ್ಠ ಇತ್ಯಾದಿಯವರು ಗಳು ಇವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕೃತ್ಯಕಲ್ಪತರು, ಸ್ತುತಿ ಚಂದ್ರಿಕಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೊಸ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ನಿಬಿಂಧ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ನಿಬಿಂಧಕಾರರು ಹಾರೀತನ ಅನೇಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದಿಂದ, ಸಮಾನ ದಿಂದ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜ ಹಾರೀತನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯೂ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ‘ಆರೀತ ಗೀತಾ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಉಪದೇಶಗಳು ಉಪಯುಕ್ತವ್ಯಾ. ಮಾನವ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ವೃಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಘಾನಲಾಗಿದೆ –

ಬೇರೆಯವರು ನಮ್ಮನ್ನು ವಿಮುಕ್ತಿ ಸದಂತಹ ಎತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಹಾರೀತರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನೂ ಕಣ್ಣಿಗಳಿಂದ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಮಾತಿಸಿಂದ ಬೇರೆಯವರ ದೊಷಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ಬೇಡ, ಯೋಚಿಸುವುದು ಬೇಡ, ಚೇಳುವುದು ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾರ ಎದುರುನ್ನಲ್ಲಿಯೂ, ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇತರರ ದೊಷಗಳಿಗೆ ಚಚ್ಚಿ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ –

ನ ಚಕ್ಕಣಾ ನ ಮನಸಾ ನ ವಾಚ ದೂಷಯೇದಿ |

ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಣಂ ಹರೋಕ್ಕ್ರಂ ವಾ ದೂಷಣಂ ವ್ಯಾಹರೀತಾ ಕ್ಷಚಿತ್ ||

ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಿಗಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದುದು ‘ಅಹಿಂಸಾ’ ಧರ್ಮ. ಆದುದ ರಿಂದ ಅಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹರಿವಾಲಿಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳೊಂದಿಗೂ ಮತ್ತುತ್ತದಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಯಾರೆಂದಿಗೂ ಶತ್ರುಕ್ವನನ್ನು ವಾಡಬಾರದು. ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಹಾರಿತ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ -

ನ ಹಿಂಸ್ವತ್ತಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಮೃತ್ಯುಯಣ ಗತಶ್ಚರೇತ್ |

ನೇದಂ ಜೀವಿತಮಾಸಾಷ್ಟ ವೈರಂ ಕುರ್ವಿತ ಕೇನಚಿತ್ ||

[ಮಹಾ. ಶಾಂತಿ. 278/5]

ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಹಿಂಸೆಯುತ್ವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಯಾರಿಗೂ ನೋನನ್ನು ಕೊಡಬಾರದು. ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛದಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಈ ಸೇತ್ತರ ಜೀವನವನ್ನು ನಂಬಿ ಯಾರೆಂದಿಗೂ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ‘ಸಹಿಷ್ಣುತ್ತಿ’ ಎನ್ನುವ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ -

ಅತಿವಾದಾಂಸ್ತಿ ತಕ್ಷೇತ ನಾಭಿಮನ್ಯೇತ ಕಂಜನ |

ಕೌರ್ಖ್ಯಮಾನಃ ಪ್ರಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಾದಾಕೃಪ್ಯಃ ಕುಶಲಂ ವದೇತ್ ||

[ಮಹಾ. ಶಾಂತಿ. 278/6]

ಇದರ ಭಾವವಿಷ್ಯ. ಯಾರಾದರೂ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಅವವಾನಕರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ನಿಂದಿಸಿ ಕಟ್ಟುವಚನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅವನ್ನು ಎದುರು ಮಾತನಾಡಿದೆ ಸಹಿಸಬೇಕು. ಯಾರಿಗೂ ಅಹಂಕಾರ ಅಥವಾ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಮಾರ್ಪತ್ತರ ಕೊಡಬಾರದು. ಯಾರಾದರೂ ಕೊಪಗೊಂಡು ಮಾತನಾಡಿದರೂ, ಆವರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಿಯ ವಚನಗಳನ್ನೇ ಆಡಬೇಕು. ಯಾರಾದರೂ ಚೈದ್ಯರೂ ಕೂಡ, ಆವರಿಗೆ ಹಿತವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಆಡಬೇಕು.

ಈ ಕೆಲವೇ ಮಾತುಗಳಿಂದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸುಂದರವಾದ ಶೈಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಹಿಳೆ ಹಾರಿತರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬಿದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನೆ, ಭಕ್ತಿ, ಸದಾಚಾರ, ಶಾಚಾಚಾರ, ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ತವ್ಯ, ಸತ್ಯ, ನಾಯ, ಪರೋಪಕಾರ, ತಪಸ್ಸು,

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ಯೋಗಚರ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಪದೇಶಗಳು ಅವರ ಸ್ತುತಿ ಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

1. ಲಘುಹಾರಿತ ಸ್ತುತಿ

ಈಗ ಉಪಲಭ್ಯವಿರುವ ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ 117 ಶಿಳ್ಳೀಕಗಳವೇ. ಇವು ಗಳಲ್ಲಿ ಅದೊ೦೪ಪಾಂತ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಶುದ್ಧಿಗಳ ವಣಿನೆಗಳು ಇವೆ.

2. ಹಾರಿತ ಸ್ತುತಿ

ಈ ಕೃತಿಯು ಚೆಕ್ಕು ಚೆಕ್ಕು 7 ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪನಿಷತ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ 200 ಶಿಳ್ಳೀಕಗಳವೇ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಲಘುಹಾರಿತ ಸ್ತುತಿ ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಕರಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಆರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ 4 ಅಶ್ವಮಹಾ ಹಾಗೂ ಸಾಲ್ಯಾ ವಣಿಗಳ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯದಾದ ಏಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಯೋಗಚರ್ಯೆಯ ವಣಿನೆ ಇದೆ.

ಈ ವಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗ-ಉಪವರ್ಗಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಹೇಗೆ ಕೆಲ್ಪಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

‘ಯೋಗರಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಂಕ್ಷೇಪಾತ್ರ’ ಸಾರಮುತ್ತಮವಾ’ ಎನ್ನುವ ಅಧ್ಯಾಯ 7 ಶಿಳ್ಳೀಕ 2ರಲ್ಲಿ ಈ ವಿವರವು ನಮಗೆ ಪರಿಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಪಾಠಕಗಳೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ - ‘ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಬಲೇಸ್ವೇವ ನಶಯೇಯಃ ಪಾಠಕಾನಿ ತು’ ಎಂದು 7/3ದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಯೋಗದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಅವರು ಮುಂದುವರೆದು ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ - ‘ಸಾಧಕನು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂಂತ ಮೊದಲು ಪ್ರಾಣಾಯಾವುದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಾಟಿಯಿಂದ ಸಂಯನು ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರದಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು - ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇವುಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಿಂದ

ದುಧರ್ವಣ - ಹಾಗೂ ಅಜೇಯ ಮನಸ್ಸಿ ಕೂಡ ಒಹಳ ಸರಳತೆಯಿಂದ ನಕ
ವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಸನ್ನಿಹೆಕದಲ್ಲಿ ಇದು ಕೇಂದ್ರಿಕೃತವಾಗುತ್ತದೆ.
ಧಾರಣೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಏಕಾಗ್ರ - ವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಏಕಾಗ್ರ - ಮನಸ್ಸಿನ
ಉಪರಾಗಿನತ್ತದೆ. ಇವರ ಮುಖಾಂತರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತಿನ ಆಧಾರ ಭೂತ
ವಾದ ನಿರ್ಣಯವೂ, ಅತಿ ಸ್ವಾಕ್ಷರಿತವೂ ಆವ ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವದ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ಶಿಫಿವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವು ಶುದ್ಧವೂ, ತತ್ವವೂ ಆದ ಚಿನ್ಮೂದ ಸಮಾನ
ವಾಗಿದ್ದು, ನಿರ್ಣಯವೂ, ಅತಿ ದೀಪ್ತಿನಾನವಾದು ಅಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ
ಶುದ್ಧವಾದ ಆತ್ಮ. ಇದು ಪ್ರತಿಯೋವನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಬಾಹ್ಯ ವಿಶ್ವ
ದಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ, ಯೋಗಿಗಳ
ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವುದೇ ಪರಮಾತ್ಮ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ
ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಸಾಧಕನೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವದ ಕಲ್ಯಾಣ
ವಾಗುತ್ತದೆ. ಎದುವರೆವಿಗೂ ಈ ತತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ಆದು
ವರೆವಿಗೂ ಸರ್ವತರವಾಗಿ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರಬೇಕು.

ಆತ್ಮಲಾಭ ಸುಖಂ ಯಾವತ್ ತಪೋಧ್ಯಾನ ಮುದಿರಿತವರ್ ||7-8||

ಹಕ್ಕಿಯು ಒಂದು ರೆಕ್ಕಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಲಾಗು
ವೆದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಹಾರಲು ಎರಡೂ ರೆಕ್ಕಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಯೋಗದ ಮುಖಾಂತರ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನವನ್ನು
ಪಡೆಯಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅದೇ ಜ್ಞಾನದ ಆಶ್ರಯದ ಮುಖಾಂತರ ಯೋಗದಲ್ಲಿ
ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತಲಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಇಂತಹ ಸಾಧಕನು
ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಅಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುನರೆಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಶಾಶ್ವತ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು
ಪಡೆಯುವನು.

ಉಭಾಭ್ಯಾಮಸಿ ಪಕ್ಷಾಭ್ಯಾಂ ಯಥಾ ಹೀ ಪ್ರಸ್ತಿಜಾಂ ಗತಿ : |

ತಢ್ವಿವ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಾಶ್ವತವರ್ ||7/10-11||

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಯು ಸರ್ವಥಾ ವಿಜಿತೀಂದ್ರಿಯನೂ, ವೈರಾಗ್ಯ
ಮಂತನೂ ಹಾಗೂ ಶಾಂತನೂ ಆಗುವನು. ಅಂತಹಿಯೇ ಇವುಗಳ ಆಶ್ರಯದಿಂದ

ಇವನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪರಮಪದವನ್ನು ಸಡೆಯುವನು. ಇದೇ ಯೋಗೀದ ಜನುತ್ವಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

3. ವೃದ್ಧಹಾರಿತ ಸ್ತುತಿ

ಮಹಿಂಸಿ ಹಾರಿತನ ಮುಖಾಂಶರ ರಚಿತವಾದ ವೃದ್ಧಹಾರಿತ ಸ್ತುತಿ ಅಥವಾ ವೃದ್ಧಹಾರಿತ ಸಂಹಿತೆಯು ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ದೊಡ್ಡ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ; ಸುಮಾರು 3500 ಶಿಲ್ಲೀಕರ್ಗಳಿವೆ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಎಲ್ಲ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದು. ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರ ಅಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿವೆ. ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಏಕಮಾತ್ರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ.

ಅ) ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ದಾಸ್ಯ ಭಕ್ತಿ :

ಇದರ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾವೈಷ್ಣವನಾದ ರಾಜ್ಯ ಅಂಬರಿಷನು ಮಹಿಂಸಿ ಹಾರಿತನನ್ನು ಕುರಿತು “ಮಾನವನ ಪರಮ ಧರ್ಮವು ಯಾವುದು?” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಿಂಸಿಯೊಂದಿಗೆ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನು.

ಆಗ ಮಹಿಂಸಿ ಹಾರಿತನು ಹೀಗೆನ್ನುವನು, “ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ದಾಸ್ಯ-ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರುವುದೇ ಪರಮಧರ್ಮವಾಗಿದೆ.”

“ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆ, ಆತನ ಭಕ್ತುವಶ್ವಲತೆ, ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆಯನ್ನು ತೋರುವುದು ಹಾಗೂ ಸರ್ವರಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಆತನ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವನು. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಮರ್ವವನ್ನು ಚೊಳಿಸುವನು. ಯಾವ ರೀತಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ, ಹಾರಿತರು ಹೀಗೆಂದು ಉತ್ತರಿಸುವರು ‘ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ದಾಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು, ಆತನೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ-ಸೇವಕ ಭಾವದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು, ಆತನಿಗೆ ಶರಣಾಗತಿ ನಾಗುವುದು, ಸಿ:ಸ್ವಾಧ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಆತನ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದೇ ಪರಮ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ದಾಸ್ಯಭಾವದಿಂದ ಭಗವತ್ ವಾರ್ಪಿಯಾಗಿ ಮುಕ್ತಯಾ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವರು –

ದಾಸ್ಯೇಸ್ಯೇವ ಭವೇನ್ ಮಾಕ್ತುರನ್ಯಥಾ ನಿರಯಂ ಭವೇತ್ || 1/18.’

ಮಹಿಂಸಿ ಹಾರಿತರು ಮುಂದುವರೆದು ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತಾರೆ –

‘ಭಗವಾನ್ ವಿಶ್ವವನ್ನು ತನ್ನ ಪರಮ ಸ್ತಾಪಿ ಹಾಗೂ ನಿಜವಾದ ಹತ್ಯೆಷಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನನ್ನು ಆತನ ಸೇವಕನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಸ್ಯ ಭಕ್ತಿಯ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ನಿತ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತಿ ಕೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ತನ್ನ ಪರಮ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವನು.’-

ತಸ್ಮಾದ್ ಸ್ಯಂ ಪರಾಂ ಭಕ್ತಿಮಾಲಂಬ್ಯ ನ್ಯಂ ಪ ಸತ್ತಮ |

ನಿತ್ಯಂ ಸ್ನೇಹಿತಿ ಕಂ ಸರ್ವಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪ್ರೀತ್ಯೈ ಹರೇಃ ಸದಾ ||

(ವೃಧ್ಧಿ ಹಾರಿತ-1/21)

ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಷ್ಟವಾದುದು ಯಾವುದು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದೇ ಶ್ರೀಷ್ಟವಾದ ಕರ್ಮ. ಇದೇ ಪರಮಧರ್ಮವೂ ಆಗಿದೆ.

ಅಯಮೇವ ಪರಂ ಧರ್ಮಃ ಪ್ರಥಾನಂ ಸರ್ವಕರ್ಮಜ್ಞಾಮಂ ||

(ವೃಧ್ಧಿ ಹಾರಿತ 1/27)

ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಹಾರಿತರು ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರು ಧರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಪುಂಡ್ರ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಶಾಙ್ಕಾರ್ಥಿನುಸ್ಸು ಇತ್ಯಾದಿ ಪವಿತ್ರ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವ ವಿಧಿ. ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ವಿಧಿಗಳು, ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರ ನಾಮಕರಣ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ವಿಧಿಗಳು, ಮಂತ್ರ, ಸಂಸ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಮಂತ್ರ ದೀಕ್ಷೆಯ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಶಿಷ್ಯನು ಮಾಡ ಬೇಕಾದ ಶರ್ವಪ್ಯಗಳಿಂದರೆ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿ, ಅವರಿಂದ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ -

ಭೀಳ ಗುರೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರಂ ಮೇ ಬ್ರಹ್ಮಯಾದಿತಿ ದಯಾನಿಧೇ ||

(ವೃಧ್ಧಿ ಹಾರಿತ 2/127)

ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಇದರನುಸಾರ ಗುರುವು ಶರ್ವಜಾಗತನಾದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ರಾಮ, ಶೈವ ಅಥವಾ ಭಗವಾನ್ ಸರಸಿಂಹ - ಮುಂತಾದವರ ಆಷಾಪ್ರಕ್ಷರ, ದಾಪ್ರದಾಪ್ರಕ್ಷರ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು.

ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸ್ವಾಸಿಂಹಾಬ್ರಾಹ್ಮನ್ ಮಂತ್ರಾನ್ ತಸ್ತು ನವೇದಯೋತ್ |
(ವೃದ್ಧಹಾರೀತ 2/129)

ಇದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ನಿನ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದ ಧ್ಯಾನಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಸಹಿತ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು ನಿನ ಉಪಾಸನಾ ವಿಧಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮುಂದೆ ಮಂತ್ರಯೋಗದ ವಿಶೇಷ ಧ್ಯಾನದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಪಾದಿತವಾಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಭಗವನ್ನಾವು ಪುಣಿಪೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಅ) ಮಂತ್ರಯೋಗದ ವರ್ಣನೆ :

ಮಂತ್ರಯೋಗದ ವಿವರಗಳು ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಸಂಹಿತೆಗಳು, ಸ್ವಾಸಿಂಹ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಾಪೀನೀ, ರಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥ ತಾಪೀನೀ ಹಾಗೂ ಗೋಪಾಲ ಪ್ರಾರ್ಥ ತಾಪೀನೀ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸೆವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆಯಾದರೂ ಅಚಾರ್ಯ ಹಾರೀತರು ಈ ಮಂತ್ರಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಶಾಲೀ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವರಾಹ, ವಾಮನ, ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಎಲ್ಲ ಅವತಾರಗಳ ಮಂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಆ ಮಂತ್ರಗಳ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸೆವಿಸ್ತಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನರಸಿಂಹ ಉಪಾಸನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒತ್ತನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಚಾರ್ಯ ಹಾರೀತರು ಈ ನರಸಿಂಹ ಉಪಾಸನಾ ಪ್ರಕರಣವು ನರಸಿಂಹ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಾಪೀನೀ ಉಪನಿಷತ್ತಾ, ಸ್ವಾಸಿಂಹ ಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮಪುರಾಣ, ಪ್ರಪಂಚ ಶಾರ ಹಾಗೂ ಶಾರದಾತಿಲಕ ಇತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಹಳನ್ನು ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ನರಸಿಂಹ ಮೂಲ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಯಾವುದೇ ಅಂತರವೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇ) ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಾಸಿಂಹರ ಮೂಲ ಮಂತ್ರ :

ಉಗ್ರಂ ವೀರಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಜ್ಯಂತಂ ಸರ್ವಶೋಮುಖವಾ |

ಸ್ವಾಸಿಂಹಂ ಭೀಷಣಂ ಭದ್ರಂ ಮೃತ್ಯೋಮೃತ್ಯಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮಾ ||

(ವೃದ್ಧ-ಹಾರೀತ 3/341-42)

ಎಂಬುದು ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಾಸಿಂಹರ ಮೂಲ ಮಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ

ಯತ್ತಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸ್ವರ್ಪಿಂಹರ ಮೂಲ ಮಂತ್ರವೂ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ -

ಕ್ರಾಂ ಹ್ರೀಂ ಶ್ರೀಂ ಶ್ರೀಂ ಸ್ವರ್ಪಿಂಹರಾಃ ನಮಃ |

ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಸ್ವರ್ಪಿಂಹರ ಶಿಖರ ಅನೇಕ ದೇವತೀಯ ಧ್ಯಾನ ಗಳನ್ನು ಇವೆ. ಇತ್ಯಾಜ್ಞಾ ಅವರ ಸೌಂದರ್ಯ ಸಾಗಣ ರಾಧ್ರು-ಇವರೆಡರ ಸ್ವರೂಪ ಗಳ ವರ್ಣನೆಯೂ ಇದೆ ಅಲ್ಲದೆ ಒಜಳಪ್ರಾಯ ಭಯವಾದಾಗ, ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸ್ವರ್ಪಿಂಹರ ರಾಧ್ರು ರೂಪನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ರಾಡಿಸೇಂಬಾಗಿದೆಯಂದೂ, ಅಭ್ಯುದಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಗಿ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸೌಂದರ್ಯ ಸ್ವರೂಪನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಾಭಯೇಷ್ಟಿದಂ ದ್ವಾನಂ ಸೌಮ್ಯಮಭ್ಯಾದಯೇಷು ಚ |

(ವೃದ್ಧಹಾರೀತ 3/342)

ಕ್ಷ) ಭಗವಾನ್ ವಾಮನರ ಮಂತ್ರ :

ಭಗವಾನ್ ರಾಮನರ ಮಂತ್ರ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ -

1. ಓಂ ನಮೋ ವಿಷ್ಣು ವೇ ಪತಯೇ ಮಹಾಬಲಾಯ ಸ್ವಾಹಾ |

2. ‘ಹ್ರೀಂ ಶ್ರೀಂ ಶ್ರೀ ನಾಮನಾಯ ನಮಃ |’ ಇದು ಮೂಲ ಮಂತ್ರವಾಗಿದೆ.

(ವೃದ್ಧಹಾರೀತ 3/376, 378)

ಉ) ಭಗವಾನ್ ಹಯಂಗ್ರೀವರ ಮಂತ್ರ :

‘ಮಂ ಐ ಹಯಂಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ |’ ಎಂಬುದು ಹಯಂಗ್ರೀವರ ಮೂಲಮಂತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀರಾಮ ಹಾಗೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಮಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಅವರ ಉಪಾಸನಾ ವಿಧಿಗಳ ವಿಷಾದಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಂತ್ರಯೋಗದ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯ ಮಂತ್ರಜಪ, ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಾನ್ಯಾಸದ ಮುಖಾಂತರ ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆವಾಹಿತವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಗ್ರಹದ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು, ಏನಿಧ ಕಾರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಠಾಮ ಭಾವದಿಂದ ತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪದ ಧ್ಯಾನ, ಜಪ, ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪರಿಣಾಮ, ಹವನ, ಪೂಜನ, ದಶಾಂಗ ಉಪಾಸನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ-ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾರ್ಥಿತ ಅಗತ್ಯ. ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ

ಆಯಾ ದೇವತೆಯ ಕವಚದ ಪರೀಕ್ಷೆ, ತಿಂಗಳ ಧಾರೆಗೆ, ಪದ್ಧತಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಆಗಿತ್ತೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನೆ ವಾಪ್ರಸ್ತಿಗಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣರೂಪ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇವು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆತನೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತತಾರ್ಥಕ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಇವು ಕಾರಣೇ ಭೂತವಾಗುತ್ತವೆ.

ವೃಧ್ಧ ಹಾರಿತ ಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮಂತ್ರಯೋಗದ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಪ್ರೇಸ್ವಂತ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು, ಉಪಾಸನಾ ಪದ್ಧತಿಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರು ಇಂತಹ ಆಚಾರಗಳಿಂದ ಚಮ್ಮತರಾದಲ್ಲಿ ಅವರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಾಯಿಕ್ಕಿತ್ತ ನಿಧಾನಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರ ನಿತ್ಯಸ್ನೇಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳು, ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಗಳು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಸದೇಸಬೇಕಾದ ಮಹೋತ್ಸಂಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ವೈಷ್ಣವ ಯಾಗಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿದೆ.

ಎಲ್ಲಕ್ಕೂಂತ ಮುಖ್ಯವಾದುದೆಂದರೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನೆ ಸೇವೆಯೇ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಧನವೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಆತನೆ ಸೇವಕನೆಂದು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ನಿರ್ದೇಶನೆಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತಹ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವನ ಸ್ವಧರ್ಮವೆಂದರೆ -

ಸೋಽಹಂ ದಾಸೋ ಭಗವತೋ ಮಂತು ಸ್ತಾವಿತ ಜನಾರ್ಥನಃ |

ಏವಂ ವೃತ್ತಿಭರ್ವೇದಸ್ಮಿನಾ ಸ್ವಧರ್ಮಃ ಪರಮೋ ಮತಃ ||

(ವೃಧ್ಧಹಾರಿತ 5/16)

ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆಂದರೆ ‘ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಭಾವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುದು ಗಳಂತಹವಾಗಿರಬೇಕು.’ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿಯಧನವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಸ್ತಾವರ್ತವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾರು ಕರ್ಮಾನ್ನನ್ನು ಮಾಡುವೇ ಅಥವಾ ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಿಶುಧಿ

ಡಾಗಿ ಯಾರು ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವರೆಯೇ, ಅಂತಹವರನ್ನು ಪಾಪಿಂಡಿಗಳಿಂದೇ ಕರೆಯಬೇಕು. ಅಂತಹವರನ್ನು ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳೂ ನಿಂದಿಸುತ್ತವೆ.

ಭಗವಂತವನ್ನಿಂದಿರ್ಶ್ಯ ಯಾ ಕರ್ಮ ಕುರುತೀ ನರಕಃ |

ನ ಪಾಪಂಡಿತಿ ವಿಜ್ಞೈಯಃ ಸರ್ವಲೋಕೇಷು ಗಹಿತಃ ||

(ವೃದ್ಧಹಾರಿತ 5/18)

ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಹೈದರ್ಯದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವನೆ ಪ್ರೀತ್ಯಾಧಿವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಾಧಬೇಕೆಂಬುದೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛೆ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ನಿತ್ಯವೂ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಆತನನ್ನೇ ನಿತ್ಯವೂ ನೆಮ್ಮೆರಿಸಬೇಕು, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ, ಜಸಿಸಬೇಕು. ಆತನ ನಾಮಾಪಳಿಯನ್ನೇ ನಿತ್ಯವೂ ಹಾಡಬೇಕು. ಆತನ ಲೀಲಾ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು, ಕಲಾಳಣ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪರಿಸಬೇಕು. ಯಾರು ವೃತ - ಉಪವಾಸ - ನಿಯಮಃ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರೋ, ಆತನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರೋ, ಆವರೇ ನಿಜವಾದ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರು. ಅದೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಅಚಾರ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯ ಭರ್ಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇಂತಹ ನಿಷ್ಪತ್ತಪಟ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಯಾರು ಅನುಸರಿಸುವರೇ ಅಂತಹವರು ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪರಮವದವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಇದರ ವಿನಿಹಬೇರೆಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮ ರಹಿತ, ಕುಪಥವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತಹವು, ನರಕದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಹವುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರೀತಿಯೆ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಸರ್ವಭೂತ ನಿವಾಸಿನಃ |

ತಮೇವ ಚಾರ್ಚಯೇಸ್ಮಿತ್ಯಂ ನಾಮಸ್ಮಯಾಫಾತಾ ತಮೇವ ಹಿ ||

ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಜಸೀತಾ ತಮೇವೇತಂ ತಮೇವ ಧ್ಯಾಪಯೇ ಧ್ಯಾತಿ |

ತನಾಂವೈಷ್ಯವ ಪ್ರಗಾತವ್ಯಂ ವಾಚಾ ವಕ್ತವ್ಯವೇವ ಚ ||

ವೃತೋವವಾಸನಿಯಮಾನಾ ತಮುಂದಿಶ್ವಿತ್ವವ ಕಾರಯೀತಾ |

ವಿಷ ನಿಷ್ಪಂಟಕಃ ಪಂಥಾಸ್ತಸ್ಮಿ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಂ ಪದವರ್ |

ಅನ್ಯಂ ತು ಕುಪಥಂ ಜಾಯಂ ನಿರಯವಾಪ್ತಿಹೇತುಕವರ್ |

(ವೃದ್ಧಹಾರಿತ 5/12-17)

8. ಜೈಶಾನಸ ಸ್ತುತಿ

ಭ್ಯಾಗುವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಉಶನಾ ಅಥವಾ ಉಶನ್ಸಾ ಎನ್ನುವ ಮಹಣ್ಣಿರ್ಯಾಂದ ರಚಿತವಾದುದೇ ‘ಜೈಶಾನಸ ಸ್ತುತಿ’.

ಉಶನ್ಸಾ ಎನ್ನುಪುದು ಶುಕ್ರಾಜಾರ್ಯನೆ ನಾಮಾಂತರ. ಮನ್ವಂತರದ ಭ್ಯಾಗು ಮಹಣ್ಣಿರ್ಯ ಮೂಲಕ ಪುರೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಈತ ನಾಲ್ಕನೆಯನು. ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವೈವಸ್ತವ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಪರ್ಯಾಾಯದಲ್ಲಿ ಈತ ವ್ಯಾಸನಾಗಿದ್ದು. ಈತ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಪುರೋಧಿತನೂ ಆಗಿದ್ದು, ಅಂತೆಯೇ ರಾತ್ರೇಸ ಪರಂಪರಿಗೇ ಕುಲಪುರೋಹಿತನಾಗಿದ್ದು. ಈತನು ಚ್ಯಾವನ ಮಹಣ್ಣಿರ್ಯ ಆಣಿನೂ ಹೋದು.

ಈತನು ತಿವನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸಿ ಹಾಡಿ, ಆತನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ, ಆತನಿಂದ ಮೃತ್ಯು ಸಂಜೀವಿನ ವಿಷ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಈತನಲ್ಲಿ ಯೋಗ ಸಾಧನೆ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ಸಿನ ಆಶ್ಚರ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಲ ವಿದ್ದಿತು. ಈತನೆ ಪುಗಳೇ ದೇವಯಾನಿ. ಕಚ್ - ದೇವಯಾನಿಯರ ಕಳೆ ಸರ್ವವಿದಿತವಾದದ್ದು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಇನಳನ್ನು ಯಾಯಾತಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರಾಜಾರ್ಯನೆ ಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ, ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ವಿವರಗಳವೆ. ಈತನಿಗೆ ರತ್ನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವಾರ ಜ್ಞಾನವಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ರತ್ನ ಹಾಗೂ ಧನದ ಏಕಮಾತ್ರ ಸ್ತಾಮಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷನಾದ ಕುಂಭರನೂ ಕೂಡ ಈತನಿಂದಲೇ ಧನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು.

ಈತನು ನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಚಾರ್ಯನೂ ಹೋದು. ಇದೇ ‘ಶುಕ್ರ ನೀತಿ ಸಾರ’ ಎಂಬುದು.

ಈತನ ಅನೇಕ ದಿವ್ಯ ಉಪದೇಶಗಳು ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ.

ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ದೇವಯಾನಿಗೆ ಈತನು ಸಹನೆ ಶೀಲತೆಯ ಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಕೊನೆವನನ್ನು ಹತ್ಯೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಉಪದೇಶ ಸೇಡುತ್ತ,

“ಹೇ ದೇವಯಾನಿ ! ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿವ ಕೋಪವನ್ನು ಪ್ರಶಾಂತ
ತೆಮು ಹಂತ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಭಾವದಿಂದ ಯಾರು ಹೊರಡಿದುವರೋ ಅಂತಹವರು
ಸಂಪ್ರಾಣ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಗೆಲ್ಲಿವರೆದು ತಿಳಿ ಕೋಪವನ್ನು ಹತ್ತೋಟಿಯಲ್ಲಿ
ಇಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವವರು, ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಸೀಂದೆಯನ್ನೂ ಸಹಿಸಬಲ್ಲನು, ಬೇರೆ
ಯಾವರಿಂದ ಅವಾನಗೋನೆಲ್ಲಿಟ್ಟಿರೂ ದುಃಖಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಎಲ್ಲ
ಪ್ರರುಜಾಧರ್ಭಗಳ ದೃಢವಾದ ಉತ್ತಮ ಪಾತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಯಃ ಸಮುತ್ಪತ್ತಿತಂ ಕೌರ್ಯಧಮಕೌರ್ಯಧೀನ ನಿರಸ್ಯತಿ |

ದೇವಯಾನಿ ವಿಜಾನಿಃಈ ತೀನ ಸರ್ವಮಿದಂ ಜಿತಮಾ ||

ಯಃ ಸಂಧಾರಯತಿ ಮನ್ಯಂ ಯೋರ್ಯತಿವಾರೂಂಸ್ತಿ ತಿಳ್ಳತೆ |

ಯಾಶ್ಚ ತಪ್ತೋನ ತಪತಿ ದೃಢಂ ಸೋರ್ಯಧರ್ಭಸ್ಯ ಭಾಜಿನಂ ||

(ಮಹಾ. ಅಧಿ. 79/3,5)

ಮಹತ್ತೂಂದು ಶಂಕದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಶುಕ್ರಾಂಕಾಯಿನು ಜನರನ್ನು
ಎಚ್ಚೆಂಡುತ್ತಾ, ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ,

“ತಾವು ಮಾಡುವ ಪಾಪಕ್ಕೆ, ತಮಗೆ ಯಾವುದೇ ಶಿಕ್ಷೆ (ಫಲ) ಸಿಗುವು
ದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ತಾವು ಮಾಡುವ ಪಾಪ ಯಾರಿಗೂ
ಗೊತ್ತುಗುಪ್ರದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಭಂಧವಟ್ಟಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಎಲ್ಲಿ, ಕೇಗೆ, ಯಾವಾಗ
ಸಿಗುತ್ತದೆ ? ಅದೆಲ್ಲ ಬರಿ ಬಂಧುಂಪಿಕೆ-ಎಂದು ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಬಾರದು.
ಹೀಗೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದೂ ಕೂಡ ತಪ್ಪಾದುದೇ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮರಂಗಿಗೆ (ಪಾಪಕ್ಕೆ)
ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಫಲ ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ
ಸಮಯ ಹುಡಿಯಬಹುದು. ಅದರೆ ಅದು ತಪ್ಪಿದ್ದಂತೂ ಅಲ್ಲ.”

ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ರಾಜಾ ವೃಷಫರ್ವನಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳುತ್ತಾ ಶುಕ್ರ
ಾಂಕಾಯಿನು ಹೀಗೆನ್ನು ತಾನೆ -

“ನಾಧಮರ್ಶ್ಯರಿತೋ ರಾಜನ್ ಸದ್ಯಃ ಫಲತಿ ಗಾರಿನ |

ಶಸ್ಯರಾಪರ್ಯ ಮಾನೋಈ ಹಿ ಕರ್ತೃಪೂರ್ವಲಾನಿ ಕ್ರಂತತಿ ||

ಪುತ್ರೀಷು ವಾ ಸವ್ಯಲು ವಾ ನ ಜೀದಾತ್ಮನಿ ಪಶ್ಯತಿ |

ಫಲತ್ಯೇವ ಧ್ರುವಂ ಪಾಪಂ ಗುರು ಭಕ್ತಿಮಿಶೋದರೇ ||”

(ಮಹಾ. ಅಧಿ. 80/2-3)

ಅಂದರೆ, “ರಾಜನ್ ! ಅಥಮರೂಪದ ವಾವಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ವವರು, ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಆ ಕೂಡಲೇ ಅನುಭವಿಸುವರು. ಗೋ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ ಸ್ತುಲ್ಪ ಕಾಲಾನಂತರ ಅದು ಹಾಲು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಬೀಜವನ್ನು ಚಿತ್ತಿದ ಸ್ತುಲ್ಪ ಕಾಲಾನಂತರ ಸಸಿಯಾಗಿ, ಪ್ರಕ್ರಿಯಾಗಿ, ಅದು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಅನುಭವಿಸಲೇ ಬೇಕು. ಪಾಷದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣದ ಪ್ರಭಾವವು ನೇರ ಮಾಡಿದವನೆ ಮೇಲೆ ಬೀರದಿದ್ದರೂ ಆ ಹಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡ ಆನನ್ದಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮೆಕ್ಕೆಳು ಅದರ ಫಲವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಅನುಭವಿಸುವರು. ಮಿತಿ ಏಂಬೆ ಉಟ್ಟ ಮಾಡಿದ ಫಲಿತವು ಆ ತಕ್ಕಣ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರದಿದ್ದರೂ, ಸ್ತುಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರವಾದರೂ, ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಳಮಳವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅನುಭವಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

ಆ ರೀತಿಯ ಅನೇಕ ಸುಂದರ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಬಹಳವು ನೀಡಿದಾಗ್ನಿನೇ.

ಮಹಿಳೆ ಉಶನಾನ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದೊರಕಿರುವ ‘ದೈಶಾನಸ ಸ್ತುಲ್ತಿ’ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸದಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸಿದಾಗ್ನಿನೇ. ಶಾಸ್ತರಕಾದಿ ಮಹಿಳೆಗಳು ಈತನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ, ಧರ್ಮರೂಪಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಬಚೇ, ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಏನೇನು ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದನೋ, ಅವುಗಳ ವಿವರಗಳೇ ‘ದೈಶಾನಸ ಸ್ತುಲ್ತಿ’ಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿರುವುದು.

ಆ ಸ್ತುಲ್ತಿಯಲ್ಲಿ 9 ಅಥವಾ ಯಗಳು, 600 ಶೈಲೀಕಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮ, ಗೃಹಣಾಶ್ರಮ, ಶೂದ್ಧ, ಅಶ್ವಾಚ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳ ವಣಿನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅದರೆ ಸಹಂಡುವೇ ಅನೇಕ ಶಂಖಪ್ರದ ಉಪದೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ವಿಷಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಪಾರ್ವತಿಭದ್ರಲ್ಲಿ ಉಪನಿಷದ ಆವಶ್ಯಕತ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ಅವುಗಳನ್ನು ಹಾಲಿಸುವ ರೀತಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮಾರ್ಗ ಸೂಚಿಗಳವೇ.

ಇವುಗಳ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ, ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಶಿಷ್ಯನೆ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಒಗ್ಗೆ ಯೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಶಿಷ್ಯರೆ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವುವೆಂದರೆ – ಗುರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಆಸನ್ನದಿಂದ ಎದ್ದು ನೀಂತು, ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಒಂದೇ ಆಸನೆದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಯಾವಾಗಲೂ ಗುರುವಿಗಿಂತ ತಗ್ಗಿನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಗುರುವಿನೊಂದಿಗೆ ವಾದ-ವಿವಾದ ಪ್ರತಿಪಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ದೈವವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ‘ಗುರುದೈವಿಷ್ಠಿ ಪತತ್ಯಧಃ’ ಎನ್ನವಂತೆ ಗುರುದೈವಿಷ ಮಾಡುವವನು ಅಧೀಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಹಿರಿಯೆ ಅಣ್ಣನು ತಂಡಿಗೆ ಸಮಾನ

ಯೋ ಭಾರತರಂ ಪಿತೃಸಮಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಮೂರ್ಧೀಽವ ಮನ್ಯತೆ |

ತೇನ ದೋಸೇಣ ಸಂಪ್ರೇತ್ಯ ನಿರಯಂ ಸಮ್ಮಾನಜ್ಯತಿ || 1-40 ||

ಎಂದು ಹೈಶಾಸನವೆ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನು ತಂಡಿಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿ ಪೂಜ್ಯನೂ, ವಂದ್ಯನೂ, ಮಾನ್ಯನೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಿರಿಯಣ್ಣನ ವಾತುಗಳನ್ನು ಯಾವನು ಅವವಾನೆಗೊಳಿಸುವನೂ, ಆವನು ಮೂರ್ಧನಾಗಿ, ಅವಮಾನ ಸಹಿತವಾದ ಜೀವನ ಸಡೆಸಿ, ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನರಕವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಅಭ್ಯಾಗತನೇ (ಅತಿಧಿಯೇ) ಗುರು

ದ್ವಿಜ ಇತ್ಯಾದಿ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯೇ ಗುರು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಗುರು. ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಏಕ ವಾತ್ರ ಗುರುವೆಂದರೆ ಅವಳ ಪತಿಯೇ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ‘ಅತಿಧಿ’ಯೇ ಗುರು. ಅತನೇ ಶ್ರೀಷ್ಠಿನಾದವನು.

ಗುರುರಗ್ರಿದ್ವಿ ಜಾತಿನಂಂ ವರ್ಣಾನಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಗುರುಃ |

ಪತಿರೇಕೋ ಗುರುಃ ಸ್ತ್ರೀಣಂ ಸರ್ವಸಾಂಭ್ಯಾಗತೋ ಗುರುಃ || 1-48 ||

ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಯೆ ಸದು ಸಾಧನಗಳು

ಷ್ವಾಸ್ತ್ರಯು ಲೋಕ ಪೂಜಿತನಾಗಲು, ಸರ್ವಾನುವನ್ನು ಪಡೆಯಲು, ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು 1. ಧನ, 2. ಬಂಧು – ಬಾಂಧವರು,

3. ಇರುವ ಸಾಧನ ಅಥವಾ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, 4 ಕರ್ಮ ಹಾಗೂ 5. ವಿಷ್ಣು
—ಈ ವಿಷಯ ಆನಶ್ಚಯ

ಇವುಗಳ ಮುಖ್ಯಾಂತರ ಸಾಧನೆ ಪಾಡಿ, ಮುಂದೆ ಸದ್ಗುರ್ದೈಯ
ಮುಖ್ಯಾಂತರ ಎಲ್ಲಾರಿಗಂತಲೂ ಶ್ರೀಹೃನಾದೇವನಾಗಬಹುದು ಎಲ್ಲಾರಿಂದಲೂ
ಹಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದು, ಎಲ್ಲಾರಿಂದಲೂ ಪೂಜಣೆಯನಾಗಬಹುದು.

ವಿದ್ವಾ ಕರ್ಮ ಪಯೋ ಬಂಧುವಿರ್ತುಂ ಭವತಿ ಯಸ್ತವೇ ।

ಹಾನ್ಯನಾಥನಾನಿ ಪಂಚಾಹುಃ ಪೂರ್ವಂ ಪೂರ್ವಂ ಗುರೂಣಿಂ ಚ ||

ಭೋಜನವನ್ನು ನಿಂದಿಸಲೇಭಾರದು

ವೃಷಹಾರಕ್ಯೇ ಯೋಗ್ಯವೂ, ಸುಭಗನೂ ಆದ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಸೇರುವ
ಶುಕ್ರಾಜಾಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆದು ಸತ್ಯಯತ್ವದಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಭೋಜನವು
ಪವಿತ್ರವಾದುದು, ಹಾಗೆ ಪೂರ್ವವಾದ ಉಟಪನನ್ನು ನಾವು ನಿಂದಿಸಲೇಭಾರದು
ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ

ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಪರವಾತ್ತನು ವಾಸವಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅನ್ನದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ
ಜೀವಿಗಳೂ ಬದುಕಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಉಟಪನನ್ನು ನಾವು ಪೂಜಿಸ
ಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಅದಕ್ಕೆ ನಂತಸ್ಯಾರಿಸಬೇಕು ಅದನ್ನು ಪರವಾತ್ತನಿಗೆ
ಆರ್ಥಣಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂತಹ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪವಾದ ಅನ್ನವನ್ನೇ
ನಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ಉಟಪನನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದರಿಂದ ಆರ್ಥಣಿ ನೇಲಿಸಿರುವ
ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದು.
ಉಟಪನನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿ, ಸಂತೋಷಗೊಳಿಬೇಕು, ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಬೇಕು ಹಾಗೂ
ಅದನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಆನ್ನ (ಉಟಪನ)ವು
ಶುದ್ಧ, ಸಾತ್ವತವಾಗಿ, ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಶುದ್ಧಿಸಾಡುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧಿಯು ಶುದ್ಧ
ವಾದರೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸತ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಗಿ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತ
ನಾಗುತ್ತಾನೆ -

ಪೂಜಯೇದಶನಂ ನಿತ್ಯಮದಾಯನ್ನು ವಂಕುಶ್ಯಯನಾ ।

ದೃಷ್ಟಾಪ್ಯಂ ಹೃಷ್ಣೀತಾ ಪ್ರಸಾದೇಭ್ರಜ ಪ್ರತಿಂದೇಜ್ಞ ಸರ್ವತಃ ||

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ದೌರೆಯುವ ಅನ್ನವೇ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಈ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಪೂರ್ತಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಪಾಡುವ ಉಟಪನ ಉಪವಾಸಕ್ಕೆ

ಸಮಾನವಾದುದು—

ಭ್ರೀಕ್ರೀಣ ಸ್ತುತಿಸೇ ಪ್ರತಿರೂಪವಾಸ ಸಮಂ ಸ್ತುತಾ ||1/49||

ಕುತ್ತಿತ ಭೋಜನವನನ್ನು ಮಾಡೆಬಾರದು

ಆನ್ಯಾಯದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಉಟಪವು ಆಸನಿತ್ರವಾದುದು. ಅಂತಹು ದನ್ನ ಸರ್ವಥಾ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು ಶಿತ್ತಮು. ಇಂತಹ ಕುತ್ತಿತ (ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಿತ್ವದಿಗಳ) ಭೋಜನವು ಶಾರೀರಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಇವರಿಂದ ಆಯಃಸ್ನಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಣಾಲೀಸ್ತ್ರಯಾಗದೆ ವಾವವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹುದನ್ನು ಜನರೂ ಸ್ವಾಚಿಸುವ್ಯಾಮ. ಇಂತಹ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಕುತ್ತಿತ ಭೋಜನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲೇಬಾರದು. ಇಂತಹ ಉಟಪದಿಂದ ಸದಾ ಚೂರವಿರುವುದೇ ಒಕ್ಕಿಯದು —

ಅನಾದೋಗ್ರಮನಾಯುಷ್ಯಮಸ್ವಗ್ರ್ಯಂ ಕುತ್ತಿಭೋಜನಮಾ |

ಅತ್ಯಾಣ್ಯಂ ತೋರ್ಕ ನಿದ್ವಿಷ್ಪಂ ತಾತ್ಯಾತ್ ತತ್ ಪರಿವಜಣಯೇತಾ

||1-61||

ರೀತಕರ ಹಾಗೂ ಮಧುರ ನುಡಿ

ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣವಾಗಬೇಕೆಂದು ಇಳ್ಳಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸದಾ ಕಾಲವ್ಯೂ ಇಂದಿಯಗಳನ್ನು, ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಇವನೇ ನಿಜಶಿಫರ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನು. ತಾನು ಮನಸ್ಸಿನ ವಕವಾಗದೆ, ಅದನ್ನು ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಕೋಪಗೊಳ್ಳಬಾರದು, ಸದಾ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿಂದ ಒಳಗೆ, ಹೊರಗೆ ಎರಡೂ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರನಾಗಿರಬೇಕು, ಮಧುರಾರ ವಾಗಿರವ ಹಾಗೂ ಹಿತಕರವಾಗಿರುವ ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಮಾತನಾಡಬೇಕು, ಕರ್ತೀರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಯಾಣಕರನಲ್ಲಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬಾರದು —

ಜತೇಂದ್ರಿಯಃಸಾತ್ಯಾತ್ ಸತತಂ ವಶಾತ್ಯಾತ್ಕರ್ಕೋಧನಃ ಶುಚಿಃ |

ಪ್ರಯುಂಜಿತ ಸದಾವಾಳಂ ಮಧುರಾಂ ಹಿತಭಾಷಿಣೀಮಾ ||3/15||

ಗಯೋ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಮಹಿಮೆ

ಗಮಿಗೆ ಮಾರ್ಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಷ್ಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ‘ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧ’ವನ್ನು

ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅಂತಹವನೆ ಪಿತ್ಯಗಳು ಉದ್ಧಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವತಃ ಕರ್ತೃಪೂರ್ವ ಕೂಡ ಸದ್ಗುರಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನು —

ಗಯಾಂ ಪುಣ್ಯಸುಷಂಗೀಣ ಇವಿ ಶಾರ್ವಂ ಸವಾಚರೇತಾ |

ತಾರಿತಾಃ ಪೀತೀರಸ್ತೇನೇ ಸ ಯಾತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ ||3/135||

ಸ್ವಧವಾರಾರ್ಚಕೆಯ ಮಹಿಮೆ

ಪ್ರತಿಯೋಭ್ಯರೂ ತಮ್ಮ ವರ್ಣ ಪಾಗೋ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ ಅದೇ ಆವರವರ ಸ್ವಧಮರವಾಗಿ ರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಮುಖ್ಯಾದಿ (ಹುಮುಕಿ)ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ವಧಮರವನ್ನು ಮಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಆಚಾರ್ಯ ಪಿಸಿವೆ.

ಸದಾ ಕಾಲವಲ್ಲಿ ಯಾರು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವರೂ, ಅಂತಹವರ ಮನಸ್ಸು ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಲೀನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹವರು ಫಲಾಸಕ್ತ ರಹಿತರಾಗಿದ್ದು, ಈಶ್ವರಾರ್ಥಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಇಂತಹವರಿಗೆ ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಪರನು ಸ್ಥಾನವು ಉಭಿಸುವುದು. ಅಂದರೆ ಇಂತಹವರಿಗೆ ಭಗವದ್ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ —

ಯಃ ಸ್ವಧಮರರೋ ನಿತ್ಯನಿಂತ್ಯರಾರ್ಥಿತ ಮಾನಸಃ |

ಪ್ರಾಸ್ತೋಽತಿ ಪರಮಾಂ ಸಾಫಾನಂ ಯದುಕ್ತಂ ವೇದಸಮ್ಮಾಂ ||7/231||

ಕ್ಷೇತನಸ ಸಂಹಿತಾ

ಆಟಾಯ ಉಶನಾನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಹಿತೆಯೂ ಇದೆ. ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು, ಶೈಲೀಕ ಒಷ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 51 ಶೈಲೀಕಗಳಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ ಅನುಲೋಕೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೋನು ಸಂಸಗ್ರಹಿಂದ ಜನಿಸಿದ, ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಕರ-ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಾಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರವರ ವೃತ್ತಿಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸೂತ, ವೇಣು, ಶ್ವಪಚ, ಮಾಗಢ, ಪುಲಿಂದ (ಭಾಂಗಿ), ಸೂನಿಕ, ಪುಕ್ಕತ, ಆಗಸ, ಹೊರಿಕ, ಕಾಯಸ್ಥ, ನಿಷಾದ (ಬೇಡ), ಮಣಿಕಾರ, ಶುಂಡಿಕ ಹಾಗೂ ಪಾರಶ್-ಇತ್ಯಾದಿಯವರುಗಳ ಅವಿಭಾಗಾದ ಚರಿತ್ಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

9. ಕರ್ತೃಪ ಸ್ತುತಿ

ಸೃಷ್ಟಿಯ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಜಗತ್ ಪಿತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅರು ಮಾನೆನ ಪುತ್ರರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಸುರೀಚಿ, ಅತ್ರಿ, ಅಂಗಿರಾ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಪುಲಹ ಮತ್ತು ಕೃತು-ಎಂಬಿವರೇ ಇ ಅರು ಪುತ್ರರು. ಇನರಲ್ಲಿ ನುಹಣಿ ಮರೀಚಿಗೆ ಕರ್ತೃಪನು ಜನಿಸಿದನು.

ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಅದಿತಿ, ದಿತಿ, ದನು, ಕಾಲಾ, ದನಾಯು, ಸಿಂಹಕಾ, ಕೈರ್ಥಾ, ಪ್ರಾಣಾ, ವಿಶ್ವಾ, ವಸಿತಾ, ಕಸೀಲಾ, ಮನು ಹಾಗೂ ಕದ್ರು- ಎನ್ನುವ 13 ಕೆಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇನರಲ್ಲಿರನ್ನೂ ದಕ್ಷನು ಕರ್ತೃಪರಿಗೆ ಮದುವೆ ನಾಡಿಕೊಟ್ಟಿನು

ಇನರಲ್ಲಿರಿಗೂ ಒಕ್ಕನ್ನು ಸಂತಾನಗಳಾದುವು. ಪುಣಾಮವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲವೂ ಇವರುಗಳಿಂದಲೇ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಿತು.

ಅದಿತಿಯಂದ ಏಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ 12 ಅದಿತ್ಯರು ಜನಿಸಿದರು. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿನತಳಿಗೆ ಗರುಡ, ಅರುಣ ಇತ್ಯಾದಿಯವರೂ ಕದ್ರುವಿಗೆ ಸರ್ವ, ನಾಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಪುತ್ರರೂ ಜನಿಸಿದರು ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಸಾಫರೆ-ಜಂಗನು, ಪರು - ಪಕ್ಷಿ, ದೇವತೆಗಳು, ದೈತ್ಯರು, ಮಾನವರು - ಇನರಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃಪನ ಸಂತಾನವಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಟಿಸಿರು. ‘ಕರ್ತೃಪಾತ್ಮ ಇವೂ ಪ್ರಜಾಃ’ (ಮಹಾ. ಅದಿ. 65/11) ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಇದನ್ನು ಪುಷ್ಟಿಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಹಣಿ ಕರ್ತೃಪ ಹಾಗೂ ಅದಿತಿಯರ ಸಂತಾನವಾಗಿದೆ. ಭಗವಾನ್ ವಾಮನನು ಇವರುಗಳಿಂದ ಅವತರಿಸಿದವನೆ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದೆ ಕರ್ತೃಪ - ಅದಿತಿಯರೇನೇ ದಶರಥ - ಕಾಸಲ್ಯೆಯರಾಗಿಯೂ ಹಾಗೂ ವಸುದೇವ-ದೇವಕಿಯರಾಗಿಯೂ ಅವತರಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತಂದೆ - ತಾಯಿಯರಾದರು.

ಅದುದರಿಂದ ಮಹಣಿ ಕರ್ತೃಪನ ಮಹಿಮೆ ಅವಾರವಾದುದು.

ಮಹಣಿ ಕರ್ತೃಪನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವರ್ಣನೆ ಹಾಗೂ ಆತನ ದಿವ್ಯ ಚಂತ್ರಿಯು ಪುರಾಣಗಳು ಹಾಗೂ ಸುಹಾಭಾರತಾದಿ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರ

ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈತನ ಸೈಫ್ ಯು ‘ಕರ್ತೃಪೀಯ ಪ್ರಜಾಸರ್ಗ’ ಎನ್ನುವ ಹೇಸರಿನಿಂದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಖಾತವಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಎಂಹಳಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ತೃಪನು ತನ್ನ ಪ್ರಜಗಳ ಕಲ್ಪಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತ ಕಡೆದೊಯ್ಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಉಪಕಾರಾತ್ಮಕ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವು ಮಹಾಭಾರತ, ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದೆರಡನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಧನವೋದ ಅನಧರವಾದುದು

ಧನ—ಸಂಪತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೋಹದಲ್ಲಿ ಕೆಡವುತ್ತದೆ. ಮೋಹವು ಅಂತಹವರನ್ನು ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅನಧರಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರುವ ‘ಅಧರ’ (ಧನ)ವನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ತ್ವಾಗ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು—ನಂದು ಕರ್ತೃಪನು ತಿಳಸುತ್ತಾನೆ.

ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಧನ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವರೂ ಕೂಡ ಆ ಭಾವನೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಏಕೆಂದರೆ ಕಿಸರನ್ನು ತುಳಿದು, ಸಂತರ ಅದನ್ನು ಶಂಭ್ರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ಆದರಿಂದ ದೂರವೇ ಇರುವುದು ಉತ್ತಮ. ಧರ್ಮಕಾಧನೆಗಾಗಿ ಧನ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವುದು, ಸಂಬಂಧವಳ್ಟೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅನಧರದಾಯಕವಾದುದು. ಬೇರೆಯವರಿಗಾಗಿ ಧನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದೇ ಅಕ್ಷಯ ಧರ್ಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಮೋಹವುಪ್ರಯೋಗ ದಾರಿಯೂ ಹೌದು.

ಅಧರ ಸಂಪತ್ತ ಪಿಮೋಹಾಯ ಸಿಮೋಹೋ ನರಕಾಯ ಚ !

ತಸ್ಯಾದಧರಾನುಧಾರಾಯ ಶ್ರೀಯೋಽಧಿರ್ ದೂರತಸ್ತ್ಯಜೀತಾ ||

ಯಸ್ಯ ಧರ್ಮಾಧರ ಪುಂಧರ್ ದೂರಾದಸ್ತಿರ್ ನಂ ವರಂ ||

ಪ್ರಕ್ಾಳನಾದ್ವಿ ಪಂಕಸ್ಯ ದೂರಾದಸ್ತಿರ್ ನಂ ವರಂ ||

ಯೋಽಧರೇನ ಸಾಧ್ಯತೇ ಧರ್ಮಃ ಕ್ಷಯಿಷ್ಣಃ ಸ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |

ಯಃ ಪರಾಧರ್ ಪರಿತ್ಯಾಗಃ ಸೋಽಕ್ಷಯೋ ಮುಕ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಂ ||

(ಪದ್ಮ-ಸೈಫ್-19/251-253)

ಪಾಸಿಗಳ ಸ್ವೀಕರವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು

ಒಳಗಿದ ಸಾದೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹಸೀ ಸಾದೆಯೂ ಕೂಡ ಯಾವ ರೀತಿ

ಉಂದು ಹೋಗುವುದೇ, ಅದೇ ಇತಿಹಾಸ್ತೀ ನಾಷಿಗಳ ರೆಂಡೆರಿಂದ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾರೂಪ ಕೂಡ ಆಗೇಳಂದಿಗೆ. ಅವರನ್ನೇ ಶೈಕ್ಷಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವೀಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಿಂದರಿಂದ ಪಾಪಿಗಳ ಸ್ವೀಹಾನ್ನು ಮಾಡಲೇಬಾರದು ಅಸಂತ್ಯಾಗಾತ್ಮ ಪಾಪಕ್ಕ ತಾಮುಖಾಂಸ್ತು ಲೋಕೇ ದಂಡಃ

ಸ್ವಲ್ಪತ್ತಿ ಮಿಶ್ರಭಾವಾತ್ಮ |

ಶುಷ್ಟೇಣಾದ್ವರ್ತಂ ದಕ್ಷತೇ ಸುಶ್ರಭಾವಾನ್ನು ಮಿಶ್ರಃ

ಸ್ವಾತ್ಮ ವಾಪ ಕೃಧಿಃ ಕಥಂಚಿತ್ |

ಮಹಿಂ ಕಶ್ಯಪನೀಂದ ರಚಿತವಾದ ಒಂದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವಿದೆ. ಇದನ್ನು ‘ಕಶ್ಯಪ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ’ ಅಥವಾ ‘ಕಶ್ಯಪ ಸ್ತುತಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನೀಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ದೊರೆತಿರುವ ಕಶ್ಯಪ ಸ್ತುತಿಯ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಗವಿದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಗದ್ಯಭಾಗವಿದ್ದು, ನಂತರದಲ್ಲಿ 20 ಅನುಷ್ಟು ಶೀಲಕರ್ಮವೇ. ಒಟ್ಟಿಂದು ಇದು ಮೂಲವೇಂದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಾಗವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹೇವಾದ್ರಿ - ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ, ವೀರಮಿಶ್ರ, ಹಾಥವಾಚಾರ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಚೀನ ನಿಬಂಧಕಾರರು ಮಹಿಂ ಕಶ್ಯಪನದ್ದೀಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಶೀಲಕರ್ಮನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಳನ್ನು ಈಗ ದೊರಕಿರುವ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವನ್ನೇಲ್ಲ ನೋಡಿದಾಗ, ಮೂಲ ಕಶ್ಯಪಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ, ಶ್ರದ್ಧ, ಸಂಸ್ಫಾರಹಾಗೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ತುಂಬಾ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳೇ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಉಂಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾಲನ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಗಗಳು ಹರಿದುಹೋಗಿ, ಪ್ರಸ್ತುತ ರೂಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಂಬಿಗೆ ದೊರತಿರಬಹುದಃ ಎಂದು ಉಂಟಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಉಪಲಭಿವಿರುವ ಕಶ್ಯಪಸ್ತುತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮದ ವಣಿನೆ ಇದೆ. ಈ ಧರ್ಮನನ್ನು ವಾಲಿಸುವಾಗ ಪ್ರಮಾದವಶಾತ್ಮ ವಾಪ ವನ್ನೇನಾದರೂ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಇ ಗೃಹಸ್ಥನು ದೀರ್ಘ, ಪಿತ್ರ, ಮಾನವ, ಭೂತಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮ - ಈ ವಿಷಾ ಮಹಾಯಜ್ಞಗಳ ಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಡಿದಲ್ಲಿ ಆ

ಪಾಪವು ನ್ಯಾಯಾಗುವುದೊಂದು ‘ಗೋಪ . ಹಿತ್ಯಮನುಷ್ಯ ಭೂತ ಬ್ರಹ್ಮ ದುಷ್ಪಾತ್ಸಂಪನ್ಕ ಸೇವ ಮಾನೆ’ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯ ಮುಖಾಂಶರ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತ , ನಿಯಮ, ಕೋಮ, ಜವ-ಪವಗಳ್ಲಿ ತತ್ವರರಾಗಿರಬೇಕು—‘ಪ್ರತಿಯೂ ಹೋಮಜಾಪ್ಯಪರ್ಯ’

ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು, ಅವರಿಗೆ ಸೇನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು (ಮಾತ್ರ ಹಿತ್ಯ ಭಕ್ತೀ). ತನ್ನ ಪತ್ನಿ, ಪುತ್ರರನ್ನು ಶ್ರೋಷಿಸಬೇಕು (ದಾರಾ ಪತ್ಯ ಶ್ರೋಷಕಃ). ಬೇರೆಯವರಿಗೆಲ್ಲ ಉಂಟಿಕ್ಕಿಟ್ಟಿ ನಂತರ ಉಳಿದಿದ್ದನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಸೇವಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಉಳಿದಿರುವ ಯಜ್ಞ ಶೇಷ (ಪವಿತ್ರ ಪ್ರಸಾದದ ರೂಪದಲ್ಲಿ)ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸತಕ್ಕದ್ದು (ಶಿಷ್ಣಾನುಭೋಜಿ). ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಚಾವಿ, ಸೇತುವೆ, ತಟಾಕ, ದೇವಮಂದಿರ ಇತ್ಯಾದಿ ಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಬಾರದು, ಬ್ರಹ್ಮಣಿಗೆ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಬಾರದು—ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವಾವ ತಗಲುತ್ತದೆ. ಆಕಸ್ಥಾತ್ಮಾಗಿ ಹಾಗೇನಾದರೂ ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಾಯಿಷ್ಟಿತ್ವವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು— ಕೂಪಸೇತು ತಡಾಗ ವಿನ್ಯ ದೇವತಾಯತನಭೇದನೇ ವಾಯಿಷ್ಟಿತ್ವಂ ?

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾ ಕಶ್ಯಪನು ಹೀಗೆಂದು ನಿದೇಶ ನೀಡುತ್ತಾ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ— ಗೋಪ, ಎತ್ತು, ಮಹಿಳೆ, ವೃಗ, ಹಂಡಿ, ವಾಷಪ್ತ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಕಾಗೆ, ಹಂಸ, ನಾರನ, ಗೃಧ್ರ್ಯ - ಇತ್ಯಾದಿ ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದರಿಂದ ಮಹತ್ತರನಾದ ವಾವ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಜೀವಿಯನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದು ಮಹಾಪಾಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಣಿಗೂ, ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಹಿಂಸಿಯನ್ನು ಕೂಡಬಾರದು. ಅಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಗೂ ಜೀವನಾತ್ಮಕ ಸೇವ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ದಯೆ, ಕರುಣಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ಹೇಳಿ ಆಕಸ್ಥಾತ್ಮಾಗಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ಉಂಟಾದಲ್ಲಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಾವ ಪ್ರಾಣಿಯಿತ್ವವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಅವುಗಳಿಗೆ ಆನುಕಂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು, ಅವುಗಳಾಗಿ ದುಃಖ ವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು, ಮತ್ತು, ಮುಂದೆಂದೂ ಅಂತಹಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತೀವ್ರಾರ್ಥನ ಸಾಧಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಾಠಗಳಿಗೆ ಬೇಕೆ ರೇಖೆಯೇ ಆದ ಪ್ರಾಯಃಕ್ಷಿತ್ ವಿಧಾನ ಗಳವೇ. ಇಂತಹ ಪ್ರಾಯಃಕ್ಷಿತ್ ಗಳನ್ನು ಸರವೇರಿಸಿದ ನಂತರ ಗೋಡಾನ, ಹಿರಣ್ಯದಾನ, ಎಳ್ಳನ ದಾನಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರ ನೀಡಬೇಕು. (ಚೇಣಂತೇ ಗಾಂ ದದ್ವಾತ್, ಚೇಣಂತೇ ಹಿರಣ್ಯಂ ದದ್ವಾತ್, ಚೇಣಂತೇ ತಿಲಾನಾ ದದ್ವಾತ್ ಅದಿ).

ಮುಂದಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಮರಣ ಶಾಖದ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ ತನ್ನಬಾರದ್ದನ್ನು ತಿಂದಿರುವುದು, ಕುಡಿಯಬಾರದುದನ್ನು ಕುಡಿದುವುದು, ಸ್ನೇತಿಕ ಪತನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡ ಪ್ರಾಯಃಕ್ಷಿತ್ ವನ್ನು ತಿಳಿಗೊಂಡಿದೆ.

ನಂತರಲ್ಲಿ ದೈವ, ಭೌಮ ಹಾಗೂ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಉತ್ಪಾತಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಪ್ರಾಯಃಕ್ಷಿತ್ ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಾತಕಗಳು, ಉಪಹಾತಕಗಳು ಹಾಗೂ ಮಹಾಪಾತಕಗಳಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕೆಂದು ಕರ್ಶಿಸನ್ನ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಾಮರ್ಶೀಯನ್ನೂ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಆತ್ಮಂತ ಶುದ್ಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಜೀವನವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಆತ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಆತ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ.

ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿಂತೆ ಆನೇಕ ವಿವರಗಳವೇ. ಹೆಣ್ಣಿದಿಂದ ಕೊಂಡಂಥಾ ಕನ್ನೆಯನ್ನು ‘ದಾಸೀ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಆವಳನ್ನು ಪತ್ತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಆಂತಹ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೈವ, ಪಿತೃ ಇತ್ಯಾದಿ ಆನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆವಳ ಭಾಗವಹಿಸಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿಯಕ್ರೀತಾ ತು ಸಾ ದಾಸೀ ನ ಸಾ ಪತ್ತೀ ವಿಧಿಯತೆ || 14 ||

ಈ ಮಾತನ್ನು ಎಲ್ಲ ನಿಬಂಧಕಾರರೂ, ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರೂ ಮಹತ್ಪ್ರಮಾಣವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಹಳ್ಳು ಕಡೆ ಇವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರನಾದ ಬೌದ್ಧಾಯನನು ತನ್ನ ಧರ್ಮಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ವಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕ್ರೀತಾ ದ್ರವ್ಯೇಣ ಯಾ ನಾರೀ ಸಾ ನ ಪತ್ತೀ ವಿಧಿಯತೆ |

ಸಾ ನ ದ್ವೇವೇ ನ ಸಾ ಪಿತ್ರ್ಯ ದಾಸೀಂ ತಾಂ ಕರ್ಶೇಸೋಽಬ್ರವಿತ್ |

10. ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಸ್ತುತಿ

ಸ್ತುತಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ‘ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಸ್ತುತಿ’ಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶ್ವೇ
ಸಾಫನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಕರ್ತೃವಾದ ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಮುನಿಯು ತುಂಬಾ
ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಮುನಿಶ್ರಂಗವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನೆ ‘ಭಕ್ತಿಸೂತ್ರ’ಗಳು
ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ದರ್ಶಿಸುವ ಒಂದು
ಉಚ್ಛ್ರಾತೋಟ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ ಇದು. ಇದೇ ರಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈತನು ರಚಿಸಿರುವ
‘ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಸ್ತುತಿ’ಯೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಯು
ಹೈಷ್ವಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಆದರ್ಶವಾದುದಾಗಿದೆ

ಮಹಿಳೆ ಶಾಂಡಿಲ್ಯನು ದಿನಚರ್ಯೆಯನ್ನು 1. ಅಭಿಗಮನ,
2. ಉಪಾಧಾನ, 3. ಈತ್ಯಾ, 4. ಆಚಾರ ಕಾಗ್ರೀ 5. ಯೋಗೀ –
ಎನ್ನವ ಏದು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಏನನ್ನು ‘ಪಂಚ ಕಾಲ’
ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಹಾಗೂ ಭಗವದ್ವಚ್ಚಕ್ರಮರೀ ಆಚಾರ ಸಾಧನನನ್ನು
‘ಪಂಚ ಕಾಲ ನಾಥನ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ —

ಮಹಾ ವಿಸ್ತಾರದೂಪೋತ್ಯಮಾಚಾರಃ ಪಂಚಕಾಲಿನಾಂ ||1/7||

ಈ ಪಂಚಕಾಲಿಕ ಹೈಷ್ವಾರ್ಥಾನ್ನು ‘ಶಾತ್ವತ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ
ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ

ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು, 5 ಅಧ್ಯಾತ್ಮಗಳದ್ದು, ಸುಮಾರು 700
ಶೈಲ್ಲೋಕಗಳಿವೆ.

ಇದನ್ನು ಸೈಫ್ರಲರೂಪದಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ – ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ
ಭಗವತ್ ಪೂಜಾವಿಧಿ ವರ್ಣನೆಯೂ, ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ವ್ರಾತಃ ಕೃತ್ಯ
ವರ್ಣನೆಯೂ, ಮೂರನೆಯು ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧಾನ ವಿಧಿ ವರ್ಣನೆಯೂ,
ನಾಲ್ಕನೆಯು ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ ವಿಧಾನ ನಿರೂಪಣೆಯೂ, ಏದನೆಯು
ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಯೋಗೀ ಕೃತ್ಯ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಶಂಸಾ ವರ್ಣನೆಯೂ
ಸಮಾವಿಷ್ಯಗೊಂಡಿವೆ. ಇವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯ
ಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಇತರೇ ಚೇರೆಯೇ ಆದ
ವಿಷಯಗಳೂ ನಿರೂಪಿತಗೊಂಡಿವೆ.

ತೇವಾವಿಷ್ಣು ವಿನೆ ಸರ್ವಮಾಯುತನೆದಿಂದ ಶೈವಭಾವುಮರ್ಮನಾದ ತೋಡಗಿರಿಯ ಶಿಮಿರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಾನ್ಯತ್ವದ್ದು ಶಾಂಡಿಲ್ಯನ ಬಳಗೆ ಬಂದ ಮುಖಿಸಿದ್ದಾರವು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಹೀಗೆಂದು ಇಸ್ತೇಚಿಕೊಂಡಿತು— “ತೇ ಮಹಿಂ ! ವೇದಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ತಾತನೆ ರಹಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಮಿಂದ ಅಲಿಸಿದ್ದೀವೆ. ಈಗ ಕುಟುಂಬ ನಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ಆಶ್ರಮ ನಿಷ್ಠೆ ಪಂಚಕಾಲಿಕಾನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ಸಾಧಬೇಕಾದ ಮಾನವಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಿಮಿಂದ ಉಪದೇಶ ದೇವದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟವರಾಗಿ, ನಿಮ್ಮ ಬಳಗೆ ಬಂದಿದ್ದೀವೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಆವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸುವುದು.”

ಇದನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಶಾಂಡಿಲ್ಯನು ಪರ್ವತ ಮಂಗಳಮಯ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಾರ್ಥಿಸಿ, ಮುಂದುವರಿಸಿದನು, “ಮುನಿಷಾಯರ್ ! ಬಹೇ ಹಿಂದಿಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಏಳು ರೀತಿಯ ಶಂಧಿಗಳನ್ನು ವಿಕರಿಸಿದ್ದೇನೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಚಾರಗಳ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೇ. ಇವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ನೀನ್ನ ಬುಧಿ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೇ ಆಲಿಸುವುದು.

ಆಚಾರಶಂಧಿ ಎಂದರೇನು ?

ಮಹಿಂ ಶಾಂಡಿಲ್ಯನು ಆಚಾರ ಶಂಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಆಚಾರ ಶಂಧಿಯಂದ ಪರಾಭಕ್ತಿಯು ಸಹಜನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಆಚಾರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಇಂದಿಯ ಸಹಿತ ದೇಹ ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸು, ದೃಷ್ಟಿ, ದೇಹ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯೆ – ಈ ಎಳೂ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಶಂಧಿಯನ್ನು ‘ಆಚಾರ-ಶಂಧಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸ್ಯ ದೇಹಸ್ಯ ಬುದ್ಧಿಇಷ್ಟ ಮನಸ್ಸಸ್ತಫಿ |

ದೃಷ್ಟಿಶ್ಚ ಕ್ರಿಯಾಣಾಂ ಚ ಶಂಧಿರಾಚಾರ ಇಷ್ಟತೇ ||1/16||

ಪಂಚ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಶಂಧಿ

ಆಚಾರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಶಂಧಿ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು, ಅವುಗಳ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಶಾಂಡಿಲ್ಯನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ

ನಿಷಿಧಿವಾಗಿರುವ ಹಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೇವಿರಸಿದುರುವಿಕೆ,

ಪವಿತ್ರವಾದ ಭಗವದಿಪ ಪಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇಂನ್ನು ತೋರುವುದು ಇಂತಹುದನ್ನು ‘ಕಣ ಶುದ್ಧ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಅಸ್ಯುಶ್ರೀ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿರುವುದು, ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ವರ್ತಿಸೆ ಬಹುದಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರುವುದನ್ನು ‘ತ್ವಚಾಶುದ್ಧ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು

ಪಾಠಿಂಡಿ ಹಾಗೂ ಪತಿತರ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿಸದೆ ಇರುವುದು, ಭಗವಂತಹಾಗೂ ಭಕ್ತರ ಕಡೆ ಸದಾ ಸ್ಮಾರಕಯುತನಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸುವುದನ್ನು ‘ದೃಷ್ಟಿಶುದ್ಧ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆಯೇ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಾಂತವಾದ ಉಂಟ ಮಾತುವುದರ ಮುಶಾಂತರ ಭೋಜ್ಯರಸವನ್ನು ನವಯುವುದು, ಮಿತಾಹಾರದ ಅನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು, ಇಭೋಜ್ಯ (ಉಂಟ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಪಿದ) ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವುದನ್ನು ‘ಜಿಹಾವ ಪವಿತ್ರ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಂಧವಿಂದ ದೂರವಿರುವುದು, ಯೋಗ್ಯ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಆಸ್ಪಾದಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ‘ನಾಸಿಕಾ ಶುದ್ಧ’ ಎಂದು ಶಾಂಡಿಲ್ಯನು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ತಿರಸ್ಸು, ಕಂರ, ಕಣ್ಣಿ, ಮೂಗು ಇತ್ಯಾದಿ ಆಂಗಗೆಂದಿಗೆ ದೇಹದ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸತ್ಪರುವನನ್ನು ‘ಸರ್ವಾಂಗಿಣಿಶುದ್ಧಿ’ ಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿರಃ ಕಂಠಾಕ್ಷಿನಾಸಾದಿ ಮಲನಿಹರಣೀಯಾ |

ಶುದ್ಧಿ ದೇಹಸ್ಯ ಸಾ ಸಿದ್ಧಿಃ ಸರ್ವಾಂಗಿಣಿತಿ ಕೀತ್ಯತ್ತಿ ||

ಪಂಚ ಕರ್ಮಾಂಗಿರ್ಯಾಗಳ ಶುದ್ಧಿ ಹೇಗೆ ಮಾರ್ಪಡು?

ವರಮಾತ್ಮನೆ ವಾದಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು, ಆತನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದ ಆಲಂಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ದೇವಸ್ಥಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಪವಿತ್ರಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧಿ ಸೂಧಾಪುದು, ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಪುಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಮೂಲಿ ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದು, ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಅಥವಾ ಯಾಚಿಸಿ ದವರಿಗೆ ದಾನ ನೀಡುವುದು, ಶುಭ ಅಭರಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿವಾಲಸುವುದು, ಇವ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೂಡಿಸುವುದು – ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ‘ಪಾಣಶುದ್ಧಿ’ ಎಂದು

ಕರೆಯುವರು.

ಭಗನಂತನನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸೆ ಮಾಡುವುದು, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವುದು, ಎಹಾತ್ಮರು, ಸಂತರು ಹಾಗೂ ಭಗವಧಕ್ತರನ್ನು ದರ್ಶಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುವುದು – ಇತ್ಯಾದಿ ಭಗವನ್ನಿನುತ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ‘ಪಾದಶುದ್ಧಿ’ ಎನ್ನುವರು.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಚ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ‘ಪಾಯುಶುದ್ಧಿ’ ಎಂದೂ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಲ್ಲಿದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಿಕೆಯನ್ನು ‘ಉಪಾಸ್ಯ ಶುದ್ಧಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವಾಣಿಯ ಶುದ್ಧಿ

ಬೇರೆಯವರನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದು; ಪರುಪ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವುದು, ಪ್ರಥಿದ ವಿವಾದಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನನಾಗುವುದು; ಸುಳಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು; ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವುದು; ತನ್ನ (ಸ್ವ) ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುವುದು; ಆಸದ್ಯ, ಉದ್ದೇಗಕಾರಿ, ಮಹಾರಂತರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು; ಅನವಶ್ಯಕ ಆಕ್ರೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು; ಅಪಶಿಖ (ಕೆಟ್ಟಮಾತು)ಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು; ಅಸತ್ತ-ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದುವುದು; ದುಜ್ರಾನರು ಹೀನ ಮನುಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ನಂಭಾಷಿಸುವುದು-ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ವಾಣಿಯ (ಮಾತನಾಡುವುದರ) ಹೋಷಗಳಾಗಿವೆ. ಇದರಿಂದ ವಾಣಿಯ ಅಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಇಂತಹ ರೀತಿಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸ್ವ - ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು; ಜಪದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗುವುದು; ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವುದು - ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಓದಿ ಹೇಳುವುದು; ಸ್ತುತಿ ವಾದುದೂ, ಹಿತಕರವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು; ಆರ್ಥಪೂರ್ಣ, ಸತ್ತಾಲಪ್ತಾಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು, ಉಪಯುಕ್ತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು; ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ (ಅತಿಯಾಗಿ) ಮಾತನಾಡಿರುವುದು; ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಾತನಾಡುವುದು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದವು ಮಾನವಾಗಿರುವುದು, ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾ ಯೋಚಿಸುವುದು-ಇವುಗಳಿಂದ ವಾಣಿಯು ಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದು

ಬುದ್ಧಿಯೆ ಈನಿಧಿಯೆಂ ಹೇಗೆ ಸಾಹ್ಯ ?

‘ಧರ್ಮದ ಕಾನಿಯನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಸದಾ ಆದನ್ನೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವೆನು. ಎಕೆಂದರೆ ಧರ್ಮ ದುತ್ತು ಅಥರ್ವಗಳ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಸುಖಿ ಹಾಗೂ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದಾಗಿರುತ್ತವೆ.’ ಎನ್ನುವುದು ಯಾರ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ನೇತಿಸುವುದೊ, ಅಂತಹವರ ಬುದ್ಧಿಯು ಶುದ್ಧವಾಗಿದೆಯಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಧರ್ಮಹಾನಿನ್ರ ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯೇ ಧರ್ಮ ಸಂಗ್ರಹಃ |

ಧರ್ಮಾರ್ಥಾರ್ಥಾರ್ಥಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸುಖಿದುಃ ಖೋಪಪಾದಕೌ ||1-40||

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ‘ಇದು ಹೇಯವಾದುದು’ ಮತ್ತು ‘ಇದು ಪರಮ ಉಪಾದೀಯ (ಗ್ರಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯ) ವಾದುದು’ ಎಂಬುವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಬುದ್ಧಿಯು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೊ ಆಗ ಬುದ್ಧಿಯ ಶುದ್ಧತೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನೂ ಸ್ವತಃ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೆ ಪಾಡಿಕೊಂಡು, ಅನುಸರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ ಹೊರತು, ಬೇರೆಯವರು ಹೇಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಉಪದೇಶಗಳಿಂದ ಸರಿಹೋಗುವಂತಹುವುದಲ್ಲಿ

ದೇವರೇ ಪುತ್ರ ವಾಸುದೇವ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಪರಮಧಾಮನು, ಸರ್ಕಲ ಕಾರಣಗಳಿಗೂ ಮೂಲ ಕಾರಣನು, ಅವುಯನು ಹಾಗೂ ಸನಾತನಾಗಿರುವನು. ದೇವತೆಗಳು, ಪಾನವರು, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಜೀವಜಂತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸರ್ಕಲ ಚರಾಚರ ಸ್ವಷ್ಟಿಯು ಭಗವಾನ್ ವಾಸು ದೇವನಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾದುವುಗಳು, ಅವನಿಂದ ಅವು ಯಾವುವೂ ಇಲ್ಲ, ಅದುದರಿಂದ ಅತನೆಂಬ್ಬನೇ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಅವನಿಂದ ಈ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವನನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಅವನೇ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆರಾಧ್ಯನಾಗಿರುವನು —

ಸಾಕ್ಷಾದ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಪರಂಧಾಮ ಸರ್ವಕಾರಣಮಷ್ಟಯಂ ||

ದೇವಕೀಪುತ್ರ ಏವಾನ್ಯೇ ಸರ್ವೇ ತತ್ತ್ವಾಯಂಕಾರಣಃ |

ದೇವಾ ಮನುಷಾಃ ಪಶ್ಮೋ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಸರೀಸ್ಯಪಾಃ ||

ಸರ್ವಮೇವ ತಜ್ಞಗದಧ್ಯತುವಾಸುದೇವಸ್ಯ ವಿಸ್ತುತಿಃ |

ನ ಏವ ಸರ್ವಧೈರೋವಾಸ್ಯೋ ನಾನ್ಯೇ ಸಂಸಾರತಾರಣಾಃ ||

(1/44-47)

*** *** ***

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯು ನಿಶ್ಚಯಾಗುತ್ತದೆಯೋ
ಆಗ ಅಭೇದ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯು ಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನಃ ತುದಿ

ಇತರರ ಫನ, ಪರಸ್ತಿ, ಹಿಂಸೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿ
ಸುವುದು, ಇತರರೊಂದಿಗೆ ವೈರಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಈವ್ಯ
ಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು, ದೊರೆಯೆದ ಹಣದ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವುದು,
ಉಂಟಿದ ಚಿಂತೆ, ಆಸತ್ತ ರಥೆಗಳನ್ನು ಅಲಿಸುವುದು, ಆಸತ್ತ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು
ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು – ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದೊಡ್ಡವನ್ನು ಉಂಟುಪಾಡು
ವಂತಹವೇ. ಇವುಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸು ನುಲಿನೆವಾಗುತ್ತದೆ, ಅಶುದ್ಧ ವಾಗುತ್ತದೆ.
ಆದುದರಿಂದ ಇಂತಹ ದೋಷ ಪೂರ್ಣ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದೂರ
ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಾನ್ನಿಮಿತ್ತ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಬೇಕು.
ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಲೇಬಾರದು, ಭಗವಂತನ
ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ಒಕ್ಕೆಯು ಗುಣಗಳಿಂದ
ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿರ್ಮಲವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದೇ ವಂಸಸ್ಸಿನ ಶುದ್ಧಿಗೆ ದಾರಿ.

ಭಗವತ್ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧ್ಯಧರ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತತಂ ಭಗವತ್ ಪರಂ |

ಸರ್ವದಾ ಭಗವದ್ ಧರ್ಮನಂ ಸಂಸರ್ವವಿಗೆತಜ್ಞರಂ |

ಏವಮಾದಿಗುಣೋಪೇತಂ ನಿರ್ಮಲಂ ಮನ ಇಷ್ಟೇ ||1/55-59||

ದ್ರವ್ಯ ತುದಿ

ಸಾತ್ವತ, ರಾಜಸ ಕಾಗೂ ತಾಮಸ-ಈ ಮೂರೂ ರೀತಿಯ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸಾತ್ವತ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ‘ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿ’ ಎಂದು
ಕರೆದಿವೆ. ಯಾವ ರೀತಿಯ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇನೆಯೋ,
ಸ್ವಭಾವವೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾತ್ವತ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಉಪಯೋಗದಿಂದ
ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ – ‘ಸಾತ್ವತಸ್ಯ ವಿಶುದ್ಧಿಲ್ಪವ ಜ್ಞಾನ ಭವತಿ
ನಿರ್ಮಲಂ’ (1/70)

ದೇಶ ತುಂಡಿ

ಧಾರ್ಮಿಕರಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಿಡುವ; ಹಂಸಕ ಮೃಗಳು ಹಾಗೂ ದಸ್ಯುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಲ್ಲದ; ಸಾರಂಗ, ಜಿಂಕೆ, ಮುಯೂರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪವಿತ್ರ ಶೀರ್ಘಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೇಶವನ್ನು ‘ಮೋಕ್ಷಭೂಮಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಲರವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುಂದರ ಉದ್ಘಾನವನಗಳು, ನದಿ-ಸರೀರವರಗಳು – ವೃಕ್ಷಸಮೂಹದಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾದ ಸ್ಥಳಗಳು, ಸಮಿತ್ತು, ಕೆಟ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳು, ತುಳಸೀ ತೊಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಗೋವಿಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾದ ಯಾವುದೇ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳನದಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳು ಹಾಗೂ ವಣಿಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಭಗವಂತನ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ದೇಶದ ಅಧಿವಾಸ್ಥಳದ ಶುದ್ಧಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಈ ರೀತಿಯ ಏಳು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಯಾರು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ರಾಗಿರುವರೂ, ಅಂತಹವರು ಭಗವತ್ ವ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವರು.

ಭಗವತ್ ಪ್ರೀತಿ ಪಡೆಯುವ ಜೀರೆ ಮಾರ್ಗಗಳು

ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲದೆ ಇತರೇ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದೆಂದರೆ ಶರೀರವನ್ನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿಕೊಸ್ಯಾವುವುದು. ತಪಸ್ಸಿ ಮಾಡಲು ಆಸಮಧನ, ಅಶಕ್ತನೂ ಅದರೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು ತಪ-ದಾನ-ಇವರಡರಲ್ಲಿ ಆಸಮಧನಾದರೆ ಭಗವನಾಖ್ಯಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಉಪವಾಸ, ದಾನ, ಸಜ್ಜನರು ಹಾಗೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದು, ಭಗವನಾಖ್ಯಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆ, ಆಸುತಾಪ (ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ), ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಶುದ್ಧಿಗಳೂ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರ ಮುಖ್ಯಾಂತರ ಭಗವತ್ ವ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ನಾಧಕನಾಗಿ, ಪರಾಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು —

ಉಪವಾಸಾತ್ಮ ತಥಾ ದಾನಾತ್ ಸದ್ವಕ್ತಾನಾಂ ಚ ಸೇವನಾತ್ |

ಸಂಕೀರ್ತನಾಜ್ಞ ಪಾತ್ರ ತಾಪಷ್ಯರ್ಥ ಯಾ ಶುದ್ಧಿಮೃಜ್ಞತಿ ||1-17||

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಂಕಿಲ್ಯ ಸ್ತುತಿಯ ಮೌದಲ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಏಳು ರೀತಿಯ ಶುದ್ಧಿಗಳ ವಣಿನೆ ಮಾಡ, ಎರಡನೆ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಃ ಕೃತ್ಯ

ಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೀಳಿನೆಜಾವ ಬೇಗ ಏಳುವುದು (ಪೂರ್ತಿ: ಜಾಗರಣ), ಪೂರ್ತಿ: ಸ್ತುರಣೀಯ ಶೈಲೀಕಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ವಾಸುದೇವಾದಿ ಭಗವನ್ನಾಮಗಳ ಸ್ವೀಕಾರ; ಶಾಚ, ಸ್ತಾನ, ಸಂಧಾರ್ಜ, ದೇವ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೊಗಿ ಬರುವುದು, ಪೂರ್ತಿ:ಕಾಲದ ದೇವಪ್ರಜೆ ಹಾಗೂ ವಂದನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ತಿ: ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೃತ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರು ಅಳರಿಸಬೇಕಾದ ಉಪಾಸನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇವನ್ನು ‘ಅಭಿಗಮನ’ ಎನ್ನುವ ದಂಪರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಸ್ತಾನ ಸಂಧಾರ್ಜವಂದನೆ ಹಾಗೂ ಜಪ: ಸೋತ್ತ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ದೇವಾಚ-ನೆ, ದೇವಸ್ತುತಿ-ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಪೂರ್ತಿ: ಕಾಲದ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ನುಹಣಿ ಶಾಂಡಿಲ್ಯನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ‘ಸ್ತಾನಾಚರ-ನೆ ಜಪಸೋತ್ತ್ರವಾರ್ತೆಃ ಕಾಲಂ ವಿನೋದಯಾತ್ರಾ’ (2-91) ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳು ಹೀಗಿವೆ –

ನಾಮು ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡುವುದು

ಪೂರ್ತಿ: ಜಾಗರಣಯ ನಂತರ ಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವನ ದಿವ್ಯನಾಮಗಳ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹದ ಸ್ತುರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಪೂರ್ವವಾಗುವುವು. ಆತನ ಜರಣಕಮಲಗಳ ಪೂರ್ಣಿಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ದಿನಗಳು ಸುಗಮವಾಗಿ ಕಳೆಯುತ್ತದೆ –

ವಾಸುದೇವಾದಿ ದಿವ್ಯನಾಂ ನಾಮಾಂ ಸಂಕೀರ್ತನಂ ಚರ್ದೀತಾ |

ಪೂರುಷಭಾವವ ಗುಣಂ ಜಾಸಿ ಸಂಸ್ತುರೀತಾ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಯಿ ||2-3,4||

ತೀರ್ಥಾಜಲವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ದೂಷಣೆ ಮಾಡಬಾರದು

ಮಹಣಿ ಶಾಂಡಿಲ್ಯನು ಪೂರ್ತಿ: ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ‘ಸ್ತಾನ ಪ್ರಕರಣ’ದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ತೀರ್ಥಗಳ ಸೀರನ್ನು ತರಿರದ ಅಂಗಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಕ್ಷೋಭಿ ಗೊಳಿಸಬಾರದು. ಕಾಲನಿಂದ ಸೀರನ್ನು ಒದೆಯಬಾರದು. ತಿಂಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಸೀರನ್ನು ಒದೆಯಬಾರದು (ಅಂತಹ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಡೆ ಬಾರದು), ಅದರಲ್ಲಿ ಜಲಕ್ರಿಡೆ ಆಡಬಾರದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂತ್ರ

ವಿಸರ್ವರ್ಚನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು, ಪರಸ್ಪರ ನೀರನ್ನು ಚೆಮ್ಮುಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಭಾರ್ಯೆ ಶರೀರದ ಕೊಳೆಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡಬಾರದು. ನೀರು ಕೊಳಕಾಗುವ, ಕಶ್ಚಲಗೊಳ್ಳುವ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅಂತಹ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಾರದು.

ಅಂಬು ನ ಕ್ಷೋಭಯೇದಂಗೈಃ ಪಾದೇನೋತ್ಸಾಧಯೇತ್ತು ಚ ||

ನಾಜರೀತ್ ಪ್ಲಾವನಕ್ರೀಡಾಂ ನಗಣ್ಯಾಷಂ ಜಲೇಕ್ಷಿಪೇತ್ ||

ಅನ್ಯೋಽಿತನ್ಯಂ ನ ಸ್ವಿಪೇತ್ ತೋಯಂ ನ ದೇಹ ಮಲಮುತ್ಪಜೇತ್ ||

ನ ಕುತ್ಪಯೇದಮ್ಯಾಂ ತೀರ್ಥಮನ್ಯಾತ್ ತತ್ ನ ಕೀರ್ತಯೇತ್ ||

(2/22-24)

ಅಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮೆ

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರನಾಗಿ, ಹಣಿಯಲ್ಲಿ ತಿಲಕ ವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಸಂಧ್ಯಾಸಂದಸಾದಿಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ದೇವ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ವೋದಲು ದಂಡವತ್ತಾ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವರಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ, ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನೆನ್ನು ತೋರಿಸಬಾರದು. ದೇವರ ವಿಗ್ರಹಗಳ ಎದುರು ಎತ್ತರದ ದಸಿಖ್ಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ನೇರ ನಿಂತು, ಶರೀರವನ್ನು ಹರಡಿ ಅಧ್ಯ ಅರಳಿದ ಕರುಲದ ಶರಕ ಅಂಜಲಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಷ್ಟಾಂಗ—ಪ್ರಣಾಮಾವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳು, ಎರಡೂ ಕೈಗಳು, ತಲೆ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಅಹಂತತ್ತ್ವದ ಮುಖಾಂತರ ಸರ್ವತೋಭಾವವಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಣತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ ಸಹಿತ ಮಾಡುವ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಅಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ —

ಪಾದಾ ಶಿರಸ್ತಧಾ ಹಸ್ತಾ ನಿಕುಂಜೈ ಮುಕುಲಾ ಕೃತಿಃ |

ಮನೋಭುದ್ಧಿಭಾಸ್ಯೈಶ್ಚ ಪ್ರಣಾಮೋಽಷ್ಟಾಂಗ ಸಂಜ್ಞಾತಃ ||2-74||

ಎಲ್ಲಿಡೆ ಭಗವದಾಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ‘ಜಿತಂತೇ’ * ಎನ್ನುವ

* ‘ಜಿತಂ ತೇ ಪುಂಡರೀಕಾಷ್ಟ ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವಭಾವನ’ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ‘ಜಿತಂ ತೇ’ ಸ್ತೋತ್ರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಆಗಮನದಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾಮಾನುಜ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಶ್ರೀ ಮೈಷ್ವರ್ಯವರು ಪರಿಸುವರು. ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ‘ಮಹಾತ್ಮರುಷ ವಿದ್ಯೆ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸೈತ್ರೋತ್ತ ಅಥವಾ ಇತರೇ ಸೈತ್ರೋತ್ತಗಳನ್ನು ಪರಿಸರೆಕು. ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ವಾದ ‘ಓಂ ನಮೋಽಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ’ ಅಥವಾ ಆಷಾಪ್ರಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ ವಾದ ‘ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ’ ಎನ್ನವುದನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವನ್ನಿಮಿತ್ತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ಜೀವನದ ‘ಮಹದುಪಲಬ್ದಿ’ ಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ದಿನದ ಏರಡನೇ ಭಾಗದ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪಾಂಚರಾತ್ರ ವೈಷ್ಣವರಲ್ಲಿ ‘ಉಪಾದಾನ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕರ್ಮವೈಗಳು ಯಾಗೂ ಧನ ಸಂಗ್ರಹ; ಭಗವತ್ತೀತಿ-ನಿರ್ವಿತ್ತ ಚಬಾಹ್ಯ ಕರ್ಮಗಳು ಸವಾರೇಶಗೊಂಡಿವೆ. ಇನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮುತ್ತವಾದ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿನ ಯಥೋಚಿತ ಧನ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಭಗವಂತನ ಸದುದ್ವೀಶಕಾಂಗಿ ಖಚು ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವದ್ವಾರೆ ವಿರಹಿತ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕಾದುದು ಆವಶ್ಯ.

ಅಸತ್ತ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಧನಸಂಗ್ರಹ ಕೂಡದು

ಅಸತ್ತ ಮಾರ್ಗ (ಕೆಟ್ಟ ದಾರಿಯಿಲ್ಲದ) ಲೋಭಪರಾಗಿ ಧನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸುಖಭೋಗ ಮಾಡುವುದು ಪತನದ ಮಾರ್ಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಿಯು ಪೂರ್ವವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಶುದ್ಧರೂಪದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸೂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದಲೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ನೇಹೇಧ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿದುದನ್ನು, ಪ್ರಸಾದವನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು –

ಅಮಾರ್ಗೇಣ ಧನಂ ಶೋಭಾತ್ಮಾ ಸಂಪಾದ್ಯ ಸುಖಮಾವಸನ್ಾ ||

ನ ಸಂಸಿದ್ಧೋ ಭವೇತ್ ತಃಾತ್ಮಾ ಶುದ್ಧ ದ್ರವ್ಯಪರೋ ಭವೇತ್ |

(3/49-50)

ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾಜಿಯೆಲ್ಲಿ ಭಾವಭಕ್ತಿಯೆ ಪ್ರಾರ್ಥಾನ್ಯತೆ

ಮಹಂತಿ ಶಾಂಡಿಲ್ಯನು ಸ್ವಷ್ಟ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ನೀಡಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಳಿ ನ್ಯಾಯೋವಾಚಿತ ದ್ರವ್ಯವಷ್ಟೇ ಇರಬೇಕು. ಅದರ ಉಪಯೋಗದಿಂದಷ್ಟೇ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವರ ಸ್ನೇಹೇಧ್ಯಕ್ಕೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ, ತ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಂದು ಲೋಟ್‌ಬೀಳಿ ನೀರನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅಂತರೆನೆಯನ್ನು

ಮಾಡಬೇಕು ಇದೇ ಫಲಪ್ರದವಾದುದು. ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಚೇಕಾದುದು ಭಕ್ತನ ಭಾನ ಭಕ್ತಿಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಭಾತಿಕ ಉಪಚಾರಗಳಲ್ಲಿ. ಭಾತಿಕ ಉಪಚಾರ ವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಲೇಂಪವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಏನಿದೆಯೋ ಅಪ್ರಸ್ನೇ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಬೇಕು. ಇದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಭಾವದಿಂದ ಮಾನಸ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಭಾವವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನಿಸುವನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಭಾವ ಶುದ್ಧ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ದೈವೀಪಾಸನೆಯಪ್ಪು ವ್ಯಧಿ ವಾಗುತ್ತದೆ -

ಅಲಾಭಿ ಸರ್ವ ಭೋಗಾನಾ ಮುದಕೇನಾಪಿ ಪೂಜಿತಂ ||

ಪ್ರಯಜ್ಞತ್ವಮಲಂ ಲೋಕೇ ಭಕ್ತ ಪೂತಾಂತರಾತ್ಮನಾಂ |

(3/51-52)

ಲುತ್ತಮ ಮಹಾಭಾಗವತರ ಲಕ್ಷ್ಮಿ

ಭಗವನ್ನಿಮಿತ್ತ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತಿ, ಕರ್ಮ ಫಲದ ಆರಾಂಜ್ಯೇಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು, ಭಕ್ತಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧಿ, ರಸಮಯತೆ, ಸಾಂಸಾರಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಸುಖಭೋಗದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿ, ಸತ್ಯಮರ್ಗಗಳ ಸತತ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದು, ಸೋವಾರಿತನ ವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸುವುದು, ಕೃದ್ದೈ ಹಾಗೂ ದಂಭರಹಿತ ಪರ್ತನೇ, ಆರಾರ್ಥಣ್ಣಿ, ಲೋಭ, ಕೌರ್ಭ, ಮೋಹ - ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಜಯ ಪಡೆಯುವುದು, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಹಿತವಾದ ದೇಹ, ದೇಶವನ್ನು ಶುದ್ಧ ವಾಗಿಡುವುದು, ಸಮಯವಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುರುವನ್ನು ಬಿಡುವುದು, ಸುಖೋಪಭೋಗ ಹಾಗೂ ಭೋಗ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು, ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರಧ್ಯಾಯನ ಮಾಡುವುದು, ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮೂತ ಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾಂತವಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದೃಢ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವುದು, ನಿಷಿಂಧ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು, ಪರಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಶುದ್ಧವಾದ ಅನುವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು, ಮೃದುತ್ವ, ಲಜ್ಜೆ, ದಯೆ, ಕ್ವಾಂತೀ, ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದೋಹಂ-ಈ ಎಲ್ಲ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೋಬ್ಧಿ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಇವು

ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರಾಗಿರುವ ಮಹಾಭಾಗವತರ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗಳಾಗಿವೆ.

ಕರ್ಮಾಂತರೇಷ್ವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ : ಫಲಾಕಾಂಕ್ಷ್ಯವಿವರಜನೆಂ |

ಭಕ್ತಿದ್ವೀಕೃತಂ ಚಿತ್ತಂ ವಿರಕ್ತಿ : ಸರ್ವವಸ್ತುಮು ||

ಅಭ್ಯಾಸಃ ಸತತಂ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರ್ಯಃ ಸತ್ಯಿಯಾ ವಿಧಾ |

ಆಲಸ್ಯವರ್ಚನೆಂ ಶ್ರದ್ಧಾ ಪರಮಂ ದಂಭವರ್ಚನು ||

ಅಕಾರ್ವಣ್ಯಾನು ಲೋಭಿಕ್ಷ್ಯ ಕೊರ್ತಿಧ್ವನೋಹ ಜಯೋ ಭಯಂ |

ದೇಹಸ್ಯ ಸೇಂದ್ರಿಯ ಸ್ವಾಧಿ ವಿಶುದ್ಧಿದ್ರ್ವಷ್ಟೇಶಯೀಃ ||

ಅಕಾರೀ ವರ್ಚನೆಂ ನಿದ್ರಾಪ್ಯೇಧುನಾಶನ ಕರ್ಮಣಿ |

ಸರ್ವದಾ ಶಾಸ್ತ್ರಶಿಕ್ಷಾ ಚ ಶಾಸ್ತ್ರ ದೃಷ್ಟೇಷು ಕರ್ಮಣು ||

ಪಾರವರ್ತ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಂ ಚ ನಿತ್ಯಕಾಸ್ತ್ರೀ ದೃಢೀ ಪರೀ |

ನಿಷಿದ್ಧ ವರ್ಚನೇ ಯತ್ರಃ ಸಂ ಸಿದ್ಧಾನ್ಯೈ ನಿಷೇವಣಂ ||

ಮಾಡರಂ ಹ್ರೀದರ್ಯಾ ಕ್ಷ್ವಾತಿರದ್ವೋಹೇಹಃ ಸರ್ವಜಂತುಷು |

*** *** ***

ಏವಂ ಸದ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ಯ ಮಹಾಭಾಗವತ ಪ್ರಿಯಾಃ || (3/62-70)

ಭಗವತ್ ಪ್ರೀತ್ಯಧವಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ಉಪಾದಾನಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ, ಅಪ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಂದು ಗೃಹಸ್ಥನು ಸುಖ ಜೀವನ ನಡೆಸಬಲ್ಲನು. ಮಹಾರಷ್ಟ್ರ ಶಾಂಡಿಲ್ಯನು ದಿನದ ವೋದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿಗಮನ, ಎರಡನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಪಾದಾನ ಸಂಬಂಧದ ಕರ್ಮಗಳ ವರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ದಿನದ ಮೂರೆ ಪುತ್ತಾನಾಲ್ಯನೇ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಈಜಾತ್ಮಾ ಹಾಗೂ ಆಚಾರದ ವರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಸಾಧಕನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳೆಂದರೆ ಭಕ್ತಿಯ ದೃಢತೆಗಾಗಿ ವೇದಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ರಚನೆ ಮಾಡಿ ಯಜ್ಞದಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು; ವಿನೇಶ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವರು, ಸಂತರು, ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವರು, ಕೇವಲ ಭಗವದ್ವಿಷಯ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವರು - ಇಂತಹವರು ತಮ್ಮ ಕೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸ್ತುರಕ್ಯಯ ದೃಢಭಾವನೆಯನ್ನು ಸದಾ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವತ್ಪೂಜನದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಭಾವ ಇರಬೇಕು ?

ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಮಹಾರಷ್ಟ್ರ ಯು ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಾನ್ ಆಚಾರ್ಯನು. ಅದುದರಿಂದ

ಭಕ್ತಿಯ ಸೂಕ್ತತರ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಜನಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದನು. ಭಕ್ತ(ಸಾಧಕ)ನು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇಷ್ಟ ದೇವತೆಯ ಪ್ರಾಜ್ಯ ವಾಡಬೇಕು-- ಎಂಬುದನ್ನು ಶಾಂಕಿಲ್ಯನು ಬಹಳ ಜನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ದಾಖನೆ. ‘ಭಗವಂತನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ’ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ, ಜಿತೀಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ‘ನನ್ನ ಪರಮಪ್ರೇಮಿ ಭಗವಂತನ ಮುಖ ಕಮಲದಿಂದ ಅಮೃತಥಾರೆಯು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹರಿದು, ನನ್ನನ್ನು ಅತನ ಪ್ರೇಮ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮಂಜಿಸಲಿ, ಅತನ ಕರುಣಾದೃಷ್ಟಿಯು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸದಾ ಚಿಳುತ್ತಿರಲಿ, ಇದರ ಮುಖಾಂತರ ನಾನು ಸದಾ ಪವಿತ್ರನಾಗಿಯೇ ಇರಲಿ’ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಶಾಂಕಿಲ್ಯನುವೈ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಭಿಮುಖಿಂ ದೇವಂ ಭಾವಯಿತ್ವಾಚಯೇದ್ವಶೀ !

ಭಗವದ್ವದನಾಂ ಭೋಜಸ್ಯಂದ ವಾನಾಮೃತೋದಧಿಃ ||

ಸಿಬಸ್ಯಿವ ಮಹಾಕಾದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಃ ಪೂಜಯೇತ್ ಪ್ರಭುಂ |

(4/24-25)

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸ್ವಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ದಿವ್ಯಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ವಾಡಿ, ದಿವ್ಯವಾಲೀಗಳನ್ನು ಆರ್ವಸಿ, ಚಂದನ ಇತ್ಯಾದಿ ಸುಗಂಧಿತ ಅಂಗರಾಗಗಳನ್ನು ಲೇಸಿಸಿ. ಶುದ್ಧವೂ, ಪವಿತ್ರವೂ ಆದ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಹಾಗೂ ಫಲಗಳನ್ನು ಸ್ನೇಹೇಧ್ಯ ಮಾಡಿ, ಭಕ್ತಪೂರ್ವಕ ವಾಗಿ ಅತನ ಸ್ಮಾತ್ತೀತ್ರ ವಾಡಬೇಕು.

ಪತಿವ್ರತಾ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮ ಪತಿಯನ್ನು ಸರ್ವತೋಭಾವ ದಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡುವಂತೆ, ಮಾತಿಯು ತನ್ನ ಹಾಲುಗಲ್ಲದ ಕಂದನನ್ನು ಹಾಲಿಸುವಂತೆ, ಉತ್ತಮ ಶಿಷ್ಯರು ತನ್ನ ಆಚಾರ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹಾಗೂ ಆದರ್ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತೆ ಭಕ್ತನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗೆಗೆ ಶುದ್ಧವೂ, ಸಿಂಹಾಃಧರ್ಮತೀಯಂದ ಕೂಡಿದುದೂ. ನಿಶ್ಚಲವೂ ಆದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ತನ್ನ ಸಾಮಾನ್ಯ, ಮಿಶ್ರ, ಗುರು ಹಾಗೂ ತಂಡ ಕಾಯಿಯಿಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ವಾಡಬೇಕು -

ಸತೀವ ಪ್ರಿಯಭಕ್ತಾರೆಂ ಜನನೀವ ಸ್ತುನೆಂಧಯೆಂ |

ಆಚಾರ್ಯ ಶಿಷ್ಯವನ್ಮಿಶ್ರಂ ಮಿಶ್ರವತ್ ಲಾಲಯೇಧ್ರಂ ||

ಸ್ವಾನಿತ್ಯೇನ ಸುಕ್ಷಮತ್ವೇನ ಗುರುತ್ವೇನ ಚ ಸರ್ವದಾ |

ಪಿತೃತ್ವೇನ ಸಮಾಭಿಂಬ್ರೋ ಮಾತೃಭಾನೇನ ಮಾಧವಃ ||84/35-36||

ಎರಡು ರೀತಿಯ ಪ್ರೋಣಕರು

ತನ್ನಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಗೃಹಸ್ಥನು ಯಥಾರ್ಥಕ್ಕಿ, ಯಂತ್ರೋಚಿತ ವಾಗಿ ಪ್ರೋಣಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಆಶ್ರಯವರ್ಗ ವಿರುವರು. 1. ತಂದೇ-ತಾಯಿಯರ ಗುಂಪು, 1 ಜೀವಿತ ಪ್ರೋಣಕ ಗುಂಪು.

ಮನೇಯಲ್ಲಿರುವ ತಂದೇ-ತಾಯಿ, ಮಗ, ಸೊಸೆ, ಸೇವಕ-ಸೇವಕಿಯರು, ಇವರನ್ನು ಜೀವಿತ ಭೃತ್ಯರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಇವರನ್ನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಸುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅಂತಹವರ ಪಾಲನೆ ಪ್ರೋಣಣಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೋಧನಾಸಿಗಳಾದ ಪಿತೃಗಳಿಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ಗುಂಪಿನವರೂ ಕೂಡ ನೆಮ್ಮು ಆಶ್ರಿತರಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇನೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹಣ್ಣಿಂತಹ ತರ್ಕಣ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವರ ಆಶ್ರಿತನ್ನು ತ್ವರಿತೀಗೊಳಿಸಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ಭೃತ್ಯಾಶ್ಚ ದ್ವಿವಿಧಾ ಜಿಜ್ಞಾಯಾ ಪ್ರೇತಾ ಜೀವಾಸ್ತವ್ಯೈವ ಚ |

ಪ್ರೇತಾ ಮೃತಾಃ ಸ್ವವಂತೇನು ಜೀವಾ ಜೀವಂತಿ ವೈ ಗೃಹೇ ||

ಪಿತೃಪುತ್ರ ಶಳತ್ವಾದ್ವಾ ದಾಸಿದೊಸ ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ |

ರಕ್ಷಣೀಯಾ ಗೃಹೇ ಯೇ ಸ್ವಭೂತಾಃ ಜೀವಾ ಇಮೇ ಸ್ತುತಾಃ

||84/96-97||

ಅನ್ವಯದ ಶುದ್ಧಿಯೇ ಉತ್ತಮ ಶುದ್ಧಿ

ಶುದ್ಧವಾದ ಅನ್ವಯನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶಲ್ಯಷರಹಿತ ನಾಗುತ್ವಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಪರಮ ಪವಿತ್ರನಾಗುತ್ವಾನೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬೇಗನೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವತ ಕೆಂಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ವಯದ ಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಶರೀರದಲ್ಲಾ ಸತ್ಯವು ಗುಣವು ವ್ಯಾಧಿಯಾಗುವುದು. ಸಾತ್ವತ ಗುಣಗಳ ಪೂರ್ಣಾಸ್ಯತೀಯಿಂದ ಸತ್ಯಮರ್ದಾಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಕೇಂದ್ರಿಕೃತವಾಗುತ್ತದೆ ಶುದ್ಧ ಅನ್ವಯದ ಸೇವನೆ ಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಅರೋಗ್ಯವು ಪೂರ್ಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು

ರೂಪವು ಸುಂದರವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಕುಶಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಗಸು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕೀರ್ತಿ, ಪಶ್ಚಯ, ಜ್ಞಾನ, ಮನಶ್ಶಾಂತಿ-ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಪ್ತ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಫಲಿತಃ, ಮನಸ್ಸು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅನೇಧ್ಯ (ಅಪವಿತ್ರ) ಅನ್ನವನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ ಕಾಮ, ಕೈರ್ಮಿಧ, ಲೋಭಗಳ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಪರರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹವರನ್ನು ನಿದ್ದೆ ಪುತ್ತು ಸೋಮಾರಿತನ ಇತ್ಯಾದಿ ದೋಷಗಳು ಆವರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅಂತಹವರನ್ನು ಬಾಹ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರಿಕ ರೋಗಗಳೂ ಕಾಡತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಅಂತಹವರ ಶತ್ರುಗಳೂ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ದೊರ್ಮಿಕ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ, ತಾಮಸ ಪ್ರಸ್ತುತಿ ಹೆಚ್ಚಿಗುತ್ತದೆ. ವಿಷಯ ಲೋಲುಪಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಇಂತಹವರ ಆಯುಸ್ಸು ಸ್ವೀಳಿಸುವುದು ಖಚಿತ.

ನಿಷ್ಕೃತಲಷ್ಟೊ ಭವೇನ್ತತ್ಯಂ ಏವಂ ಶುದ್ಧಾನ್ನು ಭೋಜನಾತ್ |

ಪ್ರಸೀದಂತೀಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯಾಶು ಸತ್ತ್ವಂ ಚ ಪರಿವರ್ಥಿತೇ ||

ಅನಾಂಶುಂದಿಫೀವ ಸತ್ತವಸ್ಯ ವಿವೃದ್ಧಿಃ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಂ |

*** *** ***

ಅರೋಗ್ಯಂ ರೂಪವತ್ತಾ ಚ ಕೀರ್ತಿಃ ಶ್ರೀಜ್ಞನಿಮೇವ ಚ |

ಶಾಂತಿಃ ಸತ್ಯಸುಂದರಿಶ್ಚ ಶುದ್ಧಾಶ್ಚಾನ್ನೇನ ಭವಂತಿ ಹಿ ||

ಕಾಮಃ ಕೈರ್ಮಿಧಸ್ತಧಾ ಲೋಭಃ ಪರಹಿಂಸಾರುಚಿಸ್ತಧಾ |

ನಿದ್ರಾಲಾಂಶ್ಯಾದಯೋ ದೋಷಾ ಆಮೇಧಾನ್ನು ನಿಷೇವಣಾತ್ ||

*** *** ***

ವಿಷಯೇಷ್ಪಭಿಷಕ್ತಾನಾಮಾಯಃ ಪ್ರಸ್ತೇಯತೀಂತರಾ

(4/135-142)

ಭೋಜನಾನಂತರ ದೃವಾಪಿತ ತುಳಸೀ ಸೇವನೆ

ಉಪಟ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ ನಂತರ ಆಚಮನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರನಾಗಬೇಕು. ನಂತರ ದೇವರ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಆತನ ಚರಣ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಆಷಿಸಿದ ತುಳಸೀದಳವನ್ನು

ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಶ್ರೀವಾದ ಶೀಥಿವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ದೇಹಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪ್ರೀರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅರೋಗ್ಯವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ, ಭಗವಷ್ಟಕ್ಕಿಯು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಚಿಂಡಿಗಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ -

ಆದಾಯ ತುಳಿಸಿಂ ಶ್ವರೂಪ ಭಗವತ್ಪಾದ ಮಂಡಿತಾಂ |

ಭಕ್ತಯೇಚೈವ್ಯೋಧಯೇ ದೇಹಂ ಭಗವತ್ಪಾದವಾಂತಿಂ ||

ಭಕ್ತಿಂ ಭಗವತ್ಪಾದ ಸಂನ್ವಲಷ್ಟಂ ತುಳಿಸಿದಳಂ |

ಅರೋಗ್ಯಂ ಭಕ್ತಿವೃದ್ಧಿಂ ಚ ಪಾಪಹಾನಿಂ ಕರೋತ್ಸಿ

||4/164-165||

ಯೋಗಚಯಾರಮಯೆ ಉಪದೇಶ

ಮಹಿಂದ್ರ ಶಾಂತಿಲ್ಯನು ಪಂಚರಾಲೀಯ ವೈಷ್ಣವರ ಆಂತಿವು ಧರ್ಮಚಯೀಯನ್ನು ‘ಯೋಗ’ ಎಂದು ಕರಿದಿದ್ದಾನೆ. ಯೋಗಚಯೀಗಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯ ತುಂಬಾ ಸೂಕ್ತ ಎಂಬುದು ಆತನ ಆಭಿಪ್ರಾಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಆಭಿಗಮನ, ಉಪಾಧಾನ, ಇಜ್ಞಾ ಹಾಗೂ ಆಚಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಗವದುಪಾಸನಾ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ನೇರವೇರಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಮಖ್ಯಾತಮವೂ ಹಾದು.

ಯೋಗ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಾರಂಭವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು—ಹಗಲು ಮುಗಿಯಲು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಉಳಿದಿರುವಾಗಲೇ ಶಾಚ ಸಾಂನಾಡಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಆಫ್ರಿವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ನೆಂತರ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನೆಂತರ ಏಕಾಗ್ರಭಿತ್ತದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ‘ಬ್ರಹ್ಮತತ್ತವ’ವನ್ನು ಧ್ವಾನಿಸಬೇಕು. ಪದ್ಮಸನ್ನದಲ್ಲಿ ಕುಳತು, ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿ ಉಪಚಾರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಆಚಿಸಿ, ಧ್ವಾನಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ಭಕ್ತಿಯೋಗಚಯೀ. ಇದನ್ನು ಏಕಾಗ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿನಿಶ್ಯವೂ ಪಾಲಿಸಬೇಕು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಯಾವುದುಗಳವರೆಗೆ ಯೋಗಚಯೀಯ ಮುಖಾಂತರ ಭಗವಂತನ ಧ್ವಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ವಾನವನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಸಮನ್ವಯಕ್ಕೆ ವಾಡಿಕೊಂಡು, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರಣಗತನಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಭಗವತ್ಸೇವಾ ಪರಾಯಣತೆ ಹಾಗೂ ಭಗವನ್ನಿಮಿತ್ತದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಈ ‘ಯೋಗ’ದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ.

ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸದೆ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳು ಶರೀರಕ್ಕೆ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ, ವಾಸ್ತವಿಕಗಳನ್ನು, ದುಃಖಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಯೋಗೋಽಯಮೇವ ಯಾಗತ್ಸ್ಯ ಬಾಹ್ಯಾಯೇ ವಾಧಯೋಽಭವನಾ||

ಸಮ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಶಾಯ ಯೇಷಂ ಕೃಷ್ಣೋ ನ ಚಿಂತ್ಯತೆ ||5/32-33||

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧಕನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇನೇಂದರೆ-ಅವನು ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೂ ಸ್ವೇಹದಿಂದ ಇರಬೇಕು; ಯಾರೆಂದಿಗೂ ಶತ್ರುತ್ವವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು; ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಾದ-ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು; ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ದೂರ ಇರಬೇಕು; ಸುಳಿನ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು; ಗುರುಗಳು ಹಾಗೂ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಆಣಿಯನ್ನು ಇಡಬಾರದು; ಮನಸ್ಸು, ಧ್ವನಿ ಹಾಗೂ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಕನು ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಅರ್ಥರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆ ಹೊರಟುಹೊಡರೆ, ನಿದ್ದೆ ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವನ್ನಾವು ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕೆಟ್ಟಿಕೆನನು ಬಿಡ್ಡರೆ, ಎಚ್ಚಿತ್ತಾಗ ಆಚಮನಾದಿಗಳಿಂದ ಪನಿತ್ರನಾಗಿ, ಭಗವಂತನೆ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನೆ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದೇ ಮಹಿಳೆ ಶಾಂಡಿಲ್ಯನು ಹಾಗೂ ಆಶನ ‘ಶಾಂಡಿಲ್ಯಸ್ತುತಿ’ ತಿಳಿಸಿರುವ ಅಭಿಗಮನ, ಉಪಾದಾನ, ಇಜ್ಞಾ, ಆಚಾರ ಹಾಗೂ ಯೋಗ ಚಯಾರ ರೂಪದ ಪಂಚಕರ್ಮಕ್ಕೆ ದಿನಚಯೆಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ, ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸರಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರ

ಶ್ರೀರಾಮ - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ರಲ್ಲಿ ನಾವು ಎನ್ನೋಂದು ಗಾಢವಾದ, ದೃಢವಾದ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತೇನೇಯೇ, ಅಷ್ಟೇ ದೃಢವಾದ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕೃತಿ-ಸ್ತುತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಡೆಬೇಕು -

ತಸ್ಮಾಭಾಷಿಸ್ತೇ ದೃಢಾರಾಯಾ ಭಕ್ತಿಮೌರ್ಕಣ ಪರಾಯಣ್ಯಃ ।

(ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಸ್ತುತಿ 4/194)

ಕಾರಣ - ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರಾಗಿರುವರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಕೂಡ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರವಾಗಿದೆ -

ಅವತೀರ್ಣೋ ಜಗನ್ನಾಥಃ ಶಾಸ್ತ್ರರೂಪೇಣ ಮೈ ಪ್ರಭುಃ ॥

(ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಸ್ತುತಿ 4/193)

ಹೀಗೆಂದು ‘ಶಾಂಡಿಲ್ಯಸ್ತುತಿ’ ಆದೇಶಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಪ್ರಮಾಣಗಳವೇ. ತಧ್ಯಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಗಲಾರದು. ಅಂತಹ ಜ್ಞಾನನನ್ನು ಕೇವಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಜ್ಞಾನರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಆತನ ಶಬ್ದಾಳಿಕಾರ ಮಾರ್ತಿರ್ಯಾಗಿದೆ ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಜರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಧಾರ ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದರು; ಅಂತೆಯೇ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಿದ್ದರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಎದುರುಬದರಾದಾಗ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವನ್ನು ದೂರವಾಡಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅನುಸಾರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ - ಎಂಬುದನ್ನು ಆ ಹಿರಿಯರು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಿಷ್ಟೆಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಣನ ಜೀವನದ ಒಂದು ಘಾಟನೆ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯವಾದುದು.

ಭೀಷ್ಣನು ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಶಂತನಾವಿನ ತಿಥಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ದಭೀಯ ಮೇಲೆ ಪಿಂಡವನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಸಿಕ್ಕಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೀರ್ಳಿಕೊಂಡು, ಶಂತನಾವಿನ ಕ್ರಿಯೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ

ಬಂದು ಪಿಂಡವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈನಲ್ಲಿ ಇಡುವಂತೆ ಸಂಕ್ಷೇ ಮಾಡಿತು. ಅದು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಕೈ ಎಂಬುದನ್ನು ಭೀಷ್ಮ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಪಿಂಡವನ್ನು ದಭೇಯು ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿ, ಪಿತೃದೇಹತೀಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥಸಚೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕಾಲವಾಯಿತು. ಅದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದ ಭೀಷ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಕ್ಕೆಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಪಿಂಡವನ್ನು ದಭೇಯು ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿ, ಪಿತೃತಪ್ರಣಾಲೀವನ್ನು ನೀಡಿದ.

ಭೀಷ್ಮನು ಈ ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಕಂತನುವಿನ ಆಶ್ವಾಸ ಸಂಶನಗೊಂಡು, ಪ್ರತ್ಯೇಕನಾಗಿ, “ಮಾನ ! ನಿನಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಅಳವಿಶಾಸವನ್ನು ಪರಿಕ್ಷೇ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದೆ. ನಿನ್ನಂತಹ ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಷ್ಠೆಯ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದು ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ನಿನ್ನಂದ ನಾನು ಲೋಕ, ಪರಲೋಕಗಳಿರಡರಲ್ಲಾ ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು” ಎಂದನು.

ತ್ವಯಾ ದಾಯಾದವಾನಸಿ ಕೃತಾರ್ಥೋಽಮಂಲುಕ್ತ ಚೇಹ ಚ |
ಸತ್ಪತ್ರೀಣ ತ್ವಯಾ ಪುತ್ರ ಧರ್ಮ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ವಿಪಂಬಿತಾ ||

(ಹರಿವಂಶ 1/16/23)

ಪ್ರಜೀಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷ್ಠೆಯು ಆಧಿಕವಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಾಗೂ ಆನುಮಾನಗಳನ್ನು ವಿರಿಸಿದ ಪ್ರಮಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನಾನು ಸಂತೃಪ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಿನಗೆ ಇಚ್ಛಾ ಮರಣತ್ವದವರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿರಲಾರದು.

ನ ತೇ ಪ್ರಭವಿತಾ ಮೃತ್ಯುಯಾಽಜ್ಞೀವಿತು ಮಿಷ್ಟಿಸಿ |

ತ್ವತ್ತೋಽಭ್ಯನುಜಾಂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೃತ್ಯುಃ ಪ್ರಭವಿತಾ ತವ ||

(ಹರಿವಂಶ 1/16/29)

11. ಲೋಹಿತ ಸ್ತುಲಿ

ಸ್ತುಲಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ‘ಲೋಹಿತ ಸ್ತುಲಿ’ಯೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ತುಲಿಯಾಗಿದೆ. ಲೋಹಿತ ಮಹಿಳೆಯು ಬರೆದಿರುವ ಸ್ತುಲಿ ಇದು. ಈತನು

ಬಗ್ಗೆ ಬಕೆಹವ್ಯ ವಿನರಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಈತನೆ ಕೃತಿಯ ಅಷ್ಟುಖುಸದೊಡ ತಿಳಿದುಬರುವ ಅಂಶವೇಸೆಂದರೆ ಈತನು ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಾತ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆನು. ಮಹಾನ್ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ಎಂಬುದು.

ಇತರೇ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಸದಾಚಾರ, ದೈನಂದಿನ ಚರ್ಯೆಗಳು, ಶಾರ್ದು, ವಾತಕ - ಉಪವಾತಕಗಳು, ಕರ್ಮವಿಪಾಕ, ಪ್ರಾಯಿಕ್ತಿತ್ತ, ಶುದ್ಧಿ, ಸಂಸ್ಕಾರ, ತೀರ್ಥ ಹಾಗೂ ಇವ್ಯಾಪೂರ್ತಿ - ಇತ್ಯಾದಿ ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ವಿನರಣಿಗಳು ಇದ್ದರೆ, ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಪೋಂದು ವಿಸ್ತೃತ ಚರ್ಚೆಇಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ದತ್ತಕ-ಪುತ್ರನ ಮೀಮಾಂಸದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವೇ ವಿನರಗಳು.

ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ 721 ಶಿಳ್ಳೀಕಗಳಿವೆ. ಇನ್ನಾಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಾಗೂ ಅಪ್ರತ್ಯೇಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದತ್ತಕ-ಪುತ್ರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿಂತಹ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ದತ್ತಕ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿನರಗಳ ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಯ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಮನು ಇತ್ಯಾದಿ ಇತರರ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ದತ್ತಕ-ಪುತ್ರನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ವಿನರಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ನಿಸ್ತಾರವಾದ, ಸೂಕ್ತ ವಿವೇಚನೆ ಆ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲೋಹಿತ ಸ್ತುತಿಯು ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವನನ್ನು ಪಡೆದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಅಂದ ಹಾಗೆ, ದತ್ತಕ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆಯೇ ಅದ ಕೃತಿಗಳೂ ಇವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಂದ ವಂಡಿತ ವಿರಚಿತ ‘ದತ್ತಕ ವಿಶಾಮಾಂಸಾ,, ರಾಮಚಂದ್ರಕೃತ ‘ದತ್ತಕ ಚಂದ್ರಿಕಾ’, ಶಾಲಪಾಣಿ ವಿರಚಿತ ‘ದತ್ತಕ ಪುತ್ರ ವಿಧಿ’, ಅನಂತದೇರ ವಿರಚಿತ ‘ದತ್ತಕಾಸ್ತುಭ’ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸ್ವತಂತ್ರ ನಿಬಂಧ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಇವೆ. ಕಾಲಿಕಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಗೂ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಂತ ಲೋಹಿತ ಸ್ತುತಿಯು ವಿಶೇಷ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಅವಶ್ಯೋಕನವು ಮುಖ್ಯ

ಎಂದುಹಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮನು, ಪ್ರಲಹ ಇತ್ಯಾದಿಯವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ವಚನ ಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪುತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ದತ್ತಾದವನು, ಇನ್ನೊಷ್ಟಿರಿಗೆ ಅವರ ಮಗನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟವನು ‘ದತ್ತಕ-ಪುತ್ರ’ ನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯಾರು ದತ್ತ ನೀಡಲು ಅಧಿಕಾರಣ ರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ, ಯಾರು ದತ್ತ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಲಾಯಕಾಗಿರುತ್ತಾರೆ, ಯಾರನ್ನು ದತ್ತ ನೀಡಬಾರದು ಮತ್ತು ದತ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ದತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟರ ಮಂಟಿನ ಅಧಿಕಾರವಿರುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗೆ ದತ್ತಾಗಿರುವನ್ನೂ ಅತನ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಎಷ್ಟರ ಮಂಟಿಗೆ ಹಕ್ಕುದಾರನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ದತ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನೆಂತರ ಹುಟ್ಟಿದ ಚೆರಸ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಎಷ್ಟರ ಮಂಟಿನ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ, ಇವರಿಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವೇನು, ಯಾರಿಗೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ, ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರಣ ರು-ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಉತ್ತರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ದತ್ತಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ಪುತ್ರರ ವಿವರಗಳೂ ಇವೆ. ಓರ್ವೆಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪತ್ತಿಯಿರು ಓರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯ ಪ್ರಥಮ ಪುತ್ರನ ಮುಖ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾಗೂ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ವಿಧವೆ ಹಾಗೂ ಪತ್ನಿತಾ ಸ್ತೋಯ ಕರ್ತವ್ಯ, ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ಪುತ್ರನ ಹಕ್ಕುಗಳು ಹಾಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಅವಶ್ಯಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಉಳಿಂಬಿಸುವುದರಿಂದ ಕಾನೂನಿನನ್ನು ಯ ನೀಡಬೇಕಾದ ತಿಕ್ಷೇಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ವಿವರಗಳವೆ.

ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಲೋಹಿತ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿ-ವಿಚಾರ, ದತ್ತಕ ಪುತ್ರನ ಏಷಾಷಾಂಸೆಯ ವಿವರ, ಸಂಪತ್ತಿನ ವಿಭಾಗ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರದ ವರ್ಣನೆಗಳೂ ಇವೆ ದತ್ತಪುತ್ರ ಹಾಗೂ ಚೆರಸ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳಿರುತ್ತವೆಯೆಂದು ಈ ಸ್ತುತಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹ್ಯಾಳಿಲ್ಲದ ತಂಡೆ-ತಾಯಿಯಾಗಿ ಈ ದತ್ತಪುತ್ರನೇ ದೈವ, ಸಿಕ್ಕ-ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಶಬ್ದ ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿರ್ಹಿಸಬೇಕು. ಗಂಡು ಮಹ್ಯಾಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ, ಅವರ

ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಲಿಗೆ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಲೇನಾದರೂ ಆದರೆ ಈ ದಾಹಿತ್ರನು ತನ್ನ
ತಾತನೆ ಎಲ್ಲ ಕಾಯುಗಳು, ಅಸ್ತಿತ್ವಾಸ್ತಿಗೂ ಹಕ್ಕುದಾರನಾಗುತ್ತಾನೆ ಆದರೆ
ರಿಂದ ಅಂತಹವರು ಗಂಡು ಮತ್ತು ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೊರಗದೆ, ದತ್ತ ತೀಗೆದುಕೊಳ್ಳು
ಬೇಕಾದ ಆಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ದಾಹಿತ್ರನು ಮಗನೆ ಸಮಾನನಾಗು
ತ್ತಾನೆ. ಈ ದಾಹಿತ್ರನು ಸ್ವಂತ ಮಗನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ
ಉಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ದಾಹಿತ್ರ ಸತಿ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಗ್ರಹಣಂ ನ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥224॥

ದಾಹಿತ್ರ ಸತಿ ಸೋಽರುಂ ಸಾಂತ್ವಾ ಪುತ್ರತುಲ್ಯಸ್ತ ತೊಽಂಧಿಕಃ ॥214॥

ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ ಭಾವ ಶುಷ್ಟಿ, ವಿಧಿಶುಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ದ್ರಷ್ಟಿಶುಷ್ಟಿ ಇರಬೇಕೆಂದು
ಶೋಷಿತ ಮಹಿಳೆಯು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನಕ್ಕೆ ಆತನು ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ
ವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ದ್ರವ್ಯ ಶುಷ್ಟಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ದುಷ್ಪವಾಗಿದಲ್ಲಿ
ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು.
ಹಾಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣ ಪಿತ್ರಗಳಿಗೆ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ
ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಅಸದಾದ್ವಸ್ಯಕೃತಂ ಶ್ರಾವಣಂ ಪಿತ್ರಣಾಂ ನಿರಯಪ್ರದಂ ॥404॥

ಅನಾಂತರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಕಳ್ಳತನದಿಂದ, ನೋಸದಿಂದ, ಅನಾಂತರದಿಂದ
ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಅನೊಂದಿನ (ಅಸದಾ) ದ್ರವ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾ
ಗುತ್ತದೆ

ತದೇತದವಿಲಾ ದ್ರವ್ಯನು ಸಮಾಚಿನ ಮುಖ್ಯತೇ ॥398॥

ಆದುದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ವಾಗಿದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣ, ಅಲ್ಲವಾದ
ರಾನೂ, ಸಮಾಚಿನ ದ್ರವ್ಯಕೃತಲೂ ಉತ್ತಮ (ಶ್ರೀಷ್ಟ) ವಾದುದ್ದು. ಹೀಗೆ
ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣದಿಂದ ಸದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು, ಧರ್ಮಪಶ್ಚಿಯಿಂದ
ಪವಿತ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಶುಷ್ಟಿ ಆಡುಗಿಯನ್ನು ಶುಷ್ಟಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ,
ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಬಡಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಆ ಪಿತ್ರಗಳು ಆಕ್ರೂಯ
ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರು. ಅಂತಹ ಪಿತ್ರಗಳು ಕರ್ತವ್ಯಗಿ ಅಭ್ಯಾದಯವನ್ನು
ಕೊರಿ, ಶ್ರೀಯಸ್ವಾದ ಪ್ರಶಸ್ತ ವಾಗಿನನ್ನು ತೊರುವರು.

ರಾಜಾರ್ಥ (ಈಗಿನ ಶಾಸಕಾಂಗದ ಆಡಳಿತ)ದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು

ನಿದೇತಿಸುತ್ತಾ, ಆಡಳಿತದ ಮುಖ್ಯನು ಸಾರು, ದಾನ, ಭೀದ, ದಂಡ ಇತ್ಯಾದಿ
ನೀತಿಗಳ ಅಕ್ರಯ ಪಡೆದು, ಉಚಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ
ಯನ್ನು ನೆಲಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ದುಷ್ಪರು, ಆವನಿತಿಪರರು, ಕಳ್ಳರು – ಲೂಟಿ
ಮಾಡುವವರು, ಹಿಂಸಾಚಾರ ಮಾಡುವವರನ್ನು ದಂಡನೆಯಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸಿ,
ಅವರನ್ನು ಉಚಿತ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತರಬೇಕು. ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ
ರೀತಿಗಳಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ದುಷ್ಪರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸುಖ
ಶಾಂತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ ಆದುದರಿಂದ ರಾಜನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನ ಕಡೆ
ದೃಷ್ಟಿ ನೀಡದೆ, ತನ್ನ ಸುಖದ ಕಡೆ ಗೂಡನ ನೀಡದೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸುಖದುಃಖಗಳ
ಕಡೆಯೇ ಸದಾಗಮನ ನೀಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಸುಖದಿಂದ
ಇದ್ವಾಗಲೇ ರಾಜನ ಮನೋರಥವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು —

ಆನಯಾನಾಂಭಾವೇ ತು ಲೋಕೋರ್ಯಯಂ ಸುಖಮಶ್ರತೇ ||

ಲೋಕೋ ಯಾದಾ ಸುಖೀ ರಾಜಾ ತದಾ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮನೋರಥಾನಾ |

ಆವಶಾದೇವ ಲಭತೇ ನಾತ್ರ ಕಾಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ||719-720||

‘ಲೋಹಿತ ಸ್ತುತಿ’ಯು ಸ್ತುತಿಯಾರ ಆಚಾರ ವಿಚಾರದ ಬಗ್ಗೆಯೂ
ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಆವಳು
ಧರ್ಮ ಪರಾಯಣಯಾಗಿರಬೇಕು. ಆವಳು ಗಂಡನೋಂದಿಗೆ ಎತ್ತರದ ದ್ವಿಯಲ್ಲಿ
ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ಆವಳು ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಾ ಪತಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾಗಿರಬೇಕು.
ಪತಿಯು ಕೋಪಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಪತ್ತಿಯು ಕೋಪಗೊಳ್ಳಬಾರದು. ಪತಿಯು
ಕರ್ತೋರನಾಗಿದ್ದು, ದಯಾರಹಿತನೂ, ಕೂಗಿಯೂ ಆಗಿದ್ದು. ಆವಶನಿತೀಲ
ನಾಗಿ ಚೈಗುಳ ಸುಖಮಳೆಯನ್ನು ಸುಖಿದರೂ ಕೂಡ, ಪತ್ತಿಯು ಆವೆಲ್ಲವನ್ನು
ಖಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗಂಡನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡು ಆವಸಿಗೆ ಶಾಪ ಹಾಕ
ಬಾರದು. ಬದಲಾಗಿ ನೆರಳನಂತೆ ಆವನನ್ನು ಆನುಸರಿಸಬೇಕು. ಪತಿಯು
ಸುಖ-ದುಃಖನ್ನು ತನ್ನ ಸುಖದುಃಖವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪತಿಯು
ನಿಂತಿಮಾಗ, ಆವಶೂ ನಿಂತಿರಬೇಕು. ಪತಿಯು ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆ ಪತ್ತಿಯು
ಮಲಗಬೇಕು. ಪತಿಯು ಕರೆದಾಗ, ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪತ್ತಿಯು
ಆವನ ಬಳಿ ಹೋಗಬೇಕು—ಎಂದು ಈ ಸ್ತುತಿಯು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮಂ ಚರೀತ್‌ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಸಾಧ್ಯೋ ನಾರೀ ಪತಿವು
ನೈನೆಮುಚ್ಚಿಪ್ಪಃ ಪ್ರಭಾಸೇತ ಪ್ರಯನೇವಾಸ್ಯ ಯಂಜ್ಞರೆ
ಅಪ್ಯೇನಂ ಕುಪ್ತತಂ ರೋಷಾತ್ ಪ್ರತಿಕುಪ್ಯೇತ್ ಕಥಂಚ
ಕೆಲೋರಂ ನಿರ್ದಯಂ ಕೂರಂ ಸಿರನುಕೊರ್ತಿನುಕ್ವವುಂ
ತಾದಯಂತರು ಹೋರಾತ್ರಂ ಶಪಂತಮಪಿ ದುರ್ದದಂ |
ನ ದೋಷಯೇನ್ನ ಜಾಕೊರ್ತಿನ್ನ ಕ್ರಧ್ಯೇತ್ ಪ್ರಶಪೇ
ಭಾಯಾನುವತ್ತಿನೋ ನಿತ್ಯಂ ದುಃಖಿತೇ ದುಃಖಿತಾ ಭೇಣ
ಸುಖಿತೇ ಸುಖಿತಾತಸ್ಕಿನಾ ಹೃಷ್ಟೇ ಹೃಷ್ಟಾ ಸ್ಥಿತೇ ಸ್ಥಿತಾ
ಶಯಿತೇ ಶಯಿತಾ ಸುನ್ತ ಪಶ್ಚಾತ್ ಸುಪ್ತಾ ಸ್ವಯಂ ಭ
ಅಹೂತಾತಿತ್ವರಾ ಗಚ್ಛೇದಪಿ ಕಾಯಂ ವಿಹಾಯ ಚ ||
ಪತಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಪರಮಧವುವಾ
ಸ್ತುಲತಿಯು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ -

ಭಕ್ತ್ಯ ಶುಶ್ರಾಷಣಂ ನಾಯಾರಃ ಪರವೋ ಧರ್ಮ ಉಂ
ಪತಿಯ ಸೇವೆಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಧರ್ಮ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬೇರೆ ಯ
ಜಪ, ದಾನ, ತಪ, ತೀರ್ಥ, ಪ್ರತ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ನೈತಸಾಧಧಿಕೋ ಧರ್ಮೋ ನೈತ ಸಾಧಧಿಕೋ ಜಪಃ
ನೈತಸಾಧಧಿಕಂ ದಾನಂ ನೈತಸಾಧಧಿಕಂ ತಪಃ |
ನೈತಸಾಧಧಿಕಂ ತೀರ್ಥಂ ನೈತಸಾಧಧಿಕೋ ದಪುಕ || 6
ಹಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಭಾರತದ ನಾರಿಯರು ಧರ್ಮಶಾ
ಶಾನೇಸಾರ ವರ್ತಿಸುವರು ಪ್ರತಿಯೋನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಯು
ಕರ್ಮಾನೇಸಾರ ಸುಖಿದುಃಖಿಗಳು ಪಾಪತ್ವವಾಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ
ಅವರೆದ್ದು. ತಪ್ಯ ಮೇಲೆ ಗಂಡನ ಕರೋರತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾದಾಗ,
ಹಿಂದೆ ವಾಡಿದ ಕರ್ಮದ ಫಲ ಎಂದು ಅವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಇ
ಅಪರಾಧ, ತಪ್ಯ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ.
ನಂಬಿಕೆ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಂತಹ ಕರ್ಮಣತ್ವನ್ನು
ಬಹುದೆಂಬುದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಪುರದ್
(ಮಾಂಡವೀ) ಜೀವನ ಚಂತ್ರ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

12. అరుణ స్తుతి

ఆరుణను సూయుఁ భగవానునే సారథి. సూయుఁనంతెయే ఈతను కూడ సమస్త జీవిగళ ధము-కముగళ సాక్షియాగిద్దానే. ఏంకా కుండలిగల లగావుగళన్ను ఒడిదు, సూయుఁన దివ్యరథదల్లి ఆయిథ నాగి ఈతను సూయుఁన పథదల్లి ప్రయాణ వూడుత్తి రుత్తానే. ఈతను ధముద మయాదియున్న కావాడువుదరల్లి నిరెతనాగిరుత్తానే. సూయోఁదియుక్కే ముంజియే ప్రావుష్టీతిజదల్లి ఈతన కేంపువణి కండుబరుత్తదే.

పురాణగళ కథేగళల్లి తిళసిరువంతి ఈతను కాక్ష్యవ (కాక్ష్యవేయ)నే పుత్రును. శ్యేఖియున్న వివాహవాద ఈతనిగే ఆవళల్లి సంపాతీ హాగూ జటాయు ఎన్నువ ఇబ్బరు పుత్రరు జనిసిదరు. సమస్త జగత్తిన ప్రత్యక్షే ద్రష్టవ్యారనాదుదరింద ఈతనింద యావువూ ముచ్చిడలాగువుదిల్ల. జగత్తిన ఎల్ల విషయగళలొ ఈతనిగే గొత్తు. ఈతన హసరినల్లి ఒందు సంక్షిప్త స్తుతియు రచితవాగిదే. ఆదు ‘అరుణస్తుతి’ ఎందు విశ్వాత వాగిదే. ఇదు 148 శ్లోకగళన్ను హొందిరువ చిక్క శ్యేఖియాదయో, వితీఎ మహాత్మవన్ను హొందిరువ స్తుతియాగిదే.

బ్రాహ్మణన నడవళికే, వత్సనిగళు ఎషిష్టందు తుద్దవాగిరబేచు, పవిత్రవాగిరబేచు హాగూ తపః పూర్ణవాగిరబేచు ఎంబుదే ‘అరుణ స్తుతి’యల్లి ప్రతిపాదితవాగిరువ విషయవాగిదే. బ్రాహ్మణను హొర యొపదల్లి సావాన్య మానవనంతి కండుబందయో, స్ఫామువాలనే, జారిత్యుకుంచు హాగూ తపస్సిన దృష్టియల్లి దేవతెగళింతలూ బకేళ మేలా మట్టుదల్లి ఇరువవనాగిరుత్తానే.

సూయుఁ భగవాను మత్తు ఆరుణర సంవాదదల్లి బ్రాహ్మణన ఆప్రతిగ్రహ ధముద (దాన తెగెదుకొళ్ళద, ధన సంగ్రహ మాడికొళ్ళద) వివరగళు కండుబరుత్తవే. ఈ విషయ మను ఇక్కాది బేరెయివర స్తుతిగళల్లియూ బరుత్తదే. ఆదరే ఈ స్తుతియల్లి ఈ విషయవన్నే

ಪ್ರಮುಖವಾಗಿಸಿ, ಆದರೆ ಅದೊಷ್ಟೇವಾಂತ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ನಿಜ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶುಂಠರಾಮದ ಬ್ರಹ್ಮಣತ್ವ ಯಾವುದು ಎಂಬುದರ ಸವಿಕರ ಚಿತ್ರಣ ಇದರಲ್ಲಿದೆ.

ತಪಸ್ಸು, ಗಾಯಿತ್ರಿ-ಉಪಾಸನೆ, ಸ್ವಾರ್ಥಾಯ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳ ಅನುಸರಣೆಯು ಬ್ರಹ್ಮಣನ ಶ್ರೀಷ್ಟಿ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಧ್ಯಾಯನ ಮಾಡುವುದು – ಮಾಡಿಸುವುದು, ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವುದು – ಮಾಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ದಾನ ಪಡೆಯುವುದು–ನೀಡುವುದು–ಇವು ಬ್ರಹ್ಮಣನ ಆರು ಪುಣಿ ವರ್ಣ ಧರ್ಮಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಗೂ ಇವುಗಳ ನಿರ್ವಹಕೆ ಯಲ್ಲಿಯೂ ತ್ಯಾಗ ಮನೋಭಾವ ಹಾಗೂ ಸಂತೋಷಚಿತ್ತದಿಂದ ಇರುವುದು ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಯ ಇಗಳಾಗಿವೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಣನು ಸ್ವಲ್ಪ ಧನವನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಾರದೆಂದು ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಧನ–ಸಂಪತ್ತಿಗಳು ತಪಸ್ಸು ಇತ್ಯಾದಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಿಲ ಅಡ್ಡಿಗಳಾಗಿವೆ. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಣನು ದಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ದಾನವನ್ನು ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಲೋಭ, ಮೋಹಗಳಿಗೆ ಪಶನಾಗಬಾರದು ಎಂದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವನ ಬ್ರಹ್ಮ ತೇಜಸ್ಸು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಧರ್ಮ ಪೂರ್ವಕ, ನ್ಯಾಯಪೂರ್ವಕ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಧನವನ್ನು ಸಂವಾದಿಸುವುದು ಆವಶ್ಯಕ ವಾಗಿದೆ. ಒಹಿಷ್ಮೂ ಧನದ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸ ಬೇಕು. ಅನೋವಾಚಿತ ಧನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲೇಬಾರದು.

ಬ್ರಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವ್ಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರಾಜಷಿರ್ ವಿಶ್ವಮಿತನು ಫೋರ್ನಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕ್ಷುತ್ರಿಯತ್ವದಿಂದ ಮೇಲೇರೆ, ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದನು. ಸತರೇ ಯಾಗಿ ತ್ರಿಶಂಕುವನ್ನು ಸ್ವಗ್ರಹಿಸುತ್ತೇನೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಆದು ವಿಘಳ ವಾದಾಗ ಎರಡನೇ ಸ್ವಗ್ರಹಿಸುತ್ತೇನೆ ಸ್ವಪ್ರತಿರೂಪನ್ನು ನಿರ್ವಾಣ ಮಾಡಿ, ಚೀರೆಯೇ ಆದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಸಿರ್ವಾಣ ಮಾಡಿದ. ಬ್ರಹ್ಮತೇಜ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬ್ರಹ್ಮಣನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸರ್ವಾಳಾಗುವನು ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಸ್ವಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಮಾಡಬಿಲ್ಲನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ದಿವ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಾಣ

ಮಾಡುವುದು ಅವನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇನು? ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಹದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾದರೂ ಏಕದ್ವಿತ್ಯ? ತನ್ನ ತಪಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಮಂತ್ರಬಲದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅವನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ ಅದುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಪ್ರತಿಗ್ರಹವು ಸರ್ವಭಾಂತ್ಯಜಿಸುವಂತಹುದು. ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನು ಅನೇಕ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೊಂದಿಗೆ, ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರುಣನಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಧನೆದ ಲೋಭದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅವನು ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಲ್ಲಿ ವಿಷರಹಿತ ಸರ್ವದಂತಿ ಅವನು ಸತ್ಯಹಿನೆ, ತೇಜೋಹಿನಾಗುತ್ತಾನೆ. ವಿದ್ಯೆ, ವಿನೇಶ, ಬುದ್ಧಿ, ಜ್ಞಾನಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವನಲ್ಲಿನ ಪುಣ್ಯವೂ ನಿತಿಸಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅವನು ಆಪರಿಗ್ರಹಿಯಾಗಿ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಕರ್ತವ್ಯಬ್ಜುತನಾದಲ್ಲಿ ಅವನಲ್ಲಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವವು ವ್ಯಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಉಪಪಾಸ, ಜಪ, ತಪ ಇತ್ಯಾದಿ ಧರ್ಮಾಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತ್ಯಾಗದಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವವು ಪೂಜ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

“ಭಗವಾನ್ ಅದಿತ್ಯನು ಅರುಣನೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. “ಹೇ ಕಾಶ್ಮೀರೇಯ! ಪರಿಗ್ರಹ (ದಾನ ಸ್ವೀಕಾರ)ವು ಬಾಹ್ಯವಾಗಿ ನೋಟಿದಲ್ಲಿ ಮಧುವಿನಂತೆ ಸಿಹಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ವಿಷದ ಸರ್ವಾನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆಯಾದರೂ ದಾನ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ -

ಪ್ರತಿಗ್ರಹಃ ಕಾಶ್ಮೀರೇಯ ಮಧ್ಯಾಸ್ವಾಪ್ಯದೋ ವಿಹೋಪಮಃ |

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ಭವೇನ್ನಿತ್ಯಂ ದಾತಾ ಧರ್ಮೇಣ ಯುಜ್ಞತೇ ||3||

ದಾನ ಸ್ವೀಕಾರದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬಾಹ್ಯತೀಜಸ್ಸು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಗ್ರಹ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ನಂತರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ -

ಪ್ರತಿಗ್ರಹೇಣ ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ತೇಜಃ ಪ್ರಶಾಮ್ಯತಿ |

ಅತಃ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಂ ಕೃತ್ಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಸರ್ವಾಚರೇತ್ ||26||

ದೋಷಪೂರ್ವವಾದ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ ದಾನ ಮಾಡುವನವೆ ದೋಷಗಳು ಹಾಗೂ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ದಾನಸ್ವೀಕರಿಸಿದವನೂ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಭಿಕ್ಷುದಿಗಳ ಮುಖ್ಯಾಂಶರೆ (ತಿಥಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಅವರ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ) ಬ್ರಹ್ಮಣನು ಅನ್ವನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೂ ಶಾಡ, ಅದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಗಾಯಿತ್ರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಪುಣ್ಯಪ್ರದ ಮಂತ್ರಗಳ ಜಪವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗಲೇ ದೋಷ-ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ದುಷ್ಪಸ್ತತಿಗ್ರಹಂ ಕೃತ್ವಾ ವಿಪ್ರೋ ಭವತಿ ಕಿಂಬಿಷೀ |

ಅಪಿ ಭಿಕ್ಷುಗ್ರಹಿತೇ ತು ಪುಣ್ಯಮಂತ್ರಮುದಿರಯೇತಾ ||27||

ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿರುವವರಂತೂ ದಾನವನ್ನು ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲೇ ಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಪಡೆದಲ್ಲಿ ಶಾರಿರಿಕ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು, ಹೋನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದಾನವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಧನವನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಬೇಕು, ಗೋವ್ಯಾಗಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಶಾಗಿರಬೇಕು, ದೀನ-ದೂಃಖಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹಣದ ಸದುಪಯೋಗ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಜನ್ಯ ದೋಷ ಪಾಪದಿಂದ ಆವನು ಮುಕ್ತನಾಗುವನು -

ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಜರೇತಾ ||41||

*** *** ***

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತೇ ಕೃತೀ ವಿಪ್ರೋ ಮುಜ್ಞತೀ ದುಷ್ಪರಗ್ರಹಾತಾ ||43||

ದಾನವಾಗಿ ಪಡೆದ ಹಣ ಸ್ಥಿರವಾದುದಲ್ಲ, ಅದು ಸಮಾಲವಾಗಿ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾಜಿತಂ ದ್ರವ್ಯಂ ಸರ್ವಂ ಸತ್ಯತಿ ಮೂಲತಃ ||73||

ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಧನವನ್ನು ಯಜ್ಞಾದಿ ಪ್ರಾಣಾನುಷ್ಠಾನಗಳಲ್ಲಿ, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು, ಬಾವಿ-ಕೊಳಗಳ ನಿವಾರಣಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಸತ್ಯಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಬೇಕು -

ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಫಳಂ ನ ಸ್ಥಿರಂ ಸ್ಯಾತಾ ಕದಾಜನೆ |

ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಂ ಕೃತ್ವಾ ತದ್ಭಂಗಂ ಸದ್ಗತಿಂ ನಯೇತಾ ||139||

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳು ಇದ್ದರೂ ಶಾಡ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾನೂರಾ-ಯಣನ ಸ್ವರಂಕಣೆಯು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಿದೆ -

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ತು ಶಸ್ಯೇವ ಹರೇಃ ಸ್ತುರಣಂ ಪರಂ ||145||

ಪದೆದ ದಾನವನ್ನು ಮಾರುವುದರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ದೋಷವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸೂರ್ಯ ಭಗವಾನನು ಆರುಣ್ಯಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ -

ಪ್ರತಿಗ್ರಹೇ ನ ದೋಷಃ ಸ್ಯಾದಾ ದೋಷಸ್ತ ಸ್ಯೈವ ವಿಕ್ರಯೇ ||146||

ವಿದ್ಯಾದಾನ, ಭೂಮಿದಾನ ಹಾಗೂ ಕಷಿಲಾ (ಗೋ) ದಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಗ್ರಹ (ದಾನ) ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೋಷವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಮುಖರನ್ನೂ ‘ಅತಿದಾನ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಈ ಮುಖರನ್ನು ಪ್ರತಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದ್ದರೂ ‘ಪರೋಪಕಾರ’ ವೆಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ದೋಷವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆ. ಹೆಸುವಿನ ಗವ್ಯ (ಹಾಲು ಇತ್ಯಾದಿ) ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಾಜಾ ದಿ ಸತ್ಯಾಯುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಗೋಪಾಲನೆಯಿಂದ ಪುಣ್ಯವೂ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಆದೊಂದು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾ ದಾನವೂ ಕೂಡ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಕ್ವೇಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿದಾನವೂ ಕೂಡ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಿಸಿ, ಆದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾನಸಾಯ ಮಾಡಿ, ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ, ಅಂತಹ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾನವರಿಗೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ (ತಯಕ್ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ) ಶೋಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಸುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ -

ಪ್ರತಿಗ್ರಹಸ್ತತಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಪುಣ್ಯಾತ ಪುಣ್ಯಕರಃ ಸ್ತುತಃ ||67||

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿದಾನದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ-ಭೂಮಿದಾನ ನಿಡೆವವನು ಹಾಗೂ ಪಡೆಯುವವನು - ಇಬ್ಬರೂ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ -

ಭೂಮಿಂ ಯಃ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾತಿ ಭೂಮಿಂ ಯಶ್ಚ ಪ್ರಯಶ್ಚತಿ |

ಉಭಾ ತಾ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಾಣಣಾ ನಿಯತಂ ಸ್ವರ್ಗಗಾಮಿಸೌ ||89||

ರಾಜನಿಂದ ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟ ದಾನವು ತುಂಬಾ ಭಯಾನಕವಾದುದು ಎಂದು ಸೂರ್ಯ ಭಗವಾನನು ಆರುಣ್ಯಿಗೆ ತಿಳಿಸುವನು. ಇದು ಜೇನುತುಪ್ಪದಂತ

ದ್ವಾರ್ಡೂ ಪರಿಷಾಮವು ವಾತ್ರ ವಿಷ ಸರ್ವಾನವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಫೋರ್ಮಾಟ್‌ಹೊಂಡ್‌ದ ಲೇಲೆಭದಲ್ಲಿ ಬೀಳಬಾರದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ—

ರಾಜ ಪ್ರತಿಗ್ರಹೋ ಫೋರ್ಮಾಟ್ ಮಧ್ಯಾಸ್ತಾದೋ ವಿಷೋಹವಃ |

ತಂ ಜಾ ತಾ ಮಾನವಃ ರಸ್ತಾತ್ ಕರಿಷ್ಯತಿ ಪ್ರತೋಭನಮಾ ||74||

ನಿಜ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೇ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕಣನೆ ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಾಗಬೇಕು. ದಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ ಆವನು ಸದಾ ದೂರವಿರುವುದೇ ಉತ್ತಮ. ದಾನದ ಭೀಷಣ ದೋಷಣಗಳ ಪರಿಷಾಮವನ್ನು ಅರಿತು, ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದ ಎಷ್ಟೋ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಪುರಾಣಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಹ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಥಾನಕವು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

13. ಲಾಗಾಸ್ತಿ ಸ್ತುತಿ

ಸ್ತುತಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಾಗಾಸ್ತಿ ಮಹಿಂದ್ರ ವಿರಚಿತ ಲಾಗಾಸ್ತಿ ಸ್ತುತಿಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶ್ವ ಸಾಧನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಇದು ಸಾರಸ್ವತ ದೋತ್ವ ದಾದ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜಾತಕಮ್, ನಾಮಕರಣ, ಉಪನೈಯನೆ, ವಿವಾಹಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ವಿಧಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರ್ಮದ ವೈದಿಕ ಮಂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಪದ್ಧತಿಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉಪನೈಯನೆ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕಾರಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಜೀವಾಸನಾ ಹೋನು ಹಾಗೂ ಚತುರ್ಥಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥನ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಶಾಚ, ದಂತಧಾವನ, ಸಾನುನೆ, ಸಂಧಾರ್ಯ ವಿಧಿ, ಗಾಯಿತ್ರೀ ಜವ, ಗಾಯಿತ್ರಿಯ 24 ಮುದ್ರೆಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮ-ಯಜ್ಞ, ದೇವ-ಪತ್ನಿ ತಪಣ, ಭೀಷ್ಟ-ತಪಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪಂಚಾಯತನ ಪೂರ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಗಣೀಶ, ಸೂರ್ಯ, ದುರ್ಗ, ವಿಷ್ಣು ಹಾಗೂ ತೈವ - ಈ ಏದೂ ದೇವರುಗಳ ಪೂಜೆಯ ವಿಧಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆ ಸಂತರೆದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಣಾಯಜ್ಞದ ವಿಧಾನ. ಅತಿಥಿ ಸತ್ಯಾರ್ಥಕ ಮಹಿಮೆ, ಭೋಜನ ಮಾತ್ರಾ ರೀತಿ, ಭಕ್ತ್ಯಾಭಕ್ತ್ಯ ವಿಜಾರ, ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮ, ಗೋದಾನ-ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಚಿತ್ರಣದೊಡಿಗೆ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಂತ್ತು ಶ್ರಾದ್ಧದ ಸಂಪರಿಣಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಂಘಾನಾಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸುಂದರವಾದ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಂದ್ರ ಲಾಗಾಕ್ಷಿಯು ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯು ಪರಮಶ್ರೀಯಸ್ವರ್ಗ ಸಾಧನವೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಯವರ್ತಿ-೧ ನಿಃಪದಾನದ ಮಹಿಂದ್ರ

ಗಂಡಸಾಗಲಿ, ಜೆಂಗಸಾಗಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿರುವ ಫೋರೆ ದುಷ್ಪತ್ಯ ಕರ್ಮಗಳ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗದಂತಹ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ‘ಲಕ್ಷ್ಯವರ್ತಿ-೧ (ಒಂದು ಲಕ್ಷ್ಯ ದೀಪದಾನ)’ ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮಹಿಂದ್ರ ಲಾಗಾಕ್ಷಿಯು ನಿರಂಸಿದ್ದಾನೆ.

ವೈಶಾಶಿ, ಕಾರ್ತಿಕೇಶ ಹಾಗೂ ಮಾಘೇ ರಾಸಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಆಧ್ಯವಾ ಶಿವನ ಪ್ರಿತ್ಯಧಿವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯ ದೀಪಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಏಕಡಿಸುವುದು ಸರ್ಕಲ ಮೋಷ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ದೀಪಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದವಸ್ತು ಹಂತುವಿನೆ ತುಪ್ಪಾನನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪದಾನ ರಾತ್ರಿಕಾಗಿದೆಯೋ ಆ ತಿಂಗಳ ಪೌರಣ್ಯವಿಯಂದು ಉದ್ಘಾಟನನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಯಂಸ್ಕಿನ್ ಮಾಸೇ ಸಮಾಪ್ತಿ:

ಸಾತ್ರ ತತ್ರ ಪೌರಣಮ್ಯಾಂ ಸಮೂಹನಮ್ | 260 ||

ಹಾಗಿಂದು ಆ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಈ ದೀಪೇತ್ಯವನನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ದೀಪದಾನಕ್ಕೆ ಕಾರ್ತಿಕೇಶ ಮಾಸವೇ ಸರ್ವಶ್ರಿತ್ಯವಾದುದು –

ದೀಪಾರಾಧನಕ್ಕೆತ್ಯಾಸ್ಯ ಕಾರ್ತಿಕಸಮೀತ್ಯಾತ್ಮಮಃ ।

ಕಾರ್ತಿಕ ತತ್ಪೂತಂ ಕರ್ಮ ಕೂಟಕೂಟಿ ಗುಣಂ ಭವೇತ್ ॥

ಮಹಾವಿಷ್ಣು ವಿನ ವಿಶೇಷ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕಾರ್ತಿಕೇ
ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೀಪವನ್ನು ದಾನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಕು, ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯ
ಸಂಚಿತಪಾಪಗಳಷ್ಟು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದೀಪಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪುಣ್ಯ
ವಿರುವಾಗ, ಒಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಿದೀಪ ಬೆಳಗಿದರೆ ಹೇಳುವುದೇನು? ಅಂತಹವನೆ
ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣಿಯುಂಟಿ?

ಏಕೇನ ದೀಪದಾನೇನ ದೀವದೇವಸ್ಯ ಕಾರ್ತಿಕೇ ||

ಆಜನ್ಯ ಸಂಚಿತಂ ಪಾಪಂ ತತ್ಕ್ವಜಾದೇವ ನಶ್ಯತಿ |

ಕಿಂ ಪುನಲ್ರಕ್ಷೇ ಸಂಖ್ಯಾತ್ಯಕ್ಷೇ ವರ್ತಿವೃಂದೋಽಭವ್ಯಃ ||260||

ಯಮಳ ಪುತ್ರರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಲಾಗಾಕ್ಷೇಸ್ಕೃಲ ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಾಹದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ‘ಜೀರಸ’
ಹಾಗೂ ‘ದತ್ತಕ’ ಪುತ್ರರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾದ ವಣಿಕನೆಯನ್ನು ನೀಡೆ
ಉಗಿದೆ. ಅವಳಿ-ಜವಳಿಯ ಜ್ಯೇಷ್ಠ-ಕಸಿಷ್ಠರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಯಾರು
ಹೊಡಲು ಹುಟ್ಟಿರುವರೊ ಅವನನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ (ಚಿಕ್ಕವ)ನೆಂದೂ, ನೆಂತರದಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿದವನನ್ನು ಜ್ಯೇಷ್ಠನೆಂದೂ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ
ತಕ್ಷಾಹಾಗಿ ನಂತರ ಹುಟ್ಟಿದ ಜ್ಯೇಷ್ಠನೇ ತಂದೆಯ ಕವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು
ಯೋಗ್ಯನಾಗಿರುವನು ಎಂದು ಈ ಸ್ಕೃಲ ತಿಯು ಹೇಳುತ್ತದೆ -

ಯಮಯೋಃ ಪುತ್ರಯೋಮರಧ್ಯೇ ಪೂರ್ವಂ ಜಾತಃ ಕನೀಯಸಃ |

ಪಶ್ಚಾಜಾತಸ್ತ ವಿಜೇ ಯೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠಃ ಕರ್ಮಸು ಸತ್ಯತಃ ||246||

ಅಗ್ನಿಯ ಧ್ವಾನ ಹಾಗೂ ಆತನ ಪೂಜಿ

‘ಪ್ರಿವಾಸನ ಹೋಮದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಅಗ್ನಿದೇವನ ಧ್ವಾನ ಮಾಡ
ಬೇಕಾದ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾ
ಅಗ್ನಿಯ ಏಳು ಕೃಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಕೊಂಬುಗಳು, ಏಳು ನಾಲಿಗೆಗಳು, ಎರಡು
ತಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮೂರು ಪಾದಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆತನ ಮುಖಗಳು
ಸದಾ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸುಖಪೂರ್ವಕ ಆಸನದ ಮೇಲೆ
ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿರುವನು. ಆತನ ಮುಖ ಮಂಡಲದ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ
ಮಧುರವಾದ ಮುಗುಳನಗೆ ಸುಶೋಭಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆತನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ
ಸ್ವಾಹಾ ದೇವಿಯು, ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯು ವಿರಾಜಮಾನ

ರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅತನೇ ಎಡಗಡಿಯ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ, ಅನ್ವೆ, ಸೃಜ ಹಾಗೂ ಸೃಖಾಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ; ಅಂತಿಯೇ ಬಲಗಡಿಯ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಾರೆ, ವ್ಯಜನ ಹಾಗೂ ತುಪ್ಪದ ಪಾತ್ರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಸಹ್ಯಹಸ್ತಕ್ಷೇತ್ರಕೃಂಗಃ ಸಹ್ಯಜಹ್ಯೋ ದ್ವಿಶೀರ್ಣಃ |

ತ್ರಿಪಾತ್ರಸನ್ನೇವದನಃ ಸುಖಾಸಿನಃ ಶಚಿಸ್ಯಿತಃ |

ಸ್ತಾಯಾಂ ತು ದಕ್ಷಿಣ ಪಾಶೀ ದೇವಿಂ ವಾಮೇ ಸ್ವಧಾಂ ತಥಾ |

ಬಿಭ್ರದಾ ದಕ್ಷಿಣ ಹಸ್ತೇ ಪುಸ್ತ್ರ ಶಕ್ತಿಮನ್ಯಂ ಸೃಜಂ ಸೃಂಬಂ |

ತೋರುತ್ತಂ ವ್ಯಜನಂ ವಾಮ್ಯಫೌತಪಾತ್ರಂ ತುಂ ಧಾರಯನಾ |

ಅತ್ಯಭಿಮುಖಪಾಸಿನೆ ಏವಂದೂತೋ ಹುತಾಶನಃ ||268||

[ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ವೇದಾರ್ಥವೇ ಸರ್ವಾವೇತವಾಗಿರಬೇಕೆನ್ನುಸು ತ್ತದೀ. ಭಗವಾನ್ ಅಗ್ನಿದೇವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು ಯಗ್ನೀದ (4/58/3), ಯಜನೇದ (17/91) ಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಇವೆ.

ಜತ್ವಾನೈ ಶಂಗಾ ತ್ರಯೋ ಅಸ್ಯಿ ಪಾದಾದ್ಯೈ

ತೀಷ್ವೇ ಸಹ್ಯ ಹಸ್ತಾಸೋ ಅಸ್ಯಿ |

ತ್ರಿಥಾ ಬದ್ವೋ ವೃಷಭೋ ರೋರವೀತಿ

ಮಹೋದೇವೋ ಮಾತಾರ್ಥ್ಯಂ ಆ ನಿವೇಶಿ |]

ಈ ರೀತಿಯ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹುತಾಶನನ್ನು ತನ್ನೆದುರುಗಡೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವಂತೆ ಭಾವಿಸಿ, ಸಾಧಕನು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ ಗಳಿಂದ ಅತನೆ ಯಜನ-ಪೂಜನೆ ಹಾಗೂ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಂತಿಯೇ ಅತನನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು—

ಶ್ರದ್ಧಾಂ ನೇಥಾಂ ಯತಃ ಪ್ರಜಾಂ ವಿದ್ಬಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಶ್ರಿಯಂ ಬಲಂ |

ಆಯುಷ್ಯಂ ತೇಜ ಆರೋಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ವೇ ಹನ್ಯವಾಹನ ||269||

ಹನಸುದ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತಹ ಹನ್ಯವಾಹನಾದ, ಹೇ ಅಗ್ನಿದೇವನೆ! ನೀನು ನನಗಿ ಶ್ರದ್ಧಾ, ನೇಥಾ, ಉತ್ತಮವಾದ ಯಶಸ್ವಿ, ಪ್ರಜಾ, ವಿದ್ಯಾ, ಸದ್ವಾದಿ, ಪಶ್ಚಯ, ಬಲ, ಆಯು, ತೇಜಸ್ಸಿ, ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ—ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕರುಣಾ.

ನಿಷ್ಘಾವಂ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಪರಮಜಾಂಧನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಪ್ರತಿಯೋಭ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ತನ್ನ ಅರ್ಜೈದ್ಬಾರಕ್ಷಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಯತ್ನ

ಬೇಕೆಂದು ಮಹಿಸ್ ಲಾಗಾಕ್ಕಿಯು ಕಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅತ್ಯೇದ್ದಾರ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆನು ತನ್ನನ್ನು ಭಗವತ್ ಪ್ರತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಇದ್ದಾಗಿ ಸಾರೆಷ್ಟೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬೇಕು. ಈ ಜ್ಞಾನವು ಅನೇಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಗೃಹಸಾಫ್ರಮಸನ್ನು ಅನುಷರಿಸುವುದರಿಂದ, ಧನವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ದಾನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ನೂರಾರು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಚಿತ್ತಹಾಗೂ ಅಂತಃಕರಣಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಮಿಂತ, ಪವಿತ್ರಹಾಗೂ ಸಾತ್ತವಕ ವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಆ ಜ್ಞಾನವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶುದ್ಧಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶುದ್ಧಿಸ್ಯದಯ ದಿಂದ, ಪರಮಪವಿತ್ರ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತನ್ನ ವಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರನುಸಾರ ನಿಷ್ಪಾತ್ವ ಭಜನದಿಂದ ಹಾಲಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮ್ಮಾನಜ್ಞನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಆನನ್ದ ಕಲ್ಯಾಣವೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

ನ ಕರ್ಮಣಾ ನ ಪ್ರಜಯಾ ನ ಧನತ್ಯಾಗತೋಽಪಿ ವಾ |

ತಪಸಾ ಕೇವಲೀನಾಪಿ ತಥಾ ಪುಣ್ಯಶತಾದಪಿ ||

ಜ್ಞಾನಂ ನ ಜಾಯತೇ ನ್ಯಾಂ ಕಿಂತು ತಚ್ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿತಃ |

ಸಾ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಸ್ತು ತಥಾ ನಿತ್ಯಾಸ್ತೇಪರೇವ ಕರ್ಮಭಿಃ ||270||

ಹಿತಕರವೂ ಶ್ರೇಯಸ್ತರವೂ ಆದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು

ಎಲ್ಲ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಾ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವು ನಾಂಗಳನುಯವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತರೆಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಅಭಿಪೂತ ಹೊಂದಿರುವ, ಎಲ್ಲ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಾ ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ ಕಾರ್ಯವಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಕಾರ್ಯವು ದೇಶಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನುಯಾವನಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ, ವೇದವಿಹಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ, ಕುಲಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ, ಉಂಘಂಬಾಂಘವರು ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಟಜನರ ಮುಖಾಂತರ ಅಳವಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆಯೋ, ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯವು ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂದ್ಯವಾದುದಾಗಿರುವುದನ್ನು, ಸಜ್ಜನಿರಿಗೆ ಸರಿಹೋಂದದ ಕೆಟ್ಟು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಮಾಡಬಾರದು. ವಿದ್ವತ್ ಜನರು

ಇಂತಹವುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕಾದುದು ಆನಶ್ಚರ್ಯ.

ಹಿಂತಂ ಶ್ರೀಯಸ್ವರೆಂ ಭೂರಿ ಚರ್ಮಂ ಕಾಲುಂ ಮನೈಷಿಭಿಃ ।

ಸತಾನುನುದ್ವೀಗ ಕರಂ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕೆ ಸಮೃತಂ ।

ಅಹೇಯಂ ಸರ್ವವಿಂದೂನಾಂ ಯತ್ ಸ್ಥಾತ್ ಕರ್ತವ್ಯಮೇವ ತತ್ ॥

ದೇಶಕಾಲಂ ನೈದಿಕಂ ಚ ಸಮಯಂ ಸ್ವಕುಲಕ್ಯಯಂ ।

ಸ್ವಬಂಧು ಶಿಷ್ಟಹವ್ಯಂ ಯತ್ ಕರ್ತವ್ಯಂ ನ ತು ಜೀತರತ್ ॥273॥

ನಿವಾಸಯೋಗ್ಯ ಉತ್ತಮ ದೇಶ

ಸಜ್ಜನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇರುವ, ವೇದಜ್ಞ ವಿದ್ವಾಂಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇರುವ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವರು ಇರುವ ದೇಶವು (ನ ದೇಶಃ ಪರಮ ಉತ್ತಮಃ) ವಾಸ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದು ದಾಗಿದೆ. ‘ಆನದೇಕ ನಿವಾಸೇನ ಕುದೇಶತ್ತಂ ತಥಾ ಸ್ತುತಂ’ ಎಂಬಂತೆ ಸಜ್ಜನರಲ್ಲದ, ದುಷ್ಪವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ವಾಸ ಮಾಡುವ ದೇಶವು ‘ಕುಕ್ಷೀತ್ರ’ ದುಷ್ಪ ದೇಶ ಎಂದೇನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸತ್ಪರುಷರು ಇರುವ ಸ್ಥಳವೇ ವಾಸ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.

ಹದಿನಾಲ್ಪು ಮತ್ತು ಹದಿನೆಂಟು ವಿದ್ಯೇಗಳು

ಖಗ್ನೀದ, ಯಜುವೇದ, ಸಾಮಾನ್ಯೇದ ಹಾಗೂ ಅಧರ್ವಾವೇದ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಶಿಶ್ವಾ, ಕಲ್ಪ, ನಿರುಕ್ತ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಭಂದಸ್ಸಿ ಹಾಗೂ ಜ್ಯೋತಿಷ್-ಎನ್ನಿವ ವೇದಾಂಗಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಶಾಮಾಂಸಾದರ್ಶನ, ನಾಯಯದರ್ಶನ, ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸೇರಿ ಹದಿನಾಲ್ಪು ವಿದ್ಯೇಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮೂಲ ಧರ್ಮ ತತ್ತ್ವವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದಿಗೆ ಆಯುವೇದ, ಧನುವೇದ, ಗಂಥರ್ವ ವೇದ, ಅಧರ್ವಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ಹದಿನೆಂಟು ವಿದ್ಯೇಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಅಂಗಾನಿ ವೇದಾಶ್ಚ ತಾಪರೋ ನಿಷಾಯವಿಸ್ತರಃ ।

ಪುರಾಣಂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂ ಚ ವಿದ್ಯಾ ಹೈಮ್ಯಾತಾಶ್ಚ ತುರ್ದರ್ಶಃ ॥

ಆಯುವೇದೋ ಧನುವೇದೋ ಗಂಥವೇದೋ ವೇದ ಏವ ಚ ।

ಅಧರ್ವಾಸ್ತ್ರಂ ಚತುರ್ಧಂ ತು ವಿದ್ಯಾ ಹೈಮ್ಯಾದಶ ಸ್ತುತಾಃ ॥275॥

ಕೆಲಿಯುಗಿದೆ ವರ್ಣಿಸೆ

ಸತ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸಿದ್ಧಿಯು ಹತ್ತು ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತತ್ತು

ಇದು ಶ್ರೀತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತತ್ವ. ಇದು ದ್ವಾಪರ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು ಇದೇ ಧರ್ಮಸಿದ್ಧಿಯು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪನೇ ಧರ್ಮ ಸಾಧನೆಯು ಭಕ್ತಿಭಾಷ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಆರಾಧನೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಬೇಗ ಉತ್ತಮಪ್ರತಿಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಯತ್ಸೃತಿ ದಶಭಿರ್ವಣ್ಣೈಃ ಶ್ರೀತಾಯಾಂ ಹಾಯನೇತು ॥

ದ್ವಾಪರೇ ತಸ್ಯ ವಾಸೇನ ಹೃಹೋರಾತ್ಮಾ ಕಲೌ ಯುಗೇ ।

ಧರ್ಮಸಿದ್ಧಿ ಭರವೇನ್ಯಾಂ ಕಲಿಃ ಸಾಧುಸ್ತತೋ ಮಹಾನ್ ॥277॥

ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಗುರುಸೇವೆ, ಪತ್ನಿಗೆ ಪತಿಸೇವೆಯೇ ಹೊರತು ತಿಧರ್ಮ, ವರ್ತಕಾಂತಾದಿಗಳು ಅಂತಹ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯನಿಗೆ, ತಂದೇ-ತಾಯಿಯರ ಸೇವೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ತಪಸ್ಸು, ತಿಧರ್ಮ ದಶರ್ಥ, ವರ್ತಕಾಂತಾದಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು ಪ್ರತ್ಯನಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಓಡಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾವಾಗಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿರುವನು. ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸೇವೆಯಿಂದ ಸ್ವತಃ ಅತನೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವನೇ, ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಂದೇ-ತಾಯಿಯರ ಸೇವೆಯಿಂದ ಸ್ವತಃ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ಅನುಗ್ರಹಿಸುವನು. ತಂದೇ-ತಾಯಿಯರ ಸೇವೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಜ್ಞಾವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸುಕರ್ಮನ ಪಿತೃ-ಭಕ್ತಿಯೇ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ.

14. ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಸ್ತುತಿ

ಬ್ರಹ್ಮಷಿರ್ ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಬ್ರಹ್ಮನೆ ಮಾನಸ ಪುತ್ರನು. ಈತನೇ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಸ್ತುತಿಯ ಪ್ರಣೇತನು ಈತನು ಸಪ್ತಷಿರ್ಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿರುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒವನೆನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಈತನ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ತರವಾದುದು.

ಸಪ್ತಷಿರ್ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿದ್ದು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಪಂಚದ ಜೀವಿಗಳ ಗತ ವಧಿಗಳನ್ನು ಈತನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ತಪಸ್ಸು, ಜ್ಞಾನ

ಹಾಗೂ ದೈವಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ಮುಖಾಂತರ ಜಗತ್ತು ಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಹೆರಡುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ದಯಾಳುವಾಗಿರುವನು. ಈತನೆನ್ನು ಯೋಗವಿದ್ಯೆಯ ಅಚಾರ್ಯನೆಂದೂ ಪರಿಗಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈತನು ಬ್ರಹ್ಮಾಗಿ ಸಮಾನ ತೇಜಸ್ಸಿಯೂ ಹೊಡು. ಈತನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಗಳಿರುವ ಕಾರಣ ದೇವತೀಗಳು ಈತನೆನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವರು ಈತನೆ ಮನಸ್ಸು ಸದಾ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವನನೆ ತಂದೆಯಾಗಿರುವ ಈತನು ಕುಬೀರ ಹಾಗೂ ರಾವಣರ ಪಿತಾಮಹನೂ ಹೊಡು. ತಪಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ಬಲ, ತೇಜಸ್ಸು, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಾರ್ಥರಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಈತನು ಸರ್ವೋತ್ಸ್ವವನು.

ಈತನು ಪ್ರಜಾಪತಿಯಾದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಲಾಳಿಕಾಗ್ರಾಗಿ ಅವರ ದೈನಿಕ ಅಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕಾಗಿ ಒಂದು ಧರ್ಮ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ‘ಪುಲಸ್ತ್ಯಿ ಸ್ತುತಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಏಡಿದನು. ಅದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಈ ಸ್ತುತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಬಹುತಃ ಈ ಸ್ತುತಿಯು ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಇದರ ರೂಪ ತುಂಬಾ ಅಲ್ಪವಾದುದಾಗಿದ್ದು, ಕೇವಲ 30 ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿದೆ ಪ್ರಾಚೀನ ನಿಬಂಧ ಗ್ರಂಥಗಳಾದ ಮದನ ಪಾರಿಜಾತ. ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ ವಿರಚಿತ ಮಿತಾಕ್ಷರಾ ಪೀಠಾ, ಕಾಲಮಾಧವೀಯ ಹಾಗೂ ಹೇಮಾದ್ರಿವರ್ಹಗಳ ಅನೇಕ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ ರೂಪವಾಗಿ ಈತನ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಆಗಿನ ಪುಲಸ್ತ್ಯಿ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ವಿಚಾರವೇನೆಂದರೆ ಬಹುತಃ ಇತ್ತುಚಿನೆವರ್ಗೂ ಇದರ ವಿಸ್ತೃತ ರೂಪ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದು, ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಹುದು ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೇಮಾದ್ರಿಯ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಪುಲಸ್ತ್ಯಿ ವಿರಚಿತ ಕೆಲವೊಂದು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಆತನನೆಂದು ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಪುಲಸ್ತ್ಯಿ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಅವು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಧರ್ಮೇಷು ನಿಯತಾ ಯೇ ಚ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಧರ್ಮ ಬೆಂತಕಾಃ ।

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವಿದೋ ಯೇ ನೈ ತೇವಾಂ ವಚನವೂಷಧಂ ॥

(ಹೇಮಾದಿ. ಪರ. ೬ಂತ. ಆ. ೬)

ಅಂದರೆ ಧರ್ಮಾಚರಣೀಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವವರು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸೂಕ್ತಾಧರ್ಮಗಳ ಬೆಂತನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವರು. ಅಂತೆಯೇ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವವರು ಅದರಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ತತ್ವಜ್ಞನೆ ಸಂಪನ್ಮೂರ್ಖ, ಸದಾಚಾರ-ಧರ್ಮಪರಾಯಣರೂ ಆದ ಮಹಿ-ಮಹಿನಿಗಳ ವಚನಗಳು ಕ್ರಿಯಾಧಿಕರಿಸಿದ್ದರೂ, ಕಲಾಭಿಕಾರಕವಾದುದೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿ-ಮಹಿನಿಗಳು ಹೇಳಿರುವ ವಚನಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಯಾವುದೇ ತರ್ಕ-ವಿತರ್ಕಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದೆ ಆಭರಣೆಯಲ್ಲಿ, ವ್ಯಾಕಹಾರದಲ್ಲಿ ತರುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇವು ಇಹಿಂದಿಕೆ, ಪರಿಶೋಕಗಳಿರಿಡರಲ್ಲೂ ಮಂಗಳವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವವುಗಳಾಗಿವೆ. ಆದುದ ರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅನುಮಾನ ಪಡದೆ ಆವುಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ, ತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, ಸದಾಚಾರ - ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮಹಿ-ಮಹಿನೆ ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಅನೇಕ ಸುಂದರ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಈತನ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.

ಅನೇಕ ಮಹಿ-ಮಹಿನೆಗಳು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಸಿಂದ ಶೃಂತಿ-ಸ್ತುತಿ ಹಾಗೂ ಆಗಮಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿದರೆಂದೂ, ಇವೇ ಪುಲಸ್ತ್ಯನ ಹೇಸರಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆಂದೂ ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ -

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಪುಲಸ್ತ್ಯಮೃಷಯೋಽಬ್ರಿವಸ್ ।

ತಾಂಶಿಧರ್ಮಾನಾ ಪ್ರಕಾರಾಂಶೈ ನೋ ವದ ಸ್ವಾತಮರಾಗಮಂ ॥1॥

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ, ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮ (ಕರ್ತವ್ಯ)ಗಳನ್ನೂ, ಆವುಗಳಿಂದಿಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ರಾಜಧರ್ಮವನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಧರ್ಮ, ಆಶ್ರಮಧರ್ಮ, ವಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ, ಸ್ವೇವಿತ್ತಿಕ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ರಾಜಧರ್ಮ - ಎನ್ನುವು

ಇದು ರೀತಿಯ ಧರ್ಮಗಳು (ಪಂಚಧಾನಸ್ಥಿತಂ ಧರ್ಮಂ ಶ್ರೋದ್ವಂ ದ್ವಿಷಾಸತ್ತವಃ ಶ್ಲೋ. 2) ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮಗಳಿಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆಯಿಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾನಿಸಲಾಗಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಶ್ರೀಯವು ಅಡಗಿದ್ದು, ಶ್ರೀಯಸ್ತರವಾಗಿದ್ದು, ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯವರ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತ್ರಃ ಪಂಚವಿಧೀನೇ ಧರ್ಮಃ ಶ್ರೀಯೋಽಖ್ಯಾದಯ ಹೇತುಕಃ ।

ಪುರುಷಾಣಾಂ ಯಥಾರ್ಥೋಗಂ ಸ ಚ ಸೇವ್ಯಃ ಘರ್ಮಾಧಿಕಾನಾ ||27||

ಸಂಪೂರ್ಣಧರ್ಮ

ಮಹಿಂ ಪ್ರುಲಪ್ರಾಣಿನು ಸನ್ಯಾಸಧರ್ಮವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಕ್ರಿಪಂಚ ದಲ್ಲಿ ಏನೇನಿದಿ, ಏನೇನು ಆಗುತ್ತಿದೆ - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದುದು, ತನಗೆ ತನ್ನೇ ಶದುದು' ಎಂದು ಸನ್ಯಾಸಿಯು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಎಂಬು ದಾಳಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರೋಕ್ರಿಪ್ತಾಷ್ಟಿಯಂದ ಮಾನವನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನೇ ಮಾಡಿದ್ದಾಗೂ ಗೂಗ್ಗಿ, ಉವೆಲ್ಲವೂ ಜಗತ್ತಾಕರ್ತನ ಕೃಪೆಯಿಂದಾದುದು ಎಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ತನ್ನದು, ತಾನು ಮಾಡಿದುದು ಎನ್ನುವುದರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯಕೆ ಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಭಿಕ್ಷೆಯಂದ ವಡೆದ ಶುದ್ಧರೂಪವ ಅನ್ನವನ್ನು ಜೀವನ ಸರ್ವಾಹಣಣಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕುಟೀರ ವಾಗಲಿ, ಶ್ರೀಮಂತಾಗಲ ರಾಜಾಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬಂದು. ಸ್ವಾಹಾ ಕೇಂದ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಶನು ನಾಸಿಸಬೇಕು ಗಾಂಧಾರೀ ವಸ್ತುವಾಗಲಿ, ಪದಾರ್ಥವಾಗಲಿ, ಧನಸಂಪತ್ತಾಗಲ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸ್ವಾಹಾ ವಾರಮು, ಅನ್ನನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದಲೂಬಾರದು. ಯಾರಿಗೂ ದ್ವೋರಕ ಪಾಠಬಾರದು. ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗರನ್ನೂ ಸಮನಾಗಿ ಕಾಣಬೇಕು. ಎಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಪ್ರತಿರೂಪಗಳೇ ಪುಗಣಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಿಯ-ಅಪ್ರಿಯ ರೋಂದಿಗೆ, ಸುಖದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಭಂಧದೊಂದಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರತಿಕೂಲ-ಅನುಕೂಲ ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕಾರವಶಾಗಬಾರದು; ಸ್ವರ್ವಿಕಾರ ಭಾವದಿಂದ, ಸಮಾಜಿತ್ವದಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಬಾಹ್ಯ-ಆಂತರಿಕ - ಇವೆಡರಲ್ಲೂ ಶಂದಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ನಿಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವವನ್ನು ಶಂಧಿವಾಗಿರಿಸಿ

ಕೊಳ್ಳದೀರು. ಆ ಭಾವನೆಗಳು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವಿಕಾರಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗ ಬಾರದು. ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಧಾರಣಾ-ಧ್ಯಾನದ ಬಲದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಬ್ರಹ್ಮ ಚಿಂತನಾರೂಪ ಸಮಾಧಿಯ ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ಮಗ್ನಿನಾಗಿರಬೇಕು.

ಸರ್ವರೋಭವರಿತಾಂಗಿಂಳೇ ಭೈಕ್ಷಣಿಂದ್ವಂ ವೃಕ್ಷಮೂಲತಾ |

ಸಿಫ್ರಿಗ್ರಹತಾದ್ವೋಹಃ ಸಮುತ್ತಾ ಸರ್ವಚಂತುಪು ||19||

ಸ್ವಿಯಾಪಿಯ ಪರಷ್ಪಂಗಃ ಸುಖದುಃಖಾವಿಕಾರಿತಾ |

ಸಚಾಹ್ಯಭ್ಯಂತರಾಶಾಚಂ ನಿಯಮೋ ಪ್ರತಕಾರಿತಾ ||20||

ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯ ಸಮಾಹಾರೋ ಧಾರಣಾಧ್ಯಾನನಿತ್ಯತಾ |

ಭಾವಶುದ್ಧಿಸ್ತದೇತ್ಯೇನಂ ಪರಿವಾರಜ್ಞಾಧರ್ಮ ಉಜ್ಞತೆ ||21||

ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮ

ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ, ನಾಲ್ಕು ಅಶ್ರಮಗಳ ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ ಸಂತರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ವರ್ಣಾರ್ಥನು ಧರ್ಮದ ಅವಶ್ಯಕ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ, ಅವಶ್ಯಕ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸದೆ, ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದು ವ್ಯಧಿವೂ ಹಾಡು. ಸತ್ಯ, ಅಹಿಂಸೆ, ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಶುದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರತೆ, ದಯೆ, ಕ್ರಮೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಣರೊಡಗೂಡಿ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳವರೂ, ಎಲ್ಲ ಅಶ್ರಮಗಳವರೂ ಅಚರಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ.

ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯವಾದಕ್ಷಿ ಸತ್ಯಂ ಶೌಚಂ ದಯಾ ಕ್ಷಮಾ |

ಪರ್ವನಾಂ ಲಿಂಗಿನಾಂ ಚೈವ ಸಾಮಾನೇಯೋ ಧರ್ಮ ಉಜ್ಞತೇ ||22||

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪುಲಸ್ತ್ರಿ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಆನೇಕ ಉಪದೇಶಗಳು, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯು ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಜೊಕ್ಕವಾದುದಾಗಿದೆ.

15. ಅಂಗಿರಸ ಸ್ತುತಿ

ಮಹಿಳೆ ಅಂಗಿರಸನು ಬ್ರಹ್ಮನ ವಾನಸ ಪುತ್ರನು. ಬ್ರಹ್ಮನ ಮುಖ

ದಿಂದ ಈತನೆ ಸ್ವೇಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. (ಅಂಗಿರೋ ಮುಖತೋ-ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ
3/12/24) ವಿಸ್ತಾರ ಪ್ರಜಾಸ್ವೇಷ್ಟಿಗಾಗಿ, ಆ ಪ್ರಚೀಗಳ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಈತನೆನ್ನು
ಪ್ರಜಾಪತಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವೈವಸ್ತತ
ಮನ್ಮಂತರದಲ್ಲಿ ವರುಣಾಯಜ್ಞ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈತ ಜನಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳ
ಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈತನು ಶರ್ದಾವು ಖಣಿಯ ಮಗಳಾದ ಶ್ರದ್ಧಾ ಇನ್ನು ಮಂಡುವೆಯಾಗಿ,
ದೇವಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಉಚಿಧ್ಯ (ಉತಧ್ಯ), ಸಂಪರ್ಕ (ವಯಸ್ಸು) ರೆಂಬ
ಪುತ್ರರನ್ನೂ; ಸಿನೀವಾಲೀ, ಕುಹೂ, ರಾಕಾ, ಅನುಮತಿ-ಎಂಬ ನಾಲ್ಕುರು
ಪುತ್ರಿಯರನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ಈತನು ವಸುದೇಯೆಂಬ ತರುಣೀಯನ್ನು ವಿವಾಹ
ವಾಗಿದ್ದುನೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೇ ಅಲ್ಲದೆ
ಅರ್ಚಿಸ್ತೇ, ಮಹಿಷ್ಯತೀ, ಮಹಾಮತೀ ಎಂಬ ಪುತ್ರಿಯರನ್ನೂ ಈತ
ಪಡೆದಿದ್ದನೆಂದು ಭಾರತವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಫ್ಧಿ ಎಂಬ
ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಿತ್ಯದೇವತೀಗಳನ್ನೂ, ಸತಿ ಎಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾಂಗಿರಸನ್ನೇಂದೂ
ಪಡೆದನೆಂದು ಭಾಗವತವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಷ್ರ ಅಂಗಿರಸನು ಅಥವ ವೇದದ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದುದರಿಂದ
ಈತನೆನ್ನು ‘ಅಥವಾ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ವೇದಗಳು ಹಾಗೂ
ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಭೇದದ ಮುಖಾಂತರ ಈತನೆನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಅನೇಕ
ಅಭಿಖಾನಗಳವೆ. ಈ ವಿವರಗಳು ಈತನ ತಪಸ್ಸು, ಜ್ಞಾನ, ಧ್ಯಾನ, ಸದಾಚಾರ
ಹಾಗೂ ಲೋಕೋಪಕಾರದ ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಕಘಾನೆಕ
ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಈ ರೀತಿ ಇದೆ –

ಒಮ್ಮೆ ಅಗ್ನಿದೇವನಿಗೆ ದೇವತೀಗಳ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಯಾರಿಗೂ
ಕಾಣದಂತೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಿ ಆವಿಶ್ಯಕೊಂಡ. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶಣ್ಣರೈಯಾದ
ಅಗ್ನಿಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಅವನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಂಗಿರಸನೆನ್ನು
ನಿಯಮಿಸಿದ. ಕೆಲವು ಯುಗಗಳು ಕಳೆದುವು. ಅಗ್ನಿಯ ಸಿಟ್ಟು ಕಡಿಮೆ
ಯಾಯಿತು. ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ತಪ್ಸಿಹೋಗಿದೆಯೆಂದು
ಖಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಅಂಗಿರಸನು ಅಗ್ನಿಯ ಮೇಲೆ
ಕ್ರಿಕರೆಗೊಂಡು, ಅವನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅವನಿಗೇ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ, ತಾನು ತನ್ನ

ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ.

ಸಹ್ಯಾಸ್ನಿಗಳಲ್ಲಿ ಒವನೆಂದು ಈತನೆನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈತನು ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ಸದಾಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಪದೇಶ ನೀಡಿ, ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸನ್ಯಾಗ್ರಹ ಕಡೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಪ್ರೀರೇಸಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಒದಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈತನೆ ತಪಸ್ಸಿನ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯೂ ಇದೇ ಅಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳನ್ನೂ ಪರಮ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಈತನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಈತನೆ ಅನೇಕ ಉಪದೇಶಗಳು ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮುಂಡಕೋಪನಿಷತ್ತಿನೆ ಪ್ರವರ್ತಕನೂ ಈತನೇ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರಲ್ಲಿ ಈತನು ಮಹಾಶಾಲ ಶಾಂಕನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವದ ಉಪದೇಶ ನೀಡಿದನೆಂದು ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಪರಾಶ್ವರ ಪ್ರಮಾಣೋತ್ತಮನನ್ನು ತತ್ತ್ವದಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಜೀವಾತ್ಮದ ಬಂಧನದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವುದಿಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಶಯಗಳೇನಿದ್ದರೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಶಂಭಾ ಶುಭ ಕರ್ಮಗಳೂ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ – ಎಂದು ಆದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ –

ಭಿಷ್ಣತೆ ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿಕ್ಷಿದ್ಯಂತೇ ಸರ್ವಸಂಶಯಾಃ |

ಸ್ವೀಯಂತೇ ಚಾಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಣಂ ತಸ್ಮಿನಾ ದೃಷ್ಟೇ ಪರಾವರೇ ||

(ಮುಂಡಕ-2/2/8)

ಯಾವಾಗಲೂ ಸತ್ಯಕ್ಕೇ ವಿಜಯ, ಸುಳಿಗಲ್ಲ – ಎಂದು ಸತ್ಯಧರ್ಮದ ಮಾಹಿಮೆಯ ಒಗ್ಗೆ ಅಂಗಿರಸನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕಾರಣ-ಪರಮಾತ್ಮನು ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈತನೆನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಸತ್ಯರೂಪೀ ಫರ್ಮ-ಪರಿಧಿದ ಆಶ್ರಯನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತಲುಪುವ ಈ ದೇವಯಾನ ಮಾರ್ಗವು ಸತ್ಯಕ್ಕುಂತಲೂ ಹೇಳು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವಾದುದಾಗಿದೆ. ಅಸತ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುವನನು ಪರಮಾತ್ಮ ಪೂರ್ಪ್ರಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರನು. ಸುಳ್ಳ, ಮಾತನಾಡುವುದು, ದಂಭಾಚಾರ, ಕರ್ಮಾಣಂ ಅಥಃ ಪತನಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ –

ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತ ನಾನ್ಯಂ

ಸತ್ಯೇನ ಸಂಭಾ ವಿತಕೋ ದೇವಯಾನಃ || ಮುಂಡಕ-3/1/6 ||

ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಮಾರ್ಗಕ ಉಪದೇಶಗಳು ಅಂಗಿರಸನೆ ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನಾದರೂ ಅಜರಣೆಗೆ ಶಂದಲಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹೆರೆಮ ಕಲ್ಯಾಣವು ತಪ್ಪದೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಂದ್ರ ಅಂಗಿರಸನೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ತುತಿಗಳಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಾನವನು ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಅಸತ್ಯಮಾರ್ಗವನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಸುಂದರತಮು ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು ಈತ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತನೆ ಕೆಲವು ಸ್ತುತಿಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪವನ್ನಾಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ -

(ಅ) ಅಂಗಿರಾಸ್ತೃತಿ (1)

ಈ ಸ್ತುತಿ ತುಂಬಾ ಸಣ್ಣ ಕೃತಿ. ಇದರಲ್ಲಿ 72 ಶಿಲ್ಪೀಕಗಳಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಗೃಹಸಾಫ್ರಮನು ಧರ್ಮದ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಖಾದ್ಯಾಖಾದ್ಯ ಶುದ್ಧಿ, ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, ಅನ್ವಯ ಶುದ್ಧಿ, ಗೋವಧದ ಪೂರ್ಣಶ್ಚಿತ್ತ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳಿವೆ.

ನೀಲೀ ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತುದ ನಿಷೇಧ

ನೀಲೀ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬಾರದೆಂದು ಅಂಗಿರಸನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾರಣ ನೀಲೀ ವರ್ಣದ ವಸ್ತು ಧರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಾನ, ದಾನ, ಜಪ, ಯೋಮ, ಸ್ತಾಥಾಯಿ - ಪಿತೃತಪ್ರಣ ಹಾಗೂ ಪಂಚ ಮಹಾಯಜ್ಞ - ಇವೆಲ್ಲನೂ ವ್ಯಧರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಾನಂ ದಾನಂ ಜಪ್ತೋ ಯೋಮಃ ಸ್ತಾಥಾಯಃ ಪಿತೃತಪ್ರಣಂ |

ವ್ಯಧಾ ತಸ್ಯ ಮಹಾಯಜ್ಞ ನೀಲೀ ವಸ್ತುಸ್ಯ ಧಾರಣಾತಾ ||14||

ಒಂದು ವೇళೆ ಅಜ್ಞಾನದಿರಂದ ನೀಲೀ ವರ್ಣದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಧರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಹೋರಾತ್ರಿ, ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿ, ಸಂಜಗವ್ಯವನ್ನು ನೇವಿಸಿ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು -

ಅಹೋರಾತ್ಮೋಷಿತೋ ಭೂತ್ವಾ ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಶುಷ್ಕತಿ ||

ಗೋವಧಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ

ಗೋವಧಯು ಮಹಾನ್ ಪಾಪಕರವಾದ ಕಾರ್ಯ ಎಂದು ಮಹಿಂದ್ರ ಅಂಗಿರಸನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮೇವು ಹಾಕುವಾಗ, ನೀರು ಕುಡಿಸುವಾಗ,

ಜೀವಂಥಿ ಅಥವಾ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಂಕ್ರಾಂತಿ ಭಾವದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂಡಾಗ್ನಿ
ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಆ ಹಂಸುವು ಮರಣಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಸಾರುವವನಿಗೆ ಇದು ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ
ಎಂದುಕೊಂಡರೂ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಗೋಹತ್ಯೆಯ ಪಾಪದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುನೇ ಒಂದು
ಭಾಗದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ಹಂಸನಿಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಶೃಂಗಾರ ವಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಡನೆಯಾಗಿ ಫೋಂಟೀ
ಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಫೋಂಟೀಯಿಂದ ಆ ಹಂಸುವು ಮರಣಿಸಿದಲ್ಲಿ,
ಗೋಹತ್ಯೆಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಭೋಜನೇ ಜೈವ ಪಾನೇ ಚ ತಥಾ ಜೀವಂಥಿ ಭೇಷಣ್ಯಃ ।

ಮಂ ಮೃಯಂತೇ ಯಾ ಗಾವಃ ಪಾದಮೇಕಂ ಸಮಾಂತರೇತಾ ॥

ಫೋಂಟಾಭರಣದೋಷೇಣ ಯತ್ರ ಗಾರ್ವಿನಿಪೀಡ್ಯತೇ ।

ಜರೆದರ್ಥವ್ಯತ್ಯಂತ ತೇಷಾಂ ಭೂಷಣಾರ್ಥಂ ಹಿ ತತ್ವತನ್‌ ||25-26||

ಒಂದು ವೇಳೆ ದೊಣ್ಣಿಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಂಸುವು ಮೂರಭಿಗೊಂಡಲ್ಲಿ,
ಅಥವಾ ಪ್ರಜ್ಞಾ ತಪ್ಸಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿಡ್ಡಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಸಾವಿರ
ಗಾಯಿತ್ರಿ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯು
ಶಂಕ್ರಾಂತಾಗುವನು.

ಮೂರಭಿತೆ ಪತಿತ ಚಾಪಿ ಗವಿಯಷ್ಟಿ ಪ್ರಕಾರತೇ ।

ಗಾಯತ್ರ್ಯಷ್ಟಿ ಸಹಸ್ರಂ ತು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಕೋಧನಂ ||34||

ಅಸಮಧಿ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಪಾಪವಿಲ್ಲ

ಗೋತ್ತೊ, ಗೋತ್ತಿಲದೆಯೋ ಪಾಪ ಮಾಡಿದ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಮಧಿನಾದಾಗ ಆವನ ಪರವಾಗ ಬಾಲಕನ ತಂದೆ
ಅಥವಾ ಗುರು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಆನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕನ ಪಾಪ
ತೊಳೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ -

ಅಸಮಧಿಸ್ಯ ಬಾಲಸ್ಯ ಪಿತಾ ವಾ ಯಂದಿ ವಾ ಗುರುಃ ।

ಯಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಚರೇಧ್ಯಂ ಪಾಪಂ ತಸ್ಯ ನ ವಿದ್ಯತೇ ||32||

ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಅವನ ಆನ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ

ಮಾನವನು ಮಾಡುವ ದುಷ್ಪತ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ನಿಂದನೀಯ ಕರ್ಮಗಳ
ಪಾಪವು ಅವನ ಆನ್ವದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅಂತಹವನಿಂದ

ಪಡಿದ ಅನ್ನೆದ ವರುಖಿತರ, ಇ ಪಾಠವನ್ನೆನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಿಸದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಿಸಿದನ್ನೂ ಕೂಡ ಪಾಠಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶುದ್ಧರೂಪದ, ನಾಯಿಕಾಷಾಚಿತ ಕಾಗೂ ಸದಾಚಾರಿಯ ಅನ್ನವನ್ನೇ ಸ್ತೋತ್ರಿಸಬೇಕು.

ದಂಷ್ಟ್ಯಂ ಹೀ ಮನುಷ್ಯಾಜಾಂ ಅನ್ನಮಾತ್ರತ್ವ ತಿಷ್ಟತಿ |

ಯೋ ಯಾಷ್ಯಾನ್ನಂ ಸಮಾರ್ಥತಿ ಸ ತಸ್ಯಾಶಾರತಿ ಕೀಲ್ವಿಷಂ ||58||

ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬಾರದು ?

ಯಜ್ಞಶಾಲೆ, ಗೋಶಾಲೆ, ಪ್ರಜಾಮಂದಿರ, ದೇವಾಲಯ ಹಾಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ, ಭೋಜನ ಪಾಡುವಾಗ, ಜಪ ಪಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಇಂತಹ ಸಂಧಭ್ರ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬಾರದು -

ಅಗ್ನಾತಿಗಾರೇ ಗವಾಂ ಗೋಣ್ಣೇ ದೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸನ್ನಿಧಾ |

ಆಹಾರೇ ಜಪಕಾಲೇ ಚ ಪಾದುಕಾನಾಂ ವಿಸರ್ಜನಂ ||61||

ಪತಿನ್ಯತೆಯೆಲ್ಲದವಳಿ ಅನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಿಸಬಾರದು

ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆ, (ಮಾತು)ಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವವಳನ್ನು ಅನಳ ಅಧಮ್ಯ ನಡವಳಿಕೆಗಳಿಂದಾಗಿ, ಅಂತಹವಳನ್ನು ‘ಕಾಮಚಾರಿಯೇ’ ಎಂದು ಶರೀಯ ಲಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ನಡೆಯುವವಳು ಎಂದಭ್ರ. ಇಂತಹ ಸ್ತೋತ್ರ ಅನ್ನ ಅಧವಾ ಉಟ್ಪನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಿಸಬಾರದು -

ಭತ್ಯಾಶಾಸನ ಮುಲ್ಲಂಷ್ಯ ಯಾ ಚ ಸ್ತೋತ್ರಿ ವಿಪ್ರವರ್ತತೇ |

ತಸ್ಯಾತ್ಮವ ನ ಭೋತ್ಸ್ವಂ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಕಾಮಚಾರಿಯೇ ||69||

(ಅ) ಅಂಗಿರಾಸ್ತೃತಿ (2)

ಈ ಎರಡನೇ ಪ್ರಸ್ತುತದ ಹೇಸರೂ ಕೂಡ ‘ಅಂಗಿರಾಸ್ತೃತಿ’ ಎಂದೇ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 168 ಶೈಲ್ಲೀಕಗಳಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮೊದಲನೆ ಅಂಗಿರಾಸ್ತೃತಿ ಯಲ್ಲಿ ಕೇಲವು ಶೈಲ್ಲೀಕಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿವೆ.

ಧರ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸು ಸೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಾರದ್ವಾಜಾದಿ ಮಹಿಳೆಗಳ ಪ್ರತ್ಯೇಗಳಿಗೆ ಮಹಿಳೆ ಅಂಗಿರಣನು ನೀಡಿದ ಉಪದೇಶಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೇ ಈ ಎರಡನೇ ಅಂಗಿರಣಸ್ತೃತಿ (ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ) ಎಂಬ ಹೇಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಅಶ್ರಮಗಳ, ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ ಧರ್ಮ

ನಿಯಮಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳು, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ-ವಿಧಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ

ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪಾಪಗಳಿಗೂ ಒಂದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಆವೃಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಅಂಗಿರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪಾಪ ಮಾಡಿದವನು ವೇದಜ್ಞ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದರೆ, ‘ಮತ್ತೆ ಒಂದೂ ಇಂತಹ ಪಾಪವನ್ನೇ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದುಃಖಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಶೋಕಗೊಂಡು, ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನ್ನು ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೃತ್ಪಾ ಪಾಂ ಹಿ ಶೋಽಂನಾ ವೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವೇದಪಾರಗಃ ।

ಸ್ತುತ್ಯಧ್ರಂ ವಿಂದತಿ ಯೋಽಪಿ ತಸ್ಯಾತಾ ಪಾಪಾನಾ ಪ್ರಮುಖ್ಯತೇ ॥

ನೈವ ಕುಯಾಂ ಪುನರಿತಿ ನಿವೃತ್ತಾತ್ಮಾ ಭವೇದ್ಯದಿ ॥99-100॥

ದೈವ ಬಲದಿಂದ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗದಿರಿ

ವೃಕ್ತಿಯು ‘ದೇವತೀಗಳ ವರಪ್ರಸಾದ’, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಲ’, ‘ನಂತರದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು’ ಎಂಬ ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರೆದು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆವನು ಕರ್ಮದೈವಾಪರಾಥಕ್ಕೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಪರಾಥ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಸಂಬಂಧದ ಆಪರಾಥಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿನೆ. ನಿಂದ್ಯ ಕರ್ಮವನ್ನು ಜಾಜ್ಞಾನದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಆಕಸ್ಮಾತಾಗಲಿ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಪಾಪ ಕರ್ಮವೇ! ಅದು ಅವನನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಸುಧುತ್ತದೆ.

ನ ದೈವಬಲಮಾತ್ರತ್ಯ ಪಾಪಕರ್ಮರೇಭ್ರವೇತಾ ।

ಅಜ್ಞಾನದಾಪ್ತ ಪ್ರಮಾದಾದಾಪ್ತ ದಹತಿ ಕರ್ಮ ನೇತರೇತಾ ॥102॥

ಮರಣಾಶಾಚ, ಜನನಾಶಾಚಗಳ ದೋಷ ವಿಜಾರ

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರದಾದರೂ ಸಾವು ಉಂಟಾದಾಗ, ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ವರಿಗೆ ಶವ-ಜನ್ಮ ಸೂತಕ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಸಾವಿನಿಂದ ಉಂಟಾದ ಅಶಾಚದ ನಡುವೆ ಜನನಾಶಾಚ ಉಂಟಾದಲ್ಲಿ ಮರಣಾಶಾಚ ಮುಕ್ತಾಯ

ದೊಂದಿಗೆ ಜನನಾಜನ್ಯ ಸೂತಕದ ಶುದ್ಧಿಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮರಣಾ ಶಾಚದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಜನನಾಶಾಚ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜನನಾಶಾಚದಿಂದ ಮರಣಾಶಾಚದ ಶುದ್ಧಿ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ -

ಶವಸೂತೀ ಸಮುತ್ಪನ್ನೇ ಸೂತಕಂ ತು ಭವೇದ್ಯದಿ |
ಶವೇನ ಶುದ್ಧಿತೀ ಸೂತಿನಂ ಸೂತಾ ಶುದ್ಧಿತೀ ಶವನ್‌ ||164||

(ಇ) ಅಂಗಿರಾಸ್ಕೃತಿ (3)

ಮೇಲಿನ ಎರಡೂ ಸ್ತುಲಿತಿಗಳೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನೇರಡು ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ ಸ್ತುಲಿತಿಗಳೂ ದೊರೆತಿವೆ. ಇನ್ನೇರಡೂ ಸೇರಿ ಅಂಗಿರಾಸ್ಕೃತಿ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯುದು ‘ಪೂರ್ವಾಂಗಿರಸ ಸ್ತುಲಿತಿ’ ಎಂದೂ, ಎರಡನೆಯುದನ್ನು ‘ಉತ್ತರಾಂಗಿರಸ ಸ್ತುಲಿತಿ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

1. ಪೂರ್ವಾಂಗಿರಸ ಸ್ತುಲಿತಿ

ಈ ಸ್ತುಲಿತಿಯಲ್ಲಿ 1132 ಶ್ಲೋಕಗಳಿವೆ. ಈ ಸ್ತುಲಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಹರಿತಿಗಳ ಮಹಿಮೆ, ಹೈರಸ ಹಾಗೂ ದತ್ತಕ ಪುತ್ರರ ಅಧಿಕಾರಗಳ ವಿವರಾಂಸೆ, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಾಗ್ರಹಕ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು, ಶ್ರಾದ್ಧಗಳಲ್ಲಿನ ಭೇದಗಳು, ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಶ್ರಾದ್ಧದೇಶ, ಶ್ರಾದ್ಧ ಪ್ರಯೋಗ, ಸರ್ಸಿಂಹಿಕರಣ ವಿಧಾನ, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಾತೇಶಾಯಿ, ಹಲಸಿನಕಾಯಿಯ ಶ್ರೀಷ್ಟತೆ, ಮಹಾಲಯ ಅವಾವಾಸ್ಯೇಯ ಶ್ರಾದ್ಧ, ಶ್ರಾದ್ಧದೇವ (ವಿಶ್ವೇದೇವ) ಹಾಗೂ ಅಶಾಚ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮಿಸ್ತಾರ ವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅನಾಥನ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಪುಣ್ಯಸ್ವಾಪ್ತಿ

ಯಾವಾನಾಂದರೂ ಅನಾಥನು ಮೃತ ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಅನಾಥ ಹೈತವನ್ನು ದಹನ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಹಾನ್ ಪುಣ್ಯವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅನಾಥ ಹೈತದ ಉದಾರವೂ ಅಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನೀರವೇರಿಸಿದವನಿಗೆ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞದ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ -

ಅನಾಥಹೈತ ಸಂಸ್ಕಾರಾತ್ ಅಶ್ವಮೇಧಫಲಂ ಲಭೇತ್ ||141||

ವೇದಪತನದಿಂದ ಪಾಠಗಳ ಸಿದ್ಧತ್ವ

ವೇದಗಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣ ಸ್ವರೂಪದ್ದು. ಅವು ಆವಾರ ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರದ ನಿಧಿಗಳು. ಇಂತಹ ವೇದಗಳನ್ನು ಪರಿಸುವಾನು ಸರ್ಕಲ ವಾನ ಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಾಗುವನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನವೂ ಇಲ್ಲ.

ತಾದೃಶಸ್ಯಾಸ್ಯ ವೇದಸ್ಯ ಪತನಾತ್ ಸರ್ವಕೆಲ್ಬಿಷ್ಯಃ ।

ಸಂಧ್ಯೈವನ ವಿಮುಕ್ತಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪಾತಕೀ ನಾತ್ ಸಂಶಯಃ ||

ದೇವತೀಗಳಿಗೆ ಸ್ನೇಹೇದ್ಯದ ಅರ್ಪಣೆ

ದೇವತೀಗಳಾಗಿ ಸ್ನೇಹೇದ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಡಿಗಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಯಾವ ಪಾತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಿ ಮಾಡಿದೆಯೋ, ಅದೇ ಪಾತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹೇದ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು. ಬೇರೆ ಪಾತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಆ ಅಡಿಗಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿ, ಶುದ್ಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿತ್ರಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಿವೇದನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅರ್ಪಣೆ ಅಡಿಗಿಯು ಅಸಹ್ಯವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಿಸಿ, ಹೆಚ್ಚು ತಣ್ಣಿಗೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ಅಡಿಗಿ ಮಾಡಿದ ಪಾತ್ರೀಯಲ್ಲೇ ನೋಹವಶದಿಂದ ಸ್ನೇಹೇದ್ಯ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಂತಹ ಷ್ಟಕ್ತಿಯು ನರಕವನ್ನು ಸೇರುವನು.

ಅಸಹ್ಯೈಷಾಂ ಮಹೋಷಾಂ ವಾ ಪಕ್ತಪಾತ್ರಗಮೇವ ವಾ ||

ಯೋ ನಿವೇದಯತೇ ನೋಹಾದ್ದೀವಾಯ ನರಕೀ ಭವೇತ್ ||

||241-242||

ಆತ್ಮಕಲಾಳಿಂದ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾ ಜಿಂತಿಸಬೇಕು

ಮಾನವ ಶರೀರವು ನಾಶವಾಗುವಂತಹುದು ಹಾಗೂ ಕ್ಷೇಣಭಂಗರ ವಾದುದು. ಜೀವಿಗಳ ಮರಣ ಯಾವಾಗ ಎಂಬುದು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಾದರೂ ಪ್ರತ್ಯುವು ಷ್ಟಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಪರೆಸಬಹುದು. ಮುಂದಿನ ಕ್ಷಣ ಆವನಿಗೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಆವನಿಗೇ ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಆತ್ಮಕಲಾಳಿಂದ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಿರುತ್ತಿರು. ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಕಲಾಳಿಂಬಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು, ಮಾನವನು ಅದರ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ತೊಡಗಿರಬೇಕು.

ಜಲಬುದ್ಧಿ ಬುದ್ಧಿಸಂಕಾಶಂ ನಷ್ಟಪ್ರತಿ ಕಢಿತಂ ಬುದ್ಧಿಃ ।

ನ ಹಿ ಸ್ವರೂಪಂ ಜಂತುಸಾಮುತ್ತರ್ವಜ್ಞಣ ಜೀವನೇ ||

ತಸ್ಯಾದಾತ್ಮಹೃತಂ ನಿತ್ಯಂ ಚಿಂತಯನ್ನೇವ ತತ್ತ್ವರೇತಾ ||315-316||

2. ಉತ್ತರಾಂಗಿರಸ ಸ್ತುತಿ

ಮುರರನೇ ಅಂಗಿರಸ ಸ್ತುತಿಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಾಗಿ ರಾಗವಾಗಿರುವ ಇದರಲ್ಲಿ
12 ಅಧ್ಯಾತ್ಮಗಳದ್ದು, 175 ಕ್ಷೇತ್ರಗಳವೇ. ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಚಿಕ್ಕ
ಚಕ್ಕ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಗಳು ಪ್ರಾಬಾಂಗಿರಸದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಾರ್ಮಾಣಿಕತೆ

ದಿವ್ಯಜಾನ, ತಪಸ್ಸು, ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ಮೂಲ್ಯಾಗಳ ಮುಖಾಂತರೆ
ಹಿಂದಿ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗಾಗಿ ಯಾವ ಅಚಾರ ಸಂಹಿತೆ ರೂಪಗೊಂಡಿದೆಯೋ ಅದೇ
ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ದಿಗ್ಭರ್ತನವಾಗಿದೆ. ಸರ್ವರಿಗೂ ಇದೇ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದ್ದು,
ಧರ್ಮ-ಕರ್ಮ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪಗಳಾಗಿವೆ – ಎಂದು ಈ ಸ್ತುತಿಯ
ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳ
ಹಾಗೂ ಆಹಾರ-ವಿಹಾರಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬೇಕು. ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರು
ತಿಳಿಸಿರುವ ವಚನಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮು ಮಾಡಬಾರದು. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ
ವಿರಾಸಿರುವ ವಿಚಾರಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೀರೆ ಕೆಲವು ‘ಧರ್ಮ ಮಾರ್ಯಾದೀಗಳನ್ನು
ಕೆಲವು ಬುದ್ಧಿವಂತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಿಳಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರು ತಿಳಿಸಿರುವ
ಮಾರ್ಯಾದಾ ವಿಷಯಗಳು ಹಾಗೂ ಕರ್ಮಗಳು ಆವರ ಸ್ವಂತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ
ಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವುದರ ಕಾರಣ, ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿರು
ವುದರ ಕಾರಣ ಮಹಕ್ಕಳಾಟಿದಂತೆ ನಿರ್ಧರಿಸಬಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ಧರ್ಮ
ಕರ್ಮದ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ತೀವ್ರಾನವೇ ಸರ್ವಮಾನ್ಯ
ವಾದುದು, ಅಂತಿಮವಾದುದು. ಬುದ್ಧಿವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಭಿಮತಕ್ಕ
ಯಾವುದೇ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ.

ಯತ್ಸ್ವಾರ್ಥಮೃಷಿಭಿ� ಪೌರೀಕ್ತಂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಮನುತ್ತಮಂ |

ತತ್ವಮಾಣಂ ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಲೋಕಧರ್ಮಾನುವಣಿಸಂ || 8 ||

ನ ಹಿ ತೀವ್ರಾಮತಿಕ್ರಮಣ ವಚನಾನಿ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ |

ಪ್ರಜಾನ್ಯೇರಣ ವಿದ್ವದಿ� ಕಕ್ಷಮನ್ಯತ್ ಸ್ವಭಾಸಿತಾಂ ||1-10||

ಸ್ವಾಭಿಪೂರ್ಯಕೃತಂ ಕರ್ಮಂ ವಿಧಿವಿಜ್ಞಾನವಚೀತಂ ।

ಕ್ರೀಡಾಕರ್ಮೇವ ಬಾಲಾನಾಂ ತತ್ವರ್ಥಂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕರ್ಥಕಂ ||1-10||

ಮಾಡಿದ ಪಾಪವನ್ನು ಬಳ್ಳಿಡಬಾರದು

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾವೈದಾದರೂ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ಆವನು ಬಳ್ಳಿಡಬಾರದು. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಬಳ್ಳಿಟ್ಟರೆ ಆ ಪಾಪವು ಬೇಕಿಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆ ಪಾಪವು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರಲಿ, ದೊಡ್ಡದಾಗಿರಲಿ, ಅದನ್ನು ನಮ್ಮತೆಯಿಂದ ಧರ್ಮಸೂಕ್ತತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಅರಿತಿರುವ ಧರ್ಮ ಸರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಧರ್ಮಜಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾಪಕ್ಕೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವ್ಯಾಧಿವೇನೆಂಬುದು ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಆ ಧರ್ಮ ಜಿರು ಯಾವ ಯಾವ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಆ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ದೂರ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದು, ಪಾಪ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಉಪಾಯಗಳ ಚಿಕ್ಕತ್ವೆಯನ್ನು ನೀಡುವರು.

ಕೃತ್ಯಾ ಪಾಪಂ ನೆ ಗೂಹೇತಾ ಗೂಹಕ್ಯಮಾನಂ ತು ನರ್ಥತೇ ।

ಸ್ವಲ್ಪಂ ವಾಧ ಪ್ರಭೂತಂ ವಾ ಧರ್ಮವಿದ್ವ್ಯೇ ನಿವೇದಯೇತಾ

|| 2-4 ||

ತೇಹಿ ಪಾಪ ಕೃತಾಂ ವ್ಯಾದ್ಯಾಂ ಚೋದಾರ್ಶೀಪ್ರಿಯ ಪಾಪ್ಯನಾಂ ।

ದುಃಖಸ್ಯೇವ ಯಥಾ ವ್ಯಾದ್ಯಾ ಸಿದ್ಧಿಪುಂತೋ ರುಜಾಯತಾಂ ||2-5||

ತಪೋಪ್ರಿಗೇರಿಂದ ಪಾಪ ಮುಕ್ತಿ

ಸತ್ಯದ ಮಾರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯ ಮಾರ್ಗದ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ರಾಜನಾದವನೂ ಕೂಡ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ಯದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಾಲಿಸುವುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವನು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳು ಸ್ವೇಂವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಮಾನವನಿಗೆ ಪರಮಗತಿಯಾ ಹೋದು. ಸತ್ಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸದಾ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಅಸತ್ಯದ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವವನು, ಕವ್ಯ ನಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು. ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಬಳ್ಳಿಟ್ಟು, ಸುಖ ತೇಳುತ್ತಾ ಇರುವವನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಶುದ್ಧಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ-

ಯಂದಿ ಚೇಂಡ್ರಕ್ಕೆತೇ ಸತ್ಯಂ ನಿಯಂತ ಪ್ರಾಪ್ತತೇ ಸುಖಂ |

ಯುದ್ಧಗ್ರಹಿತೋ ಹೃಸತ್ಯೇನ ನ ಜ ಶಂಕ್ರೀತ ಕರ್ಮಚಿತ್ | 3-3 ||

ಶಂಕ್ರ ಮನಸ್ಯನಾಗಿರುವವನು ಅದಿ, ನಂಧ್ಯ, ಅಂತ್ಯ-ಎಲ್ಲ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಾ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕು, ಸುಭೂನ್ನು ಹೇಳಲೇಬಾರದು.

ಪಾಪ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪವನ್ನು ಧರ್ಮ ಪರಿಷತ್ ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಹೇಳಬೇಕಿರೆ, ಅವರು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ಆ ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಃ್ಮಿತವನ್ನು ನಿಷಾಯಿಸುವರು -

ಶೃಂಖಪ್ಯ ಭೋ ಇದಂ ವಿಪ್ರಯತ್ ಅದಿತ್ಯತೇ ವ್ರತಂ |

ತತ್ತದ್ಯತೇನ ಕರ್ತವ್ಯಮನ್ಯಧಾ ತೇ ವೃಧಾ ಭವೇತ್ | 3-10 ||

ಯುದ್ಧ ಜ ತೇ ಭವೇಚ್ಯೇಽರ್ಥಂ ತದಾ ಶಂಕ್ರಿಪ್ರಕಾಶನಂ | 3-11 ||

ಹೇ ವಿಪ್ರನೇ ! ಆಲಿಸು ! ಈ ಧರ್ಮಸಭೀಯ ಮುಖಾಂತರ ನಿಷಾಯಿ ಸಿರುವ ಪ್ರಾಯಃ್ಮಿತವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಾಲಿಸು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಯಃ್ಮಿತವು ವ್ರತವು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಾಗ, ಪಾಪಗಳಿಂದ ನೀನು ಮುಕ್ತನಾಗಿ, ಶಂಕ್ರಿಪ್ರಕಾಶನವೇ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರೇಕವಾಗಿ ನೀನು ನಡೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ನೀನು ಮಾಡಿದುದೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ನಂತರ ಪಾಪವೆಲ್ಲಿಹೋಗುತ್ತದೆ ?

ಪ್ರಾಯಃ್ಮಿತ್ತದ ನಂತರ ಪಾಸಿಯಲ್ಲಿನ ಪಾಪವು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ? ಯಾರ ಶತ್ರುಯ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ? — ಎನ್ನಿವುದಕ್ಕೆ ಈ ಸ್ತುತಿಯು ಉತ್ತರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮಾಡುವ ಕರ್ತವ್ಯಾಗಾಗಲಿ, ಧರ್ಮ ಪರಿಷತ್ ನ ಸದಸ್ಯರಿಗಾಗಲಿ ಈ ಪಾಪವು ಸೋಕುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಯು ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ನೀರು ವಿಲೀನವಾಗುತ್ತದೆಯೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ಪಾಪವೂ ಕೂಡ ಅನೆಂತದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ವೇವ ಗಢಿತ ಕರ್ತಾರಂ ಸ್ವೇವ ಗಢಿತ ಪಾರ್ವದಂ |

ಮಾರುತಾರಾಶಸಂಯೋಗಾಜ್ಞಲವತ್ ಸಂಪ್ರತೀಯತೇ | 6-10 ||

ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾಯಃ್ಮಿತ್ತ ಹೇಳಿದಾಗ

ಪಾಪ ಮಾಡಿರುವವನು ಪ್ರಾಯಃ್ಮಿತ್ತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಲು ಬರುತ್ತಾನೆ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ. ಆಗ ಪ್ರಾಯಃ್ಮಿತ್ತ ಹೇಳಿವನನಿಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಲ್ಲ

ದಿದ್ವಾಗ ಎನಾಗಸತ್ತದೆ ? ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಸರಿಯಂತ್ರಣ್ಯ ಹೇಳಬಹುದು ಏನೂ ತಿಳಿಯಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ಗೊತ್ತಿದ್ದು ದೂ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಬೇರೇನೊ ಹೇಳಿದರೆ, ಆಗ ಪಾಪ ಮಾಡಿದವನ ನೂರರಷ್ಟು ಪಾಪ ತಪ್ಪುದಾರಿಗೆ ಎಕೆಡವನಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ -

ಯತ್ತು ದತ್ತಮಜಾನೆಭ್ರಿಃ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಗತ್ಯೈಃ |

ತತ್ಪಂ ಶತಧಾ ಭೂತಪ್ಪ ದಾತ್ರಸೇವೋಪ ತಿಷ್ಠತಿ ||6-15||

ಬಾರಹ್ಯಣ ಮಹಿಮೆ

ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಕಡೆಯು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕದಲ್ಲಿ ಬಾರಹ್ಯಣಿರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ನಿರಾಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಾರಹ್ಯಣರನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಿತ್ತ ಗಳಿಗಂತಲೂ ಶ್ರೀಷ್ಟಿರೆಂದು ಸೆಂಬಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಬಾರಹ್ಯಣರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರೆ ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಿತ್ತಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವರು. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಬಾರಹ್ಯಣರಲ್ಲಿ ಉಪವಿಷ್ಟರಾಗಿರುವರು. ಬಾರಹ್ಯಣಿರ ಚರಣಾಧೂಳಿ ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದುದು.

ಸಮಸ್ತ ಸಂಪತ್ತಮಾಸಿಹೇತವಃ

ಸಮಾತ್ಮಾದತ್ತಾಲಘಾನಸೇತವಃ |

ಅಪಾರ ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರಸೇತವಃ

ಪುನಂತು ಮಾಂ ಬಾರಹ್ಯಣ ಪಾದಪಾನವಃ || 12-16 ||

16. ಸಂವರ್ತನ ಸ್ತುತಿ

ಸಂವರ್ತನು ಅಂಗಿರಸನ ಮಗ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಉಜಧ್ಯರ ಸರ್ವೋದರ. ಯೋಗ, ಜಾನ, ತಪಸ್ಯಿ, ವೈರಾಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಗಳ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮವೇತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಷ್ಟ ಮಹಿಷಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಈತನು ಜೀವನ ಚರಿತ್ಯೆಯು ವೇದ, ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣಗಳು ಹಾಗೂ ಮಹಾ ಭಾರತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಸ್ತೃತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈತನು ಶಿವಭಕ್ತನೂ, ಗಾಯತ್ರಿಯ ಮಹಾನಾ ಉಪಾಸಕನೂ, ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಪರಿನಾ ಉಪಾಸಕನೂ ಆಗಿದ್ದನು ಮಂತ್ರದ್ವಾರ ಮಹಿಷಿ ವಾಮದೇವ ಹಾಗೂ

ಇತರೇ ಮುಷಿಗಳ ಗುರುವೂ ಆಗಿದ್ದನು. ವಾಮದೇವ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಮುಷಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಉಪದೇಶಗಳೇ ‘ಸಂವರ್ತ ಸ್ತುಲತ್ತಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ.

ಅಶ್ವವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ತಲ್ಲಿನನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಈತನು ಅಂತರ್ಮಳಿ ವೃತ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮಹಾಯೋಗಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಆದುದರಿಂದ ಈತನಿಗೆ ಬಾಹ್ಯ ಜಗತ್ತಿನೆ ಸಂಪರ್ಕ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತು. ಈತನಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಈತನು ಆವಧಾತ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಡೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಧೂರ್ಗ ಪ್ರಜಾರ ಪರಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಭಗವಾನ್ ವಿಶ್ವನಾಥನ ನೆಗರವಾದ ಕಾಶಿಯು ಈತನಿಗೆ ಆತ್ಮಂತ ಪ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞನ್ನು ವೇಷದಲ್ಲಿ ನೆಗರ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಭಗವಾನ್ ವಿಶ್ವನಾಥನ ದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮರುತ್ತನು ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಅದಿಕ್ಷಿತ ರಾಜನೆ ವಾಗ. ಈತನು ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ಬಲಾಧ್ಯನೂ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಈತನು ‘ಮರುತ್ತ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ.

ಈ ಮರುತ್ತನು ಇಂದ್ರನಿಗಿಂತಲೂ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ಶ್ರೀವಂತನೂ ಎನಿಸಿದ್ದ. ಇವನು ಒಮ್ಮೆ ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು, ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಯನ್ನು ಖುತ್ತಿಜನನಾಗಿ ಕರೆದ. ಮಾನವರು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಯಜ್ಞ ನಡೆಯುವಕೆಗೇ ಆದ್ಯಬಂದ ಬಳಿಕ ನಾರದನ ಸೆಲವೆಯಂತೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ತಮ್ಮನಾದ ಸುವರ್ತನನ್ನು ಕರೆದು ತಂದು ಯಜ್ಞ ಮಾಡತ್ತೊಡಗಿದ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಇಂದ್ರನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವೇಗಳನ್ನು ತಂದೊಡಿದ. ಆದರೆ ಸಂವರ್ತನ ವಾಂತ್ರಬಲದ ಮುಂದೆ ಅವನ ಸಾಹಸ ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಡಿಗೆ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಮರುತ್ತಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಂಟವನ್ನು ಬಡಿಸಿದರು; ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ಸಭಾ ಸದರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಜಾರಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು, ಉಳಿದ ಹಣ ವನ್ನು ಹಿಮನತ್ವಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೂತಿಟ್ಟಿ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಂದ ಇಂದ್ರನ ಶೋಳನ್ನು ಸಂವರ್ತನು ಸ್ತುಂಭನೆ ಮಾಡಿದ್ದ. ವ್ಯಾಸನ ಸೂಚನೆ

ಯಂತೆ ಯಾಧಿಷ್ಠಿತನು ಈ ಹೆಚ್ಚೆನ್ನು ಪಡೆದು, ತನ್ನ ಅಕ್ಷಮೇಧಯಾಗಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡ.

ಪರಶಿವನೆ ಆರಾಧನೆಯಿಂದ ಈತನೆಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಗ್ರಹಿತ ವಾಗಿತ್ತು. ಈತನೆ ಲೋಕ ಸ್ವಾನಹಾರವೂ ಕೂಡ ಜಗತ್ತಾ ಕಲಾಳಿಕ್ಕೆ ವಿಬಾಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪದ್ಯಯಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗಿದ್ದ ಈತನೆ ಉಪದೇಶಗಳು ರೋಚಕವೂ, ದಿಕ್ಷಾವಾದುದೂ ಆಗಿದ್ದುವು. ಈತನೆ ಸ್ತುಲಿತಿಯು 227 ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಸರ್ವರಿಗೂ ಉತ್ತಾದೀಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ಸ್ತುಲಿತಿಯನ್ನು ಐದು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು - ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಾರ್ಥಿನ ಧರ್ಮದ ವಿವರಣೆಗೂ, ಪದನೆಯದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಷ್ಟ್ವತ ವಿಧಾನದ ವರ್ಣನೆಯೂ ಇದೆ.

ಗಾಯಿತ್ರೀ ಮಹಿನೆ

ಈತನೆ ಸ್ತುಲಿತಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಾಯಿತ್ರಿಯ ಮಹಿನೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯವೂ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಜಪದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಈತನು ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ಮೂಲ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಉಪಾಸನೆಯೇ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದನು. ಇದರಂತೆ ಈತನೆ ಸ್ತುಲಿತಿಯ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಉಪಾಸನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಕಲಿಧರ್ಮದ ಮಹಿನೆಯೂ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಈತನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವಾತಕ-ಮಹಾವಾತಕ-ಉಪವಾತಕಗಳ ಪ್ರಾಯಷ್ಟ್ವತ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಾಘಿ, ಕಾತೀಕ ಮಾಸಗಳ ಪ್ರಾಣಮಿ ತಥಿಗಳಿಂದು ಸತ್ವಾತ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿರಿಗೆ ಎಳ್ಳು, ಚಿನ್ನ, ವಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಆನ್ನಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡುವುದು ರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಮಾಘಮಾಸೇ ತು ಸಂಪ್ರತ್ತೇ ಪೌಣದ್ವಾಸ್ಯಾಮುಪ್ಲೇಹಿತಃ ।

ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿಭ್ಯಾಸ್ತಿಲಾನಾ ದತ್ತಾತ್ರ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮಂಜ್ಯತೇ ||203||

ಉಪವಾಸೀ ನರೋ ಭೂತಾಪ್ಯ ಪೌಣದ್ವಾಸ್ಯಂ ಚ ಕಾತೀಕೇ |

ಹಿರಣ್ಯಂ ಮಸ್ತನಸ್ಸಂ ವಾ ದತ್ತಾತ್ರ ಮಂಜ್ಯತೇ ದುಷ್ಪಿತ್ಯಃ ||204||

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಾನುಸಾರ ಐದು ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳ ಪಯಂತ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಜಪದಿಂದ ಐಂತಕ ಹಾಗೂ ಆಮುಷಿಕ ಎಲ್ಲ ಪಾಪ

ಗಳಿಂದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದುದರಿಂದ ಗಾಯಿತ್ರೀ - ಉಪಾಸನೆಯ ವಿನಿಹ ಈ ನಿಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಂಪರ್ಕ ಮುನಿಯು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಗಾಯಿತ್ರೀಸ್ತು ಹರಂ ನಾಸ್ತಿ ಶೋಧನಂ ಪಾಪಕರ್ಮಜಾವಾ ||214||
ದಾನದ ಮಹಿಮೆ

ಎಲ್ಲ ಘರ್ಮಗಳಿಗಿಂತಲೂ ದಾನ ಘರ್ಮವು ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಪರ್ಕನು ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ದ್ವಾನೆ. ದಾನವು ಅತ್ಯಂತ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ಬೇರೆ ಸ್ತುತಿಕಾರರೂ ಕರೂಡ ‘ದಾನಂ ಹಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಸನಾನಿ ಹಂತಿ’, ‘ದಾನಮೇರಂ ಕಲೌಯುಗೇ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ದಾನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಂಸಿಸಿದ್ವಾರೆ.

ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ ದಾನದ ಸಥಾನವನ್ನು ಉತ್ತಮ ವರಾಗಿವೆಂದು ತಿಳಿಸಿವೆ. ಎಲ್ಲ ದಾನಗಳಿಗಂತ ಅಭ್ಯರ್ಯಾದಾನ, ಗೋದಾನ, ಅನ್ನದಾನ ಹಾಗೂ ವಿದ್ವಾದಾನ - ಈ ನಾಲ್ಕೂ ದಾನಗಳು ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹವು ಎಂದು ಸಂಪರ್ಕನು ತಿಳಿಸಿದ್ವಾನೆ. ಈತನು ಮುಕ್ತ ಕಂಠದಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಂಸಿಸಿದ್ವಾನೆ.

1. ಅಭ್ಯರ್ಯಾದಾನ : ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಅಭ್ಯರ್ಯಾದಾನ ನೀಡುವ ವೃತ್ತಿಯು ಎಲ್ಲ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವನು, ಅಲ್ಲದೆ ದೀರ್ಘಾಯುವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಇದರ ಮುಖಾಂತರ ಸುಖ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವನು - ಎಂದು ಸಂಪರ್ಕನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹವನಿಗೆ ಕ್ಲೇಶವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ನೇನ್ನ ತ್ವಾನೆ.

ಭೂತಾಭ್ಯರ್ಯಾದಾನೇನ ಸರ್ವಕಾರ್ಮಾನವಾಪ್ಯಾಯಾತ್ |

ದೀರ್ಘಾವಾಯಾತ್ಯುತ್ತ್ವ ಲಭತೇ ಸುಶೀಲ್ಯಾಚ್ಯುವ ತಥಾ ಭವೇತ್ || 53 ||

ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿವಿಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅಭ್ಯರ್ಯಾದಾನವು ಪವ್ರೇತ್ತಮ ದಾನವಾಗಿದೆ. ಅಭ್ಯರ್ಯಾದಾನದಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾವವಿರುವುದರಿಂದ ದಾತನಲ್ಲಿ ಭಗವದೀಯ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರವೇಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಶರಣಾಗತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿರಿದಾದ ಘರ್ಮವಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಂ ಸಂವರ್ತನೆ ಕರುಣಾಮಯನು. ಪ್ರಾಣಿರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಕಲ್ಪಣದಲ್ಲಿ ನಿರಶಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದುದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಅಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮರೂಪೀ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

2. ಸುವರ್ಣದಾನ, ಪೃಥಿವೀದಾನ ಹಾಗೂ ಗೋದಾನ :
ಈ ಮೂರೂ ದಾನಗಳ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಸಂವರ್ತನೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಗ್ನಿಯ ಪ್ರಥಮ ಪುತ್ರನೇ ಸುವರ್ಣ (ಸ್ವರ್ಣ)ನು. ಅದುದರಿಂದ ಅವನು (ಅದು) ಅಗ್ನಿಯ ಸನಾನ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ(ತ್ತಡಿ.) ಅದು ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪವಿತ್ರವೂ ಹೌದು.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೃಥಿವೀಯ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅಂತೆಯೇ ಗೋಪ ಸೂರ್ಯನ ಮಂಗಳ (ಸೂರ್ಯಸುತ್ತಾ) ಎಂದು ಸಂಬಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೂರೂ ಅತ್ಯಂತ ಅಲ್ಪಾಕಿಕ ಹಾಗೂ ದಿವ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಮೂರನ್ನೂ ದಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದಂತಹ ಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಗ್ನೀರಪತ್ಯಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸುವರ್ಣಂ

ಭೂವರ್ಣಂ ಪೀ ಸೂರ್ಯಸುತ್ತಾಶ್ಚ ಗಾವಃ ।

ಲೋಕಾಸ್ತ್ರಯಸ್ತೇನ ಭವಂತಿ ದತ್ತಾ

ಯಃ ಕಾಂಚನಂ ಗಾಂ ಚ ಮಹಿಂ ಚ ದದ್ರ್ಯಾತ್ ॥ 74 ॥

ಗೋದಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಸ್ವರ್ಣಶೃಂಗಗಳು, ವಸ್ತ್ರಲಂಕಾರ ಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ, ಸುಲಕ್ಷಣವೂ. ಕರುವಿನ ಸಮೇತದ ಹಸುವನ್ನೇ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂವರ್ತನೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಗೋದಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಗೋವಿನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ರೋಮಗಳರುತ್ತವೇಯೂ ಅಷ್ಟು ಸಾವಿರ ವರ್ಣಗಳ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ—ಎಂದು ಆತನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಯೋ ದದಾತಿ ಶಫ್ಯೇ ಶ್ರೀಪ್ರೇತ್ಯಹೇಮ ಶೃಂಗಿನುಮಂಧೋಹಿಂಧೇವಾ ।

ಸವತ್ಸಾಂ ವಾಸಸಾ ವೀತಾಂ ಸುಶೀಲಾಂ ಗಾಂ ಪಯಸ್ಸಿನೇವಾ ॥ 77 ॥

తన్నాం యోవంతి రోవొణి సవత్యాయాం దివం గతః ।

తావద్మండ్ససేషుణిణి స నెలోఁ బ్రహ్మకోక్తంతికే ॥ 78 ॥

ఈ రితియల్లి సంవత్సరాను ధవరాత్మను, పుణ్యక్తను ఆగిద్దిదుద రిందలేఁ గోవొతెయి ఆన్నె ఖపాసకనాగిద్దను.

3. అన్నదాని : ఆన్నదానద మహిమేయన్ను సంవత్సరాను తోగిదాన్ననే. ఏకేందరి ఆన్నద ఆధారద మేలేయీ ఎల్ల జీవిగళూ జీవిసివే. ప్రతియోందు కల్పదల్లి సృష్టియ ఆరంభదల్లి పరమాత్మను ఆన్నవన్ను సృష్టిసువను. ఈ ఆన్న దిందలేఁ జనరు జీవిసుత్తిరునరు. ఆదుదరింద ఆన్నదానక్షీంత ఏగిలాచద దానవినొందిల్ల. ఎల్లక్షీంతలూ ముంజోణియల్లిరున దానవిచు. సమస్త జీవకోటియు పూర్ణమూ, క్రియాలక్షీయులు ఇదాగిదే. ఆదుదరింద ఆన్నదానవన్ను వాడతలేఁచేకు.

సవేశామేవ దానానాం ఆన్నదానం పరం స్తుతమా ।

సవేశామేవ జంతూనాం యతస్తజ్ఞేవితం ॥ 81 ॥

యస్తాదన్నాత్ ప్రజాః సవాః కల్పే కల్పేక్షప్రజత్ ప్రభుః ।

తన్మాదన్నాత్ పరం దానం న భూతోఽన భవిష్యతి ॥ 82 ॥

అన్నదానాత్ పరం దానం విద్యతే న హి కింజన |

అన్నాద్ భూతాని జాయంతే జీవంతి న జ సంతయః ॥ 83 ॥

4. విద్యాదాని : విద్యాదానె, జ్ఞానదాన కాగూ దిష్టే తత్త్వద ప్రాప్తి ఈ మారూ ఒందేఁ వస్తువాగిదే. ఈ దృష్టియుద విద్యాదానద మహిమేయన్ను సంవత్సరను పణిసిద్దానే. ఏకేందరి విద్యేయిల్లది సమస్త జగత్తు నోహాంధకారదల్లి సుఖగిరుత్తదే, వ్యక్తియు జీవనధారక్ష మాడువుదు, మాడదిరువుదు ఒందే ఆగిరుత్తదే. విద్యావంత కాగూ జ్ఞానియ జీవన సఫల జీవనవాగిరుత్తదే. ఆదుదరింద విద్యాదానవు మహాన్ పుణ్యకాయవాగిరుత్తదే. పంఠామ వాగి యషి-మునిగళు జగత్కుల్యాణక్కాగి యోగిత్కు కాగూ తపఃశక్తి గళింద పడేద తమ్మ దివ్యజ్ఞానవన్ను గ్రంథగఁ రూపదల్లి దూరజీలు తూరే. విద్యేయ దానవింద శుష్టజ్ఞానే స్మరూపనాచ పరమాత్మన్ను

ಪಡೆಯಬಹುದು.

ನಿದ್ಯಾದಾನೇನ ಪುಣ್ಯೇನ ಬ್ರಹ್ಮತೋಕೇ ಹಂಹಿಯತ್ತೇ ತಾ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೇಯದಾನದಿಂದ ಕೊಟ್ಟವನು, ಪಡೆದವನು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಚಮನದ ಮಹತ್ವ : ಬೇರೆ ಸ್ತುತಿಗಳ್ಲಿರುವಂತೆ ಸಂತರ ನ್ಯಾತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಚಮನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾನ ಮಾಡಿದ ಸಂತರ, ಸೀರು ಕುಡಿದ ಸಂತರ, ಖಾಪ ಮಾಡಿದ ಸಂತರ, ಬೇರೆ ಯುವರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಸಂತರ, ಅವರಿಂದ ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂತರ ಶಾಚಮನ ಮಾಡುವುದು ಆತ್ಮಂತ ಅವಶ್ಯಕ.

ಈ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಂತರ ಅಚಮನವನ್ನು ವಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಪರಾನವನಲ್ಲಿ ಆಶುಚಿತ್ವ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾರರು. ಇದು ಅಚಮನ ಮಂತ್ರದ ವಿಧಾನದ ಪರಿಯಲ್ಲೆ ಎನಡಿಸಬೇಕು. ಶಾಸ್ತ್ರನುಸಾರ ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ಅಚಮನದ ವಿಧಿ ಈ ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ - ಪಂಚೇಯನ್ನು ಕಾಞ್ಚಿ ಹಾಕಿ ಉಡಬೇಕು, ತಿಖೀಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು, ಯಜ್ಞೋಪವಿತ ಉಪವಿತ ಯಲ್ಲಿರಬೇಕು, ಉತ್ತರ, ಕಂಜನ್ಯ ಅಥವಾ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಕೃ ನೊಣಕಾಲುಗಳ ಒಳಗಡೆ ಬರಬೇಕು, ಗ್ರಾವಿನ ಕೆವಿಯ ತರಹ ಕೈಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಕಸಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಉಂಗುಷ್ಠ ಬೆರಳು ಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮತೋಧಿಂದ ಪಣಿರ್ವರ್ಚಿತ ಮಯಾದೆಯ ಜಲದಿಂದ ‘ಓ ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ’, ‘ಓ ನಾರಾಯಣಕಾಯ ನಮಃ’, ‘ಓ ಹಾಥವಾಯ ನಮಃ’ ಎಂದು ಒಂದೊಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತು, ಆ ತೀಥಿವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಸೇವಿಸುವಾಗ ಶಬ್ದ ಮಾಡಬಾರದು. ಅಚಮನದ ಸಂತರ ಉಂಗುಷ್ಠದಿಂದ ತುಟಿಗಳನ್ನು ಎರಡು ಪಲ ಒರೆಿಕೊಂಡು, ಸಂತರದಲ್ಲಿ ‘ಓ ಹೃಷಿಕೇಶಾಯ ನಮಃ’ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

17. ಕಣ್ಣಸ್ತುತಿ

ಮಹಣ್ಣ ಕಣ್ಣನಿಂದ ಪ್ರಣೀತವಾದ ‘ಕಣ್ಣಸ್ತುತಿ’ಯು ಸ್ತುತಿ ವಾಚ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ಪ್ರಾಣ ಸಾಧನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಕ ಮಗ್ನೇಡದ ಅಷ್ಟು ಮಂದಲವ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ದ್ರಷ್ಟಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದುವರಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ‘ಕಣ್ಣಮಂಡಲ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶುಕ್ಲ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣ ಯಜುವೇದಗಳಲ್ಲಿನ ಶುಕ್ಲ ಯಜುವೇದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ವೆ-ಮೊದಲನೆಯದು ಮಾಧ್ಯಂದಿನ ಎಂದು, ಎರಡನೆಯದು ಕಾಣ್ಣ ಎಂದು. ಈ ಕಾಣ್ಣ ಸಂಹಿತೆಯು ಪ್ರವರ್ತಕನು ಕಣ್ಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಹಿಂದೋಮೈ ಯಜುವೇದದ ಕಾಣ್ಣಶಾಖೆಯು ಭಾರತಾಧ್ಯಂತ ಹರಡಿತ್ತು. ಅದರ ಕೆಗ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಶುಕ್ಲ ಯಜುವೇದದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನ ಸಂಹಿತೆಯು ದೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಣ್ಣ ಸಂಹಿತೆಯು ದೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶತಪಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ ಕಾಣ್ಣಶಾಖೆಯೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರವರ್ತಕನು ಕಣ್ಣ ಮಹಣ್ಣಯೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ‘ಕಣ್ಣವನಿಷತ್ತಾ’ ಎನ್ನು ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಉಪನಿಷತ್ತು ಇದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಕಣ್ಣನು ಆತ್ಮಂತ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದ ವೈದಿಕ ಬುಷಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಶಕುಂತಲೆಯ ಧರ್ಮಪಿತನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಹಣ್ಣ ಕಣ್ಣನು ತಪ್ಯೋನುಯತೆ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮವನುಯತೆಯು ಸರ್ವವಿಶ್ವತವಾದುದು. ಈತನು ತನ್ನ ಧರ್ಮಕಣ್ಣ (ದತ್ತಪುತ್ರ) ಯಾದ ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ಬೀಳೊಳ್ಳಿದೆನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿಗೆ ನೀಡಿದ ಉಪದೇಶವು ಗೃಹಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮದ ಜ್ಞಾಡಾಮಣಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅವರುಗಳಿಗೆ ಆದರ್ಥವಾಗಿದೆ.

ಈತನ ಉಪದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಭಾವನೆಗಳು ತುಂಬಿವೆ. ಉತ್ತಮ ಗೃಹಸ್ಥರು ನುಕ್ಕಿ ಸದ್ಗುಲಿಂಧಿಯೇ ಮೂಲಭೋತ ಆಧಾರ. ಇಂತಹ ಸದ್ಗುಲಿಂಧಿಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳೇನು—ಎಂಬುದನ್ನು ಕಣ್ಣಮಹಣ್ಣ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಗೃಹಿಂಧಿಯೂ ಇವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿ, ಅನುಸರಿಸುವುದು ಆಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕಣ್ವನು ವೇದ ಸಂಹಿತೆಗಳ ಆಚಾರ್ಯನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರವರ್ತಕ ಕನಾಗಿದ್ದು, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ತತ್ತ್ವಾಧಿಕ್ರಿಯೆ ಪದೇಶಕ ನಾಗಿರುವುದರೊಂದಿಗೆ ಓರ್ವ ಮಹಾನ್ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ತಾಙ್ಗಿಯೂ, ವಿರಕ್ತನೂ, ನಿಷ್ಠಾಮು ಸಿದ್ಧಿ ಮಹಾತ್ಮನೂ ಆಗಿದ್ದು, ವೇದ ವೇತ್ತನು, ತತ್ತ್ವಾಧಿಕ್ರಿಯೆ ಪದೇಶ್ಯನು, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಚಾಳಾನ್ಯೋಗಿ, ಕರ್ತವ್ಯಾಂಶ್ಯ ಹಾಗೂ ಸದಾಚಾರಿಯೂ ಆಗಿರುವನು.

ಸದಾಚಾರ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಾಚರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈತನು ವಿಶೇಷ ಒತ್ತು ನೀಡಿರುವನು. ಜನರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ—ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಷ್ಟಿ ಜಾನವಿರಲಿ, ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಷ್ಟಿ ತಿಳಿವು ಇರಲಿ, ಹಿತಕರ ಹಾಗೂ ಅಹಿತಕರ ಕಾರ್ಯಗಳಾವುವು ಎಂಬುದರ ಪರಿಜ್ಞಾನ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಕಣ್ವನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ‘ಕಣ್ವಸ್ತುತಿ’ ಎನ್ನುವ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದು.

‘ಕಣ್ವಸ್ತುತಿ’ಯಲ್ಲಿ 800 ಶ್ಲೋಕಗಳಿವೆ. ಕೃತಿಯ ವಾರ್ಯಂಭದಲ್ಲಿ ಲೋಕೋಪಕಾರದ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಜಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ವತ್ರ, ಸರ್ವದಾ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಈಶ್ವರ ಬುದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣ ಹಾಕಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದುಷ್ಪಗುಣಗಳಾವುವೂ ಬಳಿ ಸುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ಯಾವ ಒತ್ತಿಯೂ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಾರದು. ಇದೇ ‘ಧರ್ಮಸಾರ’ ಎಂದು ಕಣ್ವನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕ್ರಿಯಾ ಕರ್ತಾ ಕಾರಯಿತಾ ಕಾರಣಂ ತತ್ತ್ವಲಂ ಹರಃ |

ಸರ್ವಮಿಶ್ರರಮೇನೇತಿ ಬುದ್ಧಿಯಸ್ಯ ಸದಾ ಸ್ಥಿರಾ || 9 ||

ಸ ಏವ ಕೃತಕೃತ್ಯೇ ಹಿ ಸ ತು ಜಾಳಿನಸ್ಯ ಭಾಜನಮಾ |

ತತ್ತ್ವತಸ್ಯ ಚ ಕಾರ್ಯಸ್ಯ ವೈಗುಣ್ಯಂ ಸೈವ ಜಾಯತೇ || 10 ||

ಕದಾಚಿದಸಿ ಕೇನಾಪಿ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ || 11 ||

ಎಲ್ಲಿಡೆ, ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವದ್ವಧಿ ಇರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮ ಅವಸ್ಥೆ ಬೇರೆ ಇನ್ನಾರ್ಥವುದಿದ್ದೀರು !

ಭಾರದವೂ, ವಿಶ್ವಮಿತ್ರ ಸ್ತುತಿಗಳ್ಳರುವಂತೆ ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲೂ

గాయిత్రి—ఉపానసే, సంధిష్టవాకునే కాగో నిత్య కెముగళన్ను ఆచపిసచేశాద రీతియన్ను వాడులాగిదే. ఇదచూందిగి ఇదరల్లి వేదాధ్యయనుడ గారిమే, వైదిక కెముగళ శ్రీస్తుతేయన్నల్లి తిలిస లాగిదే. ప్రతియొందు కాయువన్ను వేద విధియ అనుశార నడిస బేచేందు కణ్ణుపుహస్తి ఒత్తుయ వాడిద్దానే. ఉపనేయనే, మయువే ఇతిశ్చాది సంస్కారగళ విధి విధానసాగళూ ఇదచెట్టి వివరిసలాగిదే. దత్తక పుత్రున వించాంసేయ నివరగళల్లివే. వైదిక యుజ్ఞగళ విస్తార వణసే యన్ను ఇదరల్లి నిఁడలాగిదే. ఆధికారానుశార ఉపనేయనుడ సమయ దల్లి విధిపూర్వక గాయిత్రిమంత్రద దీక్షేయన్న గ్రహిసి, ఆదర ఆధ్య వన్ను ఆతు, గాయిత్రి వాతియ ధ్యాన మాటుత్తా గాయిత్రి మంత్ర వన్ను మాడబేసు. గాయిత్రియు వేద మాతి, సమస్త విత్సువు ఈచేయ రూపవాగిదే. ఈ మంత్రద యుషి విత్సుమిత్రనాగిద్దానే, కాగియే సవితెయు దేవతెయాగిద్దాకే. ఈ మంత్రద ఆధ్య ఈ రీతి ఇదే — ‘పరమాత్మా సవితాదేవన గాయిత్రీ నామావళియ ఆవణ నిఁయ మహానా’ తేజపన్న చింతనే చూడుత్తా, నామ ధ్యానే మాడు నేను. నెమ్మ బుద్ధియన్న నిత్య సత్కాయుగళల్లి తొడగిసంవంతి కాగో నెమ్మన్న నిత్య సత్కముగళల్లి నిరతనాగిరువ ప్రేరణియన్న నిఁడలి.’

యోః నః ప్రజోదయాన్నిత్యం ధియః కెముసు సత్సు వై ||185||

వరేణ్యం సవితుశ్శుపి దేవస్త్య పరమాత్మనః |

గాయత్ర్యశ్చం జే తద్గగ్సస్తేజోఽధిమహి చెంతయి ||186||

ఈ స్తుతియల్లి సంధార్యకముద నిత్య కెంణేయతిగళు కాగో మహిమేయ నితీన ఆశ్వాసగళన్న నిఁడలాగిదే. సంధ్యయ మందనేయల్లి విష్ణుగళన్న తందుశోండల్లి తుంబా పొప ఉంటాగుత్తదే -

న సంధార్య విష్ణు కరణాదన్యతా పాపం తు విడ్చుకే || 286 ||

గృహసాధ్యముద ముఖ్య ఉపయోగగళిందరె భము సంశాపనే కాగో పేదోవకారగళేందు గృహసధముద పాపిమేయిందు ఈ స్తుతి యల్లి తిలిసలాగిదే.

ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಂ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಾಯ ಪರೋಪಕೃತಿಜೀತುವೆ ॥459॥
ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

ಶ್ರುತಿ (ವೇದ), ಸ್ತುತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೆಯಾವ ಕರ್ತವ್ಯ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ. ಆ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಅದೇ ವಿಹಿತವಾದುದು, ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿರುದ್ಧದ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬಾರದು—ಎಂದು ಕಣ್ಣ ಮಹಿಳೆ ತಿಳಿ ದಾಖಲೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಮಾದ ವಶಾತ್ ಹಾಗೇನಾದರೂ ನಡೆದದ್ದೇ ಆದರೆ ಆ ದೋಷ ನಿವಾರಣಿಗಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೋಫೆಕ್ ಹಾಗೂ ತುಂಬು ನಂಬಿಕೆಯಾಂದಿಗೆ ವೇದ, ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರಗಳು, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಸ್ತುತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದುವಂತಹ ಪಾರ್ಯ ಶ್ವಿತ್ತ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಇನ್ನುಸಂಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ವಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ದೋಷವು ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಆ ಪ್ಯಾಕ್ಟ್ಯೆಯು ಪವಿತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಾಯಶ್ವಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲಿ, ಅನನ್ತ ಪಾಪದೋಷವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರುತಿಸ್ತುಲ್ತುದಿತಂ ಕರ್ಮ ವಿಹಿತಂ ವೇದಕವ್ಯಯತ್ |

ತದುಕ್ತೇನ್ನೇವ ಮಾರ್ಗೀಣ ಕರ್ತವ್ಯಂ ನಾನ್ಯಾತಾ ಚರೀತ್ || 68 ||

ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾದೇನ ಕೃತಮನ್ಯಧಾ ಶಾಸ್ತ್ರವತ್ತನಃ |

ತಸ್ಯ ತದ್ವೀಷಿಣಿಂತ್ಯಾಧಿಂ ಸದ್ಯಜ್ಞಿತ್ತಂ ಶ್ರುತಿರಿತಂ || 69 ||

ಸ್ತುಲ್ತುಕ್ತಂ ವಾಧಿ ಸೂತ್ರೋಕ್ತಂ ಪುರಾಣೋಕ್ತಂ ಸಾಧಾಪಿ ವಾ |

ಸನಾಜರೇದ್ವಿಧಾನೇನ ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧಾಪುರಸ್ವರಂ || 70 ||

ಕೃತಮಾತ್ರೀ ತು ತಸ್ಮಿನ್ ವೈ ಪ್ರಾಯಶ್ವಿತ್ತೀ ತಕ್ಷಣಾತ್ ತತಃ |

ತದ್ವೀಷೋ ನಿಲಯಂ ಯಾತಿ ತೇನಾಧಸ್ಯಾತ್ ಶ್ರುತಿ ಶುಚಿಃ ||71||

ಭವೇದೀವ ನ ಸಂದೇಶೋನ ಚೇದೊಣಿಷಾಟಭಿವರ್ತತೀ || 72 ||

ಪ್ರಾತಃಸ್ತರಣಿರ್ಯಂ ಮಂಗಳಶೈಲ್ಲೀಕ

ಪಾರತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶಂಭಪ್ರದ ಹಸರನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣವೂ, ಪುಣ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವಂತಹ ಸದವಕಾಶ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಪಾಪದೋಷಗಳಿಗೆ ಶಾಂತಿಯಾ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನ ಪಾರತಃಕಾಲ ಮಂಗಳ ಶೈಲ್ಲೀಕ ಪರಣವನ್ನು ಮಾಡ

ಬೇಕು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕಣ್ವ ಮಹಿಳೆಯು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ -

‘ಬೇಳಿಗನೆ ಜಾವ ಎಡ್ಡು, ಕೈಕಾಲು ಮುಖಗಳನ್ನು ತೊಕೆದು ಶುಭ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ವಿಧಿಪ್ರಾಯ-ಕ ಆರ್ಥಮನೆ ಹಾಡಿ ಸತ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮೈನಾಕ, ಮೇರು, ಪುಂಡರೆ, ಗಂಧಮಾಡನೆ, ಲೋಕಾಲೋಕ, ಗಿರಿರಾಜ ಹಿಮವಂತ, ಕೈಲಾಸೇತಾಯಿದಿ ಇಶ್ವರೇ ಕುಲ ಪರಮತಗಳು: ಜಗಜ್ಞನೈಯರಾದ ಪಾಸರ್ತೀ, ಅಹಲ್ಯಾ, ದೂರ್ಪದೀ, ತಾರಾ, ಮಂಡೋದರೀ, ಸೀತಾ, ಅರುಂಧತೀ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಭಾರತೀ, ಪರಮೇಶ್ವರೀ, ಇಂದ್ರಾಣಿ ಹಾಗೂ ಇತರೇ ದೇವಿಯರ ಸೃಂಗಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮನಿಷ್ಟರೂ, ಸಂಯಮ-ನಿಯಮ ನಿರತರೂ, ಧರ್ಮಾನುಷಾಸನ ಪರಾಯಣರೂ, ಮಹಾಭಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಣರ ಸೃಂಗಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಲೋಕಪಾಲ, ಲೋಕನಾಥ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು ಹಾಗೂ ಮಹಾಕ್ಷಯದರ ಸೃಂಗಣೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಶುಭವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣದ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. (ಕಣ್ವಸ್ತುತೀ-ಶೈಲಿ ೧ ಪ್ರಾಪ್ತಿ 74-78).

ಯಂಜ್ಞ-ಸಂಸ್ಕಾರ

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ವ ಮಹಿಳೆಯು ತನ್ನ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ವೇದಾಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಣನಿಗಾಗಿ ವೇದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಆವಶ್ಯಕತೆಯ ಕರ್ತವ್ಯವನನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮಣನ ಮೂಲ ಕರ್ತವ್ಯ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸ್ವಾಧಾರ್ಯವೇ ಆಗಿರಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವೇದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಇದೆ, ವೇದ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ತದನುಸಾರ ಜೀವನ ನಡೆಸುವಿಕೆ - ಇವು ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮಾಚಾರಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಯಂಜ್ಞಗಳ ವಿಶೇಷ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಂಜ್ಞಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನೂ ಇವರು ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಶರೀರ ಹಾಗೂ ಅಂತಹರಣದ ಶಾಧಿ ಹಾಗೂ ಜೀವನವಲ್ಲಿ ದಿನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಂಜ್ಞ ವು ಅತ್ಯಂತ ಆವಶ್ಯಕ - ‘ಮಹಾಯಂಜ್ಞತ್ವಾಚ್ಯಾತ್ ಯಂಜ್ಞತ್ವಾಚ್ಯಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಿತ್ಯಾಯಾ ಕ್ರಿಯತೆ ತನು: |’

‘ದ್ವಾರ್ಪ್ಯ ದೇವತಾ ತಾಯಾಗಃ’ - ಈ ಪುಭಾಷೆಯನುಸಾರ, ಯಂಜ್ಞಗಳಿಗೆ ದ್ವಾರ್ಪ್ಯತ್ವಕ, ದೇವತಾತ್ವಕ ಹಾಗೂ ತಾಯಾಗ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ - ಎನ್ನುವ ಯಂಜ್ಞದ

ಮೂರು ಲಕ್ಷಣಗಳವೇಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. 489-500ರ ಸ್ಥಿರಗಳನ್ನು ಕೆಲ್ಲೀರುಗಳು ಯಜ್ಞಗಳ ಪರಿಸ್ಥಯನ್ನು ನೀಡಿವೆ.

ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭೇದ - ಪ್ರಭೇದಗಳವೆ. ಅದರೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಮನ್ವಯವಾಗಿ 1) ವಾಕಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥಾ, 2) ಸೋಮಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥಾ ಹಾಗೂ 3) ಹವಿಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥಾ ಎನ್ನುವ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಏಕು-ಎಂಬ ಯಜ್ಞಗಳು ಸಮ್ಮಿಳಿತವಾಗಿವೆ.

ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಧಾ ಲವಾಗಿ 21 ರೀತಿಯ ವೈದಿಕ ಯಜ್ಞಗಳವೆ. ಇವು ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪತ್ತಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಭೇದಗಳವೆ. ಕಣ್ಣ ಮಹಿಳೆಯು ಈ ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

1. ವಾಕಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥಾ : ೧) ಛಿವಾಸನ ಹೋಮ, ೨) ವೈಶ್ವೇದೇವ, ೩) ಪಾರ್ವತಿ ಶ್ರಾದ್ಧ, ೪) ಅಪ್ಸಾ ಶ್ರಾದ್ಧ, ೫) ಮಾಸಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧ, ೬) ಸರ್ವಬಲಿ ಹಾಗೂ ೭) ಉತ್ಸಾಹ ಬಲಿ.

2. ಸೋಮಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥಾ : ೧) ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಿಹು, ೨) ಅತ್ಯಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಿಹು, ೩) ಉತ್ಕಂಘ, ೪) ಹೊಡತೀ, ೫) ಅತಿರಾತ್ರ, ೬) ಅಪೋತ್ಯಾರಾತ್ರ, ೭) ವಾಚಪೇಯ.

3. ಹವಿಯಜ್ಞ - ಸಂಸ್ಥಾ : ೧) ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ೨) ದರ್ಶ ಹೌಳಿವಾಸ, ೩) ಅಗ್ರಯಣ, ೪) ಚಾತುವಾರಸ್ಯ, ೫) ನಿರೂಢ ಪಶುಬಂಧ, ೬) ಸಾತ್ವಾನುಷಿ, ೭) ಪಿತೃಯಜ್ಞ.

ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ಮಹಿಳೆ

ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕರ್ತಾಗಳಿಗೂ ಸದಾಚಾರವೇ ವಿಶೇಷ ಮಹಿಳೆಯೆಲ್ಲಾದ್ದು ಎಂದು ಕಣ್ಣಮಂಡಿಯು ನಿರೂಪಿಸಂತ್ತಾತ್ ನಿತ್ಯಶಾಂಕ - ಸಾನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಕರೀರ ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿ, ಯಾವು-ನಿಯಮಾದಿಗಳ ವಾಲನೆಯಿಂದ ಅಂತಃಕರಣದ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸದಾಚಾರ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯು ಪಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಯಾವಾಗಲೂ ಅಗ್ನಿ ಇತ್ಯಾದಿ ದೇವತೀಗಳನ್ನು ಖವಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಯಾವಾಗಲೂ ಪವಿತ್ರರಾಗಿ, ನಿರ್ಮಲರಾಗಿರಬೇಕು; ಸದಾ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿರ

ಬೇಕು; ಸದಾಶಾಂತರಾಗಿರಿಕು, ಈನಾರ್ಥ್ಯಸೂರ್ಯೇ ದೋಷಗಳಿಂದ ದೂರವಿರೆ ಬೇಕು - ಈ ವಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಂಣಜ್ಞ ರಣಸೀ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಶಂಧಾರಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗು ಫುಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಈಷ್ಟವುನಿತಿಳಕುತ್ತಾನೆ.

ನಿತ್ಯನಾನುಃ ಸದಾಚಾರಃ ಸದಾಷಹ್ಯಃ ಸದಾ ಶಂಚಿಃ ||791||

ಸದಾತುಷ್ಟಃ ಸದಾಶಾಂತಃ ಸದಾಸೂರ್ಯಾವಿನಜೀತಃ ||792||

ಬ್ರಹ್ಮವೇಧಾ ಕ್ರಿಯಾಶುದ್ಧಃ ಪ್ರಾರ್ಥತುಲೋಽಭವತ್ತಪ್ಯಮೇ ||793||

ಬ್ರಹ್ಮಾಪರಾಣ ಬುದ್ಧಿ ರೀಂದ್ರ ಕಾಯುರ ಮಾಡಬೇಕು

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪರಂಪಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಮಪರಾಣ ಬುದ್ಧಿ ಇಂಸಿಯೇ ಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಕೇವಲ ಕರ್ಮವ್ಯವಸ್ಥೆ ಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೇ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮಾಪರಾಣಧಿಯಾ ಸರ್ವಂ ಕರ್ಮ ತತ್ತಾ ಕ್ರಿಯತೇ ಪರಂ ||321||

ಕಾರ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ‘ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವುದ ಕ್ಷಾಗಿಯೇ ಈ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ’ - ಎಂದು ಹೇಳಿಯೇ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಕರ್ಮದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ‘ಅನೇನ ಕರ್ಮಾಣಣಾ ಭಗವಾನ್ ದೇವಃ, ಪರಂಪಾತ್ಮಾ ಹರಿಃ ಸದಾ ಪ್ರಿಣಾತು’. ಈ ಕರ್ಮದಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ’ - ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಜಲತಾಗ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು -

ಆರಂಭಕಾಲೇ ಸಂಕಲ್ಯೇ ಪರಮೇಶ್ವರ ತುಷ್ಟಯೇ |

ಕರ್ಮಾನುತ ಸಂಕಲ್ಯಿ ತತ್ತತ್ವಕರ್ಮ ಯಥಾವಿಧಿ ||409||

ಸಮನುಷ್ಯಾಯ ತತ್ಪಶ್ಚತ್ತ ತತ್ಪಶ್ಚತ್ತ ಕರ್ಮಾಂತ ಏವ ಹಿ |

ಪ್ರಿಣಾತು ಭಗವಾನ್ ದೇವಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಸದಾ ಹರಿಃ ||410||

ಅನೇನ ಕರ್ಮಾಣಣಾ ಚೀತಿ ತಾಗಂ ಕರ್ಮಾಜ್ಞಲೇನ ವ್ಯ ||411||

18. ಪ್ರಜಾಪತಿ ಸ್ತುತಿ

ಮಹಾತ್ಮಾ ರುಚಿ ಎಂಬ ಮಹಿಂ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ. ಈತ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಧಿಷ್ಟತನಾಗಿದ್ದ. ಈತನು ರಚಿಸಿದ

స్కూల్ తియీ 'ప్రజాపతి స్కూల్ లీ' ఎంబి కేసెపు ఉడియిందు. ఈతనె దివ్సు చెంత్రులు పురాణగళల్లి నిశచవాగి రణితనాగిదే. ఈతనె బగ్గ ప్రచారచల్లిరున కథేయాడు ఈ రీతి ఇదే -

ఒకళ కొదిన కాలున వ్యాకు. ప్రజాపతి గుణియు నిన్నత్త మాగ్ఫద ఆక్రయ పడిదు స్వాధ్వర్యు. జవ. తప్, యోగద సాధనేదల్లి నిరతనాగిద్దను. బ్రస్తచింఠనేయల్లి ఆచ నాదా నుగ్గునాగిరుత్తిద్దను. ఈతనె ఈ రీతియ విరక్తియన్న కెండు. ఈతన పిత్కుగళు ఈతనిగి గృహస్థ ధమ్మాన్నన్న స్వీకరిసుచంతి తిలిసిదరు. ఆదరే దుచియు తాను వోక్కు పడియులు తాను ఆనుశుసుత్తిరువ రాగమే నరియేందు తిలిసిదను. ఎష్టే తిలియ హేళిదరూ, పిత్కుగళ వాతన్న ఆత కేళలిల్ల.

ఆగ పిత్కుగళు హేళిదరు. "నీను నమ్మ వాతన్న కేళదిద్దరే, నెమ్మ పతనేవాగువుదు ఖండిత. ఆదరోందిగి నిన్న ఆధోగతియూ ఖండిత |" ఎందు హేళ ఆదృశ్యరాదరు. పిత్కుగళ మాతుగళన్న కేళ, రుచియ మనస్సు అద్విగ్గిగొండితు. తనస్సిన ముఖాంతర బ్రహ్మన్నన్న మేచ్చిసబేచేందు తీరానానిసిదను ఆంతియీ 100 వఁగళపర్టిగె శాఖారే తపస్సన్న వాడిదను. ఇదింద ప్రస్నన్ననాద బ్రహ్మన్న ప్రత్యక్షే నాగి 'రుచి ! నిన్న తపస్సనింద ప్రస్నన్ననాదిను. నిన్న ఇచ్ఛి ఏసిదియో కేళా !' ఎందను. ఆగ పిత్కుగళు తిలిసి, గృహస్థ ధమ్మవన్న తాను స్వీకరిసలు సిద్ధనాగిరువుదాగి తిలిసినూ. బ్రహ్మన్న ప్రస్నగొండు చేళదను. " విప్రవరనే ! నీను ప్రజాపతియాగువే ! నిన్నింద ప్రజాస్పృష్టయాగుత్తదే. ఆ ప్రజీగళన్న ధనారాజరణిగే ఒళగాగుపంతి ఆవరన్న పాలీసి, పోసినపే. ఇడియల్లి నినగే ఉత్సమ గతియు పూర్వవాగుత్తదే. నీను పిత్కుగళన్న పూజిసిద్దే ఆదరి నినగే నిన్న మనోవాంభిత పత్తి దొలెయుచంతి ఆసదు ఆప్రివాదికుచుపరు. నీను ప్రత్యంతనాగి, నిన్న పిత్కుగళు సంతుష్టాగుచురు."

నంతర రుచియు నదిఇ ఇడ సేఇ, పిత్కుగళగ తపణాదిగళన్న సల్లిసి, ఆవరన్న స్తుతిసిదను. ఈ భక్తిపూనాక స్తుతిపుండ ప్రభావిత రాగి ఆవన ఎదురు పిత్కుగళ కేజః పుంజ రంప ప్రకటించాయితు. ఆదు

ಸಂಪ್ರೇಣ ಆಕಾಶಕನ್ನು ಆರಿಸಿತು. ಆ ಉದ್ದೀಪ್ತ ಪ್ರಕಾಶಕುಂಡಲಕನ್ನು ನೇಡಿ, ರುಚಿಯು ದೀಘ್ರ್ಯಾ ದಂಡ ಸೆಮಾನ್ಯಾರ ನೂಡಿ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವ ಭಾಷ್ಯಾರ್ಥ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕಾದಿದ್ದನು.

ಆಗ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಪಿತೃಗಳು ವರಕನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಂತೆ ರುಚಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರುಚಿಯು ಹೇಳಿದನು, “ಹೇ ಪಿತೃಗಳಿ ! ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯ-ನನ್ನ ಮಾಡುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ನನಗೆ ಆದೇಶಿಸಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ದಿವ್ಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಓವೆ ಉತ್ತಮ ಪತ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಪಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.”

ಆಗ ಪಿತೃಗಳು, “ವತ್ಸ ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದೇವೆ, ನಿನಗೆ ಈಗಲೇ ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಗಳ ಪತ್ತಿಯೋವರ್ವಳು ಖಾಪ್ತಿಳಾಗುವಳು. ಅವಳಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ತ್ರೇಷ್ಣಾದ ಮನುವು ಜನಿಸುವನು. ಅವನು ನಿನ್ನದೇ ಆದ ‘ಮನು ಪ್ರಜಾಪತಿ’ (ತಾಜ್ಯ ಪ್ರಜಾಪತಿ) ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗುವನನು. ಅವನಿಗೂ ಪರಾಕ್ರಮಿ, ಬಲಶಾಲಿ, ಗುಣವಂತಹಾಗೂ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರತ್ಯರುಜಿಸುವರು. ಅವರು ಈ ಪೃಥಿವೀಯನ್ನೇ ವಾಲನೆ ಮಾಡುವರು. ನೀನು ನಿಜ ಆರ್ಥಿಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ” ಎಂಬ ಪರವನ್ನು ನೀಡಿ, ಅಂತಧಾರಾನರಾದರು.

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನದಿಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನೆ ಓವೆ ಅಪ್ಸರೆಯು ತನ್ನ ಮಗಕೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿ, ರುಚಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಧುರ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆಂಬು, “ಹೇ ತವ್ಯೋಽಧನ ! ಇಂಥಾಗಿ ನನ್ನ ಕಂಜಾರತ್ವವಾಗಿರುವಳು. ಇವಳ ಹೆಸರು ‘ಮಾಲಿನಿ’ ಎಂದು. ಇವಳನ್ನು ನೀನು ಪತ್ತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತರಿಸು. ಇವಳಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸವ್ಯೋತ್ತಮ ಪ್ರತ್ಯನು ಜನಿಸುವನು. ಅವನು ‘ರಾಜ್ಯಮನು’ ಎನ್ನು ಪ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಿಖ್ಯಾತನಾಗುವನು.”

ಆಗ ರುಚಿಗೆ ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳ ಮಾತುಗಳು ನಿಜವೇನ್ನೇಸಿತು. ‘ತಭಾಸ್ತ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಾಲಿನಿಯನ್ನು ಆನೇಕ ಬುಷಿಗಳ ಸಮುಖದಲ್ಲಿ ಪತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೋತ್ತರಿಸಿದ ಇದೇ ಮಾಲಿನಿಯಿಂದ ‘ರಾಜ್ಯಮನು’ವು ಆವಿಭಾವವಾದನು. ಇವನು ‘ರಾಜ್ಯಮನ್ವಂತರ’ದ ಅಧಿಪತಿಯಾದನು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದುಃಖ ಮುನಿಯು ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ದೀಪ್ತಿಗೆ ಮಾನವ ಸೂಪಿನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿನೆ ತನ್ನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿತ್ತ ಸೇರಿದ ಉಷದೇಶಗಳು ‘ಪ್ರಜಾಪತಿ ಸ್ತುತಿ’ ಎನ್ನುವ ದೇಹದೊಂದಾಗ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದೆ. ಈಗ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ೫೧೦ ಶಿಲ್ಪೋಕಾಲವೇ. ಇದರ ಕ್ರಾಂತನು ಬ್ರಹ್ಮನು, ಶೈಲೀತ್ರವು ರುಚಿ ಪ್ರಜಾಪತಿ.

ರುಚಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಪಿತೃಗಳ ಅಸನ್ಯ ಭಕ್ತನು. ಈತನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದೀವತೀಗಳಿಂತಲೂ ಸಿತೃಗಳು ದೇಹಕ್ಕೆ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವರೂ, ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳವರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈತನು ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಪಿತೃದೇವರುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಜಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತರ್ವಣ ಹಾಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳ ಒಗೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಪರಾಮರ್ಶ-ಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಾತ್ಮಾಂತ ಶ್ರಾದ್ಧ-ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಿಧಿ-ವಿಧಾನದೊಂದಿಗೆ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಸ್ತುತಿಯ ವ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ ದುಃಖಿಯ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು, “ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮ! ನಾನು ಪಿತೃಗಳ ಅಜ್ಞೆಯಂತೆ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ತೋರಿಸಿದ್ದೀನೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಪತ್ನಿ ಮಾಲಿನಿಯಿಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಕ್ಕೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಾಡಿ, ಪಿತೃಗಳ ನಿಮಿತ್ತ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಹೇ ದೇವ ದೇವ! ಶ್ರಾದ್ಧ ವಿಷಯಗಳು ತುಂಬಾ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆದರ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞಾನದ ಕಾರಣ ಅನೇಕ ಸಂಶಯಗಳು ತಲೆದೊರಿವೆ. ನೀನು ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ವಿಷಯ ಗಳನ್ನು ವೇದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರ್ಕಲವನ್ನು ಅವಶವಾಗಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅನುಶಾಸನಗಳೂ ಬಿರದಂತೆ ನೀನು ಸನೌರಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕಲ್ಪಗಳ ಒಗ್ಗೆ ಉಪದೇಶ ನೀಡುವುದು ಕೃಪೆ ತೋರು!”

ಆ ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮನು ರುಚಿಯ ಪಾರ್ಥನಾನುಸಾರ ‘ಶ್ರಾದ್ಧಕಲ್ಪ’ ವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಇದೇ ‘ಪ್ರಜಾಪತಿ ಸ್ತುತಿ’ ಎಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತ ವಾಯಿತು.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಕಾಲ, ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ತನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು,

ಶ್ರಾದ್ಧ-ದ್ವರ್ಪ್ಯ, ಶ್ರಾದ್ಧ-ದೇಶ, ಶ್ರಾದ್ಧ-ಪಾಕಶರ್ತರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಸಿನುಂತ್ರಣ, ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಶ್ರಾದ್ಧದ ಸಿಯೆಮು, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗಳಿಗೆ ನಾದ ವದಾರ್ಥಗಳು, ಶ್ರಾದ್ಧ ಸಂಬಂಧದ ಉಟ್ಟಿ, ಶ್ರಾದ್ಧದ ದೇವತೀಗಳು, ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿ ವಿವಿಧ ಮಂತ್ರಗಳು, ಪಿತೃಗಳ ಆವಾಹನೆ, ಅಸನೆ, ಅಘರ್ಯ, ಹೋಮು, ಪಾತ್ರಾಲಂಭನೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಭೋಜನ, ಸಿಂಡಾನೆ, ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಿಕೆ, ಆವರುಗಳಿಂದ ಕ್ಷಮಾದಾನ ಹಾಗೂ ಆ ನಂತರದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಿರೂಪಿತ ವಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ತಿಥಿಯ ಕ್ಷಯ ಕ್ಷಯ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಧಿಯಾಗುವಾಗ (ಅವಾವಾಸ್ಯ, ಪೌರ್ಣಮಿ ಗಳಂದು); ಸೂರ್ಯ- ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣಗಳಂದು; ಉಗಾದಿ ತಿಥಿಗಳಂದು (ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ತದಿಗೆ-ಆಕ್ಷಯ ಶ್ವತೀಯಾ; ಕಾರ್ತಿಕೇ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ನವಮಿ-ಆಕ್ಷಯ ಸವಮಿ; ನಾಷಿ ಮಾಸದ ಹಣ್ಣೆ ಮಾಗೂ ಭಾಷ್ಯಪದ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ಪ್ರಸ್ತುದ ತ್ರಯೋದಶೀ-ಈ ನಾಲ್ಕು ತಿಥಿಗಳು ಕೃತ, ತ್ರೀತಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳ ತಿಥಿಗಳಾಗಿವೆ); ಮಹಾಲಯ; ಆವಾವಾಸ್ಯಗಳಂದು; ವರ್ಶೀಷ ಪರ್ವ ದಿನಗಳಂದು; ಸಂಕ್ರಾಂತಿ; ವೈದ್ಯತೀ, ವ್ಯತಿಪಾತ ಇತ್ಯಾದಿ ಯೋಗವಿನಗಳಂದು, ಅಪ್ಯ-ಅಪ್ಯಪ್ಯಕಗಳಂದು; ಮನ್ಯಾದಿ ತಿಥಿಗಳಂದು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಾದಿಗಳಂದು ತಪ್ಪದೆ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಖಂಡಿತ ಮಾಡಬೇಕು.

ನಂದಿ ಮುಖದ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಪ್ರಶಂಸಿ ಹಾಗೂ ಆದರ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ ನಂದಿ ಮಂಬಿ-ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವ ಪಿತೃಗಳು ಆರೋಗ್ಯ, ಔತಸ್ಸು, ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸೌಖ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಯೇ ಹಾಗೂ ಸಂತಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವರು-

ತಸ್ಯಾರೋಽಂ ಯಂತಃ ಸೌಖ್ಯ ವಿವರಂತೀ ಧನ ಪ್ರಜಾಃ ||19||

ಮಹಾಲಯದಲ್ಲಿ, ಪಿತೃಗಳ ಕ್ಷಯ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ, ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವರೇ, ಅಂತಹವರು ಅಶ್ವಮೇಧಾದಿ ದೊಡ್ಡ ಯಾಗಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಹಾಗೂ ಇತರೇ

ಪುಣಿಪ್ರದ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆಗುವ
ಪ್ರಯೋಜನವಾದರೂ ನನ್ನ ಈ ಅಂದರೆ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ಮದಿಂದ ವೇಗೆ ತಿಳಿಸಿದ
ಎಲ್ಲ ಫಲಗಳೂ ಪಾರಪ್ರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕೃತಂ ಯೇನ ಮಹಾಲಯೇತ್ಕಸ್ಮಿನ್‌

ಸಿತೋರೇಃ ಕ್ಷಯಾ ಜೇ ಗ್ರಹಣೇ ಗಿಂಬಾಯಾಂ |

ಕಿರುತ್ವ ವೇದ್ಯೇ ಪುರಾಣೇ ಕ್ಷೇಃ

ಪುಣ್ಯೇ ದಷ್ಟ ತಮ್ಯೇಃ ಕೃತ್ಯೇಃ ಕಿರೂ ||20||

ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಹವಿತ್ರ ವಸ್ತು
ಗಳನ್ನು, ಅವು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದು ಸರಿಯೆ, ಯಾರು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ
ಅರ್ಪಿಸುವರೋ ಆದು ಕೊಟ್ಟಿ ಪುಣಿ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿರುತ್ತದೆ—ಎಂದು ಪ್ರಜಾ
ಪತಿ ದುಖಿಯು ತಿಳಿಸುವನ್ನು—

ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಸ್ವಲ್ಪ ವಾತ್ರಂ ಚ ದತ್ತಂ ಕೊಟ್ಟಿ ಗುಣಂ ಭವೇತ್‌
||25||

ರುಚಿಯು ಮುಂದುವರೆದು, ನರಕಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತೀರ್ಥಗಳ
ಜಲವು ದುಲ್ಪಭವಾದುದು ಆದುದರಿಂದ ಪಿತೃಗಳ ನಿಮಿತ್ತ ಗಯಾ, ಪುಷ್ಟಿರ
ಪ್ರಯಾಗ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪುಣಿ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಯಾತ್ರೆ ಹೊಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧ, ಸಿಂದ
ಪ್ರದಾನ ಹಾಗೂ ತರಣಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಯಾರು ಮಾಡು
ವರೋ, ಅಂತಹ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ತನ ಮುಖಿಂತರ ಸಂತೃಪ್ತಗೊಂಡ ಆ ಎಲ್ಲ ಪಿತೃ
ಗಳೂ ನರಕದಿಂದ ಮುಕ್ತಿರಾಗಿ ಆಕ್ರೋಧವಾದ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸ ಮಾಡುವರು—
ಎಂಬುದು ರುಚಿಯ ಆಭಿಮತವಾಗಿದೆ—

ಸಿತೋಣಂ ನರಕ ಸಾಧಾರಣಂ ಚಲಂ ತೀರ್ಥಸ್ಯ ದುಲ್ಪಭವೂ |

ತೇನ ಸಂತಪ್ನಿತಾಃ ‘ಸರ್ವೇ ಸ್ವರ್ಗ’ ಯಾಂತೀತಿ ಹುದ್ದೆ ಚಃ ||29||

ಪ್ರತಿ ದಿನ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಉಂಟು. ಇದನ್ನು
‘ನಿತ್ಯಶ್ರಾದ್ಧ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ‘ಅಹರಹಃ
ಸಂಧಾರ್ಥಂ ಶಬವಾಸಿತಾ’ ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಸಂಧಾರ್ಥವಂದನೆಯನ್ನು
ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಯೇ, ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವುದ
ಕಾಗಿ ‘ನಿತ್ಯಶ್ರಾದ್ಧ’ವನ್ನು ಸದಾ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಿತ್ಯ ಶ್ರಾದ್ಧವು

ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನೆ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ‘ನಿತ್ಯಶಾಂಕ್ರಾಂತಿ’ವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನೆನು ಪ್ರಸಾಸನಗೊಂಡು, ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಗೊಳಿಸುವನು—

ನಿತ್ಯ ಶಾಂಕ್ರಾಂತಿ ಸದಾ ಕಾರ್ಯಾಂಶ ಪಿತೃಜಾತಾಂ ತ್ವಮಿ ಹೇತುಕಮ್ |

ನ ವಿಷ್ಣುರಿತಿ ವಿಜ್ಞೇಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಿಜಾತಿ ಪೂರ್ವಜಾನಾ ||36||

ಆಗಸ್ತ್ಯಂ ಪುಷ್ಟಿ, ಭೃಂಗರಾಜ, ತುಳಸೀ, ಶತವತ್ರು, ತಿಲ ಹಾಗೂ ತಿಲಪುಷ್ಟಿ—ಈ ಆರು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪಿತೃಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲೇಬೇಕು—

ಆಗಸ್ತ್ಯಂ ಭೃಂಗರಾಜಾ ಚ ತುಳಸೀ ಶತವತ್ರಿಕಾ |

ತಿಲಂ ಚ ತಿಲ ಪುಷ್ಟಂ ಚ ಪ್ರದೇಶೇ ಪಿತೃಪಳಿಭಾಃ ||101||

ಚಾಡಿದ ಹೂಗಳು ಹಾಗೂ ಕಂಗಳು ನೀರನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದೇವರ ಪ್ರಾಜೀಮಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಆದರೆ ಗಂಗಾಜಲ ಹಾಗೂ ತುಳಸೀದಳ ಆಥವಾ ತುಳಸೀ ಪುಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಬಾಡುವಿಕೆಯ ದೋಷ ವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇವು ಸದಾ ಗ್ರಾಹಕ್ಯವಾದವುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ತ್ಯಜೀತ್ ಪರಮಾಣಿತಂ ಪುಷ್ಟಂ ತ್ಯಜೀತ್ ಪರಮಾಣಿತಂ ಜಲಂ |

ನ ತ್ಯಜೀಜಾಜಾ ಯ್ಯಾವಿತೀಸೇಯಂ ತುಳಸೀದಳ ಪಂಕಜಮ್ ||108||

ಗೋಣೆಯಾದ ಸ್ವಜ್ಞ ಮಾಡಿದ ಭೂಮಿ, ಗೋಮೂತ್ರದಿಂದ ನೆನೆದಭೂಮಿ. ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನ್ ಚರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಗಂಗಾಜಲದಿಂದ ಸೇವಿತವಾದ ಭೂಮಿ—ಲಲ್ಲಿ ದೇಹತಂ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗ ಪವಿತ್ರವಾದ, ಪ್ರಶಸ್ತ ಹೂಗಿದ್ದ ತೀಥಕ್ಷೇತ್ರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಗೋಮಯೇನ್ನೇಬೆಲ್ಲವಾತ್ಮ ಭೂಮಿ ಪವಿತ್ರ ಸರ್ವ ಕರ್ಮಸು |

ಗೋಮನಾತ್ಮಕ್ಷೇತ್ರಾಂಶೋಕ್ಕ್ರಿತಾ ತೀಥಾಂ ವಿಷ್ಣು ಸಾದಾಂಬು ಸೇವಿತಂ ||109||

ಪ್ರಜಾಪತಿ ರುಚಿಯು ವರ್ಘಾ ಧರ್ಮವೇ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಸುತ್ತಾ, ಸಮನ್ವಯ ಜೀವಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲವುಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ತರರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಜ್ಞ ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಅಭಿಲಾಷೆ ಇಡ್ಡಲ್ಲಿ, ಇತರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ಇವ್ವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಮೇಲೂ ದಯೆ ಹಾಗೂ

ಕರುಣೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಮನಸ್ಸು, ಮಾತ್ರ, ಕರ್ಮದಿಂದ ಅಹಿಂಸಾ ಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದೇ ಎಲ್ಲಿರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯಾಜೆಯನ್ನು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಆವೃಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ತೋರಿ, ಆವೃಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಿಶ್ರತೆ, ದಯೆ ಹಾಗೂ ಆದರದ ಉಳ್ಳ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು—

ಕಾರುಣ್ಯಮ್ ಪ್ರಾಣೇನು ಪ್ರಾಯಃ ಕರ್ಮವ್ಯಂ ಪ್ರಾಯೈತ ವೇ ।
ಅಹಿಂಸಾ ಪರಮೋ ಧರ್ಮಸ್ತಾನಾದಾತ್ಮವದಾ ಚರ್ಚಾ ||148||

19. ಕಪಿಲಸ್ತುತಿ

ಸ್ವೇಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ಪದ್ಧತಿಲ್ಪದ, ಸ್ವಯಂಭೂತಸ್ವಂತರದ ಸಮಯ ಪಿತಾಮಹ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸ್ವೇಷ್ಟಿಯ ವಿಸ್ತಾರದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತ ನಾಗಿದ್ವಾನೆ. ಆತನು ತನ್ನ ಮಾನಸ ಪ್ರತ್ರನಾದ ಕರ್ಮಮನಿಗೆ ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾ ಪಿಸಿದನು.

ಕರ್ಮವು ಮಹಿಳೆಯು ತಂದೆಯು ಆಜ್ಞಾ ಸುಸಾರ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡ ತೋಡಿದನು. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಈ ಮಹಾನ್ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ನಾರಾಯಣನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಂಡು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ, ಹೀಗೆಂದನು, ಮಹಾಸುನನೇ ! ಸ್ವಯಂ ಭೂ ಮನುವು ತನ್ನ ದಿಷ್ಟಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ಮೂಳಾದ ದೇವಹಂತಿ ಎನ್ನುವ ಕನ್ನೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಸಿನ್ನ ಬಳಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆವಶ್ಯ ತುಂಬಾ ಸಾಧ್ಯಾಯಾಂತಿ, ಸಿನಗೆ ತುಂಬಾ ಯೋಗ್ಯಾಂತಿ ಆಗಿರುವಳು. ಆಳಿಂದ ನಿನಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಿಯರು ಪ್ರಾಪ್ತ ರಾಗುವರು. ನಾನೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಅಂಶ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಿನಗೆ ವಂಗನಾಗಿ ಆವ ತಾರಗೊಂಡು, ಸಾಂಖ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡುವೆನು

ಸಹಾಯಂ ಸ್ವಾಂ ಶಕಲಯಾ ತ್ವದ್ವೀಯೇಯೇಽ ಮಾಹಾಮುನೇ ।

ತವ ಕ್ಷೇತ್ರೀ ದೇವಹೂತ್ಯಂ ಪ್ರಣೇಶ್ಯ ತತ್ತ್ವ ಸಂಹಿತಾಂ ॥

(ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ 3/21/32)

ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಆತನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲವೂ ನಡೆಯಿತು.

ಕರ್ದಮ—ದೇವಹಳತಿಯರ ಮಗನಾಗಿ ಕಪಿಲನೆ ಅವಶಾರವಾಯಿತು. ಈತನೆ ಮುಖಾಂತರ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಗಳು ಲಭಿಸಿದ್ದವು. ತನ್ನ ತಾಯಿಗೇ ನೊಟ್ಟಿನೊದಲನೆಯದಾಗಿ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಈಶ್ವರ-ಭಕ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಪದೇಶ ನೀಡಿದ.

‘ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಭೋಗಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ವೈರಾಗ್ಯಭಾವವು ಉದಯಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ರಕ್ತ, ಮೂಳೆ, ಮಾಂಸ ಚಿಟ್ಟೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥಕ ಷ್ವಣಿತ ದೇಹದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅನೇಕ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಅಂತಹವನು ಸಾವನ್ನು ಅಪ್ಪುವನು. ಸಾವಿನ ನಂತರ ಅವನ ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿ ಸರಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಭಯಾನಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಅವನು ಮಾನವ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹಡೆಯುವನು. ಗಭದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಅನೇಕ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಾಧಿನಿತಿ ಇದ್ದು, ವಿನಶತ್ಯಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು. ಯಾವನೆದಲ್ಲಿ ಕಾನುಕೊರ್ಧಾದಿ ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ಮಾನವನು ಕುರುಡನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅನೇಕ ಚಿಂತಾಗ್ನಿಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಸುತ್ತಿರುವನು. ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆಯಂತೂ ದುಃಖರೂಪದ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಶಾರ.

‘ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಜನ್ಮ ಪೂರ್ವ ಕೇಶಪ್ರಾಣವಾದುದು. ನಿರಂತರ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ, ಸತ್ಯಮರ್ಗ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯದ ಉದಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನು ಈ ಜಗತ್ತಿನ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವನು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ. ಆತನ ಅನೇಕ ದಿವ್ಯಗುಣಗಳ ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೃದಯ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.’

‘ನಿಷ್ಠಾಮ ಭಕ್ತಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನ್ನು ಕೀಂದ್ರಿಕರಿಸಿ, ಪ್ರಪಂಚದ ಬಂಧನೆದಲ್ಲಿರುವ ಏದೂ ಕೋಶಗಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕರಗಿಲೊಡಗುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತಿಯ ನಿರ್ಮಲ ಚಿತ್ತದಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನದ ಉದಯ ವಾಗುವುದು. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತನಾಗದಿ ಷ್ವದಯವು ಶುದ್ಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಡುದರಿಂದ ಮಾನವನು ನಿಧಾನ-ನಿಧಾನವಾಗಿ ದುಃಖರೂಪೀ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಭೋಗಿಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ, ಸರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಬೇಕು.’

—ಎಂಬುದು ಮಹಾತ್ಮ ಕರ್ಮಿನ ಉಪದೇಶಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಭಾಗವತ ಧರ್ಮದ ಹನ್ನೆರಡು ಮುಖ್ಯ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಿನ ಒಬ್ಬ ನಾಗಿರುವನು. ಈತನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಪ್ರವರ್ತಕನು ಹಾಗೂ ದಯಿ ಹಾಗೂ ಅಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮಗಳ ಮುಖ್ಯ ವಿಸ್ತಾರಕನೆಂದೂ ನಂಬಿಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಾಭಾರತ ಹಾಗೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಈತನ ದಿನ್ಯೇಪದೇಶಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಧನ, ಮದಾಂಫರ ಗತಿ ಏನಾಗುತ್ತದೆ, ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈತನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ —

‘ಖ್ಯಾತ್ಯರ್ಥ ಮದದಿಂದ ಉನ್ನತಾದವನು, ಕಾಮಿಯಾದವನು, ಆಹಂಕಾರದಿಂದ ಮಾಧ್ಯಾದವನು — ಇಂತಹವರಲ್ಲಿ ವಿನೇಕವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ದುಷ್ಪರ್ಯ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಗೋಳಿ ಹೊಯ್ದು ಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನದಿಯ ವೇಗವು ದಡದಲ್ಲಿನ ಬೃಹತ್ತಾ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬುಡುವೇಲು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಧನ, ಯಾವ್ಯಾನ, ಹರಿಸ್ತೀಯರು ಇರುವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬರೀ ಮುಖಿಯರು, ಕುರುಡರೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ದುಷ್ಪನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹವನು ಲೋಕಕಂಟಕನಾಗಿ, ಆದನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡುವನು. ಬೀಸು ಗಾಳಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುವ ಬೀಂಕಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆಯೋ, ಹಾವಿಗೆ ಕುಡಿಸಿದ ಹಾಲು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆಯೋ, ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದುಷ್ಪನ ಬಳಿ ಇರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅವನ ದುಷ್ಪತೀಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಥನ ಮದದಿಂದ ಅಂಥನಾದವನು ಕಣ್ಣಿ ದೂಡಿ ಕುರುಡನಾಗಿರುವನು, ಅವನಿಗೆ ಒಕ್ಕಿಯದು ಯಾವುದೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಒಕ್ಕಿಯದರ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿದಾಗಲೇ ಅವನು ಉತ್ತಮನಾಗುವನು.’

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮ ಕರ್ಮಿನ ಪರೋಪಕಾರ, ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮವರಾಯಣನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಈತನೆ ಅವತಾರವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುರು, ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರೇಮ, ದಯ, ಸತ್ಯಮಾರ್ಗ ಅವನು ಉತ್ತಮನಾಗುವನು.

ಷಾಂಗೆ ವಾಗ್ವಂಶ ಲೋಕರಿಗೆ ತೊರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಡುದು. ‘ಜೀವಿಗಳು ಸತ್ಯಮರ್ಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ತತ್ತ್ವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯುವುದು? ಎನ್ನುವುದೇ ಈತನ ಜೀವನ ದರ್ಶನವಾಗಿತ್ತು. ಈತನು ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದೇ ಆಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ಬೃಹತ್ತಾ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ‘ಕಸೀಲ ಸ್ತುತಿ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಕಸೀಲಗಿತ್ತಾ, ಕಸೀಲ ವಾಂಚರಾತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಈತನೇ ಬರೆದಿರುವ ನೀಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಸೀಲಸ್ತುತಿಯು ಮೂಲತಃ ತುಂಬಾ ವಿಷ್ಣುರವಾದ ಗ್ರಂಥ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 100 ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಶ್ಲೋಕಗಳವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವೇದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಪುರಾಣಗಳು ಹಾಗೂ ಮನು ಇತ್ಯಾದಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸಾರೆಸಂಗ್ರಹ ರೂಪವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ತುತಿಯು ಕಸೀಲ-ಶಾಂಕರ ಸಂವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಷ್ಮಾ ಕಸೀಲನು ಇದರ ವಕ್ತಾರ ನಾಗಿಷ್ಠಿ, ಶಾಂಕ ಸಂಹಿತೆಯ ಆಚಾರ್ಯನಾದ ಶಾಂಕನು ಇದರ ಶ್ಲೋತ್ತಮ ವಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ವೇದಜ್ಞಾನದ ಮಹತ್ವ

ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ವೇದಗಳನ್ನು ಸ್ವರ, ಮಾತ್ರ-ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲೇ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾ, ವೇದಪಾಠದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಇದನ್ನು ಪರಿಸರ್ಬೇಕು ಎಂದು ಕಸೀಲನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ವೇದ ಪರಿಷಾಖನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶಂಧ್ಯ ಅಚಾರ-ನಿಷಾರ ಸಂಪನ್ಮೂಳಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂತಹೇ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾದಿ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವಂತಹವನಾಗಿರಬೇಕು. ಅವನಿತ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಚಾಚಾರದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸದೆ, ಮಂತ್ರಗಳ ಸ್ವರ-ವಣಾದಿಗಳ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ವೇದವನ್ನು ಪರಿಸರ್ಬಾರದು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನೇ ವೇದ. ಅದುದರಿಂದ ವೇದದ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು, ಸರಿ ಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರಿತಿರುವ ತತ್ವಜ್ಞ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಾರಾಯಣನೇ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ.

వేదోఽనారాయణః సాక్షుతా తదధ్యజ్ఞః స ఏవ హ ||37||

ఈ రీతియల్లి పూర్ణంభంపల్లి వేద జ్ఞానంద మహత్త్వమన్ను ప్రతి పాదనే నూడిరున కసిల మహష్టాయు, ముందువరెదు విస్తార రూప దల్లి శ్రుద్ధ ప్రకరణ, దత్తక పుత్రున వింపుంసే, దాన ప్రకరణ. ముత్తైప్రదే హాగో విధవా స్త్రీయుర కెత్తమ్య, రాజ ధమ్యదల్లి దండ విధాన హాగో పూర్యశ్చత్త ప్రకరణగళన్ను వివరించానే.

శ్రుద్ధ ప్రకరణ

పితృగళ శ్రుద్ధమన్ను తప్పదే అజరీసబేకు. ఇదరల్లి యూవ రీతి యల్లి కీర్తియు లోప ఆగబారదు. పితృగళు ఎల్లమన్ను బల్లవరు. శ్రుద్ధకెత్తన పరిస్థితి, ఆవస్తల్లిన శ్రద్ధాభావమన్ను ఆరయబల్లవరాగిరుత్తారు. ఆవరుగళు దయాళుగళాగిరువుదరింద స్పుల్పమాత్రద భక్తి యిందలే ఆవరు ప్రసన్నరాగువరు. శ్రుద్ధకెత్తను శ్రుద్ధద ఎల్ల ఉపకరణగళన్ను శుద్ధ మనస్సినింద ఆఖనడిసికొళ్ళబేకు. యూవుడే రీతియు జిపుణతనమన్ను తోరిసబారదు. విషము పరిస్థితి ఉంటాదల్లి, అనానుకూల ఉంటాదల్లి, మానసికవాగి ఆ తొందరేగళ బగ్గె శ్వమా—పణే హేళశోండల్లి ఇంతక వక్తనేయింద కృప్తరాగి కెత్తనేన్ను పితృగణవు మన్నిసుత్తదే. ఆదరే ఎల్ల అనుకూలగళదల్ల తిథియన్ను మాడదె ఇరువుదు పాపవాగుత్తదే—

శుత్ర కేనే కథం కస్తుతా ప్రభావిష్టతి వ్య తదా |

శేం శునుశ్చేతి తచ్ఛంతాహర ఏవ స్థితో భవేతా ||61||

తావనాత్మేణ తేషాం తు నిత్యమేవ విధానతః |

కృతమేవ భవేశభ్యప్రద్ధం కేత్తనాడేన కేవలమా ||62||

ప్రేతత్పద సివృత్తిగాగి సమిండీకరణ శ్రుద్ధద ఆవత్యకతెయమన్ను తలిసలాగిదే. ఈ రీతియు సమిండీకరణ శ్రుద్ధమన్ను మాడదె ప్రేతత్ప కే ముక్తి దొరియువుదిల్ల—

సమిండీకరణాభావే ప్రేతత్పం న నివత్తతి ||

మృతసాద ష్టుక్తిగే హత్తు దినగళవరిగే ‘ప్రేత’ రూపవిరుత్తదే.

ಇದರ ನಿಮಿತ್ತ 'ದಶರಾತ್ರ-ಶ್ರಾದ್ಧ' ಸನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ ಸಮಿಂದೀ ಕರಣ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತದ ಪಿಂಡವನ್ನು ಪಿತೃಗಳ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು 'ಸಮಿಂದೀಕರಣ ಶ್ರಾದ್ಧ' ವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಹತ್ತನೇ ದಿನದ ನಂತರ ಮೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಿತೃಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಗುವುದು. ಅಂದರೆ ಆವರನ್ನು 'ಪಿತೃಗಳ' ವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಗೋತ್ರ, ಪಿಂಡವಿಡುವವರಲ್ಲಿ ಸಮಾನರಾಗಿರುವವರಿಗೆ (ಸಮಿಂದಿಗಳು) ಹತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಜನನಾ ಶಾಚ, ಹಾಗೂ ಮರಣಾ ಶಾಚಕ್ರಾರ್ಥಿನೇ.

ದಶರಾತ್ರಂ ಸಮಿಂಡಾನಾಂ ಜಾತಕಂ ಮೃತಕಂ ಸ್ತುತಿತನಾ ||109||

ಸಮಿಂದೀಕರಣ ಶ್ರಾದ್ಧದ ನಂತರ ಉದಕುಂಭ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ನಂತರ ಮಾಸಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನು ಪಾರ್ವತಿ ಶ್ರಾದ್ಧದ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪಣಾಬ್ದಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪುತ್ರಹೀನನಾದ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ದೊಡ್ಡಣ್ಣ, ಮಾತಾಮಹ ಹಾಗೂ ಆಶ್ರಮಕತ್ತಿಯರ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ತಂದೆಗೆ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು—

ಅಪುತ್ರಸ್ಯ ಪಿತೃವ್ಯಸ್ಯ ಭ್ರಾತುಷ್ಟ್ರಿವಾಗ್ರ ಜನ್ಮನಃ ||130||

ಮಾತಾಮಹಕಸ್ಯ ತತ್ತ್ವಾಂಶಃ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪಿತೃವದಾಚರೀತಃ ||131||

ದೇವಪೂಜೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮುಖಿಂತರನ್ನೂ ಕೂಡ ಪಿತೃಕರ್ಮ, ತಪ್ಸಣ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು, ಹಾಗೂ ಇವುಗಳಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಶ್ರೀಷ್ಣನಾಗಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಿತೃಕರ್ಮವು ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಕರ್ಮವಾಗಿದೆ—

ಕರ್ಮಭೋಽಿ ನಿಶೀಲೇಭೋಽಿ ವೈ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹ ಗ್ರಹಾಧಿಕಃ ||292||

ಪೈತೃಕಂ ಕರ್ಮ ಪರಮವಧಿಕಂ ಚೋತ್ತಮೋತ್ತಮಃ ||293||

ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಹಾಗೂ ಸಂಧಾರವಂದನೆ ಕರ್ಮಗಳು ಓವರ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ 'ವಿಪ್ರತ್ವ' ವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವುದು. ಅವನ ನಿವೃತ್ತಿಯುತ ಇನೆರಡೇ ಪರಮ ಹೇತುವಾದವುಗಳು. ಅದುದರಿಂದ ಶ್ರದ್ಧಾ-ಭಕ್ತಿ

ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಎರಡೂ ಸತ್ಯಮರ್ಗನ್ನು ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು.

ವಿಪ್ರತ್ವಂ ಶ್ರಾದ್ಧ ಸಂಧ್ಯಾಭ್ರಂಜ ಕಲ್ಲಾ ನಾನ್ಯೇನೆ ನಿವೃತ್ತಿಃ ।

ತಸ್ಮಾತು ತದ್ವಾಯಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಭಕ್ತಿನುಷ್ಠೀಯಮೇವ ವೈ ||296||

ಮಗಳು ಹಾಗೂ ಮಗನೆ ಮದುವೆ, ಗ್ರಹಪ್ರವೇಶ, ಚೊಡಾಕರ್ಮ,
ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನೆ, ಪ್ರತ್ರಜನ್ಮ-ಇತ್ಯಾದಿ ಶಂಭಕಾಯ್ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದೀನ್ಯುಖ
ಶ್ರಾದ್ಧ ಹಾಗೂ ಪಿತೃಗಳ ಪೂರ್ಜೀಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. (74-75)

ಇದೇ ಶ್ರಾದ್ಧ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ದೊಹಿತ್ರ'ನ ವಿಶೇಷತೆ
ಹಾಗೂ 'ದತ್ತಕ' ಪ್ರತ್ರನ ಸ್ವೀಕಾರ ವಿಧಿ ಹಾಗೂ ಆವರುಗಳಿಗೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ
ಇರುವ ಶ್ರಾದ್ಧಾಧಿಕಾರದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬಹಳವ್ಯಾಪ್ತ ವಿವರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ

‘ಕಸೀಲಸ್ತ್ರೀತಿ’ ಯಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡುವುದರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಧರಾದಾನ, ಧೀನುದಾನ, ಗಜ
ದಾನ, ರಘದಾನ, ವಸ್ತ್ರದಾನ, ವೃಷಭದಾನ, ತಯಾದಾನ, ತುಲಾದಾನ,
ರತ್ನದಾನ, ಮಹಾಷಧಿ ದಾನ, ಹಿರಣ್ಯದಾನ, ಸಹ್ಬಧಾನ್ಯ ದಾನ ಹಾಗೂ ದೇವ
ಪ್ರತಿಮಾ ದಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಆನೇಕ ವಿಧಗಳ ದಾನಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.
ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಭೂ(ವಿ)ದಾನವು ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದುದು.

ಧರಾದಾನಂ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ಸರ್ವದಾನೋತ್ತಮೋತ್ತಮವಾ ||429||

ದಾನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಕಸೀಲನು ಕೆಲವೊಂದು ಮಹತ್ವದ ವಿವರ
ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ದಾನನನ್ನು ಸತ್ಪಾತ್ರನಿಗೆ, ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೀಡ
ಬೇಕು. ನಿಷ್ಣಾಮು ಭಾವದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ
ಆದರೆ ಗುರಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಭೀಗವಂತನ ತ್ವಪ್ರಥಮವಾಗಿ, ಆವನ ಸ್ವೀತ್ಯಧರ್ಮ
ವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಕಾಯ್ವ ಕೆಲವೊಂದು ಲೋಪದೋಷಗಳು
ಹಾಗೂ ವೈಫಲ್ಯತೆಗಳು ಇದ್ದಾಗೂ ಆದು ಆಪ್ರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಆದು ಪೂರ್ಣವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಅಂತಹುದು
ಫಲಪ್ರದವಾಗಿರುವುದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿ
ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಆದು ಆಪ್ರಣವಾದುದಾಗಿದ್ದು, ವಿಧಿದೋಷದಿಂದ
ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ಮದ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಲೋಪವಾಗುವುದರಿಂದ ಕಾಮ್ಯ-ಕರ್ಮದ
ಪೂರ್ಣತೆಯ ಸಫಲತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಲೋಭದಿಂದ, ಮೋಸರಾಕೆ ಹಾಗೂ ನೀಚತನೆಗಳಿಂದ ದಾನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಅದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ದಾನೆವು ಸಫಲವಾದುದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಸಜ್ಜನೆರ ಮುಖಾಂಶರ ಭಗವತ್ ಪ್ರೀತಿ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ದಾನೆವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ಮುಖಾಂಶರ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬಾರದು.

ಈಮನಾರಹಿತಾನಿ ಸ್ಯಾಬರ್ಹಕ್ತಜ್ಞಾನಾಯ ಕೇವಲವೇ ||441||

ಯತ್ಕೃಂಬಿದಂಗ ಲೋಪೈಕ್ರಿಸಿ ಶಾಮ್ಯಂ ಕರ್ಮ ನ ಸಿಧ್ಯತೆ ||444||

ಅಪ್ಯನೇಕಾಂಗ ವಿಕಲಂ ಕ್ರಿಯತಿ ಪರಮೇಶ್ವರಮ್ |

ತತ್ತ್ವಮರ್ ಸಫಲಂ ಸದ್ಮೋಽಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ||445||

ತಸ್ಮಾತ್ ಸದ್ಧಿಃ ಸದಾ ಶಾಯಂ ಕರ್ಮ ಮಾತ್ರಂ ನ ಸಂಶಯಃ ||446||

ಸ್ವತಃ ನಾಜ್ಯಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧನಾರ್ಥಕನೆ ಮಾಡಿ, ಅಂತಹ ಹಣದಿಂದ ಪಡೆದ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ದಾನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂತಹುದನ್ನು ದಾನೆ ಮಾಡುವವನೇ ದಾನೆಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿಯಾಗಿತ್ತಾನೆ. ಬೇರೆಯವರ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೆಡೊ, ಪಡೆದೋ ಮಾಡಿದ ದಾನೆವು ವ್ಯಘರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಾಜ್ಯಯಿದಿಂದ, ಕಳ್ಳತನದಿಂದ, ಮೋಸದಿಂದ ಪಡೆದ ಹಾಗೂ ಭೂಲ-ಕಪಟೆಗಳಿಂದ ಹೊಂದಿದ, ಸುಳಿನ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಂಡ ಹಣದ ಮುಖಾಂಶರ ಪಡೆದ ವಸ್ತುವನ್ನು ದಾನೆ ಮಾಡಬಾರದು.

ಸ್ವೀಯಸ್ಯ ದಾನಂ ಕುಯಾತು ನಾಷ್ಯದೀಯಸ್ಯ ವಸ್ತುನಃ |

ನಾಜ್ಯಯಾಜ್ಞತಸ್ಯ ದ್ರವ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರದಾನಂ ಯೋಗ್ಯತಾ ಭವೇತ್ ||447||

ಅನಾಜ್ಯಯೇನಾಜ್ಞತಂ ದ್ರವ್ಯಂ ಚೌಯುವ್ಯಮೋಹಾದಿಭಿಃ |

ಸಂಖರಾಪ್ತ ಮಾಗಿತಂ ಚಾಪಿ ದಾನಯೋಗ್ಯನಿ ನಾಜರೇತ್ ||448||

ಮಾಡಿದ ದಾನದಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಸೋವು ಆಗಬಾರದು, ಕಷ್ಟವಾಗಬಾರದು, ದುಃಖವಾಗಬಾರದು. ಸೋವುಂಟು ಮಾಡುವ ದಾನೆವು ವ್ಯಘರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ನಿಷ್ಪಲವೂ, ಆಫರ್ಮಕಾರಕವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ದಾನದ ಉದ್ದೇಶ್ಯವು ಸದ್ಗಮರಂಷಣಾನವಾಗಿದೆ. ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಸೋವುಂಟು ಮಾಡುವ ದಾನವನ್ನು ಕೊಡುವವನು ಹಾಗೂ ಪಡೆಯುವವನು-ಇಬ್ಬರಿಗೂ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೃತೀನ ದಾನೇನ ಯಥಾ ಪರಸಿಂಹಾ ನ ಜಾಯತೆ |

ವೃಥಾ ತಥಾ ಪ್ರಕುರ್ವಿತ ದಾಸಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ತತ್ವರ್ಥಃ ||449||

ಪರಸಿಂಹಾಕರಂ ದಾಸಂ ದಾತುಸ್ತದ್ವಾ ಗ್ರಾಹಕಸ್ಯ ಚ |

ಉಭಯೋಗರ ಕಾಯೈವ ಫಲಿಷ್ಯತ್ ನ ಚಾನ್ಯಧಾ ||450||

ಧರ್ಮದ ಮಹಿಮೆ

ಹೇಗಾದರೂ ಇರು, ಎಂತಾದರೂ ಇರು ಸದಾ ಧರ್ಮಾಚರಣಯಲ್ಲಿ
ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸು — ಎಂದು ಮಹಿಳೆ ಕಾಪಿಲನು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಒತ್ತಿ
ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಧರ್ಮಾಚರಣಯು ಪರಮ ಶ್ರೀಯಸ್ತರವಾದುದು. ಇದು
ಪರಮಂಗಂತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಧರ್ಮವನ್ನೊಂತೂ ಸೇವಿಸಲೇಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಇದನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿವೆ, ಹಾಗೂ ಇದು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೇತು
ವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸಿವೆ—

ಸದ್ಯೈವ ಧರ್ಮಃ ಪರಮಃ ಸೇವ್ಯೋ ನಾಧರ್ಮ ಉಷ್ಯತೇ ||750||

ಧರ್ಮವ್ಯಾಗರೇಣ ಸರ್ವೇಸ್ತ್ಯಃ ಗಂತವ್ಯೋ ನಾನ್ಯಮಾರ್ಗಕಃ ||751||

೪೦. ರೂಜ್ಞಾವಲ್ಕ್ಯಾಶಿ ಸ್ತುತಿ

ಯಾಜ್ಞಾವಲ್ಕ್ಯನು ಷಿವ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್. ಈತನು ಅಧ್ಯಾತ್ಮವೇತ್, ಯೋಗಿ
ಜ್ಞಾನಿ, ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀರಾಮಕಥೆಯ ಪ್ರವಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.
ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವತಾರವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ವೇದಲನೇ
ಮಹಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಈತನು ಚತುರ್ಮುಖನ ದೇಹದಿಂದ ಜನಿಸಿದವನೆಂದು
ವಾಯುಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ
ಈತನು ಬ್ರಹ್ಮರಾತ (ದೇವರಾತಿ) ನೆಂಬ ಮುನಿಯ ಮಗನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗು
ತ್ತದೆ. ವೇದಾಚಾರ್ಯನಾದ ಮಹಿಳೆ ವೈಶಂಪಾಯನನ ಶಿಷ್ಯ ಹಾಗೂ
ಸೋದರಿಯ. ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ವೈಶಂಪಾಯನನೆಂದ ವೇದಗಳ ಜ್ಞಾನೆ
ವನ್ನು ಪಡೆದ. ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಗುರುಗಳ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಧಿಕೃರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈತನು
ಗುರುಶಾಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ. ಕೂಡಲೇ ಗುರುವಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ವೈಶಂಪಾಯನನೆಂದ
ಕಲಿತ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವರು ಮಾಡಿದ. ಉಳಿದ ತಿಷ್ಯರು ತಿತ್ತಿರ ಹಸ್ತಿ
ಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆದನ್ನು (ಆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು) ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಯಂಜುವೇದದ
ಆಖೆಯು ‘ತೈತ್ತಿರೀಯ ಶಾಖೆ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಾತಾಯಿತು.

ಮತ್ತೆ ವೇದ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ವೇದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನಡೆಯಲು ತೀವ್ರಾ ನಿಸಿದ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯನು ಸೂರ್ಯ ಭಗವಾನನೆ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು ಅಂತಿಯೆ ‘ಹೇ ದೇವ ! ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಭೋ ! ಇದುವರೆ ವಿಗೂ ಯಾರಿಗೂ ದೊರೆಯದಂತಹ ಯಜುವೇದ ಭಾಗದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನನೆಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು— ಆಹವುಯಾತಯಾವಯಜುಃ ಕಾವು ಉಪಸರಾಮಾತಿ !’ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯನೇ ಈ ಸ್ತುತಿ, ಉಪಾಸನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಸೂರ್ಯ ಭಗವಾನನು ಆಶ್ವರ್ಯಪದಲ್ಲಿ ಆತನ ಎದುರುಗಡೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇನಾಗಿ, ಆದುವರೆವಿಗೂ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದ ಯಜುವೇದ ಭಾಗವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು.

ಏವಂ ಸ್ತುತಃ ಸ ಭಗವಾನ್ ವಾಚಿರೋಪ ಧರೇಣ ಹರಿಃ ।

ಯಜೂಂಹ್ಯ ಯಾತಯಾಮಾನಿ ಮುನ್ಯೇ ವದಾತ್ ಪ್ರಸಾದಿತಃ ||

(ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ-12|6|73)

ಅಶ್ವರೂಪದ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಹಡೆದ ಶಕ್ತಿ ಯಜುವೇದದ ಈ ಶಾಶ್ವತ ‘ವಾಚಸನೇಯ’ ಅಥವಾ ‘ಮಾಧ್ಯಂದಿನ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಈ ಶಾಶ್ವತ ಮುಖ್ಯದ್ವಾರಾರನು ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ‘ವಾಚಸನೇಯೇಸಂಹಿತೀಯ ಅಚಾರ್ಯನಾದುದರಿಂದಲೇ ಈಶಾನನ್ನು ‘ವಾಚಸನೇಯ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈಶಾನ ವೇದಗಳ ಮುಖ್ಯ ಅಚಾರ್ಯನಾದನು.

ಇದರೇಂದಿಗೆ ಈಶಾನ ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಾಗೂ ‘ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕೋಪನಿಷತ್ತಾ’ನ ದ್ವಾರಾರನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಗಾರಿಗೇ, ಮೃತೀಯೀಗೇ, ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಈಶಾನ ವಿಚಾರ-ನಿವಾರಿಗಳು, ಚೆಚ್ಚಿ-ಸೌಂದರ್ಯಗಳು ಬಹುಷಃಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದೂ ಮಾರ್ಗಕವಾದುದೂ ಆಗಿವೆ.

ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರವೀಣನೂ ಆದ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯನು ಸ್ತುತಿಕಾರರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಫನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು ವಂಸುಸ್ತುತಿ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದಾದರೂ ಈಶಾನ ರಚಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಯ ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆ, ವಿದ್ವತ್ತಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮನುಸ್ತುತಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾದುದಲ್ಲ. ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯ

ಸ್ತುಲ ತಿಯೋಂದಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮೋಕ್ತ ಯೋಗಿ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾ, ಬೃಹದೈಷ್ಯಾಗಿ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೂ ಕೂಡ ಈತನೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಾತವಾಗಿವೆ.

ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾ ಗೀತಾ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾಪನಿಹತ್, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾ ಶಿಕ್ಷಣಾರ್ಥ ಕೂಡ ಈತನಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಈತನೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಗಾಯಿತ್ರಿ-ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿಪೂಂಶ್ರದ ಒಂದೊಂದು ಆಕ್ಷರದ ಮೇಲೂ ನಿಸ್ತೃತಗೂಢಾಧ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಈತನು ರಚಿಸಿದಾಗ್ನಿನೆ.

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾನೆ ತ್ಯಾಗ, ತಪಸ್ಸು, ಸದಾಚಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೀವನವು ಮಾನವನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಉಪಯೋಗಕರವಾದುದೂ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಿಕವಾದುದೂ ಆಗಿದೆ. ಈತನು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಜಗತ್ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀಡಿರುವ ಉಪದೇಶವು ಕರ್ಮಕಾಂಡ, ಜ್ಞಾನಕಾಂಡ ಹಾಗೂ ಉಪಾಸನಾಕಾಂಡದ ಸಾರವಾಗಿದೆ. ಆದಾಗೂ ಈ ಈತನು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ‘ಶುಕ್ಲ ಯಜುವ್ಯೇದ ವಾಜಸನೇಯ ಸಂಹಿತೆ’ ಹಾಗೂ ‘ಯಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾ ಸ್ತುತಿ’ಯು ನಿತೀಷ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಈತನು ಯಾವ ರೀತಿಯ ‘ಧರ್ಮಮಯಾದೆ’ಯನ್ನು ಸಾಫಿಸಲು ಇಷ್ಟ ಪಟ್ಟದ್ವಾನ್ಮೂ, ಅದು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ, ಎಲ್ಲ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಪ್ಪಲ್ಪಡುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಯಮಗಳ ಪ್ರತಿರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಮಹಿಂದ್ರಯ ವಾಣಿಯು ಎಂದಿಗೂ ಸುಳಾಗಲಾರದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಆನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನರಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾನೆ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಪ್ರಮಾಣರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು, ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1. ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾ ಸ್ತುತಿ

ಒಮ್ಮೆ ಏಧಿಲಾನ್ಗರದಲ್ಲಿ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾನು ಮಹಿಂದ್ರ-ಮಹಿನಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿರುತ್ತಾನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆನೇಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳು ಚಚೆಗೆಗೆ ಬಂದುವು. ಈ ಚಚೆಗಳೇ ಮುಂದೆ ‘ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾ ಸ್ತುತಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.

ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಆಚಾರ, ವ್ಯವಹಾರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ-ಎನ್ನುವ ಮೂರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸುವಾರು ಒಂದು ಸಾನಿರ

ಶೈಲ್ಕೀಕಗಳವೆ. ಪ್ರತಿ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೇ ಆದ ಪ್ರಕರಣಗಳವೆ.

ಅಜಾರದ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಉಪೋದ್ಯಾನವುತ್ತ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರ್ಯ, ವಿವಾಹ, ವಣಿ ಜಾತಿ ವಿವೇಕ, ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮ, ಸ್ವಾತಕ ಧರ್ಮ, ಭಕ್ತಿಭಕ್ತಿ, ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿ, ದಾನ, ಶ್ರಾದ್ಧ, ಗಣಪತಿ ಕಲ್ಪ, ಗ್ರಹಶಾಂತಿ, ರಾಜಧರ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕರಣಗಳವೆ.

ವ್ಯವಹಾರಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾತ್ರಕೆ, ಅಸಾಧಾರಣ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾತ್ರಕೆ, ಮಣಿಧಾನ, ಉಪನಿಧಿ, ಸಾಸ್ತ್ರಿ, ಲೇಖ್ಯಾ, ದಿನ್ಯ, ದಾಯ-ವಿಭಾಗ, ಸೀಮಾ ವಿವಾದ, ಸ್ವಾಮಿಪಾಲ ವಿವಾದ, ಸ್ವಾಮಿ ವಿಕ್ರಯ, ದತ್ತಾಪ್ರದಾನಿಕ, ಕ್ರೀತಾನುಶಯ, ಅಭ್ಯುಪೇತ್ಯಾಶುಶ್ಲಾಷಾ, ಸಂವಿದ್ಯತ್ತಿ ಕ್ರಮ, ವೇತನಾದಾನ, ದ್ರೋತ ಸಮಾಪ್ಯಯ, ವಾಕ್ ಪಾರುಪ್ಯ, ದಂಡ ಪಾರುಪ್ಯ, ಸಾಹಸ, ವಕ್ರೀಯಾ ಸಂಪ್ರದಾನ, ಸಂಭೂಯ ಸಮುತ್ಸಾನ, ಸ್ತ್ರೀಯ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಗ್ರಹಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೀರ್ಣಕ - ಎನ್ನುವ ಇಪ್ಪತ್ತೆಡು ಪ್ರಕರಣಗಳವೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯದಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಶೋಚ, ಆಪದ್ಧರ್ಮ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥಧರ್ಮ, ಯತಿಧರ್ಮ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೀರ್ಣಕ-ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ-ಎನ್ನುವ ಆರು ಪ್ರಕರಣಗಳವೆ.

ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಈ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ವರ್ಣನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ತುತಿಯು ಪರಿವರ್ತಕ ನಿಬಂಧ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಆಗ್ನಿ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಗರುಡಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿನ ಬಹಳಪ್ಯ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿವೆ.

ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಟೀಕೆಗಳು : ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಟೀಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳಿಂದರೆ - ವಿಶ್ವರೂಪನ ಬಾಲಕ್ರಿಂಡಾ, ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರನ ವಿತಾಕ್ಷರಾ, ಅಪರಾದಿತ್ಯನ ದೀಪಕಾಲಿಕಾ ಎನ್ನುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಟೀಕೆಗಳು ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವುಗಳು ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಬಾಲಚೀಂದಿನೀ, ಸುಬೋಧಿನೀ, ಬಾಲಂಭಟ್ಟೀ - ಎನ್ನುವ ಶಾಂತಿವೇತ್ತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಟೀಕೆಗಳೂ ಇವೆ.

ವಿಶೇಷತೆಗಳು : (ಅ) ಅಚರಣಾಧ್ಯಾಯ : ಈ ಸ್ತುತಿಯ

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯದರ್ಶನವನ್ನು (ಸರ್ವತ್ರ ಆಕ್ಷ್ಯ ಬುದ್ಧಿ ಅಥವಾ ಭಗವದ್ವಚ್ಯಾತ್ಯಾಯನ್ನು) ಪರಮಾರ್ಥವು ವೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಉಪಾಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ -

ಅಯಂ ತು ಪರಮೋ ಧರ್ಮೋ ಉದ್ಯೋಗೀನಾತ್ಯದರ್ಶನಪರ್ ||
(ಯಾಜ್ಞ ಆಚಾರ್ಯಾಧಾರ್ಯಾಯ 8)

ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮಗಳ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಪರಿಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯನು -

ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯಮನ್ಸೇ ಯಂ ಶಾಚಮಿಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹಃ |

ದಾನಂ ದರ್ಮೋದಯಾ ಕ್ಷಮಂತಃ ಸರ್ವಷಾಂ ಧರ್ಮ ಸಾಧನಪರ್ ||

ಎಂದು ಆಚಾರಾಧಾರ್ಯಾಯದ 122ನೇ ತೊಂಬಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ ಮನಸ್ಸು, ಮಾತು, ಶರೀರದ ಮುಖಾಂತರ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು, ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಾರದು. ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು ನುಡಿಯಬೇಕು. ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಒಳ್ಳ-ಹೊರಗುಗಳು ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಸತ್ಯಾತ್ಮನಿಗೆ ದಾನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅಂತಃಕರಣವು ಶುದ್ಧಯಾಗಿದ್ದು, ಸಂಯಮದಿಂದ ಇರಬೇಕು. ದಯಾಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಕೌರ್ಭ (ಕೌರ್ವ)ವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ‘ಕ್ಷಮಂತ’ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮಸಾಧನೆಗೆ ಆಧಾರಗಳು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಆಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಲೋಕವಿರುದ್ಧವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ -

ಕರ್ಮಜಾ ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಯತ್ಪ್ರಾದ್ವಾಂ ಸರ್ವಾಚರೇತಾ |

ಅಸ್ವಗ್ರಿ ಲೋಕವಿದ್ವಿಷ್ಯಂ ಧರ್ಮಾಮವ್ಯಾಚರೇನ್ನ ತು ||156||

ಶರೀರ ಕವ್ಯಪಟ್ಟಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚೆನಸಬೇಕು, ಸದಾ ಧರ್ಮದ ಕ್ಷಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು, ಸದಾ ಧರ್ಮದ ನಾಶನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು, ಲೋಕಮಯಾರ್ಥದೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ವಿಹಿತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತರಬಾರದು, ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಆಸ್ತಿಸೇಕಾರವಾದುದು ಎಂದು ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಸ್ತುತಿಯ ದಾನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ‘ಗೋದಾನ’ದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಫಲವು ಅನಂತವಾದುದು ಎಂದೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ದೀನರು, ಅನಾಧರು, ದುರ್ಭಲಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು; ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು, ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಬೈಷಣ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯ ದಾನವು ಗೋದಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ದಾನ ಪ್ರಕರಣದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ವೈಯ ದಾನವನ್ನು ಧರ್ಮಮಯ ವಾದುದು, ಸರ್ವಾಶ್ಚಷ್ಟವಾದುದು ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವಂತಹುದು ಆಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ –

ಸರ್ವಧರ್ಮಮಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರದಾನೇಭೋಽಭಿಕಂ ಯತಃ |

ತದ್ವಿದತ್ತ ಸಮವಾಪ್ತಾಂತಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮ ವಿಚ್ಯುತವಾ ||212||

ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಹಸ್ರಪೂರ್ಣವಾದುದು ಶಾರದ್ವ ಪ್ರಕರಣ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶಾರದ್ವದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಶಾರದ್ವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ –

ದಾತಾರೋ ನೋಽಭಿವರ್ಧಂತಾಂ ನೇದಾಃ ಸಂತತಿರೇವ ಚ |

ಶ್ರದ್ಧಾ ಚ ನೋ ಮಾ ವ್ಯಗಮದ ಹೃದೀಯಂ ಚ ನೋ ಅಸ್ತಿತ್ವತಿ ||240||

ಶಾರದ್ವ ಕರ್ತವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು – ‘ನಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡುವ ಗುಣವ್ಯಾಪ್ತಿ ವೃತ್ತಿಯು ಜನಿಸಲಿ. ಜ್ಞಾನದ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ, ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರ ಪರಂಪರೆಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಲಿ. ಪಿತೃಗಳ ಶಾರದ್ವ ತರ್ವಾತಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಡಿಮೆ ಆಗದಿರಲಿ. ದಾನಾದಿ ಸತ್ಯಾಯ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಕಾಗುವನ್ನು ಧನವೂ ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ.’

ಶಾರದ್ವ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಾಡಿದ ಶಾರದ್ವಾದಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವ ಪಿತೃಗಳು ಶಾರದ್ವ ಕರ್ತವನಿಗೆ ದೀಪಾರ್ಯಯಸ್ಸು, ಉತ್ತಮ ಸಂತಾನ, ಧನ, ವಿದ್ಯೆ, ಸುಖ, ರಾಜ್ಯ, ಸ್ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ನೋಡ್ದು

ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವರು. ಇಹಲೋಕ ಹಾಗೂ ಪರಲೋಕದ ಎಲ್ಲ ಆಭ್ಯಾದಯಗಳೂ ಸಿತ್ಯಗಳ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಇಂಥಹ ಆಭ್ಯಾದಯಕಾರಿಯಾದ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಆಚರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯಾನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ -

ಅಯುಃ ಪ್ರಜಾಂ ಧನಂ ವಿದ್ಯಾಂ ಸ್ವಗಂ ಮೋಕ್ಷಂ ಸುಶಾಸಿಂಜ |

ಪ್ರಯಜ್ಯಂತಿ ತಥಾ ರಾಜ್ಯಂ ಸ್ವೀತಾ ನೈಣಾಂ ಸಿತಾಮಹಾಃ ||270||

ಮುಂದಿನದೇ 'ಗಣಪತಿ ಕಲ್ಪ ಪ್ರಕರಣ' ಎಂಬುದು. ಇದನ್ನು 'ವಿನಾಯಕ ಶಾಂತಿ ಕಲ್ಪ ಪ್ರಕರಣ' ಅಥವಾ 'ಗ್ರಹಶಾಂತಿ ಪ್ರಕರಣ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಇದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕರಣವು ಒಹಳ್ಳು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ದುಃಸ್ವಾಪ್ನ ದರ್ಶನ, ಉಪದ್ರವಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯು ಉಂಟಾಗಿದ್ದಿರುವುದಕ್ಕೆ ವಿನಾಯಕನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ವಿಷ್ಣುಗಳೇ ಶಾರಣ. ಅದುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುಗಳ ಉಪಶಮನ ಹಾಗೂ ಗಣಪತಿಯ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ, ವಿನಾಯಕ ಶಾಂತಿ, ಗ್ರಹಗಳ ಪೂಜೆ, ಗ್ರಹಯಜ್ಞ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ದೋಷಗಳೂ ದೂರವಾಗಿ, ದುಃಖ-ತಾಪ-ಪಾಪಗಳೂ ಕೂಡ ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜಧಾನ್ಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ರಾಜನಾದವನ (ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವವನ) ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಿಷ್ಪವಾದ ರಾಜ್ಯಭಾರತ ಮುಗಳು ಹಾಗೂ ದಂಡ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಶ್ಯವಾದುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳ ರ್ಷಾಣಿ.

ನಾಶಃ ಪರತರೋ ಧಮೋ ನೈಣಾಂ ಯತ್ರಣಾಜಿತಂ |

ವಿಪ್ರೇಭಿಷ್ಠೀ ದೀಯತೆ ದ್ರವ್ಯಂ ಪ್ರಜಾಭ್ಯೇಶ್ವಾಭಯಂ ಸದಾ ||323||

ರಾಜನಾದವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಾಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆವನಾಗಿರಬೇಕು, ಮತ್ತುವರ್ಗದವರೋದಿಗೆ ಕುಪೀಲತೆಯನ್ನು ತೋರಿದೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶತ್ರುಗಳೂ ವಿಗೆಯೂ ಕೂಡ ಇದೇ ರೀತಿಯಾ

ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ವೂಡಬೇಕು ಭೃತ್ಯ ಹಾಗೂ ಸೇವಕ ವರ್ಗದವರೊಂದಿಗೆ
ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಜನು ಪಿತ್ಯ ಸಮಾನ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು
ಅಳವಿಸಬೇಕು -

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷು ಕೈಮಾ ಸ್ವಿಗ್ರೀಷ್ವಜಿಹ್ಯಃ ಕೋಽಧನೇಽಕರಿಷು |

ಸ್ಯಾದಾಜಾ ಭೃತ್ಯವರ್ಗೇಷು ಪ್ರಜಾನು ಚ ಯಥಾ ಪಿತಾ ||334||

ಆನ್ಯಾಯದ ಮುಖಾಂತರ ಯಾವ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು
ಸ್ವಂತ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಕೋಶದ ವ್ಯಾಧಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನ್ನೂ,
ಅಂತಹವನು ಬಹಳ ಬೇಗ 'ಶ್ರೀ' ವಿಹೀನನು (ಧನವಿಲ್ಲದವನು) ಆಗುತ್ತಾನೆ.
ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರ ಸಮೇತ ಸ್ವತಃ ನಾಶವಾಗುವನು. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಕಷ್ಟ
ಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ, ಅವರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಸಂತಾರಜನ್ಯ ಆಗ್ನಾಯು ರಾಜನೆ
ಕುಲವನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವನ ಪಶ್ಚಿಮ, ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಸುಖ್ಯ ಹಾಕುವುದರ
ವಿನಹ ಶಾಂತಗೋಳಿಷ್ಪುಷ್ಟಿಲ್ಲ.

ಆನ್ಯಾಯೇನ ನೈಪುಳೀ ರಾಷ್ಟ್ರಾತ್ಮಾ ಸ್ವಕೋಶಂ ಯೋಽಭಿವರ್ಧಯೇತಾ |

ಸೋಽಭಿರಾದಿಸ್ವಿಗತ ಶ್ರೀಕೋ ನಾಶಮೇತಿ ಸ ಬಾಂಧವಃ ||340||

ಪ್ರಜಾಪೀಡನ ಸಂತಾನಾತಾ ಸಮುದ್ರಾತೋ ಹುತಾಶನಃ |

ರಾಜಃ ಕುಲಂ ಶ್ರೀಯಂ ಪ್ರಾಣಾಂಶ್ವಾದಗೌಢ್ಯ ನ ನಿವರ್ತತೇ ||341||

ಆದುದರಿಂದ ರಾಜನಾದವನು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ, ಸಾವಧಾನ ವ್ರಾವರ್ಚವಾಗಿ ತನ್ನ ನ್ನು ತಾನು ಪ್ರಜೆಗಳ ಸೇವಕನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾ, ಆದರಿಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾ, ಧರ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತನಾಗಿ, ಆಡಳಿತದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಅ) ವ್ಯವಹಾರಾರಾಧ್ಯಾಯ : ಯಾಜ್ಞವಲ್ಮೀ ಸ್ತುತಿಯ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು 'ವ್ಯವಹಾರಾರಾಧ್ಯಾಯ' ನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಸನಾತನ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿಯವು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾನ್ಯಾಯಾಲಯಾದಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ರೀತಿ, ರಾಜ್ಯಾಡಿತದ ಮುಖಾಂತರ ಶಾಂತಿ ಸಾಫಿಲ್ಲಿ, ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳು. ನಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕೊಡುವ ನಿಯಮಗಳು, ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಧಗಳು, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹಂಚುವ ನಿಯಮಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಧನ, ರಾಜ್ಯದ

ಎಲ್ಲೆಯ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ನಿಯಮಗಳು, ಕೊಳ್ಳು-ಮಾರುವ ಕಾನೂನು ನಿಯಮಗಳು, ಕಳ್ಳುತನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿಧಿಸಲಾಗುವ ದಂಡ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ಕಾನೂನೆನ್ನು ಕುರಿತಾದ ತೀವ್ರಾನ್ಗಳು ಬಹಳವು ಪ್ರಮಾಣೀಕಾಗಿದ್ದು, ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಇ) ಪ್ರಾಯಃ್ಕ್ಷತ್ತಾಧ್ಯಾಯ : ಯಾಜ್ಞವಲ್ಮೀ ಸ್ತುತಿಯ ಕಡೆಯು ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು 'ಪ್ರಾಯಃ್ಕ್ಷತ್ತಾಧ್ಯಾಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜನನಾಶಾಚ ಹಾಗೂ ಮರಣಾಶಾಚಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆಪದ್ಧಮ್ರ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವಿಪಾಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಯಃ್ಕ್ಷತ್ತಪ್ರಕರಣವಿದೆ. ಯಜ್ಞಲ್ಯಾನು ತತ್ತಪದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಮಾನವ ಶರೀರ ಕದಲೀಸ್ತಂಭದ ತರಹ ಅಂತಃಸಾರಶಾಸ್ಯವಾದುದು, ನಿರಿನ ಗುಳ್ಳೆಯ ತರಹ ಕ್ಷೇತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ನಶ್ವರವಾದುದು, ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥ, ವಸ್ತು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಧಾರಿತ್ವದ ಆನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಮೂರ್ಖತನೆಹಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಜನಾಂತರೀಯ ಕರ್ಮಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಪ್ತವಾಗುವ ಈ ಪಂಚಭೌತಿಕ ಶರೀರವು ಪಂಚತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿ, ಜಲ, ಆವಾ(ಆಶ), ತೇज ಹಾಗೂ ವಾಯು-ಎನ್ನುವ ಏದು ತತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶರೀರವು ಲೀನವಾಗುವುದು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶೋಕಸುವುದು ವ್ಯಧ. ಆದುದರಿಂದ ಸಾಯುವುದು (ವೃತ್ತು) ಎನ್ನುವುದು ಅಶ್ವಯರ್ಕರ ಘಟನೆ ಏನಲ್ಲ. ನೋರೆಯಂತೆ ಈ ಶರೀರವೂ ನಾಶವಾಗುವುದು ಆವಶ್ಯ. ಈ ಕಾರಣ ಸತ್ತವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಶೋಕ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯಧ ಮಾಡುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಆಶ್ವದ ಉದಾಧರಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿನುಸಾರ ತರ್ವಾತ, ಸಿಂಡಿಕಾನೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಆವಶ್ಯಕ.

ಅತೋ ನ ರೋದಿತವ್ಯಂ ಹಿ ಶ್ರೀಯಾಃ ಕಾಯಾಃ ಸ್ವಶಕ್ತಿತಃ ||

(ಯಾಜ್ಞ, ಪ್ರಾಯಃ್ಕ್ಷತ್ತ 11)

ಈ ಸ್ತುಲತೀಯಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಿಂಸೀಯು ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ಸಾಪ್ತಧಾರ್ಥಿಯ, ಸದಾಚಾರ ಹಾಗೂ ಅಹಿಂಸಾ-ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ, ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆವುಗಳ ಆಚರಣೆಗಾಗಿ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ರೀತಿನಿಂತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೂ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ತುಲತೀಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯ ಮುಖ್ಯ ವರಿಷ್ಟಾಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೇ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮವೆಂದು ಆತನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಸ್ತುಲತೀಯ ಯತಿಧರ್ಮ ಪ್ರಶರಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾನೆ. ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ನಿರೋಧ ಮಾಡಿ, ಧಾರ್ಥನ ಯೋಗದ ಮುಖ್ಯಾಂತರ ಸಾಕ್ಷ್ಯರೂಪದ ಆತ್ಮವನ್ನು ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶ ಗೋಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಯಾಜ್ಞ ವಲ್ಯಾನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಧಾರ್ಥನಯೋಗೇನ ಸಮಾಪಕ್ಯೇತಾ

ಸೂಕ್ತ ಆತ್ಮಾತ್ಮಾನಿ ಸ್ಥಿತಃ ॥64॥

ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯ ಮುಖ್ಯಾಂತರ ಪರಮಾತ್ಮತತ್ವದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ವನ್ನು ಪಡೆದ ನೆಂತರ ಜೀವವು ಕ್ರಮಃ ಜೀವನ್ನು ಕ್ರ, ದೇಹ ಮುಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಕೈವಲ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಕೃತ್ಯವಾಗುವುದು. ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ (ಜೀವಕ್ಕೆ) ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿರುವುದಿಲ್ಲ -

ಸ ಜ್ಞೇಯಸ್ತಂ ವಿದಿಸ್ಯೇಹ ಪುನರಾಜಾಯತೇ ನ ತು ॥109॥

ಸಿದ್ಧೇ ಯೋಗೇ ಶೈಜನಾ ದೇಹಮವೃತತ್ವಾಯ ಕಲ್ಪತೇ ॥206॥

ಯಾರ ಚಿತ್ತ (ವೃತ್ತಿಯ)ನು ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶಬ್ದ ಬ್ರಹ್ಮಗ್ರಾಹಾಸನೆಯ ಮುಖ್ಯಾಂತರ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಅಂತಹನು ಭಕ್ತಿ-ಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ಹರಿಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮುಖ್ಯಾಂತರ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸರಳ ವಿಧಾನವನ್ನು ಯಾಜ್ಞ ವಲ್ಯಾನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗೋಳಿಸಿದ್ದಾನೆ -

ವಿಜ್ಞಾವಾದನತತ್ಪಜ್ಞಃ ಶ್ರುತಿ ಜಾತಿ ವಿಶಾರದಃ |

ತಾಲಜ್ಞಾತ್ಮಾಪ್ರಯಾಸೇನ ವೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಂ ನಿಯತ್ಪತ್ತಿ ॥113॥

2. ಬ್ರಹ್ಮೋಕ್ತ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾ ಸಂಹಿತಾ

ಈ ಸಂಹಿತೆಯು (ಧನುಂಶಾಸ್ತ್ರವು) ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದು, 12 ಅಧ್ಯಾಯ ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳ ಶಾಖೆಗಳು, ಗೃಹಸ್ಥನ ನಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮತ್ವಕ ಕರ್ಮಗಳ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾಂಕ ಕಲ್ಪಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳಿವೆ.

ಆ ಸಂತರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಧರ್ಮ, ಶಿಧಿ-ನಿರ್ಣಯ, ವಿನಾಯಕ ಶಾಂತಿ, ದಾನ, ಪ್ರಾಯಾಳ್ಕಿತ್ತ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆಶಾಚದ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಸ್ವಧಾನ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾ ಸ್ತುತಿಯಂತೆಯೇ ಇದೆ.

3. ಬೃಹದೇಶ್ವರಿಗಿ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾ ಸ್ತುತಿ

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾ ಮಹಿಷ್ಯಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ತುಲತೆ ದೊರೆತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ವಿಸ್ತಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಯೋಗದ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ‘ಬೃಹದೇಶ್ವರಿಗಿ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯಾ ಸ್ತುಲತೆ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾದ 12 ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಂತ್ರ ಯೋಗ, ಪ್ರಾಣವಕಲ್ಪ, ವಾತಾಂಶಕ ನಿರ್ಣಯ, ಗಾಯಿತ್ರೀ - ಉಪಾಸನೆ, ಗಾಯಿತ್ರಿ - ಮಂತ್ರ - ನಾಗ್ನಿ, ಸಂಧಿಷ್ಠಾಪಾಸನೆ, ಸ್ವಾನ - ತರ್ವಣ - ವಿಧಿ, ಜಪ-ವಿಧಿ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಧ್ಯಾನ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಯೋಗ, ಸೂರ್ಯೋಽನ ಸಾಫನ ಹಾಗೂ ಯೋಗ ಧರ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ಈ ಮಹಿಷ್ಯಯ ಯೋಗ ನಿರೂಪಕೆಯ ಸಾರವೇನಿಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮಜ್ಞಾನದ ಮುಖಾಂತರ ಪಡೆಯುವ ಪರಮಾತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಲಾಭವು ಬೇರೆ ಯಾವುದ ರಿಂದಲೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಸರ್ವಮಾತ್ಮಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಅತ್ಯಜ್ಞಾನವು ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಗಳಿಂತಲೂ ಶ್ರೀಸ್ತುವಾದುದು -

ಸರ್ವೇಷಾಮಸಿ ಚೈತೇಷಾವಾತ್ ಜ್ಞಾನಂ ಪರಂ ಸ್ತುಲತಂ ||11-38||

ಅದುದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವದ ನಿತ್ಯ ಏಕಮಾತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತನೂ, ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮನಾದುದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ತತ್ತ್ವಣ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರುವವನೂ ಹಾಗೂ ಕೇವಲ ಯೋಗದ ಮುಖಾಂತರ ಸರ್ವಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮ್ಮುಕಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುವವನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಅವನ ತತ್ತ್ವವೇ ಚೈತ್ಯವೂ, ಜ್ಞಾನಯವೂ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಪ್ತವೂ ಆಗಿರುವುದು. ಅದುದರಿಂದ

ಹೇಗಾದರಂಗಲಿ, ಯೋಗಿದ ಮುಖಾಂಶರವೇ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡೆಬೇಕು. ಇಂತಹ ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಿಯ ಮುಖಾಂಶರವೇ ನಾಥಮುನಿಗಳು, ಯಾವುದುನರು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜರು ಪರಮಾತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಇದೇ ಮಹಿಸ್ಯ ಯಂಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯನು ತಿಳಿಸಿರುವ ಚಾಳನ್ಯೋಗ ಹಾಗೂ ಧ್ಯಾನಯೋಗಗಳ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ.

21. ಬುಧ ಸ್ತುತಿ

ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಪತ್ತಿಯಾದ ತಾರೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಜನಿಸಿದವನು ಬುಧ. ಚಂದ್ರನನ್ನು ಅದಿರಾಜ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬುಧನು ಇವನೆ ಮನ ನಾದುದರಿಂದ ಇವನನ್ನು ‘ರಾಜವೃತ್ತ’ ಅಥವಾ ‘ರಾಜಕುವಾರ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವನಭಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಪುರೂರವನು ಜನಿಸಿದನು. ಇವನೇ ಮುಂದೆ ಚಂದ್ರವಂಶದ ಮೂಲಪುರುಷನಾದ. ಬ್ರಹ್ಮನು ಇವನನ್ನು ಬುಧ ಎಂದು ಕರೆದ. ಕಾರಣ ಇವನೆ ಬುದ್ಧಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರಮಿರವಾಗಿತ್ತು.

ಬುಧನು ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗಿದ್ದನು. ಆನೇಗಳ ಗುಣ ದೋಷ ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ವಿವೇಚನಾತ್ಮಕ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ‘ಹಸ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ’ದ ಆದ್ಯ ಪ್ರವರ್ತಕನಿವಾರಣೆ. ಅಂತೆಯೇ ಚಂದ್ರನೆ ತರಹ ಇವನು ಕೀರ್ತಿವಂಶನಾಗಿದ್ದನು. ಧನ್ಯೋಂತರಿ, ದಿವೋದಾಸ, ಅಶ್ವನೀ ಈವಾರರು, ನಕ್ಷಲ, ಸಹದೇವ, ಯಂಸ, ಚೈವನ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ-ಹೀಗೆ ಹದಿನಾರು ಆಯುವ್ಯೇದ ಆಚಾರ್ಯರಿದ್ವಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಬುಧನೂ ಒಬ್ಬನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನೇವರ್ತ ಪುರಾಣದ ಬ್ರಹ್ಮಿಂದದ 16ನೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬುಧನನ್ನು ‘ಸರ್ವಸಾರತಂತ್ರ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣ ಗ್ರಂಥನೊಂದರ ಪ್ರವರ್ತಕ ನೆಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಪಂಚಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬುಧ ಎಂದರೆ ವಿದ್ಯಾಂಸನೆ, ಪಂಡಿತನು ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಇಮು ಅವನೆ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತತೆ ಹಾಗೂ ಸರ್ವ-

ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ತ್ವದ ಪರಿಚಯ ವಾದಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮನು ಈತನನ್ನು ಮಹಿಳೆಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪರಿಗಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಇವನನ್ನು ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಓವನೆಂದೂ ಸಿದ್ದ ಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಬುಧನ ಆನುಗ್ರಹ ಉಂಟಾದಲ್ಲಿ ಆವನ ಕೃವೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಶಾಯ್ರೆಗಳೂ ಕಲ್ಪಾಣಿಕಾರಕವಾಗಿ ಮಂಗಳಮಯವಾಗುತ್ತವೆಯೆಂದೂ, ಶುದ್ಧರೂಪದ ನಿರ್ಮಲ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದೆಂದೂ ನಂಬಿಲಾಗಿದೆ. ನವಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಈತನ ಸಾಫನ ಮುಖ್ಯವಾದುದು; ಅಂತೆಯೇ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಈತನ ಸಾಫನ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಜೋತಿವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅನುಸಾರ ಈತನು ಸಾಮ್ಯ ಸ್ವಭಾವದವನೂ, ಕೃಪಾಳುವೂ, ಪರೋಪಕಾರಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವಾಣಿ, ವಿದ್ಯಾ-ಬುದ್ಧಿ, ಶಿಲ್ಪವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಕನಾಗಿ, ಆಚಾರ್ಯ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಹನ್ನೆರಡು ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧುನ ಹಾಗೂ ಚನ್ಮಾರಾತ್ರಿಗಳ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಮೈಬಣ್ಣ ಹಳದಿ (ಬಾದಾಮಿ) ಯಂತು. ಈತನು ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ಸಿಯೂ, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಉತ್ಸುಪ್ತ ಬುದ್ಧಿಯ ಅಧಿನಾಯಕನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಅಧಿದೇವತೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯಧಿ ದೇವತೆ ವಿಷ್ಣುಭೂಗಳಲ್ಲಿ ‘ಪಚ್ಚಿ’ ಈತನದ್ವಾಗಿದೆ.

ಈತನ ರಥವೂ ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ಉಜ್ಪಲವಾದುದು ಹಾಗೂ ತೇಜೋ ಮಯನಾದುದೂ ಆಗಿದೆ ಇದಕ್ಕೆ ವಾಯು ಸಮಾನವಾದ ಹಳದಿ ವರ್ಣದ ಹತ್ತು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀತ, ಸಿಶಂಗ, ಸಾರಂಗ, ಸೀಲ, ಪೀಠ, ವಿಶೋಧಿತ, ಕೃಷ್ಣ, ಹರಿತ, ಪೃಷ್ಟ, ಪೃಷ್ಟಿ-ಎನ್ನುವುದು ಆ ಹತ್ತು ಕುದುರೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳು. ಅತ್ಯಧ್ಬೂತ ವೇಗದಿಂದ ಚಲಿಸುವ ಈ ಎಲ್ಲ ಕುದುರೆಗಳೂ ವಾಯುವಿನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವುಗಳು – ಎಂದು ಮತ್ತೀ ಪುರಾಣ (127/1-3) ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಬುಧನು ಚನ್ಮಾರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉಜ್ಪಿಸಾಫನವನ್ನೂ, ಏಣನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೀಳ ಸಾಫನನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ವಿಂಶೋತ್ತರೀ ಮಹಾದೇಶಯಲ್ಲಿ ಈತನ ಕಾಲ 17 ವರ್ಷಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನವಗ್ರಹ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಈತನ ಆಕೃತಿಯು ಧನುಸ್ಸಿನಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈತನ ಉಪಾಸನೆಯ ವೈದಿಕ ಮಂತ್ರ ಈ ಐತಿಹಾಸಿ –

ಉದ್ಬಧ್ಯಾಪ್ತಗ್ರೇ ಪ್ರತಿ ಜಾಗ್ರೀ ತ್ವಾನಿಭ್ರಾತುಭೇ ಸಂಸ್ಕಾರೇ

ಮಯಂ ಚ |

ಅಸ್ತಿನಾಶಾಭಿಸ್ಥೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಸಿನ್‌ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಯಜಮಾನತ್ತೈ

ಸೀದರೆ || (ಯಜು 15/54)

ಈತನ ಆವಾಹನೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ -

ಸ್ತ್ರಿಯಂಗು ಕಲಿಕಾಭಾಸಂ ರೂಪೇಜಾ ಪ್ರತಿಮಂ ಬುಧಂ |

ಸೌಮ್ಯ ಸೌಮ್ಯಗುಷ್ಮೋವೇತಂ ಬುಧಮಾವಾಹಯಾಮ್ಯಹಂ ||

ಈ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಂತ್ರವು ‘ಬುಂ ಬುಧಾಯ ನಮಃ’ ಎಂದಿದೆ.

ಈತನ ಉಪಾಸನೆಯಂದ ತನ್ನ ಸೌಮ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಈತನು ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿ, ಅವರುಗಳಿಗೆ ಕಲಾಶವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವನ್ನು- ಇಂದಿಗೂ ನೆತ್ತೆತ್ತು ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಅವರಿಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಈತನು ರಚಿಸಿರುವ ‘ಬುಧಸ್ತುತಿ’ಯು ತುಂಬೂ ಸಂಪ್ರೇಷಣಾಗಿದೆ. ಇದು ಸೂತ್ರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು 40 ಸೂತ್ರಗಳವೇ. ಇದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದ್ದಾಗೂ ಧರ್ಮಸೂತ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಸೂತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಟ್ರೀಯೋಽಭ್ಯುದಯಸಾಧನೋ ಧರ್ಮಃ’ ಅಂದರೆ ಧರ್ಮವೇ ಶಾಭಕರ ಕಾರ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯುದಯದ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ – ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಮಾನವನಿಗೆ ಪರಮ ಕಲಾಶವೂ, ಮಂಗಳ ಮಯ ಜೀವನವೂ ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯುದಯವೂ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಸೂತ್ರಗಳ ಕೇಂದ್ರ ವಿಷಯ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ – ಎಲ್ಲ ಡಿ ಧರ್ಮವೇ ಪರಮ ಮಿಶ್ರನೂ, ಸಹಾಯ ಕೆನ್ನೂ, ಪರಮಗತಿಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಗೊಡಬಾರದು. ಅದನ್ನು ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಬೇಕು. ಈಂದ್ರ ರೂಪದ ಧರ್ಮವಾಗಿವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವುದೇ. ಅದರ ಅಶ್ರಯ

ಪಡಿಯುವುದೇ ಸುಲಭವಾದ ಮಾರ್ಗನಾಗಿದೆ.

ಆ ನೆಂತರೆಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನೇಯನೆ ಹಾಗೂ ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಪಣ ನೇತಿದೆ. ಬಾರಹ್ಯ, ದೃವ, ಅರ್ಣ, ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ, ಗಂಧರ್ವ, ಅಸುರ, ಷ್ವಾಶಾಚ ಹಾಗೂ ರಾಕ್ಷಸ-ಎನ್ನುವ ಅಪ್ಪವಿಧಿ ವಿವಾಹಗಳು ಪ್ರಚಲಿತ ವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಇದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಭಾರದಾನ, ಪುಂಸವನೆ, ಸೀಮಂತೋನ್ನುಯನೆ, ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ, ನಿಷ್ಪತ್ಯಮಣಿ, ಅನ್ನಪ್ರಾಳನೆ, ಚೂಡಾಕರಣ, ಉಪನೇಯನೆ, ವಿವಾಹ, ವಿವಾಹಾಗ್ನಿ ಪರಿಗ್ರಹಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಜ ಹೊಮೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಆವಸ್ಥಾಗ್ನಿ, ವಿವಾಹಾಗ್ನಿ (ಗೃಹಾಗ್ನಿ) ಸ್ತಾತಾರ್ಥಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವಾಹಾ ಸಂತರ ವಧ್ಯಾವರರು ಆ ಸ್ಥಾಪಿಕ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮನಗೆ ತಂದು, ಪರಿಶ್ರವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕುಲಪರಂಪರೆಯ ಅನುಸಾರ ಹವನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ನಿತ್ಯಹವನ ವಿಧಿಯು ದ್ವಿಜರಿಗೆ ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ವಿಶ್ವದೇವಾದಿ ಸ್ತಾತಾರ್ಥಕರ್ಮ ಹಾಗೂ ಪಾಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಇದೇ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಬುಧಸ್ತೂಲ ತಯಾರಿಸಿ ಸಂಕೇತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ‘ತಸ್ಮೈನಾ ಗೃಹಾಣಿ ದೇವ ಪಿತೃ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರತಯಜ್ಞ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕುರ್ಯಾತ’ | ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೇಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನೂ ತಪ್ಪದೇ ‘ಅತಿಥಿನಾ ಪ್ರಾಜಯೇತಾ’ ಎನ್ನುವಂತೆ ಅತಿಥಿಗಳ ಸೇವಾಪ್ರಾಜಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಸೇವಕ, ಸೌಕರ ಹಾಗೂ ಬಂಧು ಬಂಧುವರ ಹಾಲನೆ ಪ್ರೋಷಣೆಯನ್ನು ‘ಭೃತ್ಯಾನಾ ಬಂಧುಃನಾ ಪ್ರೋಷ್ಯವರ್ಗಾಶ್ಚ’ ಎನ್ನುವ ಹೇಳಬೇಯಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯಜ್ಞ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು

ವೇದಗಳು, ಬಾರಹ್ಯಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಆಶ್ವಲಾಯನ, ಸತ್ಯಾಷಾಧ, ಅಪಸ್ತಂಭ, ಪುರಸ್ಕಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೂತ್ರ, ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಗಳ ವಿವಿಧ ಭೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹವಿಯಾಜ್ಞ, ಸಂಸ್ಕಾರ,

ಸೋಮರ್ಯಜ್ಞ ಸಂಸಾಫ ಹಾಗೂ ವಾರ್ಷಿಕ್ಯಜ್ಞ ನಾಜ್ಞ ಎನ್ನೆವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನೀಕೀಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಏಳಿಕು ಯಜ್ಞಗಳು ಸಮಾನೀಕೀಂಡಿವೆ. ಇದೇ ವಾತನ್ನಿಂದ ಬುಧನ್ನು ತಿಱಬೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

1. ಹನಿಯಂಜ್ಞ - ಸಂಸಾಫ : ಅಗ್ನಿಧೀಯ (ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ), ದರ್ಶಪೂರ್ವಿಮಾಸ, ಚಾತುಮಾಸಸ್ಯ, ನಿರೂಪದ ಪರ್ವತಬಂಧ, ಸಾತಾನುಷಿ, ಅಗ್ರಯಣ ಹಾಗೂ ಪಿಂಡ ಪಿತ್ರಯಜ್ಞ - ಎನ್ನೆವ ಏಕು ಯಜ್ಞಗಳು ಕೂಡಿತ್ತಿ ಸಂಸಾಫ ಯಜ್ಞವಾಗಿದೆ.

2. ಸೋಮರ್ಯಜ್ಞ - ಸಂಸಾಫ : ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ, ಅಶ್ವಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ, ಉತ್ಕಾಂತಿ, ಹೋಡತೀ, ವಾಜಪೇಯ, ಅತಿರಾತ್ರ, ಆಪ್ನೋತ್ಯಾಮಾನ್ಯಾನ್ ಎನ್ನೆವ ಏಕು ರೀತಿಯ ಶೋತ್ರತ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಸೋಮರ್ಯಜ್ಞ ಸಂಸಾಫ ಎಂದು ಕರೆಯು ಲಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾಪ್ತಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಃ ಉತ್ಕಾಂತಿ ಹೋಡತೀ ವಾಜಪೇಯಃ - ಇತಿ ಸೋಮರ್ಯಾಗಾನಸುತಪ್ತಿತ್ತಾ’.

3. ಪಾಕಯಂಜ್ಞ - ಸಂಸಾಫ : ಅಪ್ಸಾಶ್ವಾದ, ವಾರ್ಷಿಕಾಶ್ವಾದ, ಶತ್ರುವಿ, ಅಗ್ರಹಾಯಿ, ಜೈತ್ರಿ, ಅಶ್ವಯುಜೀ ಹಾಗೂ ಶೈವಾಸನೆ ಹೋಮ ಎನ್ನೆವ ಎನ್ನೆವ ಏಕು ಯಜ್ಞಗಳು ಪಾಕಯಜ್ಞ ಸಂಸಾಫದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಾಕಯಜ್ಞ ಸಂಸಾಫ ಯಜ್ಞಹೋಮವಾದಿ ಕರ್ಮಗಳು ಗೃಹಾಗ್ರಿ (ಸ್ವಾತಾಗ್ರಿ)ಯಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಿಂಡಿವೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಮರ್ಯಜ್ಞ ಹಾಗೂ ಹನಿಯಂಜ್ಞ ಸಂಸಾಫ ಯಜ್ಞದಿ ಕರ್ಮಗಳು ಶಾತಾಗ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೊಡಿವೆ.

ದ್ರವ್ಯ ತುದಿ

ಬುಧನ್ನುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಾಗಿದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತುಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಮಾಡಬೇಕಾದ ಶಾಯಂಗಳು, ಶತ್ರಂಪ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಾಪಾನುಷಾಸನಗಳು ನಾಯವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಂಡಿಂದ ಹಾಗೂ ಶುದ್ಧ ಭಾವನೆ (ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ) ಯಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಆನಾಯಾಯ, ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ಅಥಮ, ಟಿಕ್ಕಿತನೆ, ಆತ್ಮಚಾರದ ಮೂಲಕ ಪಡೆದ ಧನವು ಮಾನವನ ಸರ್ವಸ್ವವಣ್ಣ ನಾಶವಾಡುತ್ತದೆ. ಆದುದಿಂದ

ಸಂಪರ್ವದಿಂದ ಸಂಪರ್ವವಿಸಿದೆ ಧನದಿಂದಲೇ ಶರೀರ ರಕ್ತಕ್ಕಿಂತಾಗಿ ನೊಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಅಂತಹ ಧನವನ್ನೇ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಸುತ್ತು ಭೋಗಗಳಿಂದ, ಲಾಲಸೇಯಿಂದ ಆಜ್ಞಿಸಿದೆ ಧನವು ಸಂಗ್ರಹ ಯೋಗ್ಯವಾದುದಿಲ್ಲ, ಅದು ಮಾನವನ ಪತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ನಾನ್ಯಾಯಾಗತ ಧನೇನ ಕರ್ಮಣ’ ಎನ್ನುವ ಸೂತ್ರವು ಇದನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣ ಹಾಗೂ ಅಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದು, ಸತ್ಯಾಯ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಪ್ರಜೀಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸೆಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಲಿಸದೆ ಇದ್ದರೆ ರಾಜನು ಅಂತಹವರನ್ನು ಶೈಕ್ಷಿಸಿ, ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಅವನಿಗೆ ಇದೆ.

ವಿಹಿತನು ಕುರ್ವತ್ತೋ ರಾಜ್ಞಾ ಕಾರಿಂತ ವ್ಯಾಃ |

ಬಲವೃತ್ತಿಪ್ರತಾನಾ ಸ್ವಧರ್ಮೇ ಸ್ಥಾಪಯೇತಾ ||

ಇದಕ್ಕೂಗಿ ರಾಜನು ದಂಡನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಮಾಡಿದವ ರನ್ನು ಶೈಕ್ಷಿಸಿದರೂ, ಅಂತಹ ವಿಧಾನವು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಯಾದೆಯು ಸ್ಥಿರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರೂಂದಿಗೆ ರಾಜನೂ ಸ್ವತಃ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದೂ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜೀಗಳಿಂದ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾದುದೂ ಅವಶ್ಯಕ. ಇದರಿಂದ ರಾಜ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಷ್ಟಿ ಇಬ್ಬರೂ ಧರ್ಮದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವರು –

ತಥಾ ಕುರ್ವತಃ ಕಾರಿಂತುತ್ತೋಭಯೋಧರ್ಮವು ಸಿದ್ಧಿಃ ||

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ‘ಬುಧಸ್ತೂತಿ’ಯು ಸದಾಚರಣೆಯವು, ಉಪಾದೇಶವೂ ಆಗಿದೆ.

22. ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಸ್ತೂತಿ

ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಓರ್ವ ಮಹಿಳೆ, ಮಹಾನ್ ತಪಸ್ಸಿ ಅಂಗಿರಾ (ಅಂಗಿರಸ್) ಎನ್ನುವಾತನ ಮಗ. ಈತನು ದೇವತೆಗಳ ಗುರು. ದೇವತೆಗಳು ಈತನನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯನಾಗುವಂತೆ ಬೇಡಿದ್ದರಿಂದ ಈತನು ಅವರಿಗೆ ಗುರುವಾದ. ಈತನು ಅಶ್ವಂತ ಸತ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ; ಧರ್ಮನೀತಿಯ ಸರಿಜ್ಞ ತನ್ನ; ವಾಣಿ, ಬುದ್ಧಿ, ಜ್ಞಾನಗಳ ಅಧಿಷ್ಠಾತನ್ನ ಮತ್ತು ಮಹಾನ್

ಪರೋಪಕಾರಿಯೂ ಆಗಿರುವನು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಸಮಾನ ವರ್ಕ್ಯಾಪ್ತ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ವತಃ ಭೀಷ್ಯನೇ ಪುಹಾಭಾರತ. ಅನುಶಾಸನಪರ್ವದ 111/5ನೇ ಶೈಲ್ಕೀಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ -

ವರ್ಕ್ಯಾಪ್ತ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಸಮೋ ನ ಹೃನೋ ವಿದ್ಯತೇ ಕ್ಷಚಿತ್ |

ಈತನಿಗೆ ದೇವಗುರು ಹಾಗೂ ವಾಚಸ್ಪತಿ ಎಂಬ ಚಿರುದುಗಳೂ ಉಂಟು.

ನೆಕ್ಕೆತ್ರ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಹವೇಂದರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತುಲ್ಯಾಣ ಚೆಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ನಿಮಗ್ನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಏಕು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈತನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾರವಿರುವುದೂ ಸರ್ವವಿದಿತ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ‘ಬೃಹಸ್ಪತಿ’ ವಾರನ್ನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಶಂಖಪ್ರದ ಹಾಗೂ ಮಂಗಳರಾರಕ ವಾದ ದಿನವಾಗಿದೆ.

ವುರಾಣಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪುಹಾಭಾರತಗಳಲ್ಲಿ ಅಜಾಯ್ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಚರಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಉಪದೇಶಪ್ರದ ಅಖಾಯನಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ದೇವತೆಗಳೆಂದಿಗೆ ಆಸುರರು, ಕಿನ್ನರರು, ನಾಗರು, ಗಂಧರು—ಇತ್ಯಾದಿ ದೇವಯೋನಿ ಯವರು ಹಾಗೂ ವಾಸನೆವ ವರ್ಗದವರು ಈತನ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿ, ಅನೇಕ ಸತ್ಯಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈತನು ನೀಡಿರುವ ಧರ್ಮಮಯು ಉಪದೇಶಗಳು ಮಂಗಳವಾಯನಾಗಿದ್ದು, ಅಭ್ಯುದಯಪ್ರದವಾಗಿದೆ. ಈತನು ಸ್ವಭಾವತಃ ಶಾಂತಸ್ವರೂಪನು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ಈತನು ಶಾಂತ ಸಮಚಿತ್ತದಿಂದ, ಸಾಂತ್ವನೆಪೂರ್ಣವಾದ ಮಧುರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಇತರರನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸುವ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಈತನು ಸಿದ್ಧಹಸ್ತನು.

ಈತನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು, ‘ಹೇ ದೇವರಾಜ ಇಂದ್ರ! ನೋಡಿದ ಮೌದಲಲ್ಲೇ ಮಧುರವಾಗಿ ಯಾರು ಮಾತನಾಡುವರೆಂದು, ಮುಗುಳುನಿಗೆಯಿಂದ ಸಂಭಾಷಿಸುವರೆಂದು ಅಂತಹವರನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಇಪ್ಪಬೇಡುತ್ತಾರೆ’ — ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಯಸ್ತು ಸರ್ವಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಮಾಂತಿವಾಭಿಭಾಷತೆ |

ಸ್ತುತಪೂರ್ವಾಭಿಭಾಷೀ ಚ ತಸ್ಯ ಲೋಕಃ ಪ್ರಸೀದತ್ ||

(ಪುಹಾ. ಶಾಂತಿ. 84/6)

ಯಾಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಕುರಿತು ಈತನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ-

ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮಭೂತಭ್ಯಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಪಶ್ಯತಃ ।

ದೇವೇಷಿ ಮಾರ್ಗೀ ಮುಕ್ತಂತಿ ಅಪದಾಷ್ಟ ಪದ್ಮೀಷಿಣಃ ||

(ಮಾತ್ರ. ಆನು. 113/7)

ಅಂದರೆ ಸರ್ವಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಯಾವನು ಆತ್ಮನಾಗಿರುವನೊ, ಎಲ್ಲರು ಆತ್ಮಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಆತ್ಮ ಎನ್ನುವ ಸರ್ವಭಾವದಿಂದ ನೋಡುವನೊ, ಅಂತಹ ಗಮನಾಗಮನ ರಹಿತ ಜ್ಞಾನಿಯು ಅಂತಃ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುವಾಗ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಮೋಹಕೈ ಒಳಗಾಗುವರು. ಇದೇ ರೀತಿ –

ನ ತತ್ತ್ವ ಪರಮ್ಯ ಸಂದರ್ಭಾಂಶ ಪ್ರತಿ ಶೂಲಂ ಯದಾತ್ಮನಃ ।

ಏವ ಸಂಕ್ಷೇಪತೋ ಧರ್ಮಃ ಕಾರ್ಮಾದನ್ಯಃ ಪ್ರವರ್ತತಿ ||

(ಮಾತ್ರ. ಆನು. 113/8)

ಅಂದರೆ ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗದ ಮಾತನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಇದೇ ಧರ್ಮದ ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿನ ಲಕ್ಷಣ. ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾದ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಯಾರು ಅನುಸರಿಸುವರೂ ಅಂತಹವರು ಹೂಕಿಕ ಕಾಮನೆಯ ಮೋಹಕೈ ಒಳಗಾಗುವರು. — ಎಂಬಿದನ್ನು ಬೃಹಸ್ಪತಿ ತನ್ನ ಉಪದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈತನು ನಿರ್ದಿದ ಉಪದೇಶಗಳ ಬಹಳ ಇವೆ. ಒಮ್ಮೆ ಧರ್ಮವಿನಯದ ಬಗ್ಗೆ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಈತನು ಯಾಧಿಸ್ತಿರನಿಗೆ ಆನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಧರ್ಮರಾಜ “ಭಗವನ್” ! ತಾವು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಅಂತರ್ಗತವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಿರಿ. ತಾವು ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆಗಿದ್ದಿರಿ. ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಪಾಗ, ಗುರು, ಸಚಾತೀಯನು, ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು, ಮಿಶ್ರವರ್ಗ-ಇವರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾಯಕನಾಗಿರುವವನು ಯಾವನು ? ಮಾನವನು ಹರಣಿಸಿದ ನೆಂತರ ಆವನ ಜೀವದ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರು ಯಾರು ?” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಇದನ್ನು ಆಲಿಸಿ, ಹೇಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ,

“ರಾಜನ್” ! ಪ್ರತಿಯಾಂದು ಪ್ರಾಣಯೂ ಒಂಟಿಯಾಗಿಯೇ ಜನ್ಮವೆತ್ತುತ್ತದೆ. ಅಂತಯೇ ಆದು ಒಂಟಿಯಾಗಿಯೇ ಮರಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದು

ಒಂಟೆಯಾಗಿಯೇ ದುಃಖನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ; ಅಂತೆಯೇ ಒಂಟೆಯಾಗಿಯೇ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ. ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಸಹೋದರ, ಮಗ, ಗುರು, ಜಾತಿ, ನೆಂಟರು ಹಾಗೂ ಮಿಶ್ರವರ್ಗ- ಇವರು ಯಾರೂ ಅನನ್ತ ಸಹಾಯಕೆ ಬರಲಾರು. ಜನರು ಪ್ರತ್ಯುವಶನಾಡ ಸ್ವಕ್ತಿಯ ಶರೀರವನ್ನು ಮಣ್ಣ ಮಾಡಿಯೋ, ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯನ್ನೊಂದೇ ಮಾಡುವರು. ಆವನ್ತಿ ಸತ್ತದ್ದಕ್ತಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಆಳುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಆ ರ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮರಿತ ರೆಂದೇ ತಿಳಿದು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾರೂ ಆ ಜೀವಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿ ಸುವೃದ್ಧಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಧರ್ಮವು ನೂತ್ರಿ ಅವನನ್ನು ಅನುಭರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದುದ ರಿಂದ ಧರ್ಮವೇ ನಿಜವಾದ ಸಹಾಯಕನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣ ಮಾನವನು ಸದಾ ಧರ್ಮದ ಸೇವನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವವನ್ನೇ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಅಧರ್ಮ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವವು ನರಕದಲ್ಲಿ ತೊಳಿಲಾಡುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದವನು ನಾಜ್ಯಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಧನೆದಿಂದಲೇ ಧರ್ಮದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾನವನ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಹಾಯಕ, ಜೊತೆಗಾರಿ ಸೆಂದರೆ ಧರ್ಮವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.' (ಮಹಾಭಾರತ, ಅನುಶಾಸನ ಪರ್ವ.)

111ನೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಯ -

ಏಕ ಪ್ರಸಂಗತಿ ರಾಜನ್ನೇ ಏವ ವಿನ್ಯತಿ || 11 ||

ಏಕಸ್ತರತಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ಗಳ್ಳಿದ್ದೀರಸ್ತ ದುರ್ಗತಿಮಾ |

ಅಸಹಾಯಃ ಪಿತಾಮಾತಾ ತಥಾ ಭೂತಾ ಸುತೋ ಗುರುಃ || 12 ||

ಜ್ಞಾತಿ ಸಂಬಂಧವರ್ಗಾಳ್ಯ ಮಿಶ್ರವರ್ಗಸ್ತಫ್ಯೈವ ಚ |

ಮೃತಂ ಶರೀರ ಮುತ್ಸುಜ್ಯ ಕಾಷ್ಟ ಲೋಷ್ಟಸಮಂ ಜನಾಃ || 13 ||

ಮಹಾತ್ಮಮಿನ ರೋದಿತಾಪ ತತೋ ಯಾಂತಿ ಪರಾಜ್ಯಾಶಾಃ

ಶ್ರೀಸ್ತಚ್ಛರೀರ ಮುತ್ಸುಷ್ಟಂ ಧರ್ಮ ಏಕೋಽನುಗಳ್ಭತಿ || 14 ||

ತಸ್ಮಾದ್ ಧರ್ಮಃ ಸಹಾಯಾಳ್ಯ ಸೇವಿತವ್ಯಃ ಸದಾ ಸೃಭಿಃ |

ಪ್ರಾಣಿ ಧರ್ಮ ಸಮಾಯಕ್ತೋ ಗಳ್ಳಿತ್ವಾ ಸ್ವರ್ಗಗತಿಂ ಪರಾಂ || 15 ||

ತಫ್ಯೈವ ಧರ್ಮ ಸಂಯುಕ್ತೋ ನರಕಂ ಚೇಪಸದ್ಯತೆ |

ತಸ್ಮಾ ನಾಜ್ಯಯಾಗತ್ಯೈರಫ್ಯೈಧರ್ಮಂ ಸೇವೇತ ಪಂಡಿತಃ || 16 ||

ಖಮ್- ನಕ್ರೋ ಸುಸುಷ್ವಾಳಂ ಸಹಾಯಃ ಪಾರಲೋಕಃ ॥ 17 ||

ಒಮ್ಮೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಶೋಕಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಅಗ್ನಿರೂಪವನ್ನು, ಧರಿಸಿದನು ಎಂದು ಭಾರತದ ನನಗರ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈತನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿ ಎನ್ನುವ ಸಕ್ರೋದರಿಯೆಬಿಳಿದ್ದಳು. ಈಕೆಯು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನೇ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವೇದವೇತ್ತಳಾಗಿ ರಘುಂದಿನ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯರಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾದಳು. ಈಕೆಯು ಪ್ರಭಾಸನನ್ನು ನಿವಾಹವಾದಳು.

ತಾರೆ ಈತನೆ ಪತ್ತಿ. ಈಕೆಯನ್ನು ಸುಭೇ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈಕೆಯೇ ಚಾಂದ್ರನುಸಿ ಎಂದೂ, ಚಾಂದ್ರನುಸಿ ಎನ್ನುವವರು ಬೇರೆ ಪತ್ತಿಯೆಂದೂ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ವಾದವಿವಾದವಿದೆ. ಈ ಚಾಂದ್ರವುಸಿಯಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಶಂಯು, ವಿಶ್ವಜಿತ್, ವಿಶ್ವಭೂತ್, ಬಡಬಾಗ್ನಿ, ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ, ನಿಶ್ಚಯವನೆ ಎನ್ನುವ ಆರುನುಂದಿ ಪ್ರತ್ಯರೂ, ಸ್ವಾಹಾ ಎಂಬ ಪುತ್ರಿಯೂ ಜನಿಸಿದರು.

ಮತೇತ್ತಿಂದು ಕಥಾನಕೆದಂತೆ ಕಚನು ಈತನೆ ಮಗ, ಇವನೇ ಕಚದೇವಯಾನಿ ಕಥಾನಕೆದ ಪಾತ್ರಧಾರಿ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ಉಚಂಧ್ರ ಮುನಿಯ ಪತ್ತಿಯಾದ ಮನುತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರದಾಂಜ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯನನ್ನು ಪಡಿದೆ. ಆದರೆ ಈತನೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಮಹಿಳೆಯಾದ ಭಾರದಾಂಜ ಮುನಿಯೇ ಎಂಬುದು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ.

ನಹಂನನು ಇಂದ್ರನಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವನು ಇಂದ್ರನ ಪತ್ತಿ ಶಚೀದೇವಿಯನ್ನು ಮುದುವೆಯಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಇದು ಅನಂಥಕಾರಿಯಾಗುತ್ತತ್ತು. ಆದುದ ರಿಂದ ಬುದ್ಧಿನಂತಿಕೆಯಿಂದ ಶಚೀದೇವಿಯ ಸಾತಿಪ್ರತ್ಯನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ, ನಹುವನು ಶಾಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪರಿಜ ವಸುವಿನಿಂದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಸನಾತನಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯಗಳು ಧೂಪವ್ರತವೆಂಬ ತಪಸ್ಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶಿವನನ್ನು ಒಲೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಇದು ಸಫಲವಾದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವರಗಳು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನೇ ಮಾರ್ಶಾಂತರ ರಾಕ್ಷಸರ ಪಾಲಾಗಿ, ಅಧು ದುರ್ಬಳಕೆಯಾಗು

ವುದು ಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕೆಂಡುಹಿಡಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ತಾನೇ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು, ರಾಕ್ಷಸರೆ ಬಳಿಗೆ ಹೊಡ. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ರಾಕ್ಷಸರೆ ಬಳಿಗೆ ಹೊಗಿ, ತಾನೇ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರುನೇಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಂಡು, ಆವರಿಗೆ ನಾಸ್ತಿಕವಾದವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಈತನೆ ವಶವಾದರು.

‘ನೆಂತರ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಸಿದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸರೆ ಬಳಿ ಬಂದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಈತನನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿದೆ, ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನು ಗೂರ್ಣವಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಕುದ್ದನಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ತಪ್ಸಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಆತನ ತಪಸ್ಸು ವ್ಯಧವಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆ ಕ್ರಿಗೂಡಿದುಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿನು.

ಕೊನೆಲ ದೇಶದ ಆರಸನಾದ ವಸುಮನಸನೆಂಬ ರಿಜಣಿಗೆ ರಾಜಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂವಾದದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ, ರಾಜಧಾನ್ಯದ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳು ಸೇರಿಯೇ ‘ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಸ್ತುತಿ’ ರಚನೆಯಾಗಿರುವೆದು. ಇದರಲ್ಲಿ 81 ಶ್ಲೋಕಗಳಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ-ದಾನ, ಗೌರಾಸಂಗಳ ಮಹಿಮೆಯ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಇಂದ್ರನು ಪ್ರತ್ಯಾಸುತ್ವನೆ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರತ್ಯೋತ್ತರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತುತಿ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ.

ಏವ ಏಂದ್ರೀಣ ಪೃಷ್ಟೋಽಸಿ ದೇವದೇವ ವುರೋಹಿತಃ |

ವಾಚಸ್ಪತಿಮರಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿರುವಾಚ ತ || 3 ||

ಭೂಮಿದಾನ : ಭೂಮಿದಾನವು ಸರ್ವಶ್ರೀಷ್ಟವಾದ ದಾನವೆಂದು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭೂದಾನದ ಮುಖಾಂತರ ನವರತ್ನಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಭೂಮಿಯಿಂದಲೇ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಸುವಣಂ ರಜತಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಮಣಿರತ್ವಂ ತ ವಾಸವ |

ಸರ್ವಮೇವ ಭವೇದ್ವತ್ತಂ ವಸುಧಾಂ ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛೇತ || 5 ||

ಉತ್ತರು, ಬಿತ್ತಿ, ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಯಾರು ದಾನೆ ಮಾಡುವರ್ತೊ, ಅವನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಬೆಳಗತ್ತಿರುವರೆಗೂ ಸ್ವಗೋಲೋಕ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಸ್ಥಿತನಾಗಿರುವನು.

ಫಾಲಕ್ಷಣ್ಯಂ ಮಹಿಂ ದತ್ತಾಪ ಸಬೀಜಾಂ ಸಸ್ಯಶಾಲಿನಾಮಾ |

ಯಾವತ್ ಸೂರ್ಯಕರಾ ಲೋಕಾಸ್ತಾವತ್ ಸ್ವಗೋ ಮಹಿಯತೇ || 6 ||

ತಾನು ಜೀವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುವಾಗಲು ಮಾಡಿದ ಯಾವೈ ಹಾವನು ‘ಗೋಚರು’ದಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅದು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಂತಹ ವೃಕ್ಷ ಶುದ್ಧಿನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಆಗಿ ಗೋಚರು ಮಾತ್ರೇ ಭೂಮಿದಾನೇನ ಶುಧ್ಯತಿ || 7 ||

ಗೋಚರು ಭೂಮಿಯ ಪರಿಮಾಣ

ಗೋಚರು ಎನ್ನಾವುದು ಒಂದು ಭೂಮಿಯ ಉದ್ದ ಆಗಲದ ಅಳತೆ. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಈ ಅಳತೆಯನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ—ಹತ್ತು ಹಸ್ತಗಳ ಒಂದು ಕೋಲಿನಿಂದ ಮೂರಪತ್ತು ಸಲ ಅಳತೆ, ಅದು ಒಂದು ನಿವರ್ತನವಾಗುತ್ತದೆ. ಹತ್ತು ನಿವರ್ತನಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ‘ಗೋಚರು’ ಭೂಮಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

10 ಹಸ್ತಗಳು — ಒಂದು ದಂಡ

30 ದಂಡ | — 1 ನಿವರ್ತನ
(300 ಹಸ್ತ)

10 ನಿವರ್ತನ | — $1\frac{1}{2}$ ಕೆ.ಮೀ.
(300 ಹಸ್ತ)

$1\frac{1}{2}$ ಕೆ.ಮೀ., ಉದ್ದ, $1\frac{1}{2}$ ಕೆ.ಮೀ. ಆಗಲದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ‘ಗೋಚರು ಭೂಮಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಗೋಚರು ಭೂಮಿ’ಯ ಮತ್ತೊಂದು ಆಳತೆಯೂ ಉಂಟು. ಹಸು—ಕರುವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಹಸು—ಕರುಗಳು ಆರಾಮಾಗಿ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಒಡಾಡುತ್ತಾ, ಹುಲ್ಲು ಮೇಯುವಷ್ಟು ಉದ್ದಗಲದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ‘ಗೋಚರು ಭೂಮಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದಶ ಹಸ್ತೀನೆ ದಂಡೀನ ತ್ರಿಂಶಾದಂಡಾ ನಿವರ್ತನಮಾ |

ಬಾಲವತ್ತಿ ಪ್ರಸೂತಾನಾಂ ತದೋಚರು ಇತಿ ಸ್ತುತಂ || 8-9 ||

ಮುಶರು ಅತಿದಾನಗಳು

ಗೋದಾನೆ, ಭೂದಾನೆ, ವಿದ್ಯಾದಾನೆ—ಈ ಮುಶರೊ ದಾನೆಗಳು ಮಹಾ ದಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡ ದಾದ, ಹಿರಿದಾದ ‘ಅತಿದಾನ’ವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅತಿದಾನ ಮಾಡುವನನ್ನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು.

ತ್ರಿಜ್ಯಾಮುರತಿದಾನಾನಿ ಗಾವಃ ಪೃಥ್ವೀ ಸರಸ್ವತೀ || 18 ||

ತಾರಯಂತಿ ಹಿ ದಾತಾರೇ ಸರ್ವಾರ್ಥ ಪಾಪಾದಸಂತಯವ್ || 19 ||

ಭೂತರಣದಿಂದ ಮಹಾಪಾಪ

ಭೂದಾನದಿಂದ ಪೃಷ್ಟ್ಯಾ ಪ್ರಾಷ್ಟ್ರಿಯಾಗುವಂತೆ, ಭೂಹರಣದಿಂದ ಪಾಪವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿದೊೇ ಭೂಮಿಹತಾರ್ಥ ಚ ನಾಪರಂ ಪೃಷ್ಟ್ಯಾಪಯೋಃ || 30 ||

ಈ ರೀತಿ ಭೂಹರಣ ಮಾಡಿದವನ್ನು ಸಾವಿರಾರು ಗೋದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ತುಂಡ್ವವಾಗಲಾರ — ಗವಾಂ ಸಹಸ್ರಪ್ರದಾನೇನ ಭೂಮಿಹತಾರ್ಥಂ ನ ತುಂಡ್ವತಿ || 39 ||

ಸ್ತೋತ್ರ ಧರ್ಮದ ನುಹಿವೆ

ಸ್ತಾಧರಹಿತ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಬಾವಿ, ಕೊಳ, ದೇವಾಲಯ, ಕೆರೆ, ಭೂತ್ರ, (ಧರ್ಮ ಶಾಲೆ), ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಅನಾಧಾಲಯ, ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯ, ದೇವಮಂದಿರ, ಅರನಟ್ಟಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ಅಥವಾ ಅಂತಹುಗಳ ಜೀಜೋದ್ದಾರ ಮಾಡುವುದು; ನೇರಕು ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ನುರಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದು, ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು — ಇತ್ಯಾದಿ ಲೋಕೋಪಕಾರಿ ಅಥವಾ ಜನಹಿತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಮಾಡಿಸುವುದನ್ನು ‘ಸ್ತೋತ್ರ ಧರ್ಮ’ವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಈ ರೀತಿಯ ಧರ್ಮದ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಬಹೇಳವಾಗಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಹೊಸ ಬಾವಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಹಳೆ ಬಾವಿಯನ್ನು ಜೀಜೋದ್ದಾರ ಮಾಡುವುದು—ಹಿಗೆ ಮಾಡಿದಾತನ ಕುಲವನ್ನೇ ಉದ್ಘಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಳೆ ಕೊಳ, ಬಾವಿ, ಕೆರೆ, ತೋಟಿ, ಉದ್ಘಾನವನಗಳನ್ನು ಉದ್ಘಾರ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಹೊಸವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದಷ್ಟೇ ಪೃಷ್ಟ್ಯಾಜ್ಞ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಯಂಸ್ತು ಡಾಗಂ ನವಂ ಕುಯಾರ್ತ್ರ್ ಪುರಾಣಂ ವಾಪಿ ಖಾನೆಯೇತ್ರಾ |

ನ ಸರ್ವಂ ಕುಲಮುದ್ಧಲತ್ಯಿ ಸ್ವರ್ಗೇ ಲೋಕೇ ಮಹಿಯತೇ || 62 ||

ವಾಪಿ ಕೂಪ ತಡಾಗಾನಿ ಉದ್ಘಾನೋಪವನಾನಿ ಚ |

ಶ್ವನಃ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕರ್ತಾರ ಚ ಲಭತೇ ವರ್ಣಾಲಿಕಂ ಫಲವ್ರಾ || 63 ||

ನಿದಾಧಕಾಲೇ ಪಾನೀಯಂ ಯಂಸ್ತು ತಿಸ್ತು ತಿ ವಾಸವ |

ನ ದುರ್ಗ್ರಂ ವಿನಮಂ ಕೈತ್ಯಂ ನ ಕದಾಚಿದವಾಪ್ತುಯಾತ್ರಾ || 64 ||

ಎಂದು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು, ‘ಹೇ ದೇಹರಾಜ ಇಂದ್ರ ! ಪುಣ್ಯತ್ವನು ನಿಮಿಂಬಿರುವ ಬಾವಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ತುಂಬಿರುವುದೇ, ಅಂತಹವರಿಗೆ ವಿಷನು ದುಖವು ಎಂದಿಗೂ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹವರು ಪದಾ ಸುಖಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.’ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

23. ಶಾತಾತಪ ಸ್ತುತಿ

ಪ್ರಾಚೀನ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಕಾರ್ಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಷ್ಯ ಶಾತಾತಪನು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಫಾನವನ್ನು ಮೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯನು ಈತನವನ್ನು ಮಹಾನ್ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರಲ್ಲಿ ಓರ್ವನನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಶರಭಂಗ ಮಹಿಷ್ಯ ಗುಡುವೆಂದು ಶಾತಾತಪನ ಸ್ತುತಿಗುಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇತಿ ಶಾತಾತಪ ಸ್ತೋತ್ರೇಕ್ತೋ ವಿಪಾಕಃ ಕರ್ಮಣಾವುಯವ್ರಾ |

ತ್ವಾಯ ಶರಭಂಗಾಯ ವಿನಯಾತ್ರೋ ಪರಿವೃಜ್ಯತೇ ||

ಶರಭಂಗ ಮತ್ತಿತರ ಖಂಡಿಗಳು ಶಾತಾರಥನೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಉಪದೇಶಗಳು ಶಾತಾತಪನಿಂದ ಮೊರಬಿದವು. ಈ ಉಪದೇಶಗಳು ‘ಶಾತಾತಪೀಯ ಧರ್ಮಸಂಹಿತಾ’, ‘ಶಾತಾತಪೀಯ ಸ್ತುತಿ’. ‘ಶಾತಾತಪೀಯ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ’ ಹಾಗೂ ‘ಶಾತಾತಪೀಯ ಕರ್ಮವಿಷಾರ್ಥ’ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಉಪದೇಶಗಳು ಶಾತಾತಪ ಮಹಾಮುನಿಯ ಅಪ್ರತಿಮ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲಿತವಾದ ಉಪದೇಶಮ್ಯತವಾಗಿದೆ. ತಪಸ್ಸಿ ಮಾಡಿ, ಮಾಡಿ, ಈತನ ದೇಹವು ಕ್ಷೀಣಿಸಿ ಯೋಗಿತ್ವ. ಈತನ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ತಪೋ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಆದ್ವಿಂದಲೇ ಈತನಿಗೆ ‘ಶಾತಾತಪ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಈತನೆ ಹೇಸರು ಹೀಗಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈತನಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಧರ್ಮಕರ್ಮದ ಜ್ಞಾನವು ಇತರೆಗೆ ಉಂಟಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಕರ್ಮವಿಪಾಕಕ್ಷಾಗಿ ಈತನನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಕಾಣಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲ ನಿಬಂಧಕಾರರೂ, ಧರ್ಮಕ್ಷೋಶ ರಚಯಿತರೂ ಈತನೆ ಸ್ತುತಿಯ ಅಥಾರದ ಮೇಲೆ ಕರ್ಮವಿಪಾಕ ಸಂಭಂಧಿತ ಪರಾಮರ್ಶೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈತನು ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿಶೇಷ ಆಭಿನುತವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೂ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ ‘ಇತಿ ಶಾತಾತಸ್ತೋತ್ರಪ್ರವೀತಾ’ ಅಥವಾ ‘ಶಾತಾತಪನಚೀಳೇ ಯಥಾ’ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಶಾತಾತಪನ ಕೃತಿಗಳು

ಮಹಾಷ್ಟ ಶಾತಾತಪನ ಹೇಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾರು ಸ್ತುತಿಗಳು ದೊರೆತವೆ –

1. ಲಘುಶಾತಾತಪ ಸ್ತುತಿ, 2. ವೃದ್ಧಶಾತಾತಪ ಸ್ತುತಿ, 3. ಶಾತಾತಪ ಸ್ತುತಿ ಅಥವಾ ಶಾತಾತಪೀಯ ಕರ್ಮವಿಪಾಕ. ಇವುಗಳ ಪರಿಚಯ ಹೀಗಿದೆ –

1. ಲಘು ಶಾತಾತಪ ಸ್ತುತಿ

ಸಂಸ್ಕ್ರಿತರೂಪದ ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 173 ಶಾಲೀಕಗಳವೇ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಗದ್ಯಭಾಗವೂ ಇದೆ. ಉಳಿದದ್ದು ಶಾಲೀಕ ಬಿಂದುವಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, ಶುದ್ಧಿ, ಅಭಕ್ತಿಭಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧಾ ಹಾಗೂ ದಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

ಸ್ತುತಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪಾಠಕ, ಉಪವಾತಕ, ಗೋಪಧೀ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪಾಪಗಳ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಒಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿವಾಹದ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು, ನಂತರದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಯೋಗ್ಯ ಕಣ್ಣೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವದೇವಕರ್ಮ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮಿ ಸತ್ತಾರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅತಿಥಿಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ, ಶತಾತಪನು

ಅನಿಮಿತ್ತಮನಾಹೋತಂ ದೇಶಕಾಲಮುವಸ್ಸಿತಮ್ |

ಅತಿಥಿಂ ತಂ ವಿಜಾನೀಯಾನಾತ್ಮಿಥಿಃ ಪೂರ್ವ ಸಂಗತಃ || 55 ||

ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಂದ, ಕರೆಯಂದ ಬಂದ, ಯಾವುದೇ

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಾಫಿನಡಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅತಿಥಿಯನ್ನು ದೇವರ ಸಮಾನ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾರ್ಥ ಸೂಚನೆ ಸೀಡಿ ಬರುವವನನ್ನು ಅತಿಥಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ - ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ

ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿನ ಪವಿತ್ರ ವಸ್ತು ಹಾಗೂ ವಾತು

ಶ್ರಾದ್ಧ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಶಾತಾತ್ಮಕನು ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ - ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುಂದು ವಸ್ತುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದವುಗಳು. ಅಂತಹವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರಮೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ ಮುಂದು ಮಾತ್ರಗಳೂ ಇವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ತನು ಹಾಗೂ ಬಾಹ್ಯಾಳ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಪ್ಪದೇ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ತ್ರೀಣಿ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಪವಿತ್ರಾಣಿ ದಾಷಿತ್ರಃ ಕುತಪಸ್ತಿಲಾಃ |

ತ್ರೀಣಿ ಚಾತ್ರ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ಸತ್ಯಮಕ್ಷೋಧಮಾರ್ಚವಾಽ ||107||

ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ದಾಷಿತ್ರ (ಮಗಳ ಮಗ), ಕುತಪ ಸಮಯ (ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ 12-30 ಯಿಂದ 1 ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ) ಹಾಗೂ ಎಷ್ಟು - ಈ ಮೂರು, ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ತಾದಿಗಳು ನಿಜ ಕೇಳುವುದು, ಕ್ಷೋಧವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸದೆ ಇರುವುದು, ಸರಳತೆಯಿಂದ ಇರುವುದು - ಇವು ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಸಂತುಪ್ತಗೊಳಿಸಿ, ಆವರಿಗ ಆಕ್ರಷ್ಯ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಇದರಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ತನಿಗೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾರ್ಥಿಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಏಳಿ ಬಿಡಬೇಕು ?

ಅಗ್ನಿಶಾಲೇ, ಗೋಶಾಲೇ, ದೇವನಾಳನ, ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಹತ್ತಿರ, ಉಳಿಟದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಾಗೂ ಜಪ ವಾಡುವ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಘಂಗಿರಬಾರದು -

ಅಗ್ನಿಶಾಲೇ ಗವಾಂ ಗೋಷ್ಠೇ ದೇವತಾನಾಂ ಚ ಸಸ್ನೈಧಾ |

ಆಹಾರೇ ಜಪಶಾಲೇ ಚ ಪಾದುಕಾಂ ಚ ವಿವರ್ಚಯೇತಾ ||126||

ಯಾವುದನ್ನು ವಾಡುವುದು, ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು.

ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡುವುದಾದಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ, ಯಾವ ಶಾಯಿ ವನ್ನು ಮಾಡುವುದಾದಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಿಳೆ ಶಾತಾತ್ಮಕನು ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ -

ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಉಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಾರದು, ನಗ್ನನಾಗಿ ಸ್ವಾನೆ ವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ, ಬೂದಿ ಹರಡಿರುವ ಕಡೆ, ಸಗಟ್ ಇರುವ ಕಡೆ ಮಲಮೂತ್ರಗಳ ವಿಜರ್ಣನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಅಶುದ್ಧ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗಲೂ ‘ಶುಭೇವಾಗಲಿ’, ‘ಕಲ್ಪಾಣವಾಗಲಿ’ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಕುರುಕುಮ, ಅರಳಿನ ಇತ್ತಾದಿಗಳು ಪುನೇಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ, ‘ಕುಂಕುಮ ಹೆಚ್ಚಿದೆ, ಅರಳಿನ ಹೆಚ್ಚಿದೆ’ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಸದಾ ಶುಭವಾಗುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಯಾವಾಗಲೂ ಬೇರೆಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಹಿತಕರವಾದುದೂ, ಪ್ರಿಯ (ಮಧುರ)ವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಶುಭ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭ ದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಬಾರದು. (ಅಸ್ತೇವತೀಗಳದ್ದು, ಅನ್ತ ಎಂದು ರೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಸಂಖಿಕೆ. ಅದರಿಂದ ಅಶುಭವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಹೇಳಬಾರದು.) ಯಾರೊಂದಿಗೂ ವ್ಯಧಿವಾದ ವಾದ, ಶುಷ್ಕವಾದ ಚರ್ಚೆ ಹಾಗೂ ಅನಗ್ತ್ಯ ಶತ್ರುತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಾರದು

2. ವೃದ್ಧ ಶಾತಾತಪಸ್ತೃತಿ

‘ವೃದ್ಧ ಶಾತಾತಪ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 68 ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಹೀಂದೆ ಇದು ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದು, ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ನಷ್ಟನಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದ್ದೈಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿಬಂಧ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ‘ವೃದ್ಧ ಶಾತಾತಪಸ್ತೃತಿ’ಯ ಹಸರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಉದಾಹರಿಸಲ್ಪ ತ್ವಿವೇಯೋ, ಅವು ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ ‘ವೃದ್ಧ ಶಾತಾತಪಸ್ತೃತಿ’ಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ ‘ವೃದ್ಧ ಶಾತಾತಪಸ್ತೃತಿ’ಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಕೂಚದ ಮಹಿಮೆ, ಭಕ್ತ್ಯಾಭಕ್ತ್ಯ, ಸ್ವಲ್ಭಾರ್ಥಕ್ಯ, ವಿಷಾಂಗಿ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಂತಹ ಪ್ರಾಯಾಭಿತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಧರ್ಮಸಂಖ್ಯೆಯು ಹೇಗಿರಬೇಕು ?

ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಯಾದೇಗಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಗಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ

ಜ್ಞಾನವು ಆತ್ಮಂತ ಇವಶ್ಯಕ-ಎಂದು ಶಾತಾತಪನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮಾರ್ಥನು ನಿಷಾಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಆ ತೀವ್ರಾನವನ್ನು ನಿಷಾಯಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡಿ ನಿಯಮಿತವಾಗುವ ಧರ್ಮಸಭೆ ಅಥವಾ ಪರಿವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಂಗರು ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಆತ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸರಿಯಾದ ನಿಷಾಯವನ್ನು ನೀಡಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಸೂಕ್ತತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ವಿದ್ಯಾಂಗರು ಅಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಅಕಣ್ಣಾತ್ಮಾಗಿ ಅವರು ಸರಿಯಾದ ತೀವ್ರ್ರ್ಯಾಂತ ನೀಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬೇಕೆಂದೇ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಥರ್ವದ ಪ್ರಕ್ರಿಯವನ್ನು ಉಹಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದಳ್ಳಿ - ತನ್ನ ಮಾಡಿವಿವನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಪಡೆದು ಪಾಪಮುಕ್ತನಾದರೂ ಧರ್ಮ- ವಿರುದ್ಧ ನಿಷಾಯ ನೀಡಿದುತಹ ಧರ್ಮ ಪರಿವರ್ತನೆ ಸದಸ್ಯರು ಮಾಡಿದವನ ಪಾಪದ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಧರ್ಮಾರ್ಥವರ್ಣ ನಿಷಾಯ ಮಾಡುವವರು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರ ಬೇಕಾದುದು ಆವಶ್ಯಕ. ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ, ಬೇಕಾಟಿಪ್ಪಿಯಾಗಿ ತೀವ್ರ್ಯಾಂತ ನೀಡಿವರುಗೆ ಪಾಪವು ತಟ್ಟುತ್ತದೆ -

ಅನಧಿಕೃ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ದದಾತಿ ಯಃ |

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತೀ ಭವೇತ್ ಪೂತಸ್ತತ್ವಾಪಂ ವರ್ಣದಂ ಪ್ರಜೀತಾ || 30 ||

ಜಾತಕರ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರ- ಸೂತಕ

ಮಂಗಳಿನ ಜನನವಾದರೂ ನಳಿಕ್ಷೇದವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸೂತಕ ದೋಷ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಳಿಕ್ಷೇದವಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಸೂತಕ ಕಾಗೂ ಪ್ರತಿಗ್ರಹ ದೋಷ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಜನನವಾದ ಕೂಡಲೇ ಜಾತಕರ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು -

ಕರ್ಮಾರಪ್ರಸರ್ವೇ ನಾಡ್ಯಾಮಂಬಿನ್ನಾಯಾಂ ಗುಡಣ್ಯಕ ಹಿರಣ್ಯವಸ್ತು
ಪ್ರವರ್ಣ ಪ್ರತಿಗ್ರಹೇ ನ ದೋಷಃ ಸ್ವಾತಾ | (59)

ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯ - ಅನ್ಯಾಯೋಪಾಜಿತ

ಅನ್ಯಾಯ - ಅನ್ಯಾತ - ಆಪ್ರಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಪಡೆದ ಹಣದಿಂದ ಮಾವುದೇ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಇದರಿಂದ ಪುಣ್ಯವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಫಲವು

ಪ್ರಾಸ್ತುವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ –

ದ್ರುವೈಜಾನ್ಯಯಲಭೇನ ಯಃ ಕರೋತ್ತೋಽಧ್ವರ್ ದೈಹಿಕವೂ |
ನಾಂ ಘಲಮಾಪ್ತೋಽತಸ್ಯಫಸ್ಯ ದುರಾಗಮಾತ್ | 62 ||
ಉದೋಽಧನೆ

ತನ್ನ ಸ್ತುಪಿಯಲ್ಲಿ ಶಾತಾತಪನ್ನು ಮಾನವರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಹೇಳ ಉಪಯುಕ್ತ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ ಮಾನವನ ಸ್ವರೂಪವು ಸಂಕಲನಿಕಲ್ಪಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳ ಚಿಂತನೆ-ಮಂಧನೆಂದ ಅನೇಕ ಸಂಕಲನಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಕಲನೆಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ತೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಯಿಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಅಧ್ಯವಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಿಷಯವೊಂದಿದೆ ಅದು ಜೀವನದ ಆನಿತ್ಯತೆ. ‘ಈ ಜೀವನ’ ಕ್ಷಣಿಕವಾದುದು. ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಮರಣವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಾಡಬಹುದು. ಯಾವ ರೋಗ ಬಂದು, ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮರಣ ಹೊಂದುವನ್ನೋ ಕೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ? ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿದು ಸದಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನನಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಜನೆ, ಪೂಜನೆ, ಭಗವತ್ಸ್ವರ್ವ-ಜತ್ಯಾದಿ ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸಗಳಿಂದಲೇ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ನಾವು ಕಾಲನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿದ್ದೀವೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಸದಾ ಕಾಲವೂ ಒಕ್ಕೆಯ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತಲ್ಲಿನಾಗಿರಬೇಕು. ಒಕ್ಕೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಾಶಿಗಾಗಿ ಮುಂದೂಡಬಾರದು ಒಕ್ಕೆಯ ಕೆಲಸ, ಸತ್ಯವರ್ಗ, ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗಲೇ ಮುಗಿಸಬಿಡಬೇಕು. ಮೃತ್ಯುವು ಯಾರಿಗಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯ ವುದಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಯಾವ ಸಮಯ ನಿಯಮಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಆಗ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾವುದಾದರೂಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವನ್ನೋ, ಮಾಡುತ್ತಿರುವನ್ನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೃತ್ಯುವು ನೋಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು ಎರಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ಅತ್ಯಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ, ಹರೋವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು.

3. ಶಾತಾತ್ಮಕವಸ್ತುತ್ವತ್ತಿ

ಮಹಿಂದ್ರ ಶಾತಾತ್ಮಕವ ಪ್ರಣೀತ ಶಾತಾತ್ಮಕವಸ್ತುತ್ತಿಯು ಸ್ತುಲಿತಿಯು ಸ್ತುಲಿತಿ ವಾಚಿಕ್ಯ ಯ ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಫನವನ್ನು ನಡೆದಿದೆ. ವಿಶ್ವದೂಪ, ಹದತ್ತ ಹಾಗೂ ಅಪರಾಕ್ರಮಗಳು ಶಾತಾತ್ಮಕವಸ್ತುತ್ತಿಯ ಪ್ರಾಯಾಚ್ಯತ್ತ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಸ್ತುಲಿತಿ ಚಂದ್ರಿಕಾ’, ‘ನಿಶಾಕ್ರಾರಾ’ ಹಾಗೂ ಇತರೇ ನಿಬಂಧ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತುಲಿತಿಯ ಅನೇಕ ಶೋಕಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸ ಲಾಗಿದೆ.

ನಿಬಂಧ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿದುವ ಶಾತಾತ್ಮಕವ ಸ್ತುಲಿತಿಯು ಶೈಲ್ಕ್ರಾಕ ಗಕ್ಕೆಲ್ಲವೂ ಇಂದು ದೊರೆತಿರುವ ಶಾತಾತ್ಮಕವಸ್ತುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಅಂಶವೇನೇಂದರೆ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಶಾತಾತ್ಮಕವಸ್ತುತ್ತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಗಿಂದ್ದು, ಕಾಲನ ಧಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಮ್ಮೆ ಭಾಗ ನಷ್ಟವಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಕಟಿಗೊಂಡಿರುವ ಶಾತಾತ್ಮಕವಸ್ತುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು, ಮುಮಾರು 240 ಶೋಕಗಳು ಇವೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸ್ತುಲಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವಿವಾಕದ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ – ಶುಭಾ ಶುಭ – ಕರ್ಮದ ಫಲ – ಒಕ್ಕೀಯ ಹಾಗೂ ಕೆಟ್ಟಿ ಕೆಲಸಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಇತ್ಯಾದಿ. ಅಂದ ಹಾಗೆ ಕರ್ಮ ವಿವಾಕ ಸಂಬಂಧದ ವಿವರಣೆಗಳು ಪ್ರಾಣಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಧೈರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇದಕ್ಕೆ, ಸಂಖಂಧವಚ್ಚಿಹಾಗಿ ‘ಸೂರ್ಯಾರ್ದುಣಕರ್ಮವಿವಾಕ ಸಂಹಿತಾ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥವೂ ಇದೆ. ಆದಾಗೂ ಇದೆ ಕರ್ಮವಿವಾಕದ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಿಂದ್ರ ಶಾತಾತ್ಮಕವನೆ ವಿಷಯ ಸಿರೂಪವೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಸ್ತುಲಿತಿಯನ್ನು ‘ಶಾತಾತ್ಮಕೀಯ ಕರ್ಮವಿವಾಕ ಸಂಹಿತಾ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯ ಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ತವ್ಯ-ಅಕರ್ತವ್ಯದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೌರವದ ಸಾಫನವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅಧ್ವಾ ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟು ಅಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಹಾವಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾನ. ಈ ಪಾಠದಿಂದ

ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲು ಥರ್ಮಾಶಪಾದಕ್ಕಿ ಪ್ರಾಯಃ್ಪಿತ್ತದ ವಿಧಾನವನ್ನು ನಿಗದಿ ಹಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವನ್ನು ವಿಧಾನಸಭೆಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆ ವಾರದಿಂದ ಸುಕ್ರಾನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅವನು ಶುದ್ಧ ನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಿಳೆ ಶಾತಾತಪನು ಬಹಳವ್ಯಾಪಕ ಜರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೆಲವೊಂದು ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ – ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಲವೊಂದು ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರ ಕೆಲವೊಂದು ರೋಗಗಳಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾವ ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದ ನರಳು ಶ್ರೀರುವನೇ ಆದಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇರೋ ಒಂದು ಗೋತ್ತಾದ ಪಾಪವನ್ನು ಆವನು ಮಾಡಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಆದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಃ್ಪಿತ್ತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆ ರೋಗನನ್ನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆ ಜನ್ಮಾಂತರೀಯ ನುಷ್ಟಮಾರ್ದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನರಕರ್ಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಾಪವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡಿರುವನೇ ಆದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಯಾವ ರೋಗವು ಶಾಸಿಗೆ ತಗಲುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಸಾಧ್ಯತ್ವ ಉಂಟಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಾತಾತಪ ಮಹಿಳೆಯು ತನ್ನ ಈ ಸ್ಕೂಲಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ.

ಪಾನ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು, ಆ ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಃ್ಪಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಪ್ರಾಯಃ್ಪಿತ್ತ ನಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮರಣದ ನಂತರ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದೇ ಶಿಲ್ಪದೇ ಆ ನಂತರದ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪಾಪ ಸೂಚಕ ಚಿಹ್ನೆಗಳ ರೋಗದಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಆದರೆ ಆ ಮಾರುಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಃ್ಪಿತ್ತ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಪವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಆ ಪಾಪಸೂಚಕ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಾನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಪಾತಕಗಳು ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಾದ್ವಾಗಿರುತ್ತವೆ – ಮಹಾ ಪಾತಕದ ಚಿಹ್ನೆಯು 7 ಜನ್ಮಗಳವರೆಗೂ, ಉಪಪಾತಕಗಳ ಚಿಹ್ನೆಯು 5 ಜನ್ಮಗಳವರೆಗೂ, ಸಾಥಾರಣ ಪಾಪಗಳ ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳವರೆಗೂ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ರೋಗಗಳು ಜಪ, ದೇವರ ಪೂಜೆ, ಹೋಮ ಹಾಗೂ ದಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಶಾಂತ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ದೂರಾಗುವವು.

ಶಾಕಾತ್ಮಕನು ತನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತಾನೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ನಿಂದಿತವಾದ ಹಾಗೂ ಪಾಪಕೆನುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇಬಾರದು. ಯಾವಾಗಲೂ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾರೂ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹನಂತು ತಪ್ಪದೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವರು. ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಭಯಂಕರ ರೋಗಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುವರು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪಾಪಮಾಡಿದ ನಂತರ ತಪ್ಪನ್ನು ಅರಿತು, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತನಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ, ಅಂತಹವರು ಪಾಪದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವರು.

ಮಹಾವಾಪದಿಂದ ಕುಷ್ಣ, ಕ್ಷಯ, ಪ್ರಮೇಹ, ಹೊಟ್ಟಿರೋಗ, ಮೂತ್ರಾರ್ಥಯದಲ್ಲಿ ಹರಳು, ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ, ಗಂಡಮಾಲಾ, ಪಾಶ್ವವಾಯು, ಸೀತ್ರನಾಶ (ಕುರುತು) ದಂತಹ ಭಯಂಕರ ರೋಗಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಉಪಪಾತಕದಿಂದ ಜಲೋಡರ, ಯಕ್ಷತ್ರಾ, ಸ್ತ್ರೀಹಾಗಳ ರೋಗಗಳು, ಶೂಲರೋಗ, ಶ್ವಾಸಕೋಶಗಳ ತೊಂದರೆ, ಅಜೀಣ, ಜ್ವರ ಹಾಗೂ ಗಂಟಲು ರೋಗಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನರಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುವಿಕೆ, ಶರೀರ ನಡುಗುವುದು, ಕಜ್ಜಿ, ಮೈಮೇಲೆ ಮಜ್ಜಿಗಳು ಏಳುವುದು, ಗಜಕಣ ಇತ್ಯಾದಿ ರೋಗಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತವೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ ಇತ್ಯಾದಿ ರೋಗಗಳು ಅತಿಪಾಪ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬರುತ್ತವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪಾಪಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನವನು ಯೋಚನೆಮಾಡಿ, ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಷ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಪಾಪಗಳ ಶಮನಕ್ಕಾಗಿ ಗೂಡಾನ, ವೃಷಭದಾನ, ಭೂದಾನ, ಧಾನ್ಯದಾನ, ವಸ್ತ್ರದಾನ, ತ್ರ್ಯಂಬಕ ಮಂತ್ರದ ಒಂದು ಲಕ್ಷ್ಯ ಜಪ, ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮದ ಪ್ರತಿದಿನ ಧ್ಯಾನ, ದೇವರ ಪೂಜೆ, ಹನನ, ಗ್ರಹಾಂತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪೂಜೆ, ದೀನದಲಿತರ ಸೇವೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನೂ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೊಳನೆ ಚಚೀಸಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈ ಪಟ್ಟಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ದುಷ್ಪರ್ಯ (ಪಾಪ)ಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೋಗ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ವಿವರಗಳವೆ -

ನಂ.	ಪಾಪ	ರೋಗ
1	ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಪಾಂಡು, ಕುಷ್ಣರೋಗ
2	ಗೋವಿನದ ವಧಿ ಕುಷ್ಣ
3	ಪಿತೃವಧಿ ಚೈತನ್ಯ ಹೀನತೆ
4	ಮಾತೃವಧಿ ಅಂಧತ್ವ
5	ಸಹೋದರಿಯರ ಹತ್ಯೆ ಕಿವುದು
6	ಸಹೋದರರ ವಧಿ ಮೂಕ
7	ಬಾಲಕ(ಕಿ) ವಧಿ	.. ಸತ್ತಂತ ಬಿದ್ಧಿ ಕೊಂಡಿರುವುದು
8	ಸಗೋತ್ರನ ವಧಿ ಕುಷ್ಣ, ನಿವಂಶ
9	ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯೆ ಅತಿಸಾರ
10	ರಾಜನ ಹತ್ಯೆ ಕ್ವಯ
11	ಉಪ್ಪ ಹತ್ಯೆ ವಿಕಾರ ಸ್ವರ
12	ಆಶ್ವ ಹತ್ಯೆ ವಕ್ರತುಂಡ
13	ಹರಣ ಹತ್ಯೆ ಕುಂಟ
14	ಮಾಜಾಲ ಹತ್ಯೆ	... ಹಸಿರು ಹರಡುವ ರೋಗ
15	ಶುಕ-ಸಾರಿಕೆಗಳ ವಧಿ ಬಿಕ್ಕಲು
16	ಕಾಗೆಯ ವಧಿ ಕವಿ ಇಲ್ಲದಿ ಹೋಗುವಿಕೆ
17	ಬಕ ಹತ್ಯೆ ಉದ್ದನೆ ಮೂಗು
18	ಕಾಡಿತ ಕಪ್ಪು-ಹಸಿರು ಹಲ್ಲು
19	ಮಧ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸೇವನೆ ರಕ್ತಪಿತ್ರ
20	ತಿನ್ನದೇ ಇರುವುದನ್ನು ತಿನ್ನವುದು ..	ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಳಗಳು
21	ವಿಷ ನೀಡುವಂತಹವು ವಾಂತೀ, ಭೇದಿ
22	ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವಿಕೆ ಕಾಲುಗಳ ರೋಗ
23	ಧೂತತೆ ಅಪಸ್ತಾರ ರೋಗ

ನಂ.	ವಾಕ್	ದೊಂಗ
24	ಇತರಿಗೆ ಕನ್ನ ಕೊಡುವಿಕೆ	... ಶಾಲ ರೋಗ
25	ದಾವಾಗ್ನಿ ನೀಡಿಕೆ	... ಇತಿ ರಕ್ತಸಾರ
26	ದೇವಸ್ಥಾನ ಅಥವಾ ಹರಿನ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿಷಜ್ಞನೆ ಭಯಂಕರ ಗುದ ದೊಂಗ
27	ಗಭ್ರಪಾತ	ಯಕ್ಕೆತ್, ಪ್ಲೇಹಸಂಬಂಧದ ರೋಗ ಮತ್ತು ಜಲೋದರ
28	ವಿಗ್ರಹ ಒಡಿಯುವುದು	... ಸ್ಥಿರತೆ ಇಲ್ಲದ ಬುದ್ಧಿ
29	ಕೆಟ್ಟಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವುದು ಭಗ್ನಾ ಆರೋಗ್ಯ
30	ಇತರರನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದು ಗಾಂಜಾ ಸೇವನೆ
31	ಇತರರನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವುದು	... ವಕ್ರ ಅಥವಾ ಒಕ್ಕೆಣ್ಣು
32	ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಕ್ಯಾಪಾತ ಮಾಡುವುದು ಹಾಶ್ವ್ಯ ವಾಯು
33	ಚಿನ್ನ ಕದಿಯುವಿಕೆ ಕುಲಫ್ಫಾನಾಗುವಿಕೆ
34	ಇತರರ ಭಿಕ್ಷುಪಾತ್ರ (ಹುಲ್ಲನ್ನು) ವಾಂಡು ರೋಗ
	ಕದಿಯುವವನು	
35	ತಾಮ್ರವನ್ನು ಕದಿಯುವವನು ಓಡುಂಬರ ರೋಗ
36	ಹಿತ್ತಾ ಲೀ ಕದಿಯುವವ ಹಿಂಗಳ್ಳಾಕ್ಕೆ (ವೇಲುಗಣ್ಣು)
37	ಮುತ್ತಿನ ಕಳ್ಳುತನ	... ಬೊಲವಿರುವ ರೋಗ
38	ಸೀಸದ ಕಳ್ಳುತನ ಕಣ್ಣನ ರೋಗ
39	ಹಾಲು ಕದಿಯುವವ	... ಬಹು ಮಾತ್ರೀ ದೊಂಗ
40	ಲೋಹನನ್ನು ಕಳ್ಳುತನ ಮಾಡುವವನು ಅಂಗವಿಕಲತೆ
41	ಎಣ್ಣ ಕಳ್ಳುತನ ತುಂಕೆ ರೋಗ
42	ಅಕ್ಕ ಕದಿಯುವಿಕೆ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು
43	ಅನ್ನ ಕದಿಯುವವನು ನಾಲಿಗೆ (ಬಾಯಿ; ರೋಗ
44	ನಿಷ್ಠೆ, ಪುಸ್ತ ಕ ಕದಿಯುವಿಕೆ ರುಂಡಗ

ನಂ.	ಪಾಠ	ರೋಗ
45	ವಸ್ತು ಜೀರ್ ಕುಣಿ ೧ ರೋಗ
46	ಬೈಷಧಿ ಕದಿಯುವಿಕೆ	... ಅಥಕ ಕವಾಲ ಇಯವನು
47	ಬ್ರಹ್ಮಣ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕದಿಯುವನು ಅನ ಪತ್ಯತೆ ರೋಗ
48	ದೇವತಾ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಕದಿಯುವನ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಜ್ವರಗಳು
49	ಅಗಮಾಂಗಮನ (ಸೇರದವರನ್ನು ಸೇರುವುದು)	.. ಅನೇಕ ರೋಗಗಳು

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಾಶಭ ಕೆಮೆಗಳ ಫಲವನ್ನು ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳ ಪ್ರಯತ್ನಿತವನ್ನು ಕಡೆ ನಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಷಾಣಿಲ ಹರಡುವಿಕೆ, ಭೂಕರ್ಮ, ಆಗ್ನಿ, ಶಿಶ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿದ್ವತ್ತಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾರ್ಕತಿಕ ಆಪಘಾತಗಳಲ್ಲಿ ಮೃತ ಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ಸದ್ಗುತ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಪಣ ವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹವರಿಗೆ ಪ್ರೇತತ್ವವು ಲಭಿಸುವುದು. ಇಂತಹವರುಗಳೂ ಹೇಗೆ ಸದ್ಗುತ್ಯ ಪಡೆಯುವರು, ಅಂತಹುದಕ್ಕೆ ಆನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಧಾನಗಳು ಯಾವುವು ಎಂಬವುಗಳನ್ನು ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಾಯತ್ನಿತ ವಿಧಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಒತ್ತು ಸೇಡಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಇದೆ. ಪ್ರಾಯತ್ನಿತ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನರಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನರಕದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ನಂತರವೂ ಕೂಡ ಪಾಪಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಕುರಂಹಗಳಿಂದ ಮಾನವನು ಸುತ್ತಿ ಮತ್ತೆ ಜನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಾಪಾಠಗಳಂತೂ ಏಳೇಳು ಜನ್ಮಗಳವರಿಗೂ ಇರುತ್ತದೆ-

ప్రాయశ్చిత్త విహీనానాం మహాపాతకానాం స్వికాం |

సేరచాంతే భవేజనాట్ల చిక్కాంతిత కురిషణాం ||

మహాపాతకజం చిక్కాం సమస్త జన్మని జాయితే ||

(శాతాతప 1/1, 2)

ఇవన్నెల్ల తిలిద జనరు తమ్మ పావగలిగే తప్పది ప్రాయశ్చిత్త మాడికొళ్ళతూరే మహావండిత కుమారిలభట్టెను తిలిదే ఒందు పాపవన్ను వాచుతానే. తన్న గుదుగళొందిగే శాస్త్రాధ్య లంజీ మాడి ఆవరన్ను సోలిసుతానే. వైదిక ధమ్మద ఉద్దారక్కాగి ఇదన్ను మాడిదరూ ఆపనిగే పాప సుత్తుకొండు, ప్రాయశ్చిత్తద ముఖాంతర ఆ పాపవన్ను తొళిదుకొళ్ళు ప్రయత్నిసువను.

24. యుమస్కృతి

యుమనన్ను ధనురాజ యుమనందూ కరేయలాగుత్తది. ఈతను భగవాన్ సూయుస్ మగ. భగవాన్ సూయుస్ మత్తొందు హసరు ‘వివస్వాన్’ ఎంటాడు. ఆదరింద వివస్వాన్ (సూయుస్)న పుత్రునాడ కారణ ఈతనన్ను వైపస్సుత యుమనందూ కరేయలాగుత్తది.

ఈతను జీవిగళ సియుమన మాడువవనాదుదరింద యుమనందు ఈతనన్ను కరేయలాగుత్తది. ఈతను ధనుస్సురూపనాద కారణ ధమ్మరాజ ఎందూ కరేయలాగుత్తది. ఈ దేవతెయు జగత్తిన ఎల్ల జీవిగళ శుభే కొగు ఆతుభు – ఈ రీతి ఎల్ల కమ్మగళన్ను తిలిదవనాగిరుతానే. ఈతనింద ఏనెనూ బచ్చిడలాగుపుదిల్ల ఈతను జీవిగళ భూత – భవిష్యత్, ప్రత్యక్ష-అప్రత్యక్షదల్లి వాచువ ఎల్ల రీతియ శుభా ఆతుభు కమ్మగళిగి ప్రత్యక్ష సాక్షియాగిరునను. ఈతను పరిపూర్ణ జ్ఞానియూ ఆగిరువను. ఈతన్నెల్ల యావుదే లోపవూ ఇరువుదిల్ల. తన్న హసరిన వ్యాఖ్యానపన్ను వాచుతా, తన్న దూతరిగే హిగెందు హేళువను –

“స్పృష్టియ ప్రారంభదల్లి బ్రహ్మన ముఖాంతర నాను స్పృష్టిన ల్పట్టెను లోకగళలువుగల సమస్త జీవిగళ ధమాధమ్మ ఆచరణే

ಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಾಹಾಕಿ, ಅವರ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯಗಳ ಲೆಕ್ಕೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯುಕ್ತ ನಾದ ಶಾಸಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಯಾಪಕನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಹೆಸರು ‘ಯಮು’ ಎಂದಾಯಿತು. ಅದರೆ ನನಗೆ ನಾನೇ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರನಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೂಡಲೇ ನನ್ನನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವನು.

ಅವಮನುರವರಾಚಿತೀನ ಧಾತ್ರಾ ಯಮ ಇತಿ

ಲೋಕ ಹಿತಾಹಿತಿ ನಿಯುಕ್ತಃ |

ಹರಿಗುಪುವಶಗೋಽಕ್ಸಿ ನ ಸ್ವತಂತ್ರಃ

ಪ್ರಭವತಿ ಸಂಯುವನೇ ಮಾಪಿ ವಿಷ್ಣುಃ ||”

(ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ 3/7/15)

ಜೀವಿಗಳು ಮಾಡಿರುವ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಯಮನು ಪಾಪ ಗಳನ್ನು ಯಮಲೋಕವಾಗಿರುವ ನರಕಕ್ಕೂ, ಪುಣ್ಯಕ್ಕಿರುವ ಪುಣ್ಯಲೋಕಕ್ಕೂ ಕಳುಹಿಸುವನು. ಈತನು ಧರ್ಮ-ಐಧರ್ಯಗಳ ಸೂಕ್ತತ್ವತ್ಯಾಯನ್ನು ತಿಳಿದವನು. ಇದಕ್ಕೆ ಆನುಗುಣವಾಗಿ ಸರಿಯಾದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮಾಡುವನು. ಈತನು ಎಂದಿಗೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾತವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರ ಈ ಲೋಕದಿಂದ ಬೇರೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತಹ ಶರೀರವನ್ನು ನೀಡುವನು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರಿಗೆ ಯಾತನೆಯ ಶರೀರವನ್ನು ನೀಡುವನು ದಂಡ ವಿಧಾನದಿಂದ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧರನಾಗ್ನಿ ಮಾಡಿ, ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವನು.

ಈತನ ಲೋಕ ‘ಯಮಲೋಕ’. ಇದನ್ನು ‘ಸಂಯುವನ ಪುರಿ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಈತನ ದೂತರು ‘ಯಮದೂತ’ರು. ಈತನ ಮುಖ್ಯ ಆಯುಧ ‘ಪಾಶ’ ಇದನ್ನು ‘ಯಮಪಾಶ’ ಮೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಗಳ ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವನ್ನು ‘ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ’ನು ಬರೆದಿಡುವನು. ಯಮನ ವಾಹನ ‘ಮಹಿಷ’ (ಎನ್ನು). ಅದುದರಿಂದಲೇ ಯಮನನ್ನು ‘ಮಹಿಷ ವಾಹನ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವ-ಉಪಾಸನೆಗಳಲ್ಲಿ ಈತನ ಧ್ವನಿ ರೂಪವು ಭಯಾನಕವಾಗಿರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿತ ವಾಗಿದ್ದೂ, ಈ ಭಯಂಕರ ರೂಪವು ಕೇವಲ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ

ಮಾತ್ರ, ಕಾಣತ್ತದೆ, ಪುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗಲ್ಲ.

ನಿಂದಾಯುಕ್ತ ಕರ್ಮಗಳು, ಅಥವಾಚರಣೆ ನಾಡುವವರಿಗೆ ಯವು ಧರ್ಮರಾಯನು ತನ್ನ ಭಯಾನಕ, ವಿಕರಾಳ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸುವನು. ಅದರೆ ಪುಣ್ಯತ್ವದು, ಭಕ್ತಿ-ಸಂತರು, ಮಹಾತ್ಮರು, ಧರ್ಮತ್ವದು, ಸನ್ಯಾಗಿಗಳು, ಸಾಧುಗಳು, ಪರೋಪಕಾರಿಗಳು, ದಾನಿಗಳು, ಪರಂಗೆ ಸೇನೆ ಹಾಗೂ ಉಪಕಾರ ನಾಡುವವರಿಗೆ—ಈತನು ತನ್ನ ಸಾಮ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ತೋರುವನು. ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನನೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವನು. ಅಂದರೆ ಈತನು ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಒಳ್ಳಿಯದನ್ನು ನಾಡುವವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಯವುಧರ್ಮನು ಪರೆನು ಭಾಗವತನು. ದ್ವಾದಶ ಪರೆನು ಭಾಗವತರಲ್ಲಿ ಈತನೂ ಒಬ್ಬನು.

ಸ ಯಂಭೂನಾರ್ದಃ ಶಂಭುಃ ಕುಮಾರಃ ಕಸೀಲೋ ಮನುಃ |
ಪ್ರಹ್ಲಾದೋ ಜನಕೋ ಭೀಷ್ಮೋ ಬಲಿವೈಯಾಸ ಕಿ ವರಯಂ ||
ದ್ವಾದಶೈತ್ಯ ವಿಜಾನಿಮೋ ಧರ್ಮಂ ಭಾಗವತಂ ಭರ್ಟಾಃ ||

(ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ 6-3-20-21)

ಅಂದರೆ—‘ಭಾಗವತ ಧರ್ಮದ ರಕ್ಷಣೆವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮ, ದೇವರ್ಷಿ, ನಾರದ, ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರ, ಸನತ್ಸುವಾರ, ಕಸೀಲ, ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಸುನು, ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಜನಕ, ಭೀಷ್ಮ ಪಿತಾಮಹ, ಬಲಿ, ಶುಕದೇವ ಹಾಗೂ ನಾನು (ಯವು) ಈ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಮಾತ್ರವೇ ಅರಿಯಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದೀವೇ’ — ಎಂದು ಯವುನು ತೀಳಸುತ್ತಾನೆ.

ಇಂತಹ ಯನುನು ಭಗವನ್ನಾಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಜನ್ಮಾಗಿ ಬಲ್ಲವ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಭಗವನ್ನಾಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ವಿವರಗಳು ಭಾಗವತ — ಇತ್ಯಾದಿ ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಈತನು ತನ್ನ ದೂತಿಗೆ, ಎಲ್ಲೆ ಪ್ರಿಯ ದೂತರೆ ! ಭಗವನ್ನಾನುದ ನುಹಿಮೆ ಎಷ್ಟು ವಿಚತ್ರವಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ನೇಡೇಡಿ. ಅಜಾಮಿಳನಂತಹ ಪಾಪಿಯೂ ಕೂಡ ಒಮ್ಮೆ ಭಗವಂತನ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ತುರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮೃತ್ಯುವಾಕ ದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದ. ಪರವಾತ್ತನ ಗುಣ, ಲೀಲೆಗಳು ಹಾಗೂ

ನಾಮಾವಲಿಯನ್ನು ಕೇರೆನೆ ಮಾಡುವ ಮಾನವನಲ್ಲಿನೆ ಪಾಪಗಳು ಸಂಖ್ಯಾಣ ವಾಗಿ ನೆತ್ತಿಸಿ ಹೊಗುವುವು ಅಜಾವಿಳಿನು ತನ್ನ ಮಗನ ಹೆಸರನ್ನು ನಾರಾಯಣ ಎಂದು ಇವಿಸಿ, ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಗನನ್ನು ಕಾಗುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಭಗವನ್ನಾಗು ಸ್ತುರಣೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಕೈ ಒಳಗಾಗಿ, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ. ಆದುದರಿಂದ ಭಾಗವತೀತ್ತನು ರ ತಂಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡಿ.' ಎಂದು ಸದಾ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಏತಾವತ್ತಾಲನುಫೋನಿಹರರಣಾಯ ಪುಂಸಾಂ
ಸಂಕೀರ್ತನೆಂ ಭಗವತೀಗ್ ಗುಣ ಕರ್ಮನಾಮಾಂ |

ವಿಶ್ವಶ್ಯ ಪ್ರತ ಮಫೋನಾ ಯಂಜಾವಿಳೋಽಪಿ
ನಾರಾಯಣೇತಿ ಮಿಂಯಸ್ವಾಣ ಇಯಾಯ ಮುಕ್ತಿಂ ||

(ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ 6-3-24)

ಯಮನು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಇದರಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ
ಲಕರಲ್ಲಿ ಈತನೂ ಒಬ್ಬನು. ಈತನು ಶನಿಗ್ರಹದ ಅಧಿದೇವತೀಯಾ ಹೌದು. ಕೆಂತು ನೀಡುವ ಅನ್ವಯವನ್ನು ಈತನನ್ನು ಪೂರಿಸುವ ಮುಖಾಂತರ ಪರಿಹರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೀಪಾವಲಿಯ ಎರಡನೇ ದಿನವನ್ನು 'ಯಮದ್ವಿತೀಯ'
ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದು ಈತನಿಗೆ 'ಯಮದೀಪ'ವನ್ನು ಅಸೀನಲೂ
ಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಪರ್ವ ದಿನಗಳಲ್ಲಾ ಈತನನ್ನು ಪೂರಿಸಿ
ಈತನ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಾನವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವದು. ಅಂತಹವರ
ಮೇಲೆ ಯಮನು ತನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರುವನು.

ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಮಾದ ಈತನು ಪೀತ್ಯದೀಪನೂ ಹೌದು. ಮುಖ್ಯ
ವಾಗಿ ದಂಡನೆ ನೀಡುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧಿಸಾಡಿ, ಅವು
ಗಳನ್ನು ಭಗವತ್-ಪೂರ್ಸಿ ಯೋಗ್ಯವಾದವುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವನು. ಹೀಗೆ
ಮೃತ್ಯು ಹಾಗೂ ಕಾಲಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರಾದ ಘರ್ಮರಾಜ ಯಮನು
ಜೀವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರುವನು.

ವೇದಗಳಲ್ಲಿನ ಯಸು-ಯಾವಿಗಳ ಸಂಖಾದ ಹಾಗೂ ಯಮ ಸೂಕ್ತವು
ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ನಿಷ್ಣಿಪ್ರರಾಣ, ನರಸಿಂಹ ಪುರಾಣ
ಆಗೂ ಆಗ್ನಿ ಪೂರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಈತನು ಸ್ತಾಪಿಸುವ ಉಪದೇಶಗಳು 'ಯಮಗೀತಾ'

ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಭಾಗವತ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಈಶನ ಭಗವದ್ವಕ್ತಿ-ಸಂಬಂಧದ ನಿವರ್ಗಳು ಸಂಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದು, ಜ್ಯೋತಿಂ ವರ್ಧಕಗಳಾಗಿವೆ. ಇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ, ಜ್ಞಾನ, ವೇದಾಂತ, ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದ ಸಿಗೊಡತಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿವೆ. ಈಶನೆ ರಚಿಸಿರುವ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರವು ‘ಯವನಸ್ತುತಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ.

ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಯಾರುನ್ನು ತನ್ನ ಸತಿನ್ರುತೀಯ ಬಲದಿಂದ ಜಯಿಸಿ, ತನ್ನ ಪತಿ ಸತ್ಯವಾನನನ್ನು ಮೃತ್ಯುಪಾಶದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಈಕೆ ನೀಡಿರುವ ‘ಯವನಸ್ತುತಿ’ಯು ಅತ್ಯಂತ ಫಲಪ್ರದರ್ಶನ, ಕೆಲ್ವಾಣಿಕರವಾದುದೂ ಆಗಿ ಇದರ ಫಲಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ‘ಯಾರು ಪ್ರತಿ ಪಾರ್ತಃಕಾಲ ಈ ಯವನಸ್ತುತಿ ಯನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಪರಿಸುವರೋ, ಅಂತಹವರಿಗೆ ಯವನ ಭಯ ಇವುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾರ್ಥಿಫಿದವನ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳೂ ದೂರವಾಗಿತ್ತವೆ.’ ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತನ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ (ಪ್ರಕೃತಿ 28/8-15) ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಯವನ-ತಪ್ಸಣ : ಯವನನು ಪಿತೃಗಳ ದೇವತೀಯೆಂದು ತಾಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಪ್ಸಣದಲ್ಲಿ ಈಶನಿಗೂ ಜಲಾಂಜಲಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತ್ವರ್ತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ದಾತನು ಮಾಡಿರುವ ಪಾಪಗಳು ನಕ್ಷಿಸಿಕೊಗುತ್ತವೆ ತಪ್ಸಣದಲ್ಲಿ ದೇವ, ಚುಷಿ, ದಿವ್ಯ ಮಾನವ ಹಾಗೂ ದಿವ್ಯ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತಪ್ಸಣ ನೀಡಿದ ನೆಂತರ ಯವನನನ್ನು ಚತುರ್ವರ್ತ ನಾಮಗಳಿಂದ ಅವಸ್ಯ ವಾಡಿ, ದಸ್ಯಿಣಾಭಿವೇಶುಭಿನಾಗಿ ಪಿತೃತೀರ್ಥದಿಂದ ಮೂರು-ನುಳು ಸಲ ಜಲಾಂಜಲಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕ್ರಮ ಈ ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ.

1. ಓಂ ಯವನಾಯ ನಮಃ, 2. ಓಂ ಯವನರಾಜಾಯ ನಮಃ,
3. ಓಂ ಮೃತ್ಯುವೇ ನಮಃ, 4. ಓಂ ಅಂತಕಾಯ ನಮಃ, 5. ಓಂ ವೈವಸ್ವತಾಯ ನಮಃ, 6. ಓಂ ಕಾಲಾಯ ನಮಃ, 7. ಓಂ ಸರ್ವ ಭೂತ ಶೂಲಾಯ ನಮಃ, 8. ಓಂ ಜೀಡುಂಬರಾಯ ನಮಃ, 9. ಓಂ ದಧಾತ್ಮಾಯ ನಮಃ, 10. ಓಂ ನೀಲಾಯ ನಮಃ, 11. ಓಂ ಪರಮೇಷ್ಠಿನೇ ನಮಃ, 12. ಓಂ ವೃಕ್ಷೋದರಾಯ ನಮಃ, 13. ಓಂ ಚಿತ್ರಾಯ ನಮಃ, 14. ಓಂ ಚಿತ್ರಗಪ್ತಾಯ ನಮಃ.

ಇವೇ 14 ಹೆಸಡುಗಳಿಂದ ಈತನೆ ಅರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಜತುದರ್ಶಿ ತಿಥಿಯ ದೇವತೆಯೂ ಕೂಡ ಯಮನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಕೃಷ್ಣ ಜತುದರ್ಶಿಯ ದಿನದಂದು ಯಮ ತಪ್ಸಣ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಗೂ ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಮನು ತಂಗಿ ಯಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಮಾಡಿ, ತಪ್ಸಣಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಪುಣ್ಯ ಘಳಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಮನು ರಾಶ್ವತ ದಂಡ-ವಿಧಾನವು ಹೊರೆ ನೋಟಕ್ಕೆ ಭಯಂಕರವೂ, ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಹುದೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯ ವ್ಯಾಂದಿದೆ. ಶ್ರೀಯನ್ನು ಕೇವಲ ಪಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪುಣ್ಯ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಆತನು ಸ್ವರ್ಥಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವತಃ ಯಮನೇ ತನ್ನ ದೂತರಿಗೆ,

“ಹೇ ದೂತರೇ ! ನುಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಶರೀರ ಹೊದವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವರ್ಥಿಸಬೇಡಿ ಅವರನ್ನು ಚಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ. ನನ್ನ ಪ್ರಭಾವವು ಕೇವಲ ವೈಷ್ಣವ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿದವರ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.”

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ವಪ್ರರುಷಮಖಿವೀಕ್ರಿ ಪಾಶಕ್ಕಸ್ತಂ ಪದತಿ
ಯಮಃ ಕಿಲ ತಸ್ಯ ಕರ್ಣಮೂಲೇ |

ಪರಿಹರ ಮಧುಕೂದನ ಪ್ರಪನಾಮಾ ಪ್ರಭುರಹ

ಮಂಧ್ಯ ನೃಜಾಂ ನ ವೈಷ್ಣವಾನಾಮಾ || ನೃಸಿಂಹ ಪು. 9.1.11

ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಪರಮಾತ್ಮೆ-ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ತತ್ವ. ಯಮನು ಜೀವಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ, ಆಪರಿಗಳ ಧರ್ಮ-ಕರ್ಮಗಳ ನಿಯಮನಕ್ಕಾಗಿ, ಜೀವಿಗಳು ಸನಾತ್ಕಗೂಡಲ್ಲಿ, ಸದಾಚಾರದಲ್ಲಿ, ಮುಂದುವರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿರುವ ಧರ್ಮ ಸಂಹಿತೆಗಳು ‘ಯಮಸ್ತುತಿ’ (ಯಾಮ್ಯ ಸಂಹಿತಾ) ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವ್ಯಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿವೆ.

ಯಮನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಯಮಸ್ತುತಿ, ಲಫು ಯಮಸ್ತುತಿ, ಬೃಹತ್ ಯಮಸ್ತುತಿ—ಎನ್ನುವ ಮೂರು ಸ್ತುತಿಗಳನೆ.

ಸ್ವತಃ ಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಯಂತನೇ ಈ ನೀತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವುದರಂದ ಇವೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾರ್ಥಾರ್ಥಕವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಮೂರು ಸ್ತುಲ ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿವರಣೆಗಳಾಗೇ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಶುದ್ಧ ತತ್ತ್ವದ ವಿವರಗಳೂ ಇವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಿ, ಶಾತಾ ತಪ ಹಾಗೂ ಉದ್ಧಾರಕರೆ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ತುಲತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ನಿಬಂಧಕಾರೆಯ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಶಾಖಾಸಿದ್ಧಾರ್ಥರೆ.

1. ಯಂತಸ್ತುತಿ

ಈ ಸ್ತುಲತಿಯಲ್ಲಿ 78 ಶ್ಲೋಕಗಳಾಗೇ. ಇದರ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಧರ್ಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧಾರೀ ಹೈಸ್ಯ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾ ಭಿಡಾಯಸಮಾ |

ಚತುಷಾಂಶಪಿ ವಣಾಂಶಾಂಶ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರವರ್ತತೀ || 1 ||

ಇದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ಉಳಿದೆರಡೂ ಸ್ತುಲತಿಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಮೂರು ಸ್ತುಲತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಹಾಗೂ ಪಾಪಶುದ್ಧಿಯ ವಿಧಾನಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ವಿವರಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ಸ್ವಾಸ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಾಲಕರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಚೇಂಡ

ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಪರಾಬುಂದರ್ಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಷಯವನ್ನು ಯಂತನೆ ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ—ಇದರಿಂದ ಹತ್ತು ವರ್ಣದೊಳಗಳ ಬಾಲಕ—ಬಾಲಕಯರಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಪಾಪ ಕಾರ್ಯ ಉಂಟಾದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಬೇಕಾದುದೂ ಅಗಶ್ಯವಾದರೂ, ವಿಶೇಷ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಇಂತಹ ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನವರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ನೀಡಬಾರದು. ಆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಅವರ ಸೋಧರ, ತಂಡ ಅಥವಾ ಇತರೇ ಬಂಧು—ಬಾಂಧವರಿಂದ ಕೊಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಉನ್ನೇಕಾದಶವರ್ಣಸ್ಯ ಪಂಚವಣಾತ್ಮಾ ಪರಸ್ಯ ಚ |

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಚರೀದಾ ಭಾತಾ, ಪಿತಾ ವಾನ್ಯೇಕಿ ಬಾಂಧವಃ

|| 15 ||

ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನವರಿಗೆ ಪಾಪ ತಗಲದು

ಬದು ವರ್ಷಕ್ಕೊಂತ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನವರಿಗೆ ಯಾವುದೂ ಪಾಪ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಅದರೆ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಪಾಪವೂ ಅಂಟು ವ್ಯಾದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅನುಭವದಲ್ಲಿ, ಒಕ್ಕೊಯುದು—ಕೆಟ್ಟಿದ್ದು, ತಮ್ಮದು—ಬೇರೆಯವರದ್ದು ಎನ್ನುವ ಭೇದದ ಜ್ಞಾನವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಪಯೋ ಸಹಜವಾಗಿ ಅಟ್ಟ ವಾಡಿದಂತಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಅಟ್ಟವೇ ಅವರಿಗೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಪವಾದವೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನು ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲಾರದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಅತ್ಯೋ ಬಾಲತರ ಸ್ವಾಸ್ಥ ನಾಪರಾಧೀಂ ನ ಪಾಠಕವರ್ಣ |

ರಾಜದಂಡೀ ನ ತಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ವತಂ ನ ವಿಷ್ಯತೇ || 16 ||

ಅಧ್ಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ವತ್

80 ವರ್ಷಕ್ಕೊಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಯಸ್ಸಿನ ವೃದ್ಧರಿಗೆ, 16 ವರ್ಷಕ್ಕೊಂತ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನವರಿಗೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಹಾಗೂ ರೋಗಿಸ್ತುರಿಗೆ ಅಧ್ಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ವವನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ ಅವರು ಶುದ್ಧರಾಗುವರು. ಇಂತಹವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ವವನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ—

ಅಶೀತಿಯಂತ್ರ ವಜ್ರಾಣಿ ಬಾಲೀಂ ವಾರ್ಷೋಯಿನ ಸೇಂಡರ್ಶಿ |

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ವತಾತ್ಥಿಮುಖ್ಯಂತಿ ಸ್ತ್ರೀಯೋ ರೋಗಿಣ ಏನ ಚ || 17 ||

ಇವೇ ವರಾತುಗಳನ್ನು ಬೃಹತ್ ಯಮಸ್ತುತಿ (3/2-3)ಯಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಶೈಲೀ ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ವದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ ನಂತರ ಈ ಸ್ತ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ವದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರೇಶದ ಸ್ವರ್ತ ಸಂಬಂಧ, ಭುವೈ ಭುವೈಗಳು ಹಾಗೂ ಆಗಮಾಗಮನ ಸಂಬಂಧ ಇತರ್ವಾದಿಗಳ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ತಕ್ಷ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ವದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕೂಡ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಯುಂಕಾಲದ ನಾಲ್ಕು ಕರ್ಮಗಳು

ಸಾಯುಂಕಾಲದ ಸೆವೆಯದಲ್ಲಿ ಉಟ್ಟ, ಸ್ತೀ-ಸಂಗ, ನಿದ್ದೈ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಗಳು—ಅ ನಾಲ್ಕು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಟ್ಟ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ರೋಗ ಉತ್ಪನ್ನ ವಾಗು ತ್ತದೆ. ಸ್ತೀ-ಸಂಗ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕ್ರಾರಿಗಳೂ, ರಾಕ್ಷಸ ಸಮಾನರೂ ಆದ ಸಂತಾನ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಮಲಗುವುದರಿಂದ ಧನವು ಕ್ಷಯಿಸುವುದು. ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಾವು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ—

ಚತ್ವಾರಿ ಖಲು ಕರ್ಮಾಣಿ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇ ನಿವರ್ಜಯೇತಾ |

ಆಹಾರಂ ಮೈಧುನಂ ನಿದ್ರಾಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಂ ಚ ಚತುರ್ಥಕರ್ಮಾ

|| 76 ||

ಆಹಾ ರಾಜಾಳ್ಯ ಯಶೇ ಪ್ರಾಣಃ ಕ್ರಾರಿಗಭಶ್ಯೈ ಮೈಧುನೆ |

ನಿದ್ರಾತ್ರಿಯೋ ನಿವರ್ತಂತೇ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೇ ಮರಣಮಾ ಧ್ವರಮ್

|| 77 ||

2. ಲಘು ಯಂತ್ರಾತ್ಮ

ಅ ಸ್ಕ್ರೂತಿಯಲ್ಲಿ 99 ಶ್ಲೋಕಗಳವೇ. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಪ್ರಾಯಾಂಶ್ಚಿತ್ತಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳವೇ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಜಸ್ಸಲೆಯ ಸ್ವರ್ಥಾಸ್ವರ್ಥ ವಿವೇಕ, ಅಭಷ್ಯೈ ಭಕ್ತ್ಯಾದ ಪ್ರಾಯಾಂಶ್ಚಿತ್ತ, ಅಗಮಾಗ್ರಂಥನೆಡ ಪ್ರಾಯಾಂಶ್ಚಿತ್ತ, ಗೋಹರ್ತ್ವಾಂಶ್ಚಿತ್ತ ಇತ್ಯಾಪೂರ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆ, ಸಂಚರಣ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ವಿಧಿ ಹಾಗೂ ಅಶಾಷ ಜನ್ಮದ ಅಶಾಧಿ, ಶಾರದ್ಧ ಹಾಗೂ ತರ್ಫಾಳದ ಮಹಿಮೆ, ಸಿಂಡ ದಾನದ ವಿಧಿ, ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯ, ಸ್ನೇಹಿ ತ್ವರ್ತ, ಶಾರ್ವ, ವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಪಾರ್ವತಿ—

ಅ ಏಡೂ ವಿಧಿಗಳ ಶಾರದ್ಧಗಳ ವರ್ಣನೆ, ಅಸ್ಥಿ ಸಂಚಯನೆಡ ವಿಧಿ, ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿ ನಿಸರ್ಜನೆಯ ಮಹಿಮೆ, ವೃಮ್ಮೋತ್ಸಂಗಟ ಮಹಿಮೆ ಜಲಾಂಜಲಿ ನೀಡುವ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡದೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಚೀರೆಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮರಣ ಕೊಂಡಿದೆವರಿಗೆ, ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಜಲಾಂಜಲಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಆಗತ್ಯ ಎಂದು ತೇಳಿಹಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾರದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹವನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರೈಸ್ತಾದ ಹಾಗೂ ತರ್ಫಾಳದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕ್ರೀಗಳಿಂದ ಜಲಾಂಜಲಿ

ನೀಡಬೇಕು. ಇದೇ ಧರ್ಮಾ.

ದೇವತಾನಂ ಪಿತೃಜಾಂ ಚ ಜಲೇ ದದ್ದಾರ್ಥಿಜ್ಞ ಲಾಂಜಲೀನಾ |

ಅಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಮಾತಾನಂ ಸ್ತೋತೇ ದದ್ದಾರ್ಥಿಜ್ಞ ಲಾಂಜಲೀನಾ || 98 ||

ಶಾರದ್ವೀಹವನ ಕಾಲೇ ಚ ದದ್ದಾರ್ಥಿಕೇನ ವಾಣಿನಾ |

ಉಭಾ ಭಾಯಂ ತರಣೇ ದದ್ದಾರ್ಥಿತಿ ಧರ್ಮಾರೇ ಷ್ವಾಸಿತಃ || 99 ||

ಇಷ್ಟಾ ಪ್ರಾಕ್ರಿದಿಕ ಮಹಿಮೆ

ಯಜ್ಞ, ಯಾಗಾದಿ ಕರ್ಮಗಳು ‘ಇಷ್ಟ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಬಾವಿ ನಿಮಾಂಜಿ, ದೇವಾಲಯ ನಿಮಾಂಜಿ, ಟೈವಧಾಲಯ ನಿಮಿಂಸುವುದು, ಅರವಟ್ಟಿಗಳ ಸಾಫಿಪನೆ, ಉದ್ಘಾಸವಸಗಳ ನಿಮಾಂಜಿ ಹಾಗೂ ನೆರಳು ನೀಡುವ ವೃಕ್ಷಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಲು ಎರಗಳನ್ನು ನೇಡುವಿಕೆ—ಇತ್ಯಾದಿ ಪರೋಪಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ‘ಪ್ರಾರ್ಥ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸ್ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾರ್ಥ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಮೇರ್ಕೊನ್ನು ವ್ಯಾಪ್ತ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟಾನೆ ಲಭಿತೇ ಸ್ವರ್ಗಂ ಪ್ರಾರ್ಥೇ ಮೋಕ್ಷಂ ಸಮಾಖ್ಯೇತಿ || 68 ||

ಮುದುನೆ ನೆಂತರ ಹುಡುಗಿಯೆ ಗೋತ್ರ, ಬದಲು

ಮುದುವೆಗೆ ಮುಂಚಿ ಹುಡುಗಿಯು ಶಂದೆಯ ರೂಸೆಯ ಗೋತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಳು, ಹಾಗೆಯೇ ಅವಕು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶಂದೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮುದುವೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಹ್ಯವದಿ ಅಳರಣೆಯ ನೆಂತರ ಆಹಾರಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಶಂದೆಯು ಗೋತ್ರದಿಂದ ದೂರ ವಾಗುವಳು. ನೆಂತರದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಪತಿಯ ಗೋತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದುವಳು. ಪಿಂತೆ, ಗೋತ್ರ ಹಾಗೂ ಸೂತಕಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡಸೊದಿಗೆ ಸರೂಪ ಸಾಫಿನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಸ್ವಗೋತ್ರಾರ್ಥಾ ಭರತ್ಯತೇ ನಾರೀ ವಿವಾಹಾತ್ರಾ ಸಪ್ತಮೇ ಪದೇ |

ಸಾತ್ವಿ ಗೋತ್ರೇಣ ಕರ್ತವ್ಯಾಸ್ತಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಪಿಂಡೋದಕ ಕ್ರಿಯಾಃ || 98 ||

ವಿವಾಹೇ ಜ್ಯೇಷಣ ಸಂಪೂರ್ಣೀ ಚತುರ್ಥೀಂತಹನಿ ರಾತ್ರಿಷು |

ಏಕತ್ವಂ ಸಾ ಪ್ರಜೇಯಾ ಭರತ್ಯಃ ಪಿಂಡೇ ಗೋತ್ರೇ ಚ ಸೂತಕೇ || 99 ||

ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಿ ನಿರ್ವಹಣಿಯಾಗಿ ಮಹಿಮೆ

ಮೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದರ್ಶನ ಸಂಸ್ಕಾರದ ನಂತರ ಯಥಾವಿಧಿ ಅನ್ವಯ ಸಂಚಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಯಥೋಚಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಇತ್ತಾದಿ ಪವಿತ್ರ ನೆದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯಿಸಿಬಿಡುಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ. ಎದುವರೆವಿಗೂ ಅನ್ವಯಗಳು ಗಂಗಾ ನೆದಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆಯೋ, ಅಷ್ಟೂ ಪರಿಗಳವರೆಗೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸ್ವಗರೀಕರಿಸಲ್ಪಟಿ ನಿರುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ದುಃಖಭೂತ ಈ ನಶ್ವರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವ ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮುಕ್ತನಾಗುವನು—

ಗಂಗಾ ತೊಯೇಹು ಯಸ್ಯಾಸಿ ಪ್ಲವತೀ ಶಬ್ದಕವರಣಃ ।

ನ ತಸ್ಯ ಪುನರಾವೃತ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಲೋಕಾತ್ ಕಥಂಜನ ॥ 90 ॥

ಯಾವಾದಸ್ಥಿ ಮನುಷ್ಯಾಙ್ಗಂ ಗಂಗಾತೊಯೇಹು ತಷ್ಟುತಿ ।

ತಾಪದ್ವಷ್ಟ ಸಹಸ್ರಾಣ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕೇ ಮಹಿಯತೀ ॥ 91 ॥

3. ಬೃಹದ್ದ್ವಾರ್ಯ ಯಮಸ್ತುತಿ

ಇದರಲ್ಲಿ 182 ಶ್ಲೋಕಗಳವೆ. ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ಸ್ತುತಿಗಳಂತೆ ಇದರಲ್ಲೂ ನಾಲ್ಕು ಪರಿಗಳ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಪರಿಸರಿಗಳವೆ.

ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಹಾಪಾಪ

ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಹಾಪಾಪವೆಂದು ಈ ಸ್ತುತಿಯೇ ಆಲ್ಲದೆ ಯಮಸ್ತುತಿ (ಶ್ಲೋಕ 2-3) ಮತ್ತು ಲಘು ಯಮಸ್ತುತಿ (ಶ್ಲೋಕ 22-23)ಗಳೂ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ ಕೆಡಳ್ಳುವವರು ಆಕಾಶಾಕ್ತಾಗಿ ಬದುಕಿ ಉಲಿದರೆ ಅಂತಹವರನ್ನು ‘ಪ್ರತ್ಯಾಪಸಿತಾ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹವರು ಬಹಿಷ್ಮಾತಂಗಲು ಯೋಗ್ಯರು. ಇಂತಹವರನ್ನು ಚಾಂದಾರಾಯುಣ ಪ್ರತ ಹಾಗೂ ತಪ್ತಕೃಷ್ಣ ಪ್ರತಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧಿ ಕರಿಸಬಹುದು. (ಬೃಹದ್ವಾರ್ಯ ಯಮ 1/3-4).

ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವರಿಯದೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಸರಿಯಲ್ಲ

ಧರ್ಮದ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ನಂತರವೇ ವಿದ್ಯಾಂಸರು ಧರ್ಮಾರ್ಥಮುಂದ ಹಾಗೂ ಕರ್ತವ್ಯಾಕರ್ತವ್ಯದ ತೀವ್ರಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಜಾಳಾನವಿಲ್ಲದೆ ತನಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದ ಹಾಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ

ವಿಧಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ತಪ್ಪಾಗಿ. ಶಾರ್ಚಾಯಿತ್ವತ್ತ ಪಡೆದವನು ಹೇಗೋ ಶುದ್ಧ ನಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪಾಪವು ವಿಧಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ ಅಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ತೀರ್ಥ ನೀಡಿದ ಧರ್ಮ ಸಭೆಗೆ ಅಂಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ನಿಯಮಗಳ ಅನುಸಾರ ಪ್ರಾಯಿತ್ವತ್ತ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತೀರ್ಥಾನಿಸಬೇಕು—

ಅಜ್ಞಾತಾತ್ಮ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಣಿ ಪ್ರಾಯಿತ್ವತ್ತಂ ದದಾತಿ ಯಃ ।

ಪ್ರಾಯಿತ್ವತ್ತಿತ್ತೀ ಭವೇತ್ ಪೂತಸ್ತತಾಪಂ ಪರ್ವದಂ ಪ್ರಜೀತ್ ॥29॥

ತಸ್ಮಾಚಾಷ್ಟಾಸ್ತಾನುಸಾರೇಣ ಪ್ರಾಯಿತ್ವತ್ತಂ ವಿಧೀಯತ್ತೀ ॥ 30 ॥

ಸಂಧಾರ್ಥವಂದನದಿಂದ ಮೂರು ಪಾಪಗಳ ಶುದ್ಧಿ

ಪಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಕ (ಶರೀರ), ವಾಚಿಕ (ಮಾತು) ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ (ಮನಸ್ಸು) ಎನ್ನುವ ಮೂರು ರೀತಿಯ ಪಾಪಗಳಿವೆ. ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕ ಶ್ರಿಕಾಲ ಸಂಧಾರ್ಥವಂದನೆ ಹಾಗೂ ಗಾಯಿತ್ರೀ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಈ ಮೂರು ಪಾಪಗಳು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಯಂತ್ರಪರ್ವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಶ್ರಿವಿಧಾ ಪಾಪಗಳ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶ್ರಿಕಾಲ ಸಂಧಾರ್ಥವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ—

ಮಾನಸಂ ವಾಚಿಕಂ ಚೈವ ಕಾಯಿಕಂ ಪಾತಕಂ ಸ್ತುತಮ್ |

ತಸ್ಮಾತ್ ಪಾಪಾದ್ವಿಶುದ್ಧಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾಯಿತ್ವತ್ತಂ ದಿನೇ ದಿನೇ ||

ಶ್ರಿವಿಧಂ ಪಾಪಶುದ್ಧಾರ್ಥಂ ಸಂಧೌರ್ವಾಸನ ಮೇವ ಚ |

(ಬೃಹದ್ ಯಮ 4/49, 51)

ಸಫಲ, ನಿಷ್ಪಲ ದಾನಗಳು

ವಿಧೀ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಗಿ ಪವಿತ್ರನಾಗಿರುವ ವಿಷಯ ಶೋಲುಪನ್ನಲ್ಲದ, ಲೋಭಿಯಲ್ಲದ, ಪ್ರಾಪವರಿಯುದ, ಸದಾ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಿಷ್ಪಂತಯವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವತೆಯಾಗಿರುವನು. ಇಂತಹವನು ಸತ್ಯಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದು, ಯೋಗ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇಂತಹವನಿಗೆ ನೀಡುವ ದಾನವು ಅನಂತಪೂರ್ವ, ಅಕ್ಷಯವಾದುದೂ, ಸಫಲವಾದುದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ—

ತೇಭೋರ್ವಾದತ್ತಮನಂತಂ ಹಿ ಇತ್ಯಾಹ ಭಗವಾನ್ ಯಮಃ |

(ಬೃಹದ್ ಯಮ 4/55)

ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತೀರ್ಕವಾದುದೂ ಇಲ್ಲಿ. ಈ ಸನ್ಯಾಗಿಕಲ್ಲಿ ಸಿರತನಾಗಿರುವ ವನು, ಲೋಭಿಯೂ, ವೇದ ಜಾತಿನವಿಲ್ಲದವನು, ಸಂಘಾವಂದಸಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವವನು, ಪ್ರತಭ್ರಷ್ಟನೂ, ನಿಷಯಾರೋಲಪನೂ ಇವ ಬ್ರಹ್ಮಣನು ಕೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಣನಾಗಿರುವನು ಇಂತಹವನು ದಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅಯೋಗ್ಯನು, ಅಯೋಗ್ಯನು ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನೂ ಅಗಿರುವನು-ಇಂತಹವನಿಗೆ ದಾನವನ್ನೇ ಕೊಡಬಾರದು. ಇಂತಹವನಿಗೆ ನೀಡುವ ದಾನವು ನಿಷ್ಪಲವಾದುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ—

ತೇಭಿಂದ್ಯೇ ದತ್ತಂ ನಿಷ್ಪಲಂ ಸ್ಯಾತ್ಮಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣ ||

(ಬೃಹದ್ ಯಾಮ 4/56)

ಅಜಾತ್ ನದಿಂದಾದ ಕಾರ್ಯಾದ ಅಶಾಚತ್

ಜನ್ನನಾ ಶಾಚ ಅಥವಾ ನುರಜಾ ಶಾಚಗಳ ಕತ್ತಲ್ವಾ ಮನೆಯಿಂದ ದೂರ ನಿದೀಶದಲ್ಲಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಶಾಚದ ವಿಚಾರ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಇವು ಗಳ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡುವ ದೇವಕಾರ್ಯ, ಪಿತ್ರ-ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಫಲವಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅಶಾಚದ ದೋಷ ತಗಲುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅಂತಹವನಿಗೆ ಅಶಾಚದ ವಿಷಯ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ—

ಅಜಾತ್ ನಾಷ್ಟ ಕೃತಂ ಸರ್ವಂ ದೈವಿಕಂ ಪೈತ್ರೈಕಂ ಚ ಯತ್ |

ಜಾತಕೆ ವ್ಯತಕೆ ವಾಪಿ ತತ್ವವೇಂ ಸಫಲಂ ಭವೇತ್ ||

(ಬೃಹದ್ ಯಾಮ 5/12)

ಅನೇಕ ಪುತ್ರರಿದ್ವಾಗ ಶಾಧ್ಧದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಓವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳದ್ದರಿ ದೇವ-ಪಿತ್ರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುನು ಸೂಚನೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ತಂದೆಯ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳು ಅಸ್ತಿ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಮಿಷಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿದ್ವಾಗ ತಂದೆಯ ಶಾಧ್ಧದಿ ಪಿತ್ರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಗ್ನಹೋತ್ಮಾದಿ ವೈದಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಜೈಷ್ಟ ಪುತ್ರನೇ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಅದು ಸಫಲವಾದುದಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಸೂರಿನಡಿಯಲ್ಲಿದ್ವಾಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ಪೀಂಡದಾನೆ, ಶಾಧ್ಧ ಹಾಗೂ ವೈತ್ಯೀ ದೇವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು—

ಭಾರತರಕ್ಷ್ಯ ಪ್ರಥಮ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಕದಾಚನ ||

(ಬೃಹದ್ಯ ಯಂತು 5/19)

ಈ ಅಣ್ಣ ತತ್ತ್ವಾದಿರ ಪಿತ್ಯಾಚಿತ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ (ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶ್ಯದಾಗ್ಗ) ಅವರುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಶಾರದ್ವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಯಾವತೀಕ್ಕೇ ಗ್ರಸತೆ ಗ್ರಾಸಾಗ್ ದವ್ಯಕವ್ಯೇಷು ಮಂತ್ರವಿತ್ |

ತಾವತೀಕ್ಕೇ ಗ್ರಸತೆ ಪಿಂಡಾನ್ ಶರೀರ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪಿತಾ || 40 ||

ಯಂತುಸ್ತೂಲ ತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ಈ ಶೋಽಕವು ಪಿತ್ಯಗಳ ರಘ್ಯ-ಕರ್ಮಗಳ ವಿಶರಣೆಯು ಯಂತುನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದೀಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾರದ್ವದ ದಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಕಾರ್ಯಗಿ ಇರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ ಪಿತ್ಯ ದೇವತೆಗಳು ಆವಾಹಿತ ರಾಗುವರು. ಅದರಿಂದ ಅವರುಗಳು ಎನ್ನು ಉಟ್ಟಿ ಪಾಡುವರೊ ಅಷ್ಟನೂ ಅ ಪಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಯಂತುಧರ್ಮ ರಾಜನಾದ್ವ.

25. ದೇವಲಸ್ತೃತಿ

ಮಹಿಂದ ದೇವಲನು ಪ್ರಾಚೀನ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಈತನ ವಿಚಾರ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಈತನ ಉದಾತ್ತ ಜರಿತ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಈತನು ಯಗ್ನೇಽದದ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟಾರನೂ ಹೊದು. ಯಗ್ನೇಽದದ 9ನೇ ಹವಿಮಾನ-ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಈತನು ರಚಿಸಿರುವ ಸೂಕ್ತಿಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಈತನು ಮಹಾನ್ ತಪಸ್ಸಿ ಕಾಗೂ ಯೋಗಾಚಾರ್ಯನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ನಾವ್ಯಾ ಮೈ ದೇವಲಃ ಪುತ್ತಿಂತ್ರೋ ಯೋಗಾಚಾರ್ಯಃ ಮಹಾತಪಾಃ ||

(ಕೌರಾಂ ಪುರಾಣ 19/5)

ಈತನು ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಈತನನ್ನು ವೇದ ವ್ಯಾಸನೆ ಶಿಷ್ಯನೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಹಿಮವಂತನೆ ಹತ್ತಿ ಮೇನಾಗೆ ಅಪಣಾ, ಏಕಪಣಾ ಮತ್ತು ಏಕಪಾಟಿಲಾ ಎನ್ನು ವ ಮೂವರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಅಪಣಾಳಿ ಜಗಜ್ಞನಿನಿ ಪಾರಾತಿ (ಉಮಾ)-

ಈ ಮುಂದರೂ ಮುಕ್ತಾನ್ ತಪಸ್ಯಿಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯರು, ಯೋಗಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಏಕಪಣಾ (ಏಕ ಪಾಟಲ) ಗಳನ್ನು ಕರ್ತೃವ ಪ್ರತ್ಯನಾದ ಅಸಿತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮಂದುವೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಇನಿಬ್ಬರ ಮಗನೇ ದೇನಲನು. ಈ ಸ್ತುತ್ಯನು ಬ್ರಹ್ಮಿಷ್ಟನೂ, ದಿವ್ಯ-ಯೋಗ-ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಈತನು ಶಾಂಡಿಲ್ಯರಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಂತಶ್ರೀನ್ಷ್ಟನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಸಿತಸ್ಯೈ ಕಪಣಾರ್ಥ ಪತ್ನಿ ಸಾಧ್ಯೇ ಪತಿವ್ರತಾ ||

ದತ್ತಾ ಹಿಮಮಂತಾ ತಸ್ಮೈ ಯೋಗಾಚಾರ್ಯಾರ್ಥ ಧೀಮತೇ |

ದೇವಲಂ ಸುಷುಪ್ತೇ ನಾ ತು ಬ್ರಹ್ಮಿಷ್ಟಂ ಜ್ಞಾನ ಸಂಯುತಾ ||

(ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪ್ರ. 3-10-18-19)

ಅಸಿತಸ್ಯೈ ಕಪಣಾರ್ಯಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಿಷ್ಟಃ ಸಮವದ್ಯತ |

ಶಾಂಡಿಲ್ಯಾನಾಂ ವರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ದೇವಲಃ ಸುಮಂಹಾರ್ಯಾಃ ||

(ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪ್ರ. 3-8-32)

ಭಗವತ್ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅರಿತ ಮಹಿಂದ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಅಸಿತ ಹಾಗೂ ದೇವಲರನ್ನು ತುಂಬಾ ಗೌರವದಿಂದ ಭಗವದ್ದೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಗಿದೆ.

(10-13)

ಈ ದೇವಲನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸ್ತುತಿಯು ದೊರೆತಿದೆ. ಯಾಜ್ಞವಲ್ಯಾಶಿ ಸ್ತುತಿಯ ಟೀಕಿಗಳಾದ ಮಿತಾಕ್ಷರ, ಅವರಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ಸ್ತುತಿ ಜಂದ್ರಿಕಾ-ನಿಬಂಧ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ದೇವಲರದ್ವ ಎನ್ನುವ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಾಂಶಗಳು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಜಾರ, ವ್ಯವಹಾರ, ಶ್ರಾದ್ಧ, ಪಾರ್ಯಾಶ್ಚಿತ್ತ, ಅಸ್ತಿ-ವಿಭಜನೆ ಉಲ್ಲಿಲು, ಸ್ತುತಿನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈತನದ್ವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಕೆಲವೇಂದು ವಚನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ದೇವಲನದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಕೆಲವು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ‘ದೇವಲಸ್ತುತಿ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥ ವಿದ್ವರಿಂದಿರಬಹುದೂಡೂ, ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಿದರೆ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳು ಕಾಣಿಸಾಗಿ, ಈಗಿನ ಅಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣದ ಗ್ರಂಥ ಉಳಿದಿರಬಹುದೆಂದೂ

ಉಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತುಗ ದೊರಕಿರುವ ದೇವಲನದ್ದೀಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಸ್ತುಲ ತಿಪ್ಪಲಿ
ಸುಮಾರು 90 ಶ್ಲೋಕಗಳನೇ. ಇದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜಾತಿ ಪುದ್ಧಿ, ದೇಹ
ಶುದ್ಧಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ರೂಪದ ಚೆಚ್ಚಿ; ಗಳವೇ. ಪ್ರಾಂತಾಮಣಾದಿ
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪ್ರತಿಗಳ ವರ್ಣನೆಯೂ ಇದರಲ್ಲಿದೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಮುಖ್ಯತ:
ಪಂಚಗಂಧ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗೋಽಮಾತ್ರ,
ದಲ್ಲಿ ವರುಣ ದೇವತೆ, ಸಗಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಗ್ನಿದೇವ, ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೋಮಸೇವತೆ,
ಮೌಸರಿನಲ್ಲಿ ವಾಯುದೇವ, ಶುಪ್ತಿದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯದೇವಸ್ವಿದ್ಬಾಸನೆ. ಪಂಚಗಂಧ
ದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಬಣ್ಣಿದ ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಮಿಶ್ರ ನಾಡಬೇಕು
ಎಂಬುದರ ನಿರ್ದೇಶವಿದೆ. ತಾಮ್ರ ವರ್ಣದ ಗೋಽಮಾತ್ರ, ಬಿಳಪು ಬಣ್ಣಿದ
ಹಸುವಿನ ಸಗಳೇ. ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣಿದ ಹಸುವಿನ ಹಾಲು, ಸ್ವಲ್ಪ ಸೇಲವರ್ಣ
ದ್ವಾಗಿರುವ ಹಸುವಿನ ಮೌಸರು ಹಾಗೂ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣಿದ ಹಸುವಿನ ತುಷ್ಪವನ್ನು
ಪಂಚಗಂಧಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು—

ವರುಣೋ ದೇವತಾ ಮೂತ್ರೋ ಗೋಪಯೋ ಹಷ್ಟವಾಕನೇಃ ॥

ಸೋಮಃ ಸ್ವೀರೋ ದಧಿಂ ವಾಯುಷ್ಟತೋ ರವಿರುದಾಹೃತಃ ॥ 62 ॥

ಗೋಮಾತ್ರಂ ತಾಮ್ರ ವರ್ಣಾಯಾಃ ಕ್ವಿತಾಯಾಕ್ಷಿಪ್ತವ

ಗೋಮುಖಃ ॥

ವಯಃ ಕಾಂಚನ ವರ್ಣಾಯಾಃ ಸೀಲಾಯಾಶ್ವಪಿ ಗೋಪಾಧಿ

॥ 63 ॥

ಫೃತಂ ವೈ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾಯಾಃ ॥ 64 ॥

ಯಥೋಕ್ತ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ, ಯಥೋಕ್ತ ರೀತಿಪ್ಪಲಿ ಪಂಚಗಂಧವೇ
ನಿಮಾರಣ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದರಿಂದ, ಷ್ವಕೈಯಲ್ಲಿದೂವ ಆಲು
ಸ್ವಲ್ಪ ದುಷ್ಪತ ಕರ್ಮಗಳು, ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು
ದೇವಲನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಮುಖಾಂತರ ನಾನವನ್ನು ಶಂಢಗೋಳ್ಳುತ್ತಾನೆ
ಎಂದೆನುತ್ತಾನೆ—

ಉದರಂ ಪ್ರವಿಶೇದ್ಯಸ್ಮಿ ಪಂಚಗಂಧಂ ವಿಧಾನತಃ ॥ 79 ॥

ಯತ್ಯಂಚಿದ್ಬಂಷ್ಟತಂ ತಸ್ಯ ಸರ್ವಂ ನಶ್ಯತಿ ದೇಹಿನಃ ॥ 80 ॥

ಪಾಷಿಗಳಾದ್ಯರ ಸೌಗ. ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದು ಎಂದು ದೀವಲನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈಗೇ ಸಂಜುವುವರಿಂದ ಆ ಪಾಷಿಯ ಪಾಪದ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವ ರೀತಿಯೆಂದರೆ-ಪಾಷಿಯೆಂದಿಗೆ ಮಾತುತ್ತತೆಯಾದುವುದಾಗಿ, ಅವನನ್ನು ಸ್ವರ್ತಿಸುವುದರಿಂದ, ಅವನ ಉಸಿರಾಟ ತಗಲುವುದರಿಂದ ಅವನೆಂದಿಗೆ ನಡೆದಾಡುವುದರಿಂದ, ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ, ಅವನೊಂದಿಗೆ ಉಂಟಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಅಂತಹವನಿಗೆ ವಿದ್ಯೇ ಕೆಲಿಸುವುದರಿಂದ, ಅಂತಹೊಂದಿಗೆ ಶಾರಿರಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಿಂದ ಆ ಪಾಷಿಯ ಪಾಪವನ್ನು ತಾನೊಂದಿಗೆ ಕಲೆತ ನಾವೂ ಪಡೆದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಲಜ ಸ್ವರ್ತಿಸಿ ಶ್ವಾಸ ಸಹಿಯಾನಾಸನಾ ಶನಾತ್ರ |

ಯಾಜನಾಧ್ಯಾಪನಾದ್ಯಾನಾತ್ರ ಪಾಪಂ ಸಂಕ್ರಮತೆ ನೃಜಾಮಾ ||

|| 33 ||

26. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಸ್ತುತಿ

ಮಹಿಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಆಶ್ವಂತ ಜನಪ್ರಿಯನಾದ ಮಹಾ ಮಹಿ ಮನು. ರಾಮಾಯಣ, ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಅನೇಕ ಕಥಾನೆಕರೆಳವೆ. ವತಿಷ್ಠ-ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಘರ್ಣಣಾ ಪ್ರಸಂಗ, ಸತ್ಯ ಹೆತ್ತುಂದ್ರನ ಜೀವನೆದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಕೋಸಿಷ್ಠ-ಹರೆವಾದಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಅವರಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿ, ಸೀತಾ-ರಾಮರ ವಿವಾಹ ವಾಡಿ ಪವಿತ್ರತಮನಾದ ವಂಹಿಂ - ಇತ್ಯಾದಿ ಕಥಾನೆಕ ಗಳಿಂದ ಈತನ ಜೀವನ ಚಿತ್ರಣವು ರೋಮಾಂಚಕವಾಗಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲದಕ್ಕಾ ಶಿಶಿರವಿಟ್ಟಂತೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ-ಮೇನಕೆಯರ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರಸಂಗ ವರ್ಣರಂಜಿತ ವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯೇವಿಧ್ಯಮಂತು ಮಹಿನೀಯನಿಂದಲೇ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮಂತ್ರ, ದೇವಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದುದು ವಿಧಿಯ ನೈಚಿತ್ಯವೇ ಸರಿ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಂತಹ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತ ಪುರುಷಾರ್ಥಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮಿಲವೆಂದರೆ ಉತ್ತೀಕೆಯಾದೀತು. ತನ್ನ ಪುರುಷಾರ್ಥದಿಂದ, ಕೃತ್ರಿಯತ್ವದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ ವನ್ನು ಪಡೆದು, ರಾಜಿಂಧಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಿಂ ಯ ಸಾಫಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ಮಹಿನೀಯನು.

ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಗ ಕುಶನು, ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜ ಗಾಧಿಯು

ಜನಿಸಿದನು. ಈ ಗಾಧಿಯ ಮಗನೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ. ರೆತ ಪಂಶಿದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದ ರಿಂದ ಕಾಶಿಕನೆಂದೂ, ಗಾಧಿಯ ಮಗನಾದ್ದು ರಿಂದ ಗಾಧಿದ ಅಥವಾ ಗಾಧಿನಂದನನೆಂದೂ ಈತನೆನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಈತನು ಪಂಹಾ ತಪಸ್ಸಿ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈತನು ಜಗತ್ತಾಚ್ಛಾದನಾದನು. ಈತನೆ ತಾಗ್ಗ, ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಿಗಳು ಈತನ ಜೀವನದ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈತನು ಬ್ರಹ್ಮ ಗಾಯಿತ್ರಿಯ ದ್ರಷ್ಟವನು. ಲೋಕಕ್ಕೆ ಇದರ ಮೂಲಕ ವೇದ ಮಾತಾ ಗಾಯಿತ್ರಿಯ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದನು. ವೇದಗಳು, ಸಂಹಿತೆಗಳು, ಆರಣ್ಯಕಗಳು ಈ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರಿವೆ. ಮೂಲ ಬ್ರಹ್ಮ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಇತರೇ ಗಾಯಿತ್ರೀ ಮಂತ್ರಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತಿಗೊಂಡವು. ಈತನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಅನುಭಾವದ್ವಾರಾ, ಅನುಷ್ಠಾನದ್ವಾರಾ, ಆದುದು. ಮೇಲಿನ ಕೆಫಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ದಟ್ಟಣೆಯಲ್ಲಿ ಈತನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಮುಖಗಾ ಹೋಗಿ, ಅನೇಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಈತನು ಗೋತ್ತು ಸ್ವನರ್ತಕನೂ ಹೋಡು.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಖಗ್ಗೇದದ ತ್ವತೀಯ ಮಂಡಲದ ಮಂತ್ರದ್ವಾರನು. ಈ ಮಂಡಲವನ್ನು ‘ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಂಡಲ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈತನು ಅನೇಕ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವು—‘ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಕಲ್ಪ’, ‘ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಸಂಹಿತಾ’ ಹಾಗೂ ‘ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಸ್ತುತಿ’. ಈ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಗಾಯಿತ್ರಿಯ ಉಪಾಸನೆ ಹಾಗೂ ಸಂಖ್ಯಾಪಾಸನೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಆವಾರ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಈ ಮಂತ್ರದ ಮೂಲ ಆಚಾರ್ಯ ನಾದಂದರಿಂದ, ಗಾಯಿತ್ರಿ ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಈತನ ಆಚಾರ್ಯನ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಅವಕ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಈತನು ತನ್ನ ಜೀವನಚಯೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಪರಾಯಣತಯಿಂದ ನಡೆದು ಕೊಂಡನು. ಗಾಯಿತ್ರಿ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಕಾಮ, ಕ್ಷೋಧ, ಲೋಭ, ಮೇತ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದ. ತಪಸ್ಸಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಈತನು ಇತರರಿಗೆ ಆದಶಸಾಗಿದ್ದು. ಸಹಸ್ರಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಆದ್ದು, ಘಂಡಿಗಾ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವಿಗಳ

ಕಲ್ಯಾಣಚಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ‘ಭೋಗಲಾಲಸೆಯು ಎಂದಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಹೇಗೆ ತ್ತದೆ’. ಈ ನಿತ್ಯನಲ್ಲಿ ಈತನು ನೀಡಿರುವ ಒಂದು ಉಪದೇಶವು ತುಂಬಾ ಹಾನಿಕರವಾದುದು. ಆದು ಈ ರೀತಿ ಇದೆ—

ಕಾಮಂ ಕಾಮಯ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಯದಿ ಕಾಮಃ ಸಮೃಧ್ಯತಿ |
ಅಧ್ಯನಪುರಃ ಕಾಮೋ ಭೋಯೋ ವಿಧ್ಯತಿ ಚಾಣವತ್ |
ಹನಿಷಾ ಕೃಷ್ಣವತ್ತೈವ ಭೂಯ ಏಂಬಿವರ್ಥತೇ |
ಕಾಮಾನಭಿಲಷ್ಟನ್ ಮೋಹಾನ್ ನರಃ ಸುಖ ಮೇಧತೇ ||

(ಪದ್ಮ, ಸ್ವ 19/121-263)

‘ಮಾನವನೆ ಒಂದು ಭೋಗಲಾಲಸೆಯು, ಕಾಮನೆಯು ಪೂರ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ, ಅವನಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಹೊಸ ಕಾಮನೆಯು ಹುಟ್ಟಿ, ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ. ಭೋಗಗಳ ಇಚ್ಛೆಯು ಉಪ ಭೋಗದ ಮುಖಾಂತರ ಎಂದಿಗೂ ಶಮನಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ತುಪ್ಪ ಸೇರಿದ ಆಗ್ನಿಯಂತೆ ಆದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಜ್ಞಲಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಭೋಗಗಳ ಅಭಿಲಾಷೆ ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮೋಹನಶಾಗಿ ಸುಖವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಕಾಣಲಾರದನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನಲ್ಲಿನ ಭೋಗಲಾಲಸೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಅತ್ಯಂತನೆದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನನಾಗುವುದು ಒಕ್ಕೆಯದು.’

ಈ ರೀತಿಯ ಅನೇಕ ಜೀವನೋಪಯೋಗಿ ಹಾಗೂ ಪಾರಮಾತ್ಮಿಕ ಉಪದೇಶಗಳು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ವಾಣಿಯಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತಿಗೊಂಡು, ಈತನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿವೆ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಸ್ತುತಿ

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿತ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ‘ಸಂಧೇಷ್ಯೇ ಪಾಸನೆ ಹಾಗೂ ಗಾಯಿತ್ರೀ ಆರಾಧನೆ’ ಕಣ್ಣ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಮನು, ಯೋಜ್ಞವಲ್ಪ್ಯತ್ವಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಸರ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಧೇಷ್ಯಪಾಸನೆಯ ಮಹಿಮೆಯು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಪ್ಪಿದೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ‘ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಸ್ತುತಿ’ಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ 475 ಶ್ಲೋಕಗಳಿದ್ದು, ಏಳು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಗಳನೇ. ಪೂರ್ವ ಗ್ರಂಥವು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಕಂಡಿದ್ದರೂ, ಮಂತ್ರಗಳ ನಿಲಯೋಗ ಹಾಗೂ ಖುಷಿ, ಭಂದ, ದೇವತೀಗಳ ವಣಿನೇ ಬಂದಾಗ ಗದ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಾರಹ್ಯಮುಹೂರ್ತ, ಉಷಃಕಾಲ, ಅರ್ಣವೋ ದಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಸಮಯದ ವಣಿನೇ, ನಿತ್ಯ ಸ್ನೇಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಾಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆವು ಫಲಪ್ರದವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ನಿಯತ ಕಾಲದ ಮಹಿಮೆ, ಸಂಧಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಜಹಗಳು ಆವಶ್ಯಕ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮಗಳು ಎಂಬುದು ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಡೆ ಜಾಗರಣ, ಭೂಮಿವಂದನೆ, ಮಂಗಳ ದರ್ಶನ, ಪ್ರಾತಃ ಸ್ವರಣೀಯ ಮಂಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲೀನ ಕೃತ್ಯಗಳು, ಪ್ರಾತಃ ಸ್ವಾನ್ಯದ ಮಹಿಮೆ, ಆಚಮನ ವಿಧಿ, ಶಾರ್ತ, ಸ್ವಾತ್ಮ, ಆಗಮ, ಹೌರಾಣ ಹಾಗೂ ಮಾನಸ-ಕ್ರಿಯಾದು ವಿಧ ಆಚಮನಗಳ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು, ಸ್ವಾನ್ಯದ ವಿಧಾನ, ಮಾಜಿನೆ ಮಂತ್ರ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ವಿಧಿ, ಆದನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಉಭಯ, ವಿಲೋಮ ಗಾಯತ್ರಿ, ಮಂತ್ರ ಜಪ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಆದರ ಆನಂತ ಫಲ, ಮಾನಸ ಪೂಜೆ, ಸಂಧಾರ್ಯವಂಡನೆದಲ್ಲಿ ತ್ರೈಕಾಲಿಕ ಸೂರ್ಯಾಘಾತೀ ದಾನದ ವಿಧಾನ, ಪ್ರಾಯತ್ಮಿಕತಾಘಾತೀ ದಾನ, ಸ್ನೇಮಿತ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಕಾಮ ಹೆಸರಿನ ಜಪದ ಎರಡು ಭೇದಗಳು, ಜಪ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಪ್ರದೇಶ, ಭೂತಶುದ್ಧಿ, ದಿಗ್ಭಂಧನ, ಕರಾಂಗನಾಯಾಸ, ಹೃದಯಾದಿನಾಯಾಸ ಗಾಯತ್ರಿಯ 24 ಮುದ್ರೆಗಳು ಹಾಗೂ ಆವಾಹನಾದಿ 10 ಮುದ್ರೆಗಳು, ಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನದ ಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಆದರ ವಿಧಿ, ಆದರ ಮಂತ್ರ, ದೇವಯಾಜ್ಞ, ವೈಶ್ವದೇವ ಹಾಗೂ ಪಂಚಭಲಿ ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯ ಹೋಮದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗಾಯತ್ರಿ ಉಪಾಸಕರು ಹಾಗೂ ಸಂಧಾರ್ಯ ವಿಷಯದ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ಈ ಸ್ತುತಿಯು ತುಂಬಾ ಉಪಯೋಗಕರವಾದುದು. ವಿಶ್ವಮಿತ್ರನ ತನ್ನ ದೀಘಾ ಕಾಲದ ತಪಸ್ಸಿನ ರಹಸ್ಯವು ನಿರಂತರ ಗಾಯತ್ರೀ ಸಾಧನೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಗಾಯತ್ರಿ ಮಾತೆಯ ಸಿದ್ಧಾಯ ಉತ್ಪಾಗಾಗುತ್ತು. ಈತನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಸ್ವಷ್ಟಿ

ಹಾಗೂ ಸಶರೀರವಾಗಿ ಶ್ರಿಶಂಕುಪನ್ನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೆಡುಹಿಡಿಯತ್ವ-ಇಂಥಹ ಅನಂಥವ ಕಾಯ್ದಿಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಸಂಧಿ ಪಾನನೆಯ ಬಲದಿಂದಲೇನೇ !

‘ನಿಶ್ಚಯಿತ್ತ ಸ್ತುಲಿತ್ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಭಿಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಧೀಷ್ಟೀವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಅಪೂರ್ಣ ವಿಧಿಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯಬೇಕು-ಎಂಬುದನ್ನು ನಿವಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿಯೆಮೆದಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕು

ಸ್ವಾನ ಸಂಧ್ಯಾದಿ ನಿತ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದೆಯೋ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಆದು ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿತ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತ್ತಿಕೇ ಕಾಮ್ಯೋ ಕೃತೇ ಕಾಲೇ ತು ಸಫ್ಫಲವೂ || 4 ||

ಕಾಲಾತೀತಂ ನೆ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕಾಲ ಸಂಯುತವೂ |

ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನೀನ ಕಾಲೇ ಕರ್ಮ ಸಮಾಜರೀತ್ ಶಾತ್ || 7 ||

ಮಂಜುಷಾದ ಕೂಡಲೇ ಬೀಜ ಚಿತ್ತಿದಾಗ ಒಕ್ಕೆ ಘನಲು ಬರುವ ನಿಯುಕ್ತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸುಖ ಹಾಗಿದ್ದಿಗಳು ಉಂಟಿಸುತ್ತವೆ—

ನಿಯುಕ್ತ ಕರ್ಮಾಣಿ ನಿಯುಕ್ತ ಕಾಲೇ

ಕೃತಾಸಿ ಸಂಧ್ಯಾ ಸುಖ ಸಿದ್ಧಿದಾನಿ |

ಯಥೋಪ್ತ ಬೀಜಾನಿ ಯಥಾ ಘಲಾನಿ

ಕಾಲೇ ಹಿ ನೃಷ್ಟಿಭುವಿ ಜಿವನಾನಿ || 21 ||

ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಮಯದ ಲೋಪವಾದ ಪ್ರಯತ್ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ 3000 ಗಾರಿತ್ತಿ ಜವಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರಿಸಹಸ್ರ ಜಪಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪ್ರಯತ್ನಿತ್ಯಂ ವಿಧಿಯತೇ || 9

ಶ್ರಿಕಾಲ ಸಂಧ್ಯೆಯೆ ಸಮಯೆ

ಪ್ರತಿಕಾಲ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹಾಗೂ ಸಾಯಂಕಾಲ ಈ ಮಾರು ಕಾಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ

ಉತ್ತಮ, ಮಂಧ್ಯನು ಹಾಗೂ ಅಥವು—ಎನ್ನುವ ಮೂರು ೧೯ತಿಗಳದ್ವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾಡುವ ಸಂಧಾರ್ವವಂದನೆಯು ಉತ್ತಮವಾದುದು. ಆ ತಾರೆಗಳು ಕಣ್ಣರೆಯಾದ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಸಮಯದ ಸಂಧಾರ್ವವಂದನೆಯು ಮಂಧ್ಯಮುತರಹದ್ವಾಗಿದ್ದು, ಸೂರ್ಯೋದಯದ ನಂತರದ ಸಂಧಾರ್ವವಂದನೆಯು ಅಥವು ವಾದುದಾಗಿರುತ್ತದೆ—

ಉತ್ತಮಾ ತಾರಕೋಪೇತಾ ಮಂಧ್ಯಮಾ ಉಪ್ತತಾರಕಾ |

ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯಸಹಿತಾ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧಾರ್ವ ಶ್ರಿಧಾ ಮತಾ || 22 ||

ಮಂಧಾರ್ಯಹ್ಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಮಂಧಾರ್ಯ—ಸಂಧ್ಯೆಯು ಉತ್ತಮವಾದುದು. ಮಂಧಾರ್ಯಹ್ಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸಂಧ್ಯೆಯು ಮಂಧ್ಯರುವಾದುದೂ, ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು ಅಥವು ಸಂಧ್ಯೆಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತಮಾ ಪೂರ್ವ ಸೂರ್ಯಾಂ ಚ ಮಂಧ್ಯಮಾ ಮಂಧ್ಯ ಸೂರ್ಯಕಾ |

ಅಥವಾ ಪಶ್ಮಿನಾದಿತ್ಯ ಮಂಧ್ಯ ಸಂಧಾರ್ವಂ ಶ್ರಿಧಾ ಮತಾ || 23 ||

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಮುಳಿಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಇರುವಾಗಲೇ ಮಾಡುವ ಸಂಧಾರ್ವವಂದನೆಯು ಉತ್ತಮವಾದುದು, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು ಮಂಧ್ಯನು, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಾಣಿಸಿದ ನಂತರ ಮಾಡುವುದು ಅಥವು ಸಂಧಾರ್ವವಂದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ—

ಉತ್ತಮಾ ಸೂರ್ಯ ಸಹಿತಾ ಮಂಧ್ಯಮಾ ಉಪ್ತತಾಭಾಸ್ತರಾ |

ಅಥವಾ ತಾರಕೋಪೇತಾ ಸಾಯಂ ಸಂಧಾರ್ವ ಶ್ರಿಧಾ ಮತಾ || 24 ||

ಸಂಧಾರ್ವವಂದನೆಗೆ ಯೋವ ಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡುವುದು?

ಶ್ರೀಕಾಲದ ಸಂಧಾರ್ವವಂದನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರದ ಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಸಂಧ್ಯೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು ; ದಾಖೀಳ, ಪಶ್ಮಿನದ ಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡಲೇಬಾರದು—

ಸಂಧಾರ್ವಶ್ರಯೀ ಪೂರ್ವ ಮುಖೀಂ ದ್ವಿಜನಾತ್ರ

ಶ್ರಿಧ್ಯವ ಶುದ್ಧಾಚಮನಂ ಹೃಕುಯಾತಾ |

ತಲक (21/15) ಇತ್ಯಾದಿ ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದೇವಿ ಭಾವರಂಭವಲ್ಲಿ ಈ ಧ್ಯಾನೆ ಶೋಕಪನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ವೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಧೀಷ್ಟಪಾಸನೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಂಗೀರ್ವಿಕ ಹಾಗೂ ಗಾಯಿತ್ರಿಯ ಅನುಲೋಪ, ಪ್ರತಿಲೋಪಾದಿ ಜಪವನ್ನು ಸೇಡಿ, ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವೇದೇವ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಲಾಗಿದೆ. ಬಲಿಮೈಶ್ವರ್ಯದೇವ ನಿತ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಮಂತ್ರೋಚಾರಣಾವಾಗಿ, ಅಥವಾ ಮಂತ್ರರಹಿತವಾಗಿಯೂ ಧ್ಯಾನಿಸಬಹುದು ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕರ್ಮದ ಶೋಪವನ್ನು ಹಾಡಬಾರದು. ವೈಶ್ವರಾಡುವುದರಿಂದ ದಾಷಿತ ಅನ್ನವೂ ಕೂಡ ಪವಿತ್ರ ಹಾಗೂ ವಾಗುತ್ತದೆ-

ಅಮಂತ್ರಂ ವಾ ಸುಮಂತ್ರಂ ವಾ ವೈಶ್ವೇದೇವಂ ನ ಸಂತ್ಯಜೇತಾ ಪ್ರತೀದೇವಸ್ಯ ಕರಣಾತ್ಮಾ ಅನ್ನದೋಷೈನ್ ಲಿಪ್ಯತೆ || 8/21

ಈ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮಂತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೀಯನ್ನು ಸಾವಾನ್ಯವಾಗುತ್ತಿಗಳು ವಣಿಸಿದೆ. ಪ್ರಣವ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಹತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿತ್ವಾಯಿತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ ಜಪವನ್ನು ಹಾಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ವಾಗುತ್ತವೆ. (ಘಾನು 2/79) ಎಂದು ಮನುಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸೇ ಜಪವನ್ನು ಹಾಡಿದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯು ವಾಪ್ತಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಯಿತ್ರೀ ಮುಕ್ತಾಯಿನಿ (5/12) ಎಂದು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಾಯಿತ್ರಿ ಜಪವನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ವಾಡುವು ಮುಕ್ತಿಯು ವಾಪ್ತಿವಾಗುತ್ತದೆ.

27. ದಕ್ಷ ಸೃಂತಿ

ವಾಚಿನ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ‘ದಕ್ಷ ಸೃಂತಿ’ಯು ಆತ್ಮಂತ ಮಹತ್ವದ ವಾದುದು. ದಕ್ಷನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸ ಪುತ್ರನು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಸ್ತಾರ ಸಂಕಲ್ಪ ಸೂಕ್ತಿದ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಸಮಾನರಾದ ಹತ್ತು ಮಾನಸ ಪುತ್ರಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು ಅವರು ಯಾರೆಂದರೆ-ಮರೀಚಿ, ಅತ್ರಿ, ಅಂತಿಲಾಕ್ಷ್ಯ, ಚೂಪು, ಭೂಗೂ, ಪರೀಷ್ಟ, ದಕ್ಷ ಮತ್ತು ನ

‘ದಕ್ಷೇರ್ಥಗುಂಪ್ರಾತ್ ಸ್ವಾಂಭಾವಃ’ ಎಂಬ್ಬೆಂತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ವಡಗ್ರ್ಯಾ ದೆಖಿರಳಿ
ನಿಂದ ದಕ್ಷೇನು ಜನಿಸಿದನು.

ಮಾನವಪ್ರತ್ರಾ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಸಂತರೆ ಆರ್ಥಿಲ್ಲರೂ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾರ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವರಿಗೆ ಆದೀಶ ನೀಡಿದನು. ಅಂತೆಯೇ
ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದನು.

ದಕ್ಷೇನು ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾಗಿದ್ದರಿಂದ
ಅವನಿಗೆ ದಕ್ಷನೇಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಅವನು ತುಂಬಾ ತೇಜಸ್ಸಿಯಾಗಿದ್ದನು.
ಇವನು ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ದ್ವಾರ್ತಾದ್ವಾ ನಿರ್ವಹಿತರಾಗಿ
ಸದೇಶುತ್ತಿದ್ದ ದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾ ಸಂಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾಗಿದ್ದರಿಂದ
ಇವನನ್ನು ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳ ಅಧಿನಾಯಕನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಧರ್ಮ
ದಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅಭಿರುಚಿ ಇದ್ದಿತು. ಇತರೇ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ
ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಸ್ವತಃ ತಾನೂ ಸೃಷ್ಟಿಯ
ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಿಸಿದನು.

ಆದರೆ ಮರಿಬಿ, ಮತ್ತಿತರರಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯ ಆಗಲಿಲ್ಲ.
ಬ್ರಹ್ಮನು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿತನಾದ. ಆಗ ಅವನೆ ಶರೀರದಿಂದ ಸ್ವಾಯಂಭುವ
ಮನು ಹಾಗೂ ಶತರೂಪಾರ್ಥಿಗಳು ಜನಿಸಿದರು. ಇವನಿಗೆ ಏವರು
ಮಕ್ಕಳು—ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನುತ್ತ, ಉತ್ತಾನವಾದರಾಯ ಎನ್ನುವ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು
ಮಕ್ಕಳು : ಆಕೂತಿ, ದೇವಹೂತಿ, ಪ್ರಸೂತಿ—ಎನ್ನುವ ಮೂವರು ಹೆಣ್ಣು
ಮಕ್ಕಳೂ ಜನಿಸಿದರು ಪ್ರಸೂತಿಯು ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯನ್ನು ಮದುವೆ
ಯಾದಳು.

ಶಂಕರ ಭಗವಾನನೆ ಪತ್ತಿ ಭಗವತೀ ಹಾವತಿಯು ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಗಳು.
ದಕ್ಷನೆ ಮಂಗಳಾದುದರಿಂದ ‘ದಾಕ್ವಾಯಿಂತೇ’, ‘ದಾಕ್ವೀ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು
ಬಂದಿತು.

ದಕ್ಷೇನು ಮಹಾ ನಿನ್ನ ವಿನ ಪರಮಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನ ವರದಾನ
ದಿಂದ ಇವನು ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಫಲಗೊಂಡನು ಇವನಿಗೆ
ಅದಿತಿ, ದಿತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಪುತ್ರಿಯರಿಂದಲ್ಲದೆ, ಕಶ್ಯಪ, ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರ,
ಮಾರ್ತಿ ಮಾರ್ತಿಂತರವೂ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತೊಡಗಿತು.

ಅದಿತಯಲ್ಲಿ ಈತನಿಗೆ ದೇವತೀಗಳು ಜನಿಸಿದ್ದೆಂದ, ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣ ಜಗತ್ತಿನ ಪಿತೃ ಪುರುಷನಾದನು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನೀಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಿಯ ವ್ಯಾಧಿಯಾಯಿತು.

ತನ್ನ ಸಂತತಿಯ ಎಂಬಾತರೆ ಪ್ರವಂಚಾರ್ಯಂತ ಧರ್ಮವು ಹರಡಲಿ, ಸರ್ವ ಪ್ರಜಾವರ್ಗ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರದಿಂದ ಕೂಡಿರಲಿ, ಅವರು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ಸ್ವೇಮಿತಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಸನ್ಯಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಂದು ವರಿಯುತ್ತಿರಲಿ—ಎನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈತನು ಒಂದು ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಇದೇ ‘ದಕ್ಷಸ್ತೂತಿ’.

ಪ್ರಜೇಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟಿಯಂತೂ ಅಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸ್ತುತಿ ನಿಮಾರಣ.

ಈತನು ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳ ಸ್ಥಾಲ, ಸೂಕ್ತ ಕರ್ಮಗಳ ತತ್ವ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದನು. ಎಲ್ಲ ವೇದಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಇವನು ಮಹಾನ್ ಯೋಗಿ, ಸರ್ಕಲ ವಿದ್ವಿಗಳ ನಿಷ್ಠಾತ, ತಪಸ್ವಿ ಹಾಗೂ ದಿವ್ಯ ಯೋಗಜಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಯೋಗಧಾರಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾದ ಈತನು, ಧರ್ಮ ತತ್ತ್ವಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿತು ಗ್ರಂಥಿಸ್ತ ಮಾಡಿದನು.

ಈತನೆ ಉಪದೇಶಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದುದಾದರೂ, ಉಪಯೋಗದಿಂದ ಕೂಡಿದವುಗಳು. ಈ ಸ್ತುತಿಯು ಏಳು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮ, ಆದರೆ ಸದಾಚಾರ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನಗಳು ಆದರಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ.

ದಿನವನ್ನು ದಕ್ಷನು ಎಂಟು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದನು. ಪ್ರತಿ ಯೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಶಂಖಾ ಚನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಗೃಹಸಾಫಲತ್ರಮದ ಮಹಿನೆ

ಗೃಹಸಾಫಲತ್ರಮವು ಉಳಿದವುಗಳಿಗಂತ ಉತ್ತಮವಾದುದು ಎಂದು ದಕ್ಷನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಉತ್ತಮದಲ್ಲಿ ವಂಶೋಷ್ಟುಯಾಗುವುದು. ಇದು

ಪ್ರಪಂಚದ ಆಥಾರವಾಗಿದೆ, ಜಗತ್ತಿನ ಜನರಿಷಿವನು ಆಶ್ರಯವಾಗಿದೆ. ಅದುದ ರಂದ ಇದನ್ನು ‘ಜ್ಯೇಷಣಾಶ್ರಮಾ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿ ಜಗತ್ತು ಈ ಆಶ್ರಮದ ಮುಖಾಂತರ ಪಾಲಿಸಿ—ಪ್ರೋಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಂತರಿಷಿಜ್ಞಗಳ ಮಾಂಬಾಂತರ ಗೃಹಸ್ಥನು ಎಲ್ಲರ ಧರ್ಮದ ರಕ್ಷಕೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಎಲ್ಲರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಇದು ಶ್ರೀಷ್ಟ. ಇಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಪಾದರೆ ಉಳಿದ ಮೂರು ಆಶ್ರಮಗಳು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತವೆ.

ತುದ್ದ ಗೃಹಸ್ಥ ಯಾರು?

ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರ ಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಹಿತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನು, ಸದಾಚಾರವನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನು ಉತ್ತಮ ಗೃಹಸ್ಥನು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ದೇವತೆ, ಪಿತೃ, ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಗಾರಿವ ತೋರಿ, ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ, ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಆದರಿಸಿ, ನಿತ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವವರನು ಶುದ್ಧ ಗೃಹಸ್ಥನೆನೀಸುವನು. ಈತ ದಯೆ, ಕ್ಷಮೆ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಕೃತಜ್ಞತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ವನು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ, ರಾಜನಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಗಾರಿವಿಸಲ್ಪಡುವನು. ಉಳಿದ ಮೂರು ಆಶ್ರಮಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಜಿಸಲ್ಪಡುವನು. ಕೇವಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವನು ಗೃಹಸ್ಥ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ—

ವಿಭಾಗತಿಂತೋ ಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಕ್ಷಮಾಯಂಕೈತ್ರೋ ದಯಾಪರಃ ||

ದೇವತಾತಿಥಿ ಭಕ್ತಿಶ್ಚ ಗೃಹಸ್ಥಃ ಸ ತು ಧಾರ್ಮಿಕಃ |

ದಯಾ ಲಜ್ಜಂ ಕ್ಷಮಾಶ್ರದ್ಧಾ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಯೋಗಃ ಕೃತಜ್ಞತಾ ||

ಯೋತೇ ಯಸ್ಯಾ ಗುಣಾಃ ಸಂತಿ ಸ ಗೃಹೀ ಮುಖ್ಯ ಉಚ್ಯತೇ :

ಗೃಹಸ್ಥೋ ಕ್ರಿಯಾಯಂಕೈತ್ರೋ ನ ಗೃಹೇಣ ಗೃಹಾಶ್ರಮಿಾ ||

ರಾಜ್ಞಾ ಚಾನ್ಯೇಪ್ರಸ್ತಿಭಿಃ ಪ್ರಾಜೈತ್ಯೋ ಮಾನನೀಯಿತ್ವ ಸರ್ವದಾ |

(ದವ್ಯ ಸ್ತುತಿ 1/45, 48-50)

ಪ್ರಾತಿಕಸಾಂಧಾನ, ಸಂಧಾನವಂದನೆಗಳು ಅಗತ್ಯ,

ಶಾಂಕಾದಿ ಶಾಯಿಗಳ ನಂತರ, ದಂಡದಾವನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸಾಂಧಾನ ಮಾಡುವವನು ಸದ್ಗುರುಹಸ್ಥನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ ಸಾಂಧಾನ ಅಗತ್ಯ.

ನವದ್ವಾರಗಳಿಂದ ದೇಹ ಮಲಿನಸಾಗುತ್ತದೆ. ನಡೆ ದ್ವಾರಗಳಿಂದ ಬರುವ ಮಾಲಿನ್ಯತೆಯು ಸ್ವಾನದಿಂದ ಡಾರೆವಾಗುತ್ತದೆ, ದೇಹ ನಿರ್ಜಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಹೆವಿತ್ರನಾಗಿ ಜಪ, ಹೈನ್ಸು, ದೇಹ ಪೂಜೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ವಾನ ಮಾಡದೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡದ ಶ್ಚಕ್ತಿ ಅಪವಿಶ್ರಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಅಂತಹವನು ಯಾವುದೇ ಶಭಾಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಪವಿಶ್ರಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದುದರಿಂದ ತಪ್ಪದೆ ಶ್ರಿಕಾಲ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಗಾಯತ್ರಿ ಜಪ ಮಾಡದೆ ಇರುವವನು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿ, ಯಾವುದೇ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರ.

ಸಂಧ್ಯಾ ಹೀನೋಽತ್ಯ ಕುಚಿರ್ಣಿತ್ಯ ಮನರ್ಹಃ ಸರ್ವ ಕರ್ಮಸು ||
ಯದನ್ಯತ್ರಾ ಕುರುತೇ ಕರ್ಮ ನ ತಸ್ಯ ಘಲಮಶ್ವತ್ ||

(ದಕ್ಷ ಸ್ತುತಿ 2/19-20)

ಐದು ರೀತಿಯೆ ವೇದಾಭ್ಯಾಸ

ಬ್ರಹ್ಮಣದು (ಹಾಗೂ ಅರ್ಹರು) ಷಡಂಗ ವೇದಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದ ಉತ್ತಮನಾದ ತಪಸ್ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ ವೂ ಹೌದು.

ವೇದಸ್ವೀಕರಣ ಪೂರ್ವಂ ವಿಚಾರೇಣಭ್ಯಾಸನಂ ಜಪಃ ||

ತತ್ತೋ ದಾನಂ ಚ ಶಿಷ್ಯೇಭೋಽರ್ವ ವೇದಾಭ್ಯಾಸೋ ಪಂಚದಾ ||

(ದಕ್ಷ ಸ್ತುತಿ 2/26-27)

ಎಂಬಂತೆ ವೇದಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಐದು 1. ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದು. 1. ಸ್ವಯಂ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಅಧ್ಯಾಯನ ಮಾಡುವುದು, 2. ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ತರ್ಥಿಸುವುದು, 3. ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು, 4. ಜಪ ಮಾಡುವುದು, 5. ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಅದರ ಪಾಠ ಮಾಡಿಸಿ ಹೇಳುವುದು.

ಗೃಹದ ಇತರೇ ಸದಸ್ಯರ ಪೂರ್ವಣೆ

ಮನೆಯ ಇತರೇ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಗೃಹಸ್ಥನು ಪೂರ್ಣಿಸಬೇಕು. ಇದು ಅವನ ಧರ್ಮ. ಇದು ಲಾಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಪರಲೋಕದ ಧರ್ಮವಾಗಿದ್ದು,

ಇದು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಕ್ರಿಯನೀಯವೂ ಹೌದು. ಇದರಿಂದ ಸ್ಪೃಗ್ರಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರೋಷಣೆ ಪಡೆಯುವರು ಯೋಗ್ಯರಾಗಿದ್ದು ಅಹರರಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕಷ್ಟವಟ್ಟು ಅವರ ಪಾಲನೆ ಪ್ರೋಷಣೆ ಮಾಡುವುದು ಗೃಹಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಪ್ರೋಷಕ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೀಂಸೆ ಕೊಡಬಾರದು, ಆದನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಬಾರದು, ಕಷ್ಟ ಕೊಡಬಾರದು, ಆವಶ್ಯಕಗಳನ್ನು ನುಡಿಯಬಾರದು, ಸತಾಯಿಸಬಾರದು, ಅವರನ್ನು ಸಮಾಖ್ಯನಿಂದ ನೋಡಬೇಕು, ಆದರಿಸಬೇಕು, ಇವರಿಂದಿಗೆ ಶ್ರೀತಿಯ ವಾತಾವರಣ ಮಾಡಬೇಕು, ಆನ್ನ, ವಸ್ತ್ರ, ಬೈಷಧಿಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸಬೇಕು, ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಇವರನ್ನು ಪ್ರೋಷಿಸುವುದು ಉಚಿತ.

ಭರಣಂ ಪ್ರೋಷ್ಯ ವರ್ಗಸ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಂ ಸ್ಪೃಗ್ರಿ ಸಾಧನಾರ್ಥಾ ||

ನರಕಂ ಪೀಡನೇ ಚಾಸ್ಯ ತಸ್ಯಾ ತಸ್ಯಾಧ್ಯತ್ಯೇನ ತಂ ಭರೀತಾ !

(ದಷ್ಟ 2/30-31)

ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಗುರು, ಹೆಂಡತಿ, ಪ್ರಜೆ, ದೀನ-ದುಃಖಿಗಳು, ಆಶ್ರಿತವೃತ್ತಿಗಳು, ಅತಿಥಿ, ವಯಸ್ವಾದ ಜ್ಞಾತಿ ಜನ, ಒಂಧು ಬಾಂಧವರು, ವಿಕಲಾಂಗರು, ಅನಾಧರು, ಶರಣಾಗತಿಹೊಂದಿದವರು, ಧನ ಹೀನವೃತ್ತಿಗಳು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರೋಷ್ಯವರ್ಗದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ಜೀವಿಗಳ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವವನು ಸಫಲವೃತ್ತಿಯಾಗುವನು.

ಇತರೇ ಜನರು ಸಾಧ್ಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟಿ ಮಾತ್ರ ಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳುವರೂ ಅಂತಹವರು ಬದುಕಿದ್ದೂ ಸತ್ತುಂತೆಯೇನೇ |

ಜೀವತ್ಯೇಽಃ ಸ ಲೋಕೇಷು ಬಹುಭಿಯೋಽನುಜೀವ್ಯತೇ !

ಜೀವಂತೋಽಪಿ ಮೃತಾಷ್ಟಿನ್ಯೇ ಪುರುಷಾಃ ಸ್ಮಾದರಂಭರಾಃ ||2-40||

ಸ್ವಾಂತ ಧನದ ಸದುಪರೋಗ

ಅಗತ್ಯವಿರುನ, ಯೋಗ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಯಾರು ದಾಳಿವನ್ನು ನೀಡುವರೂ ಅಥವಾ ಅಂತಹವರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಧನವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವನೂ,

ಶ್ರೀಕೃಷ್�, ಧರ್ಮ, ನಾಯಗಳಿಗೆ, ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳಿಗೆ, ಶ್ರಾಜಾದಿ ಸತ್ಯಮಾರ್ಪಣಾನುಷ್ಠಾನಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವಾಗ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಧನವು ಸದ್ಗುರೀಯೇಗದ ಧನವೇದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾದ ದಕ್ಷ ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ ಆದು ದುರ್ವಿಸಿಯೇಗ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅಂತಹ ಧನವು ನಾಶವಾದಂತೆಯೇನೇ. ಇದಕ್ಕುಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯದಕ್ಷ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಧನವು ಆದು ಉಳಿಯಾವುದಿಲ್ಲ, ಯೊವುದಾದರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಖಚಾಗಿ ಬಿಡುವುದು-

ಯಜದತಿ ವಿಶಿಷ್ಟೇಭಿಷ್ಟೇ ಯಜ್ಞ ಹೋತಿ ದಿನೇ ದಿನೇ ||

ತತ್ತ್ವ ವಿಶ್ವವಂ ಮನ್ಯೇ ಶೇಷಂ ಕಸ್ಯಾಸಿ ರಕ್ಷಃ || 2/34-35 ||

ಉತ್ತಮ ಅಥಮ ಸ್ತೋತ್ಯರ ಲಕ್ಷ್ಯಃ

ಒಂದು ಮನೆ ಉತ್ತಮ ರೂಪದಲ್ಲಿರಲೂ ಆದರಲ್ಲಿ ಸ್ತೋಯೇ ಕಾರಣ. ಆ ಸ್ತೋಯು ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಆಸುಪತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಪನಿಗೆ ಆಸುಕೂಲಳಾಗಿ ದ್ವಾರೆ ಗೃಹಸಾಶ್ರಮದಂತಹ ಆಶ್ರಮ ಬೇರೈಂದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸ್ತೋಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಧರ್ಮ, ಆರ್ಥ. ಕಾಮ ಇವುಗಳ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿಸಿಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇನಿಂದು ಪತಿಗೆ ಆಸುಕೂಲಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಗೃಹಸ್ವರ್ಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದೂ ಆಪಶಬ್ದವನ್ನು ಹೇಳಿದವರು ಪ್ರಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ಯೇ ಹೇಳಿವವರು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕುಶಲತೆ ತೇಣಿರುವವರು, ಸಾಧ್ಯ ಸ್ವಭಾವದವಳಾಗಿರುವವರು, ಮನೆಯ ಗೌಪ್ಯವನ್ನು ಕಾಷಾಡುವವರು, ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತೋಯಾಗಿರುವವರು ಮಾನವ ಮಾತ್ರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವಿಯಾಗಿರುವವರು—

ಅಸುಕೂಲಾ ನ ವಾಗ್ನಾಷ್ಟ್ಯ ದಕ್ಷಾ ಸಾಧ್ಯೇ ಪ್ರಿಯಂವದಾ || 3 ||

ಅತ್ಯಗುಪ್ತಾ ಸ್ವಾನಿ ಭಕ್ತ ದೇವತಾ ಸಾ ನ ಮಾನುಷೀ || 4 ||

ಅಸುಕೂಲಪತೀ ಸ್ತೋತ್ರಾಯಿ ನಿರುವ ಮನೆ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತಯೇ ಪ್ರತಿಕೂಲಳಾದ ಸ್ತೋತ್ರಾಯಿ ನಿರುವ ಮನೆ ನರಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗಂಡನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಅಸುಕೂಲಳಾಗಿರುವವರೇ ನಿಜವಾದ ಸ್ತೋತ್ರ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ ರಾದವರು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹತ್ತಿದ ಜ್ಞಾನವಿದ್ವಾಂತ—

ಭಕ್ತರ್ಣಃ ಪ್ರೀತಿ ಕರ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯಂ ಸಾ ಭಾಷ್ಯಾ ಹೀತರಾ ಜರಾ

|| 4/13 ||

ವಿನಯಶೀಲರಾದ ತಿಷ್ಯ, ಪತ್ನಿ, ಸಹೋದರರು, ಎಕ್ಕೆಳು, ಸೇವಕರು ಮತ್ತು ಆಶ್ರಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಗಾರವಿಸುವರು. ಹೀಗಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವನು ದುಃಖಿಯಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲರ ಆವ ಕಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು.

ಇತರರಿಗೆ ನೀಡುವ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು
ಸ್ವಾತಃ ಪಡೆಯುವನು

ತನ್ನ ಸುಖವಾಗಿರಬೇಕೆನ್ನುವ ನೈಕ್ತಿ ಇತರರನ್ನು ಸುಖವಾಗಿರಿಸ ಬೇಕು. ಇತರರಿಗೆ ದುಃಖ ನೀಡಿದರೆ, ಅವನೇ ದುಃಖಿತನಾಗುವನು. ಇತರ ರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ನೀಡಿದರೆ, ವರುಂದೆ ಅವನಿಗೂ ಸುಖ ದೊರೆಯುವುದು; ದುಃಖ ನೀಡಿದರೆ ಅವನಿಗೂ ದುಃಖ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು.

ಯಥ್ವೇವಾತ್ಮಾ ಪರಸ್ತದ್ವದ್ದಾ ದ್ರವ್ಯಪ್ರಯಃ ಸುಖಮಿಷ್ಠಕಾ |

ಸುಖದುಃಖಾನಿ ತುಲ್ಯಾನಿ ಯಥಾತ್ಮನಿ ಶಥಾ ಪರೇ ||

ಸುಖಂ ವಾ ಯದಿ ವಾ ದುಃಖಂ ಯತ್ತಿಂಬಿತ್ತಾ ಕ್ರಿಯತೇ ಪರೇ |

ತತಸ್ತತ್ವ ಪುನಃ ಪಶ್ಚಾತ್ ಸರ್ವವಾತ್ಮನಿ ಜಾಯತೇ ||

(ದಕ್ಷ 3/20-21)

ಧರ್ಮಾಚರಣದಿಂದ ಸುಖ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡದವನು ಧರ್ಮಾಚರಣ ಹಿನ್ನ ನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹವನಿಗೆ ಸುಖ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಖದ ಆಭಿಲಾಷೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಂದಲೇ ಸುಖವು ಪ್ರಾಪ್ತ ವಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಚಾತುರ್ವಾಣ್ಯದವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೆ ಧರ್ಮದ ಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಸುಖಂ ವಾಂಭಂತಿ ಸರ್ವೇ ಹಿ ತಚ್ಚ ಧರ್ಮ ಸರುಧ್ವವರ್ಮ |

ತಸ್ಮಾದ್ಧರ್ಮಃ ಸದಾ ಕಾರ್ಯಃ ಸರ್ವವಣ್ಣಃ ಪ್ರಯತ್ನಃ ||

(ದಕ್ಷ 3-23)

ನವ...ನವಕे

ಈ 'ನವ-ನವಕೆ' ಎನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಸ್ವಂದ ಪುರಾಣದ ಕಾಶೀ ಶಿಂಡದ ಪೂರ್ವಾರ್ಥಿದ 40ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ತದೇ ಆರ್ಥಿಕಲ್ಲಿ ನೀಡು ಲಾಗಿದೆ.

'ನವ-ನವಕೆ' ಎನ್ನುವುದು 9 ಅಂಶಗಳು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ 9 ಸೂಚನೆಗಳು ಇವೆ ಬಿಂಬಿ 9 x 9 = 81 ಸೂಚನೆಗಳು ಇದು ರೂಲಿನೆ. ಈ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸ್ತುತಿಕಾರನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಇವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸದಾಚಾರ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿದ್ದು. ಅನುಕರಣೀಯವಾಗಿವೆ.

1. ಒಂಭತ್ತು ಅನುಕರಣೀಯ ಮಂಗಳಕಾರಕ ವಾತಂಗಳು :

ಅತಿಥಿ ಸೇವೆಯು ವಾಸನನ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅತಿಥಿಯು ಮನೆಗೆ ಮೇಲೆ ಗೃಹಸ್ಥನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು, ಯಾವ ರೀತಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕು—ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ದರ್ಶನು ಒಂಭತ್ತು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

1. ಸೌಮ್ಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. 2. ಅತಿಥಿಯನ್ನು ಸೌಮ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಣಬೇಕು. 3. ಸೌಮ್ಯಮುಖ ಭಾವನನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. 4. ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ ವಾತನಾಡಬೇಕು. 5. ಗೃಹಸ್ಥನು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಅತಿಥಿಯನ್ನು ಬಸ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಸ್ವಾಗತಿಸಬೇಕು. 6. ಆವರ ಕುಕಲ ವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. 7. ಅತಿಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ವೇಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಾತುಕತೆಯಾಡಬೇಕು. 8. ಒಂದಿರುವ ಅತಿಥಿಯ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಆತನ ಸೇವೆ ನಾಡಬೇಕು. 9. ಅತಿಥಿಯು ಮನೆ ಬಿಂಬಿ ಹೋಗುವಾಗ ಆತನೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ, ಬಿಂಬಿ ಬರಬೇಕು.

ಮನಶ್ಚುಕುಮುಖಿಂ ವಾಚಂ ಸೌಮ್ಯಂ ದದ್ವಾಶ್ಚ ತತ್ವಂ ಯವು ||

ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನ ಮಿಹಾಗಳ್ಳ ವ್ಯಜಾಪುರ ಸ್ವಿಯಾಸ್ಯಾತಃ |

ಉಪಾಸನಮನು ವ್ರಜಾ ಕಾಯಾಂತ್ರೀತಾನಿ ಯತ್ತಃ ||

(ದಕ್ಷ 3/4-5)

ಈ ಒಂಭತ್ತು ವಾತಾಗಳು ಆಮೃತ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದು ಮಂಗಳಕಾರಕವಾಗಿವೆ. ಇವು ಗೃಹಸ್ಥನ ಜೀನ್ನತ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ

ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆನುಸರಿಸಲೇಬೇಕು.

ಈ ವಿಷಯ ಅಥವಿಕ ಯುಗಕ್ಕೆ ಹೊಡುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾದದೂ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವರೆಲ್ಲ ಬಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಾರದು. ಗುರುತ್ವ ಪರಿಶಯವರು ಬಂದಾಗ ತಪ್ಪದೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆನುಸರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ.

2. ಒಂಭತ್ತು ಇತರೇ ಯೋಜ್ಯ ಮಾತುಗಳು

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿರುವವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಒಂಭತ್ತು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಅಭ್ಯಾಗತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯ.

1. ಅಭ್ಯಾಗತನಿಗೆ ಸಾಧನ ನೀಡುವುದು, 2. ಶುಡಿಯಲು ನೀರು ನೀಡುವುದು, 3. ಆಸನ ಕೊಡುವುದು, 4. ಕಾಲು ತೊಕೆಯುವುದು, 5. ಸಾನ್ಕೇತಿಕ ವೋಡಲು ಎಣ್ಣೆ ನೀಡುವುದು, 6. ವಿಶ್ವಾಂತಿಗೆ ಸ್ಥಳ ನೀಡುವುದು, 7. ಶಯನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು, 8. ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಖೋಚನ ಸೇಡುವುದು, 9. ಶಬ್ದತ್ವಿಗೆ ನುಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು ನೀಡುವುದು. ಅಭ್ಯಾಗತನನ್ನು ಬರಿ ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಮಲಗಿಸಬಾರದು.

ಅವದ್ದಾನಾನಿ ಚಾನ್ಯಾನಿ ಭೂಮಿರಾಪಸ್ತುತಾನಿ ಚ |

ಸಾದ ಕೊಚಂ ತಥಾಭ್ಯಂಗ ಮಾಶ್ರಯಃ ಶಯನಂ ತಥಾ ||

ಕಂಚಿಕ್ಷ್ಯಾನ್ಯಂ ಯಥಾ ಶಕ್ತಿ ನಾಸ್ಯಾನಶ್ಯಾಂ ಗೃಹೇ ವಸೇತ್ |

ಮೃಜ್ಜಲಂ ಚಾಧಿಂ ನೇ ದೀಯ ಮೇತಾನ್ಯಾಸಿ ಸದಾ ಗೃಹೇ ||

(ದಕ್ಷ 3/6-7)

ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿಯೂ ಗೃಹಸ್ಥನು ಎಷ್ಟರಿಕೆಯಂದ ಇರಬೇಕು. ಈ ಅಥವಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮೋಸದ ಸೋಗಿಸಿಂದ ಬರುವವರು ಬಹು ಜನರಿಗೆ ತಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಟಿ ಹೆಂಗಸು ಇದ್ದಾಗ ನೀರು ಕೇಳಲು ಬಂದು ದರೋಡೆ ಮಾಡಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಹಲವಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿವೇಚನಾ ಯುತರಾಗಿ, ಬಂದಿರುವ ಅಭ್ಯಾಗತನ ಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಆವನ್ ಸ್ವಭಾವನ್ನು ರಿತು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರಿರುವಾಗ ಈ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಮಾನವತ್ವವಿರಬೇಕು, ಅದರೆ ಸ್ವತಃ ಮೋಸ ಹೋಗಬಾರದು, ಹಾಣಿಗೆ ಒಳಗಾಗಬಾರದು.

3. ಒಂಭತ್ತು ಅವಶ್ಯಕ ಕರ್ಮಗಳು

ಈ ಒಂಭತ್ತು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ—

1. ಸ್ವಾನ್, 2. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, 3. ಜಪ, 4. ಹೋಮ, 5. ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, 6. ದೇವಪೂಜನ, 7. ಬಲಿ ವೈಶ್ವದೇವ, 8. ಅತಿಥಿ ಸೇವೆ ಮತ್ತು 9. ಯಥಾ ಶಕ್ತಿ ದೇವ-ಸಿತ್ಯ-ಮನುಷ್ಯ, ದೀನ, ಅನಾಥ, ತಪಸ್ಸೀ, ಮಾತಾ-ಸಿತಾ-ಗುರು ಇತ್ಯಾದಿಯವರಿಗೆ ಯಥಾವಿಧಿ, ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯ ಭೋಜನ ಹಾಗೂ ಜಲಾಂಚಲಿಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸುವುದು.

ಸ್ವಾನಂ ಸಂಧ್ಯಾಂ ಜಪೋ ಹೋಮಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೋ

ದೇವತಾರ್ಚನಂ |

ವೈಶ್ವದೇವಂ ತಥಾತಿಧ್ಯಮಂಧೃತಂ ಚಾಂ ಶಕ್ತಿತಃ ||

ಸಿತ್ಯದೇವ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ದೀನಾನಾಥ ತಪಸ್ಸಿನಾವರ್ |

ಮಾತಾ ಸಿತ್ಯ ಗುರುಣಾಂ ಚ ಸಂವಿಭಾಗೋ ಯಥಾಹರತಃ ||

(ದ್ವಾಕ್ 3/8-9)

ಸಮಯದ ತುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೋಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಮಾಡುವುದು ಕರ್ಮವಾದರೂ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬಹುದು. ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಣತೆ ಸಮಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

4. ಒಂಭತ್ತು ಮಾಡಬಾರದ ಕೆಲಸಗಳು

ಇವನ್ನು ವಿಕರ್ಮ ಆಧವಾ ನಿಂದಿತ ಕರ್ಮಗಳಿಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವು ತ್ಯಾಜ್ಯವಾದವುಗಳು. ಸದ್ಗುರಸ್ಥನು ಈ ನಿಂದಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ, ಮರಿತ್ತು ಆಜ್ಞಾಸಿಸಬಾರದು.

1. ಸುಳ್ಳ, ಹೇಳಿನುದು, 2. ಇತರೆ ಹೆಂಗಸರನ್ನು (ಪರ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು) ಬಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು. 3. ತನ್ನಭಾರದುದನ್ನು ತನ್ನ ವುದು (ಆಭಕ್ಷ್ಯ ಭಕ್ಷಣ), 4. ಆಗಮ್ಯಾಗಮನ (ಮಾಡಬಾರದುದನ್ನು ಮಾಡುವುದು), 5. ಅಪೇಯ-ಪಾನ, 6. ಹಿಂಸೆ ಕೊಡುವುದು, 7. ಕಳ್ಳತನೆ ಮಾಡುವುದು, 8. ವೇದ ಬಾಹ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು

ಮತ್ತು 9. ಮಿಶ್ರ ಧರ್ಮದ ನಿರ್ವಹಣಿಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು.

ಅನ್ನತಂ ಪಾರದಯಾರ್ಥ ಚ ತಥಾ ಭಕ್ತಿಸ್ತ್ವ ಭಕ್ತಿಷಾಮರ್ಥ ॥

ಆಗಮಾಗಮನಾ ಹೇಯಂ ಹಿಂಸಾ ಸ್ತೇಯಂ ತಫ್ಯೇವ ಚ ।

ಆಶಾತ್ರ ಕರ್ಮಾಚರಣ ಮಿಶ್ರಧರ್ಮ ಬಹಿಸ್ತ್ವತಮ್ರ ॥

ನವ್ಯತಾನಿ ವಿಕರ್ಮಾಳಿ ತಾನಿ ಸರ್ವಾಳಿ ಪಜರ್ಯೇತ್ ॥

(ದಃ 3/10-12)

ಇಂದಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕಾಗೂ ವೇಗದ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವೇನೆಲ್ಲ. ನುನಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕಷ್ಟೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯನೂ ತಪ್ಪದೆ ಅನುಸರಿಸಿ, ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕಾಗಿರಬೇಕು.

5. ಒಂಭತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞನ್ (ಗೋಪ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾದ) ವಿಷಯೆಗಳು

ಈ ಒಂಭತ್ತು ಮಾತುಗಳು ಪರಮ ಗೋಪನೀಯವಾದವುಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಇತರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಬಾರದು.

1. ತನ್ನ ವಯಸ್ಸು, 2. ಸ್ವಂತ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಹಣ, 3. ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಒಡಕು, ಜಗಳ, ಮನಸ್ತಾಪಗಳು, 4. ಮಂತ್ರ, 5. ಸಂಭೋಗ, 6. ಜೀವಧಿ, 7. ತಪಸ್ಸು, 8. ನೀಡಿದ ದಾನ ಮತ್ತು 9. ಹೊಂದಿದ ಆವರ್ಮಾನ—

ಆಯುವಿತ್ತಂ ಗೃಹಜ್ಞಾದ್ವಂ ಮಂತ್ರ ಮೃಧನೆ ಭೀಷಜಮರ್ಥ ॥

ತಪೋ ದಾಸಾವಮಾನೀ ಚ ನವ ಗೋಪಾನಿ ಯತ್ತತಃ ।

(ದಃ 3/12-13)

ಈ ‘ನವಕ’ ಎಷ್ಟೂಂದು ಸೋಗಸಾಗಿದೆ ನೋಡಿ, ಇಂದಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯುಗಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೂಂದು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧುನಿಕಜ್ಞರು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

6. ಒಂಭತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಕಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ವಿಷಯೆಗಳು

ಈ ಮಾತುಗಳು ಗೃಹಜ್ಞನು ತಪ್ಪದೆ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕಾದ, ಹತ್ತು ಜನಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಬಹಿಸ್ತ್ವದ ಬಾರದು—

1. ಪ್ರಯೋಗ್ಯ (ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರ), 2. ಖುಟ್ಟಿ (ಸಾಲ ತೀರಿಸುವ ವಿಚಾರ), 3. ದಾನೆದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳು, ವಸ್ತುಗಳ ದಾನೆದ ವಿಚಾರ, 4. ಅಧ್ಯಯನ, 5. ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿದ ವಸ್ತುಗಳು, 6. ಕನ್ಜ್ಯಾದಾನ (ಪಂದುವೆ), 7. ಪ್ರಯೋತ್ಸವ, 8. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಹಾಗೂ 9. ನಿಂದನೀಯವಲ್ಲದ ಕೆಲಸ—

ಪ್ರಯೋಗ್ಯ ಖುಟ್ಟಿ ಶ್ವಾಸದ್ವಾಣಿಯನ ವಿಕ್ರಯಾಃ ||

ಕನ್ಜ್ಯಾದಾನಂ ಪ್ರಯೋತ್ಸವೋ ರಹಃ ಪಾಪಮಹತ್ತುತಪ್ತಾ ||

(ದಾಕ್ಷ 3/13-14)

ಇದೂ ಕೂಡ ಏದನೇಯದರಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವವಾದುದು. ಇಂದಿನ ನವೀನ ಯಾಗಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಸ್ತುತ ಎಂಬುದು ಅಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

7. ಒಂಭತ್ತು ಅಕ್ಷಯೆ ಸಫಲ ಮಾತುಗಳು

ಈ ಒಂಭತ್ತು ಜನರು ಸಹಾಜಕ್ಕೆ ಅಮೂಲ್ಯರಾದವರು—

1. ತಾಯಿ, 2. ತಂದೆ, 3. ಗುರು, 4. ಮಿತ್ರ, 5. ವಿನಯ ಮಂತನು, 6. ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವವನು, 7. ದೀನನು, 8 ಅನಾಧನು ಹಾಗೂ 9. ಸಜ್ಜನ ಸಾಧು ಪುಹಾತ್ತು ಷಟ್ತಿ—

ಮಾತಾ ಪಿತ್ರೋಗುರೋ ಮಿತ್ರೋ ವಿನಿತ್ತೋ ಜೋಪಕಾರಿಣಿ |

ದೀನನಾಥ ವಿಶ್ವೇಭಾಷ್ಯೋ ದತ್ತಂ ತು ಸಫಲಂ ಭವೇತ್ ||

(ದಾಕ್ಷ 3/15)

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದವರು ಏನನ್ನೇ ನೀಡಲಿ, ಅದು ಅಕ್ಷಯವೂ. ಸಫಲವೂ ಆಗುವುದು. ಇಂದಿನ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಇದು ಸತ್ಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

8. ಒಂಭತ್ತು ನಿಷ್ಠಲ ಮಾತುಗಳು

ಈ ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಒಂಭತ್ತು ರೀತಿಯ ಷ್ವಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಏನನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ಅದು ನಿಷ್ಠಲವೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

1. ಧೂತರ್ನು, 2. ಖ್ಯಾದಿ, 3. ಮೂರ್ಖ, 4. ಅಯೋಗ್ಯ ವ್ಯಾಧಿ, 5. ಜೂಡುಕೊಡ, 6. ತಕ್ಕ (ಮೋಸಗಾರ), 7. ಸುಳ್ಳ

(ಮುಖ) ಸ್ತುತಿ ಮಾಡುವವನು, 8. ಅನವಶ್ಯಕ ಪ್ರಶ್ನಂಸೆ ಮಾಡುವ
ಭಟ್ಟೆಗಿ ಹಾಗೂ 9. ಕಳ್ಳ—

ಧೂತೀ ವಂದಿನಿ ಮಂದೇ ಚ ಕುವೈದ್ಯೈ ಕತವೇ ತತೇ |

ಚಾಟು ಚೋಚಾರಣ ರೇಭೈಶ್ಯೋ ದತ್ತಂ ಭವತಿ ನಿಷ್ಪಲಮ್ ||3-16||

ಈ ಮಾತ್ರ ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಾ ನಿಜವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹವುಗೆ
ಎನನ್ನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟರೂ ವ್ಯಧಿವೇ !

9. ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇತರರಿಗೆ ನೀಡದ ವಸ್ತುಗಳು

ಅಪತ್ತಿನೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇತರರಿಗೆ ನೀಡದ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳಿವೆ.
ಮೂರಧನಾವಾಪನು ಇವುಗಳನ್ನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟರೂ ಕಣಡ ವಾರ್ಯಾಷ್ಟ್ರಿತ್ತದಿಂದಲೂ
ಆವನು ಶುಷ್ಣಿನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆವು ಯಾವುವೆಂದರೆ—

1. ಎಲ್ಲರೂ ಅನ್ನಯಾವಾಗುವಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪತ್ತು, 2.
ಚುದಾದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಹಣ ಅಥವಾ ವಸ್ತುಗಳು, 3. ಇತರರಿಗೆ ನೀಡುವುದ
ಕಾವೀ ಪಡೆದಿರುವ ವಸ್ತು (ಅಮಾನತ್ತಿಗಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವ ಸಂಪತ್ತು), 4.
ದೇವಾಲಯೇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ದಾನವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವ ಕಟ್ಟಿದ ನಿರ್ಮಾಣ ವಸ್ತು
ಗಳು, 5. ತನ್ನ ಹೊಡತಿ, 6. ವತ್ತಿಬು ಥನ, 7. ಜಾವಿಾನಿನ ಹಣ,
8. ಅಮಾನತ್ತಿನಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ 9. ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತವಾಗಿ
ಬಂದಿರುವ ಸಂಪತ್ತು—

ಸಾರ್ವಜ್ಯಯಾಚಿತಂ ನ್ಯಾಸ್ತಮಾಧಿದಾರಾಶ್ಚ ತದ್ಭವಃ |

ಅನಾಪುಣಿತಂ ಚ ನಿಕ್ಷೇಪಃ ಸರ್ವಸ್ವಂ ಭಾನ್ಯಯೆ ಸತಿ ||

(ಉಪ್‌ 3/17)

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಬಂಧದ ಈ
ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಮಾಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದಾದು. ಸಮಾಜದ ಭಾಷ್ಯತ್ತಿಗೆ ಈ
ರೀತಿಯ ಸ್ತುತಿಕ ಕಟ್ಟಿಪಾಡು ಎಷ್ಟು ಅವಶ್ಯಕ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಾವಿರಾರು
ಸರ್ವಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ನೆನ್ನು ಪೂರ್ವೀಕರು ಹೇಗೆ ನಿಯಮನಗೊಳಿಸಿದ್ದರು
ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಸೂತ್ರಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾರತೀಯ ಜನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ
ಈ ಕಟ್ಟಿಪಾಡು ಇಂದಿಗೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು
ಕಾಣಬಹುದು.

ಅಧ್ಯಾತ್ಮರೋಗ ನಿರೂಪಕೆ

ದಕ್ಷನು ಮಹಾನ್ ಯೋಗಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲನು. ತನ್ನ ಸ್ಕೃಲೀಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಅಶ್ರವಗಳ ಧರ್ಮ ನಿರೂಪಕೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಚಾನ್ ರೂಪದ ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾದುದಿಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಆದು ಅತ್ಯಕ್ಷಲ್ಯಾಣದ ಪರಮ ಸಾಧನವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಸ್ಕೃತಿಯ ಕಡೆ ಯಲ್ಲಿ ಯೋಗಶತ್ತತ್ವದ ಸ್ವಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಸಾಧಕರಿಗೆ ಕೈಪಿದಿ ಯಂತಿದೆ. ಯೋಗ ನಿರೂಪಕೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ

ಲೋಕೋ ವಶಿಕೃತೋ ಯೇನ ಯೇನ ಚಾತ್ಮಾ ವಶಿಕೃತಃ ।

ಇಂದ್ರಿಯಾಧಿಕೋ ಜಿತೋ ಯೇನ ತಂ ಯೋಗಂ ಪ್ರಬ್ರಹ್ಮಿವ್ಯಾಹರಮ್ ॥

ಎಂದು 7ನೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಯದ ಒಂದನೇ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಅಂದರೆ, ಯೋಗದಿಂದ ಮಾನವನು ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲನು. ಯೋಗಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಆವನು ಏನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರನು. ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯವಹಾರ ಜಾನನವನ್ನೂ, ಲೋಕಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಯೋಗದಿಂದ ಆವನು ಅತ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮತೇ ಯನ್ನೂ ವಡೆಯಬಹುದು. ಬೇರೆ ಇನ್ನಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಧಿ ಸ್ವಭಾವದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಆವನ ವಶವಾಗಲಾರವು.

ದಕ್ಷನು ಪರಂಜಲಿ ಯೋಗದ—ವ್ರಾಜಾಯಾಮ, ಧ್ಯಾನ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಧಾರಣೆ, ತರ್ಕ ಹಾಗೂ ಸಮಾಧಿ-ಎನ್ನುವ ಪದಂಗಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಸಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ನಂತರ ದಕ್ಷನು ಯೋಗದ ಸೂಕ್ತ ಹಾಗೂ ಸಾರ ಸ್ವರೂಪದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿವನು ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ತಪಸ್ಸು, ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಶರೀರದ ದಂಡನೆ, ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಯಜ್ಞಗಳು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ತಪಸ್ಸು, ನಾಸಿಕಾಗ್ರದ್ವಷ್ಟು, ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಶಾರೀರಕ ಶಂಧಿಗಳು, ಮಾನ್ಯಧಾರಣೆ, ಅನೇಕ ಮಂತ್ರಗಳ ಜವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಂದ

ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಪವಿತ್ರ ಸಾತ್ಪತ್ರ ಪದಾರ್ಥದ ಅಧಿವಾ ಅಭಿನ್ಯು ದೇವತೆಯ ಅಳವಾದ ಧ್ಯಾನದ ಅಭಿಜ್ಞಸ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ನಿಷ್ಠೆ, ಪ್ರಪಂಚಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾಸ್ತುನಾಗಿ, ಅದರ ನಶ್ವರತೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ತೀವ್ರ ನೈರಾಗ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಯೋಗವು ಸಿದ್ಧಿ ಸುವೃದು—

ಅಭಿಯೋಗಾತ್ಮ ತಥಾಭ್ಯಾಸಾತ್ಮ ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ತು ನಿಶ್ಚಯಾತ್ |

ಪುನಃ ಪುನಶ್ಚ ನಿರ್ವೇದಾದ್ಯೋಗಃ ಸಿದ್ಧಾಂತಾತ್ ನಾಷ್ಯಾಥಾ || (ದಕ್ಷ 7/6)

ಯಾರಿಗೆ ಅತ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮ ಚೆಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿದೆಯೋ, ಜಾಹ್ಯಾಂಶರ ಪವಿತ್ರತೆಯು ಅಟಿದ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆಯೋ, ಪ್ರಪಂಚದ ಚಿಕ್ಕ, ದೊಡ್ಡ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ, ಜರಾಚರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಸಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರೂ ಅಂತಹನರು ಯೋಗದ ಪರಮ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಇತರಿಗೆ ಈ ಸಿದ್ಧಿ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಯಾರು ಸದಾ ನೆಲಿಸಿರುವರೂ, ಪ್ರಪಂಚಿಕ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಸತ್ತಿ ಇಲ್ಲವೇ, ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿತ್ಯ ಸತ್ತಾ—ತತ್ತವ—ಆತ್ಮದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿರಾಗಿರುವರೂ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಯೋಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು; ಇತರಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಸದಾ ಭಗವದ್ವಾತ್ಮನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವರೂ, ಆತ್ಮಂತಣನ್ನುತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಸದಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರೂ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶ್ರೀಷ್ಟ ಯೋಗಿ ಎಂದೂ, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವರಿಸುವೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿನಹ ಚೇರೆ ಯಾರನ್ನು ಯಾವುದನ್ನು ಯಾರು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೇ, ಆ ಯೋಗಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತನಾಗಿ, ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುವನು—ಎಂಬುದು ದಕ್ಷನ ಅಭಿಮತ.

ಯ ಆತ್ಮಘ್ಯತಿರೀಕೇಣ ದ್ವಿತೀಯಂ ನೈವ ಪಶ್ಚತ್ |

ಬ್ರಹ್ಮಭೂತಃ ಸ ವಿಜ್ಞೈಯೋ ದಕ್ಷಪಶ್ಚ ಉದಾತ್ಮತः || 7/11 ||

ಸಾಧಕನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆ ಆರ್ಥಿಕ

నాదద్వీ ఆదరి అంతకువనిగే యోగ వార్షియు ఇల్ల. ఆదరింద విషయసుఖిగా కడి గమన కొడబారదు. ప్రయుత్తపూర్వకవాగి విషయానశ్శ గుణగళన్ను దూర వాడబేకు. నురీతూ ఆవుగళ బగ్గు యోజిసబారదు.

యోగ సాధనేయ ముఖ్య స్వరూపవన్ను తీళసుత్తా—

వృత్తి హనం వునేః కృత్తప్తికైత్రజ్ఞం పతమాత్మని ।

ఏకేక్య విమళ్యేత యోగోక్తయం ముఖ్య ఉచ్చతే ॥

దక్క 7-15)

ఎందు దక్కను తీళసుత్తానే.

ప్రసంజద మానసిక స్థితియింద పూతీ ముక్తవాగి, విశుద్ధ పరమాత్మనల్లి కైత్రజ్ఞ (జీవాత్మ)ను లీనవాగబేకు ఇవరిబుద్ధా ఒందే భావదింద కూడిదాగ సాధకను ముక్తనాగఁవను. ఇదన్నే ముఖ్యవాగి యోగ ఎందు కరియున్నదు.

విషయ భోగగళింద దూరవాగి, విరక్తరాగి మానసికవాగి యారు నిశ్చలరాగి, సుస్థిరరాగువరో, కేసల ఆక్ష్య శక్తియింద స్వ- స్వరూపదల్లి ప్రతిష్టితరాగువరో, అంతక స్థితిగి ‘సమాధి’ ఎందు కేసరు.

తృత్తాప్త విషయ భోగాంశ్చ మనో నిశ్చలతా గతనా ।

అక్ష్య శక్తి స్వరూపేణ సమాధిః పరి కేతితః ॥ 7-21 ॥

తన్నతనే కాగూ ఇతరరతనేడ భావవిల్లదవను, ప్రసంజద సాంసారిక విషయగళల్లి లేత మాత్రవు ఆసక్తి ఇల్లదవను, చిరకాలవు సవత్ర పరమాత్మనే ఎల్లవు ఎన్నవవనూ ఆద వ్యక్తియు పరమపద ఆధవా కైవల్యవన్ను (నివాటినన్ను) పడేయువను—

నాథం గ్రీవాన్యసంబంధో బ్రహ్మ భావేన భావితః ।

ఈ దృఢాయావానవన్మాయావు వాక్యం పరమం పదం ॥ 7-49 ॥

ఇంతక సమాధిస్థ యోగియు యాన దేత ఆధవా ప్రదేశదల్లి

ಇರುವನ್ನೋ, ಆಂತಹ ಸ್ತುದೇವ ಪರಿಕೃಷ್ಣ. ಶ್ರೀತಂತ್ರ ಹೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆತನು ಸಹಸ್ರ ಕುಲ ಪರಿವಾರ ಹಾಗೂ ಇಂಥು ಬಂಧವರು ಸಂಪನ್ಮಾನಗುವರಲ್ಲದೆ, ಜರಾಚರ ಜಗತ್ತಿನ ಕರ್ಮಾಣಾಗುವುದು—

ಯಸ್ಸಿನ್ ದೇಶೀ ವನೇದ್ ಯೋಗೀ ಧ್ಯಾನಯೋಗ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ।

ಸೋತ್ರಾಷಿ ದೇಶೋ ಭವೇತ್ ಪೂತಃ ಕಿಂ ಪನಸ್ತಸ್ಯ ಬಂಧವಾಃ॥ (ದಿಕ್ಕೆ 7/47)

28. ಆಪಸ್ತಂಭ ಸ್ತುತಿ

ಆಪಸ್ತಂಭ ಯಂತ್ರಿಯು ಓರ್ವ ಪಾರ್ಜಿನ ವೈದಿಕ ಮಹಿಳೆ. ಈತನು ಹುಕ್ಕಾನ್ ಯೋಗಿಯೂ, ವೇದ-ವೇದಾಂಗ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮಾರ್ಗಜ್ಞನೂ, ಹರವು ದಯಾಳುವೂ ಆಗಿರುವ ಮಹಾಜ್ಞನು. ಯಾಜ್ಞ ವಲ್ಯನು ತನ್ನ ಸ್ತುಲತೀ ಯಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನು ವಿಶ್ವ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರೆಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ಣಿಸಿದು ತಿಳಿಸಿ, ಈತನನ್ನು ಸನಾತ್ನಾನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈತನನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ಯಜುವೇದದ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾದನಿಸಿದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಗೋತ್ರ ನಿರ್ದೇಶಕ ಪಾಣಿನಿಯ ‘ವಿದಾದಿ’ ಗಣಶಾತ್ರದಲ್ಲಿ (4/1/104) ಈತನ ಹೆಸರು ಸೇರಿಸಲಾಗಿವೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಸರದಲ್ಲಿ ‘ಆಪಸ್ತಂಭ ಸೂತ್ರಃ, ಯಜುಶಾಂತಾಖ್ಯಾಧ್ಯಾಯಿ’ ಎಂದಿದ್ದು ಈತನ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರತಿ ದಿನ ನಾವು ಸ್ತುರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈತನ ಗೋತ್ರದವರು ದ್ವಾರ್ಶಿಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಹಳವು ಕಡೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಇತರೇ ಮಹಿಳೆಗಳಂತೆ ಈತನು ಸಹಾಜ್ಞನೂ, ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಕೃಷ್ಣವಾದ ಈತನು ಕರ್ತೃವ ಪತ್ನಿದಿತ್ಯಿ ನಡೆಸಿದ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷಿ ಯಾಗೇಕ್ಕೆ ಓರ್ವ ಮುಖ್ಯ ಆಚಾರ್ಯ ನಾಗಿದ್ದನು.

ರಾಜಾ ನಾಭಾಗನ ಸರ್ವಯದಲ್ಲಿ ಈತನ ದೀರ್ಘೈ ಕಾಲದ ಜಲ ಸಮಾಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಥೆಯೋಂದಿದ್ದು, ಇದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈತನು ಎಲ್ಲರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸ್ತ್ರೀತ್ಯಾದರ್ಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು. ಈತನ ತ್ಯಾಗ, ತಪಸ್ಸು, ದೀನ ದುಃಖಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕರುತ್ತೇ, ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಗೋಭಿಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಕಥೆಯೋಂದು ಸ್ವಂದ ಪುರಾಣದ ರೇಖಾ ವಿಂಡ ದಲ್ಲಿದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಈತನು ವಿಶ್ವ ರೀತಿಯ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಪಿತ ಹಂತ್ತು ಮತ್ತಾಯಿ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಜಲ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ವಿಾನಾಗ್ರಾರರು ವಿಾಸುಗೆಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಬಲೆಯನ್ನು ಬೀಸಿದರು. ಆಗ ವಿಾಸುಗಳ ಇತ್ತೊತೆ ಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದ ಆಪಸ್ತಂಭನನ್ನೂ ಹೊರಗೆಳಿದರು. ಬಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಷಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ವಿಾನಾರರು ಭಯಗೊಂಡು ತನಿಷ್ಟಂದ ಆಪರಾಥ ವಾಗಿದೆ ಹಂತ್ತಿನ್ನುಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಆದರೆ ಮಷಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಡ್ಡಿದ್ದ ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರ ತೆಗೆದ ವಿಾಸೆಗಳ ಒದ್ದಾಟಿ. ಆತನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಿಾಸುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕರುತ್ತೆ ಖಚಿತ. ಆಗ ಆತನು ಹೇಳಿದನ್ನು,

“ಹಯ್ಯೋ ! ಇದೆಂತಹ ಸ್ಥಿತಿ ! ಮಾನವನು ತನ್ನ ಸುಖಕಾಗಿ ದುಃಖದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಡೆ ಗಮನವೇ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ! ಇದೆಂತಹ ಕೌರಯರಾತೀ ! ಇದು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲಿನ ನಿರ್ದಯತೆಯ ಆತ್ಮಾಭಾರವಲ್ಲವೇ ? ಮಾನವನ ತನ್ನ ಸ್ವಾಧ್ಯಕಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡುವುದೇ ? ಸ್ವಾಧೀ ಯಾದವನು ಜ್ಞಾನಿಯಾದರೂ, ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೂ ದುಃಖದಿಂದಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಾವು, ಯಾರಿಗೆ ಶರ್ಶಾದವು ? ತಾನೋವರ್ ನೇ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಹಾಪಾಸಿಯಾಗುವನು. ಸರ್ಕಲ ಜೀವಿಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ನಾನೋಬ್ಬಿನೇ ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಸಾದರೂ ಇದೆಯೇ ? ನನ್ನಲ್ಲಿನ ಅಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಪುಣ್ಯವೂ ದೀನ ದುಃಖಿಗಳ ನೀಡುವ ಸದವಕಾಶಕೊಡು ದೇವ, ಅವರ ಪಾಪವನ್ನು ನಾನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು ದೇವರಿ !

ಕೋನೆ ನೇ ನೇ ಸ್ವಾದುವಾಯೋ ಹಿ ಯೇನಾಹಂ ದುಃಖಿತಾತ್ಮನಾಂ |

ಅಂತಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಭೂತಾನಾಂ ಭವೇಯಂ ಸರ್ವದುಃಖಿ ಭೃತಾ ||

ಯನ್ನ ಮಾಸ್ತಿ ಶಂಭಂ ಕಿಂಬಿತಾ ತದಿಂನಾಗುಪಗಜ್ಞತು |

ಯತ್ಕೃತಂ ದುಷ್ಪತಂ ತೈಷ್ಪ ತದಶೇಷ ಮುಪೈತು ಮಾಮಾ ||

(ಸ್ವಂದ. ರೇವಾ. 13/37—38)

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ದರಿದ್ರ, ವಿಕಲಾಂಗ, ರೋಗಿ ಜೀವಿ (ಪ್ರಾಣಿ) ಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಹೃದಯ ಕರಗಿದವರು ಮನುಷ್ಯರೇ ಅಲ್ಲ. ಸರ್ವಧರ್

ನಿದ್ವಾಗೂಗ್ರೀ ಸತ್ಯಣ ಸಂಕಟಪದಲ್ಲಿರುವ. ಭಯವಿಕ್ಕುಲ ಜೀವಿ (ಪ್ರಾಣಿ)ಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದವನು ಮಾನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನನು. ಆಡುದರಿಂದ ಉದ್ವಾಹುತ್ವದ್ವಿರುವ ವಿಾನುಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುವೇ ಇದನ್ನು ಮಾಡದೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಸೈರ್ವತ್ವದ ಬೇಡ. ನಾನು ಮನಸ್ಸು, ಮಾತು, ಶರೀರ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಾಂಶರ ಏನಾದರೂ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಆದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ದುಃಖಾರ್ಥ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಗತಿಯನ್ನು ಹಡೆಯಲಿ ಪರಮಾತ್ಮ.

ನರಕಂ ಯದಿ ಪಶ್ಚಾಮಿ ವತ್ತಾಪ್ಯಮಿ ಸ್ವರ್ಗಂ ಏವಂ ವಾ |

ಯನ್ನೆಯೂ ಸುಕೃತಂ ಕಂಚಿನ್ನೊಽವಾಕ್ಯಾಯ ಕರುಂಭಿಃ |

ಕೃತಂ ತೇನಾಸಿ ದುಃಖಾತಾರಃ ಸರ್ವೇ ಯಾಂತು ಶಭಾಂಗತಿಮಾ ||

(ಸ್ವಂದ. ರೇಖಾ. 13/77-78)

ಎಂದು ಹೃದಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾಧಿಕಸಿದನು.

ಎಷ್ಟೋಂದೂ ಮಾರ್ಗಿಕವಾದ ಹೃದಯದ ಪರಿಭಾಷೆ ಇದು. ಕರುಣಾ ಪೂರಿತ ಈ ಭಾವನೆಗಳು. ಸದ್ವಾವಯಮತವಾಗಿದ್ದು, ಇಂದಿಗೂ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಹೇಗೆ ಅನ್ನೆಯವಾಗುತ್ತದೆ! ಎಂಬುದನ್ನು ಗೆರುನಿಸಬೇಕು.

ಇಂತಹ ಮಹಾನ್ ಧರ್ಮದ ಮಾತುಗಳನ್ನಡಿರುವ ಆಪಸ್ತಂಭಿನು ದಯೆ. ಕರುಣಿಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಾಂಶ ವನ್ನಾದರೂ ಜನರು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದೇ ಆದರ ಪ್ರಪಂಚಾದ್ಯಂತ ಸುಖ-ಶಾಂತಿಗಳು ಹರಿಮಾವಿದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವಿಾನ್ಯಾರ್ಥಗಳ ಗಡಿಬಿಡಿಕೆಂದು, ರಾಜು ನಾಭಾಗನ ಬಳಿಗೆ ಹೊಗಿ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಮಂತ್ರ ಸರ್ವೇತ ರಾಜನು ಬಂದು ಮುನಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ, ಆದರ ಸತ್ಯಾರಗಳನ್ನು ನೀರವೇರಿಸಿದನು.

“ರಾಜು! ವಿಾನುಗಳೊಂದಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಇವರು ಹೊರಗೆಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರಿಂದ ನನ್ನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಆವಂಗಿ ನೀಡು!”

ಧನವನ್ನು, ಅಧ್ಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೂಡ ರಾಜನು ನೀಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದಕ್ಕೆ ‘ಅಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಬೆಲೆ ಅಲ್ಲ!’ ಎಂದು ಖುಸಿಯು ಹೇಳಿದನು.

ಅಲ್ಲಿಸಿ ರಾಜನು ಗಾಬರಿಗೊಂಡನು.

ಆಗ ಮಹಿಳೆ ಲೋಪುತನು ರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದನು, “ಕೇಂದ್ರ ರಾಜನಾ ! ಭಯಗೊಳ್ಳಿರು! ಗೋವು ಅಮೂಲ್ಯವಾದುದು ಆದುದರಿಂದ ಈ ಮಹಿಳೆಯ ಮೂಲ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಒಂದು ಗೋವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡು ”

ರಾಜನು ಅಂತೆಯೇ ಮಾಡಿದನು. ಹನುವನ್ನು ಪಡೆದು ವಿಶಾಗಾರರು ಹೊರಟ್ಟಿ ಹೋದರು. ಇದರಿಂದ ಮಹಿಳೆ ಆಪಸ್ತಂಭನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಂಡು,

“ರಾಜಾ ! ಉಚಿತ ಮೂಲ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ ನಷ್ಟನ್ನು ಕೊಂಡಿರುವೆ. ಗೋವು ಫರಮ ಪವಿತ್ರವೂ. ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವಂತಹುದೂ ಆಗಿದೆ. ಅದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿದೆ— ಗಾವಃ ‘ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇ ಕಾಯಾರ ವಂದನೀಯಾ ಹಿ ನಿತ್ಯತಃ’ ಎಂಬುದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ:

ಗಾವೋ ನೇ ಜಾಗ್ರತೋ ನಿತ್ಯಂ ಗಾವಃ ಪೃಷ್ಟ ಏನ ಚ |

ಗಾವೋ ಮೇ ಹೃದಯೇ ಚೈವ ಗವಾಂ ಮಧ್ಯ ವಸಾಮ್ಯಹಮಾ ||

ಎನ್ನುವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಶದಾಧಿಕರಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಜಸಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹವನ್ನು ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ನುಕ್ತನಾಗುವನು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಗೋವುಗಳ ಪಾಲನೆ, ದೀನ ದೂರ್ಬಲ ದುಃಖಿ ಪ್ರಾಣಿ (ಚೀವಿ)ಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ದಿನ್ಯಲೋಕ ವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.”

ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಮಹಿಳೆಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿಬಾಂಗಳು ಸದ್ಗುತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುವು. ಆ ನಂತರ ಮಹಿಳೆಯು ರಾಜಾ ನಾಭಾಗನಿಗೆ ಸ್ವಧರ್ಮದ ಮಹಿಮೆಯೊಂದಿಗೆ ರಾಜನ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಅವನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು.

ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯು ಚೀವನ ಪದ್ಧತಿಯ ಪರಿಪಾಲನೆ ಗಾಗಿ ಈತ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದು—1. ಆಪಸ್ತಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ, 2. ಆಪಸ್ತಂಬ ಧರ್ಮಸಂಖಾತ್ರ,

3. ఆపస్తంబి గృహ్యశూత్ర, 4. ఆపస్తంబి కుల్ప రాత్రి, 5. ఆపస్తంబి యజ్ఞ మంఘాషా సూత్ర, 6. ఆపస్తంబి కుల్ప—ఇతిచ్ఛది. ఇవేళీ గ్రంథగాను తత్కంత మహాత్మును, ఆచార కుల్పను, సంస్కృత జీవన పద్ధతిగా సంఖాయికనా సంకంతకపుగాళాగివే.

1 అంతస్తంబి నుహంసుకుల్ప

ఒకళ వ్యాచీన కాలదిందలూ ప్రమాణ రూపదల్లి ఈ గ్రంథ వన్న మాన్య మాడలాగిదే ఇతిరే స్తుతికారరు కాగడ సింఘకారరు దీ ‘ఆపస్తంబి నజోఏ యథా’ ఎందు ఈతనే ధముసూత్రగభ భాగగళన్ను ఉదాహరిసిద్దారై. ఇదిమొందిగే జ్యేమిని సూత్రగభల్లి ఇజ్జాయు ఈబ రను, ఆదితంకరచు తమ్ము బ్రహ్మశూత్ర భాష్యదల్లి, యూజ్యాపల్చుతి స్తుతియి వ్యాఖ్యానశారాద ఆచాయు విశ్వరూప, మనుస్తుతియి మేధాతిథి, మిత్రాక్షేరదల్లి ఈ స్తుతియు ఉల్లేఖిగాలివే.

ఆపస్తంబి ధము సూత్రపు ధముశాస్త్రద ఒందు ముఖ్య ఆంత వాగిదే. ఆచార-విచార కాగూ కెత్తవ్యాపకెత్తవ్యావన్ను నిదేరీసుప శాస్త్రద రూపదల్లి ఇవన్న ఖనయోగిసిచేయాల్చాలాగిదే. ఈ గ్రంథవన్ను సూత్రగభ రూపదల్లి బరేయులాగిదే. ఇదరల్లి ఎరడు భాగగాలనే ఇన్ను ప్రత్యేగణు ఎంబ హనసింద కరేయులాగిదే—

1. వోవలనే ప్రత్యుధల్లి 11 పట్ల (కెంచిగాఁడు కాగడ 32 కండికే (అధ్యాయి)గణు ఇవే.

2. ఎరడనే ప్రత్యుధల్లి 11 పట్లగణు కాగడ 29 కండికేగణు ఇవే.

ఇదర ప్రథమ ప్రత్యుధ ఎంటినేయి పట్లవు ‘శధ్యాత్కుజ్ఞాన పట్ల’ ఎంబ హనసింద ప్రసిద్ధ పడెదిదే. ఇదక్కే ఆచాయు శంకర భగవత్పాదరు ‘వివరణ’ ఎన్నువ హనసిన భాష్యమన్న రజిసిరువరు. ఈ ధము సూత్రద బగ్గ ఆచాయు హరదత్తనే ‘ఉజ్జ్వలాపృతి’ ఎన్నువ హనసిన సంస్కృత వ్యాఖ్యానవు ఆత్మంత ప్రత్యేక ప్రసిద్ధ వాదుదాగిదే.

ఆపస్తంబను తన్న ఈ గ్రంథవన్ను ‘సమయంచారమయి ధము-

ಶಾಸ್ತ್ರ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ ದ್ದಾನೆ.

ಅಥಾತಃ ಸಮಯಾಚಾರಿಕಾನ್ ಧರ್ಮಾನ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸಾಂತರಃ || 1 ||

ಧರ್ಮ ಸಮಯಃ ಪ್ರಮಾಣವ್ || 2 ||

ಆಪಸ್ತಂಬನು ವೇದಗಳೊಂದಿಗೆ ಸತ್ಯರಂತರ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು, ಅವರ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಹರವು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯತ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನೂ, ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಆದ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಹರವು ಪ್ರಾಜ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು-ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ವಿನಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಅತ್ಯಜ್ಞನಿ, ಜತೇಂದ್ರಿಯನ ಜೀವನ ನಿರ್ವಾಹಕದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರಮಾಣ ಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು, ಆಚರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದವುಗಳೇಂದು ಆಪಸ್ತಂಬನು ತಿಳಿಸಿ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಮರ್ಮ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಇವು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಯ್ದ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ವರ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಸರ್ವಜನಾದರಂತೇಯ ವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಥವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹವನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಸ್ವಲೂ ಬಹುದು ಎಂದು ಆಪಸ್ತಂಬನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಇಂತಹ ಆಚಾರವನ್ನು ಸಿಂದಿಸುವವರು, ಸ್ವತಃ ಆಚರಿಸದೆ ಇರುವವರು ಅಥವಿರ್ಯಾಗಿತ್ತಾರೆ—

ಯಂ ತ್ವಾಯಾಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ

ಸ ಧರ್ಮೋ ಯಂ ಗರ್ಹಂತೇ ಸೋತಿಫರ್ಮಃ || 7/7 ||

ಆಚಾರ್ಯ ಶಬ್ದದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಈತ ವಿವರವಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವವನು ಆಚಾರ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಆಚಾರ್ಯನಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿರೇಕವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ದೊರ್ಕಹವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು-‘ತಸ್ಮೈನ ದ್ವರ್ಯೇತ್ ಕದಂಜನೆ’ (1/15) ಪಶ್ಚಾ ಸಮಾನ ಆಜ್ಞಾನಿ ಮಾನವನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ ಈತನ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ವೇಲ್ಪಟ್ಟಿದ ಮಹಾತ್ಮನಾಗುವನು. ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳು ಕೇವಲ ದೇಹದ ಜನ್ಮದಾತರು. ಅದರ ಆಚಾರ್ಯನು ಜ್ಞಾನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆ

ವೈಕ್ಯಾಯು ಮರು ಜನ್ಮ ಪಡೆದು ದ್ವಿಜನಾಗುತ್ತಾನೆ—

‘ಸಹಿ ವಿದ್ಯಾತ್ಸಂ ಜನಯತಿ || ಚೈನ್ಮಣಿ ಜನ್ಮ ||

ಶರೀರ ಮೇನ ಮಾತಾ ಪಿತ್ತಾ ಜನಯತಃ’ || (1/160-18)

ತಪಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಸಾಧಾರ್ಯಯವನ್ನು ಅಪಸ್ತಂಬಿಸು ಪರಮಧರ್ಮವೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾನೆ. ಇವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮವೂ ಹೌಡು. ‘ತಪಃ ಸಾಧಾರ್ಯ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮ್’ | (4/1) ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವ ಸಾಧಾರ್ಯಯವು ಕ್ರಿಷ್ಟ-ಜಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಯಾವುದಾದರೀಂದು ಶಾಯುವನ್ನು ಪಾಡಿ ಸಫಲಹೊಂದಿ, ಸಿದ್ಧಪಡೆದಲ್ಲಿ ಆ ವೈಕ್ಯಾಯು ಹಣಾರ್ಥಿರೀಕರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಇದು ತುಂಬಾ ಅವಾಯಕರವಾದುದು. ಕಾರಣ, ಇದು ಆಧಿಕವಾದಲ್ಲಿ ದರ್ಶ ಆಫ್ವಾ ಆಯಂ ಶಾರಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಪೂಜ್ಯ-ಅಪೂರ್ಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಶಾಯು-ಅಶಾಯುಗಳ ಸರಿಯಾದ ತೀವ್ರಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಆಪಾಯವೂ ಉಂಟಾಗಬಹುದು ಇಂಥಹ ಪ್ರಸಾತ್ತ ವೈಕ್ಯಾಯಿಂದ ಧರ್ಮದ ಅತಿ ಕ್ರಿಂಣವಾಗುವುದು. ಇದು ಅವನ ಸೈತಿಕ ಪತನವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ನರಕ ಪ್ರಮಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ ಆದುದರಿಂದ ನಿತ್ಯ ಸಮತ್ವ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಅಪಸ್ತಂಬಿಸುವುದು ಸೂತ್ರ ಹೀಗಿದೆ—

ದೃಷ್ಟಿಪ ದರ್ಶತಿ ದೃಪ್ರೋತ್ತಾ ಧರ್ಮವನುತಿ

ಕ್ರಮತಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥಿ ಕ್ರಮೇ ಶಿಲು ವೃನನರಕಃ || 4/4||

ಈ ಮಾತನ್ನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಬಹಳಪ್ಪು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ಹಾಗೂ ಅಚಾಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗೀತಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವರು¹.

1. ನ ಪ್ರಪ್ರಸ್ತೇತಾ ಸ್ತಿಯಂ ಪ್ರಪ್ರಂ ನೋದ್ವಿಜೇತಾ ಪ್ರಪ್ರಜಾಪ್ರಿಯಂ ||

ಸ್ತಿರ ಬುದ್ಧಿ ರಸಮೂಲಿಂದೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಸ್ತಿತಃ || ಗೀತಾ 5-20 ||

ಸ್ತಿರ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ವಿಷಯಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಮೋಹಗೊಳ್ಳಬೇ, ಅಂತರತ್ವನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾವನ್ನೇ, ಅವನು ಇಷ್ಟ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆದು ಘರ್ಷಿಸಲಾರನು. ಅಪ್ರಿಯವನ್ನು ಪಡೆದಾಗ ದುಃಖಿಸಲಾರನು.

ಧರ್ಮಾಚಾರಕ್ಕೆಯ ಪಣಿಮೇಯನ್ನು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದೀಂದು ಕರಿ
ಯುತ್ತಾ ಇಕ್ಕೆಸ್ತೇಂಬಿಸು ಮಿಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ—

ಶುಂಡ ಧರ್ಮಾಚಾರಕ್ಕೆಯಾದ ಆರ್ಥ, ರಾಮ, ಯಶ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸ್ವತಃ
ಪ್ರಾಸ್ತ ವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರೋಜ್ ಸುಖವು ಲಭಿಸುವುದು.
ಮಾನಿನ ಈಣಿನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಾನಿನ ಸಹಿಯನ್ನು ನೆಡಲಾಗುವುದು,
ಆದರೆ ಮಾನಿನೆಡಣಿ ನೇಡಿದ್ದಿಗೆ ಸಾಕಣ್ಣ, ನೆರಣ್ಣ, ಸಾದೆ, ಎಲೆ, ಸುಗಂಧ
ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಆರ್ಥ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸ್ವತಃ
ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಒಮ್ಮೆಯೇ ಇವು ಲಭಿಸದಿದ್ದರೂ ಧರ್ಮವೇ ಆಪಾರ ಸಂಶುಷ್ಟಿ
ಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗೂ, ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಾದ ಹಾಸಿಯೂ
ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದಿಂದ ಸದ್ಗುರುವನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ದೂರ ಮಾಡ
ಬಾರದು.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮೂಲ ಶಿಲ್ಪೀಕ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ—

ತದ್ಯದಾಮ್ರ ಫಲಾರ್ಥೀ ನಿನಿತ್ತೀ ಭಾಯಾಗಂಧಿ ಇತ್ಯನೂತ್ಪದ್ಯೇತಿ ।

ಏಂ ಧರ್ಮಂ ಚರ್ಯಾವರಾಣಮಧರ್ಮಂ ಅನೂತ್ಪದ್ಯಂತೇ || 7/3 ||

ಅವಸ್ತಂಬ ಸೂತ್ರದ ‘ಆತ್ಮತ್ವ ಪಟ್ಲ’ವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ 8ನೇ
ಪಟ್ಲದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 14 ಸೂತ್ರಗಳವೆ. ತದರಲ್ಲಿ 1. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ, 2.
ಯೋಗಜ್ಞಾನ, 3. ಪರಮಾತ್ಮಜ್ಞಾನದ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗು
ವಂತೆ ಅಸೇಕ ಮಹತ್ವಪ್ರೋಜ್ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನವು ಎಲ್ಲದಕ್ಕೀಂತಲೂ ಹಿರಿದಾದುದು. ಕಾರಣ ಇದು
ಮೋಷ್ಟೆ ಪಡೆಯುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಲಾಭ
ಅಥವಾ ಪರಮಾತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಪ್ರಪಂಚದ ಆತ್ಮಧಿಕ ಸಹಾಯ ನೀಡುವ
ಅಂಶವಾಗಿದೆ—‘ಆತ್ಮಲಾಭಾನ್ವಪರಂ ವಿದ್ಯತೇ’ (8/2)

ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕಾಣುವ ವಿದ್ಯಾಂಸರು ಮೋಹ
ದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ, ರಾಗದ್ವೀಷಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವುದಿಲ್ಲ, ಸ್ವತಃ
ಅವರುಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಆಗುವರು. ಅಂತಹವರು ಸ್ವಗ್ರಹಿಸ್ತೀರಕ್ಕೀಂತಲೂ

ಮೇಲಿನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾಗುವರು. ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಜವಾನರಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನ್ ಪಶ್ಚಿಮ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ನ ಮುಹ್ಯೇಚ್�ಿಂತಯನ್ ಎವಿಃ | ಅತ್ಯಾನಂ ಚೈವ ಸರ್ವತ್ರ ಯಃ ಪಶ್ಚಿಮ ವೈ ಬ್ರಹ್ಮಾನಾಕಪ್ರಸ್ಥಿ ವಿರಾಜತಿ |' (8-9)

ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಉಪನಿಷತ್ತಾದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಗೀತೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಂದಿವಾನ್ಯ ಈತ್ತತಿಖಣ್ಣ ಇದನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ಅ) ಯಾಸ್ತ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನ್ಯಾತ್ಸ್ವಿಂತ್ಯಾಸು ಪಶ್ಚಿಮ |

ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಚಾತ್ಮಾನಂ ತತ್ತೋ ನ ವಿಜಗುಷ್ಯತ್ತೇ ॥ 6 ॥

ತತ್ತ್ವ ಕೋಽಮೋಽಃ ಕಃ ಲೋಕ ಏಕತ್ವವಂಸಂಪಶ್ಚತ್ತಃ ॥ 7 ॥

(ಆ) ಸರ್ವಭೂತಸ್ಥ ಮಾತ್ಮಾಸಂ ಸರ್ವಭೂತಂ ಚಾತ್ಮಾಷಿ :

ಈತ್ಯತೇ ಯೋಗಯುಷಾತ್ಮಾ ಸರ್ವತ್ರ ಸಮುದರಃಃ ॥

(ಗೀತೆ 6/29, 20, 30-32 ಇತ್ಯಾದಿ ಲೋಕಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿವೆ)

‘ಅಧ್ಯಾತ್ಮಪಟಲ’ದ ಕೋನಯಲ್ಲಿ ‘ಅನಾತ್ಮ್ಯಯೋಗ’ವ ವಣಿನೆ ಇದೆ. ಬೀರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯವಾರಾಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಪ (ಸಿಂಧಿತ ರಮ್ಯ) ; ಎಂದು ಕರೆಯುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ‘ಅನಾತ್ಮ್ಯಯೋಗ’ ಅಥವಾ ‘ಭೂತವಾಸಿಯು ದೋಷ’ ಎಂದು ಕರೆದು, ಅದನ್ನು ಪರಿಶ್ವಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಭಗವತ್ಪೂರ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ಅಡ್ಡಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಡ್ಡಿ ಈ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಾಗುತ್ತದೆ ಕೋಽಧ, ಅಣಾಗ್ಯತೀರ್ಥ, ಚೋಽಷ, ಚೋಽಭ, ಪೋಽಹ, ದಂಭ, ದೋಽಹ, ಮಿಥ್ಯಾಭಾಷಣ, ಬಹಳ ಸಲ ಉಟಿ ವಾಜುಷ್ವಾಃ, ಆತ ಯಾದ ಭೋಜನ, ಪರದೋಽಹ ದರ್ಶನ (ಪರರ ಸಿಂದೆ). ಉತ್ತಮಾಗುಣಗಳನ್ನು ದೈವಿಷಿಸುವುದು, ಸ್ತೋಯವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವುದು, ಗೂಡೆವಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸುವುದು, ಅಜಿತೀಂದ್ರಿಯತ್ವ—ಇವುಗಳು ಭಗವತ್ಪೂರ್ವಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಡ್ಡಿಗಳು.

ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಆಕೋಽಧ, ಅಧಣ, ಅಪೋಽಹ, ಅಶೋಽಹ, ಅನೋಽಹ, ಅದಂಭ, ಅದೋಽಹ, ಸತ್ಯವಚನ, ಆಸನೋಽಹ, ಅಜಾಹಿ,

ವ್ಯಾಧನ, ಶಮದನ, ಸರ್ವಭೂತಹಿತ್ಯೇಷಿತಾ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಂದ ಅಚರಿಸಲ್ಪಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದವುಗಳು. ಭಗವತ್ಪ್ರಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇವು ಹುಂಚಾ ಸಕಾಯಕ. ಎಲ್ಲ ವರ್ಣದವರೂ, ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮಗಳವರೂ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಯಮ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಅಚರಿಸುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸರ್ವಜ್ಞ, ಸರ್ವಗಾಮಿ ಆಗುವನು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆವನು ಜೀವನ್ನನ್ತುಕ್ತನಾಗುವನು—ಸರ್ವಾಶ್ರಮಾಜಾಂ ಸಮಯಕದಾನಿ ತಾನ್ಯನುತ್ತಣಿ ವಿಧಿನಾ ಸಾರ್ವಗಾಮಿಾ ಭವತಿ ||’ (8/14) ‘ನಿರ್ಕರ್ತ್ಯ ಭೂತದಾಹಿಯಾನಾ’ ಹೈಮುಂ ಗಢ್ಣತಿ ಪುಡಿತಃ’ (8/11).

9ನೇ ಸರ್ಟಿಲ ಹಾಗೂ 10ನೇ ಪಟ್ಟಲಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೈ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾತಕ-ಮಹಾ ವಾತಕಗಳ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. 11ನೇ ಪಟ್ಟಲದಲ್ಲಿ ಸಾಂತಕ-ವ್ರತ, ಸಾಂತಕ-ಧರ್ಮಗಳ ವಿವರಣೆ ಇದೆ.

ದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯ 1ನೇ ಪಟ್ಟಲದಿಂದ 4ನೇ ಪಟ್ಟಲದನರೆವಿಗಿನ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗೃಹಯಸ್ಥಧರ್ಮ, ವೈಶ್ವದೇವ ಕರ್ಮ, ಆತಿಥಿ ಸತ್ಯಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಾಂಗೀರಾಂಗವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮಣಾದಿಗಳ ಪೃತಿ, ವಿವಾಹ, ಸ್ತ್ರೀರಕ್ಷೇ, ಆಸ್ತಿ ವಿಭಾಗ, ಶ್ರಾದ್ಧ ಕಲ್ಪ, ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳ ಧರ್ಮ, ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮದ ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವಕೆ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಸ್ತಂಬ ಪ್ರಣೀತ ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಅತ್ಯಂತ ಪೌರಧ ಹಾಗೂ ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ವಿವಾಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

2. ಆಪಸ್ತಂಬ ಸ್ತುತಿ

ಇದೊಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ತುತಿ. ಇದರಲ್ಲಿ 10 ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿದ್ದು, 200 ತೊಂಕಗಳಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರೂಪ್ಯವಾಗಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯ 10ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ವರ್ಣನೆಯಾಗಿದೆ

ಆಪಸ್ತಂಭನು ತನ್ನ ಸ್ತುತಿಯ ಪಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಂಶಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೆಸುಗಳನ್ನು ಸಾಕುಪ್ರದು ಉತ್ತರಣ ಕಾರ್ಯ-ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗೋಹತ್ಯೈಯು ಎಹಾ ಪಾಪವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ರೋಗ ಬಂದಾಗೆ, ಅಂತಹ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವುದು, ಮಾಡಿಸುವುದು, ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಆವೃಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಶುಶ್ರಾವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಮಹಾನ್ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗೋಪುಗಳಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಸುವಾಗ, ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸುವವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾನಿ ಆಗಬಹುದು. ಅದರೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು. ಅದು ಗೋಪುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಉತ್ತಮ ನಿಯತ್ತನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು. ಇದು ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಕಾರಣ ಹಸುವಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಆಯುಥದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅದು ಪಾಪವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಆನೇಕ ರಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬೈಷಣಿಯೋಪಚಾರಗಳು ಮಾಡುವಾಗ ಗೋಪ ಮರಣಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪಾಪವು (ಗೋಹತ್ಯಾ ದೋಷವು) ಪಾಪತ್ವವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿವ ವರೂ ಕೆಲವರಿದ್ದಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಕಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಂದ್ರ ಗೋಪುಗಳನ್ನು ಪಶು ವೈದ್ಯ ಶಾಲೆಗೆ ತೋರಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಇದು ತಪ್ಪಿ ಇಸ್ತುತ್ತಾನೆ ಆಪಸ್ತಂಭನು.

ಯಂತ್ರೀಣ ಗೋಚಿಕಿತ್ಸಾರ್ಥೀ ಮೃತಗಭ್ರ ವಿಮೋಚನೆ |

ಯತ್ತೀ ಕೃತಿ ವರಸ್ಸಿಕ್ಷಿತ್ತೀತ್ ಪ್ರಾಯಿಕ್ಷಿತ್ತೀ ನ ವಿದ್ಯತೆ || 1-3 ||

ಗೋಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವಾಗ ಆಥವಾ ಅದರ ಗಭ್ರದಿಂದ ಸತ್ತ ಕರುವನ್ನು ಹೊರ ತೆಗೆಯುವಾಗ ಏನಾದರೂ ಆಪಾಯ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಿಕ್ಷಿತ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆವೃಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೈಷಣಿ, ಲಪಣ, ಎಣ್ಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಹಾಗೂ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಟಿಕಾರಕ ಮೇವು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾಗ್ನಾ ಕೂಡ ಆ ಪ್ರಾಣಿಯ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ವಿಹತ್ತು ಉಂಟಾಡಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪಾಪ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ—

ಬೈಷಣಂ ಲಪಣಂ ಜೈವ ಸ್ವೀಹಂ ಪುಷ್ಟಿರ್ಥ ಬೋಜನೆವಾ |

ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪ್ರಾಣಾ ವೃತ್ತಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾಯಿಕ್ಷಿತ್ತಂ ನ ವಿದ್ಯತೇ || 1-11 ||

ಅತಿಯಾಗಿ ಕೊಡದೆ ನಿತವಾಗಿ, ಯಂಥೋಚಿತವಾಗಿ ಮೇನು, ಬೈಷಧ್ಯದ ಪಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇ ಅದರ ಪಕ್ಷ ಸಂಗೋಪನೆ ಉತ್ಪನ್ಮಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಮವರ್ಕವಾಗಿ, ಅತಿಯಾಗಿ ನೀಡಿದರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹೃತ್ಯ ಸಂಭವಿಸ ಒಹುದು. ಆಕಸ್ತಾತ್ಮಗಿ ಹಾಗಾದಾಗ ‘ಕೃಷ್ಣಪ್ರತ’ನನ್ನು ಆಚರಿಸ ಬೇಕು.

ಆಶರಿಕ್ತ ವಿಷಣ್ಣುನಾಂ ಕೃಷ್ಣಮೇವ ವಿಧಿಯತೆ ॥

ಆಪಸ್ತಂಭನು ಕೃಷ್ಣಿಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕೆಲವೇಂದು ಸಿಯಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಂತಹ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಧರುತ್ತ ಸಾಮೃತವಾದ್ಯಾ ಏಂಬಿದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾತ್ತ ಅಥಾವಿರ್ಕ ವಾದದ್ದು ಎಷ್ಟು, ಎಂಬಿದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎಂಟು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಆತ ಕ್ರೀಷ್ಟ, ಆದು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಕ್ರೀಷ್ಟವೇದೂ, ನಾಲ್ಕು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಸೇಗಿಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಸ್ವಾದು ಸಿರ್ದಯಿತ್ವವೇದೂ, ಎರಡು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಪ್ರಾಪ್ತಾದು ಸಿರ್ದಯಿತ್ಯೇವಾದೂ ಆತ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ

ಜಲಾಸುಷ್ಪಗಂ ಧರ್ಮಾಗಂ ಷಡ್ಗಾಗಂ ಜೀವಿತಾಧಿಕಾಂ ।

ಚತುರ್ವಾಸಂ ನೃಶಂಹಾನಾಂ ದ್ವಿಗಂ ಹಿಂಘಾಂಶಿನಾಃು ॥

(ಅವ 1-23)

ಹಸುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಬಂದು. ಅದು ಅಪ್ರಾಳಿಗೆ ಬಂಧನದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ತೆಂಗಿನನಾರು, ದಾಷ್ಟದ ಹೊಡಿ, ದಭೇಯ ತರಹದ ಕುಲ್ಲು ಅಥವಾ ಚೆನ್ನಾದ ಹಗ್ಗಾಗಳಂತಹ ತರಹಿರಣಾದವುಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಲೇಬಾರದು. ಇದರಿಂದ ಅವು ಕರಂಧಿನ ಅಥವಾ ರಷ್ಟಕರವಾದ ಸತ್ಯವೇಶವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ, ಅಗತ್ಯ ಕಂಡುಬಂದ್ದೆ ಕುಶ (ಕುಳ್ಳ)ಯು ನುಣುವಾದ ಹೃದುವಾದ ಹಗ್ಗಾಗಳಿಂದ ಅವನ್ನು ಒಂಧುಸುರೂಪು—

ನ ನಾಡಕೇಲ ಬಾಲಾಭಾಷ್ಯಂ ನೆ ಮುಂಜೇನೆ ನೆ ಚರ್ಮಣಿ ।

ಷಭಿಗಾರಾಸ್ತು ನ ಬಹ್ಮಿ ಇಂಗಾತ್ರೋ ಬದ್ಧವಾ ಪರವಶಾ ಭವೇತ್ ॥25॥

ಕುಶ್ಮಿಃ ಕಾಶ್ಮೃತ್ಯಾ ಬುಧ್ಯಾಯಾದ್ ॥ 1-26 ॥

ಈ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ಯಾ ಮೆಂದಲ ಅಧ್ಯಾಯಾದಲ್ಲಿ ಗೋಸೇವೆ, ಗೋಚಿಕೆಶ್ಮಿ, ಗೋಪಫವ ಪ್ರಾಯಸ್ಕೃತ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸು

ಉಗಿದೆ. ಇವರೆ ಮುಂದಿನೆ ಅಥಾಯದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧಿಯ ವಿವೇಚನೆ, ಸ್ವತಾರಸ್ವತ್ರ-ಶಿಶ್ವಾಶಿಂಧ್ಯ ವಿನುಶ್ರೀ, ಉಷ್ಣಿಸ್ತ್ವ ಭೋಜನದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, ನೀಲಾವಸ್ತ್ರಧಾರಣೆಯ ನೀವೇಧ, ರಜಸ್ವಲೆ ಇತ್ಯಾದಿಯವರುಗಳ ಸ್ವತಾರಸ್ವತ್ರದ ವಿಷವಾಂಸೆ, ದೂಷಿತ ವಸ್ತುಗಳ ಶುದ್ಧಿಯ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಅವೇಯು-ಪಾನ (ಕುಡಿಯಕೂಡ ವಸ್ತುಗಳು) ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ನಿರ್ಯಾಮಕನು ಯಂತನೆಲ್ಲ ಎಂದು ಆಪಸ್ತಂಬನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತ್ಮವೇ ಯಮ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಹತ್ತೊಟೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವನನ್ನು ಯಂತನು ತಾನೆ ಏನು ಮಾಡಿಯಾನು? ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರನುಕೂಲ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವವನನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿನ ಯಾರೂ ಏನೂ ಮಾಡಲಾರಿರು, ಅವನ ಕೊದಲನ್ನೂ ಕೊಂಕಿಸಲಾರಿರು. —

ನ ಯಂತನ ಯಂತನಿತ್ಯಾಹುತಾತ್ಮಾ ವೈ ಯಾಂ ಉಷ್ಣತೆ |

ಅತಾ ಸಂಯಿವಿತೋ ಯೇನ ತಂ ಯಂತಃ ಕಿಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ ||10-3||

ಮಾನವನಲ್ಲಿನ ಕೊರ್ತಿಧವು ಅವನನ್ನೇ ನಾಶ ಮಾಡುವಂತಹುದು. ಅದರಲ್ಲೂ ಸಾಧಕನಾದವನಿಗೆ ಇದು ವಿನಾಶಕರವಾದುದು. ಕೊರ್ತಿಧವು ಸರ್ವದ ವಿಷ ಅಥವಾ ಕತ್ತಿಯ ಅಲಗಿಂತಲೂ ಆವಾಯಕಾರಿಯಾದುದು. ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಕೊರ್ತಿಧವು ಸಂಬಂಧಿತ ವೃಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಹಾರಕನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಷ್ಟ ವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಕ್ವಮಾರೂಪದ ಮಹಾನ್ ಗುಣವು ಈ ಲೋಕ ಹಾಗೂ ಪರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವತ್ರ ಸುಖದಾಯಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಾಧಕನು ಕೊರ್ತಿಧವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಅವನು ಸಹಿಸುತ್ತೆ ಹಾಗೂ ದಯಾಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಎಂತಹುದೇ ಜಪ, ಹೋಮ, ಯಜ್ಞ, ಪೂಜೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಸತ್ಯಮರ್ಗಗಳನ್ನು, ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗೂಗೆ, ಅಂತಹವನಲ್ಲಿ ಕೊರ್ತಿಧವಿದ್ವಾಗು, ಆ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಸಿದಾರ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇರಬಲ್ಲಿದೆ?

ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಆತ್ಮಂತ ದೊಡ್ಡ ಗುಣವೆಂದರೆ ಕ್ವಮಾಗುಣ. ಕ್ವಮಾಗುಣಕೋಣ ಹಿ ಜಂತೂನಾಮಿಹಾಮಂತ್ರ ಸುಖಪ್ರದಃ ||10-5||

ಈ ಕ್ವಾಮಾಗುಣವೇ ಈ ಲೋಕ, ಪರಲೋಕಗಳೆರಡರಲ್ಲಿ ಸುಖ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು.

ಭಾರತವು ಸಂತರಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೇಶ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂತರೂ ಕ್ವಾಮಿಲರು. ವಸಿಸು ರಂತಹವರು ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರು.

ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ವಿವಾದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

10 ಮತ್ತು 11 ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಜ್ಞಾನದ ಸೂಕ್ತ ವಿವೇಚನೆ ಇದೆ.

ಮಾತೃವರ್ತ ಪರದಾರಾಂಶ್ಚ ಪರದ್ರವಾಷ್ಟಿ ಲೋಪ್ಯವರ್ತ |

ಅತ್ಯವರ್ತ ಸರ್ಬಭೂತಾನಿ ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ ಸ ಪಶ್ಯತಿ ||10-11||

ಪರಸ್ತಿಯು ಮಾತೃ ಸಮಾನಿಕು. ಪರದ್ರವ್ಯವು ಮಣಿಗೆ ಸಮ. ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳೂ ತನ್ನ ಸಮ - ಎಂದು ಯಾರು ತಿಳಿಯುವನೇ ಅಂತಹವನೇ ಅತ್ಯದ್ರವ್ಯಾರ್ಥಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ, ಇಂದ್ರಿಯ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಅನಾಸಕ್ತರಾಗಿರುವರೇ, ಸದಾ ಆಹಿಂಸಾವೃತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವರೇ ಅಂತಹವರು ನಿಜ ಅಧ್ಯಾದ ಸಾಧಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ -

ಮೋಕ್ಷೋಽಭೇವೇತಾ ಸ್ತಿರಿತಿ ನಿವರ್ತಕಸ್ಯ

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಯೋಗೈಕ ರತಸ್ಯ ಸಮ್ಯಕ |

ಮೋಕ್ಷೋ ಭವನಿತ್ಯಮಹಿಂಸಕಸ್ಯ

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಯೋಗಾಗತಮಾನಸಸ್ಯ ||10-7||

29. ಪರಾಶರ ಸ್ತುತಿ

ತಪೋವನೂತ್ತಿ, ಮಹಿಂಸಯಾದ ಪರಾಶರನು ವಸಿಸುವೆನ್ನ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿಯ ಮಗನು. ಅಂತಿಯೇ ಈತನ ಮಗನೇ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೇದವ್ಯಾಸ (ಕೃಷ್ಣದ್ವಾರಾಯನ)ನು ಹಾಗೂ ಈತನ ಮೊನ್ಮಗನೇ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಯಾದ ಶುಕದೇವನನು.

ಪರಾಶರನ ಸಿಕ್ಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವಸಿಸುವೆನ್ನಂತಹ ಯೋಗಜ್ಞನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮಹಾಪುರಣನಿದ್ದಂತೆ, ಪ್ರತ್ರ-ಪೌತ್ರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ಸ್ವರೂಪ ನಾದ ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸನು ಹಾಗೂ ಪರಮಯೋಗಿಯಾದ ಶುಕದೇವನೂ

ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದರು. ಇವರ ಸಮಾನ ಲೋಕೋಪಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಾಚರಣರು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

‘ಪರಾಶರ’ - ಈ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಹಿಗಿದೆ. ಯಾರ ದರ್ಶನ, ಸ್ತುರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪ - ತಾಪಗಳು ಚೂರು ಚೂರಾಗುವುದೋ, ಅಂತಹವರನ್ನು ‘ಪರಾಶರ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಇವರ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೂ, ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶುಭವಾಗುವುದು. ಆಚಾರ್ಯ ಸಾಯಂ ಮಾಧವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಧವೀಯ ಧಾರು ವೃತ್ತಿಯ ಕ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಗೆ 16ನೇ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಾಪ್ಯಜಾತಿ ಪಾಪನೀತಿ ಪರಾಶರಃ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಾಶರ ವಿರಚಿತ ವಿನ್ಯಾಸ್ತುರಾಣವೂ ಕೂಡ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಸ್ವರೂಪನೇ ಆಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ಈತನ ಉಪದೇಶಗಳು ಸುಂದರವೂ, ಸುಖ, ಶುಭಪ್ರದರ್ಶನ ಆಗಿದೆ. ಈ ಪುರಾಣವು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮದ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯ ಉಪಾಸನೆಯ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಪರಾಶರನು ವಿದೇಹರಾಜ ಜನಕನಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಗೀತೆ ಇದೆ. ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಶಾಂತಿಪರ್ವ (ಅ 290-298)ದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾನಿಗಾಗಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿ (ಮಾರ್ಗ) ಯಾವುದು? ಎಂಬ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಜನಕನು ಪರಾಶರನೆ ಮುಂದಿಡುವನು. ‘ಸದಾಚಾರ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಾಚರಣಯೇ ಶುಭಪ್ರಾಪ್ತಿ (ಕಲ್ಯಾಣ ಪ್ರಾಪ್ತಿ) ಗಾಗಿನೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗ’ ಎಂದು ಆತ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ‘ಪಾಷಾಚರಣಯಿಂದ ಸದಾ ದೂರವಾಗಿರಬೇಕು’ ಎಂದು ಆತ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಧರ್ಮ ಏವ ಕೃತಃ ಶ್ರೀಯಾಸಿಕಲೋಕೇ ಪರತ್ರ ಚ |

ತಸ್ಮಾದ್ವಿ ಪರಮಂ ನಾಸ್ತಿಯಥಾ ಪ್ರಾಪ್ಯಮಂಸಿಷಿಂಃ ||

ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ - (ಮಹಾ. ಶಾಂತಿ 290/6) ವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಅಂತಹವನ್ನು ಇಹಲೋಕ, ಪರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ (ಶುಭ) ವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಇದಕ್ಕೆಂತ ಉತ್ತಮವಾದ ಶ್ರೀಯ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ.

ಬೇರೆಯವರಲ್ಲಿನ ನಿಂದಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ದೂಡಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸ್ವತಃ ಅಂತಹ ಕೆಟ್ಟಕೆಲನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರೆಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ನಿಂದಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು ಇತರರ ಆವಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುವನು -

ಪರೇಣಾಂ ಯಂದ್ರಾಸೂಯೇತ ನ ತತ್ರಾ ಕುಯಾರ್ಥಾ ಸ್ವಯಂನರಃ |

ಯೋ ಹೃಸೂರುಸ್ತಾಂತುಕ್ತಃ ಸೋಽಪಹಾಸಂ ನಿಯಂತ್ರಿತಃ ||

(ಮಹಾ. ಶಾಂತಿ 290/24)

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಪಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಧನವೇ ನಿಜ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಲ್ಲಿನ ಧನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವು ಕುಟುಂಬ, ದೂರವಾಡಿಲ್ಲ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು. ಧನದಾಸೀಯಂದ ಶಾಶ್ವತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು -

ಯೋಽಧ್ಯಾರ್ಥ ಧನೇಷಣ ತೇ ರತ್ನಾಯೇಂದ್ರಧರ್ಮೇಷಣ ದಿಗಸ್ತುತಾನ್ |

ಧರ್ಮಂ ವ್ಯೇಶಾಶ್ವತಂ ಲ್ಯಾಕೇ ನ ಜಹಾತ್ರಾ ಧನಾಕಾಂಕ್ಷಯಾ ||

(ಮಹಾ. ಶಾಂತಿ. 292/19)

ಇದೇ ರೀತಿಯ ನುಕ್ತೊಂದು ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಧಾರಿದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪರಾಮರ್ಶಾಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಪರಾಶರನು ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ -

ಸದ್ಭಿಸ್ತ ಸಹ ಸಂಸರ್ಗಃ ಶೋಭತೀ ಧರ್ಮದರ್ಶಿಭಿಃ |

ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಾಸ್ವವಸ್ತಾನು ನಾಸದ್ಭಿರಿತ ಮೇ ಮತಿಃ ||

(ಮಹಾ. ಶಾಂತಿ. 293/3)

ಅಂದರೆ ಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಇಡುವ ಸತ್ಯರುಷರ ಸ್ವೀಕ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಇರುವುದೇ ಕ್ರೈಸ್ತ ನೆಡವಳಕ್ಕೂನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಎಂದಿಗೂ ದುಷ್ಪ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸ್ವೀಕರವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಅದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಇದು ನನ್ನ ದೃಢ ನಂಬಿಕೆ - ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಪರಾಶರನು.

ಪರಾಶರನ ಈ ಉದಾತ್ತ ಉಪದೇಶಗಳು ಪ್ರಕಂಸನೀಯವಾದುವು. ಇಂತಹವರ ಜೀವನ ದರ್ಶನವೂ ಉಚ್ಛೃತವಾದುದು. ಈತನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬೇರೆಯವರ ಹಿತಚಂತನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಂಗ್ನನಾಗಿರುತ್ತದ್ದ. ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗಾಗಿ, ತನ್ನ ಉದ್ಧಾರಕಾರ್ತಿ ಯೇಗೆ ನೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಕ್ರಮಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾನವನಿಗೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಈತ ಸೀಕೆದ್ದಾನೆ.

1. జ్ఞానర శ్లోకి

ధమ్మ సంఖితేయాన ఈ స్తుతిఃపుణిషంబం ప్రసిద్ధ వాదుదు. స్తుతిగళల్లి ఇదచ్ఛ ప్రాణిల స్వాసహృదీ ఇదే. క్రీత దొరెతిరున స్తుతియుల్లి 12 అధ్యాయాలు ఇవు.

ఈతను యుగప్రభ్రాష్ట నుకూత్సును ఈతను సత్యయుగ, త్రీతా, ద్వాపర కాగూ కలిఖుగవ ధో ఏ వ్యవస్థేయన్ను ఆంతు సకల జీవిగళ సక్షజ స్వాస్థీక్షుగి ధామిక స్వరూపమన్ను సిధిరింగిద్దానే. సత్యయుగాదిగళ ధమ్మాలక్ష్మిగాళన్ను ఆహన్యాన మాడఃప్రదు కష్ట కర వాదుదు. ఆదుచరింద కలియుగచల్లి జనరు తమ్మ తమ్మ శక్తిగే ఆనుసారవాగి ధనూచురణియన్ను పాలిసబేచు. కాగి పాలిసబేచు ధమ్మాద వికరగళన్ను ఈ స్తుతియుల్లి పరాకరను తిళిసిద్దానే ఇదరల్లి యుగధమ్మక్షే ఆనుసారవాగి వికరగళగే చంప్య ఒత్తు కుండలాగిదే.

ఒమ్మే హినూలయ పవ్రతగళ తప్పలినల్లి కుళితిద్ద వేదవ్యాసను సత్యంగ చెచ్చియుల్లి తొడగిద్దను ఆగ ఆల్లిగే బంద మిషిగళు, “భగవనా ! కలియుగదల్లి సులభవాగి ఆనుసుసలు యోగ్యవాద ధమ్మసూక్ష్మ తేగళన్ను ఆనుగ్రహిసబేచుగి బేడుత్తేవే.” ఎందు ఆతనన్ను కేళుకొండరు.

ఇదచ్ఛ వ్యాసమునియు, ఈ విషయదల్లి నన్ను తండే (పరాతర) యన్ను కేళువుదు ఒక్కియదు ఎందను

సంతర ఆవరీల్లరూ వ్యాసమునియు సహిత బదరికంత్రమచ్ఛే హోదరు. ఆతనిగే ప్రణాలు మాడి, తావు బంద విషయవన్ను ఆరుహిదరు. ఇదచ్ఛ ఉత్తరవాగి పోరాతరను.

‘కృణు పుత్ర ప్రవక్త్వాయి కృణుంతు ముషయ స్తుథా || 1-19||’ ఎందు ప్రారంభిసి, విషయ తీళుసకొడగిదను.

ప్రత్యేక కల్పదల్లి ప్రశయవాద మేలి బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరరు కాణిసికొళ్ళుతూరె. ఎందినంతి ఇంరు శృతి, స్తుతి కొగూ సదాచార గళ నివూచణ మాడువరు. వేదవన్ను రచిసిదవరు యారూ ఇల్ల.

ನೊತನೆ ಕಲ್ಪದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆನೂತ್ತೇಗೀ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವಾಮೀ ವೇದಗಳನ್ನು ಸ್ತುರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವನು. ಆ ನಂತರ ಪ್ರತಿಸಲದಂತಿ ಮನು, ಕಲ್ಪ ಹಾಗೂ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅವು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಧರ್ಮ ನಿಯಮಗಳ ಸ್ತುರಣೆ ಮಾಡಿ, ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಇವರು ಮೂರಾರೂ ಸ್ವಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಾದಿ ಗಳ ಮುಖಾಂತರದ ಧರ್ಮದ ಅನುವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಯುಗಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಂತಿ ಶಕ್ತಿ ವ್ಯಾಧಿ ಹಾಗೂ ಹಾನಿಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

ನ ಕಶ್ಚಿದ್ವೈದ ಕರ್ತಾರ ಜ ವೇದ ಸ್ವತಾರ ಜತುಮುಖಃ |
ತಭ್ವಾವ ಧರ್ಮ ಸ್ತುರತಿ ಮನುಃ ಕಲ್ಪಂತರಾಂತರೇ ||1-21||

ಮಾನವ ಶಕ್ತಿಗೇ ಅನುಸಾರ ಧರ್ಮದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿರುವರು. ಸತ್ಯ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ತುಂಬಾ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂನಾಗಿದ್ದನು. ಆದುದರಿಂದ ಆಗ ತಪಸ್ಯಾರೂಪ ಧರ್ಮವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದಿತು. ಶ್ರೀತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಧರ್ಮವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದಿತು. ದ್ಯಾಪರದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ - ಯಾಗಾದಿ ಸಾಧನಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಾರಿರಿಕ ಶಕ್ತಿಯು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ದೀಪ್ರಾ ತಪಸ್ಸು, ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಿಕೆ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ವಿಧಿನಿಯಮಗಳ ಕೌರತೀಯ ಕಾರಣ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು ಆದುದರಿಂದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ದಾನರೂಪ ಧರ್ಮವು ವಿಶೇಷ ಸಾಧ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು, ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದ್ಯಾಗಿದೆ-

ತಪಃ ಪರಂ ಕೃತಯುಗೇ ಶ್ರೀತಾಯಾಂ ಜ್ಞಾನವುಂಚ್ಯತೇ |
ದ್ಯಾಪರೇ ಯಜ್ಞ ಮಿಶ್ನಾಂಚುದಾರಾನಮೇಕಂ ಕಲೀಯುಗೇ ||1-23||

ಸತ್ಯ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮನು ನಿರ್ದೇಶನದ ಧರ್ಮ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಹಿಮೆ ಗಾತನಾನ ಧರ್ಮಸಂಹಿತೆ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. ದ್ಯಾಪರದಲ್ಲಿ ತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಲಿಖಿತರ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪರಾಶರನು ತಿಳಿಸಿದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿವರ ವಿಶೇಷ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ.

ಕೃತೇ ತು ಮಾನಸ್ಯೇ ಧರ್ಮಸ್ತೇತಾಯಾಂ ನೋತಮಃ ಸ್ತುತಃ |

ದ್ವಾಪರೇ ಶಂಖಲಿಭಿತಃ ಕತ್ತಾ ಪರಾಶರಃ ಸ್ತುತಃ ||1-14||

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಾಶರನು ತನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಯಂಗಾನುರೂಪ ವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಜ ಮಾನವನೂ ತನ್ನ ಶರ್ಕಿ, ಸಾಮಂಧ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಧರ್ಮದ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು, ಆಧರ್ಮ ವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಈತನು ತಿಳಿಸಿ, ಆದನ್ನು ಆವಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

ನಾಲ್ಕು ಯಂಗಗಳಲ್ಲಿ ದಾನದ ಸ್ವರೂಪ

ಕೃತ (ಸತ್ಯ) ಯಂಗದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಅಸತ್ಯಗಳಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಜನರು ಆವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರದ್ಧಾ-ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ದಾನ ಸಾಮಂಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತ್ರೇತಾ ಯಂಗದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಿಸಿ, ದಾನಿಗಳು ದಾನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಯಾಜನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ದಾನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕಲಿಯಂಗದಲ್ಲಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ದಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇಯದು ಉತ್ತಮವಾದುದು, ಎರಡನೇ ಯಂದು ಮಧ್ಯಮದ್ದು, ಮೂರನೇಯದ್ದು ಆಧಮದ್ದು ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕನೇಯದು ನಿಷ್ಫಲಗೊಳ್ಳುವಂತಹದು ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಪರಾಶರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -

ಅಭಿಗಮ್ಯ ಕೃತಿ ದಾನಂ ತ್ರೇತಾಸ್ವಾಹೋಯ ದೀಯತೇ |

ದ್ವಾಪರೇ ಯಾಚಮಾನಾಯ ಸೇವಯಾ ದೀಯತೇ ಕಲೌ ||1-28||

..... ಸೇವಾದಾನಂ ಚ ನಿಷ್ಫಲಮ್ ||1-29||

ಸತ್ಯಯಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವು ಅಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ತ್ರೇತಾಯಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ರಕ್ತದಲ್ಲಿಯೂ, ಕಲಿಯಂಗದಲ್ಲಿ ಆನ್ನ (ಆಹಾರ) ದಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದರಿಂದ ಉಂಟ ಆನ್ನ ದೊರೆಯಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಪ್ರಾಣವು ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಕೃತಿ ಚಾಸ್ತಿಗತಾಃ ಪಾಣಾಸ್ತೇತಾಯಾಂ ಮಾಂಸಸಂಸ್ಥಿತಾಃ |

ದ್ವಾಪರೇ ರುಧಿರಂ ಯಾವತ್ ಕಲಾವನ್ನಾದಿಷು ಸ್ಥಿತಾಃ ||1-30||

ಆಚಾರದ ಪಾಲನೆಯೇ ಮಂಬ್ಯ ಧರ್ಮ

ಧರ್ಮದ ಮೂಲ ಆಚಾರವೆಂದು ತಿಳಿಸುವ ಪರಾಶರನು ಆಚಾರ

ವಿಚಾರವೇ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮುಕ್ತಿನಾಮಾದು ಎಂದು ತಿಳಿಕುತ್ತಾನೆ. ಈ ಅಜಾರೆವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳವರು ಆಚುಸಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸದಾಚಾರ ಹಾಗೂ ಶಾಚಾಚಾರಗಳ ವಾಲನೆ ಮಾಡುವುದು ಬಾಯಿ ಮಾತಿನೆ ಉಪದೇಶಕ್ಕಿಂತಲೂ, ವಿನರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದುದು ಎಂದು ಆತ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಚಾರವಿಲ್ಲದವನು ಭ್ರಷ್ಟನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹನನ್ನು ಧರ್ಮ ವಿನ್ಯಾಸನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು -

ಜತುಣಾಮಂಷಿ ವಣಾನಾಮಾಚಾರೋ ಧರ್ಮಪಾಲಕಃ |

ಆಚಾರ ಭ್ರಷ್ಟದೇಕಾನಾಂ ಭವೇಧಫಂರಃ ಪರಾಜುಖಃ ||

(ಪರಾ-1-37)

ಶಿಶು ಜನನ ಹಾಗೂ ಗಭರ್ಮಾತದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಾಜ

ಹೆಲ್ಮಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶು, ಗಭರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಜನಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಸಾವಿಗೀಡಾದ ಮಗು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಆಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರ, ಸೂತಕ ಹಾಗೂ ಜಲ ದಾನಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ -

ಆಜಾತದೆಂತಾ ಯೇ ಬಾಲಾ ಯೇ ಚ ಗಭಾದ್ವಿನಿಃಸೃತಾಃ |

ನ ತೇಣಾಮಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರೋ ನೈಷಾಚಂ ನೋದಕಕ್ರಿಯಾಃ ||3-16||

ಗಭರ್ಮಸ್ತಾವ ಅಥವಾ ಗಭರ್ಮಾತವಾದಾಗ, ಗಭರ್ಮ ಎಷ್ಟು ತಿಂಗಳು ಇತ್ಯೋತ್ತೀ ಅಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಮಾತ್ರ ಸೂತಕವಿರುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ನೆಂತರ ಗಭರ್ಮ ಬಿದ್ದು ಹೊದರೆ, ಅದನ್ನು ಗಭರ್ಮಸ್ತಾವ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೀರೆ. ಐದಾರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಗಭರ್ಮ ಬಿದ್ದು ಹೊದರೆ ಅದನ್ನು ಗಭರ್ಮಾತ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ನೆಂತರ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳವರೆಗೆನೆ ಸಮಯವನ್ನು 'ಪ್ರಸವ ಕಾಲ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ಮ್ಯಾಲಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಯಾವನಾತ್ಸಂ ಸ್ಥಿತೋ ಗಭೋರ್ಮೀ ದಿನಂ ತಾವತ್ ಸೂತಕಃ ||

ಆಚತುಧಾತ್ರಾ ಭವೇ ಸ್ತಾವಃ ಪಾತಃ ಪಂಚಮಷತ್ಯೋಃ |

ಅತ ಉದ್ದ್ವ ಪ್ರಸೂತಿಃ ಸಾಂಪ್ರದಾಶಾಹಂ ಸೂತಕಂ ಭವೇತ್ ||

(ಪರಾಶರ-3/17-18)

ಹಲ್ಲು ಹುಟ್ಟಿವುದರಿಂದ ಉಪನಯನದವರೆಗಿನ ಅಶಾಚ್

ಮಗುವು ಹಲ್ಲಿಸೊಂದಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ, ಸಂತರದಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲು ಹುಟ್ಟಿಲಿ ಆಥವಾ ಚೂಡಾಕರ್ಮ ಸುಗಿಗಿದ ನಂತರ ಮರಣಿಸಿದರೆ. ಆದಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡ ಬೇಕು. ಮಾರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸೂತಕರ್ತನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಹಲ್ಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವು ಮರಣಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸ್ತಾನ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಸಷ್ಟು: ತುದಿಯಾಗುವುದು. ಚೂಡಾಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಮುಂಚೀಯೇ ಮಗುವು ಮರಣಿಸಿದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಿಯಾಗುವರು. ಉಪನಯನವಿಲ್ಲದ (ಎಂಟು ಪರ್ವ ದೋಷಗಿನವರು) ಮರಣಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮಾರು ದಿನ ಅಶಾಚ್ವರೀತ್ತದೆ. ಉಪನಯನವಾದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮರಣಿಸಿದರೆ ಹತ್ತು ದಿನ ಸೂತಕ ಇರುತ್ತದೆ.

ದಂತಜಾತೀಯನೆಂಜಾತೀ ಚ ಕೃತಚೂಡೇ ಚ ಸಂಸ್ಥಿತೇ |

ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕರಣಂ ತೇಷಾಂ ಶ್ರಿರಾತ್ರಂ ಸೂತಕಂ ಭವೇತ್ | 3-21||

ಅಂತಜನನಾತ್ರಾ ಸದ್ಯ ಆಚೂಡಾ ಸ್ನೇಶಿಕೇ ಸ್ತುತಾ |

ಶ್ರಿರಾತ್ರಮಾವೃತಾತ್ರಾ ತೇಷಾಂ ದಶರಾತ್ರಮತೇ: ಪರಂ ||3-22||

ಗಭ್ರಪಾತ ಮಹಾನ್ಮಾಪ

ಗಭ್ರಪಾತದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೈಯ ಎರಡರಷ್ಟು ಪಾಪ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾಯಃ್ಪಿತ್ತತ್ವಂ ಇಲ್ಲ. ಗಭ್ರಪಾತ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಪರಾಶರನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಯತ್ವಾಪಂ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಯಾ ದಿವ್ಯಗುಣಂ ಗಭ್ರಪಾತನೆ |

ಪ್ರಾಯಃ್ಪಿತ್ತಂ ನ ತಸ್ಯಾಸ್ತಿ ತಸ್ಯಾಸ್ತಾಗೋ ವಿಧಿಯತೇ ||4-20||

ಪರಾಶರನ ಗೋಭಕ್ತ

ಪರಾಶರನು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಪಾರ ಕರುಣೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಸ್ತುತಿಯ ರೀನೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಂಹಾರವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ನಾಡಬಾರದೆಂದು ಈತ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹತ್ತು-ಹತ್ತು, ಜೀವ-ಜಂತು, ಕೀಟ-ಪತಂಗ, ಮನುಷ್ಯ - ಸ್ತ್ರೀ - ಪುರುಷ - ಬಾಲಕ - ವೃದ್ಧಿ ಇತ್ಯಾದಿಯವರ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಹಾನ್ಮಾಪ ಪಾಪ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಯೆಂದು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಷ್ಟೇ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕು ಪ್ರಾಯಃ್ಪಿತ್ತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ವಾಪದ ಪ್ರಾಯುಷ್ಟಿತ್ವವನ್ನು ಗೋದಾನೆ, ಗೋಪ್ರತ, ಉಪವಾಸ, ಪಂಚಗವ್ಯ ಸೇವನೆ, ಗೋಽ-ಸೇವೆ, ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕಣ ಮೂಡೆ, ಗಾಯಿತ್ರಿ ಜವ - ಇತ್ಯಾದಿ ಗಳ ಮುನಿಂತಹ ಸೈರವೇಂದುಂಟು.

ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕಣ ಹಾಗೂ ಗೋಪುಗಳ ರಕ್ಖಣೆ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಆವರು ಗಳಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಪಾಠಕಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ, ಆ ಶ್ವರ್ಶಿಯು ಉತ್ತಮ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವನು -

ಬ್ರಹ್ಮಣಾಧೀ ಗವಾಧೀ ವಾ ಯಸ್ತಿ ಪ್ರಾಣಾನಾ ಪರಿಷ್ಯಜೀತಾ |

ಮುಛ್ಯಾತೀ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದ್ಯೈಗೋಽವಾ ಗೋಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಯ ||8/42||

ಗೋಪು ಕೊಲ್ಲಲಾಗೆದಂತಹ ಪ್ರಾಣಿ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯ. ಗೋವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹೀಂಸಿಸುವುದು ವಾವ ಕಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

9ನೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕದಲ್ಲಿ ಗೋಪಾದಿಗಳ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯುಷ್ಟಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣ, ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ, ಸಾಂತವನ ಹಾಗೂ ಗೋವ್ರತ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಯುಷ್ಟಿತ್ವಗಳ ಪರಾಮರ್ಶ-ಯನ್ನು ನಿಡಲಾಗಿದೆ. ಗೋವಧೀಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಮುಚ್ಯಿಟ್ಪಲಿ, ಅಂತಹ ಕಳ್ಳಿರಿಗಾಗಿರುವ ‘ಕಾಲಸಂತ್ರ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಹು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಇದ್ದು, ನಂತರ ಮಾನವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ರೋಗಗಳಿಂದ ಬಾಧಿತನಾಗಿ ಏಳು ಜನ್ಮದವರಿಗೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇತ ಯೋ ಗೋವಧಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಜ್ಞಾದಯಿತುನಿಷ್ಟತಿ |

ಸ ಯಾತಿ ನರಕಂ ಫೈರಂ ಕಾಲ ಸೂತ್ರ ಮಸಂಶಯಂ ||9-60||

ವಿಮುಕ್ತೋ ನರಕಾನಾ ತಂತ್ರಾನಾ ಮತ್ತೀಲೋಕೇ ಪ್ರಜಾಯತೇ |

ಕ್ಷೇಷೋ ದುಃಖೋ ಚ ಕುಷ್ಣೋ ಚ ಸಪ್ತಜನಾತ್ಮಿ ಪ್ಯೇನರಃ ||9-61||

ಅದುದರಿಂದ ಮಾಡಿದ ಇಂತಹ ಪಾಪವನ್ನು ಮುಚ್ಯಿಟ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಥಮ್ ಪರಿಪದ್ಬಂಲಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ತಿಳಿ ತಕ್ಷ ಪ್ರಾಯುಷ್ಟಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಇಂತಹ ಪಾಪಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸ್ವಧಮ್ಯರೂಪ ಶುಷ್ಕನುಷ್ಕನುಷ್ಕನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ, ಬಾಲಕ,

ಸೇವಕ, ರೋಗಿ ಹಾಗೂ ದುಃಖಿ ಕ್ರಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಜೀವಿನ ಕೊಡುವನ್ನು
ಕೊರಿಸಬಾರದು -

ತಸ್ಮಾತ್ ಸ್ರುತಾಶಯೇತಾ ಪಾಪಂ ಸ್ವಧಮುಂ ಸತತಂ ಚರೀತಾ ।

ಸ್ತ್ರೀಬಾಲ ಭೃತ್ಯಗೋವಿವ್ರೇಷ್ಟಿಕ್ಷೇಪಂ ವಿರಾಜಾಯೇತಾ ॥9-62॥

ಗೋಚರಮುಂ ಭೂವಿಂಯೆ ದಾನ

ನೂರು ಹಸುಗಳು ಮತ್ತು ಎತ್ತು - ಇದರ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಅಥವಾ ಒಂದು
ಸಾವಿರ ಗೋವೃಗಳು ಮತ್ತು ಹತ್ತು ಎತ್ತು - ಇವ್ಯತ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕುಳತಿರುವ,
ಮಲಗಿರುವ ಜಾಗವನ್ನು 'ಗೋ-ಜಮು ಭಂವಿ' ಎಂದು ಕರಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸತ್ಯಾತ್ಮನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ
ಮನಸ್ಸು, ಮಾತು, ಶರೀರದ ಮುಖಾಂಶರ ಮಾಡಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ,
ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೈ ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಮಹಾಪಾಪಗಳೂ ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಗಂಂತಂ ಶರ್ತಂ ಸ್ವೇಕವ್ಯವಂ ಯತ್ತ, ತಿಷ್ಟತ್ಯಯಂತಿಕ್ರಿಕಂ ।

ತತ್ತಾಷ್ಟೇತ್ತಂ ದಶಗುಣಿತಂ ಗೋಚರಮುಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ ॥12-43॥

ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿಭಿಮುತ್ತೋ ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯ ಕಮುಜ್ಯೇಃ ।

ಯತ್ ಗೋಚರಮುಂ ದಾನೇನ ನುಜ್ಯತೇ ಸರ್ವಕೀಲಿಷ್ಟೇಃ ॥12-44॥

ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪಾಪ

ಪಾಪಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆದವನಿಗೂ ಕೂಡ, ಆ ಪಾಪದವನ ಪಾಪ
ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪಾಪಿಯ ಹಾಗೂ ಆದನ ಪಾಪಕಮುದಿಂದ
ಸದಾ ದೂರವಿರಬೇಕಾದುದು ಆವಶ್ಯಕ.

ಪಾಪಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದೇ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಆವನೊಂದಿಗೆ
ಮಲಗುವಿಕೆ, ಆವನೊಂದಿಗೆ ಓಡಾಡುವಿಕೆ, ಮಾತನಾಡುವಿಕೆ, ಆವನೊಂದಿಗೆ
ಉಂಟಿಮಾಡುವಿಕೆ, ಸಂಭೋಗವನ್ನು ಹೊಂದುವಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪಾಪಿಯ
ಪಾಪವು ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದವನಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ನಿನ್ಮತ್ತಿಗಾಗಿ ಗೋವೃತದ
ಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಗೋವಿನ ಸೇವೆ, ಆದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದು
ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಗೋವನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪಾಪಗಳೂ
ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ -

ಗಂಂತಂ ಚ್ಯಾವಾನುಗಮನಂ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶಂ ॥12-72॥

2. ಬ್ರಹ್ಮ ಹರಾರೆರಸ್ತುತಿ

ಪರಾಶರನೇ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ‘ಬ್ರಹ್ಮ ಪರಾಶರ ಸ್ತುತಿ’ ಎಂಬ ಒಂದು ಗ್ರಂಥವೂ ದೊರೆತಿದೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಷಲಿನ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂತೆ 12 ಅಧಿಕ್ಯಾಯಗಳು ಇವೆ. ಅದರೆ ಇದರಲ್ಲಿನ ಶೈಲಿ ಏಕ ಸೂಖ್ಯಾಗಳು ರಚನ್ಯಾಗಿವೆ ಸುಸ್ತುತನು ಇದರ ವಕ್ತಾರನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಾಶರೋದಿತಾ ಧರ್ಮಾಸ್ತುಂ ಪ್ರೋಧಾಚ ಸುಪ್ರತಃ ||12-377||

ಇದರಲ್ಲಿ ಸುಖ್ಯಾವಾಗಿ ವಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮ, ಆಚಾರಧರ್ಮ, ಸ್ತಾನ, ಸಂಧಾರ್ಜ, ಜಪ-ಇತಿಭಾಧಿ ಪಟ್ಟಾಕರ್ಮಗಳು, ಶ್ರಾದ್ಧ, ತರ್ವಣದ ಮಾಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸ್ತೂರ್ಯಾಪ, ಗಾಯಿತ್ರಿ ಪುರಜ್ಯೇರಣ, ದೇವತಾಽಳಿನ ವಿಧಿ, ಸ್ವೇಶ್ಯದೀನ, ಅತಿಧಿ ಸತ್ಯಾರದ ವಿಧಿ. ಹಾಗೂ ಪಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಗೋ-ಮಹಿಮೆ, ವೃಷಭ ಮಾಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣರಕ್ಷಾದ ವಣಾನೆ ಇದೆ. ನೆಂತರದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಹಾಗೂ ಪುತ್ರನ ವಿಶೇಷ, ಶಾಚ, ದಾನ, ಭಕ್ತ್ಯೈ-ಭಕ್ತ್ಯಾ ವಿಚಾರ, ಶಾಧಿ ಆಶಾಚ, ಪಾರ್ಯಾಶ್ಚಿತ್ತ, ದಶ-ದಾನ, ಹೋಡೆಶದಾನ, ಗೋದಾನ, ಉಭಯ ಮುಖೀ ಧೀನುದಾನ, ದಶಧೀನುದಾನ, ವಿನಾಯಕ ಶಾಂತಿ, ಗ್ರಹಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಕೊಸೆಯಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನದ ವಣಾನೆಗಳಿವೆ.

ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಸೇವೆ, ಗೋಮಹಿಮೆ, ವೃಷಭ ಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಉಪಯೋಗಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತಪ್ಯಾತ್ ವೃಷಾತ್ ಪೂಜ್ಯತಪ್ಯೇತಿಸ್ತಿ ನಾನ್ಯಃ || (ಪ. 5/53)

ಗೋವಿನಲ್ಲಿ ಸಕಲ ದೇವತೆ, ತೀರ್ಥಗಳಿವೆ

ಈ ಸ್ತುತಿಯ 5/34-41 ರಲ್ಲಿ ಗೋವಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ದೇವತೆಗಳು, ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗೋಸಿನ ಕೊಂಬುಗಳ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ಎರಡೂ ಕೊಂಬುಗಳ ಸದುವನೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ನಿವಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೊಂಬುಗಳ ಕಿಡೊಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನಿದಾತ್ವಾನೆ. ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಚರಾಚರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳೂ ನೆಲೆಸಿವೆ. ಉಲಾಟದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿ, ಮೂರಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುರ್ವಾರ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನು ನಿವಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಎರಡೂ ಕಿವಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಬಳ ಮತ್ತು ಆಶ್ವತರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಇಬ್ಬರು ನಾಗರು ನಿವಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುರಭಿ ಎನ್ನುವ ಹಸುವಿನ ಬಲಗಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಎಡಗಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರರಿಂ

త్తారే. జెల్లుగెళ్లల్ని ఎంటునసుగళు, నాలిగెయి మేలే పరుణను ప్రతిష్టత రాగిచునరు హసువినె హంకారదల్లి సరస్వతిదేవి ఇరువళు. గండ స్ఫురిధల్లి యము మత్తు యక్కాదువరు. ఆదర ఎల్ల రోహిగెళ్లల్ని ఎల్ల చుసిగణగళు ఇరుత్తారే. గో-మంత్రదల్లి గంగెయ పవిత్రజులవిదే. సగణియల్లి యమనూ, సకల దేవతిగళూ నేలిసిరువరు. 48 కొఱటి దేవతిగళు ఆదర రోము కూపదల్లిరువరు. హసువినె హోట్టియు ప్రదేశదల్లి గాహక ప్రత్యాగ్నియూ జ్యేదయదల్లి దశ్మికాగ్నియూ నేలిసిరుత్తదే. ముఖదల్లి ఆహవనియు వసరిన ఆగ్ని కాగూ జతరదల్లి సభ్య కాగూ ఆనసధ్య ఎన్నపు ఆగ్ని రథు నివసిసుత్తారే.

ఈ రీతియల్లి హసువినె శరీరదల్లి ఎల్ల దేవతిగళూ నేలిసిరువుదరింద ఇవన్ను ‘సమాదేవతాముయి’ ఎండు కరియలాగుత్తదే. కీర్గిందు భావిసి, ఆదర మేలే కోప మాచువుదాగలి, హూడియువుదాగలి మాడబారదు. ఈ రీతి గో-పూజె మాచువుదరింద మాకాన్ బిష్టయు కాగూ స్వగ్రామోకవు పూష్టవాగుత్తదే.

ఏపం యోఇ వాతావరికే గోము తాడనసోభవజ్ఞతః |

మహతిఽం శ్రియమాస్మోత్తి స్వగ్రామోకే మహియతే ||5-41||

గో-మండిమే

గోవినల్లి ఆనంత ఎంపినే ఇది ఆదక్షే సేవ మాచువుదరింద ఆనంత మహిమేయు లభిసుత్తదే. ఆచుదరింద ప్రతియోభ్యరూ గో-మాతియు సేవ మాచువుదంద ఆత్మోదారవన్ను పడియువరు.

ఇదర ఒగ్గ పరాశరను కీర్గిందు హేళుత్తానే –

స్మృత్యుశ్చ గావః శమయంతి వాపం

సంసేవితాత్మోపనయంతి విత్తం |

తా ఏవ దత్తా స్తుదివం నయంతి

గోభిగ్ర తుల్యం ధనేనుస్తి కించితా ||

హసువన్ను ముట్టిద మాత్రక్షే సకల మాపగళూ నాతవాగువున్న. ఇదరింద అపార సంపత్తు పూష్టవాగుత్తదే. ఇంతకే హసువన్ను దాన

ಮಾಡಿದ್ದೇ ಅದರೆ ಸ್ವಗ್ರಹ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ವಾದ ಧನೆ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ.

ಸಂಸ್ಕೃತಾನ್ ಗಾಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಕುರ್ಯಾತ್ ತಾಂ ಚ ಪ್ರದ್ವಿಷಾಂ |
ಪ್ರದ್ವಿಷಿಕೀಕೃತಾ ತೇನಾ ಸಪ್ತದ್ವಿಪಾ ವಸುಂಥರಾ ||

ಹನುಮನ್ಯು ಮುಟ್ಟಿ, ಪ್ರದ್ವಿಷಿಕೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ, ಸಪ್ತದ್ವಿಪಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಸುತ್ತುಹಾಕಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಯೋಗಚಯೇಂದ್ರ ನಿರೂಪಣಿ

ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು, ಸದಾಚಾರಗಳ ವರ್ಣನೆಯ ಸಂಶರ ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗ ಯೋಗಚಯೇಂದ್ರ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಜೆಲ್ಲಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಧಾರಕಾ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಧ್ಯಾನಯೋಗದ ಆಭ್ಯಾಸ ವನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಗೋಪ್ಯ ಭಾಷೇಯಲ್ಲಿ ಕುಂಡಿಲೀನೀ ಶಕ್ತಿಯ ಧ್ಯಾನದ ಸಂಕೀರ್ತಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮುಖ್ಯಾಂತರ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೇದಾಧಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಸಿಗುವುದಾದರೂ ಸಿದ್ಧಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಂಟ್ಪನ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಸ್ಥಿರ ಹಾಗೂ ನಿಶ್ಚಿತ ಸಹಾಯ ವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇದರ ವಿನಹ ಬೇರೆ ಸಾಧನೆಯು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಸಾಧಕನು ಅಭ್ಯಾಸ ಪೂಡಬೇಕು, ನೀವುತ ಪಾಪಿ ಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರ, ನಿಮುಖಲ ಹಾಗೂ ಆಕರ್ಷಕ ಭಗವತ್ ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಯ ಚಿತ್ತವು ಕೇಂದ್ರಿಕೃತವಾದಾಗ, ಏಕಾಗ್ರ ಧ್ಯಾನದ ಮುಖಾಂತರ ಚಿಂತನೆ ನಾಡುತ್ತಾ ಹೋದಲ್ಲ, ಆದರಿಂದ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಸಿದ್ಧಿಗಳೂ, ಜ್ಞಾನ, ಶಾಂತಿ, ಮುಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಧ್ಯಾನವೇ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಂತಹವನೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಶಾಖದಲ್ಲಿಯೂ ನಿವಿಸಿರುತ್ತಾನೆ—ಎಂದು ಪರಾಶರನು

ತ್ವಿಸುತ್ತಾನೆ.

ವರಮೇವಾಭ್ಯಸೇತ್ ತತ್ಪ್ರಂ ಯೇನ ಚಿತ್ತೀ ವಸೇಧಃ ||

(ಪರಾಶರ 12/349)

30. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಸ್ತುತಿ

ಭ್ರಗುಂಕಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಪುಣಿಸಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಮೃಕಂಡ ಮುನಿಯ ಮಗ. ಮೃಕಂಡನ ಮಗನಾಡುದರಿಂದ ಈತನಿಗೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಈತನು ಮಹಾನ್ ಜ್ಞಾನಿ, ಯೋಗಿ, ತಪಸ್ಯೀ, ಉತ್ತಮ ಭಗವದ್ರೂಪ ನಾಗಿದ್ದನು. ಈತನು ದಿವ್ಯ ಯೋಗಚ್ಛಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ಒದುಕೆರುವನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಈತನು ಯುಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಜಯಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರುವನು. ಇಂತಹ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿ ಈತನೆ ಭಗವದ್ವಿಷಯನುಭಾವದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನನಾಗಿರುವನು. ಶ್ರೀಮಂತ್ರಾ-ರಾಯಣ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಷ್ಟನಾದವನು. ಜರಾ, ಪೃತ್ಯಗಳು ಈತನನ್ನು ಸ್ವತ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಣಗಳು ಕಳೆದರೂ ಈತನು 25 ವರ್ಷದವನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ, ಕಾರಣ ಈತನು ಚಿರಂಜೀವಿ.

ಆಚರಶ್ವನುರಕ್ಷ್ಯೇವ ರೂಪಾದಾಯಂ ಗುಜಾನ್ವಿತಃ |

ಷ್ವದೃಶ್ಯತ ತಥಾ ಯುಕ್ತೋ ಯಥಾ ಸ್ವಾತ್ ಪಂಚವಿಂಶಕಃ ||

ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿರುವ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಈತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಪಾಡುವರು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹಾಭಾಗ ಸಪ್ತಕಲ್ಪಾಂತಜೀವನೆ |

ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಮಸ್ತಾಕಂ ಪರದೊ ಭವ ||

ಜಿರಂಜೀವಿ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಭೋ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ತಥಾ ಮನೇ |

ರಂಬವಾನ್ ವಿತ್ತವಾಳಿಪ್ತ ಶ್ರಿಯಾಯುಕ್ತಶ್ಚ ಸರ್ವದಾ ||

ಈತನ ಜೀವನ ದರ್ಶನವು ಉದಾತ್ತವೂ, ಉಜ್ಪಲವೂ, ಪರೋಪಕಾರ ದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಆಗಿತ್ತು. ಈತನ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಗಳು ಮಹಾನ್ ಶಲ್ಷಣಕರವಾದವರ್ಗಳು. ಧರ್ಮದ ನಿಗಂಥ ತತ್ತ್ವಗಳು, ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯದ ವಿಷಯಗಳು ಈತನಿಗೆ ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗಿದ್ದವು. ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸದಾ ಧ್ವಾನಿಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲಿಡೆ ಸಂಜಾರ ಪಾಡುತ್ತಾ, ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಶುಭೇವನ್ನು ಕೇಳಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ದೈವಜ್ಞ ಸತ್ಯರುಂಗಿ ಇಂವಿಗೂ ಈತನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ,

ನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ. ಎಲ್ಲಿಗೂ ಭಗವತ್ಪಾಪ್ತಿ ಉಂಟಾಗಲು ಈತನು ಸದ್ವ
ಪ್ರಯತ್ನಸ್ತಿದ್ದ.

ಚಿರಂಜೀವತ್ತುದ ರಹಸ್ಯ

ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ‘ಅಭಿವಾದನಶೀಲತೆ’ಯನ್ನು ಮಹಾನ್ ಧರ್ಮ-
ಮತ್ತು ಸದಾಚಾರದ ಸುಖ ಲಕ್ಷ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಅಭಿವಾದನಶೀಲತೆ’
ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಿಗೂ ವಂದಿಸುವುದು. ಅಂದರೆ ಗೌರವ ತೋರಿಸುವುದು ಎಂದಭ್ರ-
ಇದರಿಂದ ಮಾನವನಲ್ಲಿರುವ ಆರಂಷತ್ವಗಳು ಕಣ್ಣರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ವಿನಯ,
ವಿಧೀಯತೆಗಳು ಒರುತ್ತವೆ, ಸದೃಷ್ಯಗಳು ತಂತಾನೆ ಉದಯಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು.
ಮನುವು ತನ್ನ ಸ್ತುತಿಯು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಭಿವಾದನಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ದಿಫೋರ್ಯು
ಸದ್ವಿದ್ಯೆ, ಉತ್ತಮ ಯಶಸ್ವಿ, ಮಹಾನ್ ಬಲಪರಾಕ್ರಮ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಅಭಿವಾದನ ಶೀಲಸ್ಯ ನಿತ್ಯಂ ಪೃದೊಽಿವಸೇವಿನಃ ।

ಜತ್ವಾರಿ ಸಂಕ್ರಾಂತೇ ಆಯುವಿದ್ವಾ ಯಶೋಭಲವನ್ ॥

ಮಾತಾಪಿತರಮುತ್ತಾರ್ಯ ಪೂರ್ವಮೇವಾಭಿವಾದಯೇತಾ ।

ಆಚಾರ್ಯ ಮತುವಾಪ್ಯನ್ಯಂ ತಥಾಯುವಿದಂತೆ ನಂತರಾ ॥

(ಮಹಾ-ಅನು 104/43-44)

ಸ್ವತಃ ಮಾರ್ಚಂಡೇಯನೇ ಅಭಿವಾದನಶೀಲತೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ,
ಆತನಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದ ವಿನೋ, ನಾಪ್ರತಿ, ಶಿಷ್ಯ ಚಾರ, ಮಯಾದೇಯ ರಕ್ಷಣೆ,
ಶ್ರೀಷ್ಟ ಜನರು, ವೃಧರು ಹಾಗೂ ಗುರುಗಳ ಒಗ್ಗೆ ಆದರ, ಸೇವಾಭಾವ
ಇತ್ಯಾದಿ ಸದೃಷ್ಯಗಳು ಸಾಪ್ತಾವಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ ನಿತ್ಯನ್ಯಾ ಕದನ್ನು
ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಹಿರಿಯರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ಆತನು
ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗಿ ಅಜರಾಮರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅಭಿವಾದನಶೀಲತೆ
ಯಿಂದ ದಿಫೋರ್ಯು ಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಜೀವನವು ಸಫಲ
ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಯಂ, ಪದ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈತನ ಕಥೆ ಇದೆ.

ಏಡು ವರ್ಷದ ಮಾರ್ಚಂಡೇಯನು ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತ್ತದ್ದ. ಅಗ ಮಹಾಜ್ಞನೆ ದ್ವಿಪಜ್ಞ ತೊಬ್ಬಿದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಾಲಕನಲ್ಲಿನೆ

ವಿಕೀಷ್ಟ, ಲಕ್ಷ್ಮಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. “ನಿವ್ಯಾ ಬಾಲಕನಲ್ಲಿ ದೈವಗುಣಗಳವೇ ಮಹಿಳೆ ಇದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒಕ್ಕೊಯದಾಗುತ್ತದೆ. ಈತನಲ್ಲಿ ಅಜರಾಮುರ್ತಿವಿದ್ದರೂ, ಬರುವ ಆರುತಂಗಕೊಳಗೆ ಈತನಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಗಂಡಾಂತರವಿದೆ. ಆದರೆ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೊರಟ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇದರಿಂದ ಚಿಂತನಾದ ಮೃತ್ಯಂಡ ಮುನಿ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯ ಗಳನ್ನು ಮುದುಕೆತ್ತಿರುಡಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಆತ ತನ್ನ ಮನಗ್ನಿಗೆ ಉಪನಿಷತ್ತನ ಮಾಡಿ, ಧರ್ಮದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಸುತ್ತಾ, “ಮಾನು, ನೀನು ಯಾವ ಹಿರಿಯರನ್ನೇ ಕಂಡರೂ, ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಜಾಮಾನಗಳನ್ನು ಆವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸು; ಸದಭೂತಹೃಣಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ವಂದಿಸು.”

ಯಂ ಕಂಚಿದ್ವಿಕ್ಷೇಪಿ ಪ್ರತ್ಯ ಭಮವಾಣಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಮ್ |

ತಸ್ಮಾವಸ್ಯಂ ಶ್ವಯಾ ಕಾಯಂ ವಿನಯಾದಭಿವಾದನಮ್ ||

(ಸ್ವಂದ. ನಾ.ಗ. 22/17)

ಎಂದು ಚೋಧಿಸಿದನು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ, ಹಿರಿಯರ, ತಪಸ್ಸಿಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಶಕ್ತಿ ಈತನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತಹುದರಿಂದ ಸಕಲವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಈತನಿಗೆ ಇತ್ತು.

ಇದರಂತೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಆಭಿವಾದನ ವ್ಯತದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನನಾದ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಭಿವಾದನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಆರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂರು ದಿನ ಉಳಿದಿದೆ. ಆಗ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಿಂದು ಹೊರಟಿದ್ದ ಸಪ್ತಸ್ವಿಗಳು ಆ ಕಡೆ ಬಂದರು. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಆವರುಗಳನ್ನು ಸತ್ಯರಿಸಿ, ಶ್ರಾಜಾದಿಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ, ವಿನಿತ ಭಾವದಿಂದ ಆವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಸ್ತುತಿಯಾಗಿ ಆವರು “ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಾನಾ ಭವನಿ!” ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು.

ವಸಿಷ್ಠರು ಸಂಕ್ಷಾತವಾಗಿ ಬಾಲಕನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ನಂತರ ತಮ್ಮ ಸಹಚರರೊಂದಿಗೆ,

“ತುಂಬಾ ಆಶ್ವಯಾವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ! ಈ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಉಳಿದಿರುವುದೇ ಮೂರು ದಿನದೆ ಆಯುಸ್ಸು. ನಾವು ಇವನಿಗೆ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಾನಾಗು ಎಂದು

ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅದುದರಿಂದ ನಾವು ಇದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೀಂದು ದಾರಿ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು. ನಮ್ಮ ಮಾತು ಸುಳಾಗಬಾರದು, ನಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದ ಹುಸಿಯಾಗಬಾರದು. ವಿಧಾತನೆ ತೀವ್ರಾನೆವೂ ಸುಳಾಗಬಾರದು. ಇವನಿಗೆ ಚಿರಂಜಿವತ್ತ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕು.”

ಕಡಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನೆ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಚಿರಂಜಿವತ್ತ ಕೊಡಿಸಲು ಅವರು ತೀವ್ರಾನಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮನೆ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಸಹ್ಸರ್ವಗಳು ಆತನಿಗೆ ವಂದಿಸಿದರು ನಂತರ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೂ ವಂದಿಸಿದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ‘ದೀಘಾರಯವಾಗು’ ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದನು.

ನಂತರ ಸಹ್ಸರ್ವಗಳು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಅಲ್ಪಾಯುವ್ಯದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, “ಪ್ರಭೋ ! ನಿಮ್ಮ, ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳು ಸುಳಾಗದಂತೆ, ನಾವು ಸತ್ಯವಾದಿಗಳಾಗುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.”

ಬ್ರಹ್ಮನು, “ಮುನಿಗಳೇ ! ನಿಮ್ಮ ಈ ಬಾಲಕನು ತನ್ನ ಆಭಿವಾದನದ ಬಲದ ಮೇಲೆ ಕಾಲನೆಲ್ಲೂ ಗೆದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಆವನಿಗೆ ಆಪರಸಾಗುವ ವರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆವನನ್ನು ಆವನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯಿಸ್ತಾರಿ.” ಎಂದನು.

ಎಲ್ಲರೂ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಶಂದೆ ತಾಯಿಯಂಗಿ ಇದನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ತಪಸ್ಸು, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದನು. ಹಿಮಾಲಯದ ಪುಡಿಲಿನೆಲ್ಲಿ, ಪುಷ್ಟಭದ್ರಾ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ನರ-ನಾರಾಯಣರ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆತ ನಿರತನಾದ. ಆತನೆ ಪುನಸ್ಸು ಭಗವಂತನೆಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ಭಗವದಾರಥನೆಯಲ್ಲಿ ಆರು ಪುನ್ಷಂತರಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಡುವು. ಇಂದ್ರನು ಈತನೆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ, ತನ್ನ ಇಂದ್ರಪದವಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ವಿಫ್ಫ್ಱು ಬರುವುದೂ ಎಂದು ವಿಚಲಿತನಾದ. ಈತನೆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸುಪ್ರತನಾದ ಶ್ರೀವಂನಾರಾಯಣನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ವರ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೇಳಿದ.

ಆಗ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ನಾರಾಯಣನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ, “ಭಗವಂತ ! ನನ್ನ ದೇವರೇ ! ಸಿನ್ನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳ ದರ್ಶನವೇ ನನ್ನ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವು. ಸಿನ್ನ ಲೋಕಮಾಯಿಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ನನಗೆ ಮಾಡಿಸು !” ಎಂದು ವಿನಂತಿಸಿದ.

ಕೂಡಲೇ ಭಗವಂತನು ಕಣ್ಣರೀಯಾದ. ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮತ್ತಾ ಪ್ರಜಯದ ದೃಶ್ಯವೊಮ್ಮೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಸಮಸ್ತ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಜಲದಲ್ಲಿ ಮುಳಗಿತು. ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಯೋವುವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಂಧಕಾರ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹರಡಿತು. ಕೇವಲ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದ್ದೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಾಲ ವಟವ್ಯಕ್ತಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಆದರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮುನಿ ನೋಡಿದ. ವೃಕ್ಷದ ಶಾಶೀಯೋಂದರ ಎಲೆಯೋಂದರ ದೊಂಣ್ಣಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೇಜಸ್ಸೀ ಶಿಶು ಮಲಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ. ಪ್ರಕಾಶದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿತ್ತು ಆದು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟಿ ಪ್ರಕಾಶವು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಹಸರಿಸಿತ್ತು. ಆ ಶಿಶುವಿನ ವಾದ, ಹಸ್ತಗಳು ಸುಕುಮಾರವಾಗಿದ್ದು, ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದುವು. ಶ್ರುತಾವಣದ ಪುಱಿ ಮಂಡಲವು ಮಂಡಸ್ಕಿತವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಬೆರಖಗಳಿಂದ ಎಡಗಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟನ್ನು ಬಾಯಿಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚೀನತೊಡಗಿತು. ಆ ಶಿಶುವಿನ ಮನೋಹರ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ರೋಮಾಂಜನೆಗೊಂಡ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿಯು ಕೈಜೋಡಿಸಿ, ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದ -

ಕರಾರ ನಿಂದೀನ ಪದಾರ್ಥಿಂದ ಮುಖಾರನಿಂದೀ ವಿನಿವೇಶಯಂತಂ |

ವಟಸ್ಯ ಪತ್ರಸ್ಯ ಪುಟೆ ಶಯಾನಂ ಬಾಲಂ ಮುಕುಂದಂ ಶಿರಸಾನಮಾಮಿ||
ಆ ಶಿಶುವೇ ಜಗದ್ವಿಶ್ವರನೆಂಬ ಆನುಭವವಾಯಿತು.

ಆ ಶಿಶುವಿನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳು ಕಾಣಿಸಿದುವು. ಆತನೆ ವಿರಾಘ್ಯ ಸ್ವರೂಪವೂ ಕಾಣಿಸಿತು.

ಅದ್ವಿತ ಸೌಂದರ್ಯದ ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ಅಲಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾದ.

ಅಪ್ಯಾ, ಭಗವಂತನೂ, ಶತನೇಂದರಿಗೆ ವಟವ್ಯಕ್ತಿ, ಪ್ರಜಯ, ಸಮುದ್ರ, ಆ ಸಮಸ್ತ ದೃಶ್ಯವೂ ಕಣ್ಣರೀಯಾಯಿತು.

ತಾನು ತನ್ನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ಭಾವವು ಉದಯಿಸಿತು. ಆದೇ ಪುಷ್ಟಿ ಭದ್ರಾ ನದಿಯ ತೀರ, ಆದೇ ಆಶ್ರಮ. ತಾನು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಕುಳತಿದ್ದಾನೆ.

ಭಗವಂತನ ಈ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ. ತಾನು ಧನ್ಯನಾದನೆನ್ನಿಸಿತು. ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ವೇಚ್ಛತ್ವ, ಆದರ ಅನುಸಮ ಅನುಭವದಿಂದ ಉದ್ದೀಗಗೊಂಡು, ತನ್ನ

ತಪಸ्सनेन् ಮುಂದುವರಿಸಿದ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ಆತನೆ ಇನ್ನಾಗ್ರಹೆ ವನ್ನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹಡೆದ. ಆತನಿಂದಲೂ ಅಮರಶ್ವದ ವರವನ್ನೆನ್ನು ಹಡೆದು, ಶ್ರೀಕಾಲ ವಿಷಯದ ಜ್ಞಾನ, ವೈಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಯಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತೆಯನ್ನು ಹಡೆದ. ಅಂತೆಯೇ ಈತನು ಪುರಾಣಗಳ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿಯೂ ವರ ಹಡೆದ.

ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯಂದಲೂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಮೇಲೆ ಭಾಗವಾನ್ ಶಂಕರನ ಕೃಪೆ ಇತ್ತು. ಪದ್ಮಪೂರಾಣದ ಉತ್ತರಾಖಿಂಡದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ರಥಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಾಯಷಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನನ್ನು ಯಮನು ತನ್ನ ಪಾಠದಿಂದ ಸೇಧಿದೊಯ್ಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದು. ಆಗ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಮಂತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಶ್ರೀಶಂಕರನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ, ಅವನಿಂದ ಅಮರಶ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದುದು—ತುಂಬಾ ಜನಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಕಥೆ.

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿ ವಿರಚಿತ ‘ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಸ್ತೋತ್ರ’ವು ಅಮೋಫಿ ಘಲಪ್ರದವಾದುದು. ಇದನ್ನು ಭಕ್ತಿಭಾವ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಗಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಶಂಕರನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕಾಲನನ್ನು ಕೂಡ ಜಯಿಸಬಹುದು. ಆ ಸ್ತುತಿಯ ಒಂದು ಶಿಲ್ಪೀಕ ಹಿಗಿದೆ—

ರತ್ನಸಾನುಶರಾಸನಂ ದಜಾಬ್ದಿಶ್ವಂಗ ನಿಕೇತನಂ

ತೀಂಜಿನೀಕೃತ ಪತ್ರಗೀಶ್ವರ ವಂಕ್ಯಾತಾನಲ ಸಾಯಕಂ |

ಕ್ಷೀಪ್ರದಗ್ನಪುರತ್ರಯಂ ಶ್ರದ್ಧಾಲಯ್ಯಾದಭಿಪಂದಿತಂ

ಜಂಪ್ರತೀಖರ ಮಾತ್ರಯೆ ಮಂಮಂ ಕಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ವೈಯಮಃ ||

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಈ ಸ್ತುತಿ ಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕೆ ಶಂಕರನೂ ತಲೆಂಬಾಗಿ, ವರವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು.

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಕೃತಿಗಳು

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ತತ್ವರಹಸ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

1. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣ :

ಅಷ್ಟಾದಶ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕರಾದಿ ಎರಡು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇವೂ

ಒಂದು. ಇದೆಂದು ರಾಜ್ಯ ಪುರಾಣ. ಇದರಲ್ಲಿ 6900 ಕ್ಷಿಲ್ಲೀಕಗಳು ಇವೆ. ಬಹು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ರಾಜ್ಯಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಪುರಾಣವಿದು. ವಾತಾವರಣ ಶಿವನಾದ ಜೈಮಿನಿಗೆ ಮಹಾಭಾರತ ಛಿದ್ರಧಾಗ ಕೆಲವೇಂದು ಅನುಮಾನಗಳು ಬಂದುವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಬಳಿಗೆ ಬರುವನು. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ನೇರವಾಗಿ ಉತ್ತರಸದೆ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತ ದಲ್ಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾಜ್ಞ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಸಿದ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ ಅಂತೆಯೇ ಆ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಸೂಜನೆಯಂತೆ ಜೈಮಿನಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ‘ಇದೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣ’ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ ಪಕ್ಷಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಿದನೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ.

ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ‘ದೇವಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ’ ಭಾಗವಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಬೇರೆಯಾದ ಭಾಗವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ದುರ್ಗಾಯ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳು, ಅವುಗಳ ವೈಭವವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಬಹುನ್ಯಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ.

ಇದರ ನಕ್ತರನಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗಾಗಲಿ, ಶಿವನಿಗಾಗಲಿ ಪ್ರಾಣುಖ್ಯತಿ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯನು ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸೂರ್ಯನ ಬಗ್ಗೆ ಬಹುನ್ಯಾ ಕಥೆಗಳಿವೆ.

2. ಮೃತ್ಯಂಜಯ ಸೈತ್ಯತ್ರ :

ಪರಶಿವನೆನ್ನು ಶುರಿತಾದ ಒಂದು ಸುಂದರ ಸೈತ್ಯತ್ರ. ತಪಸ್ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಿದ್ರೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸೈತ್ಯತ್ರವಾದುದರಿಂದ ಶಿವನ ಸಾಧಕರು ಇದನ್ನು ಬಹು ಇನ್ನುಂದುತ್ತಾರೆ.

3. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಉಪದೇಶಗಳು :

ಜೀವಿಗಳು ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಯಾವ ಆಜರಣೆ ಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಮ ಕರ್ಮಾಣ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ, ಶ್ರೀಯಸ್ಸಿನ ಮಾರ್ಗ ಯಾವುದು, ಅನುಕರಣೀಯವಾದುದ್ದು, ಅನುಕರಣೀಯವಲ್ಲದ್ದು ಯಾವುದುವು - ಇವೆಲ್ಲನುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹು ಸುಂದರವಾದ ಉಪದೇಶ

ಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಸೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಈ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದವರು ಪರಮ ಕಲ್ಭೂಷಣವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ವಂದ ಪ್ರರಾಣದ ರೇಖಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಸಂಗೃಹಿಸಿದ ಲಾಗಿದೆ.

4. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಸಮಸ್ಯಾಪನೆ :

ಮಹಾಭಾರತದ ಸೆವರದಲ್ಲಿ ಯಥಿಷ್ಠಿರಸಿಗೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಧರ್ಮಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ತುಂಬಾ ಉಪಯೋಗಕರವಾದುದು. ಈ ಭಾಗವು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಕಾಣಿಕೆಯಾದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ‘ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಸಮಸ್ಯಾಪನೆ’ ಎಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

5. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಸ್ತುತಿ :

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ರಚಿಸಿದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವಿದು. ಶಾಸ್ತ್ರಕಾದಿ ಮೂಲ ಮುನಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಧರ್ಮಾಚರಣಗಾಗಿ ಈತನು ನಡೆಸಿದ ತತ್ತ್ವ ರಹಸ್ಯಗಳ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯೇ ಈ ಸ್ತುತಿ.

ಅಕ್ಷಯ ಲೋಕಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಷ್ಟಕೀಯ ಜೀವನ ಪೂರ್ತಿ ಸುಖವಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಿ, ಅಕ್ಷಯ ಲೋಕವನ್ನು ಹಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಹೇಗೆರಬೇಕು, ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮನಸ್ಸು, ಮಾತ್ರ, ಶರೀರದ ಮುಖಾಂತರ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ದೂರವಾಡಿ, ಅಹಿಂಸಾ ವ್ರತವಾರಾಯಣವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡುವರೋ, ಅಂತಹವರು ಸುಖದುಃখಿ, ಚೆಳಿ-ಶೆಖ್ಮಿ-ಇಂತಹ ದ್ವಾಂದ್ವಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಣ್ಣ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಭಾಂ ಇರುವವರು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಹಡೆಯುವರು.

ಸದಾ ಸತ್ಯಾಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ, ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದವರು-ನಿಜ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಧೀರ ಪುರುಷರಾಗಿದ್ದು ಸ್ವರ್ಗಗಾಮಿಗಳಾಗುವರು. ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮರು, ರಾಜಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ವಿದ್ವಾನ್ ಪುರೋಹಿತರು ಹಾಗೂ ಅಮಾತ್ಮರ ಸಲಹೆಗಳಂತೆ ನಿತಿ-ಧರ್ಮದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಾ

ಪ್ರಕ್ಷಿಗಳ ಸುಖಿದುಃಖಗಳನ್ನು ಕನ್ನು ಸುಖಿದುಃಖಗಳೆಡು ಈತ್ಯುವ ರಾಜನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರುವನು.

ಗೋಮಾತೆ, ಬ್ರಹ್ಮಣರು, ದೀನವಲಿತರಿಗೆ ಹಿತಕರವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಗುರುಗಳ ಭಕ್ತನಾಗಿರುವವನು; ಅವರುಗಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವವನು; ಅವರುಗಳನ್ನು ಅದರಿಸುವವನು, ಸಾಧುತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸೈಕ್ಕಳನ್ನು ನುಡಿಯುವವನು; ಥ್ಲಿ, ಕವಟಿವಿಲ್ಲದೆ ಸರಳವೂ, ನಿಶ್ಚಲವೂ ಆದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾರವನ್ನು ನಡೆಸುವವನು; ನಿರ್ಮಾಳಾಂತಃಕರಣವಿರುವವನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಸದಾ ಪರೀಕ್ಷೆಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವವನು; ಪರನಾರಿಯನ್ನು ತಾಯಿಯ ಸಮಾನ ಕಾಣುವವನು, ಶ್ರೀಷ್ಟರನ್ನು ಹಾಗೂ ಪೂಜ್ಯರನ್ನು ಸದಾ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ತೋಟ-ಉದ್ಘಾನವನ, ಕೊಳ-ಸಿಹಿ ನೀರಿನ ಬಾವಿ, ಅರವಟ್ಟಿಗೆ, ಕೃತಕ ರುಂದಿ, ಧರ್ಮಶಾಲೆ, ದೀನ ಮಂದಿರ, ರಸ್ತೆಗಳು, ವಿದ್ಯಾಮಂದಿರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವವನು; ಗೋಪ್ಯಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನು, ದೀವರ ನಿಜವಾದ ಉಪಾಸಕನು - ಇಂತಹವರು ಸ್ವರ್ಗವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು.

ಆನಾಥ ಕನ್ಯೆಯರ ವಿವಾಹವನ್ನು ನೇರವೇರಿಸುವವನು, ದೀನ ದುಃಖಿಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡುವವನು, ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದಯೆ ತೋರುವವನು, ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳ ವಿಶ್ವಾಸ ಪಾತ್ರನು, ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಂತೆ ಕಾಣುವವನು, ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೂರವಿರುವವನು, ಸದಾಚಾರ ಪರಾಯಣನು, ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಧನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡುವವನು, ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಬೇಡುವವನು, ನಾಯಿಯುತವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದುದನ್ನು ನಾಯಿವಾಗಿ ಖಚಿತಮಾಡುವವನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಪರನಾರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ತಾಯಿ, ಸಹೋದರಿ ಹಾಗೂ ಪುತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸುವವನು, ಸುಳ್ಳಾ ಹೇಳದವನು, ಕಟುವಾಗಿ ಮಾತನಾಡದವನು, ಯಾವಾಗಲೂ ಹನನ್ನು ಖನಾಗಿ ಮಧುರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವವನು ದೀನಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಶತ್ರು-ಮಿಶ್ರರನ್ನು ಸಮಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವವನು, ಎಲ್ಲ

ರೊಂದಿಗೆ ಮೈತ್ರೀ ಭಾವವನನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು, ಶ್ರದ್ಧಾವಂತನು, ದಯಾ ವಂತನು, ಶೈಷ್ವನು, ಶಿಷ್ಟ ಜನಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದರೆನು, ಧರ್ಮಾ-ಧರ್ಮ, ಸತ್ಯಸತ್ಯತೀಗಳ ವಿನೇಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು ಅವರಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವವನು.

ಸರ್ವಹಿಂಸಾನಿವೃತ್ತಾ ಯೇ ನರಾಃ ಸರ್ವಸಹಾಶ್ಚ ಯೇ ।

ಸರ್ವಸಾಂಶ್ರಯ ಭೂತಾ ಯೇ ತೇ ನರಾಃ ಸ್ವಗ್ರಗಾಮಿನಃ ||

ಯೇ ನಿಜರ್ತೀಂದ್ರಿಯಾ ಧೀರಾಸ್ತೇ ನರಾಃ ಸ್ವಗ್ರಗಾಮಿನಃ ||

ಮಹಾಕೃಳ ಲಾಲನೆ – ಪಾಲನೆ

ಮಹಿಂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಕರುಣಾಪೂರಿತನಾಗಿದ್ದು, ಸಕಲ ಜೀವ ಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಈತನ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಮಹಾಕೃಳ ಮೇಲಿತ್ತು. ಅವರನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಖಾಯಿಸಬೇಕು, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು, ಅವರನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸುಸಂಸ್ಥೃತರೂ, ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ಮೂರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈತ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಹಾಕೃಳ ಲಾಲನೆ–ಪಾಲನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿವರ ಗಳು ಬೇರೆ ಯಾವ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಈ ಸ್ತುತಿಯು ಇತರೇ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗಂತ ವಿಶೇಷವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಉಪನಿಷತ್ತನೆಯನ್ನಿಂದ ನಂತರದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸದಾಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ತಿಳಿಸಿವೆ. ಆದರೆ ಉಪನಿಷತ್ತನಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಮಹಾಕೃಳಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದು ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಷಿಯ ವಿಶೇಷ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾ ನೇಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಫಲ ಸಿಗುವಂತೆ, ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಕೃಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪದೇ ಅವರು ಉತ್ತಮ ನಾಗರೀಕರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಉಪನಿಷತ್ತನ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ್ಯ ಬಾಲಕನು ಅರಿಸುತ್ತದ್ದೆಗೆ ಗಳನ್ನು ಶ್ವಾಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಬಲ, ಶ್ವಾತ್ಮಬಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ ಎಂಬುದೇ ಆಗಿದೆ. ಉಪನಿಷತ್ತನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ಕರ್ಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಅಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

ಉತನೆಯಾನ ಶ್ರೋವದ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಮುಗ್ದ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮುಗ್ದ ರೊಪವೇ ಭಾವದ್ದು ಈ ನೆ ಎಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; ಭಾಗವತ್ ಸ್ತುರೊನ ಎಂದು ತಿಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಭಗವತ್ ಸ್ತುರೊಪನನ್ನು ತಂದೆ—ತಾಯಿಯರು ಹೊಡಿದು-ಬಡಿದು ಮಾಡುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಕೂರವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು ತವ್ವಿ ಎಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದು, ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವುದು, ಉಟ ತಿಂಡಿಯಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು ಮಹಾಪಾಪ. ಅವರನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂತೋಷ ಚಿತ್ತದಿಂದಿರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರುಗಳು ಜೀವ್ಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಶಾಶ ನೀಡಂದಂತೆ ಬೋಂಬಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಅವರನ್ನು ಸಂತಂಘಣೀಳಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಗಳು ಉದಾಸೀನರೂ, ನಿರ್ಬ್ರಹ್ಮ ಲೋರುವರೂ ಆಗಿರಬಾರದು.

ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವರು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವರ ಸಂಪತ್ತು, ಯಶಸ್ಸು, ಕೀರ್ತಿ, ತೇಜಸ್ಸು, ಬಲ, ಬುದ್ಧಿ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಾಶಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೇವೇ ಅಂತಹವರ ವಂಶವೂ ಮುಂದುವರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿ ಕರಿಣ ಹೃದಯಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಸರಳ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅರಿಯಲಾರದೆ ಅವರನ್ನು ಹೊಡಿಯುವುದು, ಅಳಸುವುದು, ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಬಯ್ಯಿಸುವುದು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅಂತಹವರ ಪತಿ, ಪುತ್ರ, ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುವರು. ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಳಸಿದಾಗ, ಅವರ ಆಳು ಪಿತ್ರಲೋಕವನ್ನು ತಲುಪಿ, ದುಃಖಗೊಂಡ ಸಿತ್ಯಗಳು ಶಾಪ ಹಾಕುವರು. ಆ ಶಾಪ ಇಲ್ಲಿನವರನ್ನು ಅವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಕರ್ತೋರವಾಗಿ ಪತ್ರಾಸಿದಲ್ಲಿ, ಅವರೂ ಮುಂದೆ ಕರ್ತೋರಹೈದರಿಗೆ ಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸದಾ ಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಆಶ್ಚರ್ಯಬಲವು ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರ ಭವಿಷ್ಯವು ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರು ಯಾವುದೇ ಹೈತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗದೆ, ದುಷ್ಪ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯವರಾಗುತ್ತಾರೆ, ಸ್ವಭಾವಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಮಕ್ಕಳು ಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರರಾಗಿ, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬೇಡದವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕು, ಅನುಭಯದಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ

ಆವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಬೇಕು, ಆವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಆವರಂತೆ ಸಡೆಯುತ್ತಾ ನಂತರ ಕಮ್ಮು (ಒಕ್ಕೆ) ದಾಂಗೆ ಆವರನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಮಹ್ಯಾ ಉತ್ತರ ಗುಣಪುಳ್ಳವರಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಾರೆ, ಸತ್ಯಜೀಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಮಹ್ಯಾನ್ನು ಮೃದುವಾದ, ಸಿಹಿ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಸರಿದಾರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಧುರವಾಗಿ, ಪ್ರೇಮವಾಯಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಪುರಿಣ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ಆವರನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಆವರಿಗೆ ಆಶಾಭಂಗ ಉಂಟು ಮಾಡಬಾರದು. ಅವರ ಮೇಲೆ ಕೋಪ, ಆಕ್ರೋಶ, ಭಯ-ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಬಾರದು.

ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರು ಖಂಡಿಮುನಿಗಳ, ಯೋಗಿಗಳ, ಚಾರ್ಯಾಣರ ಕೃಷಾಪಾತ್ರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಸ್ತ ನಿಶ್ಚಯ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾಘವನೆ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈತನು ನೀಡಿರುವ ಅನೇಕ ಉಪದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾಘವನೆಯನ್ನು ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಹರಡುವುದರ ಬಗೆಗಿನ ಚೋಧನೆಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾದವುಗಳು. ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಒಳತಿಗಾಗಿ ಆತನು ಸದಾ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರಿಂದಲೇ ಆತನು -

ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಗಳೂ ಸದಾ ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಥಿರಾಗಿರಲಿ. ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಸದಾ ಸ್ವೇಹದಿಂದ ಭರಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಶುಭವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೂ ನಿಭಯದಿಂದ ಓಡಾಡುವಂತಿರಬೇಕು. ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವ್ಯಾಧಿ, ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆ ನೀಡಬಾರದು. ಎಲ್ಲರೂ ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಮಿತ್ರ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ ಇರಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ವರ್ಣಗಳವರೂ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

‘ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಜೀಗಳಿ ! ಎಲ್ಲರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನೀವು ಶುಭವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಬೇಕು. ನೀವು ಸದಾ ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮ ಮಹ್ಯಾ ಹಿತವನ್ನು ಇಟ್ಟಿಸುವಿರೋ, ಆದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹಿತವನ್ನು ಹೊರಬೇಕು. ಯಾರು ಯಾರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಅಹಿತವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಭೋಗಿಸುವನು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಫಲ ಅವನಿಗೆ ದೊರತೇ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.’

‘ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಂದಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೂಂದಿಗೂ ಹವಿತ್ರ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಯಾರೂ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ನೀವುಗಳು ಉತ್ತಮ ಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುವಿರಿ’.

‘ಎಲ್ಲಾ ಬುದ್ಧಿವಂತರೆ ! ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವ ರೆಲ್ಲರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣಿ. ಅವರಿಗೆ ಒಕ್ಕೀಯ (ಕಲ್ಯಾಣ) ದಾಗಲೆಂದು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ದೈತ್ಯಸುವರದನ್ನೂ ಇದೇ ರೀತಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ’.

ನಂದಂತು ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸ್ರಿಹೃಂತು ವಿಜನೇಷ್ಯ ಪಿ |

ಸ್ವಸ್ತ್ರಿಸ್ತ ಸರ್ವಭೂತೀಷು ನಿಡಾತ ಂಕಾನಿ ಸಂತು ಚ |

ಮಾ ವ್ಯಾಧಿರಸ್ತ ಭೂತಾನಾ ಮಾಧಯೋ ನ ಭವಂತು ಚ |

ಮೃತ್ಯೇನುಶೇಷ ಭೂತಾನಿ ಪುಷ್ಟಂತು ಸರೆಲೇ ಜನೇ ||

ಶಿವವನುಸ್ತ ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಪ್ರೀತಿರಸ್ತ ಪರಸ್ಪರಂ |

ಸಮೃದ್ಧಿ ಸರ್ವವಣಾನಾಂ ಸಿದ್ಧಿರಸ್ತ ಚ ಕರ್ಮಣಾಂ ||

ಹೇ ಲೋಕಾಃ ಸರ್ವಭೂತೀಷು ಶಿವಾನೇಸ್ತ ಸದಾನುತಃ |

ಯಥಾತ್ಮಾನಿ ಯಥಾ ಪುತ್ರೀ ಹಿತನಿಷ್ಠಧ ಸರ್ವದಾ ||

ತಥಾ ಸಮಸ್ತ ಭೂತೀಷು ವರ್ತಧ್ವಂ ಹಿತ ಬುದ್ಧಯಃ |

ಎತದ್ವೋ ಹಿತವನ್ತಹಸ್ತಂ ಕೋ ನಾ ಕಸ್ಯಾಪರಾಧ್ಯತೇ ||

ಯತ್ ಕರೋತ್ಯಹಿತಂ ಕಂಬಿತಾ ಕಸ್ಯಾಚಿನ್ಮಾಧನಾನಸಃ |

ತಂ ಸಮಭ್ಯೇತಿ ತನ್ನಾನಂ ಕರ್ತೃಗಾಮಿ ಫಲಂ ಯತಃ ||

ಇತಿ ಮತ್ತಾ ಸಮಸ್ತೀಷು ಭೋ ಲೋಕಾಃ ಶೃತಬುದ್ಧಯಃ |

ಸಂತು ಮಾ ಲಾಕಿಕಂ ಪಾಪಂ ಲೋಕಾನ್ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಧ ವೈ ಬುಧಾಃ |

ಯೋ ಮೇರಿದ್ವ ಸ್ವಿಹಾತೆ ತಸ್ಯ ಶಿವವನು ಸದಾ ಭುವಿ |

ಯಜ್ಞ ಮಾಂ ದೈತ್ಯಸ್ತ ಲೋಕೇಶಸ್ತಿನ್ ಸೋತ್ಸಿ ಭದ್ರಾಣಿ ಪಶ್ಯಂತು ||

(ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪು. 111/7-12-19)

పురోహితన అవక్షేకతే

పురోహితనన్న నియమిసించు, ఆతన నిదేశనదంతి కృత్తు
శమంగళన్న ఆనుసరిసబేకు ఎందు మాక్రండేయస్కు తియల్లిన
'పురోహిత ప్రతంశా' ఎన్నవ ఆధ్యాయువు తిథిసుత్తదే. ఈతన
మాతన్న వించి యాచూ, యావ కాయివన్న మాడువంతిల్ల. హిగే
మాడువువరింద పురోహితనన్న ఇరిగిసొండంతపటను శ్రీయస్స కాగూ
సంపత్తన్న హొందునను. పురోహితనన్న గురు, తండే, తాయి,
అచాయి, తిక్కిరే, బంధు, మిత్ర-ఎన్నవ రూపదల్లి కాణుత్తారే.
వాండవరిగే ధాన్యను ఇదే రితియల్లి పురోహితనాగిద్ద; బలి
జీవ్రవతీగే శుక్రాచాయి కాగూ ఇక్కువుకు వంతదవరాద దశరథ
ఇత్యాదియవరిగే వసిష్టను పురోహితరాగిద్దరు. ఇవరన్న చులు
పురోహితరెందే కరియలాగుత్తాము.

సదా పురోహితం తస్వాత్ సమశమసు చేశాతా ||

సంప్రధాయేష్యవ మతమానా తాని చుయాతా తతః పరం |

తేన శ్రీయో వితేషేణ లభతే సంపదాం శ్రీయం |

గురుమాతా పితాచాయి ఉపాధ్యాయుత్ చూంధవః |

సవం పురోహితో జ్ఞేయః పుతో మిత్రం సుతః సుహతా ||

దుష్ట సదవాస త్వాజ్య

సంగః సవాత్మనా త్వాజ్యః స జేతా త్వాత్మం న శక్తేతే |

స సద్భిః సహ కతమ్యః సతాం సంగో ఓ భేషజం ||

చామః సవాత్మనా జేయో దాతుం జేభ్యకృతే న సః |

మునుక్షుం ప్రతి తత్వాయిం స్వేవ తస్వాపి భేషజం ||

(మాక్రండేయ పురాణ. అ. 38)

దుష్ట సదవాసవన్న ఎల్ల రితియల్లూ త్వాజిసబేకు. కాగే మాడ
దిద్దల్లి ఆవను నాకవాగుత్తానే. తప్పదే, కష్టపట్టాదరూ సత్పురుషర
సదవాసవన్న మాడబేకు. ఈ సత్పురుషే ఆవనిగే మానసిక, శారిరిక
చిషధియాగుత్తదే. దురాషేయన్న త్వాజిసువుదు స్వేష. ఈ ఆసెయింద

ದೂರವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ವರುನುಕ್ಕೆವಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಅಥವಾ ನೋಕ್ಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಸಾಧ್ಯ
ವಾಗೇನ್ನದಿಲ್ಲ.

ರಾಜಧರ್ಮದ ಉಪದೇಶ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹಿಳೆಯು ಯಾಧಿಕ್ಕಿರನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಉಪದೇಶ
ಮಾಡುತ್ತಾನೆ -

ದಯಾವಾನಾ ಸರ್ವಭೂತೀಷು ಹಿತೋ ರಕ್ತಾತ್ಮನಸೂಯಿಕಃ ||

ಸತ್ಯವಾದಿ ಮೃದುವಾರಂತಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ರಕ್ತಕ್ಷಣೆ ರತಃ |

ಚರ್ಚಂತಃ ಶ್ರಜಾಧರ್ಮಂ ಸಿತ್ಪನಾ ದೇವಾಂಶ್ಚ ಪೂಜಯಿ ||

ಪ್ರಮಾದಾದಾ ಯತ್ ಕೃತಂ ತೇಕಬ್ರಹ್ಮ ಸಮ್ಮಾ ದಾನೇನ ತಜ್ಜಯಿ |

ಅಲಂ ತೇ ಮಾನಮಾತ್ರತ್ವ ಸತತಂ ಪರಮಾನಾ ಭವ ||

(ಮಹಾ. ವನಪರ್ವ 191/23-25)

‘ನಿತ್ಯರಾಜನೆ ! ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ದಯೆ ತೋರು ! ಎಲ್ಲರ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವವನಾಗು. ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ಪ್ರೀಮಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರು. ಯಾರ ಮೇಲೂ ದೋಷಪೂರಿತ (ಕೆಟ್ಟಿ) ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಡ. ಜಿತೀರಂದಿರಿಯನಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ತರನಾಗಿದ್ದು, ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗು. ದೂರದಿಂದಲೇ ಆಧರ್ಮವನ್ನು ತೃಜಿಸು. ಆದನ್ನು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಡ. ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಚನಾನ್ಯಗಿ ಆರಾಧಿಸು. ಪ್ರಮಾದವಶಾತ್ ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಆಪಮಾನವಾದಲ್ಲಿ ದಾನ ಕೊಟ್ಟಿ
ಆವರನ್ನು ತೃಷ್ಣಿಪಡಿಸಿ, ಆವರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ‘ನಾನು ಎಲ್ಲರ ಯೆಜಮಾನೆ’ ಎನ್ನುವ ಆಕಂಕಾರದ ಭಾವವನ್ನು ಹತ್ತಿರವೂ ಸುಳಿಯಗೊಡು
ಬಾರದು. ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಇತರರ ವಶ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊ !’

ಅತಿಥಿ ಧರ್ಮದ ಮಹಿಂಮೇ

ಪಾದೋದಕಂ ಪಾದಫೃತಂ ದೀಪಮನ್ಯಂ ಪ್ರತಿಶ್ರಯಂ ||

ಪ್ರಯಂತಿ ತು ಯೇ ರಾಜನಾ ನೋಪಸರ್ವಂತಿ ತೇ ಯಮಂ ||

(ಮಹಾ. ವನ. 200/23-24)

‘ರಾಜನಾ ! ಅತಿಥಿಗೆ ಕಾಲು ತೋಕೆಯಲು ನೀರು, ಕಾಲುಗಳಿಗೆ
ಹಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಣ್ಣೆ, ಬೆಳಕು ನೀಡುವ ದೀಪ, ಉಡಿಕಾವ್ಯಗಿ ಅನ್ನ ಹಾಗೂ

ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಯಾರು ಕೊಡುವರೀ, ಅವರು ಯಂತರಾಜನೆ ಬಳಗೆ
ಹೋಗಬೇಕಾದ ಆಗತ್ಯವಿಲ್ಲ'.

ಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯುವ ಉಪಾಯ
ವಿಕರ್ಮಜಾ ತಪ್ಯಮಾನಃ ಪಾಪಾದ್ ವಿಪರಿಮುಚ್ಯತೇ |
ನ ತತ್ತ್ವ ಕುರ್ಯಾಂ ಪುನರಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾತ್ರಾ ಪರಿಸುಚ್ಯತೇ||

(ಮಹಾ. ವನ. 207/51)

ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶುದ್ಧ ಹೃದಯದಿಂದ ಶಶಿತ್ವಾಪ
ಹೊಂದಿ, ಆ ಪಾಪದಿಂದ ದೂರವಾಗಲು ‘ಮತ್ತೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಇಂತಹ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ’ ಎಂಬು ದೃಢ ಶಿವಮಾನ ಕೈಗೊಂಡಲ್ಲಿ,
ಅಂತಹವನ್ನು ಭೇದವಿಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಲಾರನು. ಅಂತಹ
ಪಾಪದಿಂದ ಅವನು ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಜಾಳನ

ಅನ್ವೇಶಣ್ಯಂ ಪರೋ ಧರ್ಮಃ ಕ್ವಮಾ ಜ ಪರಮಂ ಒಲಂ |
ಅತ್ಯಜಾನಂ ಪರಂ ಜಾಳನಂ ಸತ್ಯಂ ವ್ರತಪರಂ ವ್ರತಂ ||

(ಮಹಾ. ವನ. 213/30)

ಕ್ಷೋರತೆ ಇಲ್ಲದ ದರ್ಶಿಯೇ ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡ ದಾದ ಧರ್ಮ.
ಕ್ರಮೆಯೇ ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಲಯುತ್ವಾದುದು. ಸತ್ಯ ಹೇಳುವುದು
ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರತ. ಪರಮಾತ್ಮನ ತತ್ತ್ವದ ಜಾಳನವೇ
ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಜಾಳನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಭೂತೇನ್ವಭಾವಂ ಸಂಭಿಂತ್ಯ ಯೇ ತು ಬುದ್ಧಿಃ ಪರಂಗತಾಃ |
ನ ಶೋಜಂತಿ ಕೃತಪ್ರಜಾಃ ಪಶ್ಯನ್ತಃ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ ||

(ಮಹಾ. ವನವನ. 216/28)

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳು ಅನಿತ್ಯವಾದವುಗಳು. ಹೀಗೆಂದು
ಚಿಂತಿಸಿ, ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು, ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ
ವನನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಅಂತಹ ಜಾಳನೀ ಮಹಾಪುರುಷನು ಪರಮಾತ್ಮನ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ವಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಎಂದಿಗೂ ಶೋಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದೇ
ಇಲ್ಲ.

31. ತಂಬಿ ಮತ್ತೆ ಲಿಖಿತರ ಸ್ತುತಿಗಳು

ಶಂಖ, ಲಿಖಿತರ ಉದಾತ್ಮ ಜೀವನೆ ಚಿರಿತ್ಯಿಯು ವಿಶ್ವದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ಸತ್ಯ, ಪ್ರಾಪ್ತಿಕ್ರಿಯೆ - ಇವುಗಳಾಗಿ ಅದರ್ಕ. ಇವರ ಸಮಾನರು ದೊಡೆಯುವುದು ಆಪರೂಪ. ಸತ್ಯತೆ, ಪ್ರಾಪ್ತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಅನುಸರಿಸುವುದರ ಮುಖಿಂತರ ಉಚ್ಚ್ಯಾಕೋಣಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುವ ಇವರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವ, ಆಚರಣೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಅದನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವುದು ಸುಳಭ; ಅದರೆ ಅದನ್ನು ಜೀವನೆದಲ್ಲಿ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರಿಂತೆ ನಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅದರೆ ಶಂಖ, ಲಿಖಿತರು ತಾವು ಬರೆದುಬಂಧ್ಯಾ ತಮ್ಮ ಜೀವನೆದಲ್ಲಿ ಆಳವಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿದರು.

ಶಂಖ, ಲಿಖಿತರು ಆಳ್ಳು ತಮ್ಮಂದಿರು. ಹಿರಿಯನು ಶಂಖ, ಕೀರಿಯನು ಲಿಖಿತ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟಿದ ತಪಸ್ವಿಗಳು. ಬಹುಧಾ ನೆದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಚೇರೆ ಚೇರೆಯಾದ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿನ ಜೀವನವನ್ನು ವಹಿಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಹೀಗಾಯಿತು.

ಆಳ್ಳು ಶಂಖನು ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊಗಿದ್ದ. ಆಗ ತಮ್ಮ ಲಿಖಿತನು ಆಳ್ಳನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಆವನಿಗೆ ಹಸಿವಾಗಿತ್ತು. ನೋಡಿದ್ದ, ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಸಪೂರವಾದ ಹಂಳ್ಳುಗಳಿವೆ. ಆವನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕಣಿತಗೊಂಡು, ಕೆತ್ತು, ತಿನ್ನುತ್ತೆಡೆಗಿದ.

ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಶಂಖನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದ. ತಮ್ಮನು ಹಂಳ್ಳುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೇಳಿದ.

“ತಮ್ಮ, ಈ ಹಂಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಪಡೆದೆ?”

“ಆಳ್ಳು, ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿನ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಹೇಳಿದ.

ಇದನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಕೊಡಲೇ ಆಳ್ಳು ಶಂಖನು ಕೋಪಗೊಂಡ. ತಮ್ಮ ನೆನ್ನು ನೋಡಿ, “ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು, ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದೆ, ಹಂಳ್ಳುಗಳನ್ನು

ಕಿತ್ತು ತನ್ನವುದು ಕೋಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರುವುದೂ ಈ ಕ್ಷಮೆತನ. ಇದು ಅಥವಾ ಚರ್ಚೆ. ಅದುದರಿಂದ ನೀನು ದಂಡಾಹಳನು. ನಾವಿರುವ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ರಾಜನಾದ ಸುಧ್ಯಮ್ಮನ ಬಳಗೆ ಹೊಗಿ ‘ರಾಜನ’! ಕೇಳದೆಯೇ ನಮ್ಮಣಿನ ಆಶ್ರಮದ ವ್ಯಕ್ತಗಳಿಂದ ಹಣ್ಣಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಇದು ಕ್ಷಮೆತನ. ಈ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಏನು ಶಿಕ್ಷೆ ಇದೆಯೋ ಆದನ್ನು ನೀಡಿ, ಅಥವಾ ಚರ್ಚರಣೆಯ ಪಾಪದಿಂದ ನೆನ್ನೆನ್ನು ದೂರ ವಾಡು! ಎಂದು ಹೇಳು.” ಎಂದು ಅಜ್ಞಾ ಪ್ರಿಯಿ.

ಅಣಿನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವವನೇನೇ ಲಿಖಿತ.

ಅದರಂತೆ ಆವನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ರಾಜಾ ಸುಧ್ಯಮ್ಮನ ಬಳಗೆ ಹೊಗಿ, ತಾನು ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಸುತ್ತಾ,

“ರಾಜತ್ರೀಷ್ಟ! ನಾನು ನಮ್ಮಣಿನ ಶೋಷಿದಲ್ಲಿ ಅವನ ಅನ್ಯಾಜ್ಞಾ ಇಲ್ಲದೆಯೆ ಹಣ್ಣಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿಂದಿ. ಇದು ನಾನು ನಾಡಿದ ಕ್ಷಮೆತನ, ಇದು ಅಪರಾಧ! ಅದುದರಿಂದ ಹೇ ರಾಜನ, ನೆನ್ನ ಈ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ದಂಡನೆಯನ್ನು ಸೇಡು! ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ನನಗೆ ದುಃಖವಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ತದಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸು!”

ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

ರಾಜನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿ, ಆಶ್ರಯಗೊಂಡನು. ಅಪರಾಧ ಯೇ ಸ್ವತಃ ಬಂದು ತವೇಲ್ಲಿಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡೆಂದು ತಿಳಸುವುದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಣಿ, ತಮ್ಮದಿರ ನಡುವೆ ಇಂತಹವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ, ನಾನ್ಯಾಯದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಲಿಖಿತನೆನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆಭಿನಂದಿಸಿದ.

“ಮಹಾತ್ಮ! ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರೆ ರಾಜನ ನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರದಂತೆ ನಾನೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಪವಿತ್ರನು, ಪ್ರತಾನುಷಾನ ಮಾಡುವವನು, ತಪಸ್ಸಿ, ವಿದ್ವಾಂಸನು. ನೀನು ಮಾಡಿರುವುದು ಅಪರಾಧವೇ ಅಲ್ಲ. ಇದು ನಿನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಅಪರಾಧವೇಂದು ಪರಿಗಳಿಸಿ, ನಿನ್ನದು ಅಪರಾಧವೇ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ನನಗಿರುವ ನಾನ್ಯಾಯವಾ ಧೀಕನ ಮತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೆನ್ನೆನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ್ದೇನೆ.”

ಎಂದು ರಾಜನು ತೀವ್ರ ನೀಡಿದನು.

ಅದರೆ ಲಿಖಿತನು ಈ ಕ್ಷಮಾದಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಅಗ್ರಹ ಪಡಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ.

ರಾಜನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯೇ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಅದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದಿಗೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನೆಡಿಸಿದನು. ಕಡೆಗೆ, ಲಿಖಿತನು ಆಪರಾಥ ಮಾಡಿದ್ದ ಅವನೆ ಕೈಗಳಿಂದ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಕೈಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ತೀವ್ರಾನಿಸಿ, ಅವನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಜಟ್ಟಿ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ತೀವ್ರಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ ಆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಲಿಖಿತನು ತಾನು ಶುದ್ಧನಾದೆನೆಂಬ ಸಂತೋಷ ದಿಂದ, ತನ್ನ ಆಳ್ವಿನ ಬಳಗೆ ಬಂದನು. ತನ್ನ ಕೈಗಳು ಜಟ್ಟಿಹೊಡ ನೋವೊ ಅವನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿದ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವು ಅವನಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದರಂತೆ ಆಳ್ವಿನನ್ನು ಕಂಡು, “ಆಳ್ವಿ ! ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನ ಕ್ಷಮಿಸು !” ಎಂದ.

ನಿಷ್ಟ ಹೊಜಕವಾಗಿರುವ ಅವನ ಜಟಿದ ಕೈಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಶಂಖನು, “ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಕೊಡುವಲ್ಲ. ನೀನು ಧರ್ಮದ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಚನಾತ್ವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವವನು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಯ್ಯ ಕುಲವು ಅತ್ಯಂತ ನಿಮಿಲವೂ, ನಿಷ್ಟ ಜಂಕವೂ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ವಿಶದವಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಧರ್ಮದ ಉಲ್ಲಿಂಫಾನೆ ಮಾಡಿದ್ದೀ; ಅದರ ಶಿಕ್ಷೆಪಡಿದೆ. ‘ಧರ್ಮಸ್ತ ತೇ ವ್ಯತಿಕಾರಂತಸ್ತ ತಸ್ತೇ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಃ ಕೃತಾ’ ಎಂಬಂತಾಯಿತು. ನೀನು ಬಹುದಾ ನದೀ ದಡವನ್ನು ನೇರಿ, ವಿಧಿಪ್ರಾರ್ಥಕವಾಗಿ ದೇವತೀಗಳು—ಯಾಸಿಗಳು, ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತಪೋವನ್ನು ನೀಡು. ಮುಂದೆಯೂ ಆಧರ್ಮದ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದರು—‘ಮಾ ಇಧರ್ಮೇ ಮಷಃ ಕೃಥಾಃ.’”

ತನ್ನಳ್ಳಿನೆ ಧರ್ಮವಯ, ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಲಿಸಿದ ಲಿಖಿತನು ಬಹುಥಾ ನದೀ ತೀರವನ್ನು ತಲುಪಿ, ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪಿತೃತಪೋವನ್ನು ನಿಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಜಟ್ಟಿಹೊಗಿ, ನಿಸ್ಪತ್ತಗೊಂಡಿದ್ದ ಅವನ ಕೈಗಳು ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನೆಂತಾದುವು.

ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಲಿಖಿತನಿಗೆ ಮತ್ತೆದಾಶ್ಚಯುವಾಯಿತು. ಅಂತೆಯೇ ತರ್ಥಾದಿ ಸಿಕ್ಕತಾಯುಗಳನ್ನು ನೇರಮೇರಿಸಿ, ಬೇಗನೆ ತನ್ನಣಣನ್ನು ಬಳಗೆ ಬಂದು, ನಿವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ, ಮೊದಲಿನಂತೆ ಜೀವ ತುಂಬಿದ ತನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದ.

ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಶಂಖನು, “ಸ್ತ್ರಿಯ ತಮ್ಮ ! ನೀನು ಪುಣ್ಯವಂತನು. ನಿನ್ನ ಕೈಗಳು ಮೊದಲಿನಂತಾಗಲು ನೆನ್ನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ನಿನಗೆ ಧಾರೆಯೆರದಿದ್ದೇನೇ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

“ಭಗವನ್ ! ಸಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೆಂದು ಶಕ್ತಿ ಇರುವಾಗ, ಮುಂಚೆಯೇ ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಶಂಧಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ? ರಾಜನ ಬಳಗೆ ಶಂಕುಹಿಸಿ, ತಿಕ್ಷೇ ಕೊಡಿಸುವ ಆಗತ್ಯವಾದದೂ ಏನಿತ್ತು ?” ಎಂದು ಲಿಖಿತನು ಕೇಳಿದ.

ಆಲಿಸಿ ನೆಸುನುಗತ್ತಾ ಶಂಖನು, “ತಮ್ಮ ! ನೀನು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲೂ ಸತ್ಯವಿದೆ. ನನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲದಿಂದ ನೊಡಲೇ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ, ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಯಾರ್ಥದೇ ಎಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತತ್ತು ? ನಾಷಯ ನೀಡುವ ರಾಜನ ಸ್ಥಾನವೇನಾಗುತ್ತತ್ತು ? ಎಲ್ಲರಿಗೂ, ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಆದರದೇ ಆದ ಮಯಾರ್ಥದೇ ಇದೆ. ಆವರಪರು ಆಯಾಯಾ ಮಯಾರ್ಥದೇಯ ವಿಶಯಲ್ಲಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಹಿಸಬೇಕು.” ಎಂದನು.

ಧರ್ಮವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಯುತವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಘಟನೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ತವ್ಯವರಾಯಣತೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಇದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಾನಿರಾದು ಇವೆ. ತಪಸ್ಸಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಇವು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ರಾವಣನಿಗೆ ತಲೆಗಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು, ರಾಮಾಯಣದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಕಪಿಗಳು ಜೀವಂತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಸತ್ಯವಾನನನ್ನು ನಾವಿತ್ರಿಯು ಬದುಕಿಸಿಕೊಂಡಿದುದು – ಇಂತಹ ಘಟನೆಗಳು ಧರ್ಮದ, ತಪಸ್ಸಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಧರ್ಮ, ಜಪ, ತಪ, ಸಾಧನೆ – ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಗಳವೇ. ಇವು ಮಾನವನನ್ನು ಧರ್ಮದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಈ ಸಹೋದರರ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ನಿವರಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೇ ಇವರು

ರಚಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಗಳು. ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಇವರು ಸ್ತುಲಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದ್ವಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಲಘು ಶಂಖಸ್ತುಲಿತಿ’, ‘ಶಂಖಸ್ತುಲಿತಿ’, ‘ಲಿಖಿತಸ್ತುಲಿತಿ’ ಹಾಗೂ ‘ಶಂಖ-ಲಿಖಿತ ಸ್ತುಲಿತಿ’ – ಮುಖ್ಯವಾದುವು.

ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ರಚಿಸಿದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವಿದೆಯಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರೆ ಉಲ್ಲೇಖ ಅನೇಕ ನಿಬಂಧ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಕಾಲ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಇದು ಕಣ್ಣರೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಅಚಾರ್ಯರು ಲಕ್ಷ್ಮಿಧರನು ತನ್ನ ‘ಕೃತ್ಯಕಲ್ಪತರು’ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಾದವಿವಾದ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಹಾರ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಇದರೆ ಉಲ್ಲೇಖನನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕಾಣಿಯಾದ ಈ ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

1. ಲಘು ಶಂಖಸ್ತುಲಿತಿ

ಇದು ಶಂಖನಿಂದ ಬರೆಯಲಪಟ್ಟಿ ಸ್ತುಲಿತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ‘ಲಘು ಶಂಖಸ್ತುಲಿತಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆಯಿತು. ಇದು ದೊರೆತಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 71 ಶಾಲೀಕಗಳವೇ.

ಇದರ ಪಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಾಧರ್ಮ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ದೇವತಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇದೆ. ಇಷ್ಟ (ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿ ಸತ್ಯಾರ್ಥಗಳು) ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವ (ದೇವ ಮಂದಿರ, ಅರವಟ್ಟಿಗೆ, ಬಾವಿ, ಧರ್ಮಶಾಲೆ, ವೃಕ್ಷಾರೋಪಣ) ಇತ್ಯಾದಿ ಪರೋಪಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸತ್ಯಲಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

ಇಷ್ಟಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿ ಇಗೂ ಪೂರ್ತಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿ ಉಂಟಾಗುವುದು –

ಇಷ್ಟೇನ ಲಭತೀ ಸ್ವರ್ಗಂ ಪೂರ್ತೇನಃ ಮತಿ || 1 ||

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ತಪಸ್ಸು, ಸತ್ಯ, ವೆ ಇತ್ಯಾಯನೆ, ಅತಿಧ್ಯ ಹಾಗೂ ವೈಶ್ವೇದೇವನನ್ನು ‘ಇಷ್ಟ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾ ವುದು –

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ ತಪಃ ಸತ್ಯಂ ವೇದಾನ, ಜೈವ ಧಾರಣಂ |

ಅತಿಧ್ಯಂ ವೈಶ್ವದೇವಂ ಚ ಇಷ್ಟುಮಿತ್ಯಭಿ :ಯತೇ || 5 ||

ಈ ಇಷ್ಟಪೂರ್ತಿದ ವಿಧಿಯು ಬಾರಹ್ಯ ಸಿಗೆ ಬಹು ಉತ್ತಮ ಧರ್ಮ ಸಾಫಲ್ಯವಾಗಿದೆ –

ಇವ್ವಾ ಪೂರ್ತೆ ದ್ವಿಜಾತಿನಾಂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮಸಾಧನೆ || 6 ||

ಜಲಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ನೀಡುವುದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಶಂಖನು ವಿನರ ಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ. ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜಲಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಮೃತಪಟ್ಟ ವೃಕ್ಷೆಗೆ ನಿಮಿತ್ತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಆದನ್ನು ನೀಡಬೇಕು – ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ದೇವತಾನಾಂ ಪಿತೃಜಾಂ ಚ ಜಲೇ ದದ್ರಾಜ್ಜಲಾಂಜಲಿಂ |

ಆಸಂಸ್ಯಿತಮೃತಾನಾಂ ಚ ಸ್ಥಲೇ ದದ್ರಾಜ್ಜಲಾಂಜಲಿಂ || 8 ||

ಏಕಾದಶಾಹ ಹಾಗೂ ಸಪೀಂಡಿಕರಣ ಶ್ರಾವಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಿದೇಶವನ್ನು ಅತ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಭರ್ವಾಭರ್ವಾ ಹಾಗೂ ಸ್ವಲ್ಪಾ - ಸ್ವಲ್ಪಶಾರಿಯಶ್ವಿತ್ವ ವಿನೇಕದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇವಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಸಂತಾಪನ, ಚಾಂದಾರಿಯಣ ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು ವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿ ಸುವುದರ ಮಹಿಮೆ, ಪಿತೃಕರ್ಮ ಹಾಗೂ ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧದ ಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಪಾರ್ವತಿ. ಏಕೋದ್ದಿಪ್ಪ-ಶ್ರಾವಣದ ನಿಯಮಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳ ಉಪಕರ್ಮನಕ್ಕಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯ ಶಂಖನು ಕೆಲವೇಂದು ಹಂಹಾರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪಾಪಿಯ ಆತ್ಮವು ಅವನನ್ನು ಶಿಷ್ಯಸುತ್ತ ದೇಯೋ, ಮಾಡಿದಂತಹ ಪಾಪ ಕಾರ್ಯವು ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ, ಅಥವಾದ ಆಚರಣೆ, ಪಾಪದ ಆಚರಣೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಎಳ್ಳಿನ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಗಾಯತ್ರಿ ಜಪದ ಅನುವರ್ತನೆ (ಪದೇ ಪದೇ ಮಾಡುವುದು) ಯನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಂತರ್ ಹೃದಯದಲ್ಲಿನ ಆತ್ಮವು ತೃಪ್ತಿ ಗೊಂಡು ಆ ವೃಕ್ಷಿಯ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ –

ಯತ್ರ ಯತ್ರ, ಸಂಕೀರ್ಣಂ ಪಶ್ಯತ್ವಾತ್ಮನ್ಯಸಂಶಯಂ |

ತತ್ತತತ್ತತ ತಲ್ಮೈಹೋಮೋ ಗಾಯತ್ರಾವರ್ತನಂ ತಥಾ || 71 ||

2. ಲಿಂಬಿತ ಸ್ತುತಿ

ಮೊದಲನೇ ಸ್ತುತಿಯ ತರಹ ಈ ಸ್ತುತಿಯೂ ಇದೆ. ತೊಂಬಿಕಗಳೂ ಕೂಡ ಆದರಲ್ಲಿರುವಷ್ಟೇ ಇವೆಯಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು. ಇಲ್ಲಿ 93 ತೊಂಬಿಕ ಗಳವೇ. ಮೊದಲನ ಸ್ತುತಿಯಂತೆ ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇವ್ವಾ

ప్రత్యే కము సిరొపణే, వృషోత్సవిద ఫల, గయెయుల్లి పిండ
ప్రదానేద మహమే, మోదిత శ్రుద్ధగళు కాగూ ఉదచుంభదానగళ
పణసేగళు ఇవే బేరే బేరే శ్రుద్ధగళల్లి బరువ క్రతు, దృక్కు, వసు,
సత్యు, కాల, కామ, ధురి, లోచన, పురూరవ కాగూ ఆదవ-ఎన్నువ
10 విక్షేపేవరుగళ వివరగళు ఇదరల్లివే. ఈ విక్షేపేవరుగళ ఆ
వాకునా మంత్ర ఈ రీతి ఇదే -

ఆగజ్ఞంతు మంకూభాగూ విక్షేపేవా ముకూబలాః |

యీ యత్తు విషితాః శ్రుద్ధే సావధానా భసంతు తే || 50 ||

ఇష్ట-శ్రుద్ధదల్లి క్రతు కాగూ దృక్కు మత్తు వైదిక శ్రుద్ధదల్లి వసు
మత్తు సభ్యు (సత్య); అగ్ని కాయేదల్లి కాల మత్తు కామ, కామ్యదల్లి
ధురి కాగూ లోచన; పావసా శ్రుద్ధదల్లి పురూరవా కాగూ ఆదవ
ఎన్నువ కేశరుళ్ళ విక్షేపేవరుగళన్ను ఆవాకుసలాగువుదు.

ఇష్టశ్రుద్ధే క్రతుదచ్ఛోఽమసుః సభ్యుత్త వైదికే |

కాలః కామోఽగ్ని కాయేఽము కామ్యోము ధురిలోచనా||51||

పురూరవాద్యవశ్చైవ పావసేము నియోజయేతా ||52||

గంగేయల్లి అస్థివిసజ్ఞనేయు మహిమేయున్న తిలసుత్తా ఎదువరే
విగూ వృక్షియ అస్థిగళు గంగేయల్లి ఇరుత్తనేయో, ఆష్టు సావిర వష
గళవరిగే ఆ వృక్షియు స్పుగ్ లోకదల్లిరుత్తానే -

యూనదస్థి మనుష్యస్యే గంగాతోయేషు తిష్ఠతి |

తావద్యసామహస్తాణి స్పుగ్ లోకేచే మహియేతే || 7 ||

కడేయల్లి స్పుత్తాస్పుత్తుగళ వివేక కాగూ గోవధే ఇత్యాదిగళ
పాప పూర్యత్తిత గళన్ను సంశ్ఠిప్త రూపదల్లి నిధలాగిదే.

3. తంబులిఖిత స్తుతి

ఈ స్తుతియు 32 లోకగళల్లి నిబద్ధవాగిదే. ఇదరల్లి బల
వైక్షేపేవ కాగూ ఆతిథియ మహిమే, బేరేయవర ఉణి (అన్న)వన్ను
పడేయువుదర నిషేధ కాగూ రాజధమగళన్ను తిలసుత్తా రాజన
చక్రవర్యగళన్ను నిదేశిసలాగిదే.

ಉಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಬಲಿ ವೈಶ್ವೇದೀನ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿರುವವನು ಬ್ರಹ್ಮಣರಾದರೂ ಕೂಡ ವೈಸಲಕ್ಕೆ ಸಹಾನುಭಾಗುತ್ವಾನೆ. ವೈಶ್ವೇದೀವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸದೆ ಬ್ರಹ್ಮಣರು ಉಟವನ್ನು ಮಾಡಿರೆ ಅಂತಹವರು ಕಾಗೆಗಳಾಗಿ ಜನಿಸುವರು.

ವೈಶ್ವೇದೀನೇನೇ ಯೇ ಹೀನಾ ಅತಿಧೈರೇನ ವಿವರ್ಜಿತಾಃ |

ಸರ್ವೇ ತೇ ವೈ ವೈಸಲಾ ಜ್ಞೇಯಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತವೇದಾ ಅಸಿ ದ್ವಿಜಾಃ || 2 ||

ಅಕ್ಷತೇ ವೈಶ್ವೇದೀನ ತು ಯೇ ದಿ ಭುಜಂತಿ ದ್ವಿಜಾತಯಃ |

ವೃಧಾ ತೇ ತೇನೇ ಪಾಕೇನೇ ಕಾಕಯೋಗಿ ಪ್ರಜಂತಿ ವೈ || 3 ||

ವೈಶ್ವೇದೀನೇನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚೇಕಾದ ವೈಶ್ವೇದೀ, ಮೂರ್ಖ, ಪಂಡಿತ ಅಥವಾ ಶತ್ರು - ಯಾರೇ ಒಂದರೂ ಅವರು ಅತಿಧಿ ರೂಪಿಗಳಾಗಿರುವರು. ಇಂತಹವರ ಉಪಕಾರ ಸ್ವರ್ಗ ಸೋಪಾನಕ್ಕೆ ಸಮನಾದದು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಿರುವವನು ಉತ್ತಮನೆ, ದುಷ್ಪನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬಂದು. ಶ್ರದ್ಧಾ ಪ್ರಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಅತನಿಗೆ ಉಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತೊಂದು ಬೆಳೆಯುವುದು ಹುಲ್ಲು, ಘನಲ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸದೆ ಹೇಗೆ ಸುರಿಯುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಕರ್ತನೋ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆನುಸರಿಸಬೇಕು -

ಇಷ್ಟ್ವೇ ವಾ ಯಾದಿ ವಾ ಮೂರ್ಖೋ ದ್ವೈಷಃ ಪಂಡಿತ ಏವ ವಾ |

ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತ ವೈಶ್ವದೀವಾಂತೇ ಸೋಽತಿಧಿಃ ಸ್ವರ್ಗ ಸಂಕ್ರಮಃ || 6 ||

ದಾತಾರಾಃ ಕಿಂ ನಿಚಾರೇಣ ಗುಣವಾನ್ ನಿಗ್ರಾಣಿಃ ಭವೇತ್ |

ಸಮಂ ವರ್ಣತಿ ಹರ್ಜಸ್ಯಃ ಸಸ್ಯಾದಪಿ ಶೃಂಣಾದಪಿ || 7 ||

ಅನ್ವದಿಂದಲೇ ತೇಜಸ್ಸು, ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಾಣ, ಕಣ್ಣಿ, ಕೆನಿ, ಯಂತ, ಬಲ, ಧೃತಿ, ಶತ್ರು ಹಾಗೂ ಶುಕ್ರನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇತರರ ಅನ್ವನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಂದು - ಎಂದು ಪರಾನ್ವ ಭಕ್ತಣದ ಬಗ್ಗೆ ಶಂಖ, ಲಿಖಿತರು ತಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇತರರ ಅನ್ವನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು, ಇತರರ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಸಿಯುವುದು, ಇತರರ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಕದಿಯುವುದು, ಪರಸ್ಪೀಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವುದು. ಇತರರ ಮನೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವುದು-ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನೇ ಮಾಡಿರೂ ಕೂಡ ಅಂತಹವನ್ನು ಉಪ್ಪಿಹರಣವಾಗುವುದು,

ಅನ್ವಾತ್‌ ತೇಜೋಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಾಂಶಚ್ಯಾಮಃ ಶ್ಲೋತ್ರಂ ಯಶಾಂ ಬಲಂ |

ಧೃತಿ ಶೃತಿ ತಥಾ ಶುಕ್ರಂ ಪರಾನ್ವಂ ಪಜಯೇತ್‌ ಒಂಧಃ || 16 ||

ಪರಾನ್ವಂ ಪರವಸ್ತಂ ಚ ಪರಯಾನಂ ಪರಸ್ತಿಯಃ |

ಪರನೇಶ್ವಾನಿ ವಾಷಿಷ್ಠ ಶುಕ್ರಸ್ಯಾಪಿ ಶ್ರಿಯಂ ಹರೀತ್‌ || 17 ||

ರಾಜನ (ಆಡಳಿತಗಾರರ) ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿದೇಶಿಸುತ್ತಾ ಹೆಸುಗಳು, ಭೂಮಿ, ಸ್ತ್ರೀ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಣರ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ರಾಜನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವನು ‘ಬ್ರಹ್ಮಫೂತಿ’ ಯಾಗುತ್ತಾನೆ – ಎಂದು ಶಂಖ ಲಿಖಿತರು ಕಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ –

ಗಾವೇ ಭೂಮಿಃ ಕಲತ್ರಂ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವಹರಣಂ ತಥಾ |

ಯಸ್ತಿ ನೆ ತ್ವಾಯಿತೇ ರಾಜಾ ತಮಾಹು ಬ್ರಹ್ಮಫೂತಕಂ || 24 ||

ದುರ್ಬಲ, ಅನಾಧ, ಬಾಲಕ, ವೃದ್ಧ, ತಪಸ್ವಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅನ್ಯಾಯ ದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಸ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೇ ದಿನದಲಿತರನ್ನು ರಾಜನೇ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ರಾಜನೇ ಶಂಖ, ತಾಯಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವ ಗುರುವೂ ಆಗಿರುವನು.

ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಬಲ ನೀಡುವುದು ಆಕಾಶ, ಮಿಂಗಿನೀರು, ದುರ್ಬಲರಿಗೆ ರಾಜನು ಹಾಗೂ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಆಳುವೇ ಬಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೂರ್ಖನಿಗೆ ಹೊನ್ನವಾಗಿರುವುದೇ ಬಲ, ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಸುಳ್ಳ, ಕೇಳುವುದೇ ಬಲ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ರಾಜಬಲದ ಮೇಲೆ ಆಧಾರ ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮಣನ ಮುಖಾಂತರ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಲಯುತ ರಾಜಬಲವಾಗುತ್ತದೆ.

4. ಶಂಖ ಸ್ತುತಿ

ಮಹಿಷ್ಮಾತಂ ಶಂಖನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಒಂದು ಬೃಹತ್‌ ಸ್ತುತಿಯೂ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ‘ಶಂಖ ಸ್ತುತಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲ 18 ಆಧ್ಯಾಯ ಗಳವೇ. ಸರಿಸುವೂರು 350 ಶ್ಲೋಕಗಳವೇ. 12 ಮತ್ತು 13 ಆಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯ ವಿಶ್ರಣದ ಚಂಪ್ರೂ ಶೈಲಿ ಇದೆ. ಸುವೂರು 25 ಸೂತ್ರಗಳು ಈ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಶ್ಲೋಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

ಮೊದಲನೇಯ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪಂಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ಮಗಳ ವಿವರಗಳವೇ. ಕ್ವಮೇ, ಸತ್ಯ, ವಿಶ್ವಾಸ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್

ಬಾಹ್ಯ ಶಾಚಗಳು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಪರಮಾನಶ್ಯಕವಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳಾಗಿವೆ. ‘ಕ್ವಮಾ ಸತ್ಯಂ ದನುಃ ಶಾಚಂ ಸರ್ವೇಷಾದುವಿಶೇಷತಃ’ (1/5). ಬ್ರಹ್ಮಣಾದವನು ತನ್ನ ಪತಣ-ಪಾಠನ, ಯಜನ್ಯ-ಯಾಜನ, ಹಾಗೂ ಷಟ್ಪವರ್ಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕ್ವಮಾಶೀಲನಾಗಿರಬೇಕು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಸುಭಾಷುಂಪನ್ನೂ, ಶಾಚಾಚಾರ ಹಾಗೂ ಸದಾಚಾರಗಳಿಂದ ದೂರನಾದ ವನ್ನೂ ಆಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪವರ್ಗ ಮಾಡಿದ್ದಾಗ್ಯಾ ಕೂಡ ಅವೆಲ್ಲ ವ್ಯಧಿವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ವಾತು ಕ್ವಶ್ರಿಯರಿಗೂ, ಮತ್ತಿತರರಿಗೂ ಅನ್ನಯ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಗಭಾರದಾಸದಿಂದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧಾರಣೆ ಯವರೆವಿಗಿನ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಜಯವಿದೆ. ಶಿಶುವಿನ ಜನಸೆದ ಮೊದಲಿಗೆ ಗಭಾರದಾಸ, ಪುಂಸವನ ಹಾಗೂ ಸೀಮಂತ-ಎನ್ನುವ ಮೂರೂ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ಅರೇಳು ತಿಂಗಳು ಗಭಿರಣಿ ಯಾದಾಗೆ, ತಾಯಿಗೆ ಸೀಮಂತ ಮಾಡಬೇಕು. ಜನ್ಮವೇತ್ತಿದ ಕೂಡಲೇ ‘ಜಾತಕನು ಸಂಸ್ಕಾರ’, ಜನನ ಶಾಚವಾದ ವೇಲೆ ‘ನಾಮಕರಣ-ಸಂಸ್ಕಾರ’ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ‘ಸೂರ್ಯದರ್ಶನ’, ೬ನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ‘ಅನ್ನಪೂರ್ಣ’ ಹಾಗೂ ‘ಚೂಡಾಕರ್ಮ’ಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೀಶಾಚಾರದಂತೆ ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಣರು ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬಾಲಕನಿಗೆ ‘ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರ’ ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಗೌತಮಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇದ್ದಾಗ್ಯ, ಆ ಬಾಲಕನ ಪ್ರತಭಂಗ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹವನು ಸಾವಿತ್ರೀ ಪತಿತನಾಗಿ, ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ವಂಚಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಮೂರನೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿಯ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಸದಾ ಚಾರದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ವರ್ಣ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ವಿನಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಗಿರಬೇಕು. ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹೃತವಾದ, ಸ್ತ್ರಿಯವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೈ

ಮಾಡುತ್ತಿರ್ಬೇಕು. ಗುರುಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಅವರು ನೀಡುವ ಅಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು ಬೇಕಿಗಿನಜಾವ ಗುರುಗಳಿಗಂತೆ ಮುಂಚೆ ಏಳಬೇಕು, ಅಂತೆಯೇ ರಾತ್ರಿಗೆ ಗುರುಗಳು ಮಲಗಿದ ನಂತರ ಮಲಗಬೇಕು. ಶಂದಿ, ತಾಯಿ, ಗುರು ಈ ಮೂವರು ಮಾನನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜನೀಯರು ಹಾಗೂ ಸದ್ಯೇವಿಗಳು. ಇವರು ಮೂವರನ್ನು ಪೂಜಿಸದೆ, ಅದರಿಸದೆ ಇರುವವನು ಪಾಪಿಯಾಗಿ ನೆರಕ ವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು. ಅಂತಹವನೆ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಪಲವಾಗುವು—

ಮಾತಾ ಪಿತಾ ಗುರುಶ್ಮೈವ ಪೂಜನೀಯಾಃ ಸದಾ ನೃಣಾಂ |

ಕ್ರಿಯಾಸ್ತಸಾಂಘಲಾಃ ಸವಾರ ಯಸ್ಯೈತ್ಯೇಽನಾಧೃತಾಸ್ತಯಃ ||3-3||

ನಾಲ್ಕನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ‘ಬ್ರಹ್ಮ, ದೈವ, ಆರ್ಥ, ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ, ಆಸುರ, ಗಾಂಧರ್ವ, ರಾಕ್ಷಸ ಹಾಗೂ ಪೈಶಾಚ’ ಈ ಎಂಟು ವಿಧ ವಿವಾಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪ ವಿವರಣೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಗೃಹಸ್ಥ (ಮನೆ)ಯು ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಮಾಡುವವರೂ, ಪತಿಪ್ರತೆಯೂ, ಪತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಇರಿಸಿರುವವರೂ, ಸಂತಾನವನ್ನು ನೀಡುವವರೇ ನಿಜ ಅರ್ಥದ ಪತ್ನಿ ಎಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ –

ಸಾ ಭಾಯಾರ ಯಾ ಗೃಹೇ ದಕ್ಷಾ ಸಾ ಭಾಯಾರ ಯಾ ಪತಿಪ್ರತಾ |

ಸಾ ಭಾಯಾರ ಯಾ ಪತಿಪ್ರಾಣಾ ಸಾ ಭಾಯಾರ ಯಾ ಪ್ರಜಾವತೀ ||15||

ಐದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಕಾಗಿ, ‘ದೇವಯಜ್ಞಾ, ಭೂತಯಜ್ಞಾ, ಸಿತ್ಯಯಜ್ಞಾ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಾ ಹಾಗೂ ಅತಿಧಿಯಜ್ಞಾ’ ಈ ವಂಚ ಮಹಾಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದ ಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಅತಿಧಿ ಸೇವೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆರನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳ ನಿರೂಪಕೆ ಹಾಗೂ ಏಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಸನ್ಯಾಸ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದ ಸಾರಭೂತ ವಿವರಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಹಿಳೆ ಶಂಖನು ತನ್ನ ಈ ಸ್ತುಲತೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಯೋಗ ಸಾಧನವಿಲ್ಲದೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಜೀವನ ನಿರಧರ್ಮ. ಅವನಿಗೆ ಯೋಗ

ದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಕ ಪಾರ್ಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ ಶರೀರದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಧಿಗಳೂ, ಕಾರ್ಣಕೈರ್ಥಾದಿ ದೋಷಗಳೂ, ಅವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರದ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ, ಅನ್ತಾ-ಸತ್ಯಂಗಡಿಂದ ಪ್ರಪ್ರವಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ, ದೋಷಗಳೂ ಇವರಿಂದ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಜೀವಭಾವದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ದೋಷಗಳೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರತ್ವದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವೇ ಯೋಗಜಯೆಂದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು -

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ್ಯೇದ್ ಹೇ ದೋಷಾನಾ ಧಾರಣಾಭಿಶ್ಚ ಕಿಲ್ಬಿಂ |

ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ್ಯ ರಸತ್ಯಂಗಾನಾ ಧ್ಯಾನೇ ನಾಸ್ಯೇತ್ವರಾನಾ ಗುಣಾನಾ ||12||

ಎಂಟನೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ, ಸ್ನೇಮಿತ್ತಿಕ, ಕ್ರಿಯಾಂಗ, ಮಲಕರ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾಸ್ವಾನ - ಈ ಷಟ್ಟಾ (ಆರು) ವಿಧ ಸ್ವಾಂಗಗಳ ವಣಿನೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಃ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾನವು 'ನಿತ್ಯ ಸ್ವಾನ'ವಾಗಿದೆ. ರಜಸ್ಪುಲಿ, ಶವ ಹಾಗೂ ಇತರೇ ರೀತಿಯ ಅಸ್ವಾಯ್ಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದುದಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾನವು 'ಸ್ನೇಮಿತ್ತಿಕ ಸ್ವಾನ'ವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣಾದಿ ನೆತ್ವತ್ರಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೈವಜ್ಞರ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಡಿ ಸಲ್ಪಡುವ ಸ್ವಾನವು 'ಕಾಮ್ಯಸ್ವಾನ' ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪವಿತ್ರ ಮಂತ್ರಗಳ ಜಪಕ್ಕಾಗಿ, ದೀವತೀಗಳು ಹಾಗೂ ಪಿತ್ಯಗಳ ಪೂಜೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಅಂಗವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾನ 'ಕ್ರಿಯಾಂಗಸ್ವಾನ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಅಭ್ಯಂಗ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇವಲ ಮಲಾವಕರ್ಮಣದ ಉದ್ದೇಶ್ಯದಿಂದ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾನವು 'ಮಲಕರ್ಮಕಸ್ವಾನ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳು, ನದಿಗಳು, ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಾರ್ಥನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಮಹಾಸ್ವಾನವನ್ನು 'ಕ್ರಿಯಾಸ್ವಾನ'ವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಸ್ವಾನಗಳೂ ಪುಣ್ಯವಾಡುವೂ, ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕ ಪುರುಷಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವು ಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಸ್ವಾನಕ್ಕೆ ನಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವಿದೆ -

ನದ್ಯಾಃ ಪುಣ್ಯಸ್ವಾಥಾ ಸರ್ವಾ ಜಾತ್ಯವೀ ತು ವಿಶೇಷತಃ ||14||

ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತೀರ್ಥ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಸೇವಿಸುವವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು, ಸಫಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಯಂಥೋಕ್ತನಲದಂ ತೀರ್ಥಂ ಭವೇಚ್ಯಾದಾತ್ಮನಾಂ ನೃಜಾಂ || 16 ||

9ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ-ಸ್ವಾನ-ತೀರ್ಥ ಸ್ವಾನಗಳ ವಿಧಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಆದರ ವಿಶೇಷ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

10ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಆಚಾರನ್ನ ವಿಧಿ, ಅಂಗಸ್ವರ್ತ ಹಾಗೂ ಸಂಧಾರಣದನೇಯ ಮಹಿಮೆಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

11ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಫೋನುರ್ವಣ ವಿಧಿಯ ವರಗಳನ್ನೇ.

12ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯಿತ್ರೀ ಜಪದ ವಿಧಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಾಯಿತ್ರೀಯ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ – ಗಾಯಿತ್ರೀಯು ಸಮಾಸ್ತ ನೇದಗಳ ಮಾತೆಯಾಗಿದ್ದು, ಆದರ ಜಪವು ಪಾಪನಾಶಕರವಾದುದಾಗಿದೆ. ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಳಿದ ಪವಿತ್ರ ಮಂತ್ರ ಈ ಲೋಕ ಹಾಗೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ –

ಗಾಯಿತ್ರೀ ವೇದಜನನೀ ಗಾಯಿತ್ರೀ ಪಾಪನಾಶಿನೀ || 24 ||

ಗಾಯಿತ್ರೀ ಪರನುಂ ನಾಸ್ತಿ ದಿವಿ ಚೇಹ ಚ ಪಾಪನಂ || 25 ||

13ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಶರ್ವಣ ವಿಧಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

14ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಯೋಗ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವರಗಳನ್ನೇ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಸ್ತವಾದ ದೇಶಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

15ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಜನನ, ಮರಣಗಳ ಆಶಾಚದ ವರಗಳನ್ನೇ.

16ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿ, ಪಾತ್ರಶುದ್ಧಿಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

17ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

18ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪರಾಕಾ, ಕೃಷ್ಣ, ಆತ್ಮಕೃಷ್ಣ, ಸಾಂತಪನ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪ್ರತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಿತೃಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವುದರಿಂದ ಏನೇನು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ –

ಪ್ರಜಾಂ ಪುಷ್ಟಿ ಯಶಃ ಸ್ವರ್ಗಪೂರೋಗ್ಯಂ ಚ ಧನಂ ತಥಾ |

ನೃಜಾ ಶ್ರಾದ್ಧೈಃ ಸದಾ ಪ್ರಿತಾಃ ಪ್ರಯಂಚ್ಯಂತಿ ಪಿತಾಮಹಾಃ || 33 ||

ಶ್ರಾದ್ಧದ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಂಡ ಪಿತೃಗಣಗಳು ತಮ್ಮ ವಂಶಸ್ಥರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂತಾನ, ಪುಷ್ಟಿ, ಯಶ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶ್ರೀಯ ಧನಗಳು ಲಭಿಸಲಿ ಎಂದು ಆತ್ಮಸಂತ್ತು, ಆಪ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

32. ಅತ್ಯ ಸ್ತುತಿ

ಅತ್ಯ ಮಹಿಂಯು ಬ್ರಹ್ಮವಾನಸ ಪ್ರತಿರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು. ಈತನು ಪ್ರಜಾಪತಿಯಾ ಹಾದು. ಹತ್ತು ವಾನಸಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಈತನು ದ್ವಿತೀಯನು. ಈತನು ‘ಆಕ್ಷೋಽತ್ತಿಃ’ ಎನ್ನವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಣ್ಣಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಈತನನ್ನು ನಾಕ್ಷಾತ್ರ ಜ್ಯೋತಿ, ಪ್ರಶಾಶ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪನೇಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಸಪ್ತಸ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಈತನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ದಿನ್ಯಜ್ಞಾನನನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಉತ್ತರವ ತಪಸ್ಸಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲದೆ ಈತನಲ್ಲಿ ಶೀಲ, ವಿನಯ, ಸತ್ಯ, ಧರ್ಮ, ಸದಾಚಾರ, ಕ್ರಮೆ, ಸಹಿಷ್ನುತ್ತಿ ಹಾಗೂ ದಯಾಳುತ್ತೆ-ಇತ್ಯಾದಿ ಸದ್ಗಂಗಳಿಡ್ದವು.

ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿನ ಈತನ ಆಕ್ರಮಾವ ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಡೆದಿತ್ತು. ಕದೆ ಮು ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಪುತ್ರಿ ಅನಸೂಯಾಳು ಈತನ ಧರ್ಮವತ್ತಿ. ದಿನ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಗಿದ್ದ ಈಕೆಯು ಆದರ್ಥ ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಈಕೆಯು ತನ್ನ ಪಾತಿಪ್ರತ್ಯಾದ ಬಲದಿಂದ ಶೈವ್ಯೇಯ ಪತಿಯು ಸ್ವಂತ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಜೀವ ತುಂಬಿದಳು. ಬಂಧಿತನಾಗಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನು ಇದರ ಮುಖಾಂತರ ಉದಯಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದಳು ತನ್ನ ತನ್ಮೇಂಬಲ ಹಾಗೂ ದಿನ್ಯಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಂಗಾನೆದಿಯ ಚಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಆದಕ್ಕೆ ‘ಮಂದಾಕ್ಷಿಣಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ನೀಡಿದಳು. ಎಲ್ಲ ಪಾವಗಳಿಂದ ಈ ನದಿಯು ಜನರನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಲು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಇವರುಗಳು ಆ ಕಾರ್ಯ ವಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ತಪಸ್ಸ ಮಾಡಲು ಶೀನರ್ಹಾನಿಸಿ, ಖ್ಯಾತ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಕಿಂತ ತಪಸ್ಸ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇವರ ಗುರಿ ಕೇವಲ ಭಗವಂತನೆ ದರ್ಶನವಾಗಿತ್ತು. ಸಂತಾನೋತ್ಪಾದನೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರದ್ಧಾ ಪೂರ್ವಕ ನಿರಂತರ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹಿಷ್ಯರು ಇವರ ಪ್ರಾಧನೆಯಂತೆ ಇವರ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಜನಿಸಲು ಒಟ್ಟು

ಕೊಂಡರು. ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶದಿಂದ ಮಹಾಯೋಗೀ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಂಶದಿಂದ ಚಂದ್ರನು, ಶಂಕರನ ಅಂಶದಿಂದ ದೂರಾಸನನ್ನು ಇವರು ಪಡೆದರು.

ಮಹಾರ್ಥಿ ಅಶ್ರಯು ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ಸಿನ ಮೂರ್ತಿಮಾನ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದನು. ಅಂತಿಯೇ ಅನೇಕಾಯಾ ದೇವಿಯು ಪತಿನೃತಾ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಶೀಲದ ಪ್ರತಿ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರು. ಇವರು ಜಿತ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿವಿಸುತ್ತಾ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನ ಆರಾಧನೆ, ತಪಸ್ಸ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಯರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಸಫಲ ಗೋಳಸುಪುದಕ್ಕೊ, ಎನ್ನುವಂತೆ ಆರಣ್ಯವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಮೇತದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಇವರ ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಆಗ ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆಯು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿದನು. ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಪೂರ್ಣ ಸ್ತುತಿಯಾಗಿದೆ ಇದರ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಚರಣಾವಿಂದಗಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಬೀಡುತ್ತಾನೆ.

ಅನೇಕಾಯಾಳು ಸೀತೆಗೆ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ತುಂಬಾ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು.

ಪ್ರಜಾಪತಿ ಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆಯು ಪ್ರಜೀಗಳ ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ವಾಡಿ. ಅವರು ಸನ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದು ವರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಂತಹ ವೈದಿಕ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಈತ ರೂಪಿಸಿದ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದಿರು ಜೋತಿಗೆ ಮಂತ್ರದ್ರವ್ಯಾರ್ಥಾ ಆಗಿದ್ದನು. ಖಗ್ನೀದದ ಐದನೇ ಮಂಡಳದ ರಚನಾ ಕಾಂತು ಈತನೇ ಆದುದರಿಂದ ಆ ಮಂಡಳವು ‘ಅಶ್ರೇಯ ಮಂಡಲ’ ಎನ್ನು ವಹಿಸಿರಿಸಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಡೆದಿದೆ. ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಶ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಖಿಲ-ಸೂಕ್ತಗಳು ಇದೇ ಅಶ್ರೇಯ ಮಂಡಳದ ಪರಿಶ್ಯಾ ಭಾಗವೆಂದು ಸಂಬಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜೀಗಳು ಧರ್ಮಾಚರಣೆ, ಸದಾಚಾರ ಹಾಗೂ ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಒಂದು ಸ್ತುತಿ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಈತನು ರಚಿಸಿದನು. ‘ಅಶ್ರಿ ಸ್ತುತಿ’ ಹಾಗೂ ‘ಅಶ್ರಿ ಸಂಹಿತೆ’ ಎಂಬ ಈತನ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಬೇರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಇವು ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವಾದರೂ, ಅತ್ಯಂತ ಉಪಾದೇಯವಾದವುಗಳು. ಪ್ರಮುಖ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಿಯೂ ಒಬ್ಬನು ಎಂದು ಮಹಿಳೆಯಾಚ್ಚಿ ವಲ್ಕುನು ತಿಳಿಸಿದಾಗೆನೇ. ‘ಅತ್ಯಿಸ್ತೃಲತ್ತಿ’ಯು ‘ಅತ್ಯೀಯ ಧರ್ಮಕಾಸ್ತ್ರ’ವೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ.

1. ಅತ್ಯಿ ಸ್ತುತಿ

ಈ ಸ್ತುತಿಯು ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯ ವಿಶ್ವರವಾದ ಚಂಪುಳ್ಯೆಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, 9 ಆಧ್ಯಾತ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಇದರಲ್ಲಿ 90 ಶಾಲ್ಕೀಕಗಳಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ 4 ಮತ್ತು 7ನೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಗಳು ಸೂತ್ರ, ರೂಪದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. 4ನೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ 45 ಸೂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ 7ನೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ 15 ಸೂತ್ರಗಳು ಇವೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ‘ಅತ್ಯಿ-ಧರ್ಮಸೂತ್ರ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ಎಂಟಿನೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವು ವೇದದ ಸೂಕ್ತಗಳು ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರ ಸೌತ್ರಗಳ ವಣಿನೆಲ್ಲಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. 7ನೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವು ಪ್ರಜ್ಞನ್ನ ಪಾರಯಿಸ್ತುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮನು ಇತ್ಯಾದಿ ನಿದ್ವಾಂಸರ ಆಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ವಾಪ್ಯಾಖಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಪೂರ್ವ ಸ್ತುತಿಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ, ಮುನಿಗಳು, ವೇದವಿದರು ಅತ್ಯಿ ಮಹಿಳೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, “ಹೇ ಮಹಾಷಮುನೇ ! ಯಾವ ರೀತಿಯ ಜಪ, ತಪ, ದಾನ ಅಥವಾ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪಾತಕಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಬಹುದು, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪರಮ ಪವಿತ್ರನಾಗುವನು, ಶುದ್ಧಗೊಳ್ಳುವನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಾವು ದಯವಿಟ್ಟು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯಬಡಿಸಿ !” ಎಂದು ನಮ್ಮತೆ ಯಿಂದ ಕೇಳಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಅತ್ಯಿಯು ನೀಡಿದ ಧರ್ಮೋಪದೇಶವೇ ‘ಅತ್ಯಿ ಸ್ತುತಿ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಾತ್ಮಿ ಪಡೆಯಿತು.

ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಸ್ತುತಿಯು, ತೀವ್ರ ತಪಸ್ಸು, ಧ್ಯಾನ, ಯಜ್ಞ ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದಲೂ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗವೇ ಸರ್ವೇತ್ಯಾಷ್ಟ್ವಷ್ಟುವಾದುದು. ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಶುದ್ಧರೂಪದ ಪರಮಾತ್ಮಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಯೋಗವೇ

ನಿಜ ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯೋಗವೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಾದ ತಪಸ್ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸದಾ ಯೋಗದ ಅಶ್ಯಯ ಪಡೆದು ಯೋಗ ಪರಾಯಣನಾಗಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇದು ಆತ್ಮಶಲಾಖದ ನಿಜ ವಾದ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಣಾಯಾವಾದ ಮಹತ್ವ

ಅಗ್ನಿಯೂ ಒಣಿಗಿದ ಕಾಷ್ಟ ವನ್ನು ಸುಟ್ಟಿ ಭಸ್ತು ಮಾಡುವಂತೆ ವೇದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞ ವಿದ್ವಾಂಸನು ತಾನು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ದೊಳಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟಿ ಭಸ್ತು ಮಾಡುವನು. ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರಾಣಾಯಾವಾದ ಕಾಗೂ ಯೋಗಿಯ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಇಂದಿಯಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ಕಾಯಕ, ವಾಚಿಕ ಕಾಗೂ ಮಾನಸಿಕದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಯೋಗಿಯು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸುವನು.

ಯಥಾತಿ ಪ್ರಬಲೋ ಬಹಿರ್ದೇಹತ್ವಾದಾರ ನ ಪಿ ದುರ್ಮಾನಾ ।

ತಥಾ ದಹತಿ ವೇದಜ್ಞಃ ಕರ್ಮಜಂ ದೊಳವಾತ್ಮನಃ ॥ 3/2 ॥

ಯಥಾ ಪರ್ವತಥಾತ್ಮಾನಾಂ ದೊಳಾ ದಹಯತಿ ಧಾಮ್ಯತಾಂ ।

ತಂಂದಿರ್ಯಂಕೃತಾ ದೊಳಾ ದಹಾಂತೇ ಪ್ರಾಣ ನಿಗ್ರಹಾತ್ ॥ 3/3 ॥

ಪ್ರಾರ್ಥಜನ್ಮದ ಪಾಪಗಳು

ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಂತರ ದುಷ್ಪತ್ಯ ಅಥವಾ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಂತಹ ಪ್ರಾಯಶ್ಮಿತ್ವ ವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ – ಎಂದು ಮಹಿಸು ಅಶ್ರಯ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಪಾಪಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ, ಇದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಎಳ್ಳುರಿಕೆಯಿಂದ ಇರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇವೆ –

ಒತ್ತೆ ಇಟ್ಟಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ; ಸಂತಾನ ರಹಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ – ‘ನಾಜ್ಯಸಾಪಹಾರಿ ಶಾನಪತ್ರ್ಯಃ’. ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕದಿಯುವವನು ಮಹಾ ದಾಿದ್ರನಾಗಿ ಜಾಸ್ತಿಸುವವನು ‘ರತ್ನಾಪಹಾರಿ ಜಾತ್ಯಂತ ದರಿದ್ರಃ’. ವ್ಯಧಾಲಾಪ ಮಾಡುತ್ತಾ, ನಾಸ್ತಿ-

ಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತರ್ಕ, ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು ಬೆಕ್ಕಾಗಿ ಜನಿಸುವವನು— ‘ಇತನ್ತ ತನ್ತ ಕರ್ಕ ಕೊ ಮಾಜಾರ್ತಃ’. ಸಣ್ಣ—ಪುಟ್ಟ ಮನೆಗಳನ್ನು ಸುಡುವವನು ಅಥವಾ ಬೆಂಕೆ ನಚ್ಚುವವನು ಮಿಣಿಕು ಹುಳುವಾಗಿ ಜನಿಸುವವನು— ‘ಕಕ್ಕುಗಾರ ದಾಹಕಃ ಖಿದ್ಯೋತಃ’. ಅನ್ನ, ಉಪಟಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವವನು ಇಲಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು—‘ಧಾನ್ಯದರಣಾನಾ ಮೂಷಕಃ’. ಹಣ ಪಡೆದು ಹೇಳಿಕೊಡುವವನು ನರಿಯಾಗಿ ಜನಿಸುವವನು—‘ಭೃತಕಾಧ್ಯಾಪಕಃ ಶ್ರಗಾಲಃ’. ಬೇರೆಯವರ ಹಣವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವನು ಪ್ರೀತವಾಗಿ ಬದಲಾಗುವನು. ‘ಪರದ್ರವ್ಯ ಹರಣಾತ್’ ಪ್ರೀತಃ’. ಹಣ ಪಡೆದು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವನು ಹಾಗೂ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವನು ಚಾಂಡಾಲನಾಗಿ ಜನಿಸುವವನು—‘ದೇವಲ ಶ್ವಾಂಡಾಲಃ’. ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ವರ್ಣಲ್ಪಕ್ಕೆ ಮಾರುವವನು ಹಾಗೂ ಚಕ್ರಬ್ರಿಹಿ ಪಡೆಯುವವನು ಆಮೆಯಾಗಿ ಜನಿಸುವವನು. ‘ವಾಧುರ್ಣಿಕಃ ಕೂಮರಃ’ ನಾಸ್ತಿಕನು ಹಾಗೂ ಕೃತಫ್ಣನು ಜೀಡಹುಳುವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ‘ಉಳಿರ ನಾಭೀ ನಾಸ್ತಿಕಃ ಕೃತಫ್ಣತ್ತಃ’. ಶರಣಾಗತಿ ಹೊಂದಿದವನನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವವನು, ಅವನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವವನು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ಜನಿಸುವವನು—‘ಶರಣಾಗತ ತಾತ್ಯಗೀ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಃ’. ಸದಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳ, ಹೇಳುವವನು, ಮಿಥ್ಯಾಭಾಷಣ ಮಾಡುವವನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ವಾಪಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವನು—‘ಸರ್ವದಾರ್ಥನೃತಪಚೀನಾತ್’ ಪಾಪಃ’.

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ನಿಂದಿತ ಇಲ್ಲವೆ ತಾತ್ಯಜ್ಞ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ಇಂತಹ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾನವನು ತುಂಬಾ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು, ಇಲ್ಲವೆ ಯಮಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕ್ಕೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ, ಸತ್ಯಮರ್ಗಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಉನ್ನತಮಂಟ್ಟಕ್ಕೆ ರುತ್ತಾನೆ.

ನೇಂದ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗಳ ಜಹ—ಪಾಪನಾಶ

ಈ ಸ್ತುತಿಯ 6ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾರ್ಣ ಅತ್ಯಿಯು ವೈದಿಕ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಕಂತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವೈದಿಕ ಮಂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ

ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪಾಪ—ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ನಿವಾರಣೆ ಯಾಗುತ್ತವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇಡರಿಂದ ಪರಮಪವಿತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲರೀತಿಯ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಅವನಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಏನನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದುದನ್ನು ಅವನು ಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವನ್ನೊ ಅನೆಲ್ಲವೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದು —

ಏತಾನಿ ಜಪತ್ವಾನಿ ಪುನರ್ಂತಿ ಜಂತೂಜ್ಞಾ -

ಜಾತಿಸ್ಥರತ್ವಂ ಲಭಿತೀ ಯಂದಿಜ್ಞೀತಾ ॥ 6 - 5 ॥

ಕೆಲವೇಂದು ಮಂತ್ರಗಳು, ಸೂಕ್ತಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇವೆ—ಅಫ್ರೋಮರ್ಫಿಡ ಮಂತ್ರ-ಉದುತ್ಪಂ ಜಾತವೆದಸಂ (ಮಗ್ನೀಡ 1-50-2; ಅಥವ 13.2-16; ಯಂಜವೇಡ 7-41 ಇತ್ಯಾದಿ), ತರತ್ವ ಸ ಮಂದಿರಧವತಿ (ಮಗ್ನೀಡ 9-58-1); ಪವಮಾಸೀ ಖುಜಾಗಳು, ಶತಮಾನ್ಯಿರ್ಯಾ, ಆಥವಾಶಿರಸ್, ಗೋಸೂಕ್ತ, ಆಶ್ವಸೂಕ್ತ, ಇಂದ್ರಸೂಕ್ತ, ರಥಂತರ, ನಾಮದೇವ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮ ಮಂತ್ರಗಳು.

ದಾನದ ಮಹಿಮೆ

ಪಾಪಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಮಹಕ್ಕೆಲದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ದಾನವೇ ಸಾಧನವೆಂದು ಅತ್ಯ ಮಹಿಂದ್ರಯು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ವೈಶಾಶಿ ಮಾಸದ ಹುಣಿನೇ ಅಥವಾ ಬೇರೆಯಾವುದೇ ತಿಂಗಳ ಹುಣಿನೇಯಂದು ಏಳು ಅಥವಾ ಐದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಎಳ್ಳು ಮತ್ತು ಜೀನುತ್ಪವನನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ‘ಹೇ ಧರ್ಮರಾಜ ! ಈ ದಾನದಿಂದ ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು !’ (ಸ್ತ್ರೀಯತಾಂ ಧರ್ಮರಾಜ) ಎಂದು ಹೇಳಿದಲ್ಲಿ ಅಂತಹನನ್ನು ಜನ್ಮ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವನ್ನು-

ಯಾವಜ್ಞಿನ್ಮೃತಂ ಪಾಪಂ ತೇನ ದಾನೇನ ಶುದ್ಧ್ಯತೆ ||

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದ ಮೇಲೆ ಎಳ್ಳು, ಜೀನುತ್ಪವನ್ನ ಹಾಗೂ ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ಯಂಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಇರಿಸಿ, ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ನೀಡಿದಲ್ಲಿ, ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ದಾನ ನೀಡಿದವನು ಸಕಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು—‘ಸರ್ವಂ ತರತಿ ದುಷ್ಪಿತಂ’ || 6 - 11 ||

ಗುಪ್ತ ಹಾಗೂ ಬಹಿರಂಗ ಪಾಪಗಳ ಪ್ರಾಯಃ್ಮಿತ್ತ

ಅತ್ಯಿಯು 7ನೇ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತ ವಾಪಗಳಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲ್ಲಿ
ಬೇಕಾದ ಪ್ರಾಯಃ್ಮಿತ್ತಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ಗುಪ್ತ ವಾಪಗಳ
ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಸದಿ, ಕೋಳ, ಸರೀರವರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗು ಹಾಕಿ ‘ತರತಾ’ ಸು
ಪುಂಡಿ’ (ಖಗ್ನೀದ 9/58/1-4) ಎಂಬ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಮೂರು ಸಲ ಅವೃತ್ತಿ
ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೋಷ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ವಾಪವನ್ನು ಏಕಾಂಶದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದು, ಅದು ಇತರರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿಲ್ಲ
ದಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ಪಾಪಕರ್ಮ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಸಮಾಹಿತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತನ
ಕೃಷ್ಣ-ಪ್ರತಿವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶಂಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. —

ಬಹಿರಂಗ ಅವರಾಧ (ವಾಪ) ಮಾಡಿದ್ದವನಾದರೆ, ಅದು ಎಲ್ಲಿರೂ
ತಿಳಿದಿಲ್ಲರೆ, ಅಂತಹ ವಾಪ ಮಾಡಿರುವವನ್ನು ಚಾಂದ್ರಾಯಣ - ಪ್ರತಿವನ್ನು
ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ, ಶುದ್ಧಿ ಹೊಂದಬೇಕು .

ರಹಸ್ಯ ತಪ್ತಕೃಷ್ಣರ್ಥ ತು ಜರೀದ್ವಿಪ್ರಃ ಸಮಾಹಿತಃ |

ಪ್ರಕಾಶೀ ಚೈಂದವಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಕ್ರದಾ ಭುಕ್ತಾಪ ದ್ವಿಜೋತ್ಮಂಃ ||

(ಅತಿ 7.4)

ಕುಡಿಯಬಾರದ್ದನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದು, ತಿನ್ನ ಬಾರದ್ದನ್ನು ತಿನ್ನಿಲ್ಲವುದು,
ನಿಂದಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದು-ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಆಫ್ಮನಣ್ಣಣ ಸೂಕ್ತ
ವನ್ನು ಜಪಿಸಿ, ಸೀರೆನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶಂಧನಾಗುತ್ತಾನೆ—
‘ಆಫ್ಮನಣ್ಣೇನಾಪಃ ಸೀತಾಪ ಶಂಧಿತೀತಾ’ |

ಪ್ರಾಂಸ್ಮಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆರೋಗ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಸಮಧಾ-
ರಾದಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ವತ್ತಾಪ ವಡುವುದು, ಪಾಪ ಮಾಡಿದ್ದ ಕೂಗಿ ದುಃಖವಡುವುದು,
ಗ್ರಾಸಿಯನ್ನು ಮೊಂದುವುದು, ಅಂತಹ ಪಾಪನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ
ವೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುವುದು-ಇತ್ಯಾದಿ ಸದ್ಗುರುನೇಯಿಂದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪಾಪ
ಹೀನನಾಗಿ ಶಂಧನಾಗುವನು .

ಅಸಕ್ತಃ ಪ್ರಾಯಃ್ಮಿತ್ತೀ ಸರ್ವತ್ಪ್ರಾನುಶೋಽಕನೇನ ಶಂಧಿತೀತಾ ||7.15||

ಉಮತ್ವಾಪಂ ಜಾತವೇದಸಂ ದೇವಂ ವಹಂತಿ ಕೇತವಃ |

ದೃಷ್ಟಿ ವಿಶ್ವಾಯ ಸರ್ವಂ || (ಖ. 1.50.1)

ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಏಳು ಸಲ ಅಷ್ಟೇ ವನ್ನು ನೀಡಿ ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ವಿಧಿಪ್ರೋವರ್ಕವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನೆಮಸ್ತಾರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಈ ಜನ್ಮ ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳ ಪಾಠವು ನಾಶವಾಗುವುದು -

ಉದುತ್ತುಮಿತಿ ಸಹ್ಯರೂಪೇಣಾಟ್ಯದಿತ್ಯ ಮುಪಾಸ್ಯೇಹ

ಕೃತ್ಯೇಃ ಪುರಾಕೃತ್ಯೈಷ್ಟ ಮುಖ್ಯತೀಃ ॥ 8 - 6 ॥

‘ಸೋಮಂ ರಾಜಾನಮವಸೆ’ (ಖಗ್ನೀದ 10-141-3; ಸಾಮ 91; ಆಧವ್ 3.20.4; ವಾ-ಸಂ. 9-26; ತ್ಯ. ಸಂ. 1-7-10-3) ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪರಿಸುವುದರಿಂದ ವಿಷ ನೀಡುವುದು, ಮನೆ ಸುಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂತಹವುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ‘ಸೋಮಂ ರಾಜಾನಮಿತಿ ವಿಷಗರಾಗ್ನಿದಾಕಾಭ್ಯ ಮುಖ್ಯತೀಃ ॥ (18-71).

ಅನೇಕ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಲಗಾಯಿತ್ರೀ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶಂಕ್ರಾನ್ತಿ ರಾಗುವರು -

ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಪಾಪಾನಾಂ ಸಂಕರೇ ಸಮುಪಸಿತೀ |

ದತ ಸಹಸ್ರಮಂಭ್ಯಾಸಾತ್ ಗಾಯಿತ್ರೀ ತೋಧನಂ ಪರಂ ॥ 8-8 ॥

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನ, ಭಗವತ್ ಸ್ತುರಕ್ಷಯೆ ಮಹಿಮೆ

ಇಷ್ಟೈಲಿ ವಿನರಿಸಿದ ನಂತರ ಆತ್ಮಿ ಮಹಿಸಿಯೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವಡಂಗಯೋಗ (ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಧ್ಯಾನ, ಪ್ರಾಣಾಯಾನ, ಧಾರ್ಡಾ, ತರ್ಕ ಹಾಗೂ ಸಮಾಧಿ) ಗಳ ವಣಿನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ದಂತಘೋಷನ ಮಗ ಶಿಶುಪಾಲನಂತೆ ವಿದ್ವೈ ಭಾವದಿಂದಲೋ, ವೈರತ್ಯದಿಂದಲೋ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುರಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಮಾನವನು ತನ್ವದೆ ಉದ್ದಾರವಾಗುತ್ತಾನೆ - ಎಂದು ಆತ್ಮಿಯು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಗವತ್ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸತ್ಯಮ್ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದದ್ದೇ ಆದರೆ, ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಉತ್ತಮ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ -

ವಿದ್ವೈಷಾದಪಿ ಗೋವಿಂದ ದಮಷೋಷಾತ್ಮಜಃ ಸ್ತುರನ್ |

ಶಿಶುಪಾಲೋ ಗತಃ ಸ್ವಗ್ರಂ ಕಿಂ ಪುನಸ್ತತ್ಪರಾಯಣಃ ॥ 9-4 ॥

ಹೇಗಾದರಾಗಲಿ, ಎಲ್ಲ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ತುರಣಿ ಮಾಡಿ,

ಭಗವಂತನೆ ಗುಣಾನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ, ಧ್ಯಾನ, ಸತ್ಯಂಗ, ಕಥಾಲಾಪ ಗಳಿಂದ ಪರಿಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಾಗಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು.

2. ಅತ್ಯಿ ಸಂಹಿತಾ

ಇದು ಅತ್ಯಿ ಮಹಿಸ್ರಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಹಿತೆಯಾಗಿದೆ. ಶೈಲೀಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಕೃತಿಯು ಸುಮಾರು 400 ಶೈಲೀಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ ಧರ್ಮ, ರಾಜಧರ್ಮ, ಆಹಾರ ಶುದ್ಧಿ, ದ್ರವ್ಯ ಶುದ್ಧಿ, ಗೃಹಶುದ್ಧಿ, ಇಷ್ಟಪೂರ್ತ ಶುದ್ಧಿ, ಗೋದಾನ, ವಿದ್ಯಾದಾನ, ಅನ್ನ ವಸ್ತ್ರಾದಿ ದಾನಧರ್ಮಗಳು, ಆಶಾಚ ಮಿಳವಾಂಸೆ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಜ್ಞ, ಸಂತಾಪನೆ, ಚಾಂದ್ರಾಯಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರತಿಗಳ ವಿವೇಚನೆ, ಪಾತಕ-ಮಹಾಪಾತಕ ಹಾಗೂ ಉಪವಾತಕಗಳ ವರ್ಣನೆ, ಶುದ್ಧಿ ಮಿಳವಾಂಸಾ ಹಾಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪರಧರ್ಮ

ಸಂಹಿತೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ ಧರ್ಮದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು. ಆಯಾಯಾ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರ ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪರಧರ್ಮ ಆಧವಾ ಬೇರೆ ವರ್ಣ ಧರ್ಮವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಪರಧರ್ಮದ ಆಚರಣಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬಾರದು. ಪರಸ್ತಿಯು ಎಷ್ಟೇ ಸುಂದರಳಾದರೂ, ಅಂತಹನಳನ್ನು ಸರ್ವಧಾ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು –

ಪರಧರ್ಮೇ ಭವೇತ್ ತ್ವಾಜ್ಯಃ ಸುರೂಪರದಾರಯಾತ್ || 18 ||

ರಾಜಧರ್ಮ

ರಾಜಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನಿರ್ದೇಶನ 1. ದುಷ್ಪವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಿಸಿದೆ ಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ, 2. ಸಜ್ಜನೆರು ಆಧವಾ ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಆಧವಾ ಆಂತಹವರನ್ನು ಆದರಿಸಬೇಕು, 3. ನಾಯಿಯಂತವಾಗಿ ಸನಾಗ್ರಾದ ಮುಖಾಂತರ ರಾಜ್ಯವಿಜಾನೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬೇಕು, 4. ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕರು ಆಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ, ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನೇಕರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ, ಯಾರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾತ ತೋರಿದೆ ನಿಜವಾದ ಆಧಿಕಾರ ಉಳ್ಳವನಿಗೆ ಆಧವಾ

ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಿಜವಾದ ಯೋಗ್ಯತೆ ಉಳ್ಳವನಿಗೆ ಅವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು, 5. ರಾಷ್ಟ್ರಕೈ ಅಥವಾ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಸೇರುವ, ಅಂತಹ ವರಿಗೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು –

ಈ ವಿದೂ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ರಾಜರು ಪಂಚಯಜ್ಞಗಳ ತರಹ ಸೇರಬೇರಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನ್ಯಾಯಯುತವಾಗಿ ಪರಿಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ಪುಣ್ಯವೇ ಪಾರ್ಶ್ವವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ದ್ವಿಜೋತ್ತಮರು ಸಹಸ್ರಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಪಡೆಯಲಾರದು. ಅಂದರೆ ಧರ್ಮ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಸರಸ್ವಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಿಗುವ ಫಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನದಾದ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಿಗುವುದು.

ದುಷ್ಪಸ್ಯದಂಡಃ ಸುಜನಸ್ಯಾ ಪೂಜಾ ನ್ಯಾಯೇನ ಕೋಶಸ್ಯ ಚ
ಸಂಸ್ರವ್ಯಧಿಃ ।

ಆವ್ಯವಾತೋಽಧಿಷ್ಠಿಷು ರಾಷ್ಟ್ರರಕ್ಷಣ ಸಂಚೈಯಜ್ಞಃ ಕಥಿತಾ
ಸ್ವಾಭಾಂ || 28 ||

ಯತಾ ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆ ಪುಣ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾವಂತಿಹ ಪಾಧಿವಾಃ ।

ನ ತು ಕೃತು ಸಹಸ್ರೇಣ ಪ್ರಾಪ್ತಾವಂತಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ || 29 ||

ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥನ ಲಕ್ಷಣಗಳು

1. ಅನೂಯೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು,
2. ಶಾಚ,
3. ಮಂಗಳ,
4. ಅನಾಯಾಸ,
5. ಅಸ್ವಲ್ಕಾ (ಅಲ್ಪ ತ್ವರಿತ),
6. ದಮು,
7. ದಾನ ಕಾಗೂ
8. ದಯೆ. – ಈ ಎಂಟೊ ಶ್ರೀಷ್ಟ ಸ್ವರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳು.

I. ಅನಸೂಯೋ : ಸದ್ಗೃಹಿಗಳ ಉತ್ತಮ ಗುಣಗಳನ್ನು ಖಂಡನೆ ಮಾಡುವವನು, ಅಲ್ಪ ಗುಣಿಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುವವನು, ಇತರರ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸದಿರುವವನು-ಇಂತಹವನು ಸಂಘರ್ಷದ ಕಂಟಿಕನು. ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥನು ಇಂತಹ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಾರದು.

ನ ಗುಣಾನ್ ಗುಣಿನೋ ಹಂತಿ ಸ್ತಾತಿ ಚಾನ್ಯಾನ್ ಗುಣಾನಿ |

ನ ಹಸ್ತಿಜ್ಞಾಸ್ಯದೋಽಂಶ್ಯ ಸಾಂಕ ಸೂರ್ಯಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ || 34 ||

2. ಶಾಚಕ : ಅಭಕ್ತ್ಯಾ-ಭಕ್ತ್ಯಾಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು, ನಿಂದಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಿರುವುದು, ಆಚಾರ (ಶಾಚಾಚಾರ-ಸದಾಚಾರ) ವಿಚಾರಗಳ ಪರಿಪಾಲನೆ-ಇನನ್ನು ಶಾಚವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಅಭಕ್ತ್ಯಾ ಪರಿಹಾರಣೆ ಸಂಸರ್ಥಾಪ್ತಾಕ್ಷರಿಂದಿತ್ತೀಃ |

ಆಚಾರೇಮ ವ್ಯವಸ್ಥಾನಂ ಶಾಚಮಿತ್ಯಾಭಿಧೀಯತೀ || 35 ||

3. ಮುಂಗಳ : ಶ್ರೀಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಯಾದಿ ಶಿಳದವರ ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ ಅನುಸರಿಸುವುದು, ನಿಂದನೀಯ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶ್ಯಜಿಸುವುದು - ಇಂತಹ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮಹಿಂದ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಶಿಳಯುವುದಕ್ಕೆ ‘ಮುಂಗಳ’ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಪ್ರಶಂಸಾಚರಣಂ ನಿತ್ಯಮಪ್ರಶಸ್ತ ವಿವರಣಂ |

ವಿತದ್ದಿ ಮಂಗಲಂ ಪ್ರೋತ್ಸಂಪೂರ್ಣಾಭಿಧಾಮುದರ್ಶಿಭಿಃ || 36 ||

4. ಅನಾಯಾಸ : ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸೋವುಂಟಾಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದು. ಸಹಜವಾಗಿ, ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವೇ ಖರಿಗೆ ‘ಅನಾಯಾಸ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ -

ಶರೀರಂ ಸೀಡ್ಯತೆ ಯೇನೆ ಶುಭೇನೆ ತ್ಯಶುಭೇನೆ ವಾ |

ಅತ್ಯಂತಂ ತನ್ನ ಕುರ್ಯಾತ ಅನಾಯಾಸಃ ಸ ಉಚ್ಯತೀ || 37 ||

5. ಅಸ್ಪೃಹಾ : ತನಗೆ ಏನು ದರ್ಕಾತ್ಮದೊ ಆದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತೃಪ್ತಿ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬೇರೆಯವರ ಆಸ್ತಿಗೆ, ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಅಸೇ ಪಡಬಾರದು. ಈ ಭಾವನೆಗೆ ‘ಅಸ್ಪೃಹಾ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಯಥೋತ್ಸನ್ನೇನ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಸಂತೋಷಃ ಸರ್ವವಸ್ತುಷಃ |

ನ ಸ್ಪೃಹೇತ್ ಪರದಾರೇಷು ಸೋಽಪಸ್ಪೃಹಾ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾ || 38 ||

6. ದಮು : ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಮಾನಸಿಕ, ಶಾರೀರಿಕ ದುಃಖ ಉಂಟಾದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲಿ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅವನ ಮೇಲಿ ಕೊಡಗೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ. ಉದ್ದೇಗದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಲೀ ಮಾಡಲೂ ಬಹುದು. ಇಂತಹ ಉದ್ದೇಗ ಹಾಗೂ ಸೇಡಿನ ಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಮಾನವನು ಸಮಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ‘ದಮು’ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು.

ಬಾಹ್ಯವಾಧಾರ್ಯತ್ವಕೆಂ ವಾಪಿ ದುಃಖರೂಪದ್ಭೂತೆ ಪರೈಃ |

ನ ಕುಪ್ಯತೆ ನ ವಾ ಹಾತಿ ದಾಸಃ ಇತ್ಯಭಿಧೀಯತೆ || 39 ||

7. ದಾನ : ಪ್ರತಿ ದಿನಪ್ರೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ದಾನ ನೀಡೆ ಚೀಕಾದುದು ಧರ್ಮ. ತನಗೆ ಇರುವ ಅಲ್ಪ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸಂತೋಽವ ಕಾಗ ಪ್ರಯೋತ್ಸವಾಡಿ, ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನಾದರೂ ನೀಡುವಿಕೆಯನ್ನು ‘ದಾನ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಅಹಸ್ಯಹನಿ ದಾತನ್ಯಪುದೀನೇ ನಾಂತರಾತ್ಮನಾ |

ಸೊತ್ತೀಕಾದಪಿ ಪ್ರಯೋತ್ಸೇನ ದಾನಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ || 40 ||

8. ದಯೆ : ಬಂಧು ಭಾಂಧವರನ್ನು, ಮಿತ್ರರನ್ನು, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು, ದ್ವೇಷಿಸುವರನ್ನು, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ, ಜೀವಿಗಳನ್ನೂ ತನ್ನಂತೆ ಕಾಣಬೇಕು. ಆವರ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸುಖದುಃಖವೆಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಸರ್ವರನ್ನೂ ಸಮಭಾವ ದಿಂದ ಕಾಣುವ ರೀತಿಗೆ ‘ದಯೆ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಈ ಮಾತನ್ನೇ ಬಸವಣ್ಣನವರು ‘ದಯೆಯೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯ’ ಎಂದು ಬಹಳ ಸುಲಭವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ -

ಪರಸ್ತಿನಾ ಬಂಧುವರ್ಗೇ ವಾ ಮಿತ್ರೇ ದ್ವೇಷೇ ರಿಪೋ ತಥಾ |

ಆತ್ಮವದ್ವತ್ತಿತಪ್ಯಂ ಹಿ ದಯೀಷಾ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾ || 41 ||

ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶುದ್ಧರೂಪದ ಸದ್ಗುಹಣನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು ಆವಿನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಜನ್ಮ ವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆವನು, ಜೀವನ್ನು ಕೈನಾಗುವನು -

ಯತ್ಸೈತ್ಯೈಲಂ ಶಷ್ಟಿಯುಕ್ತೋತ್ತೀ ಗೃಹಸೌರ್ಕಣಿ ಭವೇದ್ ದ್ವಿಜಃ |

ಸ ಗಢ್ಣತಿ ಪರಂ ಸ್ಥಾನಂ ಜಾಯತೇ ನೇತ ವೈ ಪುನಃ || 42 ||

ಪರರಿಗಾಗಿ ಸತ್ಯವರ್ಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು

ಬೇರೆಯವರಿಗಾಗಿ, ಆವರ ಒಳ್ಳಿಯದಕಾಗಿ ಸ್ಥಾನ, ದಾನ, ಜಪ, ತಪ, ಪ್ರತೋಽವಾಸ ಇತ್ಯಾದಿ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅಂತಹವನಿಗೆ ಸದಾ ಶಬ್ದವಾಗುವುದು. ಮಾಡಿದವನು ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರದವನಾದರೂ, ಆವನೂ ಪುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿಯಾಗುವನು. ಹೀಗೆ ಯಾರಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವನೇ ಆವಿನಿಗೂ ಮತ್ತು ಮಾಡಿದವನಿಗೂ-ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಒಳ್ಳಿಸುದಾಗುತ್ತದೆ, ಪುಣ್ಯ

ఫలవు ఇబ్బరిగూ లభిసుత్తదే. ఆచుదరిందలే వరెరిగాగియూనా నావు
ఉత్తమ కాయాగళన్ను మాడచేకాగిదే. ఇదన్ను కురితు ఆశ్రి
పుహస్సియు హిగేందు తిళసుత్తానే -

ప్రతిక్షతి కుశమయిం తీధ్రవారిసు పుజ్జయేతా |

యముద్ది శ్ర్య నిమజ్జేత ఆష్టబూగం లభీతా సః ||

మాతరం పికరం నాక్షపి భుత్రతరం సుక్ష్మదం గురుం |

యముద్ది శ్ర్య నిమజ్జేత ద్వాదశాంతఫలం లభీతా ||

బేరియవర ఒళ్ళయెదక్కాగి శుద్ధ మనస్సిన్నింద యారు నదియల్లి
కుశమయిం మూత్రయున్ను మాడి ఆదరల్లి బేరియవర వ్యక్తిత్వవన్ను
అపగాజనే మాడి నిమిత్తనాగి స్వాన మాడుపరో ఆంతహవరిగి పూణ
ఫలవు దొరియుత్తదే, మాడిదాతనిగూ ఎంటు భాగ పుణ్య లభిసుత్తదే.
ఇదే రీతియల్లి తండె, తాయి, సమోదర, మిత్ర, గురు ఆధవా
యారదే నిమిత్తవాగలి పుణ్య తీధ్రదల్లి స్వాన మాడిద్దే ఆదరె
ఆంతహవరిగి 12 భాగ పుణ్యవు లభిసుత్తదే.

వేద ప్రమాణ

వేదం గృహిత్వాయః కృత్యచ్ఛాస్త్రం చ్యైవావ వున్నతే |

స సక్యః పశుతాం యాతి సంఖపానేక వింతతిం || 11 ||

వేదవన్ను ప్రమాణవెందు భావిసి ఆదక్షే సంపూర్ణ గౌరవనన్ను
తోరువవను సంక్లతాదున్నే మాడుత్తానే. కారణ, ధావిశ్చ
విషయగళల్లి వేదవే ఎల్లదక్షింతలూ బహళ నుఖ్యవాద ప్రమాణ -
'థమ్ జిజ్ఞా సమానానాం ప్రమాణం పరమం శ్రతః |' (మను 2/13).

హిగే గౌరవనన్ను తోరువాగ ఆంధత్రద్దీ రూపన్ను ఆదు
పడియబారదు. వేదగళన్ను నెంబి, ఇతరే స్తుతి ఇత్తాది ఇతరే
శాస్త్రగళన్ను అపమానిగొలిసబారదు. హిగే మాడిద్దే ఆదరె
ఆంతహవను పావ మాడిదంతాగుత్తదే. ఆపను మృగ సమాన
సాగుత్తానే.

33. ವಸಿಷ್ಠ ಸ್ತುತಿ

ತ್ಯಾಗ, ತಪಸ್ಸು, ಪೈರಾಗ್ಯ, ಕ್ಷಮಾಗುಣಗಳ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿ ವಸಿಷ್ಠನು. ಈತನ ಸದಾಚಾರ ಪರಾಯಣತೆಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆದರ್ಶವಾಗಿದೆ. ವೇದಗಳು, ಪುರಾಣಗಳು, ಇತಿಹಾಸಗಳು-ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈತನ ಆಲೋಕಿಕ, ಪಾವನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾರುಣ್ಯ, ಪರೋಪಕಾರ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಇವರ ಅಖ್ಯಾನಗಳು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನು ಮಿತ್ರಾನರುಣನೆ ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈತನು ಮಂತ್ರದ್ವಾರ ಯಂತ್ರಿಯೂ ಆಗಿರುವನು. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಆನೇಕ ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ, ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಈತನು ದರ್ಶನವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಗ್ನೇದದ ಏಳನೇ ಮಂಡಲವನ್ನು ‘ವಾಸಿಷ್ಠ ಮಂಡಲ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಈತನು ಸ್ವಾಷ್ಟಿಕತಾ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸ ಪ್ರತ್ರನೆಂದು ಪುರಾಣಗಳು ವರ್ಣಿಸಿವೆ. ಈ ವಸಿಷ್ಠ ಗೋತ್ರದ ಪ್ರವರ್ತಕನೂ ಈತನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಪ್ತಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಈತನೂ ಒಬ್ಬನು.

ಹತಿವತ್ತಿಯರಿಗೇ ಆದರ್ಶಭಾದ ಆರುಂಧತಿಯು ಈತನ ಧರ್ಮಪತ್ತಿ. ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಚೇರಿ ವಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಸಪ್ತಷಿಗೆ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಡ ವಸಿಷ್ಠ ಮಹಿಂದ್ರಯೊಂದಿಗೆ ಪಾತಾ ಆರುಂಧತಿಯೂ ವಿರಾಜಮಾನ ಭಾಗಿದ್ದಾಗೇ. ಆದರ್ಶ ದಂತಿಗಳಾದ ಇವರನ್ನು ಆನೇಕರು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವಿವಾಹ ಸಂದಭಗಳಲ್ಲಿ ‘ಆರುಂಧತಿ ದರ್ಶನ’ ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ ಇದೆ.

ಶರ್ಕ್ರವೃತ್ತ, ವೇದವ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಶುಕದೇವರವರಂಗಳು ವಸಿಷ್ಠನ ಪೌತ್ರ-ಪ್ರಪಾತ್ರ ವರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಗುರುಗಳೂ ಆಗಿದ್ದ ಈತನು ವಿದ್ಯಾ-ಬುದ್ಧಿ, ಯೋಗ ಜ್ಞಾನ, ಸರ್ವಜ್ಞತೆ, ಆಚಾರ ನಿಷ್ಠೆಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾನು. ಈತನ ಬ್ರಹ್ಮ ತೇజಸ್ಸಿನ ಮುಂದೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಕ್ಷಮಾತ್ರ ಬಲವೂ ನೋಲನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು. ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಾ

ಈತನು ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳ ಹಿತದ ಬಗೆಗೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಸ್ವಾರ್ಥವೇ ಈತನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ; ಸದಾ ಪರಮಾರ್ಥವೇನೇ! ಭಗವದ್ವರಲ್ಲಿ ಈತನ ಹೆಸರು ಮೊದಲ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿದೆ.

ವಸಿಷ್ಠನ ವ್ಯಕ್ತಿಪ್ರದ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ವಿಶೇಷವೇನೇಂದರೆ ಈತನ ಗೋ ಸೇವೆ ಹಾಗೂ ಗೋ-ಭಕ್ತಿ. ಈ ಗುಣ ಅನೇಕರಿಗೆ ಆದರ್ಶವಾಗಿದೆ. ಕಾಮಧೀನುವಿನ ಪ್ರತಿಯಾದ ನಂದಿನ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ಹಸುವು ಈತನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿತ್ತು. ಈ ದಂಪತಿಗಳು ಈ ಗೋವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಶ್ಯವೂ ಪೂಜಿಸಿ, ಆದಕ್ಕೆ ಸೇವಾ ಶುಶ್ಲಾವಿಷಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಂತ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂರ್ಚಿತ ವಾದ ನಂದಿನಿಯು ಈನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅನೇಕ ದುರ್ಭಾವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಂತ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂರ್ಚಿತ ವಾದ ನಂದಿನಿಯು ಈನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅನೇಕ ದುರ್ಭಾವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಸಿಷ್ಠನ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಗಳು ಬಹಳವ್ಯಾಪಕವಾಗಿವುಗಳು. ‘ಯೋಗವಾಸಿಸ್ತ’ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಂಥವು ಈತನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ. ಈತನ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಹಾಗೂ ಆಚಾರ ಸಂಬಂಧದ ಮಂತ್ರದೇ ಗಳನ್ನು ‘ವಸಿಷ್ಠ ಧರ್ಮಸೂತ್ರ’ ಹಾಗೂ ‘ವಸಿಷ್ಠ ಸ್ತುತಿ’ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ಲಾಗಿದೆ.

1. ವಸಿಷ್ಠ ಧರ್ಮ ಸೂತ್ರ

ಇದನ್ನು ‘ವಸಿಷ್ಠ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ’ ಎಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ತವ್ಯದ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವು ವಿಶೇಷ ಸಾಫನ ಹಾಗೂ ಗಾರಿವಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಸೂತ್ರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ‘ವಸಿಷ್ಠ ಧರ್ಮಸೂತ್ರ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ಇದು ಸುಂದರ ಕ್ಯಾಲಿಯಲ್ಲಿದೆ ಇದರಲ್ಲಿ 30 ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಗಳವೇ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಸೂತ್ರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿವೇ. ನೆಡುನೆಡುವೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶೋಕಗಳೂ ಇವೆ.

ಧರ್ಮದ ಲಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಾಚಾರಣೆಯು ಘಳ

ಧರ್ಮದ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾತ್ಮ ‘ಶೃಂತಿ’ ಹಾಗೂ ‘ಸ್ತುತಿ’ಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ವಿಹಿತ ಆಚಾರಣೆಗಳೇ ‘ಧರ್ಮ’ವೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ— ‘ಶೃಂತಿ ಸ್ತುತಿ ವಿಹಿತೋ ಧರ್ಮಃ’ (1-3). ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಂತಹವು ಈ

ಶ್ರುತಿ, ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಆಂತಹ ಸಂವಭದ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪುರಾಣರು, ಮಹಾಸಿಗಳು ನಡೆಸುವ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು, ಅವರು ನಡೆಸುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾಗಳು, ರಮಾ-ಗಳು-ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮಾಣಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಅಂದರೆ ಮಹಾತ್ಮರು, ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾನೀಯರು ಹೇಗೆ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ, ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ವನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು, ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು—‘ತದಲಾಭೇ ಶಿಷ್ಟಾಂಶಾರಃ ಪ್ರಮಾಣಮಾ’ (1-4).

ಮಹಾತ್ಮರು ಯಾರು, ಎಂತಹವರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪಸಿಸ್ತಿನು ಒಂದು ಸೂತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ—‘ಶಿಷ್ಟಃ ಪುನರಕಾತ್ಮಾ’ (1-5) ಎಂಬುದು. ಅಂದರೆ ತ್ಯಾಗಿಯು, ನಿಷ್ವಾಮನೂ ಆಗಿರುವವನೇ ಶಿಷ್ಟಃನು ಎಂದಧ್ರ್ಯ.

ಆತನು ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ಫಲವನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ— ಧರ್ಮವನ್ನು ಅವಹೇಳಿನ ಮಾಡದೆ ಆದನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ, ನಿಜ ಆರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಸುವವನು ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹವನೇ ಪ್ರಸಂಜದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಷ್ಟತಮು ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗುವನು. ಇಂತಹವನು ಮಾನ್ಯನೂ, ಪೂಜನೀಯನೂ ಆಗಿರುವನು. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಗ್ರಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಧರ್ಮಾತ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಈ (ಇಹ) ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಲ್ಲದೆ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ—

‘ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಚಾನುತ್ತಿಷ್ಟಾನಾ ಧಾರ್ಮಿಕಃ ಪ್ರಶಸ್ಯತಮೋ ಭವತಿ ಲೋಕೇ, ಪ್ರೇತ್ಯ ಚ ಸ್ವಗ್ರಂ ಲೋಕಂ ಸಮಶ್ಯತೇ ! ’ (1-2).

ಆರು ರೀತಿಯ ದುಷ್ಪರು

ಮಹಾಪಾಠಗಳು, ಉಪಪಾಠಗಳ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ದುಷ್ಪನೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಆರು ರೀತಿಯ ಪಾಠಕಿಗಳಿದ್ದಾರೆ— 1. ಬೆಂಕಿ ಹಂಚ್ಯುವವನು, 2. ವಿಷ ನೀಡುವವನು, 3. ಕೈನಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರ ಹಿಡಿದು ಆಕಾರಣವಾಗಿ ಜನರನ್ನು ಕೊಲ್ಲು ವೈವನು, 4. ಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವನು, 5. ದಿವ್ಯದೇತಿಗಳಲ್ಲಿನ ದೇವ ಮಾನ್ಯವನ್ನು ಆಪಹರಿಸುವವನು, 6. ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಆಪಹರಿಸುವವನು.

ಅಗ್ನಿದೋ ಗರಳಕ್ಕಿಟ್ಟವ ಶಸ್ತ್ರವಾಸಿಫ್ರೋನಾಪಹಃ ।

ಕ್ಷೇತ್ರಧಾರ ಜರಕ್ಕಿಟ್ಟವ ಸದೇತೀ ಹಷ್ಯತಬಾಯಿನಃ || 3-19 ||

ಈಂತಹ ಪಾತಕಿಗಳ ಸ್ವೀಕೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ, ಅವರ ಜೊತೆ ಸೇರಿದಲ್ಲಿ, ಹಾಗೆ ಸೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಒಂದು ನರ್ಸರ್ದಲ್ಲಿ ಪತಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ-‘ಸಂವತ್ಸರೇಣ ಪತತಿ ಪತಿತೇನ ಸಹಾಚರನ್ !’ (1-22).

ಈಂತಹ ಪತಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೆಳಂದರೂ ಪಾವ ಬರುವುದಿಲ್ಲ – ‘ಆತ ತಾಯಿನಂ ಹತ್ಯಾ ನಾತ್ರ ಪ್ರಾಣಜ್ಞೀತ್ಯುಃ ಕೆಂಚಿತ್ ಕಿಲ್ಬಿಷಮಾಹುಃ ।’
(3-16)

ಸುಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯ ಶುದ್ಧಿ

ಶರೀರದ ಶುದ್ಧಿಯು ನೀರಿನಿಂದ (ಸಾಖ್ಯನದಿಂದ) ಆಗುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯ, ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಶುದ್ಧಿ ಆಗುವುದು. ವಿಷ್ಯೇ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ಸಗಳಿಂದ ಜೀವಾತ್ಮದ ಶುದ್ಧಿಯು ಆಗುವುದು. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ (ಸುಜ್ಞಾನ) ದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯು ಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದು-ಹೀಗೆಂದು ವಸಿಸ್ತೇನು ಈ ಕೃತಿಯ ಮೂರನೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಅದ್ವಿಗಾರಾತ್ಮಾಣ ಶುದ್ಧ್ಯಂತಿ ಮನಃ ಸತ್ಯೇನ ಶುದ್ಧ್ಯತಿ ।

ವಿದ್ಯಾ ತರ್ಮೋಭಾಯಂ ಭೂತಾತ್ಮಾ ಬುದ್ಧಿಜ್ಞಾನೇನ ಶುದ್ಧತಿ || 3-56 ||

ಆಚಾರ - ಅನಾಚಾರ

ಸದಾಚಾರ ಹಾಗೂ ಶಾಚಾರಗಳು ಧರ್ಮಾಚರಣಿಗೆ ಮೂಲ. ನಿಂದಿತ ಆಚರಣಿಗಳನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು.

ಈಂತಹ ಸದಾಚಾರಗಳ ಪಾಲನೆಯೇ ಪರಮಾರ್ಥರ್ಮ. ಆಚಾರ ಹೀನ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ವೇದಗಳನ್ನು ಆಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವನಾದಾಗೂತ್ತಿ, ಆ ವೇದಗಳೂ ಕೂಡ ಅಂತಹವನನ್ನು ಪರಿಶ್ರನಾತ್ಮಾಗಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವನದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹವನನ್ನು ವೇದಗಳೂ ದಾರ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಗೂಡಿನಿಂದ ಹಾರಿಹೋದ ಹಕ್ಕಿಗೆ ರಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಚಾರಹೀನಂ ನ ಪುನಂತಿ ವೇದಾ

ಯಧ್ಯಪೃಥಿತಾಃ ಸಹ ಷಜ್ಞಾ ಭಿ ರಂಗ್ರೇಃ ।

ಭನ್ನಾಂಸ್ವೇನಂ ಮೃತ್ಯುಕಾಲೇ ತೈಜಂತಿ
ನೀಡಂ ಶರ್ಕಂತಾ ಇವ ಜಾತಪರ್ವಾಃ ॥ 6-3 ॥

ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ಆಚಾರವನ್ನು ವಾಲಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಫಲ ಪ್ರದಾನಾಗುತ್ತದೆ, ಸಮಸ್ತ ಏಶ್ಯಾಯವೂ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ, ಲೋಕಾಭಿರಾನವ್ಯವು ವ್ಯಾಪ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸದಾಚಾರ ವಾಲನೆಯಿಂದಲೇ ದುರ್ಬಳಿಗಳು, ದೊಷಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಆಚಾರಾತ್ಮ ಫಲತೇ ಧರ್ಮೋ ಹ್ಯಾಚಾರಾತ್ಮ ಫಲತೇ ಧನೆಂ ।

ಆಚಾರಾಚ್ಚಿಯವಾಪ್ತೇ ಆಚಾರೋ ಹಂತ್ಯಲಕ್ಷಣಂ ॥ (6-7)

ಅಗ್ರಹ್ಯ ಮಣ್ಣ

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗದ ಮಣ್ಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಸಿಷ್ಠನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಅಗ್ರಹ್ಯ ಮಣ್ಣ ಏದು ರೀತಿಯದ್ವಾಗಿವೆ. ಈ ಏದೂ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಮಣ್ಣ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಥವಲ್ಲ ಎಂದು ವಸಿಷ್ಠನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ -

1. ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಣ್ಣ,
2. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪಾರಂಗಣದಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣ,
3. ಹುತ್ತದ ಮಣ್ಣ.
4. ಇಲಿ ಬಿಲದ ಬಳಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿರುವ ಮಣ್ಣ,
5. ಶಾಚಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಉಳಿದಿರುವ ಮಣ್ಣ.

ಶುದ್ಧಿ ವಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಏದೂ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಮಣ್ಣನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು.

ಅಂತರ್ಜಾಲೇ ದೇವಗೃಹೇ ವಲ್ಮೀಕಿ ಮಾಷಕಸ್ಥ ಲೇ ।

ಕೃತಶಾಚಾರಾಂಶಾಃ ಚ ನ ಗ್ರಾಹಾಃ ಪಂಚ ಮೃತ್ಯುಕಾಃ ॥ 6-15 ॥

ಉತ್ತಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಯೋಗತಪೋ ದಮೋ ದಾನಂ ಸಕ್ಯಂ ಶಾಚಂ ದಯಾ ಶೃಂತಂ ।

ವಿಧಾ ವಿಜಾ ನ ಮಾಸ್ತಿಕ್ಯ ಮೇತದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಲಕ್ಷಣಂ ॥ 6-20 ॥

ಎನ್ನಾನುದರ ಪ್ರಕಾರ ಯೋಗ, ತಪಸ್ಸು, ದಮ (ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ), ದಾನ, ಸತ್ಯ, ಶಾಚ, ದಯೆ, ನೇದೂಧ್ಯಯನ, ವಿದ್ಯೆ, ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ.

ಶಾಂತನಾಗಿರುವವನ್ನೂ, ದಾಂತನಾಗಿರುವವನ್ನೂ, ಜತೀಂದ್ರಿಯನೂ,

ವೇದಾಧ್ಯಯನದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಾಣೀಹಿಂಸೆಯಿಂದ ದೂರವಿದ್ದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಹಿಂ ಶಾಪ್ತತ ಪರಾಯಣನಾಗಿರುವವನೂ, ದಾನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಕೋಚಿಸಬೇಕೆಂದು - ಇಂತಹನನು ಬ್ರಹ್ಮಣರ ಉದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಫಲನಾಗುವನು.

ಯೇ ಶಾಂತದಾಂತಾಃ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಾಣ ಕಣಾರ
ಜತೀಂದ್ರಿಯಾಃ ಪ್ರಾಣಿವಥಾನ್ಯಿವೈತ್ತಾಃ ।
ಪ್ರತಿಗ್ರಹೇ ಸಂಕುಂಚಿತಾಗ್ರಹೇಸ್ತಾಸ್ತೇ
ಬ್ರಹ್ಮಣಾಸ್ತಾರಯಿತುಂ ಸಮಥಾಃ ॥ 6-21 ॥

ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮ

ಈ ಕೃತಿಯ ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಆತಿಥಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಏಕತ್ವನ್ನೂ ಸ್ವಷಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆತಿಥಿ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಎದ್ದು ಸ್ವಾಗತಿಸುವುದು, ಆತನಿಗೆ ಆಸನ ನೀಡುವುದು, ವಾಧುರವಾಗಿ ಆತನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು, ಉತ್ತಮ ಉಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಶಯನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬು ಆದರದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಸತ್ಯರಸಚೇಂದು ಇಡರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗೃಹೇಷ್ಪಭ್ರಾಗತಂ ಪ್ರತ್ಯಾಧಾನಾಸನೆತಯಾನ
ವಾಕೀಂಸ್ತಾನ ಸೂರ್ಯಾಭಿಮಾನಯೇತ್ ॥ 8-12 ॥

ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥಶ್ರಮಾವೇ ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವಯುತ ವಾದುದು. ಎಲ್ಲ ನಂದಿ, ಹಾಹಾನದಿಗಳೂ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವಂತೆ, ಸಕಲ ಜೀವಜಂತುಗಳೂ ತಾಯಿಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವಂತೆ, ಎಲ್ಲ ಭಿಕ್ಷುರ್ಥಿಗಳೂ (ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ವಾಸಪ್ರಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಸನಾತ್ಸಿ) ಗೃಹಸ್ಥನ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ -

ಯಥಾ ಮಾತರೆಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಸರ್ವೇ ಜೀವಂತಿ ಜಂತವಃ |
ಏವಂ ಗೃಹಸ್ಥಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಸರ್ವೇ ಜೀವಂತಿ ಭಿಕ್ಷೇವಃ ॥ 8-16 ॥

ಆದುದರಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಅನ್ನ, ನೀರು ನೀಡುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ಗೃಹಸ್ಥನ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮ - 'ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಚಂಸ್ಯೈನ ಸರ್ವ ಭೂತಾನಿ'. (8-13)

ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮ

ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳೂ ಅದರದರದೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳವೇ. ಅದನ್ನು ಆಯಾ ಆಶ್ರಮ ಧರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಧರ್ಮ, ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಯಾಯಾ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅದರದ್ದೇ ತದ ಗೋತ್ತಾದ ಧರ್ಮ ಸೇವನೆಗಳು ಇವುತ್ತವೆ. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ದಲ್ಲಿ ಸಂತಾನವನ್ನು ವಡೆಯುವುದು ಒಂದು ಧರ್ಮ. ಅದರೆ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಆಧರಂತಿರು, ಪಾಪ ಕರುವು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಆಯಾ ಆಶ್ರಮವಲ್ಲಿರುವಾಗ ಆಯಾಯಾ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಪಾಲಿಸಬೇಕು, ಇತರೇ ಆಶ್ರಮದ್ದಲ್ಲ.

ಅದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮಗಳೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿಂತಹ ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಜಿವಿತನ, ಮಾತ್ರಾರ್ಥ, ದುರಭಿಮಾನ, ದುರಕಂಕಾರ, ಆಶ್ರದ್ಧೆ, ಅನಾಜವ, ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಪ್ರಶಂಸೆ, ಪರನಿಂದಿ, ದಂಭ, ಕೊರ್ಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ ಹಾಗೂ ಅಸೂಯೆ – ಇವುಗಳು ಯಾವ ಆಶ್ರಮದವರಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಾರದು. ಇವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮಗಳವರಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬೇಕು.

ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರತೆ

ಪಿತೃಗಳ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುಹಿತಾಪುತ್ರ (ಮಗಳ ಮಾಗ), ಕುತ್ವ-ಕಾಲ, ಎಳ್ಳು-ಇ ಮೂರು ಇರಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಣಜ್ಯಕ. ಇವು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಪವಿತ್ರವಾದವುಗಳು. ಇದನ್ನು ನೆರಿವೇರಿಸುವಾಗ ಚಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಶಾಚ. ಕೊರ್ಧವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಆತುರಕಡಿಸದಿರುವಿಕೆಗಳು-ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯವಾದವು.

ಶ್ರೀಣಿ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಪವಿತ್ರಾಣಿ ದೌಹಿತ್ರಃ ಶುಕಪಸ್ತಿಲಾಃ |

ಶ್ರೀಣಿ ಚಾತ್ರ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ಶಾಚಕ್ರಾಂತಿಂಧಮತ್ವರಾಮಾ || 32 ||

ದಿನದ ಎಂಟನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ (3 ಫೆಂಬ್ರಿಗಳ ಕಾಲ) ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಮಂದ (ಕ್ಷೇತ್ರ) ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಸಮಯವನ್ನು ಕುತ್ವಕಾಲ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದಿವಸಾಷ್ಟವೇ ಭಾಗೇ ಮಂದಿಭವತಿ ಭಾಸ್ಯರಃ |

ಸ ಕಾಲೋ ಕುತ್ವೋ ಜ್ಞೇ ರಯಃ ಪಿತೃಜಾಂ ದತ್ತಸುಕ್ಯಯಂ || 11-33 ||

ಪುತ್ರವಂತನಾಗುವುದರ ಹಿರಿವೆ

ಪುತ್ರಸ್ವಲಿಂದುವುದು ಒಂದು ಶಾಪ. ('ಅಪ್ತೃತ್ಯಣ ಇತ್ಯಾಭಿಂಬಾಪಃ' 17. ಮಗನ ಮುಖಾಂತರ ತಂದೆಯು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವನು. ಹಾತ್ರನ ವನಿಗೆ ಅನ್ನಸ್ಯತ್ತ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಾತ್ರನಾದವನಿಗೆ ಸೂರ್ಯಲೋಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಪುತ್ರೀಣ ಲೋಕಾಜ್ಞ ಯತಿ ಹಾತ್ರೀಣಾನನ್ಯವಶ್ವತ್ತಿ |

ಅಥ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಹಾತ್ರೀಣ ಪ್ರಧ್ವಸ್ಯಾವೋಽತಿ ವಿಷ್ವವಂ ||17-5||
ರಾಜನ ಧರ್ಮ

'ವಸಿಷ್ಠ ಧರ್ಮಸೂತ್ರ'ದ 19ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಧರ್ಮವ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿವಾಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ವಾಲನೆ-ಪೋಷಕೆ ಮಾತ್ರಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ರಾಜನ ಮೊಟ್ಟೆ ವೊಡಲ ಸ್ವಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಆ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮ ವೋ ಆಗಿದೆ. ರಾಜನಾದವನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಧ್ಯದ ಚಿಂತೆಯ ವಾಡಬಾರದು. ಪ್ರಜೀಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ವಾಡುವಿಕೆ, ಅವರ ಸುಖಕ ವಾರಣವನ್ನೇ ಪಣವಾಗಿಡುವುದು, ಎಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಿ ಪಂತೆ ವಾಡುವುದು, ಪ್ರಜಾಕ್ಷೇಮಕಾಗಿ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ರಾಜತ್ವದ ಪರಮಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿವೆ.

ಸ್ವಧರ್ಮೋ ರಾಜಃ ಪಾಲನಂ ಭೂತಾನಾಂ
ತಸ್ಯಾನುಷಾಸನಾತ್ ಸಿದ್ಧಃ || 19-1 ||

ವಿವಿಧ ಧರ್ಮಗಳ ಫಲ

ದಾನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸರಿಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಾಮನೆಗಳೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಂಧು ಆವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. 'ದಾನೇನ ಸರ್ವಕಾರ್ಯ ಅವಾಪೋಽತಿ' (29-1). ಬ್ರಹ್ಮಜೆಯು ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸುಂದರೆ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಅಂತಹವನು ಚಿರಂಜೀವಿ ಆಗುವನು- 'ಚಿರಂಜೀವತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಜಾರೀ ರೂಪವಾನ' (29-2). ಅಹಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ - 'ಅಹಿಂ ಪದತ್ತಿ ಸ್ವರ್ಗಂ' (29-3) ಎಲ್ಲ ರೀತಿಗಳೂ ಅಭಯಪ್ರದಾನ ನೀಡುವ ಸ್ತುತಿ ಮಂತ್ರಾ, ಮೇಧಾವಿಯೂ ಆಗುವನು- 'ಸ್ತುತಿಮಾನ' ಮೇಧ

ಸರ್ವತೀರ್ಥಭೇಯದಾತಾ' (29-10). ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿರುವವನು ಸಾಧ್ಯ-
ಮಹಾತ್ಮ ಅಧ್ಯವಾ ಯೋಗಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಗೊತ್ತಾದ ಆಜಾರ - ವಿಚಾರ
ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತು ಥಿವು ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ
ಅಂತಹವನು ನೋಕೆವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು -

ಆಶ್ಯಂತಿರಫಲಪ್ರದಂ ವೋಕ್ಷಂ ಸಂಸಾರ ವೋಜನಂ |

ಯೋಗಿನಾಂ ಸಮೃತಂ ವಿದ್ವಾನಾಚಾರಮನವರ್ತತೀ ||29-21||

ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಡು

ಆಸೆಯೇ ಎಲ್ಲ ದುಃಖಗಳ ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಅಧಿವರ್ವದ ನೀಲೆ ಎಂದು
ವಸಿಸುತ್ತಿರುವ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಸೆಯು ಉತ್ಸೂಟ ದುರಾಸೆಯನ್ನು ಉಂಟು
ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ, ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗು
ತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ, ಹತ್ತಿಂಟಿಯಲ್ಲಿಡಿದ್ದರೆ ಅವನು ಸಮೂಲವಾಗಿ
ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆಸೆಯನ್ನು ತೈಜಿಸಿ, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿಯೇ ತೈಸಿ
ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು, ಆನ್ವರಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ
ಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾನವನ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯವು ಆಗಿ, ಥಿವು
ವನ್ನೂ ಅವನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಜೀಯಂತಿ ಜೀಯತಃ ಕೇಶಾ ದಂತಾ ಜೀಯಂತಿ ಜೀಯತಃ |

ಜೀವನಾಶಾ ಧನಾಶಾ ಚ ಜೀಯತೀರ್ಥಾಸಿ ನ ಜೀಯತಿ ||30-10||

ಯಾದುಸ್ಯಜಾ ದುರ್ವಾತಭಿಯಾ ನ ಜೀಯತಿ ಜೀಯತಃ |

ಯೋಽಸಾ ಪ್ರಾಣಾಂತಕೋ ರೋಗಸ್ತಾಂ ತೈಷಾಂ ತೈಜತಃ ಸುಖಂ

||30-11||

ಮಾನವನು ವೃದ್ಧನಾದ ಮೇಲೆ ಆವನ ಕೂಡಲೂ ಜೀಣವಾಗುತ್ತದೆ,
ಸುಕ್ಕಾಗಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆವನ ಹೆಲ್ಲಿಗಳೂ ಉದುರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.
ಆದರೆ ಬದುಕಿರಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಹಾಗೂ ಧನದಾಹವು ಮಾನವನು ವೃದ್ಧನಾದರೂ
ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಆಸೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯುವಕನಂತೆ ಕಾಣ
ಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯುತ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಡಿಮೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಮೂರಳನು ಈ ದಾಹವನ್ನು
ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲಾರೆ. ಆದು ಇವನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಕರಿಣವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.
ಶಂರವು ಜೀಣವಾದರೂ, ಆವನ ದಾಹ ಜೀಣವಾಗುತ್ತದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣ

ದೊಂದಿಗೆ ಹೋಗುವ ರೋಗದೊಂದಿಗೆ ಜೀವಂತವಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಸೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿದವನು ಪರಮ ಸುಖಿಯಾಗಿರುವನು.

ಅಂತಿಮ ಉಪದೇಶ

ಧರ್ಮಂ ಚರತ ಮಾರ್ತಾಧರ್ಮಂ ಸತ್ಯಂ ವಾದತ ನಾನ್ಯತಂ |

ದೀಘಾರ್ಮಂ ಪಶ್ಯತ ಸಾ ಪ್ರಸ್ವಂ ಪರಂ ಪಶ್ಯತ ರಾಂಪರಂ ||30-1||

ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಸದಾ ಆಚರಿಸು. ಅಧರ್ಮವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸು. ಸದಾ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳಿ. ಸುಳ್ಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಹೇಳಬೇಡ. ದೂರದಶ್ಮಿತ್ವಪನ್ನು ಹೊಂದು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ವಿವೇಕಪೂರ್ವಕವಾದ, ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ವರಾಡು. ಸಂಕೀರ್ಣನಾಗದಿರು. ಉದಾರಿಯಾಗಿರು. ಸದಾ ಪರಾತ್ಮರ ತತ್ತ್ವದ ಮೇಲಿಯೇ ದೃಷ್ಟಿ ಇರಿಸು. ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ದೂರವಾದ ಯಾವುದೇ ಮಾಯಾಮೋಹದ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೂ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಯಿಸಬೇಡ.

2. ವಸಿಷ್ಠ ಸ್ತುತಿ

ವಸಿಷ್ಠನೆ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ತುಲಿತಿಯೂ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏಳು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಯಗಳೂ ಹಾಗೂ 1150 ಶ್ಲೋಕಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ಸ್ತುಲಿತಿಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವ ಭಕ್ತಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರೈಣಿವರ ಸದಾಚಾರ, ನಿತ್ಯಾನುಷ್ಠಾನ, ಪೂಜೆ, ಇಜ್ಞಾ, ಜಯಾ-ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯನ್ನು ಈ ಸ್ತುಲಿತಿಯು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ವೈಷ್ಣವರ ಆಚಾರ, ಭಕ್ತವೈಭಕ್ತೀ, ವೃತ್ತಿ-ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಸ ಮುಂತಾದ ಬುಂಧ - ಮುಖಿಗಳು ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದರು ಎಂದು ಈ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ವಸಿಷ್ಠನು ಈ ಸ್ತುಲಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತಮ ವೈಷ್ಣವನು ಯಾರು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ವಸಿಷ್ಠನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ-ಮೈಷ್ಟ್ರಿವನು ಮಂಗಳಕರವಾದ ಉಧ್ವರಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಸುಶೋಭಿತನಾಗಬೇಕು. ಸಂಹಾ-ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಆ ಸಂಹಾ-ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಜವ-ದೋಷಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು,

ಆತನೆ ಪ್ರಾಚೀ ಮಾಡಬೇಕು, ಆತನೆ ಪುಣ್ಯಕಥೀಗಳನ್ನು ಅಲಿಸಬೇಕು. ಆತನೆ ಹವಿತ್ರ ಚೆನರು (ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮ ಇತಿಭಾಷಿ) ಗಳನ್ನು ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಆತನೆ ಹವಿತ್ರ ಚರಣಗಳನ್ನು ಪುಣ್ಯ ಜಲದಿಂದ ತೊಳೆಯಬೇಕು, ಆತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಭೋಜನವನ್ನು ಪ್ರಸಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು, ಆತನಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು, ಆತನೆ ಎದುರುಗೆಡಿಗೀತ-ವಾದ್ಯ-ನೃತ್ಯಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು (ದೇನಸಥಾನೆಗಳಲ್ಲಿ), ಆತನೆ ಸೈತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಸರಿಸಬೇಕು, ಆತನೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವತ್ವವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜಾ-ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಹಣ್ಣಿಯಲ್ಲಿ ಉಧ್ವರಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಭಾಹೆಮೂಲದಲ್ಲಿ ಸುದಶನನೆ ಚಕ್ರದ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು, ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರುಮಾಲೆ ಹಾಗೂ ಕೈನಲ್ಲಿ ಹವಿತ್ರನನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆಂದು ವೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವನೆ ಜಾತಕರ್ಮ ಹಾಗೂ ನಾಮಕರಣ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರಾರನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ಬಾಲಕರ ನಿಷ್ಪತ್ರಮಣ ಹಾಗೂ ಅನ್ವಯಾಶನ, ಚೂಡಾಕರಣ, ಉಪನಯಂ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ವಿಧಿ - ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪಾರಂಪರಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಿಷ್ಪತ್ರಮಣ ಸಂಸ್ಕಾರವು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗಡಿ ಬಾಲಕನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊಗಿ, ಸೂರ್ಯ-ಮಂಡಲದಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀಮಂಜಾರಾಯಣನ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸೂರ್ಯ ಮಂತ್ರದ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು, ತದನಂತರ ಸೂರ್ಯದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ -

ಕುಮಾರಮಿಥ್ಯಯೇ ಭಾನುಂ ಜಪನಾ ವೈ ಸೂರ್ಯದೇವತಂ ||3-6||

ಮಗುವಿನ ಅನ್ವಯಾಶನನನ್ನು ಅದರ ಆರನೇ ತಿಂಗಳನಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ -

ಅಧಾನ್ವ ಕ್ರಾಂತನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಹ್ಯೇ ಮಾಸಿ ವಿಧಾನತಃ ||3-9||

ಮಗುವಿನ ಎಟ್ಟದೇ ತಂಗಳನಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಾಚೀಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಗಳಾಗಿದೆ. ಮೂರಾರನೇ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚೂಡಾಕರಣ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ. ಮ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ

ಎಂಟನೇ ಆಥವಾ ಆಧಾನಕಾಲದಿಂದ ಎಂಟನೇ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಣ ವಟ್ಟಿವಿಗೆ ಯಜ್ಞೋಪವಿತ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ —

ಆಧಾನಾದಷ್ಟಮೇ ವರ್ಣೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಸೌಪನಯನಂ |

ಜನಾಷ್ಟಮೇ ವಾ ಕರ್ತವ್ಯಂ || 3-37 ||

ತದನೆಂತರೆದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞೋಪವಿತ — ಸಂಸ್ಕಾರದ ವಿಧಾನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ದೈನಿಕ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಕೂಡ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗುರುವಿನ ಸವಿಾಪದಲ್ಲಿ ಕುಲತ್ವ ಆತ್ಮಿನಿದ ವಿದ್ಯಿಗಳ ಪರಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಗುರುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಸ್ತಾತಕ ಪ್ರತದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರ ಮುಖಂತರ ಗುರುವಿನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಧುಸಚೀಕಾದ ಮೇಳುಳಾ, ಅಜಿನ, ದಂಡ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ, ಸ್ತಾನ ಮಾಡಿ, ನವೀನ ಪಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕಟ್ಟಿಕ — ಕುಂಡಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಭ್ಯಂಪಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮನೆಗೆ ಹುಂತಿರುಗಬೇಕು.

ವಿರಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ಸಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದು, ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ, ಅರಣ್ಯದ ಕಡೆ ಪ್ರಸಾಥನಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗೃಹಸಾಂಶ್ರಮಂದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಉಳ್ಳವನಾದರೆ, ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಗೃಹಸ್ಥ ಘರ್ಮದ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು —

ವಿರಕ್ತಃ ಪ್ರಪ್ರಜೀದ್ಯತ್ವಂನುರಕ್ಷೋತ್ ಗೃಹೇ ವಿಶೇಷ || 4-1 ||

ಮುಂದಿನ ನಾಲ್ಕನೇ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹದ ವಿಧಿಗಳು, ನಂತರದ ಗೃಹಸ್ಥವೇತ ಹಾಗೂ ವೈಷ್ಣವ ಪೂಜೆಯ ದೀಕ್ಷೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರ ವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಏದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ-ಧರ್ಮ, ಪತಿವ್ರತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ಶೀಲವು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಫರು ಧರ್ಮ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪತಿಯೇ ದೇವರು. ಆತನೇ ಆವಳಿಗೆ ಬಂಧು, ಪರಮಗತಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸರಕ ಪಾರ್ಪಿಯಾಗುತ್ತದೆ —

ಶೀಲಾನೇವತು ನಾರೀಜಾಂ ಪ್ರಧಾನ ಧರ್ಮ ಉಚ್ಯತೆ || 5-1 ||

ಪತಿಹ್ರ ದೈವತಂ ನಾಯರಾಃ ಪತಿಭರಂಧುಃ ಪತಿಗರತಿಃ || 5-2 ||
ತಾಸಾತ್ಮಜಾಂ ಲಂಘಿಯಿತ್ಯೈವ ನಾರೀ ಸರಕಮಾಪ್ಯಾಯಾತಾ

|| 5-3 ||

‘ಸ್ತ್ರೀಯು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದವರು’—ಈ ಸಂತ್ರ
ವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಗುಡನ ಆಣ್ಣ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ಮೈದುನ,
ಅತ್ಯೇ, ಮಾವ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು-ಎನ್ನುವ ಅಂಶಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಒಡವೆ,
ವಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಉಟ್ಟಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ್ನು ಗಾರವಿಸಬೇಕು. ಆ ಹೆಚ್ಚಿನ
ಅಷ್ಟೇ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯ ಕೀರ್ತಿಯರನ್ನು ಸೇವೆ ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸ
ಬೇಕು— ಎಂದು ವಿಷಿಷ್ಟನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಭರ್ತ್ಯಃ ಭಾರತ ಸಿಕ್ಕನೇತ್ರಿಕ್ಷ ಶ್ವರೂಪ ಶ್ವರೂಪದೇವರ್ಯಃ ||

ವೃತ್ತ್ಯಿಕ್ಷ ಪೂಜನೀಯಾ ಸ್ತ್ರೀ ಭೂವನಾಚಾಂದನಾಶನೇ:

|| 5-18 ||

ಹೆಚ್ಚಿನ ಸದಾ ಸಂತೋಷದಿಂದಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯಂ ಸಂತುಷ್ಟಿಂದಬೇಕು.
ಆವಳು ತನ್ನ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪತಿಯನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.
ಆವಳು ಸದಾ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರತಿಭಾಗಿರಬೇಕು. ಸದಾ ಆವಳು
ಪತಿ ಪರಾಯಣಾಗಿರಬೇಕು. ಕರಿಣವಾದ ಪಾತುಗಳನ್ನು ಆವಳು ಹೇಳಲೇ
ಬಾರದು. ಯಾವಾಗಲೂ ಮಧುರವಾದ ಪಾತುಗಳನ್ನೇ ಆಡಬೇಕು.
ಉಟ್ಟಿ, ವಸ್ತ್ರ, ದ್ರವ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಯವು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೂ, ಎಷ್ಟು
ದೊರೆಯಾತ್ಮದೆಯೂ ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶ್ವಪ್ತರಾಗಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ
ದುಃಖ, ಕಷ್ಟ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಲ್ಲಿಗಿ ಹೇಗೆಬಾರದು. ಆತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಕರ
ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪತಿಯನ್ನು ಶ್ವಜಿಸಬಾರದು. ಆವನನ್ನು ಸದಾ
ಅದರ ಭಾವದಿಂದ ಸೋಡಬೇಕು.

ಸಂತೋಷಂ ಪರವಾಸಾತ್ಮಯ ಪತಿಂ ಸಂತೋಷಯೇದ್ ಗುಣೈಗ್ರಿ |

ಸದಾ ಧರ್ಮವಧೇ ಯುಕ್ತಾ ಸದಾ ಭರ್ತ್ಯ ಪರಾಯಣಾ || 5-61 ||

ಪರುಷಂ ನ ಪದೇತ್ರ ಕಿಂಚಿತ್ ಸದಾ ಮಧುರವಾಗ್ನವೇತ್ರ |

ಯಥೋತ್ಪನ್ನೇನ ದ್ರವ್ಯೇಣ ಸಂತುಷ್ಟಾ ವಿಗತಜ್ಪರಾ || 5-62 ||

ಪರಮಾಪದಾಗತಾ ವಾಸಿ ಭತ್ವಾರಂ ನ ನಿಷೇಧಯೇತ್ರ || 5-63 ||

‘ವಸಿಪ್ತಿ ಸ್ತುತಿ’ಯ ತಿರಸೇ ಅಥವಾಯಂದಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವರ ನಿತ್ಯಸ್ನೇಮಿತ್ತಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮಣಿನೆ ಹಾಗೂ ಅಪ್ಯಗಳ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ತುಂಬು ವಿಸ್ತಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೈಷ್ಣವರ ಶಾಚಾಚಾರ, ಅಶಾಚ, ಶಾರದ್ವಭಕ್ತ್ಯಭಕ್ತ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಶುದ್ಧತತ್ವಗಳ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೊನೆಯ ಏಳನೆಯ ಅಥವಾಯಂದಲ್ಲಿ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮದ ಮಹಿಮೆ, ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ವಿಗ್ರಹದ ಹಿಂಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇವಾಲಯ ದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರತಿಮೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಪೂರಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಪಂತ್ರ ಪೂಜೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಧಿಗಳನ್ನಾಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಈ ಅಥವಾಯಂದಲ್ಲಿ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರ್ಜಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಾಂತರಾಯಣನ ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಭೂದೇವಿಯಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ—

ಶ್ರೀ ಭೂಮಿ ಸಹಿತಂ ದೇವಂ ಕರಾಯೇ ಚಷ್ಟಭ ವಿಗ್ರಹಮ್ || 7-5||

ಭಗವಾನನ ವಿಗ್ರಹನನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂದ್ವಾಗವತ, ವಿಷ್ಣು ಪೂರಾಣ, ಶಾಂತಿ ಮಂತ್ರ, ಶ್ರೀಮಂದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳ ಪರಿಂಪನೆಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆ, ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಮಚಿತ್ತದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು—

ಪೂರಾಣಂ ಶಾಂತಿ ಪರಿನಂ ಶ್ರೀಗೀತಾ ಪರಿನಂ ಶಥಾ || 7-68 ||

ಸಹಸ್ರನಾಮ ಪರಿನಂ ಕುರ್ಯಾದತ್ತ ಸಮಾಹಿತಃ || 7-69 ||

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ‘ವಸಿಷ್ಠಸ್ತುತಿ’ಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಯೋಪಂತವಾಗಿ ವೈಷ್ಣವ ಆಚಾರಗಳು, ವಿಷ್ಣು ಆರಾಧನೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಇದು ತುಂಬಾ ಉಪಯೋಗಕರವಾದುದು. ವೈಷ್ಣವರಿಗೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇತರ ರಿಗೂ ಕೂಡ ಇದು ಆದರಣೀಯವಾಗಿ ಪರಿಣಿಸಿದೆ.

34. ವಿಷ್ಣು ಸ್ತುತಿ

1. ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮ ಸೂತ್ರ

ಇದನ್ನು ‘ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಸೂತ್ರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿರುವ ಇದನ್ನು ‘ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮ ಸೂತ್ರ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿ

ನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮನುಸ್ತುತಿ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಸ್ತುತಿಗಳ ನಂತರ ಇದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರೇರಣೆ ಘಟನೆ-ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸ್ತುತಿ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವೇ ಭಾದೇವಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಸ್ತುತಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಪರಮಾತ್ಮನ ವಾಣಿಯಾದುದರಿಂದ ‘ಭಗವದ್ಗೀತೆ’ಯವೈ ಪರಿತ್ವರಾದು ದಾಗಿದೆ. ಈ ದ್ವಿಷ್ಟಿಯಂದ ಇದು ವಿಶೇಷ ಮರ್ಕತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಪಚನಗಳನ್ನು ಹಾಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್�ಾನ, ಯೋಗ, ಭಕ್ತಿ, ಸದ್ವಾಚಾರ, ವಣಾರ್ಥಕ್ಯಾಮಿಫರ್ಮ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, ಶ್ರಾವಣ ಹಾಗೂ ಪೈಣಿವ ಭಕ್ತಿ -ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಉತ್ತಮ ವಿವರಗಳಿದರಲ್ಲಿವೆ.

ಶ್ರೀರಾನೂನುಜ, ಶ್ರೀಮದ್ವರು, ನಿಂಬಾಕರು, ವಲ್ಲಭರು, ರಾಮಾನುಜ ಇತ್ಯಾದಿಯನರುಗಳು ವೈಷ್ಣವ ಸಮಾಜದ ಸೇತಾರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರವಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯು ಶ್ರೀಲಿಯು ಆಶ್ಚರ್ಯಂತ ಸುಂದರವೂ, ಅರ್ಹತವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದರ ಲೀನ ಹೆಚ್ಚು ಪಾಲಿನ ಸೂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಈ ಇಂಗಳನ್ನು ಸುಖಾಣಿತಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂತಪಾತ ಹಾಡಿ, ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಚೆಕ್ಕುವು, ದೊಡ್ಡವು ಎಲ್ಲ ಸೇರಿ 100 ಅಥವಾ ಯಂಗಡವೇ. ಸೂತ್ರಗಳು, ಶೀಲ್ಯ ಇಗಳೊಂದಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಂಪ್ರಾ ಶೈಲಿಯಾ ಇದೆ.

ಅನೇಕ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ಉಚಾರ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ
ವನ್ನುವರದು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಬಗ್ಗೆ ‘ಕೇಶವ-ವೈಜಯಂತೀ’ ಎನ್ನುವ ಸಂಸ್ಕೃತ
ಪ್ರಕ್ರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಜುವೇದದ ಏತೆ ಶಾಖೆಯಾದಿಗೆ ಈ
ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವು ಫೈನಿಷ್ಟ್ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯಂದ
ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ಶ್ರೀಮಂದ್ಗವದಿಗ್ಗೆ, ಗರುಡ ಪುರಾಣದಿಂದ
ಅಯ್ಯಿ ಶೈಲ್ಕಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದೆ ಮನುಷ್ಯರು ಮೇಘಾ
ತಿಧಿಭಾವ್ಯ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರ ವಿಶಾಕ್ಷರ ಪ್ರೇಕಾ, ಅಪರಾಕ್ರಿ ಹಾಗೂ
ಸ್ತುತಿ ಚೆಂದ್ರಿಕಾಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ರೂಪ
ದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದುದಂಡ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಆದ್ವೇಷಿವಾಂತವಾಗಿ

ದತ್ತನೀಯವೂ, ಮನಸ್ಸಿಯವೂ, ಅಜರೆಣೀಯವೂ ತಗಿದೆ.

ವರಾಹ ಪುರಾಣದೊಂದಿಗೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಪರಾಹನೆ ಮುಖಾಂತರ ವೃಧ್ಣಿಯ (ಭೂದೇವಿಯ) ಉದ್ಘಾರ, ವರಾಹಾವತಾರದ ಪಾನುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ರಸಾತಲದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತಳಾಗಿದ್ದ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಭಗವಾನ್ ಪರಾಹನೆ ಹೇಳಿತ್ತಿ ಉದ್ಘಾರ ಮಾಡಿದ ಸಂತರ, ಆಕೆಯೂ ತಾನು ಯಾವ ಧರ್ಮದ ಆಧಾರದ ಹೇಳಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಪರವಾತ್ಯನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಗ ಪರವಾತ್ಯನು, “ವಣಾರ್ಥಮಂದ ಸದಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಪರಾಯಣರಾಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಧಿ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ಧರ್ಮಾತ್ಮರು ನಿನ್ನನ್ನು ಧಾರಣೆ ವಾಡುವರು. ಆವರ ಆಧಾರದ ಹೇಳಿ ನೀನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರು !” ಆಂತಹ ಸಂತ ಮಹಾತ್ಮರ ಮುಖಾಂತರ ಸುಸ್ಥಿರ, ಶಾಂತ, ನಿಖಾರಧಿತಳಾಗಿ ನೀನು ಇರುತ್ತೀಯಿ ! ಏಕೆಂದರೆ ಇಂತಹ ಧರ್ಮಾತ್ಮರು ‘ಶುದ್ಧ’ ವೈಷ್ಣವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡತರಾಗಿರುವರು. ಆವರು ಸರ್ವ ಸಪುಂಧರು, ಸರ್ವಶಕ್ತರು ಆಗಿರುವರು.”

ವಣಾರ್ಥಮಂದಮಾಚಾರರೆತಾಃ ಶಾಸ್ತ್ರೈಪ್ತಕತ್ತರಾಯಣಃ |

ತ್ವಾ ಧರೇ ಧಾರೆಯಷ್ಟಂತಿ ತೇಷಾಂ ತದ್ವಾರ ಆಹಿತಃ || 1-47 ||

ಇದನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಭೂದೇವಿಯು ಧರ್ಮದ ಗೌರಾಧರ್ಮತತ್ವಗಳು, ಸದಾಚಾರ, ಧರ್ಮಾಚಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆತನೊಂದಿಗೆ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮಾಡಿದ್ದು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಕೆಲವು ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಇದೇ ನಿಷ್ಣಾ-ಧಾರಾ-ಸಂವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ‘ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ’ ಎನ್ನವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿತು—‘ಸುಶ್ರವೇ ವೈಷ್ಣವಾನಾ ಧರ್ಮಾನಾ ಸುಖಾಸೀನಾ ಧರಾ ತದಾ’ ||1-76||

ನೂರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತ ವಿಷಯ

1. ವರಾಹಾವತಾರದ ಕಥೆ—ಭೂದೇವಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಉಪದೇಶಗಳು,
2. ವಣಾರ್ಥಮಂದ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮ, 3. ರಾಜಧರ್ಮ,
4. ಸಾಷ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ತೂಕದ ಬಟ್ಟಗಳ ವಿವರಣೆ, 5. ರಾಜಧರ್ಮ—ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ದಂಡ (ಶೈಕ್ಷಣಿ) ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, 6. ಸಾಲ ಪಡೆಯುವ ಹಾಗೂ

ವಿಧಾನಗಳು, 7. ಮೂರು ರೀತಿಯ ಸಾಕ್ಷಿ ಪತ್ರಗಳು, 8. ಕೊಟಿಸಾಕ್ಷೀ, 9. ಸಾಕ್ಷಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮಗಳು, 10-14. ಅಪರಾಧಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಉಪಾಯ—ತುಳಾ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಆಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆ, ಜಲಪರೀಕ್ಷೆ, ವಿಷಪರೀಕ್ಷೆ, ಆಧಿ-ಎಂತು ಸಿದ ಜಲದ ಮುಖಾಂತರದ ಪರೀಕ್ಷೆ, 15. ಹನ್ನೆರಡು ರೀತಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಂಕರ ಜಾತಿಗಳು, 16. ಅಂತಜಾರತೀಯ (ಮಿಶ್ರಿತ) ವಿವಾಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅನುಶೋಷನು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಂಕರ ಜಾತಿಗಳು, 17. ದಂರ್ಮಾ-ವಿಭಾಗ-ಪಿತ್ರಾಚಿತ ಸಂಪತ್ತಿನ ಹಂಚಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀಧನದ ನಿರಾವಾಗಣಿ, 18. ಭಿನ್ನಜಾತಿಯ ಪತ್ರಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು ಸಂಪತ್ತಿನ ಹಂಚಿಕೆ, 19. ಶೈವನ್ನು ಹೊರುವವರ ಅಧಿಕಾರಗಳು, ಅಶಾಚ ಹಾಗೂ ಚೂಕ್ಕಣರ ಮಹಿಮೆಗಳು, 20. ಕಗಲು-ರಾತ್ರಿ, ವರುಷ, ಯುಗ, ಮನ್ಯಂತರ, ಕಲ್ಪ, ಮಹಾಕಲ್ಪ ಇತ್ಯಾದಿಯ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲದ ವಿಭಾಗ, ಕಾಲದ ಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಧೈರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಮಹತ್ವ, 21. ಅಶಾಚ ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಸಪಿಂಡೀಕರಣ, ಮಾಸಿಕ ಶಾಸ್ಥ-ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿಧಾನ, 22. ಜನನ ಶಾಚ. ಮರಣಾಶಾಚ, ಹಾಗೂ ಸ್ವರ್ಚಜನ್ಯ ಅಶಾಚ, 23. ಅನ್ನ, ದ್ರವ್ಯ ಹಾಗೂ ಪಾತ್ರ ಶುದ್ಧಿಯ ವಿಧಾನಗಳು, 24. ವಿವಾಹ-ವಿಧಾನ, 25. ಸ್ತ್ರೀಧಮ್ರ, 26. ವಿಭಿನ್ನ ಜಾತಿಗಳ ಪತ್ರಿಯರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿತೆ, 27. ಗಭಾದಾನ, ಪುಂಸವನ ಇತ್ಯಾದಿ ದಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ವಣಿನೆ, 28. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಸದ್ವಾಚಾರ ಹಾಗೂ ನಿಯಮಗಳ ವಣಿನೆ, 29. ಆಚಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಮತ್ತಿಕ್ಕರ ಕರ್ತವ್ಯ, 30. ನೇದಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅನಧ್ಯಯನದ ವಣಿನೆ, 31. ಸೂತ್ರಾ-ಪಿತಾ ಹಾಗೂ ಗುರುಗಳ ಸೇವೆಯ ಮಹಾತ್ಮೀ, 32. ಸತ್ಯಾರ ಪಡೆಯಲು ಯೋಗ್ಯರಾದ ಇತರೇ ಜನ, 33. ವಾಪದ ಮೂರು ಕಾರಣ-ಕಾನು, ಕೊರ್ಮಿ, ಲೋಭ, 34. ಅತಿಪಾತಕ, 35. ಹಂಚ ಮಹಾಪಾತಕ, 36. ಮಹಾ ಪಾತಕಕ್ಕೆ ಸಂಪಾದವಾದ ಅನ್ಯ ಪಾತಕಗಳು, 37. ಉಪಪಾತಕ, 38-42 ಜಾತಿ ಭೃಂಶಕರಣ, ಸಂಕರೀಕರಣ, ಅವಾತ್ರೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಮಲಿನೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಷ್ಟು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪಾತಕ,

43. 21 ರೀತಿಯ ನರಕ, 44. ಪಾನಗಳ ಸುಲಪ್ಸುರೂಪದ ಗತಗಳು (ಕ್ಷಮದ್ವಯೋನಿಗಳ ಪೂರ್ವಿ), 45. ಕರ್ತೃವಿಪಾಕ (ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಿರುಪ್ಪದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ವ್ಯಾಧಿಗಳು) 46-48. ಕೈಚ್ಚು, ತಪ್ಪು ಕೈಚ್ಚು, ಪರಾಕೆ, ಸಂತಪನೆ, ಮಹಾಸಾಂತಪನೆ, ಜಂಡಾಯಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪ್ರತಿಗಳ ನಿಧಾನ, 49. ಏಕಾದಶಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ರತಗಳು ಹಾಗೂ ಭಂಗವಂತನ ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಪಾಪ ದೂರಗಾಗುವಿಕೆ, 50. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹತ್ಯೆ ಗೋಹತ್ಯೆಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, 51-54. ಮಹಾಪಾತಕ, ಉಪವಾತಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೀರ್ಣ ಪಾತಕಗಳ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ನಿಧಾನ, 55. ರಹಸ್ಯ ಪಾಪ ಗಳ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, 56 ಜಪ, ಹೋಮ, ವೈದಿಕ ಸೂಕ್ತಗಳ ಪಾಠ ಗಳಿಂದ ಪಾಪ-ಹುಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರೀಕರಣ, 57. ಪ್ರತಿಗ್ರಹ ದೋಷ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯಂಗದ ಮಹಿಮೆ, 58. ಗೃಹಸ್ಥನ ಶುಕ್ಲ, ಶಬಲ ಹಾಗೂ ಅಸಿತ-3 ರೀತಿಗಳ ಧನ ಹಾಗೂ ಧನದ ಗತಿ, 59-72. ಗೃಹಸ್ಥ ಧನರ್, ಹಂಚ ಮಹಾ ಯಜ್ಞ ಗಳ ವಿಧಾನ, ಗೃಹಸ್ಥ ಜೀವನದ ಆಚಾರ-ಶಾಖಾಭಾರ, ಸದಾ ಚಾರ, ಗೃಹಸ್ಥನ ನಿತ್ಯಕರ್ಮ-ಶಾಖೆ, ದಂತಧಾವನೆ, ಸ್ವಾನ, ಸಂಧಾರಂಧನೆ, ಪೂಜೆ, ಜಪ, ಹೋಮ, ಬಲಿ, ನೈತ್ಯೇದೀವ, ಅತಿಥಿ ಸತ್ಯಾರ, ತಪ್ರಣ, ಶ್ರಾದ್ಧ, ಗೃಹಣದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕರಣೀಯ ಹಾಗೂ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಕರ್ಮ, ಭೋಜನ-ವಿಧಿ, ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮ, ಶಯನವಿಧಿ, ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ, ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸಂಯಮದ ಮಹಿಮೆ ಇತ್ಯಾದಿ, 73-86 ಶ್ರಾದ್ಧ, ಶ್ರಾದ್ಧವಿಧಿ, ಸಮಂಡಿ ಕರಣ, ಏಕೋದ್ದಿಷ್ಟ, ವಾರ್ಷಣಶಾಂತಿ, ಅಷ್ಟಕಾ-ಶ್ರಾದ್ಧ, ಕಾರ್ಮಣ-ಶ್ರಾದ್ಧ, ವಿಶೇಷ ತಿಥಿಗಳಿಂದು ಮಾಡುವ ಶ್ರಾದ್ಧ, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ, ಲಕ್ಷಣ, ಪಂಕ್ತಿಪಾಪನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಯೋಗ್ಯ ವಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಶಸ್ತ ಪಸ್ತುಗಳು, ಸಿತ್ಯಗೀತಾ, ವೃಷೋತ್ಸುಗ್ರೀ ಇತ್ಯಾದಿ, 87-88. ದಾನ, ದಾನದ ಮಹಿಮೆ. ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ದಾನ, 89. ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ತಿಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನ ದಾನದ ಮಹಿಮೆ, 90. ಮಾರ್ಗಶಿರ್ಹ ಇತ್ಯಾದಿ ದ್ವಾದಶ ಮಾಸಗಳ ಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಆವೃಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾನ ದಾನದ ವಿಶೇಷತೆ, 91-93. ಇಷ್ಟಾ ಪೂರ್ವ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಅಭಯ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವಿಧ

రీతియ దాన కాగూ దాన స్వీకరించలు బ్రాహ్మణులిగే ఇరువ అధికార, 94-95. వానప్రస్థ ఆర్థ్రా కాగూ వానప్రస్థ ధను, 96-97. సన్మాసాత్మను కాగూ సన్మాస ధను కాగూ ఆత్మ చింతనేద మహినే, 98. భగవంతన దశనవే క్రీష్ట ధను, ఇదర ప్రతిపాదనే, 99. లక్ష్మినివాన యోగ్యస్థాన కాగూ, 100. ఈ వైష్ణవ ధముడ మహాత్మీ.

ఈ ధము సూత్రద 2నే ఆధ్యాయిదల్లి సంక్లేపదల్లి నాల్ను వణిగళ బేరి బేరియాద కనుగళ నిదేశన మాడుతూ నాల్ను వణిగళు స్పఫపువన్ను వాలిసబేచు, ఆపత్తిన కాలదల్లి వితేణ పరిస్థితిగళల్లి బేరి వణిగళ వృత్తిగళ ఆత్రయవన్ను పడియించుదు—

‘అపద్య నంతరా వృద్ధిః’ (ఆ. 2.)

సామాన్య ధము

వితేణ వణ ధముడ వివరణ నీడిద నంతర సామాన్య ధము వన్న సావ్యకాలిక దృష్టియింద ఉల్లేఖిసలాగిదే. ఇప్పగళ పంపాలనే యన్న ఎల్లరూ మాడబేచేందు తిళసలాగిదే. సామాన్య ధము మాడదే వితేణ ధమువన్న ఆనుసరిసువుదు ఉచితవల్ల. క్లమే, సత్య దమ (బాహ్య వృత్తిగళ నిగ్రహ), బాహ్యభ్యంతర శాచ, దాన, ఇంద్రియ సంయమ (బ్రహ్మజయ), ఆహింసా, గురు శుశ్రావ, తీథారచినే, ఆజ్ఞవ (సరళతే) ఆలోభ, దేవతిగళు కాగూ బ్రాహ్మణర సేవే—పూజె యాగూ అనభ్యసాయే (యారన్న ద్వేషిసది ఇరువుదు)- ఇవెల్ల వన్న సామాన్య ధము ఎంచుదాగి కరియలాగిదే—

క్షేమా సత్యం దమః శాచం దానమింద్రియ సంతయః |

ఆహింసా గురు శుశ్రావా తీథారసుసరణం దయా ||

ఆజ్ఞవత్పుమలోభశ్చ దేవ బ్రాహ్మణ పూజనమో |

అనభ్యసాయా జ తథా ధనుః సామాన్య ఉచ్చతే || 61 ||

ರಾಜ ಧರ್ಮ

ರಾಜನೆ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪರಿಪಾಲನೆ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಶ್ರಮ
ಧರ್ಮಗಳ ಸ್ವಾವಸ್ಥೆ ನೂಡುವುದು. ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಣಿಗಳ
ಆನುಕೂಲ ತಮ್ಮ ಶಂಕ್ರಾಂತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವರೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬು
ದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಹಾಗೆ ಅವರು ಆನುಸರಿಸ
ದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ಅವರು ಆನುಸರಿಸುವಂತೆ ವೂಡುವುದು ಅವನ ಕರ್ತವ್ಯ
ವಾಗಿದೆ—

ಪ್ರಜಾ ಪರಿಪಾಲನಂ ವಾಣಿಶ್ರಮಾಣಂ

ಸ್ವೇ ಸ್ವೇ ಧರ್ಮೇ ವ್ಯವಸಾಫಿ ಪನ್ಹಂ || ಅ. 3 ||

ರಾಜ್ಯದ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮಾಧ್ಯಕ್ಷ, ದಶ ಗ್ರಾಮಾಧ್ಯಕ್ಷ,
ಶತಾಧ್ಯಕ್ಷ, ದೇಶಾಧ್ಯಕ್ಷ — ಇತ್ಯಾದಿಯವರುಗಳನ್ನು ರಾಜನು ನಿಯೋಜಿಸ
ಬೇಕು. ಧರ್ಮಿಷ್ಠ ಜನರನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ತೊಡಗಿರು
ವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕುಶಲರು, ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದವರನ್ನು ಈಣಕಾಸು
ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಬೇಕು. ಶೂರ, ನಿರರನ್ನು ಸ್ವನ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸ
ಬೇಕು. ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಕಂದಾಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನದ
 $\frac{1}{4}$ ಭಾಗವನ್ನು ರಾಜನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ—

ಪ್ರಜಾಭ್ಯೋವಲ್ಯಧರ್ಮಂ ಸಂವತ್ಸರೇಣ

ಧಾನ್ಯತಃ ವಷ್ಟಂ ಪಂಂಶಾದಾಯತ್ || ಅ. 3 ||

ಅದರೆ ಚೂಪ್ಯಣರಿಂದ ರಾಜನು ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲ ಮಾಡ
ಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ರಾಜನಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವೇ
ಕಂದಾಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ —

ಚರ್ವಹ್ಯಾತೀಭ್ಯಃ ಕರಾದಾನಂ ನ ಶುಯಾತ್

ತೇ ಹಿ ರಾಜೈತ್ತಾ ಧರ್ಮಕರದಾಃ || ಅ. 3 ||

ರಾಜನು ಪ್ರಜೆಗಳ ಪುಣ್ಯ, ಪಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಆರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದ
ಭಾಗಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಜೆಗಳು ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅದರ ಆರನೇ ಒಂದು
ಭಾಗ ರಾಜನಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ; ಪಾಪ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅದರದೂ ಆರನೇ ಒಂದು
ಭಾಗ ರಾಜನಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಅದುದಂಿಂದ ಸ್ವತಃ ರಾಜನೇ ಸ್ವತಃ ಪುಣ್ಯ

ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದು, ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಣ್ಯಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವ ಮತ್ತೆ ಮಾಡಬೇಕು –

ରାଜା ଚେ ପ୍ରକାଶ୍ମୀଃ ସୁର୍ଯ୍ୟତ ଦୁଷ୍ଟତ ଷ୍ଣ୍ଵାଂଶ୍ବାକ୍ ॥ ୩ ॥

స్వామి (రాజ), అమాత్యవగ్గు (పుంత్రవగ్గు), కోటి, ఖజానే, సైసై (దండ) హాగూ ఏలక్రూష్ణ - ఈ ఆరూ సేరియే రాష్ట్రవేందు కశేయల్లడువుదు. ఇప్పు రాజ్యాద తరు అంగగళు -

స్తువ్యామాత్మదుగ్ంచేషండ్రాష్ట్రమిత్రాణి ప్రక్తితయః ||

ಇವುಗಳನ್ನು ದೂಡಿಸುವನು, ಇವುಗಳಿಗೆ ಆಡ್ಡಿ ಪಡಿಸುವವನು ವರ್ಧಿಸಲು
ಡಲು ಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ – ತದ್ವಾಪಕಾಂಶ ಹನ್ನಾರ್ಥ |’ ರಾಜನು ಸಾಧ್ಯ,
ಸಂತ, ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಪೂರ್ಣವಿಷಯಕ; ಅವರುಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು –
‘ಸಾಧ್ಯಾನಾಂ ಪೂಂಜನಂ ಕುರ್ಯಾರ್ಥ |’ ಪ್ರಧಾರ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು.
‘ಪೃಥ್ವಿ ಸೇವೀ ಭವೇತ್ |’ ಶತ್ರು. ಮಿಶ್ರರೀಂದಿಗೆ ಸಾಮು, ದಾನೆ, ಭೀಡ,
ದಂಡ – ಈ ನಾಲ್ಕೂ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ, ಸೂಕ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ
ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು.

రాజ్యదల్లి దైవి ఉత్సవం, వారకృతిక వికామగణంద క్షును,
మహామారి, భూకంప, ధూమచేతు - దళనే ఇత్తాదిగళాదాగ
వేద శాస్త్రగళన్ను తిలిదిరువ కులినె బ్రాహ్మణర ముఖాంతర శాంతి
యాగా పుష్టి కముగళన్ను యాగా ఆరోగ్య కేంద్రగళ న్యాపనే ఇత్తాది
మంగళమయి కాయుగళ ముఖాంతర ఆపుగళగే శాంతి ఉంటు
మాడబేకు -

ಶಾಂತಿಸ್ತನ್ಯಾಯನ್ಯದ್ವಿವೇವಫೂತಾನಾ ಪ್ರಶ್ನಮಯೀತ್ ॥ ೫. ೩ ॥

ప్రజీగళిగే సుఖి నీడువుదరింద సంతోషవన్ను, దుఃఖి ఖంటాగు వుదరింద దుఃఖవన్ను పడువన్నో ఆంతయవనే నిజవాద రాజ. ఆవర కష్టగళన్ను తన్నదేందు తిల్లదు కడినే మాడబేకు. ప్రజీగళన్ను తన్న ఆత్మ వేందు తిల్లయబేకు, అవరన్నెల్లి తన్నవరంతి రాణబేకు. ఇంతయ ధామీచ రాజను ఈ లోకదల్లి మహాన్ కేతీవంతనాగువన్న. పరలోకదల్లి ఖత్తమ గతయన్న పడేయువన్న.

ಪ್ರಜಾಸುತ್ತಿ ಸುಖೀ ರಾಜಾ ತದದುಃಖೀ ಯತ್ತ ದುಡಿತ್ತ |

ನ ಕೇತ್ಯಾಯಮಕ್ಕೂ ಲೋಕೋಽಸ್ಮಿನಾ ಪ್ರೇತ್ಯ ಸ್ವರ್ಗೀ ಮಹಿಯತೇ ||
ಇಂತಹ ರಾಜನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಜುತನಗಳು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ,
ಪರಸ್ತಿ ಪೀಡಕನು ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ದುಷ್ಪನೂ ಬಲಾತ್ಮಾರವಾಗಿ ಧನವನ್ನು
ಅಪಹರಿಸುವವನೂ, ಕಾನೂನು ಉಲ್ಲಂಘನೇ ಮಾಡುವವನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.
ಇಂತಹ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ
ಮಾಡುವವರು ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ರಾಜನು ಇಂದ್ರಲೋಕವನ್ನು
ಹಡೆಯುತ್ತಾನೆ—

ಯಸ್ಯ ಚೌರಃ ಪುರೀ ನಾಸ್ತಿ ನಾಸ್ಯಸ್ತಿ ಗೋ ನ ದುಷ್ಪವಾಕ್ |
ನ ಶಾಹಸಿಕದಂಡಷ್ಟ್ಯೈ ಸ ರಾಜಾ ಶಕ್ರಲೋಕಭಾಕ್ || ಅ. 5 ||

ಪ್ರೇತ ಸಂಬಂಧಿತ ಕಾರ್ಯಗಳು

ವ್ಯಕ್ತಿ ಸತ್ಯಗ್ರಾಮ, ಆ ಶವದ ದಹನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಆ ವಸ್ತ್ರ ಸಹಿತ,
ಜಲಸ್ವಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಟ್ಟೆ ಬಲಾಯಿಸಿ, ನಿಂಬೆ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಆಗಿದು,
ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಲನ್ನಿಟ್ಟು ಮನೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡ
ಬೇಕು. ಅಗ್ನಿಗೆ ಅಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ ದಹನ
ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿನ ದೂಷಿತ ಪರಮಾಣವು ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶ
ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಮನೆ ಶುದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಅಸ್ಥಿಗಳ ಸಂಭರು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು
ಗಂಗಾ ಇತಾದಿ ಪವಿತ್ರ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಶಾಚ
ಇರುವವರಿಗೂ, ಪ್ರೇತ ನಿನಿತ್ತ ಉದಕಾಂಜಲಿ ಹಾಗೂ ಪಿಂಡವನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ
ನೀಡಬೇಕು.

ಪ್ರೇತ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆಯುವಷ್ಟು ದಿನ, ಆವನ್ನು ನಡೆಸುವವನು ಪವಿತ್ರ
ಭಿಕ್ಷುವಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಅನ್ನ, ಸ್ವಾಂತ ಅಡಿಗೆಯ ಅನ್ನ (ಉಟ್ಟ) ವನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅಪವಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಅಶುದ್ಧ ಉಟ್ಟವನ್ನು ಸೇವಿಸಬಾರದು.
ಪವಿತ್ರ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಶುದ್ಧ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಬೇಕು. ಒಬ್ಬಂಟಿಗೆ
ನಾಗೇ ಮಲಗಬೇಕು. ಅಶಾಚ ಮುಗಿಯುವವರಿಗೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಶುದ್ಧತಾವು ಜೀವನವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಅಶಾಚದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಅಧವಾ
ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಶುದ್ಧ ಸ್ವಾನ್ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಸ್ತಾವನ್ನು

ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಮನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು.

ಅಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಕೆಮ್ಮನನ್ನು ಅಚರಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಣಿಗೆ ಪ್ರೋಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮಣರು ಮೃತ ಷ್ಯಕ್ತಿಯ ಶೋಕದಿಂದ ಸಂತಪ್ತರಾದ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರನ್ನು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳು, ಪೌರಾಣಿಕ ಆಶ್ರಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಪ್ರಪಂಚದ ನಶ್ವರತೆ ಹಾಗೂ ದುಃಖ ಸ್ವರೂಪಗಳು, ಆತ್ಮದ ನಿರ್ವತ್ತತೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಧೈಯರಾಸನ್ನು ತುಂಬಬೇಕು ಇವುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅವರ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಬೇಕು. ಆವರು ನೊಡಲಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದು ಎಂದಿನಂತೆ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆದಲು ಆನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ತತ್ತ್ವ ಶಾಂತಿ ಕೃತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಾನಂ ಚ ಪ್ರಜನಂ ಕುರ್ಯಾಃ |

ದುಃಖಾನ್ವಿತಾನಾಂ ಮೃತ ಬಾಂಧವಾನಾಮಾಶ್ವಸನಂ ಕುರ್ಯಾರದೀನ

ಸತ್ತಾಪಃ || ಅ. 1 ||

ಕಾಲದ ಮಹತ್ತ್ವ

ಕಾಲದ ಗತಿಯು ನುಹತ್ತುವಾದುದು; ಅನೆಂತವಾದುದು. ಆದು ಸರ್ವ ಕಾಲೀಕ ಜಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಹುದು. ಇದರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಶಾಶ್ವತವಾದುದು—

ನ ತದ್ಭವಂ ಪ್ರಪರಾಖಾಮಿ ಸ್ಥಿತಿಯ ಸ್ವಭವೇತ್ ಧ್ಯಾವಾ ||ಅ. 10||

ಪ್ರತಿ ಕಲ್ಪ, ಮನ್ಮಂತರದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮನುಗಳು ಲುಸ್ತರಾಗುವರು. ಅನೇಕ ಇಂದ್ರರೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುವರು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಮಾನವ ಮಾತ್ರರ ವಿಚಾರವೇನು?

ಕಾಲನ ಮುಖಾಂತರ ಎಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಬಹಳವ್ಯಾಪಕಿ ವಂತ ರಾಜಾಂಗಗಳು, ದೇವಾಂಗ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಗಗಳು ಕಾಲಗಭದ್ರಲ್ಲಿ ಲೀನ ವಾಗಿ ಬಿಡುವರು. ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ—ಲೀನಗೊಳಿಸುವವರೂ ಕೂಡ ಕಾಲನ ಮುಖಾಂತರ ಲೀನವಾಗಿ ಹೋಗುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಕಾಲನನ್ನು ಯಾರೂ ವಿಶರಲಾರರು. ಕಾಲವನ್ನು ಯಾರೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲಾರೇ. ಪ್ರತಿ ಜೀವಿಯೂ ಸ್ವತಃ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ಕೆಮ್ಮ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತರಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಹವುರಗಳಾಗಿ ಶೋಕಿಸುವುದರಿಂದ ಏನು ಉಬ್ಬ? ಹುಟ್ಟಿದವನ್ನು ಸಾಯಲೇಬೇಕು. ಸತ್ತಾನನು ಹುಟ್ಟಿಲೇಬೇಕು. ಈ ನಿಷ ಇತ್ತರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ

ವಿನಹ ಬೇರೆ ಯಾರೆ ಸಹಾಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಏನೂ
ಮಾಡಲಾರೆಯ-

ಜಾತಸ್ಯ ಹಿ ಧ್ರುವೇ ಮೃತ್ಯಧ್ರುವಂ ಜನ್ಮ ಮೃತ್ಯಸ್ಯ ತ |
ಅಧ್ಯೇತ ದುಷ್ಪರಿಹಾಯೋತ್ಸಿನ್ ನಾಸ್ತಿ ಲೋಕೇ ಸಹಾಯತಾ

|| ಅ. 20 ||

ಮೃತರ ಪರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯ

ಮೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಾಗಿ ಆಳುವ ಬಂಧುಭಾಂಧವರು ಶೋಕಿಸುವುದರಿಂದ
ಆವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಲಾರೆಯ. ಆದುದರಿಂದ ಆವರಿಗಾಗಿ
ದುಃಖಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆವರಿಗಾಗಿ ಉಘಾಷ್ಟಲೋಕದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಮಾಡಬೇಕು. ಇವು ಆವರಿಗೆ ಒಕ್ಕೊಯದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಿಂಹದಾನ,
ಶಾರ್ವದ್, ಬುಹ್ಯಣ ಭೀಳಜನ, ದಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಸತ್ಯಮರ್ಗಗಳನ್ನು ಮಾಡ
ಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರೀತವು ಪ್ರೀತತ್ವದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ, ಸದ್ಗುಣಿಯನ್ನು
ಹಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಆಳುವುದು, ಸೈತ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಿರುವುದ
ರಿಂದ ಮೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಧೋಗತಿಗೆ ಇಳಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ-

ಶೋಚುತೋ ನೋಪಕ್ರಂತಿ ಮೃತಸ್ಯೇಹ ಜನಾಯತಃ |

ಅತೋ ನ ರೋದಿತಪ್ಯಂ ಹಿ ಕ್ರಿಯಾಃ ಕಾಯಾಃ ಸ್ವಶಕ್ತಿತಃ ||ಅ.20||
ಸಾಯುವವರೋಂದಿಗೆ ಪಾಪ-ಪುಣಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೋಗುತ್ತವೆ

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣಿಕಾಯುಗಳು ಅಥವಾ
ನಿಂದಿತ, ತ್ಯಾಜ್ಯಕರ್ಮಗಳು - ಇವುಗಳ ಫಲಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಾಮಿನ ನಂತರ
ಪಾಪಪುಣಿ ಫಲಗಳಾಗಿ ಆವನೋಂದಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ; ಆವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ
ಬರುತ್ತವೆ. ಸತ್ಯ ನಂತರ ಯಾವ ಬಂಧು ಭಂಧವರೂ ಜೋತಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.
ಪುಣಿಕಾಯು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ, ಆವರಿಗೆ ಆದರಿಂದ ಸದ್ಗುಣ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.
ಬದಲಾಗಿ ಆವನು ನಿಂದಿತ ಕಾಯುವನ್ನು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಫೋರ ಯನು
ಯಾತನೆಯನ್ನು ಆನುಭವಿಸಿ, ಅಥವು ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವನು. ಆದುದ
ರಿಂದ ಸತ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರವಾಗಿ ಶೋಕಿಸುವುದು ಅಥವಾ ದುಃಖಿಸಿ ಇರುವುದ
ರಿಂದ ಮೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಒಕ್ಕೊಯದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಮಾಡಿದಂತಾಗುವು
ದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವನಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಉಪಯೋಗವೂ ಇಲ್ಲ.

ಸುಕ್ಷತಂ ಮಹ್ಯತಂ ಜೋಭಿ ಸಹಾಯಾರಂ ಯಸ್ಯ ಗಳ್ಫತಃ ।
ಬಂಧವೈಸ್ತನ್ಯ ಕೊ ಶಾಯಂ ಶೋಚಿಂದಿಗಳವಾ ನ ವಾ || ಅ. 20 ||

ಶ್ರಾದ್ಧದ ಅನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತಲುಪುವುದೇ ? ಹೇಗೆ ?

ಸಸಿಂಡಿಕರಣ ಶ್ರಾದ್ಧದಿಂದ ಮೃತ ಸ್ವಕ್ತಿಯು ‘ಪ್ರೀತ’ ರೂಪ ಮಾಯ
ವಾಗಿ ಪಿತೃ ರೂಪವು ಬಹುವುದು. ಸಸಿಂಡಿಕರಣ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಮುಖಾಂತರ
ಪ್ರೀತಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಂಡದಾನ ಹಾಗೂ ಉದಕುಂಭ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
ಇದರಿಂದ ಪ್ರೀತತ್ವದ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಪಿತೃಲೋಕವನ್ನು ತಲುಪು
ತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬಂಧು ಚಾಂಥವರ ಮುಖಾಂತರ ನಾಂಗಿನೇತೋಜ್ಞರಣ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೀಡುವು ‘ಸ್ವಧಾಮಯ ಶ್ರಾದ್ಧ’ದ ಅನ್ನವು ತನ್ನಲು ದೊರೆಯು
ವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಪಿತೃಗಳಾಗಿ, ಅವರ ನಿಮಿತ್ತ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ತಪ್ಪದೇ
ಮಾಡಬೇಕು. ಪಿತೃಗಳು ದೇವಲೋಕ ಸೇರಲಿ ಇಲ್ಲವೆನರಕಲೋಕ ಸೇರಲಿ
ಅಥವಾ ಮಾನವ ಇಲ್ಲವೆ ಪಶುಪತ್ಸ್ಯಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಲಿ, ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳ
ಮುಖಾಂತರ ಶ್ರಾದ್ಧ ಪೀಠದ ಘಲಗಳು ಆಯಾ ಜನ್ಮದ ಭೋಜನ ದೊನ
ವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಪಿತೃಗಳು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಸಿಂಡಾದಿಗಳು ಸುಗಂಧ
ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಮಾನವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅವು ಉತ್ತಮ
ವ್ಯಂಜನ ಪದಾರ್ಥಗಳಾಗುವುವು. ತಿಯರ್ಕೂ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದರೆ
ಅವರಿಗೆ ಬಾಡ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇದ
ರಿಂದ ಪ್ರೀತ ಹಾಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ತರಿಬ್ಬಿಗೂ ಸುಷ್ಪಿಯು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಅದುದಪಂದ ನಿರಧರ ಶೋಕ ಪಡುವುದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ಮ
ಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು—

ಪಿತೃಲೋಕಗತಾಜ್ಞನ್ಯಂ ಶ್ರಾದ್ಧೀ ಭುಂಕ್ತೀ ಸ್ವಧಾಮಯಮ್ |

ಪಿತೃಲೋಕಗತ ಸ್ಯಾಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಚಾಪದ್ಧಂ ಪ್ರಯಜ್ಞತ ||

ದೇವತ್ಯೈ ಯಾತನಾಸಾಧನೇ ತಿಖುಗಾಯೋನಾ ತಢ್ಯೈವ ಚ |

ಮಾನಸ್ಯೀ ಚ ತಥಾಪೌತ್ರಿ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ದತ್ತಂ ಸ್ವಭಾಂಧವೇಃ ||

ಪ್ರೀತಸ್ಯ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ತರ್ಪ್ರಜ್ಞ ಸುಷ್ಪಿಃ ಶ್ರಾದ್ಧೀ ಶ್ರಾತೀ ದೃವಮ್ |

ತಷ್ಣಾಚೆಭ್ರಂಧಂ ಸದಾ ಕಾರ್ಯಂ ಶೋಕಂ ತೃಕ್ತಾಪ ನಿರಘರ್ಮ
|| ಅ. 20 ||

ಧರ್ಮಾರ್ಥರಜೀಯೇ ಸದಾ ಸಹಾಯುಕ್ತ

ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವು ಮಾನವರನ್ನು ಹೀಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸುವನು—

‘ಹೇ ಮಾನವರೇ ! ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ ಸಾಯಂವ ನಿವಾಸ್ತು ಬಂಧು ಚಂಧವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಅಪರಿಗಾಗಿ ಎಪ್ಪು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಶೋಕಿಸುವರಿ ? ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ಸಂತರೆ ಅಪರನ್ನಾಲ್ಲಿ ಮಾರೆತು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂಧು-ಭಾಂಧವರು, ನೆಂಟೆರಷ್ಟರು, ಮನೆ, ಭನ-ಸಂಪತ್ತು, ಪ್ರತ್ಯಾತ್ಮಾದಿಗಳು ಯಾರೂ ಹುಂಬಾಲಿಸಿ ಬರಲಾರು. ಅದುದರಿಂದ ನಿಜ ಅಧರ್ಮದ ಸಹಾಯಕವಾದ ಧರ್ಮದ ಆಚಾರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ. ಇದೇ ಈ ಲೋಕ ಹಾಗೂ ಪರಲೋಕಗಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾತನೋಂದಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಶೃಜಿಸಿದರೂ, ಆವನ್/ಅವಳು ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋಂದಿಗೆ ಇರಲಾರ. ಪ್ರಾಣತ್ವಾಗ ವ್ಯಧರ್ಮವೇನೇ ! ಪತಿಪ್ರತಾ ಸ್ತ್ರೀ ಇಷ್ಟಾಲ್ಲಿ, ಅಂತಹವರು ಮಾತ್ರ ಪತಿಯೋಂದಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಇಷ್ಟರ ವಿನಹ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಯಾವೂ ಲೋಕದ ಬಾಗಲು ಮುಖ್ಯಿರುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಧರ್ಮವು ಮಾತ್ರವೇ ಆ ಜೀವಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರತಿ ನೀವು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು.

ಇವನ್ನು ನಾಕೆ ಮಾಡುವೇ, ನಾಡೆದ್ದು ಮಾಡುವೇ ಎಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕಾಳಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾವು ಯಾವಾಗ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವನೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಸದೆ ಸಾವು ಮಾನವನೇ ಮೇಲೆ ಎರಗುತ್ತದೆ. ಸಾವಿಗೆ ಯಾರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಇಲ್ಲ, ಆಸ್ತ್ರಿಯರೂ ಇಲ್ಲ. ಆಯುಸ್ಸು ನುಗಿದ ಮೇಲೆ ಆದು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರಿಂದ ಯಾರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾವಿರ ಗೋವುಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಕರುವು ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ, ಪೂರ್ವಜನ್ನು ಕೃತ ಪಾಪವು ಷ್ವರ್ತೀಯನ್ನು ಮಡುಕಿಕೊಂಡು ಒಮ್ಮತ್ತದೆ.

ಜನನ, ಮರಣ ಶಾಚಕ್ರಳು

ಸಪೆಂಡಿಗಳ ಸಾಮ್ಯ ಹಾಗೂ ಜನನದಿಂದ ಸೂತಕ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹತ್ತು ದಿನಗಳು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳು, ವೈಶ್ಯರಿಗೆ ಹದಿನ್ಯೇದು ಹಾಗೂ ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಇರುತ್ತದೆ. ಏಳು ತಲೆಗಳವರಿಗೆ ಸಪೆಂಡೀಕವಿರುತ್ತದೆ, ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಸೂತಕದ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿ ಹೋಮ, ದಾನ, ಶುಭ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಗಳು ಸೆಷಿಫ್ಡ್. ಇತರರ ಉಟ್ಟಿಸನ್ನು ತೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸ ಬಾರದು. ಅದು ವರ್ಜನ್ಯ.

ಗಭೇಸಾರವವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ತಿಂಗಳ ಮಗು ಇರುತ್ತದೆಯೋ ಅನ್ನು ದಿನಗಳು ಅಶಾಚವಿರುತ್ತದೆ—‘ಮಾಸಾತುಲ್ಯೈರ್ಹೋರಾತ್ರೀಪ್ ಗಭೇಸಾರಸ್ಯೈ’ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಮಗು ಸತ್ತು ಹೋದರೆ, ಅಂತಹ ಸಂದಭದಲ್ಲಿ ಸದ್ಯಃ ಶಾಚ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ—‘ಜಾತನ್ಯತ್ ಸ್ವಾತಜಾತೇ ವಾ ಕುಲಸ್ಯ ಸದ್ಯಃ ಶಾಚಮ್ |’ ಹಲ್ಲು ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಮಗುವು ಮರಣಿಸಿದಾಗಲೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಅಶಾಚ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಶವಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರವೂ ಇಲ್ಲ, ಜಲಾಂಜಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ—‘ಅದಂತ ಜಾತಿ ಬಾಲೇ ಪ್ರೇತೇ ಸದ್ಯ ಏವ ! ನಾ ಸ್ಯಾಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರೋ, ನೋದಕೆಕಿಯಾ |’ ಹಲ್ಲುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಕೀವಿ ಚುಚ್ಚುವಿಕೆ ಅಗ್ನಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಮಗು ಮರಣಿಸಿದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನದ ಶಾಚ (ಸೂತಕ)ವಿರುತ್ತದೆ—‘ದಂತಜಾತೇ ತ್ವಕ್ರತಜೂಡೇ ತ್ವಹೋರಾತ್ರೀಣ !’ ಜೂಡಾಕರಣ (ಕೀವಿ ಚುಚ್ಚುವುದು) ಅಗಿದ್ದು ಉಪನಯನವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಮರಣಕ್ಕೆ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಅಶಾಚ ಇರುತ್ತದೆ—‘ಕೃತ ಕೂಡಿತ್ವ ಸಂಸ್ಕಾರ ತಿರಾತ್ರೀಣ !’.

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರವೇ ಮುಖ್ಯ. ವಿವಾಹಿತ ಸ್ತ್ರೀ ಆತ್ಮೀಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಮರಣಿಸಿದಲ್ಲಿ ಗೋತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಬೇರೆಯಾಗುವುದರ ಕಾರಣ ತವರು ಮನೆಯವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸೂತಕವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಂತಹವಳು ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಬಾಡು, ಪ್ರಸವವ ಕಾರಣ ಅವಳ ಮರಣ ಉಂಟಾದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ದಂತೆ ಒಂದು ಅಥವಾ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಅಶಾಚವಿರುತ್ತದೆ—‘ಸಂಸ್ಕಾರಾಸು ಸ್ತ್ರೀಷು ನಶಾಚಾಭವತಿ ಸಿಕ್ಕಪಕ್ಷೇ ! ತತ್ವಸನ ಮರಣ ಜೇತಾ ಸಿಕ್ಕಗೃಹೇ ಸ್ಯಾತಾಂ ತದ್ವಿಕರಂತ್ರಂ ತ್ರಿರಾತ್ರಂ ಚ’ || ಆ 22 ||

ಎರಡು ಸೂತಕಗಳು

ಜನನದ ಸೂತಕವಿದ್ದ್ವಾಗಿ, ನಡುವೆ ಜನನದ ಅಶಾಚ ಒಂದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಅಶಾಚ ಮುಗಿಯು ಪುದರೆಂದಿಗೆ ಎರಡನೇ ಅಶಾಚಗಳು ಉಂಟಾದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಎರಡನೆಯದೂ ಮುಗಿಯುತ್ತದೇ— ‘ಜನನಾ ಶಾಚ ಮಧ್ಯ ಯಥ್ವಪರಂ ಜನನಾ ಶಾಚಂ ಸ್ವಾತ್ಮಾ ತದಾ ಪೂರ್ವಾ ಶಾಚ ವ್ಯಪಶವೆ ಶಂಧಿಃ । ಮರಣಾ ಶಾಚ ಮಧ್ಯ ಜ್ಞಾತಿ ಮರಣಿಸ್ತೇ ವಮು’ | (ಅ. 22.)

ನಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನನ ಮರಣಗಳ ಅಶಾಚ

ನಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನನ, ಮರಣಾಳಾದಲ್ಲಿ ಅದು ನಡೆದ 10 ದಿನಗಳ ಬಳಗೆ, ಯಾವುದೇ ದಿನ ನಿಷಯಾ ತಿಳಿದರೂ, ಆಹ್ವಾ ದಿನಗಳ ಬಳಗೆಯೇ ಅದರ ಅಶಾಚ ಮುಗಿದಿರುತ್ತದೆ ಖಾದಾರೆಹಿಗೆ 4ನೇ ತಾರೀಖು ಜನನ, ಮರಣ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. 12 ತಾರೀಖು ನಿಷಯ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಶಾಚ ಮೂಲತಃ 10ನೇ ದಿನಕೇ ಅಂದರ 13ನೇ ತಾರೀಖು ಮುಗಿಯುತ್ತದರಿಂದ 13ನೇ ತಾರೀಖಿನಂದೇ ಸಂತಾಯ ನಿಾರಿ ತಿಳಿದರೂ ಹತ್ತಿರ ಅಶಾಚ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆಯೂ ಅಂದಿನಿಂದ 10 ದಿನವ ಅಶಾಚ ಶೇಕ್ಕವಿಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸತ್ತದಿನಂದಿದ್ದಷ್ಟೇ ಲೇಕ್ಕ. ಯಾವಾ ತಾತ್ತ್ವದರೂ ತಿಳಿಯಲಿ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಶಾಚದ ದಿನಗಳು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಒಳಗೆ ನಿಷಯ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ, ಯಾವಾಗ ತಿಳಿದರೂ ಸರಿಯೇ ಒಂದು ದಿನದ ಅಶಾಚ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ನಂತರ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸ್ವಾನ ಶಾಂತಿ ಮಾತ್ರ. ‘ಶ್ರೀತಾಪ ದೇಶಾಂತರಸ್ತಾ ಜನನ ಮರಣೇ ಶೇಷೇ ಶುದ್ಧಿತ್ವಾತ್ | ವ್ಯತೀತೇಽಶಾಚೇ ಸಂವತ್ಸರಾನ್ತ ಸ್ವೀಕರಾತ್ರೀಣ | ತತಃ ಪರಂ ಸ್ವಾನೇನೆ |’ (ಅ. 22).

ಮೂರು ಮತ್ತು ಒಂದು ದಿನದ ಅಶಾಚ

ಗುರುಗಳ ಹಾಗೂ ತಾತನೆದ್ದೂ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಅಶಾಚವಿರುತ್ತದೆ. ಗುರುವತ್ತಿ, ಗುರುಪುತ್ರ, ಮಾಪ, ಆತ್ಮ, ಆತ್ಮಿಯ ಮಕ್ಕಳು, ಸಹಪಾರಿ, ಶಿಷ್ಯ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ದೇಶದ ರಾಜನು ಸತ್ಯಾಗ ಒಂದು ದಿನದ ಅಶಾಚವಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಿಂಡಿಕನೆಲ್ಲಾವವನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಗಲೂ ಕಾಡ ಆ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಒಂದು ದಿನದ ಅಶಾಚ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ—‘ಶಾಚಾಯೈ

మూతాపుకె జె వ్యుతీతే శ్రిరాక్ష్రేణి | అజాయి పత్ని పుత్రోపాధ్యాయి మూతాలర్పుథర ద్వారాయై నిచాధ్యాయి తిష్టేష్టేతే ష్టేతే రాత్రేణి | స్ఫుచేత రాజతని జె | అసమించే స్ఫుచేస్తూని మృతే జె |' (ఆ. 22).

అంటద సూతకే

అత్మకష్టే, పతిత-ఇంతచెవర సావిగే సూతకనిల్ల. ఇంతచెవరిగే జలాంజలియూ ఇల్ల, శ్వాస్థపూ ఇల్ల-'అత్మకత్వాగినిః పతితాశ్చ నాశో జోదకభాజః |' (ఆ. 22).

పతివ్రతా స్త్రీయంర ధవుఁ

పతివ్రతియాదవళు పతియు అజార విచారగళన్ను పాలిసబేకు. 'భతుః సమాన న్రత జారిత్వాను |' (ఆ. 25) మాప, ఆత్మ, గురు, దేవతి హంగా ఆతిథిగా ప్రోజెయున్న వాడబేకు. మనేయ ఎల్ల పస్తు, సామగ్రిగళన్ను శుభ్రవాగించబేకు. మనేయ పాత్ర బగడ ఇత్వాదిగళన్ను శుభ్రవాగించబేకు ఇవన్ను కళ్పరింద రష్మిసలు ప్రయుక్తిసబేకు. పతియున్న వశపడిసిచోళ్చుపుదక్కుగి వాటి-ఎంతు, వశీకరణ. ఉచ్చారింపనే, మాయి ఇత్వాదిగళ ఉపయోగ సల్లదు-'మంలక్రియాస్పనభిరతిః |'

యావాగలూ ఒళ్చేయాదాగున ఆజరణేయల్లి తత్వరేళాగిరచేకు. పతియు ప్రవాసదల్లిరువాగ ఆవనిగే విరుద్ధవాద యావుదే కీర్యే కముగాలన్ను, ఆజరణేగాన్ను మాడబారేదు. భాగిలు-శిఖిగళ ముఖాంతర బగ్గ సోఇఁబారదు-'ద్వారదేశగవాక్షేషు నావ సాఫనము |' చాల్పి, యాపన, వ్యదాధవస్థగళల్లి ఆవళు క్రమవాగి తండె, గండ, మక్కళు ఇవర ఆధీనేదల్లి ఇరబేకు. యావుదే కాయుగదల్లి ఆవళు స్ఫుతంత్రేళ్లు-'సమాచస్ప్త స్ఫుతంత్రతా |'

పతియు మంలణద నంతర సతియు బ్రహ్మజీవు జీవన నడిస బేకు-'మృతే భక్తి బ్రహ్మజీవు తదన్మారోహణం వా'. మక్కళల్లి దిద్దురూ ఇదే రీతి జీవిసబేకు. కుగే మాడిదల్లి ఆవళగే స్ఫుగువు

ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ನಿಷಾಂವಂತ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಣೀಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ದಾರಿ-

ಮೃತೇ ಭರ್ತರಿ ಸಾಧ್ಯೋ ಸ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇ ವ್ಯವಸ್ಥಾತಾ |

ಸ್ವಗ್ರಂ ಗಳಭ್ಯವುತ್ತಾಪಿ ಯಥಾ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಣಃ || ಅ. 25. ||

ಮಾತಾ—ಪಿತಾ—ಗುರು ಸೇನೆಯೆ ಮಾರ್ಗಿಸೆ

ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಗುರು—ಈ ವಾವರೆನ್ನೂ ಅತಿ (ಅಸಾಧಾರಣ) ಗುರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದವಿಂದ ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ ಇವರ ಸೇವಾ ಶರ್ಶಾಪ್ರಮಾಡಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಯವಾಗುವ, ಹಿತಕರವಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರು ಗಳ ಆಜ್ಞೆ—ಅನುಮತಿಗಳಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದು—‘ತ್ರಯಃ ಪುರುಷಸ್ಯಾತಿ ಗುರುವೋ ಭವಂತಿ | ಮಾತಾ ಪಿತಾ ಆಚಾರ್ಯಶ್ಚ | ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಮೇವ ಶರ್ಶಾಪ್ರಮಾಣಾ ಭವಿತವ್ಯಾಽಽಂ | ಯತಾ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಸ್ತಾತಾ ಕುರ್ಯಾತಾ ತೇಷಾಂ ಪ್ರಯಿತಮಾಚರೇತಾ | ನ ತೈರನನು ಜ್ಞಾತಃ ಕೀಂಖಿದಪಿ ಕುರ್ಯಾತಾ’ | (ಆ. 31.).

ಈ ಮೂವರೆನ್ನು ಯಾರು ಅದರಿಸುವರೋ, ಅದರ ಮುಖಾಂತರೆ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇವರನ್ನೂ ಅನಾದರ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ನಿಷ್ಪಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸರ್ವೇ ತಸ್ಯಾದೃತಾ ಧರ್ಮ ಯಸ್ಸೇತೇ ತ್ರಯ ಆದೃಶಾಃ |

ಅನಾದೃತಾಸ್ತು ಯಸ್ಸೇತೇ ಸರ್ವಾಸ್ತಸ್ಯ ಫಲಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ||

|| (ಆ. 31.) ||

ಮೂರು ರೀತಿಯ ಧನ—ಸಂಪತ್ತುಗೆಳು

ಪ್ರತಿ ಗೃಹಸ್ಥನ ಧನ—ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಮೂರು ರೀತಿಯದ್ವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಶುಕ್ಲ, ಶಬಲ ಹಾಗೂ ಆಸಿತ (ಶುಕ್ಲಃಸಬಲೋಽಸಿತಶ್ಚಾಧರ್ಣಃ) (ಆ. 58.).

1. ಶುಕ್ಲ ಧನ : ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಣಾಶ್ರಾನು ಧರ್ಮದ ಅನುಸಾರ ಅಥವಾ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನಾಾಯಯುತವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಶುಕ್ಲ ರೂಪದ ಧನ ಎನ್ನು ‘ಶುಕ್ಲಧನ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ವದ ಉಂಡ್ರನಂತೆ ಇದು ಇರುವುದು ಎಂದಧರ್ಣ ‘ಸ್ವ ವೃತ್ಯಪಾಜಿತಂ ಸರ್ವ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಶುಕ್ಲಮ್’ |

2. ಶಬಲ ಧನೆ : ಬೀರೆಯನರ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಯಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಧನೆ ವಿದು. ಪೂರುಷುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದನ್ನು ಹಾರಿ, ಅನಾಯಾದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವಿದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ, ಆದಕ್ಕೆ ಒದಲಾಗಿ ಪಡೆದ ಹಣವೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಅನಂತರ ವೃತ್ತಹಾತ್ತಂ ಶಬಲಮ್ |

ಉತ್ತೋಚ ಶುಲ್ಷ ಸಂಪಾರಪ್ತವನಾವಿಶ್ರೇಯಸ್ಯ ನಿಕ್ರಯೇ |

ಕೃತೋಪ ಕಾರಾದಾಹ್ತಂ ಚ ಶಬಲಂ ಸಂಪಾದಾಹ್ಯತಮ್ || ಅ. 58 ||

3. ಅರ್ಥ (ಕವ್ಯ ಹಣ) ಧನೆ : ನ್ಯಾಧನೀಯ ವೃತ್ತಿಯಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯಾಯದ ಹಣವನ್ನು ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ ಮೋಸೆ, ಕಪಟ, ಶಕ್ತಿ, ಜಾಜಿ, ಕಳ್ಳತನ, ಶಾಳಸಂತೆ, ದಕ್ಷಾಯಿತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪಡೆದ ಹಣ ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ—

ಅಂತರಿತವೃತ್ಯ ಪಾತ್ತಂ ಚ ಕೃಷಣಂ |

ಪಾತ್ಸುಕ ದಷ್ಟತ ಚೌಯಾಪ್ತಂ ಪ್ರತಿರೂಪಕ ಸಾಹಾಸಾ |

ವ್ಯಾಜೇ ಸೋಪಾಹಿತಂ ಯಚ್ಯು ತತ್ಪಣಂ ಸಮುದಾಯತಂ || ಅ. 58 ||

ಶುದ್ಧ ಶುದ್ಧ ಧನದಿಂದ ವೃತ್ತಿಯು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಆದೇ ರೀತಿಯ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪವಿತ್ರ, ಶುದ್ಧ, ನ್ಯಾಯದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಶಂಭವ್ಯದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಹಲೋಕ, ಪರಲೋಕ ಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ.

‘ಶಬಲ ಧನೆ’ದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವು ಮಧ್ಯವ ಪರಿದ್ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ‘ಕವ್ಯ ಹಣ’ದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವು ಹಾನಿಕಾರಕವೂ, ಅಸಫಲವುಳ್ಳದೂ, ಪತನಗೊಳ್ಳಲಂತಹುದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ—

ಯಥಾವಿಧೀನ ದ್ರವ್ಯೇಣ ಯತ್ತಿಂಚಿತ್ ಸುರುತೆ ನರಃ |

ತಥಾವಿಧಮವಾ ಪ್ರೋತ್ಸಿ ಸ ಫಲಂ ಪ್ರೀತ್ಯ ಚೇಹ ಚ || ಅ. 58 ||

ಕವ್ಯ ಹಣವನ್ನು ತ್ವಜಿಸಲೇಬೇಕು. ಉತ್ತಮ (ಸಾತ್ಸುಕ), ಮಧ್ಯಮ (ರಾಜಸ), ಆಧಮ (ತಾಮಸ) ಧನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದುದನ್ನೇ ಉಪ

ಯೋಗಿಸಿಕೊಡು, ಭಾನೀರೆ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ
ಬೇಕು.

ಕವ್ಯ ಹಣ

ವೇದವ್ಯಾಸನು ಜನಮೇಜಯನನ್ನು ದೇವಿ ಕೃಪೆಗಾಗಿ ಯಂಜ್ಞ ಮಾಡಲು
ತಿಳಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಇದರಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಹಣವು ಶುದ್ಧ
ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಆತ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅನ್ಯಾಯದ
ಹಣದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯವೂ ಕೂಡ ಇಹಲೋಕ, ಪರಲೋಕ
ಗಳರಡರಲ್ಲೂ ಸತ್ಯಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ—

ಅನ್ಯಾಯೋಪಾಜ್ಞತೇ ಸ್ನೇಹ ದ್ರವ್ಯೋಽ ಸುಕೃತಂ ಕೃತಂ |

ನ ಕೀತ್ಯರಹಲೋಕೇ ಚ ಪರಲೋಕೇ ಚ ತತ್ವಲಂ ||

ಆದುದರಿಂದ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು
ಹಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನ್ಯಾಯಯುತವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣದಿಂದಲೇ ಪುಣ್ಯ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ವೇದವ್ಯಾಸನು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ
ಯನ್ನು ಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ನೀಡಿದನು—

“ರಾಜೀಂದ್ರ ! ಧರ್ಮರಾಜನು ಧರ್ಮದ ಅವತಾರಿ. ಅನನ್ತ ರಾಜ
ಸೂರ್ಯ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಆ ಯಂಜ್ಞ ವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನೇರವೇರಿ
ಸಿದ. ಈ ಯಂಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಇದ್ದ. ಭಾರ
ದ್ವಾಜ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಹಾ ಮಹಿಸುಗಳೂ ಇದ್ದರು. ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ನೆಡೆದ
ಈ ಯಂಜ್ಞಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ ನೀಡಿ, ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆದನ್ನು ನೇರ
ನೇರಿಸಿದನೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪವೇ ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ
ಯಂಜ್ಞಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಫನವು ಲಾಟಿಯಂದ, ಆಫಮ್ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆದು ಕವ್ಯ ಹಣವಾಗಿತ್ತು. ಆದ
ರಿಂದ ಯಂಜ್ಞದ ಫಲವು ಸತ್ಯರಿಣಾಮವನ್ನು ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ದುಪ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನೇ
ನೀಡಿತು. ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಸೋತರು. ಹನ್ನೆರಡು ನಷ್ಟಗಳ ವನವಾಸ
ಅನುಭವಿಸಿದರು. ದೌರ್ಪದಿಯೋಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ಕಪ್ಪಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು.
ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿ ವಿರಾಟನ ಸೇವಕರಾದರು. ಕೀಚಕವಿಂದ ದೌರ್ಪದಿಯು

ಅನೇಕ ಕವ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಕವ್ಯ ಹಣದ ಖರವೊಂದಿಗೆ ದಿಂದ ಸ್ವತಃ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೇ ಅಂತಹ ಸ್ಥಿತಿ ಬಸಗಿದಾಗ, ಸಾರೂಪ್ಯ ಮಾನವರ ಪಾಡೇನು? ಕವ್ಯ ಹಣವು ಮಾನಸನನ್ನು ನಾಶದಿಂದ ಸರ್ವನಾಶದ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದಿತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎತ್ತಿರವಾಗಿದು.”

ಸದಾಚಾರ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ

ತನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಜೆಂದು ಆಶಿಸುವ ಒಂದಿಂದಂತನು ಧರ್ಮಾರ್ಥ ನಾಗಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅದುದರಿಂದ ಹೊಟ್ಟಿ ನೋಡಲು ಅಂತು ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಪಡೆಯಬೇಕು. ವೇದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ (ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು) ತಿಳಿಸಿರುವ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಸಾಧುಗಳು, ಸಂತ ಮಹಾತ್ಮರು, ಭಕ್ತರು, ಮಹಾ ಪುರುಷರು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವ ಸತ್ಯವರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಸದೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದೇ ಸದಾಚಾರ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಶುಭವಾಗುವುದು. ಬೇರೆ ವರಾಗೆಗಳಂದ ಪ್ರಣಾಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ, ದೀಪಾಲಿಯು, ಮನೋಭಿಲಾಷಿತ ಉತ್ತಮ ಗತಿ ಹಾಗೂ ಆಕ್ಷಯ ಧನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಸದಾ ಚಾರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ದುರುಣಿಗಳೂ, ದುರುಕ್ಕಣಿಗಳೂ, ಪಾನ ದೋಷಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ, ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ವೃಕ್ಷತ್ವಯು ಪರನು ಪವಿತ್ರನಾಗಿ, ಭಗವತ್ಪೂರ್ವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ—

ಸ್ತುತಿ ಶೃಂತ್ಯಾದಿತಂ ಸಮೃದ್ಧಾ ಸಾಧು ಭಿಶ್ಯ ನಿಷೇವಿತಂ |

ತಮಾಚಾರಂ ನಿಷೇವೇತ ಧರ್ಮಕಾರೋ ಜತೀಂದ್ರಿಯಃ ||

ಆಚಾರಾಲ್ಭತೀ ಚಾಯುರಾಚಾರಾ ದಿಸ್ಮಿತಂ ಗತಿಂ |

ಆಚಾರಾದ್ವನ ಮುಕ್ತಯ್ಯ ಮಾಚಾರಾದಂತಶ್ಚ ಲಕ್ಷಣಂ || ಆ. 71 ||

ಲಕ್ಷ್ಮೀನಿವಾಸ ಸಾಫಾನ

ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಲ್ಲಿರುವಳು ಎನ್ನವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳು, ಕಾವ್ಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ರಾಕಾಗಮನಗಳು ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾಂಚರಾತ್ರಾದಿ ಆಗಂಡಾಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ

ಯಾನ್ಯ ಸಡೆಯಲು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳಿಂದ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಹೃತಿಗಳಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ—

ಎಲ್ಲ ಆಗಮಗಳೂ ಒಂದೇ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ—

ಪಸುಧಾದೇವಿ (ಭೂದೇವಿ) ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯರು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನೆ ಉಭಯ ವಾತ್ಸಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೇವಿಯರು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸಾಫನವು ಭೂವಂತನ ಕ್ರದಯ ಹಾಗೂ ಪಾದವದ್ವಾಗಳು. ಶಕೇಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೆಂಡು ಭೂ ದೇವಿಯು ‘ಕೇ ದೇವಿ ! ಭೂವಾನ್ ವಿಷ್ಣು ಬಳಿ ಅಲ್ಲದೆ ಚೀರಲ್ಲಿಲ್ಲ ನೀನು ಸಿವಿಸುತ್ತೀ—‘ಪೂಜಾವ್ಯಾಹಂ ತೇ ಪಸತಿಂ ವಿಭೃತಾಃ ।’ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದು. ಆಗ ತಾನು ಇರುವ ಸಾಫನಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಿಯು ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದು.

ಸದಾ ಸ್ಥಿತಾಹಂಮಧುಸೂದನಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ವಾತ್ಸೇ

ತಪಸ್ಯಿಯವರೇ ।

ಅನಾಜ್ಞ ಯಾ ಯಂ ಮನಸಾ ಸ್ವರಾಮಿ ಶ್ರಿಯಾಯುತಂ ತಂ

ಪ್ರದವಂತಿ ಸಂತಃ ।

ಸದ್ಯಃ ಕೃತೇ ಚಾಪ್ಯಥ ಗೋರುಯೇ ಚ ಮತ್ತೀ ಗಡೀಂದ್ರಿ

ತುರಗೇ ಪ್ರಹಣ್ಯೈ ।

ಪೃಷ್ಟೇ ತಥಾ ದರ್ಶ ಸನುಸ್ವಿತೀ ವಿಪ್ರೇ ತಢ್ಯೇವಾಧ್ಯಯನ ಪ್ರಪನ್ಯೈ ॥

ಕ್ಷೀರೇ ತಥಾ ಸಂಪಿಳಿ ಶಾದ್ವತೀ ಚ ಕೌಮದ್ರೀ ತಥಾದಭಿಷ್ಯ

ಪರಂಥಿ ಗಾತ್ರೀ ।

ದೇಹೇ ಕುಮಾರ್ಯಾಜ್ಞ ತಥಾ ಸುರಾಜಾಂ ತಪಸ್ಸಿನಾಂ ಯಂಜ್ಞಭೂತಾಂ

ಚ ದೇಹೇ ॥

ಪುಷ್ಟಿಷು ಶುಕ್ಲೇಷು ಚ ಪರ್ವತೀಷು ಘಲೀಷು ರಮ್ಯೇಷು

ಸರಿದ್ವರಾಮು ।

ಸರಃಸು ಪುಷ್ಟಿಷು ತಥಾ ಜಲೀಷು ಸಶಾದ್ವಲಾಯಾಂ ಭುವಿ

ಪದ್ಮಾಲಿಂಡೇ ॥

ಬಸೇ ಚ ವತ್ಸೀ ಚ ತಿರ್ಹಾ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಸಾ ಧಾ ನರೀ ಧರ್ಮ

ಪರಾಯಂತೇ ಚ ॥

ಆಜಾರ ಸೇವಿನ್ಯಧ ಶಾಸ್ತ್ರನಿತ್ಯ ವಿನೀತವೇತೇ ಚ ತಥಾ ಸುವೇತೇ ।

ಸುಶುದ್ಧದಾಂತೇ ಮುಖಜಿತೇ ಚ ಮಿಶ್ವಾಶನೆ ಇಂ ತಿಥಿಪೂರ್ಣಿಜಕೇ ಚ ||
ಸ್ವದಾರತುಷ್ಟೇ ನೀರತೇ ಚ ಧರ್ಮೇ ಧರ್ಮೋತ್ಸಂಪಿ ಇಂತ್ಯಾಶನಾದಿರುತ್ತೇ |
ಸತ್ಯೇ ಸ್ಥಿತೇ ಭೂತ ಹಿತೇ ನಿವಿಷ್ಟೇ ಕ್ರಾಂತಿಕಾಚಿತೇ ಕೊರ್ಮಿಧ
ವಿವಜಿತೇ ಚ |

ಸ್ವಕಾರ್ಯದಕ್ಕೆ ಪರಕಾರ್ಯದಕ್ಕೇ ಕಲ್ಯಾಣಿತ್ತೇ ಚ ಸದಾ

ವಿನಿತೇ || ಅ. 99 ||

‘ಹೇ ದೇವಿ ! ನಾನು ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆರಾಂಗಿನಿಯು ಸದಾ
ಆತನ ಪಾಶ್ಚಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಆತನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಸ್ತುರಿಸುತ್ತಾ, ಆತನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಆಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟು
ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಯಾರೆ ಒಳಿಗೆ ಹೋಗುವೆನೂ. ಆತನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ
ಸಂಪನ್ಮೂಲಿಸುವೆನು. ಹಂಸುವಿನ ಹೊಸ ಸರ್ಗಣಿಯಲ್ಲಿ, ಉನ್ನತ್ತ ಗಜರಾಜ
ನೆಲ್ಲಿ, ಯುವ ಅಶ್ವದಲ್ಲಿ, ದರ್ಶಾದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯುವ ಎತ್ತನಲ್ಲಿ, ಅಷ್ಟುಯನ್ನ
ನಿರತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ ನಿವಿಸಿಸುವೆನು, ಸ್ವಧರ್ಮ ಪಾಲನೆಯ ಉಳಿದೆಲ್ಲ
ರಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಆಮಲಕ ಪುಷ್ಟ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರ, ಗೋವಿನ ಹಂತಾ,
ಗೋವಿನ ವೋಸರು, ತುಪ್ತ, ಮಧು, ಹಸಿರಾದ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಂಗೂ
ಹಂಸು ಸಂಚರಿಸಿರುವ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಯುವತಿ ಸ್ತ್ರೀ, ಕುಮಾರಿ ಕನ್ಯೆ,
ದೇವತೆ, ತಪಸ್ಸಿ ಹಂಗೂ ಯಜ್ಞ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವ ವೃಕ್ಷ
ಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ನೆಲೆಸಿರುತ್ತೇನೆ.

‘ಶುಕ್ಲಪುಷ್ಟದಲ್ಲಿ, ಹರ್ವತದಲ್ಲಿ, ಘಲದಲ್ಲಿ, ರಘುಣೀಯ ಶ್ರೀಷ್ಟ ನೆದಿ
ಗಳಲ್ಲಿ, ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ, ಸತ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾದಿಯಲ್ಲಿ
ಹಂಗೂ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇನೆ, ಗೋವತ್ಸಮಾನು,
ಭಿಕ್ಷು ಬಾಲಕರು, ಸಾಧು, ಧರ್ಮ ಪರಾಯಣ ವೃಕ್ಷ, ಸದಾಚಾರದ ಪಾಲನೆ
ಮಾಡುವವನು, ಶಾಸ್ತ್ರಧ್ಯಾಯನ ಹಂಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರಚಚ್ಚಿ (ಸತ್ಯಂಗ) ಗಳನ್ನು
ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಮಾಡುವವನು, ಸೌಮ್ಯವೇಷಧಾರಿ, ಸುಂದರ ವೇಷ ಭೂಷಣ
ಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವವರಲ್ಲಿ ನಾಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಶಂಕ್ಧನೂ, ವವಿತ್ರನೂ, ಇಂದ್ರಿಯ
ಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನೂ, ನಿಮ್ಮಲ ಮನಸ್ಸಿನ ವೃಕ್ಷಗಳು ಹಂಗೂ ಪದಾರ್ಥ
ಗಳಲ್ಲಿ, ಮೃಷಾನ್ನದಲ್ಲಿ, ಅತಿಥಿ ಸೇವಾ ಪರಾಯಣ ವೃಕ್ಷಯಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಪತ್ನಿ

యున్న సంకుష్టమాగుచేసల్లి, శ్రీష్ట ధ్వనాత్మకున్న హంగూ యుక్త ఆకార వూడువున్న నిషేషాలైనే. పదే రీతియల్లి సత్యా, ధమా జీత వ్యక్తియల్లి, ఎల్ల జీవిగళగూ శుభ బయసున్నాన్లి, ధ్వనాతీల దల్లి, కోపరింత వ్యక్తియల్లి, తన్న హంగూ ఇతరర కేలసెదల్లి చుట్టలే యున్న పడిచ వ్యక్తియల్లి, వినితనాగి ఇతరిగే శుభవాగుప్రదక్షాగి దుడియుచుర్దల్లి నాను సేచిసెత్తేనే. ప్రయవాదిసియాద పతివ్రతా స్త్రీయల్లి (పతివ్రతాను ప్రయవాది నిషేష), ధమాదల్లి నిరతళాగిరువ పరల్లి, దయాళు స్త్రీయల్లి, హంగూ భగవాన్ మధుసూదనున్లి నాను నివసిసుక్తేనే (ధ్వనాప్యపేక్షాను దయాప్రతాను స్త్రీతా సదాజం మధుసూదనేతు), (అ. 99)

ముఖ్యవాగి ధమాత్రునే హతీరక్షే లష్టియు హోగుతూ ఉ. లష్టియే ధమాత్రునే కొదె బిళువలు. లష్టియింద ధమాత్రునిగే యావుదే ఖపయోగవిల్ల ఆదరి ఆవను యావుదాదడిందు ధమాత్రు కాయుక్కాగి తన్నల్లిన వణవన్న ఖపయోగిసికొండి, లష్టియు తన్నన్న తాను ధన్యయేందుకొళ్వచలు ధమావేల్లవూ భగవంతన్నల్లి కేంద్రిక్తవాగిది. ఆదుదరింద లష్టి పూస్తిగాగి శుద్ధ ధమావన్న ఆచరిసబేకాదు ఆవళ్క. ఈ దృష్టియిందలాదరూ సతతవాగి ధసుద ఆసుష్టానవన్న మాడబేకు. ఇదే ఈ వైష్ణవ ధమాతాస్తు గురియాగిదే.

2. ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବିଜୁ ପ୍ରତି

ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಮಹಿಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಹೊಗಳ ಲಾಗಿದೆ. ವಿಷ್ಣುವು ಧರ್ಮದ ಪ್ರತಿಪಾದನಾತ್ಮಕ. ಆದುದರಿಂದ ಆಶನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯು, ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳ ವಿವರಗಳೇ ಈ ಗೃಂಥ ಇದು ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಂದು ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

‘ಲಘು ವಿಷ್ಣು ಸ್ತುತಿ’ ಯು ಸಂಪೀಠ ದೂಪದ್ವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 115 ಶೈಲ್ಯ ಇಕಗಳವೇ. ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪಣಾರ್ಶವು ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಖಚಿತ ಸಮಾಖ್ಯವು ಕೇಳಿದಾಗ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ವಿಕರಿಸಿದ ಉಪದೇಶಿಸಿದ

ವಿವರಗಳೇ ‘ಲಘು ವಿಷ್ಣು ಸ್ತುತಿ’ ಯಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಂತರ್ಹೃ ವರ್ಣ ಗಳ ಧರ್ಮ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಸ್ಥಿರತ್ವ, ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಸೆನ್ಟ್ರೆನ್ ಧರ್ಮದ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಗೃಹಸ್ಥಶ್ರಮನುದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಶಾರ್ತ, ಸ್ವಾತ್ ಧರ್ಮದ ವಿಹಿತವಾದ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಗೃಹಸ್ಥನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆವನು ದೋಷಿ ಯಾಗುತ್ತಾನೆ—

ಶಾರ್ತಂ ಸ್ವಾತ್ ರಂ ಚ ಯತ್ತಿಂಚಿದ್ವಿಧಾನಂ ಧರ್ಮಸಾಧನೆಂ |

ಗೃಹೇ ತದ್ವಸತಾ ಕಾರ್ಯವಾಸ್ಯಧಾ ದೇಹಿಷಭಾಗ್ವತೇತಾ ||2-18||

ಹೀಗೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಯಾಲ್ಲ ಗೃಹೇ ಧರ್ಮ ನ್ನು ವಾರಿಸುವಾನೆ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಪರಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ— ‘ಪ್ರಜಾಪತೀಃ ಪರಂ ಸ್ಥಾನಂ ಸಮಾಧಿಪ್ರಪ್ನೇತಿ ನ ಸಂಶಯಃ’ (2-19).

ವಾನಪರಸ್ಥ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನು ಶರ್ಣುದಳಿಸ್ತು, ಎಲ್ಲ ಲವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಉತ್ತು, ಬೀಳೆದ ಶಹಿರ ಧೂಸ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಫಲ-ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕಾತ್ರ ನೇವಿಸಬೇಕು, ಇನ್ನೀ ಮುನಿಗಳಂತೆ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣಚಾಂದ್ರಾಯಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರತಾಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ, ಪರಮ ಪವಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಸಂನಾಯಸಾಶ್ರಮನುದಲ್ಲಿ ಇರುವಾನೆ ಅಪಂತ, ಸತ್ಯ. ಚಾರ್ಯತನವಿಲ್ಲ ದಿರುವಿಕೆ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಮ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರೇ, ಗಂಭೀರತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಗಳನ್ನು ಜೊಂಡಿದ್ದು, ಧರ್ಮಪರಿವಾಲನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಸಿಕ್ತ ವಾಲಿಸಬೇಕು.

ಅಹಂಸಾ ನೆತ್ಯಾಃ ಸ್ತೋಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂತಸು ಮಂಘಲೋಗುತ್ತ |

ದಯಾ ಚ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ನಿತ್ಯಮೇತದೂ ಯತ್ತಿಷ್ಟಿತೇತಾ ||4-4||

ಯತ್ತಿಯಾದವನು ಗ್ರಾಸುದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ವಾಸವಾದ ಬೇಕು. ಮಾನಾವವಾನಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಸದೆ ಕೀಟಗಳ ತರಹ ಜೀವಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿವಸಿಸಬಾರದು. ಆದರೆ ಆವನು ತುಂಬಾ ವೃಢಿನಾದಾಗ, ಭಯಭೀತನಾದಾಗ, ಅಸಾಂಕ್ಷಿನಾದಾಗ, ಗ್ರಾಸ ಆಫವಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾದಬಹುದು—

ವೃದ್ಧಾನಾವಾತ್ಮಾತುರಾಜಾಂ ಚ ಭೀರುಽಷಾಂ ಸಂಾರಂಧಿ. ಸಂ |

గృహమేవాపి పురీ వాపి వాసోఽన్యేకత్తు దుష్టుతి ||4-6||

కాపినే, చూదేయలు నామాన్యు బట్టి కాగూ పాడుకేగళు ఇష్టరే వినక బేరి ఎనన్నాన్ని సన్మాసి సంగ్రహిసబారదు. స్త్రీయుభోందిగే సంభావణి, ఆపరన్ను సోడువుదు, ఆపరన్ను స్పృతిసువుదు, ఆవరొందిగే నృత్య మాడువుదు, వాడ-వివాదగళన్ను వామువుదు ఇత్త్వాది గళన్ను ఆవను వాడబారదు. ఆవను వానెప్రస్త కాగూ గృహస్తర సంపర్కవన్ను హోందిరబారదు. ఎనన్నాన్ని ఆవను పరిగ్రహిసబారదు. ఒట్టంపీగొగాగి సుత్తుడుత్తిరబీకు ఆ నడువే భిక్షేయల్లి ఎను దొరెయు త్తుదేయి ఆదన్ను మాత్ర స్వీసుసబీకు. సదా కాలవై ఆత్మచింతనే కాగూ పరమాత్మ జింతనేయల్లి తల్లినేనాగిరబీకు.

నాల్కు రితియు సన్మాసిగళు

శుటీజక, బహూదక, హంస కాగూ పరమహంస-ఎన్నువ నాల్కు రితియు సన్మాసగళవే. ఇదరల్లి కడెయుదు అత్యత్తమ.

జేకువిధా భీక్షుకాః స్నుః శుటీజకుబహూదకా |

హంసః పరమహంసశ్చ పత్మాద్యా యోఽయః స ఉత్తనుః ||4-11||

వైష్ణవ ధనుందల్లి సన్మాస పడెయులు ఆనుసరిసువ ప్రక్రియే గళన్ను ఇల్లి వివరిసలాగిదే.

1. శుటీజకక : ఈతను ఒందు ఏక దండ ఆథవా త్రిదండ ఎన్ను ధరిసబీకు. ఈతను ఎల్ల రితియు సాంసారిక సుఖభోగిగళు కాగూ మక్కల విత్తయ్య-సుఖి-భోగిద ఆస్తుదనేయన్న త్యజిస బీకు. అవేల్లవుగళల్లి ఆనాసక్తి వహిసి, శుటీయోందన్ను నిమిసి కొండు ఎంక్కుళోందిగే బేకాదరూ ఇరబయుదు. బేరెయివర ఎనేయల్లి లాటి మాడబారదు. కాగే లాటి మాడిదల్లి ఆంతకవను దొషేక్కు గురియాగువను. కామ, కౌఠ, లోభ, ఆష్ట్య కాగూ సుళ్లు దేళువుదు- ఇత్త్వావిగళన్న త్యజిసబీకు. ఆన్న, ధనగళన్న కూడ ఎంక్కుళగాగి బిడబీకు. ఒందు వేళే భిక్షుటినే మాడువుదరల్లి ఆతక్త నాదరే ఎంక్కుళ ఆక్రయచల్లి ఇరబయుదు.

ఏకదండీ భవేద్వాపి త్రిదండీ చూపి వః భవేత్థ |

ತ್ಯಾಗ್ಯ ಸರ್ವಸುಖಾಸ್ವಾದಂ ಪುತ್ತೀಶಪ್ಯಯೈ ಸುಖಿಂ ತ್ಯಜೇತ್ | ||12||
ಅಪತ್ತಿರ್ಮಣ ವಸನ್ ನಿತ್ಯಂ ಮಮಕ್ವಂ ಯತ್ತುತಸ್ಯಜೇತ್ |

ನಾನ್ಯಸ್ವಗೋಹೇ ಭುಂಜೀತ ಭುಂಜಾನೊ ದೋಷಭಾಗ ಭವೇತ್ | ||13||

ಕಾಮಂ ಕೊರ್ಮಿಧಂ ಚ ಲೋಭಂ ಚ ತಥೇಷಾಂಸತ್ಯವೇವ ಚ |

ಕುಟೀಚಕಸ್ವಜೇತ್ ನರ್ವಂ ಪುತ್ತಾರ್ಥಂ ಜ್ಯೇವ ಸರ್ವತಃ | ||14||

ಭಿಕ್ಷಾಘಂನಾದಿಕೆತಕ್ತಾ ಯತಃ ಪುತ್ತೀಮು ಸನ್ಯಾಸೇತ್ |

ಕುಟೀಚಕ ಇತಿ ಜ್ಯೇಯಃ ||4-15||

2. ಬಹೂದಕ : ಈ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಹತ್ತಿರದ ಒಂಧು-ಬಾಂಧವ ರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ತ್ರಿದಂಡ, ಕಮಂಡಲ, ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೀಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಯಜ್ಞಾ ಐವೀತವನ್ನು ಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಂಡಲೀ ತತ್ವರನಾಗಿದ್ದು, ಸದಾ ಕಾಲವೂ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಜವವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ, ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಕಾವಿ ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

ಸರ್ವಾರ್ಪಂ ತ್ಯಕ್ತಬಾಂಧತಃ ||

ತ್ರಿದಂಡ ಕುಂಡಿಕಾಂ ಜ್ಯೇವ ಭಿಕ್ಷಾಘಾರಂ ತಢ್ಣೀವ ಚ |

ಸೂತ್ರಂ ತಢ್ಣೀವ ಗೃಹೀಯಾನ್ವಿತ್ಯವೇವ ಬಹೂದಕಃ ||

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇಂಸ್ಯಭಿರತೋ ಗಾಯಿತ್ರೀಂ ಸತತಂ ಜವೇತ್ |

ವಿಶ್ವರೂಪಂ ಹೃದಿ ಧ್ಯಾಯನಾ ನಯೇತ್ ಕಾಲಂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ||

ಉಷತ್ವಂತ ಕಷಾಯಸ್ಯ ಲಿಂಗಮಾತ್ರಿತ್ಯ ತಿಷ್ಣತಃ ||4-15 ೧೦ದ ೧೮||

3. ಹಂಸ : ಇರುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಯೋಗಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಫಿತನಾಗಿ, ಮನಸ್ಸು ಹಾತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಣತ್ವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹತೋಽಂದಿರುವ ಸನ್ಯಾಸಿಯನ್ನು ‘ಹಂಸ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈತನು ಮೋಕ್ಷಪದ ಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟಪಡುವನನು. ಕೃಷ್ಣ, ಚಾಂದ್ರಾಯಣ ಹಾಗೂ ತುಲಾಪುರುಷ ಎನ್ನುವ ಸ್ವತಂಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಪ್ರತಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ, ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಒಣಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಜ್ಞಾ ಐವೀತ ಧರಿಸಬೇಕು. ಈಚ್ಯಾವ ಜಂತು, ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದಂಡವನ್ನು ಖವಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಇದೆ ಕಾರಣಕಾರ್ಯಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಏನುಷ್ಣ್ಣ ಸ್ವೀಕಾರಕಾರಿಯ,

ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಾರದು.

ತ್ಯಕ್ತಾಪ ಪ್ರತ್ಯಾದಿಕಂ ಸರ್ವಂ ಯೋಗವಾಗ್ರ ಪ್ರಪಣಿತಃ ।

ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಎನಕ್ಕಿಪ್ಪವ ಕರ್ಣನ್ ಹಂಸೋಽಭಿಧಿಯತೆ ॥ 4-19 ॥

ಕೃಜ್ಞಾಪಾಚಂದ್ರಾಯಣೈಶ್ವರ್ಯವ ತುಲಾಪುರುಷ ಸಂಜ್ಞ ಕೈಃ ।

ಅನ್ಯೈಶ್ವರ ಶೋಷಯೋದ್ದೇಹಮಾರಾಂಕ್ಷನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪದಂ ॥ 20 ॥

ಯಜ್ಞೋಪವಿತಂ ದಂಡಂ ಚ ಪಸ್ತ್ರಂ ಜಂಕುಸಿವಾರಣಂ ।

ಆಯಂ ಪರಿಗ್ರಹೋ ನಾಷಣ್ಯೈ ಹಂಸಸ್ಯ ಶ್ರುತ ವೇದಿನಃ ॥ 4-21 ॥

4. ಪರಮ ಹಂಸ : ತನ್ನ ದೇಹದಾಧ್ಯಂತ ವಾತ್ಸಿಪಕವಾಗಿ
ಬ್ರಹ್ಮನೆನ್ನ ಜಮಿಸುತ್ತಾ, ಪ್ರಾಣಾಯಾರುವನ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಎಲ್ಲ ರೀತಿ
ಯಿಲ್ಲಿಗೂ ಅನಾಶಕ್ತಿನಾಗಿ ಆತ್ಮನಿಷ್ಠ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಷ್ಠನಾಗಿರುವನನ್ನು ‘ಪರಮ
ಹಂಸ’ ಸನ್ಯಾಸಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು. ಮನೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಪರಿಗ್ರಹ
ಗಳನ್ನ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಯೋಗ್ಯಕ ಪ್ರಾಣನಾಗಿರಬೇಕು. ಬರೀಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೆಲದ
ಮೇಲೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಸನ್ಯಾಸಿಯೇ ಸರ್ವ ಶ್ರೀಷ್ಟನು ಕಾರಣ ಈತನು
‘ಧಾರ್ಮಾನಭಿಕ್ಷು’ವಾಗಿರುವನು. ತ್ರಿದಂಡ, ಕಸುಂಡಲ, ಯಂಚೈಷ್ಣಿ ಇತವೀತ,
ಭಿಕ್ಷುವಾತ್ಮಿ, ಪಸ್ತ್ರಫಾರಣ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಕಾಪೀನೆ, ಹೊಡಿ
ಯಾಲು ಒಂದು ಪಸ್ತ್ರ, ಒಂದು ದಂಡಕನ್ನ ಮಾತ್ರ ಧರಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲ
ವನ್ನ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಮೂಗನಂತೆ ಇರಬೇಕು.

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಪನ್ ಪ್ರಾಣಾಯಾವಾಂ ಸ್ತಫಾಜರನ್ ।

ವಿಯುಕ್ತಃ ಸರ್ವ ಸಂಗೋಭಿಷ್ಯೈ ಯೋಗಿ ಸತ್ಯಂ ಚರೀನ್ಯೈತ್ತಾಂ ॥

ಆತ್ಮನಿಷ್ಠಃ ಸ್ವಯಂ ಯುತಪ್ತಾರ್ಥಿಕ ಸರ್ವ ಪರಿಗ್ರಹಃ ।

ಚತುಧ್ರೋಽಽಖಂ ಎಹಾನೇಷಾಂ ಧಾರ್ಮಾನಭಿಕ್ಷುರುದಾ ಹತ್ತಿ ॥

ತ್ರಿದಂಡಂ ಕುಂಡಿಕಾರ ಜೈವ ಸೂತ್ರಂ ಚಾಢ ಕವಾಲಿಕಾಂ ।

ಜಂತೂಷಾಂ ವಾರಣಂ ಪಸ್ತ್ರಂ ಸರ್ವಂ ಭಿಕ್ಷುರಿದಂ ತ್ಯಜೇತ್ತಾ ॥

ಕಾಪೀನಾಜಾಪ್ಯಾದನಾಥಂ ಚ ಮನೋಽಧಶ್ಚ ಪರಿಗ್ರಹೀತಾ ।

ಕುಂಬಾತ್ಮಾ ಪರಮಹಂಸನ್ನ ದಂಡಮೇರಂ ಚ ಘಾರಯೀತಾ ॥

ಪ್ರಾಪ್ತ ಪೂಜೋ ನ ಸಂತುಷ್ಯೈದ ಲಾಭಿ ತ್ಯಕ್ತಮತ್ಸರಃ ।

ತ್ಯಕ್ತ ತ್ಯಷ್ಟಃ ಸದಾ ವಿದ್ವಾನ್ ಮೂರಕವತ್ ಹೃಧಿವೀಂ ಚರೀತ್ತಾ ॥ 4 ॥

ವಿಷ್ಣು ಸ್ತುತಿಯ 2ನೇ ಅಥವಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಹಾನೆವಿಗೂ ಕ್ಷಮೆ, ಸತ್ಯ, ಅಹಿಂಸೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸಾಹಾನ್ಯ ಧರ್ಮವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು ಶುಶ್ರಾವೆಯು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಗುರುಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಗುರು ಶುಶ್ರಾವೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಹಾನೆವನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

35. ವೇದವ್ಯಾಸ ಸ್ತುತಿ

ತುಂ ನೆಹಾಮಿ ಹುಕ್ಕೇಶಾನಂ ಮುನಿಂ ಧರ್ಮವಿದಾಂ ವರೆಹೂ |

ಶ್ಯಾಮು ಜಟಾಕಲಾನೀನ ಶೋಭಮಾನಂ ಶುಭಾನೆನಹೂ ||

ಮುನೀನ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭಾನ ಧರ್ಮಾನ್ ಪಾತಯಂತಂ

ಸುವಚ್ಚಸಮೂ |

ನಾನಾಪುರಾಣ ಕರ್ತಾರಂ ವೇದವ್ಯಾಸಂ ಮಹಾಪ್ರಭಮೂ ||

(ಬೃಹದ್ರಮಪುರಾಣ 1/1/24-25)

ಧರ್ಮದ ನಿಗೂಢ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಅಭಿವರ್ತಲ್ಯಾಯೇ ಸರ್ವಶ್ರೀಷ್ಟನೂ, ಶ್ಯಾಮಲವಣದವನೂ, ಯಾರ ಮುಖಮಂಡಲವು ಜಟಾಷಾಂಟಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾಗಿದ್ದೀರೋ, ಯಾರು ಸೂರ್ಯ ಸಮಾನರಾದ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವನೂ, ಅಂತಹ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಾಯನು, ಕಾಂತಿ ಮಂತನು, ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಉಪಪುರಾಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವನೂ ಆದ ಆ ಮಹಾತ್ಮ ವೇದವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ವ್ಯಾಸನು ಜಗದ್ಗಂರುವ ಶ್ರೀಮನ್ಯಾರಾಯಣನ ಆಪರಾವತಾರಿ. ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳಗಿರುವ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸದಾಚಾರ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಜನಿಸಿರುವನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ವೇದವ್ಯಾಸನು ಆಮರನು. ಬದರಿ, ಕೇದಾರಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಈತನ ದರ್ಶನ ವಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ.

ವೇದವ್ಯಾಸನು ವಸಿಷ್ಠ ಮಹಾಸಿಯ ಪ್ರಪಾತನು, ಶಕ್ತಿಯ ಪಾತನು, ಪರಾಶರನ ಪುತ್ರನು ಹಾಗೂ ಭಾಗವತನಾದ ಶುಕದೇವನ ತಂದೆ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಯಾವುನೆಯ ದ್ವಿಪಗಳಲ್ಲಿ ಈತನು ಜನಿಸಿದನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಆದರಿಂದಲೇ ಈತನಿಗೆ ‘ದ್ವೈಪಾಯನ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಈತನು ಶ್ಯಾಮಲ (ಕೃಷ್ಣ) ವಣಾದವನಾದುದರಿಂದ ‘ಕೃಷ್ಣ

ದೈತ್ಯಪಾಯನೆ' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಈತನು ವೇದ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿದ್ದಿರಿಂದ ಈತನೆನ್ನು 'ವ್ಯಾಸ' ಅಥವಾ 'ವೇದವ್ಯಾಸ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣ, ಉಪಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ, ವ್ಯಾಸ ಸ್ತುತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು, ಯೋಗದರ್ಶನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಭಾವ್ಯವನ್ನು ಈತನೇ ರಚಿಸಿದನು. ಇಂದು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಬಹುಳವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ವೇದವ್ಯಾಸನಿಂದಲೇ ಬಂದಿತೆಂದು ಅನೇಕರ ನಂಬಿಕೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ 'ವ್ಯಾಸೋಽಜೀವ್ಯಂ ಜಗತ್ ಸರ್ವಂ' ಎಂಬ ಉತ್ತರಿಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. 'ಯನ್ನ ಭಾರತೀ ತನ್ನ ಭಾರತೀ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಬೇರೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲ; ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಈತನು ಇತರೇ ಮೀನು, ಮಹಿಳೆಗಳ ಸತ್ಯಂಗ ಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ತ್ವದ ನಿರೂಪಣೆ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಗುಣ - ನಿಗುಣ ಸ್ವರೂಪದ ವಿವರಣೆ, ಧರ್ಮಕರ್ಮಕಾರಕತ್ವದ ವ್ಯಾಪಕತೆ ಹಾಗೂ ಆನೃಗಳ ಫಲಾಭಲಗಳ ವೊವೊಂಸೆ, ಧರ್ಮಚರಣಯ ಮಹಿಮೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಗಹನವಾದ ಹಾಗೂ ಅಳವಾದ ವಿಚಾರ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಸಡೆಚುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವು ಈತನ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಾ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ವೇದಗಳಂತೂ ಧರ್ಮ ಸಂಹಿತೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ದರ್ಶನ, ಆಚಾರ ವೊವೊಂಸೆಗಳು ಪದವದದಲ್ಲೂ ತುಂಬಿವೆ. ಮಹಾ ಭಾರತವಂತೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಕೋಶವೇ ಆಗಿದೆ. ಅಂತಹೀ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ವ್ಯಾಸ', 'ಲಘುವ್ಯಾಸ' ಎನ್ನುವನ್ನು ಈತನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಖ್ಯಾತ ಪಡೆದಿವೆ.

1. ವ್ಯಾಸ ಸ್ತುತಿ

ಸ್ತುತಿ ವಾಜ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯು ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭಾಜ್ಯಾನ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಧರ್ಮದ ಸೂಕ್ತತಮು ತತ್ತ್ವಗಳ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿರುವ, ವಜ್ರಾರ್ಶಿಮು ಧರ್ಮಗಳ ಉಪದೇಶಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೇ ಈ ಕೃತಿ. ನಿಬಂಧ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯು ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈಗ ದೊರಕಿರುವ ವ್ಯಾಸ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಹಾಗೂ

250 ಶ್ಲೋಕಗಳು ಇವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಧರ್ಮಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಗೆ ಉತ್ತರಂಭಾದ ದೇಶ, ವೇದಪ್ರಾರ್ಥಾಣ್ಯದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇ, ಹೊಡಿತ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯ ವಿಧಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ನಿಯಮ, ಗುರು ಮಹಿಮೆ, ವಿವಾಹ ವಿಧಿ, ವಿವಾಹ ಯೋಗ್ಯ ಕನ್ನೆಯ ಲಕ್ಷಣ, ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮ, ಸ್ತ್ರೀ ಧರ್ಮ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತ ಕರ್ಮ, ಪಾತಿಪ್ರತ್ಯಾದ ಧರ್ಮದ ಮಹಿಮೆ, ರಜೋ-ಧರ್ಮದ ಮುಶಿಗಳು, ಗೃಹಸ್ಥನ ನಿತ್ಯ, ಸ್ತ್ರೀಮಿತ್ತಿ ಕಾಗೂ ಕಾಮ್ಯ ಈ ಮೂರೂ ರೀತಿಯ ಅವಾಗಳ ವಣಣನೆ, ತಪಣ ವಿಧಿ, ಪ್ರೇಶ್ನೇದೀವ ಹಾಗೂ ಪಂಚಬಲಿ ವಿಧಾನಗಳು, ಆತಿಥಿ ಪೂಜೆ, ಸದಾಚಾರದ ಮಹಿಮೆ—ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಣಣನೆ ಇದೆ. ಇದರ 4ನೇ ಆಧ್ಯಾಯದ 50 ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ದಾನ ಧರ್ಮದ ವಶೀವ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿವಾದಿಸಲಾಗಿದೆ ಇದರಲ್ಲಿ ದಾನದ ಮಹಿಮೆ, ದಾನದ ಯೋಗ್ಯ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ದಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ವ್ಯಾಸನನ್ನು ‘ದಾನವ್ಯಾಸ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೊಡಿತ ಸಂಸ್ಕಾರ

ನೇಡ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ‘ಸಂಸ್ಕಾರ’ ವನ್ನು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆಂತಃ ಕರಣ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವು ಮನುಷ್ಯನ ಪಾಪ ಹಾಗೂ ಆಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಅನುಸರಣೆಯಿಂದ ಮಾನವನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಂಸ್ಕಾರಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುವವನು ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಾದಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅರ್ಹನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದರೆ—ಮೂಲಾಪನೆಯನ್ನ ಹಾಗೂ ಆತಿಶಯಾಧಾನೆ.

ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಂಸರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ಗಾತ್ರಮ ಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 48 ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಗಿರನು 25 ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಡಿತ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಒಟ್ಟು ಮುಖ್ಯವಾದುವು.

ವೇದ ವ್ಯಾಸನೆ ತನ್ನ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಹೊಡಿಶ (16) ಸಂಸ್ಕಾರ ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ-1. ಗಭಾರದಾನೆ, 2. ಪುಂಸವನೆ, 3. ಸೀಮಂತ, 4. ಜಾತಕಮರ್ತ, 5. ನಾಮಕರಣ, 6. ನಿಷ್ಪಾನ್ಯಾಸ, 7. ಅನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, 8. ಪವನ ಕ್ರಿಯೆ (ಚೂಡಾಕರಣ-ಮುಂದನೆ), 9. ಕೆವಿ ಚುಚ್ಚುವಿಕೆ, 10. ಉಪನಯನ-ಯಜ್ಞೋಪವಿತ ಧಾರಕೆ, 11. ವೇದಾರಂಭ (ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪ್ರಾರಂಭ), 12. ಕೇಶಾಂತ (ಗೊಡಾನೆ), 13. ವೇದಸ್ವಾನ (ಸಮಾಂತರ್ವನೆ), 14. ವಿವಾಹ, 15. ವಿವಾಹಾಗ್ನಿ ಪರಿಗ್ರಹಣ, 16. ಶ್ರೀತಾಗ್ನಿ ಸಂಗ್ರಹ.

ಗಭಾರದಾನೆ ಪುಂಸವನೆ ಸೀಮಂತೋ ಜಾತಕಮರ್ತ ಚ |

ನಾಮಕ್ರಿಯಾನಿಷ್ಪಾನ್ಯಾಸಿನಾಂತರಾ ಶಂತಂ ಪವನಕ್ರಿಯಾ ||

ಕೇಶಾಂತೋ ಪ್ರತಾದೇಶೋ ವೇದಾರಂಭಕ್ರಿಯಾ ವಿಧಿಃ |

ಕೇಶಾಂತಃ ಸ್ವಾನ ಮುದ್ವಾಯೋ ವಿವಾಹಾಗ್ನಿ ಪರಿಗ್ರಹಃ ||

ಶ್ರೀತಾಗ್ನಿ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಷೇತ್ರಾತಿ ಸಂಸ್ಕಾರಾಃ ಹೊಡಿಶ ಸ್ತುತಾಃ ||

(ವ್ಯಾಸ ಸ್ತುತಿ 1/13-15)

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊದಲ ಮೂರು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮಂಗಳವಿನ ಜನನಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಡೆಸುವಂತಹವು. ಜನನದ ನಂತರ ಉಳಿದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಹೃತ ಸಂಸ್ಕಾರವಾದ ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೂ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದಾಹಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ದ್ವಾದಶಾಹದವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮದ ಅನುಸಾರ ದಶಗಾತ್ರ ವಿಧಾನ, ಹೊಡಿಶ ಶ್ರಾದ್ಧ, ಸಂಸಿದ್ಧಿಕರಣದೊಂದಿಗೆ ಜಲಾಂಜಲಿ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಇತರೇ ಕರ್ಮಗಳೂ ಸೇರಿನೆ.

ಗಭಾರದಾನದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಕೆವಿಚುಚ್ಚುವಿಕೆಯ ವರೆಗಿನ ಒಂಭತ್ತು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳು ಸ್ತುತಿಯರಿಗೊಂಸ್ತರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮುಂತುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಮಂತ್ರ ಸಹಿತ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಂದುರಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳೂ ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದೆಯೇ ನಡೆಸಬಹುದಾಗಿದೆ -

ನವ್ಯೇತಾಃ ಕರ್ಣವೇಧಾಂತಾ ಸುಂತ್ರನಚರ್ಚಂ ಕ್ರಿಯಾಃ ಸ್ಮಿಯಾಃ ||
ವಿಷಾಹೋ ಮಂತ್ರತಸ್ಸಾಂಶ್ಚ ಶೂದ್ರಸಾಂಶುಂತ್ರತೀಂ ದಶ |

(ವಾಷಪ ಸ್ತುತಿ 1/15-16)

ಗಭಾರಧಾನವು ಪ್ರಥಮ ಸಂಸ್ಕಾರ. ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಗಭಾರ ದಾನವಿಂದ ಉತ್ತಮ ಹಾಗೂ ಯೋಗ್ಯ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸುವರು. ಈ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ವೀರು ಸಂಬಂಧಿದ ಹಾಗೂ ಗಭರ ಸಂಬಂಧಿದ ದೋಷಗಳು ಹಾಗೂ ಪಾಪಗಳು ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ದೋಷ ಸಂಸ್ಕಾರವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ‘ಗಭಾರದಾನ’ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಫಲ.

ಗಭರ ಮೂರು ತಿಂಗಳಾದಾಗ, ಗಭರಿಯಲ್ಲಿ ಗಭರದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗತೀಂದಗುತ್ತವೆ. ಆಗ ‘ಪುಂಸವನ’ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಈ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಫಲವೂ ಒಂದಿದೆ. ಅದಿಂದರೆ ಸಮಯವಲ್ಲಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಭರವಾತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಸೀಮುಂತೀನ್ಯೈಯನ’ (ಸೀಮಂತ) ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಇನೇ ತಿಂಗಳನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸಬೇಕು.

ಮಗುವಿನ ಜನನವಾದ ಕೂಡಲೇ ‘ಜಾತಕಮರ್ಣ’ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಬೇಕು. ಹುಟ್ಟಿದ 11ನೇ ದಿನ ಕುಲಕ್ರಮದ ಅನುಸಾರ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಧಿಯಿಂದ ‘ನಾಮಕರಣ’ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಫಲವೆಂದರೆ ಅಯುಸ್ಸು, ತೇಜಸ್ಸುಗಳ ವೃದ್ಧಿ, ಲೌಕಿಕ ಷ್ವಾವಹಾರದ ಸೀಧ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣನ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಇಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರ ಪೂರ್ತಿ ವಿವರಗಳು ಫರುಷಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಾಲ್ಕನೇ ತಿಂಗಳನಲ್ಲಿ ‘ನಿಷ್ಪತ್ತಮಣ’ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುವುದು. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ದೀವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಮಗುವಿಗೆ ಸೂರ್ಯದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುವುದು ಈ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ರುತ್ತದೆ.

ಅರನೇ ತಿಂಗಳನಲ್ಲಿ ‘ಅನ್ನಪೂರ್ಶನ’ ಹಾಗೂ ‘ಚೂಡಾಕರಣ’ (ಕೂಡಲು ತೆಗೆಸುವಿಕೆ) ಗಳನ್ನು ಕುಲಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಚೂಡಾಕರಣದ ಫಂತರ ‘ಕರ್ಣವೇಧ’ (ಕೆವಿ ಚುಚ್ಚುವಿಕೆ) ಸಂಸ್ಕಾರವು

ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾರ್ಗೆ ಎಂಟಿನೇ ಪರ್ಯಾಪ್ತನಲ್ಲಿ, ಶ್ವತ್ರಿಯನಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದನೇ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ, ವೈಶ್ವನಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡನೇ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ‘ಉಪನಯನ’ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಈ ಸಮಯಗಳ ಏರಡರಷ್ಟು ಸಮಯ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ (ಬ್ರಹ್ಮಣಾರ್ಗೆ 16 ವರ್ಣ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ) ಅವರು ‘ವೇದವ್ರತ’ ದಿಂದ ಚ್ಯಾತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥಹವರನ್ನು ‘ವಾರತ್ಯ’ರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥಹವರನ್ನು ‘ವಾರತ್ಯಹೋಮ’ ದಿಂದ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಬಹುದು.

ಉಪನಯನವಾದ ನಂತರ ಬಾಲಕನು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ‘ವೇದಾರಂಭ’ದ ಸಂಸ್ಕಾರದ ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವೇದದ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಗೆ ಅನೇಕ ನಿಯಮಗಳಿವೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಕೇಶ, ಶ್ವರ್ಶ (ದಾಡಿ), ವೌಂಜೀ – ಮೇಖಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರಬೇಕು. ವೇದಾಧ್ಯಯನವು ಪೂರ್ಣವಾದ ನಂತರ ‘ಕೇಶಾಂತ’ ಸಂಸ್ಕಾರ ವಾಗಬೇಕು. ಇದು ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕು.

ವಿದ್ವಾಧ್ಯಯನದ ಕೊನೆ ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂದರೆ ‘ವೇದಸ್ವಾನ’ವು ಸಮಾವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ವಿದ್ವಾಧ್ಯಯ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುವನು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸಾಂತ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಗ್ಯ ಕೊ, ಸುಲಾಕ್ಷಣಿ ಆದ ಕನ್ನೆಯೊಂದಿಗೆ ‘ವಿವಾಹ’ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಲಾಜಾಹೋಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಗ್ನಿಗೆ ‘ಅವಸಫ್ಯ’ ಅಥವಾ ‘ವಿವಾಹಾಗ್ನಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅಹರಣ ಹಾಗೂ ಪರ ಸಮಾಹ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಅಥವಾ ಪಾಕಯಜ್ಞ ಸಂಸಾಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ವೈವಾಹಿಕ ಅಗ್ನಿ, ಹೆವಿಯಂಜ್ಞ ಹಾಗೂ ಸೋಮ ಸಂಸ್ಕಾರ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಶಾತ-ಕರ್ಮಾನು ಷಾಂನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವೈತಾನಾಗ್ನಿ (ಶೋತಾಗ್ನಿ-ತ್ರೇತಾಗ್ನಿ-ದಸ್ಮೀಜಾಗ್ನಿ, ಗಾರ್ಜ-ಪತ್ರಾಗ್ನಿ, ಅವಾಹನೀಯಾಗ್ನಿ) ಯಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ‘ತ್ರೇತಾಗ್ನಿ’ ಸಂಸ್ಕಾರ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು. ಇಂಥಹ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ

ಇದನ್ನು ಮಾಡುವವನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತನಾಗಿ, ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

గభాఫ ధానం ప్రథమతన్స్తుః తేయే మాసి పుంసవః ||

ಸೀಮಾಂತಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಮಾಸಿ ಚಾತೆ ಜಾತಿಕ್ರಯಾ ಭವೇತ್ |

ଏକାଦଶୀର୍ଣ୍ଣି ନାମାକ୍ଷେ ସ୍ତୋର୍କ୍ଷେ ମାସି ଜତୁଧିରେ ||

ವಣ್ಣ ವರ್ಣನೆ ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಾಚಳಿದ್ದೆ ಕರುಂ ಕುಲೀಂಡಿತಮ್ |

ಕೃತ ಚೂಡೇಷ ಬಾಲೇ ಚ ಕರ್ಮ ವೇಧೋ ವಿದೀಯತೆ ||

* * *

* * *

ಸಮಾಷ್ಟ ವೇದಾನ್ ವೇದೋ ವಾ ವೇದಂ ವಾ ಪ್ರಸಭ ದ್ವಿಜಃ ||

స్వాయిత గవసుజ్ఞతః ప్రవ్యతీత్యేదిత దశః

ఎవం సౌత్కర్తవా పూర్ణి ద్వితీయాల్చమకాంక్షయాః |

ಪ್ರತಿಕ್ರೀತ ವಿವಾಹಾರ್ಥ ಮನ್ಯಂದ್ಯನ್ಯಯ ಸಂಭವಾವಾ

* * *

(వ్యా. నె. అ. 1-2)

ದಾನವ್ಯಾಸ

ಫರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಾನಧರ್ಮದ ವಿಶೇಷ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ದಾನ ನೀಡುವದೇ ಕಲಿಯುಗದ ಮುಖ್ಯ ಫರ್ಮವಾಗಿದೆ. ‘ದಾನ ಮೇರಂ ಕೆಲ್ಲಾಯುಗೇ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ఈ దానె ధైముద బగ్గె నూరాలు గ్రంథగళు ప్రశట్టవాగివే. స్కృతి గళు కాగూ పురాణగళ్లల్లి ఇదర బగ్గె బహళష్టు వివరగళివే. ఇదే రీతియల్లి రావాయణ, మహాభారతగళ్లూ కొడె మహత్త్వమైణి వివరగళివే. మహా భారతదల్లియంతూ ప్రాతిం ఒందు ప్రవాహి ఇద క్షూగి మిసులాగిదే. ఇదన్ను ‘దానధము ప్రవాహి’ ఎందు కరియలాగిదే. ఇనే అఖ్యదే హేవాది, వీర మిత్రోదయ, క్షృత్తి కల్పతరు కాగూ

ಅಪರಾಕ್ರಿ ಇತ್ಯಾದಿಯವರುಗಳು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ತಾನ್ಯ 'ದಾನ ಖಂಡ'ಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ 'ದಾನಸಾಗರ' ಎನ್ನುವ ಅನೇಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಲಭ್ಯವಿವೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇದವ್ಯಾಸನು 'ದಾನ'ದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವ ವಿವರಗಳು ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಮಹಂತಾರರೆತ, ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈತನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಾನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ 'ವ್ಯಾಸ ಸ್ತುತಿ'ಯಲ್ಲೂ ಈತನು ದಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದು 'ದಾನವ್ಯಾಸ' ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಕೂರ್ಮ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಅಂಶಗಳು ಈ ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲುತ್ತವೆ. ವ್ಯಾಸ ಸ್ತುತಿಯ 4ನೇ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ 50 ಶ್ಲೋಕಗಳು ದಾನ ಧರ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಸತ್ಯಾತ್ಮನಿಗೆ ದಾನ ನೀಡುವುದು, ತಾನು ತಿನ್ನುವ ಉಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಹೊಡಿಯುವ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡುವುದು-ಇದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿಜವಾದ ಸಂಪತ್ತು ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದಿರುವ ಹಣಕಾಸು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಪರರದ್ದು, ಅವನದಲ್ಲ. ಅವನೇ ಸ್ವತಃ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದರೂ, ಅದು ಅವನದಲ್ಲ; ಅವನು ಆದರ ಕಾವಲುಗಾರನು ಮಾತ್ರ. ಆಕಸ್ತಾತ್ಮಾಗಿ ಅವನು ಸತ್ಯರೇ, ಆ ಹಣವನ್ನೇಲ್ಲ ಇತರರು ಮಜ್ಜಾ ಉಡಿಯಿಸಿ ಹಾಳುಗೆಡಹುವರು. ಸಾಯುವವನೊಂದಿಗೆ ಅವನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಬರುವುದಲ್ಲ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಬರುವುದು ಕೇವಲ ಅವನು ಸ್ವೀಡಿದ ದಾನದ ಫಲ ಮಾತ್ರ. ಅದುದ ರಿಂದ ಈ ಫಲವೇ ಅವನ ನಿಜವಾದ ಸಂಪತ್ತು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಸಂಪಾದಿಸಿದುದನ್ನು ತನಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೊಂದೇ ಅಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಉಳಿದುದನ್ನು ಸತ್ಯಾಯ್ಯಾಗಳಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದೇ ಅವನ ನಿಜವಾದ ಸಂಪತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಸಾಯುವುದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿರುವಾಗ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಕೂಡಿತುವುದರಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕೆಯೇನಿದೆ? ಯಾವ ಶರೀರದ ರಕ್ತಕ್ಕ ಗಾಗಿ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕ ಮಾಡುವರೇ ಆ ಶರೀರವೇ ಆಸ್ಥಿರ, ಸತ್ಯರ. ಅದರಿಂದ ದಾನ ಮಾಡಿ, ಧರ್ಮದ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ಲೌಕಿಕವಾದ ಧನವನ್ನಲ್ಲಿ; ನಿರ್ಂತರ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕ ವ್ಯಧರಾದುದು.

ತಲೆಯ ನೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವುದು ಮೃತ್ಯು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದಿರ್ಬೇಕು. ಅದುದ ರಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣದ ಸದುಪಯೋಗ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಯಾರ ಹಣ ನೀಡುವಿಕೆಯಾದ ಒಡವರು, ಸಾಧು ಸಂತರು, ಬಂಧು ಬಾಂಧವರ, ಮಿತ್ರರು ಜೀವಿಸುರುವರು, ಅಂತಹನರ ಜೀವನವು ಸಾಫ್ರೆಕವಾಡುದು. ಅದುದರಿಂದ ಸ್ವಾಧೀಗಳಾಗದೆ, ಪರೋಪಕಾರಿಗಳಾಗಬೇಕು. ಅವರದ್ದೇ ನಿಜ ವಾದ ಜೀವನ' ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಜೀವನ ನಿರಂತರ. ಅವಶ್ಯಕತೆ, ಆಗತ್ಯ ಇರುವವರಿಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೀಡಿ, ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಬರಲಿ, ಆದನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೇ—ಎಂದೆನ್ನ ಬಾರದು ಇರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶೃಂತಿಯಿಂದ ಜೀವನ ಮಾಡಿ, ಬಂದಧ್ವಿಲಿಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದಲೇ ಸಂತೋಷ ಪಡಬೇಕು.

ನಿಜ ಆರ್ಥಿಕದಲ್ಲಿ ದಾನ ನೀಡುವ ಷ್ಟ್ರಕ್ತಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದುರ್ಭನೀಯದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ನಿಯಮ, ನೀತಿಗಳಲ್ಲದೆ, ಸ್ವಾರ್ಥಕಾರಿ ಮಾಡಿದ ದಾನವು ದಾನವಂದಿನಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಯಥೋಚಿತ, ಯಥಾರ್ಥ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ದೇಶ—ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆನುರೂಪವಾಗಿ ದಾನನೀಡುವವನೇ ನಿಜವಾದದಾತನು.

2. ಲಘು ವ್ಯಾಸ ಸಂಹಿತಾ

ಮಹಿಂ ವೇದವ್ಯಾಸನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ‘ಲಘುವ್ಯಾಸ ಸಂಹಿತೆ’ (ಸ್ತುತಿ)ಯು ಉಪಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳವೇ. ಒಟ್ಟು 125 ಶಾಲ್ಕೀಕಗಳು ಇದರಲ್ಲಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುವ ಸಾನು, ಸಂಧಾರಣಂದನೆ, ಜಪ, ದೇವರಪೂಜೆ, ಬಲಿವೈತ್ತು ದೇವ, ಆತಿಧಿ ಸತ್ಯಾರ-ಈ ಆರು ಕರ್ಮಗಳು ಮಾನವನಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದವು ಗಳಿಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಕೃತ್ಯಗಳಾದ ಪಾರ್ತಃ— ಜಾಗರಣ, ಶಾಚ, ಸಾನು, ತರ್ವಣ, ತ್ರಿಕಾಲ—ಸಂಧಾರಣಂದನೆ, ಸೂರ್ಯಾರಥಾರ್ಥಿ ದಾನ, ಗಾಯಿತ್ರೀ ಜಪ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಾನು, ಪಂಚಯಜ್ಞ, ನಿತ್ಯಶಾಂಕಾ, ಅತಿಧಿ ಸೇವೆ, ದೇವರ ಪೂಜೆ, ಭೋಜನ ಹಾಗೂ ಶಯನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿಧಿಗಳ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಸೇಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಸ್ತುತಿಯು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತರೂಪದ್ವಾದರೂ ಮಹತ್ತಮಪೂರ್ವವಾದುದು.

ಇದರಲ್ಲಿ ಮನು, ಕಪಿಲ ಇತಾಯಿಡಿಯುವರ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಶೈಲೀಕಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮ ಮಂಹಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರ

ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಫೇರೆಗಳ ಮುಂಚೆ ಅಥವಾ $1\frac{1}{2}$ ಗಂಟೆ ಮುಂಚಿನ ಸಮಯವನ್ನು ‘ಬ್ರಹ್ಮ ಮಂಹಾತ್ಮ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಷಿದ್ಧವಾದುದು. ಈ ಸಮಯವು ಶರೀರ ಹಾಗೂ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಸುಖಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ಬಲಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮ ಮಂಹಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು, ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಒಂದು ಸೂಚಿತವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇಂದು ಯಾವ ಯಾವ ಧರ್ಮದ ಹಾಗೂ ಪ್ರಣಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ತೀವ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಈಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಕ್ಕೆವಾದ ಶಂಕ್ಧ ಧನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ತೀವ್ರಾರ್ಥಾವಾಗಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮೋದಯಹಾತ್ಮೇ ಉತ್ಸಾಹ ಧರ್ಮಾರ್ಥವನು ಚಿಂತಯೇತಾ||
ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಶಾಂತ್ಯ ತನ್ಮಾಲಾನ್ ವೇದತತ್ತ್ವಧರ್ಮೇವ ಚ |

(ಲಘುವಾಯಾಸ 1/12)

ಪ್ರಾತಃ ಸ್ವಾನದ ಮುರಿವೆ

ಶೌಚಾದಿಗಳ ನಂತರ ನದಿ, ಬಾವಿ ಇತಾಯಿಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಕ್ಧ ಸೀರು ಇರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಪ್ರಾತಃ ಸ್ವಾನದಿಂದ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಆವನು ಶಂಕ್ಧನಾಗುವನು. ಇದರಿಂದ ಆವನು ಜಪ, ಪೂಜಾ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಆರ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಾನವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ನವರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮತ್ತಿನ ಶರೀರದಿಂದ ರಾತ್ರಿ-ಹಗಲು ಮಲವು (ಕೆಟ್ಟೆ ಜಲವು) ಹೊರ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಸ್ವಾನದಿಂದ ಶರೀರವು ಶಂಕ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಷುಪ್ತಾವಸ್ತೀಯಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊಲ್ಲು ಇತಾಯಿಡಿ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಹೊರ ಬಾದಿರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸ್ವಾನ ಮಾಡದೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಸ್ವಾನದಿಂದ ಅಲಪ್ಪಿ,

ದೌಭಾಗ್ಯ, ದುಸ್ಪೇಶ್ವ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಟ್ಟ ಅಂತರೆ ಸ್ವಾನೆದೊಂದಿಗೆ ನಾಶ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾನೆವಿಲ್ಲದೆ ಸಂತರದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಇದರಿಂದ ಪಾರುತಃ ಸ್ವಾನವು ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹಡೆದಿದೆ—

ಪ್ರಾರ್ಥಣೆ ಸ್ವಾನೆ ಪೂರ್ಯಂತೀ ಸರ್ವಪಾಪಾನ್ಯಂತರ್ಯಾಮಿ |

ನ ಹಿ ಸ್ವಾನಂ ವಿನಾ ಪ್ರಂಶಾಂ ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ತುತ್ಯಂ ಕರ್ಮಸು ಸ್ತುತ |

ಅಶಕ್ತರಾದಾಗ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾನ

ವಯಸ್ಸಿನ ಕಾರಣ, ರೋಗದ ಕಾರಣ ಸ್ವಾನ ಮಾಡಲು ಅಶಕ್ತರಾದವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹನರು ತಲೀಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಶರೀರ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸ್ವಾನ ರೂಪಿಸಬಹುದು. ನೆನಿದ ಬಿಳಿ ವಸ್ತುದಿಂದ ವ್ಯಾಯಾನ್ನು (ಸ್ವಂಚಾರಾತ್ಮಕರ್ತವ್ಯ) ಒರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ನೀರನ್ನು ವ್ಯೇ ಮೇಲೆ ಚುಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಮಾಡಿನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದು ಕಷಿಲ ಮಣಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅಲ್ಲದೆ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರ ವಿಧಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಶಕ್ತರು ಸ್ವಾನ ವಿಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು—

ಅಶಕ್ತೋತ್ತರಾತ್ಮಿರಸ್ಯಂ ವಾ ಸ್ವಾನ ಮಾತ್ರಂ ವಿಧಿಯತಾ |

ಅದ್ರ್ವೇಣ ವಾಸಸಾ ಚಾಂಗಮಾಜಣಂ ಕಾಷಿಲಂ ಸ್ತುತಂ |

❀

❀

❀

ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮ್ಯದಿನಾಧನಾಶಕ್ತಾ ಸ್ವಾನಾನಾತ್ಮಕಮಂಸಿಷಿಣಃ ||

(ಲಘುವ್ಯಾಸ 1/8-10)

ವಿಳು ರೀತಿಗಳ ಸ್ವಾನ

ಶುಧಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನ ಮಾಡುವುದು ಸ್ವಾನ ಅದರೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವು ಏಳು ರೀತಿಯ ಸ್ವಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ 1. ಬ್ರಹ್ಮ, 2. ಆಗ್ನೇಯ, 3. ವಾಯುವ್ಯ, 4. ದಿವ್ಯ, 5. ವಾರುಣ, 6. ಮಾನಸ ಹಾಗೂ 7. ಯಾಗಿಕ ಎಂಬ ಸ್ವಾನಗಳನ್ನು ಲಘು ವ್ಯಾಸ ಸ್ತುತಿಯು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಕುಶಗಳ ಮುಖಾಂತರದ ‘ಅಪ್ರೋಹಿಷ್ಯಾ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳತ್ತಾ, ಜಲ ಸಂಪೂರ್ಣದ್ವಾಷಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾನಕ್ಕೆ ‘ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವಾನವೇದು ತೇಸ್ಯಃ’

ಸಮಸ್ತ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಭಸ್ತುವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ‘ಅಗ್ನೀಯ ಸ್ವಾನ್’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಸ್ತುವು ಆಗ್ನಿಜನ್ಯವಾದುದು ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಆಗ್ನಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಸ್ವಾನ್ ಅಥವಾ ‘ಅಗ್ನೀಯ ಸ್ವಾನ್’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಸುವಿನ ಗೋರಸುಗಳ ಧೂಳು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಇದರ ಪುಹುನೇ ಅನಂತವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ಹಸುಗಳು ಓಡಾಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶದ ಧೂಳನ್ನು ಶರೀರಾಷ್ಟ್ರಂತ ಸವರಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ‘ವಾಯವ್ಯ ಸ್ವಾನ್’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗಾಳಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಅಥವಾ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಾರಿದ ಗೋರಳು ಶರೀರದ ನೇರಿಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದನ್ನು ಕೂಡ ‘ವಾಯವ್ಯ ಸ್ವಾನ್’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಾಯುವಿನ ವಿಶೇಷ ಯೋಗವಿರುತ್ತದೆ.

ಸೂರ್ಯ ಕರ್ದಣಗಳು (ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ) ಹರಡಿರುವಾಗ ಬೀಳುವ ಮುಳೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಅಥವಾ ಒಕ್ಕೆ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನದಿ ನೀರಿನ ಸ್ವಾನ್ ಮಾಡುವಿಕೆಯನ್ನು ‘ದಿನ್ಯಸ್ವಾನ್’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗು ಹಾಕಿ ಸ್ವಾನ್ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು ‘ವಾರುಣ ಸ್ವಾನ್’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅತ್ಯಜಾತಿನಿಂದಿಂದ ಅಥವಾ ಹಾನಿಕೆವಾಗಿ ಸ್ವಾನ್ ಮಾಡಿದೆನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯನ್ನು ‘ಮಾನಸ ಸಾಂಧ್ವ’ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಗವಂತನ ಸೈತ್ರೀತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಸ್ವಾನ್ ಮಾಡಿದೆನೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದು ‘ಯಾಗಿಕ ಸ್ವಾನ್’. ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವಾಗ ಬುಷಿ, ಮುನಿಗಳು ಮಾಡುವ ಸ್ವಾನ್ ಇದೇನೇ. ಇದು ಯೋಗರೂಪವಾದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ‘ಯಾಗಿಕ ಸ್ವಾನ್’ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಪೂರ್ವಿಯಮುದಿಷ್ಟ್ಯಂ ವಾಯವ್ಯ ದಿವ್ಯಮೇವ ಚ || 10 ||

ವಾರುಣಂ ಯೋಗಿಕಂ ಜ್ಯೇವ ಸದಾ ಸ್ವಾನಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತವೂ ||

ಭಾರತ್ಯಂ ತು ಮಾರ್ಚಾನಂ ಮಂತ್ರಃ ಕುಶ್ಯಃ ಸೋದರ

ಬಿಂದುಭಿಃ || 11 ||

ಅಗ್ನೀಯಂ ಭಸ್ತುನಾಂ ಸ್ವಾನಂ ವಾಯವ್ಯಂ ಗೋರಜಃ ಸ್ವಾನಂ ತಪೂ ||
ಯತ್ತು ಸಾತ್ರಪವಣ್ಣೇಽಂತತ್ತು ಸ್ವಾನಂ ದಿವ್ಯಮುಷ್ಯತ್ತೇ || 12 ||

ವಾರುಣಂ ಚಾವಗಾಹೆಂ ಚೆ ವ್ಯಾಸನಂ ಚಂತ್ಯವೇದನವರ್ |

ಯೋಗಿರಂ ಸ್ವಾನೆ ಮಾಪಿತ್ಯತಂ ಯೋಗೀಕ್ರಿಯಂ ವಿಷ್ಣು

ಬಿಂತನವರ್ || 13 ||

ಸಂಧಾಯವಂದನೆಯೆ ವಂಹಿನೆ

ಸಂಧಾಯವಂದನೆ ನಾಡದ ದ್ವಿಜರು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಆಪನಿತ್ರಂಗುತ್ವಾರೆ. ಎಲ್ಲ ೧೯ಶಳಿಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಕರ್ಮವಿಹಿನರಾಗುತ್ವಾರೆ ಈ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಾಡದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ರಾಡಿದರೂ, ಅದರ ಫಲ ಅವರಿಗೆ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ದ್ವಿಜರು ತಪ್ಯದೆ ಸಂಧಾಯವಂದನೆಯನ್ನು ನಾಡ ಬೇಕು.

ಹೀಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜರು, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತರಾದವರು ತದೇಕ ಚಿತ್ತದಿಂದ, ವಿಧಿಪೂರ್ವ ಕವಾಗಿ ಸಂಧಾಯೋಪಾಸನೆಯ ಮುಖಾಂತರವೇ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ವಾರ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ, ಇಲ್ಲವೇ ಪರಂಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಾಡದೆ ಇತರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಡಿದ ದ್ವಿಜರು ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ

ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಯಥೋಚಿತ ವಿಧಿಗಳೂಡನೆ ಸಂಧಾಯವಂದನೆಯನ್ನು ನಾಡಬೇಕು ಇದರಿಂದ ಮಾನವನೆ ಶರೀರವು ಭಗವತ್ ಪೂಸ್ತಿಗಾಗಿ ಪರಂಯೋಗ್ಯವಾದುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಂಧಾಯೋಪಾಯತ್ವಚೀನಿತ್ಯಮನೆರ್ಕಃ ಸರ್ವ ಕರ್ಮಸು |

ಯಾವನ್ಯತ್ ಕುರುತೆ ಕರ್ಮ ನ ತಸ್ಯ ಫಲಮಾಪ್ಯಾಯಾತ್ || 27 ||

ಅನ್ಯಜೀತನಃ ಶಾಂತಾ ಚಾರ್ಯತ್ಸಾ ವೇದವಾರಗಾಃ 1

ಉಪಾಸ್ಯ ವಿಧಿವತ್ ಸಂಧಾಯಂ ವಾರವ್ಯಾಃ ಪೂರ್ವೇ ಪರಾಂ ಗತಿಮರ್ || 28 ||

ಯೋಗಸ್ಯತಃ ಕುರುತೇ ಯತ್ತಂ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯೇ ದ್ವಿಜೋತ್ಮಂಃ |

ವಿಹಾರಿ ಸಂಧಾಯ ಪ್ರಣತಿಂ ನ ಯಾತಿ ನರಕಾಯಿತಂ || 29 ||

ತಸ್ಯಾತ್ ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಸಂಧಾಯೋಪಾಸಂ ಸಮಾಚರೇತ್ |

ಉಪಾಸಿತೋ ಭವೇತ್ ತೇನ ದೇವಯೋಗ ತನುಃ ಪರೇ || 1-30 ||

ಜಪದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಸಿದ್ಧ ಕಾರ್ಯ
ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ ಜಪ ಮಾಡುವಾಗ ಅಥವಾ
ದಾದರೂ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಿಸುವಾಗ ಯಾರೆಂದಿಗೂ ಮಾ;
ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಶರೀರದ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಚಲಿಸಬಾರದು, ತಲೆ,
ಅಲ್ಲಾಡಿಸಬಾರದು, ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಯಬಾರದು, ಗಂಭೀರವಾಗಿರಬ
ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಏಕಾಂತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಿರ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು
ಷಾತಾ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ, ಜಪ ಮಾಡಿ
ವೃತೀರೇಕವಾಗಿ ಜಪ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಆ ಜಪದ ಫಲವನ್ನು ?
ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧರು ಬಲಾತ್ಮಾರದಿಂದ ಆಪಹರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಜಪಕಾಲೇ ನೆ ಭಾಷೇತ ನಾಂಗಾನಿ ಚಾಲಯೀತ್ ತಥಾ
ನೆ ಕಂಪಯೀಷ್ಟರೋಗ್ರಿಗ್ರಿವಾ ದಂತಾನ್ ವೈ ನ ಪ್ರಕಾ
ಯೀತ್

ಗುಹ್ಯಕಾ ರಾಹ್ಯಸಾಃ ಸಿದ್ಧಾ ಹರಂತಿ ಪ್ರಸಂಗಿ ತತ್ತ್ವ
ಏಕಾಂತೀ ತು ಶುಚೋ ದೇಶೀ ತಸ್ಯಾಜ್ಞಪ್ಯಂ ಸಮಾ

ಸದಾಚಾರದ ಪಾಲನೆ

ಉಟಕ್ಕೆ ಸ್ಪೃಹ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಂಚೆ (ಗೋದೋ
ಯಾರಾದರೂ ಅತಿಥಿಗಳು ಬರುವರೇ ಎಂದು ಕಾಯಬೇಕು.
ದರೂ ಬಂದಲ್ಲಿ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಉಟ ಬಡಿಸಬೇಕು. ಆ ನೆ
ಮಾಡಬೇಕು.

ದೇವತೆ, ಭೂತಬಲಿ, ಸೇವಕ, ಅತಿಥಿ ಹಾಗೂ ಹಿ
ನೀಡದೆ, ಉಟ ಮಾಡುವ ಮೂರಢನು, ಮತ್ತೆ ಮಾನವ ಜನ್ಮ
ಮುಂದೆ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿ ಜನಿಸುವನು. ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಯಥಾರ
ಯನೆ (ದೇವರ ಸ್ಮೃತ್ತ ಹೇಳುವುದು), ಪಂಚ ಮಹಾ ಯಜ್ಞ
(ದೇವ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಭೂತ-ಬಲಿ, ವೈಶ್ವೇದೇವ ಹಾಗೂ ಪಂಜಿ
(ಅತಿಥಿ ಸೇವೆ). ಹಿತ್ಯ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆಂ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಥವಾ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾ;

ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ನೇಳಿ ಅಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಲೋಭದ ಕಾರಣ ದೇವರ ಪ್ರಾಚೆ ಮಾಡದೆ ಉಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹವನು ನರಕ ಭಾಜನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಷ್ಟಪರ್ಯಾದರೂ ಈ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿದೆ ಅಜರಿಸಬೇಕು. ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆ ತಲೆ ಇಟ್ಟು ಅಥವಾ ಅಧೀಕ್ಷಮುಖನಾಗಿ ವಾಲಗಬಾರದು. ಅಂತೆಯೇ ನಗ್ನವಾಗಿ, ಬೇರೆಯವರ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಮುರಿದ ಮಂಜದ ಮೇಲೆ, ಜನರಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಲಗಬಾರದು —

ಗೋದೋಹ ಕಾಲ ಮಾತ್ರಂ ನೈ ಪ್ರತೀಕ್ಷ್ಯ ಕ್ಷ್ಯತಿಧಿಂ ಸ್ವಯಂ ||

ಅಭ್ಯಾಗತಾನಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಭೋಜಯೇದ ತಿಧಿಂ ಸದಾ |

ಅದತ್ತಾಪ ದೇವತಾಭೂತ ಭೃತ್ಯಾತಿಧಿ ಪಿತ್ರಪ್ರಸಿ ||

ಭುಂಟೇತ ಜೀತ್ರಾ ಸ ಮಂಥಾತ್ಮಾ ತಯಾಗ್ಮಿನಿಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ |

* * *

* * *

* * *

ಯೋ ಮೋಹಾವಥವಾ ಲೋಭಾದಕೃತಾಪ ದೇವತಾರ್ಥನಂ ||

ಭುಂಕ್ತೇ ಸ ಯಾತಿ ನರಕಾನಾ ಶಂಕರೇಷ್ಟಭಿಜಾಯತೇ |

* * *

* * *

* * *

ನೋತ್ತರಾಭಿಮುಖಃ ಸುಪ್ರಾತ್ರಾ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖೋ ನ ಚ ||

ಅವಾಂಖಿಮ್ಮತೋ ನ ನಗ್ನಾಂ ವಾ ನ ಚ ಭಿನ್ನಾಸನೆ ಕ್ವಚೀತ್ರಾ |

ನ ಭಗ್ನಾಯಾಂ ತು ಖಿಟ್ಪಾಯಾಂ ಶಾನ್ಯಾಗಾರೇ ತಫ್ಯೇವ ಚ ||

[ಲಘುವಾಸ 2/62-66 ; 88-89]

36. ಮನುಸ್ತುತಿ

ಮನು ಹಾಗೂ ಅತನ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ‘ಮನುಸ್ತುತಿ’ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಾರಲ್ಲಿಯೂ ಈಡ ಮನುವಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಂತ ಗಾರವಯುತ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಮನುಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿದ ವಿಷಯಗಳು ಬೇರೆ ಯಾವ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ—ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಸ್ತುತಿಯು ವೇದಾರ್ಥದ ಅನುಸಾರ ರಚಿತ ವಾದುದಾಗಿದೆ —

ಮನುಸ್ತುತಿ ವಿರುದ್ಧ ಯಾ ಸಾ ಸ್ತುತಿನಂ ಪ್ರಶ್ನಿತ್ಯತೇ |

ವೇದಾಧೋರ್ ಪನಿಬಡ್ ತ್ವತ್ ಪ್ರಾರ್ಥಣ್ಯಂ ಹಿ ಮನೋಃ ಸ್ತುತಿಃ ||
ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮನು ಯಾವ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿರುವನೂ, ಅದು
ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದೆ—

ಯಃ ಕೃಷ್ಣ ಈಸ್ವಾತಿದ್ವೋರ್ ಮನುನಾ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ |

ಸ ಸರ್ವೋರ್ಥಿಹಿತೋ ವೇದೇ ಸರ್ವಜ್ಞಾ ನಮಯೋ ಹಿ ಸಃ ||

ಮನುವು ಮಾನವನ ಮೊದಲ ತಂದೆ. ಮಾನವನ ಎಲ್ಲ ಮಾರ್ಗಗಳ
ಪಥ ಪದರ್ಥಕನಿತ. ಈತನ ಮನುಸ್ತುತಿಯು ಮಾನವನ ವೊಟ್ಟಿ ಮೊದಲ
ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅನುಸಾರ ಪ್ರಪಂಚದ ಜೀವನದ ವಿಧಾನವು
ನಿಮಾರ್ಥವಾಗಿದೆ.

ಇದೇ ವಿಚಾರನನ್ನು ವೇದವೂ ತಿಳಿಸಿ, ‘ಮನುಷ್ಯಿತಾ’ (ಮಗ್ನೇದ—
1-80-16)—‘ಸರ್ವಾಸಾಂ ಪ್ರಜಾಸಾಂ ಪಿತೃಭೂತೋ ಮನುಃ’ ಎಂದು
ಸಾಯಂರು ಹೇಳಿದಾರೆ. ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನುಂಬಿನ ಜೀವನ
ವಿಧಾನದ ಹಿತ ವಚನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವು ತನ್ನ
ತಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮಸೀಂದ ವೇದಗಳ ಸಾರಭೂತವಾದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಶೈಲೀಕಗಳ ಗ್ರಂಥ
ನೇಂದನ್ನು ಓದಿದ್ದ, ಆದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತರೂಪವನ್ನು ಭ್ರಂಗಿ, ನಾರದ ಇತ್ಯಾದಿ
ತನ್ನ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸಿದನು.

ಇದಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ತು ಕೃತ್ವಾಸೌ ಮಾನೇವ ಸ್ವಯಂ ಮಾದಿತಃ |

ವಿಧಿವರ್ತ್ರ ಗ್ರಾಹಯಾವಾಸ.....|| ಮನು 1-58 ||

ಇದಕ್ಕೆ ಮನ್ಯಾರ್ಥ ಮುಕ್ತಾವಲೀ ಕೀರ್ತಿಯು ಹೀಗಿದೆ—

ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾ ಶತ ಸಹಸ್ರಮಿಂದಂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂ ಕೃತ್ವ ಮನುರಧ್ವಾಪಿಕ
ಅಸೀತ್, ತತ್ಸೀನ ಚ ಸ್ವವಚನೇನ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಶಿಷ್ಯೇಭ್ಯಃ ಪ್ರತಿವಾದಿತಂ
ಶಥಾ ಚ ನಾರದ: ‘ಶತ ಸಹಸ್ರೋತ್ಸಯಂ ಗ್ರಂಥಃ’ ಇತಿ ಸೃರತಿ ಸ್ತು ||

‘ಮರೀಚಾಯಾದಿಂ ಸ್ತುಪಹಂ ಮನೀನಾ’ || (ಮನು 1/58)

ಮನುಂದೆ ಈ ಹತ್ತು ಪ್ರಶ್ನರು ಈ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ
ಕಲಿಸಿದರು. ಈ ರೀತಿ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ವೇದದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಮನುವಿನ
ಮಾರ್ಘಮಂದಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲ ಈಗ ಕಲಿತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವಿನಿಂದ ಕಲಿತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಈ ಮಹಿಂಗಳು

గ್ರಂಥಸ್ತ ಮಾಡಿದರು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾರದನೆ ಮುಖಾಂತರ ಗ್ರಂಥಸ್ತ ಮಾಡಿ ದುದು ‘ನಾರದೀಯ ಮನುಸ್ತುತಿ’ ಹಾಗೂ ಭೃಗು ಬರೆದದ್ದು ‘ಮನುಸ್ತುತಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಇವರಡು ಪ್ರತಿಗಳೇ ಈಗ ಉಳಿದಿರುವುದು.

ಮನು—ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ

ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಮನುವು ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ಈ ಹೆಸರಿನ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮನುಷ್ಯವಾಚೀ ಶಬ್ದವನ್ನು ರೂಪೀಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಮಾನ್ಯ (MAN) ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದವೇ ‘ಮನು’ ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಮಗ್ನೇಡ ದಲ್ಲಿ ಮನುವನೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ (1-80-16, 8-63-1, 10-100-5, 1-114-2, 2-33-16) ಮನುವು ತಿಳಿಸಿರುವ (ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ) ಮಾರ್ಗದಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯಬಾಡು. ಇದೇ ಮಗ್ನೇಡ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ—

ಮಾನಃ ಪಥಃ ಪಿತ್ರ್ಯನಾತ್ಮನವಾದಧಿ ದೂರಂ ಸ್ವೇಷ್ಟ ಪರಾವತಃ |

(ಖ. 8-30-3)

ಇತರೇ ಮಂತ್ರಗಳ ಅನುಸಾರ ಅವನು ಮೊದಲ ಯಜ್ಞ ಕರ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. (ಖ. 10-63-7) ತೈತ್ತಿರೀಯ ಸಂಹಿತೆಯ ಅನುಸಾರ (2-2-10-2) ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಓಷಣಧಿದ ಸಮಾನವಾದುದು—

ಮನುವೈ ಯತ್ಸೂಂಬಿದವದತ್ತ ತದ್ರು

ಭೀಷಜಂ ಭೀಷಜ ತಾಯಾಃ ||

ತಾಂತ್ಯ ಚಾರ್ಯಣ (23-16-17), ತತ್ವಧ ಚಾರ್ಯಣ (1-1-4-14) ಹಾಗೂ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಜಲ ಪ್ರಳಯ ಹಾಗೂ ಮನುರವರುಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಮತ್ತು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವಂತನೆ ಮುಖಾಂತರ ಮನು ನೀಡಿರುವ ಉಪದೇಶಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ನಿರುತ್ತ (ಅ 3)ದಲ್ಲಿ ಮನುವನ್ನು ಸ್ತುತಿ ಕಾರರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆ (10-6)ಯಲ್ಲಿ 14 ಮನುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದು ತಿಳಿಡುಬಂದಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ 11ತೆಯ 4ನೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಪಾಠಂಭದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಈ ವರ್ಣನೆ ದೀಕರಿಯುತ್ತದೆ.

ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಯೋಗ ಜ್ಞಾನದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಸೀಡಿದನು. ಅದೇ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮನುವಿಗೆ ಹಂತ ಮನುವು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಸೂರ್ಯ ಪಂಶದ ರಾಜ ಇಕ್ವತ್ತ ಕುವಿಗೆ ನೀಡಿದನು.

ಸ್ವಯಂಭುವ ಮನು

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ (3-12)ಕ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವಿದೈ, ಶಾರಾಯಾ, ಸನಕಾದಿ ಮಂಷಿಗಳನ್ನೊ ; ರಂದ್ರ, ನಾರೀಚಾದಿ ಹತ್ತು ಮಾನಸ ಪುತ್ರರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವೃದ್ಧಿ ಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಆವನು ಮನು-ಶತರೂಪಾರವರುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಸಿಜ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಶರೀರವು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಯಿತು. ಈ ಎರಡೂ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿಂಡ ಸ್ತುತಿ-ಪುರುಷರೇ ಮನು-ಶತ-ರೂಪಾ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಬ್ರಿಂದಲೇ ಮಾನವ ಸೃಷ್ಟಿ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಸ್ವಯಂಭು (ಬ್ರಹ್ಮ)ವಿನಿಂದ ಜನಸಿದ ವೇಣಿಪ್ಪ ಮೊದಲಯವನೇ ಮನುವಾಗಿ, ನಾಂದಿ ಸ್ವಯಂಭುಮನು ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತದೆಯನು.

ಈ ಮನುವು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಾಗಿದ್ದನು. ಈತನು ಧರ್ಮದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಆದರ್ಥ ಧರ್ಮರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ. ಈತನು ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಥನಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯವನ್ನೂ ವ್ಯಧಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮನು ಮತ್ತು ಶತರೂಪಾರವರುಗಳು ಕರ್ಮೋರ್ಥ ಶಪಥನ್ನು ಮಾಡಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಠಿವು ಇವರಿಗೆ ಹಂಗನಾಗಿ ಜನಸಿದ.

ವಿಷಯ ನಿರೂಪಕ್ಕಿ

ಮೂಲತಃ ತುಂಬಾ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಚೋಧಿಸಿದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮನುವು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಹೇಳಿದ ರೂಪವೇ ‘ಮನುಸ್ತುತಿ’. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ, ಇಂದು, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಮಾನೆನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುವ ನೀತಿ, ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇಂದು ದೊರೆತಿರುವ ನನ್ನಸ್ತುಲಿತಿಯು 12 ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು 2684 ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳು, ಸಂಸಾರಗಳು, ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮ, ವಿವಾಹದ ಸಿಹಿನುಗಳು, ನಿತ್ಯವಿಧಿಗಳು, ಶ್ರಾದ್ಧಗಳು, ವಿವಿಧ ಸ್ತುತಿಗಳು, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಸಾಂತಕನ ನಿಯಮಗಳು, ವಿಹಿತ ಹಾಗೂ ನಿಷಿದ್ಧ ಆಹಾರ, ಆಶದಿ, ಶುದ್ಧಿಕರಣ, ಶ್ಲೋಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿನ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳು, ಯತಿಗಳು, ಅರಸನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಂತರ ಪಾರ ಹಾಗೂ ಅಪರಾಧ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತಾ, ನಾಯಿ ವಿಧಾನ, ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು, ಚೆನ್ನದ ತೂಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು, ಒಡಿತನವಿಲ್ಲದ ಹಾರಾಟ, ಮಂದುವೆಯ ಕರಾರು, ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಹಂಚಿಕೆ, ವೇತನದ ವಿವಾಹ, ಒಡಂಬಿತಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದ ರೂಪಕ್ಕೆ ತರದೆ ಇರುವುದು, ಒಡೆಯ ಹಾಗೂ ದನ್ಯಾಹಿಗಳು, ವಾನಹಾನಿ, ಗಾಯ ಗೊಳಿಸುವುದು, ಕಳವು, ಹಿಂಸೆ, ವೈಭಿಚಾರ, ಸಂಕೀರ್ಣ ನಿಯಮಗಳು, ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ಪಿತ್ರಜೀವತ ಅಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪಾಲು, ಜೂಜಾಟ, ಸಂಕೀರ್ಣ ದಂಡನೆಗಳು, ಅಪದ್ಧತು, ಮಿಶ್ರಜಾತಿಗಳು, ದಾನ, ಯಂಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳು, ಅವಶ್ಯಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳು, ಅಪರಾಧಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ, ಜನಾಂತರ, ಮೋಕ್ಷ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಸ್ತುಲಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವೈದಿಕ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾತಿ ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಒಬ್ಬಾರೆ ಸಮಾಜದ ರೂಪರೇಖೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಾತಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ವಿವಾದಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅಪರುಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಹ ಯೋಗೆ, ಸದಾಭಾವನೆ, ಸ್ವೀಕಾರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ವಣಾರ್ಥರ್ವವ ಧರ್ಮಗಳ ವಿವರ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳು, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಾಗಿ ಆಯಾಯಾ ಆಶ್ರಮದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು, ಆದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಆಗುವ ಶುಭ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ‘ಸ್ವಧರ್ಮ’ ಎಂದು ಮನುವು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ –

ಶ್ರೀಯಾನಾ ಸ್ವಧರ್ಮೋ ವಿಗುಣಃ ಪರಧರ್ಮಾತ್ ಸ್ವನುಷ್ಣಿತಾತ್ |
ಸ್ವಧರ್ಮೋ ನಿಧನಂ ಶ್ರೀಯಃ ಪರಧರ್ಮೋ ಭಯಾವಹಃ ||3-35||

ಇತೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ

ಶ್ರೀಯಾನ್ ಸ್ವಧಮೋ ವಿಗುಣಾಃ ಪರಧಮಾ ಸ್ವನುಷ್ಟಿತಾತ್ |

ಸ್ವಭಾವನಿಖಿತಂ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವನ್ನಾಪ್ತೇ ಶ್ರೀತಿ ಕಿಲ್ಬಿಷಿವ್ರಾ ||18-47||

ಅಂದರೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ನಾಡುವ ಪರಧಮೋಕ್ಷಿಂತ ಗುಣರಹಿತವಾದ ಸ್ವಧಮೋವೇ ಶ್ರೀಷ್ಟಿ ನಾಡುದು. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಕರ್ಮನು ಸಾರ ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ವಭಾವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮುಖಾಂತರ ಕ್ರಮ ಬಧ್ಯವಾಗಿದುವ ಸ್ವಧಮೋರೂಪ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾತ್ ಇದ್ದರೆ ಅಂತಹವನಿಗೆ ಪಾಪವು ತಗಲುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ

ಎನ್ನುಷ್ಟುತ್ತಿಯು ಒಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ರೂಪದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಮಾನವ ಜೀವನದ ಪ್ರಾಣರೂಪದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಬಹೇಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬೇರೆ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ.

ಈದರೆ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ; ಎರಡನೇ ಆಧ್ಯಾಯ ದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾತಕರ್ಮ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರ ವಿಧಿಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವಿಧಿ, ಗುರು-ಅಭಿವಾದನ ವಿಧಿ; ಮೂರನೇ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾವರ್ತನೆ, ಸಂಸ್ಕಾರ, ಹಂಚ ಮಹಾಯಂಜ್ಞ ವಿಧಿ, ನಿತ್ಯ ಶಾಂತಿಯ ವಿಧಿ; ನಾಲ್ಕನೇ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥನ ನಿಯಮಗಳು, ಬದನೇ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹಾಲು-ಮೋಸರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಭಕ್ತ್ಯಾತ್ಮಕಗಳ ವಿವರ, ದಶಾಹಾದಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಜನನ-ಮರಣ ಆಶಾಚ ಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಜಾದಿಗಳ ಧರ್ಮ, ಸ್ತುತಿ ಧರ್ಮಗಳು; ಆರನೇ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಸನಾತ್ಸಾಶ್ರಮಗಳ ವಿವರ; ಏಳನೇ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮೋಕಢಿ ಮೇಗಳ ನಿಷಣಯ ಹಾಗೂ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ರಾಜ ಧರ್ಮದ, ಅಡಳಿತದ ವಿವರ; ಎಂಟನೇ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇ ಕೇಳುವ ವಿಧಾನ; ಒಂಭತ್ತನೇ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆಧಿವಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರುವಾಗಿನ ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣನ ಧರ್ಮ, ವೈಶ್ಯ ಹಾಗೂ ಶಾಂತಿರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ; ಹತ್ತನೇ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅನುಲೋಧಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿ ಲೋಧಿ ಜಾತಿಗಳ ಶಿಶ್ವತ್ವ ಹಾಗೂ ಅವತ್ತಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಕರ್ಮವ್ಯು ಮತ್ತು

ధనుగలు; హనేష్వందనే ఆధ్యాయుడల్లి మాడివ పాపద నివృత్తిగాగి మాడబేచాడ వ్రతగళ ప్రాయశ్శిత్త విధి; హన్సైరడనే ఆధ్యాయుడల్లి కేమాచనేసార ఉత్తమ, మధ్యమ కాగూ ఆధ్యమ గతిగళు, మోక్షప్రద ఆత్మజ్ఞాన, విహిత కాగూ నిషిద్ధ గుణదోషగళ పరీక్షే, దేశధను, జాతిధనుగళు ఇత్యాదిగళ పణానే ఇదే.

ఈ రీతియల్లి మనువు మానవ సనూజద వొన్నవ సంస్కృతియ నిమాణక్కాగి వొన్నవ ధనుశాస్త్రద రజనే మాడిదను. ఇదే మానవ సమాజద మోట్టు మోదల సంవిధాన వాయితు. మానవను నిజ ఆధుడల్లి వొన్నవనాగి, స్పృతః నారాయణను ఆగువ రీతియే ఈ మాహానా గ్రంథద సందేశవాగిది తండే-మగ, సకోదర-సమోదరి, తాయి-తండే, బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వ్యౌళ్య, శాంత్రు, ఆంత్యజ, బ్రహ్మ చారి, గృహస్థ, వానప్రస్థ, సంన్యాసి - ఇత్యాదియవరుగళ సక్కంబంధ కాగూ జీవనవు వేదశాస్త్రాక్రోత్తమాదు. ఈ ధను నిరూపణియు ధనుద ఆధారద మేలే సమాజవు నిమాణవాగబేకు - ఎన్నవుదే మనువిన ఆశయ. ఇదరిందలే ధను, సంస్కృత, సభ్యతేగళు ఉలయు త్తవే; ఈ శ్రీకృష్ణక క్రమవన్ను నావేఖ్యరూ ఆనుసరిసబేకు-నంఖుదు ఆతన ఆశయ, తిమాచనిగళు -

ధను ఏన కత్తో యంతి ధవో రక్షేత్తి రస్తితః |

తన్మృద్ధమో న యంతచ్ఛో మా నేఱి ధవో యంతో |

సథితో ||8-15||

ధను మత్తు పురుషాధ్య చతుస్యయ

మేలే తిలిసిద నారదియ మనుస్తుతియల్లి ప్రధానవాగి వ్యవకూరద బగ్గె చచ్చే నెడిసలాగిదే. ఆదరే భృగుశ్శోక్రోత్త మను స్తుతియల్లి ఎల్ల ఆంగగళ మేలూ ధనువు ప్రసరిసువుదన్ను తలసుత్తదే. ఇదరల్లి ధనూధ్య కామవోక్షేగళిన్నువ చతువిధ పుమణాధ్యగళన్ను సందర రీతియల్లి ప్రతిపాదిసలాగిదే. బ్రహ్మచయాత్రమంచల్లి ధనుద్దీ పూముఖ్యతి. ఈ ఎల్ల పురుషాధ్యగళల్లియూ ధనువు అంతగ్రథనాగిదే.

ಮೋಕ್ಷವೇ ಧರ್ಮವೇ ಶಿಲ್ಪದೆ ಅದು ಪರಮಾರ್ಥವಾಗಿದೆ – ‘ಆಯಂ ತು
ಪರಮೋ ಧರ್ಮೋ ಯಂಚೊಗ್ಗೇನಾತ್ಮ–ದರ್ಶನವರ್ತಾ ।’ (ಯಾಜ್ಞ 1-8).
ಕಾನುರೂಪ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ‘ಉದ್ದೇಶೇತ ದ್ವಿಜೋ ಭಾಯಿಂ
ಸನಣಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾನ್ವಿತಾರ್ಥಾ’ (ಮನು 3/4) ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅರ್ಥದ
ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ವಾಡುವಾಗ, ‘ಅಕ್ಷೇತೀನ ಕರೀರಸ್ಯ ಕುರ್ವಿತ ಧನಸಂಚಯಂ’
(4-3) ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ನಾಡಲಾಗಿದೆ—

ಏವಂ ಯಃ ಸರ್ವಭೂತೀಷು ಹಕ್ಕುತ್ವಾತ್ಮನಾನಮಾತ್ಮನಾ ।

ಸ ಸರ್ವಸಮಾಂತಾ ಮೇತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಭ್ಯೇತಿ ಪರಂ ಪದವರ್ತಾ ॥12-125॥

ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಸ್ಯಾತ ಪದಮಾತ್ಮನನ್ನು ಯಾರು
ಸೋಡುವರೋ, ಅಂತರವನ್ನು ಸಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ
ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಧರ್ಮದ ನಿರ್ಬಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಯವ ಕಾಮ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ
ಮನುಸ್ತುತಿ ಒಪ್ಪಿತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವಜ್ಞಂದ ಕಾಮ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥವನ್ನು
ಅದು ಒಪ್ಪಿಪುಡಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾದಾಗ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪಥ-ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ, ಅವನ
ಮೂಲಿಕ ಜೀವನವೇ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಸ್ತುತಿ
ಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ‘ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂ ತು ವೈ
ಸ್ತುತಿಃ’ (ಮನು 2/10) ಎಂದು ಹೇಳಿದುವುದು ಈ ಆರಣದಿಂದಲೇ.
ಕಾಮ ಸುತ್ತು ಅರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಾಗ ತಪ್ಪದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿರ್ದೇಶನ
ಹಾಗೂ ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ತುಂಬಾ ವ್ಯಾಪಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಸಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ.
ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಯಾವುದು ಧಾರಣಗೊಳಿಸುವುದೋ ಅದೇ ಧರ್ಮ – ‘ಧರ್ಮತಿ
ವಿಶ್ವಮಿತಿ ಧರ್ಮಃ’ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥ ರೂಪ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲದೆ
ಪ್ರಪಂಚದ ಧಾರಣ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯ ಸಾರ್ಥಕವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.
ಅದರಿಂದಲೇ ‘ಅರ್ಥ’ವೂ ಧರ್ಮವೇ ಅಗಿರುತ್ತದೆ ‘ಕಾಮ’ ವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಷ್ಟಿಯ
ವಿಶ್ವರಷಣೆ ಅಸಾರ್ಥ. ಅಮನಿಂತು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಅದುದರಿಂದ ಕಾಮವೇ
ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ

‘ಮೋಕ್ಷ’ ವಿಲ್ಲದೆ ವಾನವ ಜೀವನದ ಸಾರ್ಥಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲ ಆದುದ

ರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಥಮರ್ವೇ ಆಗಿದೆ.

ಥಮರ್ದ ಈ ವ್ಯಾಪಕ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಅಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಿರುವ ಕಾರಣ ದಿಂದಲೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಉಬ್ಬನಿಸುವುದು. ಮಹಿಳೆಗಳು ಥಮರ್ದ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮನುವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ, ಆತನು ಥಮರ್ದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಜಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವಷ್ಟಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವನು ಏಕೆ? ಈ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜಾಕೊಣಿಯ ಥಮರ್ವಾವುವುದು— ‘ಥಮರ್ವಾನೆಷ್ಟೇ ವಕ್ತುಮರ್ವಾಸಿ’ (1/2) ಎಂದು ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಮೂದಲನೇ ಶೈಲೀಕದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಗಳು ಮನುವನ್ನು ಕೇಳಿ ದಾಗ, ಉತ್ತರ ರೂಪದಲ್ಲಿ 58 ಶೈಲೀಕಗಳವರೆಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆತ ನೀಡುವನು. ಆದರೆ ಆದರಲ್ಲಿ ‘ಥಮರ್’ ಕಬ್ಬದ ಚಚೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಇಲ್ಲ.

ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ಆತ ತಿಳಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ ಥಮರ್ಗಳ ಥಮರ್ ಬ್ರಹ್ಮನು. ಮಾನವನ ಅಂತಿಮ ಗುರಿಯೂ ಆವಾನೇ ಆಗಿರಬೇಕು ಬ್ರಹ್ಮನು ತರ್ಪಣಿನು. ಆ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಶ್ರುತಿಯು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಯಾವುದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ವಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಲಯಗಳಾಗುವುದೂ ಆದೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ—

ಯತೋ ವಾ ಇಮಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಜಾಯಂತೇ

ಯೇನ ಜಾಕಾನಿ ಜೀವಂತಿ |

ಯತ್ವಯಂತ್ಯಭಿಸಂವಿಶಂತಿ |

ತದ್ವಜಿಜ್ಞಾಸಸ್ತ ತದಾ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ || (ತೈತ್ತಿ. ಉ. 3/1)

ಈ ಶ್ರುತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಸನೆ ‘ಜನಾಶ್ಯಂಸ್ಯ ಯತಃ’ (ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ 1-1-4) ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮನುವೂ ಕೂಡ ಈ ಶ್ರುತಿ ಹಾಗೂ ಸೂತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ 58 ಶೈಲೀಕಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ವಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳು ಯಾರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಆಂತಹ ಬ್ರಹ್ಮನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತೊಂದು ವ್ಯಾಪೇ ಮೋಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಇದೇ ಜೀವನದ ಪರಮ ಥಮರ್ ಎಂದು ಮನುವು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ವೇದದ ಕರ್ಮಕಾಂಡ ಭಾಗವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮನುವು ತನ್ನ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಡಿಸಲು ಭ್ರಾಗುವನ್ನು ನಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಿರುವುದನು. ಈ 58 ಶೈಲೀಕಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ ಮಹಿಳೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನುವು ತನ್ನ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ವರಾನಿವ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿದ್ದಾನೆ. ವೇದದಿಂದ ಪಡೆದ ಈ ವಿಷಯಗಳು ಸದಾ ಕಾಲಕೂರ್ತಿ ತಥ್ಯವಾದವು.

ಯಃ ಕಶ್ಮಿತ್ಸೃಂಜಿಂ ನೋ ಮನುನಾ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ ।

ಸ ಸಮ್ರೋಧಭಿಹಿತೋ ವೇದೇ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಮಯೋ ಹಿ ಸಃ ||2-7||

ಎಂದು ಭೃಗುವು ಹೇಳಿರುವುದು ಬೈಷಣಿಗಳಿಗೆ ಬೈಷಣಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

‘ಯತ್ಸೃಂಜ ಮನುರವದತ್ತಾ ತದ್ಬೀಷಜಂ ಭೀಷಜತಾಯಾಃ ।

(ತಾಂಡ್ಯ 23/16/7)

ಮನುವಿನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಅನುಮಾನಿಸಬಾರದು ಎಂದು ವೇದಗಳೂ ಹೇಳಿವೆ. ಕೃಷ್ಣ ಯಚುವೇದದ ತ್ಯತ್ತಂತ್ರೀಯ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಾತನ್ನು ‘ಯದ್ ಪ್ರೇ ಶಿಂ ಚ ಮನುರವದತ್ತಾ ತದ್ ಭೀಷಜಂ’ (2-2-10-2) ಎಂದು ಸ್ವಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ಯಚುವೇದದ ಮೈತ್ರಾಯಿಂತೇ ಸಂಹಿತೆ (1-15) ಹಾಗೂ ಕಾಶಕ ಸಂಹಿತೆ (11-5-9)ಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ವೇದದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಸ್ತುತಿಯು ‘ವೇದಾಧೀಂ ಪನಿಬಢತ್ವಾತ್ ಪ್ರಾರಥಾಣ್ಯಂ ಹಿ ಮನೋಃ ಸ್ತುತಂ ।’ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅಂದರೆ ಮನಸ್ತುತಿಯ ಪ್ರತಿ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ವೇದದ ಆರ್ಥವನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ; ಆದುದರಿಂದ ಏಲ್ಲ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮನಸ್ತುತಿಯು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಇತರೇ ಸ್ತುತಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ (ಭಿನ್ನವಾಗಿ) ವನೇ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಆದು ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿಲ್ಲ.

‘ಮನ್ಯಧ ವಿಪರೀತಾ ತು ಯಾ ಸ್ತುತಿಃ ಸಾ ನ ಶಾಸ್ಯತೇ ॥

ಇಂದು ಮಾನವನು ತನ್ನ ಗುರಿ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ವಾಜವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಇತಕ ಸನ್ಮಾನೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಭಾರತೀಯನೂ ವೇದದ ಸ್ವರದೊಂದಿಗೆ, ತನ್ನ ದನಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ತನ್ನ ದೇವದೇವನನ್ನು, ‘ಹೇ ದೇವ ! ಮಾನವನ ಆದಿ ಪಿತಾದ ಮನುವು ಹೇಳಿರುವ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ದೂರನಾಗದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸು’ ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆಗತ್ಯ.

‘ಮಾನಃ ಪಥಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಾನ್ಯಾನವಾದಧಿ ದೂರವಾ’ (ಮ. 8-30-3)
